

လမ်းသစ်

မြသန်းတင်

တောင်ငူမန်ဂျူအင်းက

လေညင်းဆော်တော့

ဒုတိယကဏ္ဍ

သပိုင်းဆောက်ခံစာပေ

မြသန်းတင့်
တောင်သမန်ရွှေအင်းက
လေညင်းဆော်တော့
(ဒုတိယအုပ်)

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်
အမှတ် ၁၀၁၊ ၈၄ လမ်း၊ ၂၉ x ၃၀ လမ်းကြား၊
မန္တလေးမြို့။
ဖုန်း: (၀၂)-၃၉၈၀၁/၃၉၈၉၁

မ္ဗုဒ္ဓိပုဂံးပုဂံး
မောင်ညိုဝင်း
☐
မ္ဗုဒ္ဓိပုဂံးကာလာစွဲ
Eternal
☐
အတွင်းမလင်
ကိုအောင်အောင်
☐
စာအုပ်ချုပ်
ကိုဖြင့်၊ ညီဝင်းဖြင့်
☐
စာအုပ်တန်ဖိုး
၁၀၀၀ ကျပ်

စာအုပ်အမှတ် ၈၆/၂၀၀၀(၁)၊ မ္ဗုဒ္ဓိပုဂံးပုဂံး ၇၉၆/၂၀၀၂(၁၀)၊ ပုံနှိပ်ခြင်း-
ပထမကြိမ် ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ၊ အုပ်စု-၁၀၀၀၊ အတွင်းပုံနှိပ်သူ-ဒေါ်ရွှေ (သူမပုံနှိပ်တိုက်)
(ပြီ-၀၂၀၇၇)၊ ၁၂၈/၄၆ လမ်း၊ ရန်ကင်း၊ မ္ဗုဒ္ဓိပုဂံးပုဂံး- ဦးကျော်စိန် (ပြီ-၀၂၀၉၀၆) ကျောက်စိမ်း
အောင်ဆက်၊ ၁၇၁၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကင်း၊ ထုတ်ဝေသူ- ဦးသန်းဆွေ (စစ်သည်တော်စာပေ)(ပြီ၀၁၄၇၃)၊
၁၁၃၁/က၊ ဥယျာဉ်လမ်း၊ ဒဂုံတောင်၊ ရန်ကင်းမြို့၊ ကွန်ပျူတာစာပေ - မြ ကွန်ပျူတာ

မာခမီကာ

- ၁။ မျက်နှာပုံးခံစားမှု [က]
- ၂။ မျက်နှာပုံးရှင်းလင်းချက် [ဂ]
- ၃။ သမိုင်းဝင်ဓာတ်ပုံများ
- ၄။ ငိုနေသော ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ စုပုရားလတ်နှင့်
ဖန်ချက်ဝန်ထောက် ... ၅၃၅
- ၅။ မြင်သစ်သံအမတ် ဝက်ဒင်တန်နှင့် မြင်ကွန်းမင်းသား ၅၄၁
- ၆။ အန်ဒရေနို၏ သစ္စာဖောက်မှု ၅၄၅
- ၇။ မြန်မာပြည်ကို ကင်းဝန်မင်းကြီး ကယ်ခဲ့သည် ၅၅၁
- ၈။ မာလိန်ကူးပါး၏ အမင်္ဂလာခရီး ၅၅၇
- ၉။ သူတို့စနက်လည်း ပါခဲ့ပါသည် ၅၆၃
- ၁၀။ မြန်မာပြိုကွဲမှု၏အကြောင်းရင်းများ ၅၆၉
- ၁၁။ လက်ချင်းတွဲခဲ့ကြသောကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်
တိုင်တားမင်းကြီး ... ၅၇၅
- ၁၂။ မန္တလေး၏ ကမ်းလှမ်းချက် ၅၈၁

ခြောက်နှစ်သာရှိသေးသည် ညောင်ရမ်းမင်းသား၏ သားတော်လေးကို နန်းတင်ရန် စိတ်ကူးသည်။ သူ့ကို အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ် ရောက်သည်အထိ ခြိတ်သွယ်အရာရှိများက အုပ်ထိန်းသွားမည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့အုပ်ချုပ်လျှင် 'အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်ခြင်း' မဟုတ်ဘဲနှင့် အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်ရသကဲ့သို့ ကိုယ်က အစစအရာရာ အားလုံး တာဝန်ယူနေရမည်။

စတုတ္ထ စီမံကိန်းမှာ 'ဂရင်းလားမား' စီမံကိန်း ဖြစ်သည်။ ထိုစီမံကိန်းအရ တိဘက်တွင် လားမားရဟန်းတော်များက အုပ်ချုပ်သကဲ့သို့ အထက်မြန်မာပြည်တွင် သာသနာပိုင်တစ်ဦးဦးအား အစဉ်အဆက်အုပ်ချုပ်ရန် ရွေးကောက်သည့်နည်း ဖြစ်သည်။

လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် ထိုနည်းကိုလည်း ချက်ချင်း စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။ ထိုစမ်းသပ်နည်းသည် စမ်းတဝါးဝါးလုပ်ရသည့် နည်းဖြစ်သဖြင့် ဘာမျှ ရေရာခြင်းမရှိ။ မြောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် တောင်ပိုင်းဗုဒ္ဓဘာသာတို့သည် အနှစ်သာရအားဖြင့်လည်း မတူသဖြင့် ထိုစမ်းသပ်မှုသည် ဘာမျှသေချာခြင်းမရှိသည့် စမ်းသပ်မှုမျိုး ဖြစ်နေသည်။

- ▶ ကြားခံနယ်မြေဆိုသည်မှာ ပျော့ပျောင်းမှု ရှိရမည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် တစ်ဖက်ရန်သူက လာတိုက်သည်အခါမျိုးတွင် ခုခံတွန်းလှန်နိုင် စွမ်းအား ရှိရမည်။ ထိုလိုသော အနေအထားမျိုး မရှိသည့် အထက်မြန်မာပြည်အား ကြားခံနယ်မြေအဖြစ်ထားရှိစေရန် စီမံကိန်းကို စွန့်လွှတ်သည်။

သို့ဖြင့် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးပိုင်သိမ်းပိုက်ကာ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သည့်နည်းကို ရွေးချယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သူ့ကြေးနန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့ ညစာစားပွဲ၌ အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင်သိမ်းယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာပြီး နောက်တစ်နေ့၌ လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် သူ့အတွင်းဝန်ကို ဝေလွှတ်ကာ သူ၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်ကို စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်နေသော လွှတ်တော်တွင် အဖတ်ခိုင်းသည်။ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနံသည် ရန်ကုန်သို့ပြန်ရောက်ပြီး ဆယ်ရက်အတွင်းတွင် လွှတ်တော်ကို ဖျက်သိမ်းကြောင်း ကြေညာမည်ဟုလည်း အတွင်းဝန်က ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

ထိုအတောအတွင်း လန်ဒန်ရှိ အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီး လော့ဒ်ကင်ဘာလေက လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်၏ထောက်ခံချက်ကို အတည်ပြုကာ ထိုသို့ အတည်ပြုကြောင်းလည်း ကြေးနန်း၌ အကြောင်းပြန်ကြားလိုက်သည်။

“ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ သင်၏အကြံကို လက်ခံကာ အထက်မြန်မာပြည်တွင် အစောင့်အရှောက်ခံနယ်မြေ ထူထောင်ရေးအကြံကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရုံမှတစ်ပါး အခြား မရှိတော့ပြီ” ဟု သူ့ကြေးနန်းစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

၁၃။ ထွက်တော်မူ နန်းကဇွာ	..... ၅၈၇
၁၄။ မင်းပြောင်းမင်းလွဲ ခေတ်ဆိုးကြီး	..... ၅၉၃
၁၅။ ဗြိတိသျှအရာရှိများနှင့် မြန်မာအနာဂတ်	..... ၅၉၉
၁၅။ မန္တလေး-ပီကင်း-လန်ဒန် သုံးပွင့်ဆိုင်	..... ၆၀၅
၁၇။ လောဒ်ဒပ်ဖရင်၏ စီမံကိန်းများ	..... ၆၁၁
၁၈။ သမိုင်းဆရာနှင့် သစ်တောများ	..... ၆၁၅
၁၉။ မုတ်သုံမြစ်တစ်စင်း၏ ရင်ခုန်သံ	..... ၆၂၁
၂၀။ သီပေါရုပ်ပုံလွှာ	..... ၆၂၇
၂၁။ ပါတော်မှုရှုခင်း	..... ၆၃၃
၂၂။ စိန့်ဟယ်လီနာ - ရတနာဂီရိ	..... ၆၅၅
၂၃။ မဒရပ်ကမ်းခြေမှ သီပေါ၏အလှမ်း	..... ၆၆၃
၂၄။ စလေဒင်၊ ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် ထားဝယ်အရေးအခင်း	..... ၆၇၇
၂၅။ လှောင်ချိုင့်ထဲက နိုင်ငံခြားငှက်တစ်ကောင်	..... ၆၈၅
၂၆။ သီပေါမင်းအတွက် ကြွေးမြီဥပဒေ	..... ၆၉၁
၂၇။ သီပေါမင်းနှင့် သူ၏ရှေ့နေများ	..... ၆၉၇
၂၈။ သီပေါနှင့် သူ၏အစောင့်များ	..... ၇၀၃
၂၉။ သီပေါမင်းနှင့် သူ၏သမီးတော်များ	..... ၇၀၉
၃၀။ သီပေါအနွယ်တော်များနှင့် သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်	..... ၇၁၅
၃၁။ တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညှင်းဆော်တော့	..... ၇၂၅
၃၂။ စုဖုရားလတ် ပြည်တော်ပြန်	..... ၇၃၁
၃၃။ သီပေါမင်းကို ထိန်းသိမ်းသူများ	..... ၇၃၇
၃၄။ သီပေါဘုရင်၏ အနွယ်တော်များ	..... ၇၄၃
၃၅။ စုဖုရားလတ်၏ စိဗ္ဗီ	..... ၇၄၉

၃၆။ မကိုဋ်ဆောင်းမြန်မာ၏ နောက်ဆုံးမျက်နှာ	..... ၇၅၇
၃၇။ ဈာပနမတိုင်မီ	..... ၇၆၅
၃၈။ ဈာပနဂယက်များ	..... ၇၇၃
၃၉။ ဈာပနတစ်ခု အောက်မေ့ဖွယ်	..... ၇၇၉
၄၀။ အခြားသော ဈာပနတစ်ခု	..... ၇၈၅
၄၁။ ထာဝရလော ယာယီလော	..... ၇၉၁
၄၂။ လွမ်းရချေငြိဘုရား	..... ၇၉၅
၄၃။ ယွန်းခင်ခင်နှင့်ပါတော်မူ	..... ၈၀၁

“ မျက်နှာပုံး ခံစားမှု ”

ဆရာမြသန်းတင့်၏ “တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညင်းဆော်တော့” ဒုတိယပိုင်း စာအုပ်မျက်နှာပုံးပန်းချီ ရေးဆွဲပေးပါရန် (ယနေ့ မန္တလေးစာအုပ်တိုက်) မှ ကျွန်တော် အား တာဝန်ပေး အပ်နှံလာပါသည်။ စာနယ်ဇင်းသရုပ်ဖော်ပန်းချီနှင့် ရုပ်ရှင်ကြော်ငြာ ပိုစတာ၊ ရုံတင်ပိုစတာ စသည်တို့ကို မရေးဆွဲ၊ ကင်းကွာခဲ့သည်မှာ ကာလအားဖြင့် အနှစ်နှစ်ဆယ်နီးပါး ရှိခဲ့ပါပြီ။

သို့သော် ဆရာမြသန်းတင့် လျှောက်လှမ်းခဲ့ရသော ဘဝကြမ်း၊ ဘဝလမ်းကို လည်းကောင်း၊ စာဖတ်ပရိသတ်ကို တလေးတစား ပြည့်ဆည်းပေးအပ်လေ့ရှိသော ဆရာမြသန်းတင့်၏ စာပေစေတနာကို လည်းကောင်း ကြည့်ညိုလေးစားစိတ်က ဆရာစာအုပ်မျက်နှာပုံးကို ကြိုးစားရေးဖွဲ့ရန် တွန်းအားဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

တစ်ချိန်က ပုဂံစာအုပ်တိုက်ထုတ် ဆရာဘာသာပြန်ခဲ့သော “စစ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး” စာအုပ်မျက်နှာပုံးနှင့် “လေရွေးသုန်သုန်” စာအုပ်မျက်နှာပုံး နှစ်ခုကို ဆရာ သက်ရှိ ထင်ရှား ရှိစဉ်အချိန်က ရေးဆွဲပေးအပ်ခွင့် ရခဲ့ဖူးပါသည်။ ယခုတော့ ဆရာ ကွယ်လွန်ခဲ့လေပြီ။ သုံးနှစ်ပတ်လည်ပင် ကျော်ခဲ့လေပြီ။ ယခု “တောင်သမန်ရွှေအင်း က လေညင်းဆော်တော့” မျက်နှာပုံးကိုတော့ ဆရာ ကြည့်ရှုခံစားခွင့် မရရှာတော့ပြီ။ သို့သော် ကျွန်တော် ကြိုးစားရေးဆွဲပါမည် ဆရာ။ ဆရာကို ချစ်မြတ်နိုးတန်ဖိုး ထားကြသော စာပေချစ်သူများ၊ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများနှင့်ထပ်တူ ဝမ်းနည်းကြေကွဲ မိပါသည်။

ပထမ ဆရာစာမူကို ဂရုတစိုက်ဖတ်ပြီး မျက်နှာပုံးရေးကွက် ရှာပါသည်။ ရသစာပေအမျိုးအစား မဟုတ်ဘဲ သမိုင်းတွင် အထင်အရှားရှိခဲ့ကြသော ဇာတ်ကောင် များ၏ လှုပ်ရှားရွေ့လျားခဲ့သော မှတ်တမ်းတင် ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်း ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာ့ပဒေသရာဇ်ခေတ် ဆိတ်သုဉ်းပြီး တိုင်းတစ်ပါးလက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ ရသော ရတနာပုံ ခေတ်နှောင်း မြန်မာပြည်သမိုင်းကြောင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာ အမရပူမြို့ တောင်သမန်အင်းကို ရောက်ရှိခဲ့စဉ်က လေညင်းမှတစ်ဆင့် အကြားအပြင် ရရှိခဲ့ဟန်တူပါသည်။ ယခုတော့ ပေတစ်ထုပ် စာတစ်အုပ်အဖြစ် ထားရစ်ခဲ့ပြီ။ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်၊ ဇာတ်ကောင် ဇာတ်ကွက်၊ အသေးစိတ်အချက်အလက် တိကျမှန်ကန်စေရန် ပြည်တွင်းပြည်ပ၊ ကျမ်းကိုးကျမ်းကား မြောက်များစွာဖြင့် ရည်ညွှန်းပြုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျမ်းကိုးများ၏ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု မှကွဲ၊ အယူကွဲများကိုပင် ဆရာက တင်ပြပေးသွားခဲ့ပါသည်။

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ (နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး) အလှည့်အပြောင်းတစ်ခု သို့မဟုတ် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်၏ ကြမ္မာရဟတ် တစ်ပတ်လည်ရသည့် တကယ့်သမိုင်း ဖြစ်ရပ်မို့ ကျွန်တော့်အတွက် သံဝေဂ ဓမ္မရသကို ရရှိလိုက်ပါသည်။

မြန်မာဘုရင် သီပေါမင်း၊ မိဖုရား ဂုဗ္ဗရားလတ်နှင့် တော်ဝင်မိသားစုအပေါင်း တို့ကို အိန္ဒိယပြည်၊ ရတနာဂီရိသို့ နန်းချပို့ဆောင်ပြီး အောင်နိုင်သူ ဗြိတိသျှတို့ မင်းလုပ်အုပ်ချုပ်မှုကို မလိုလားသော မြန်မာမျိုးချစ်တို့က ရရာလက်နက်ဖြင့် ပြောက်ကျားတော်လှန်ရေးတစ်ရပ်ကို ထင်ဟပ်စေခဲ့ပါသည်။

တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံပါဝင်ခဲ့ကြသော အနှံ့ သူ့ကျွန်မခံလိုသူတို့သည် လက်နက် အင်အားခြင်း မမျှသော်လည်း မလျော့သောစွဲ၊ မလှဲသောအလံဖြင့် ဖိဆန်အန်တုခဲ့ကြ ပုံများကို ကျွန်တော်၏ စကျီလိညာဉ်မှသည် ဆရာမြသန်းတင့်၏ “တောင်သမန် ရွှေအင်းကလေးညင်းဆော်တော့” စာအုပ်မျက်နှာပုံးအဖြစ် ရောက်ရှိလာရပါတော့သည်။

တစ်ခါက...

တိုင်းပြည်အတွက်
လူမျိုးအတွက်
မှန်ကန်သော လွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲအတွက်
ရွန်လွတ် ရွန်စားခဲ့ကြသော အညှင်းခံ၊ အကျဉ်းခံ၊ စတေးခံ
အာဇာနည် မျိုးချစ်သူရဲကောင်းတို့၏
ဇာတိဂုဏ်ကို ဦးစိုက်လျက်

ပန်းမျိုး မောင်ညိုဝင်း
ဇန်နဝါရီ ၂၀၀၂

“ မျက်နှာပုံးအဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းချက် ”

ယနေ့မန္တလေး စာအုပ်တိုက်ကြီးက ကျွန်တော့်ကို “တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညင်း
ထော်တော့” ဆရာမြသန်းတင့်၏ ဒုတိယပိုင်းကို တာဝန်ပေးပြီးတော့ အပုံးရေးဆွဲခွင့်
ကြံကြိုက်ခဲ့ရပါတယ်။ အပုံးရေးဆွဲတဲ့နေရာမှာ ဆရာမြသန်းတင့်ရဲ့ ပထမတွဲကို
အရင်ဆုံး ပေးဖတ်ထားပါတယ်။

ဒုတိယတွဲရိုက်မယ့်စာမူရဲ့ Proof ထုတ်ထားတယ်။ မိတ္တူအကြမ်းကို ကျွန်တော်
ဖတ်ရပါတယ်။ ဆိုလိုတာက ကျွန်တော့်အနေနဲ့ ဒီဆရာမြသန်းတင့်အပုံးကို
အကြောင်းအရာပိုင်းကို တင်ပြချင်တဲ့ အဖြစ်သနစ်တွေအားလုံး ကျွန်တော် မလစ်ဟင်း
ရအောင် ပထမတွဲနဲ့ ဒုတိယတွဲကို ကျွန်တော် ရိုသေလေးစားစွာ ဖတ်ရပါတယ်။
ပထမဆုံး လုပ်ရတဲ့ အလုပ်ပါပဲ။

ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဆရာမြသန်းတင့်ရဲ့ အမှတ်တရဖြစ်စေတဲ့ ကုန်းဘောင်
ခေတ် နောက်ဆုံးသမိုင်းကြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် အားလုံးအကျိုးရှိစေမယ့် သီပေါမင်း
ပါတော်မူပြီးနောက်ပိုင်း အခြေအနေတွေ ပါဝင်တဲ့အပိုင်းကို ရေးဆွဲထားတဲ့အတွက်
ပထမအပုံးကို ပန်းချီ ကိုဝသုန် သရုပ်ဖော်ခဲ့ပြီး အခု ဒုတိယအပုံးကို ဆရာမြသန်းတင့်
ဆုံးပြီးတဲ့နောက် ကျွန်တော်လက်ရာနဲ့ အမှတ်တရ ဖြစ်စေချင်တဲ့ အစိတ်အပိုင်းပေါ်မှာ
ကျွန်တော် လုံးဝ လေးစားစွာ တာဝန်ယူပြီးတော့ တရိတသေလုပ်ပါတယ်။

လုပ်တဲ့အခါမှာ စိစစ်ရေးမှူးဘက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီးတော့ စိစစ်ရ
လွယ်ကူအောင် အကြောင်းအရာပိုင်းမိအောင်၊ ဆရာမြသန်းတင့် ဖော်ပြချင်တဲ့
အကြောင်းအရာတွေလည်း ဖြိုမိအောင်၊ ကျွန်တော့်စိတ်ကြိုက်လည်းဖြစ်အောင် ကြိုးစား
ပြီးတော့ နောက်ဆုံး အဲဒီခေတ်က မြန်မာလူမျိုးတွေရဲ့ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားရတဲ့ အစိတ်
အပိုင်းတွေကို တင်ပြဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။

မြန်မာမျိုးချစ်တွေရဲ့ ရုံးကန်လှုပ်ရှားခဲ့ပြီးတော့ သီပေါမင်း ပါတော်မူပုံ အခန်း
ကဏ္ဍကို သရုပ်ဖော်ရမှာဖြစ်လို့ စူးစိုက်မိလိုက်တယ်။ အကြောင်းအရာကတော့
မျိုးချစ်အာဇာနည် သူရဲကောင်းတွေကို ဓားပြတွေပါ၊ သူတို့ဟာ သူပုန်တွေပါ၊
လူဆိုးတွေပါ ဆိုပြီးတော့ ထောင်သွင်းအကျဉ်းချပြီး နှိပ်စက်ခဲ့တယ်။ ဒီအခန်း
ကဏ္ဍကို သရုပ်ဖော်ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်တယ်။ အဲဒီလို ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီးမှ ဒီအကြောင်း
အရာတွေကို ရှာဖွေခဲ့တာပါ။

အခု စိစစ်ရေးကို ကျွန်တော် တင်ပြလိုက်တဲ့ အချက်အလက်တွေဟာ
ဆရာမြသန်းတင့်စာထဲမှာပါတဲ့ အကျဉ်းစုံအမည် ဖော်ပြခြင်းဟာ မပေါ်လွင်ခဲ့ရ
ရှာတော့ သာမန်ကျေးလက်တောင်သူလယ်သမား ဦးကြီးများရဲ့ အစိတ်အပိုင်းကို

[ဃ]

ကျွန်တော် ဦးစားပေးပြီးတော့ မြန်မာတွေ၊ မြန်မာအစစ်တွေ၊ မြန်မာ အရပ်သားတွေ ခံစားရတဲ့ နာကြည်းမှု၊ ပြီးတော့ ကြေကွဲရမှုတွေကို အတတ်နိုင်ဆုံး တင်ပြဖို့ ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တခြားရည်ရွယ်ချက်တော့ မရှိပါဘူး။

အဓိကကတော့ ရေးဆွဲရတဲ့အခါမှာ ဆရာမြသန်းတင့်အနေနဲ့လည်း မြန်မာ မျိုးချစ်တွေ၊ ဇာတိသွေး၊ ဇာတိမာန် အခုအချိန်ထိ တွန်းအားပေးနေတဲ့ မျိုးချစ် စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေးကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါတယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆပြီး လွတ်လပ်စွာ ရေးပါတယ်။

ဒီလိုအကြောင်းအရာတွေကလည်း စာရေးဆရာအနေနဲ့ သူ့အာရုံ စူးစိုက်လေ့ ရှိတဲ့သူမှ စဉ်းစားလို့ ရတာပါ။ အပျော်ဖတ်စာပေ မဟုတ်ပါဘူး။ သမိုင်းကြောင်း နောက်ခံပြုပြီးတော့ စာရေးဆရာအနေနဲ့ လှစ်ဟပေးချင်တာပါ။ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု အနေနဲ့ သရုပ်ဖော်ဖို့ နောက်ထပ်တစ်ခု စဉ်းစားမိတာက သီပေါမင်းရဲ့ ရတနာကီရိ အကျဉ်းခံဘဝကို သရုပ်ဖော်ဖို့ပါပဲ။ နောက်တော့ ဘာကို ပိုပြီးအားသန်လဲဆိုတော့ သီပေါမင်းဆိုရင် Personal ဖြစ်တယ်ဆိုပြီးတော့ ဒါကိုပဲ ရွေးချယ်လိုက်တယ်။

အကယ်၍ အကျဉ်းသားတွေ ဖြစ်သည့်အတွက် ခွင့်ပြုလို့ ဖြစ်ပါ့မလား၊ မဖြစ် ဘူးလား၊ စာအုပ်မှာ နောင်နေ့နေမလားဆိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်တစ်ဝက်နဲ့ ကျွန်တော် ဒီအပုဒ်ကို ရေးရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ထုတ်ဝေသူတို့ရဲ့ အစိတ် အပိုင်းကလည်း ကျွန်တော့်ကို လိုအပ်တဲ့နေရာမှာ အကြာကြီး စောင့်ရပြီးတော့ အပုံးက တစ်ခါ ညှိစွန်းမှုတွေ မဖြစ်ရအောင် အများကြီး ကြိုးစားရေးဆွဲထားပါတယ်။ တတ်နိုင်သမျှ ကျွန်တော့်အပေါ်မှာ ခွင့်လွှတ်နားလည်ပြီး ပုံတွေ ပရိသတ်ကို တင်ပြ စေချင်ပါတယ်။

လေးစားစွာဖြင့်
ပန်းဇော် မောင်ညိုဝင်း

विद्यया ऽमृतमश्नुते

အိန္ဒိယနိုင်ငံ

ပျော်မွှင်ဝင်းဆောက်က ရွှေနိုင်စင်

ဆာအာသာဒေါ်ရာ
(၁၈၈၅ ခုနှစ် ဗြိတိသျှင်)

View of beach from S. E. corner of pier

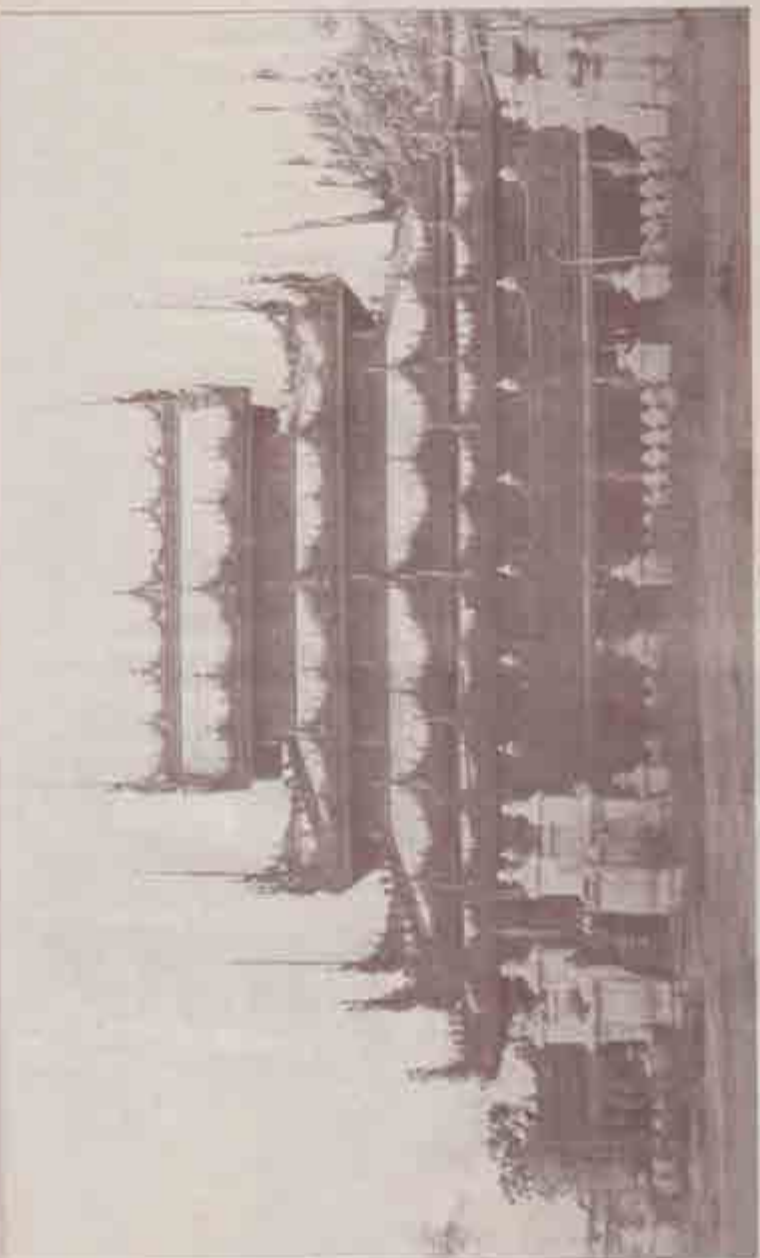
Walden Bridge

ဆာဝီတောင်

Богородицкий

မိဖုရားကြီး၏ ဗုဒ္ဓကျောင်းတော်ကြီး

Երևանի Գրիգորյան փողոցը

Howland's Mountain, Oregon

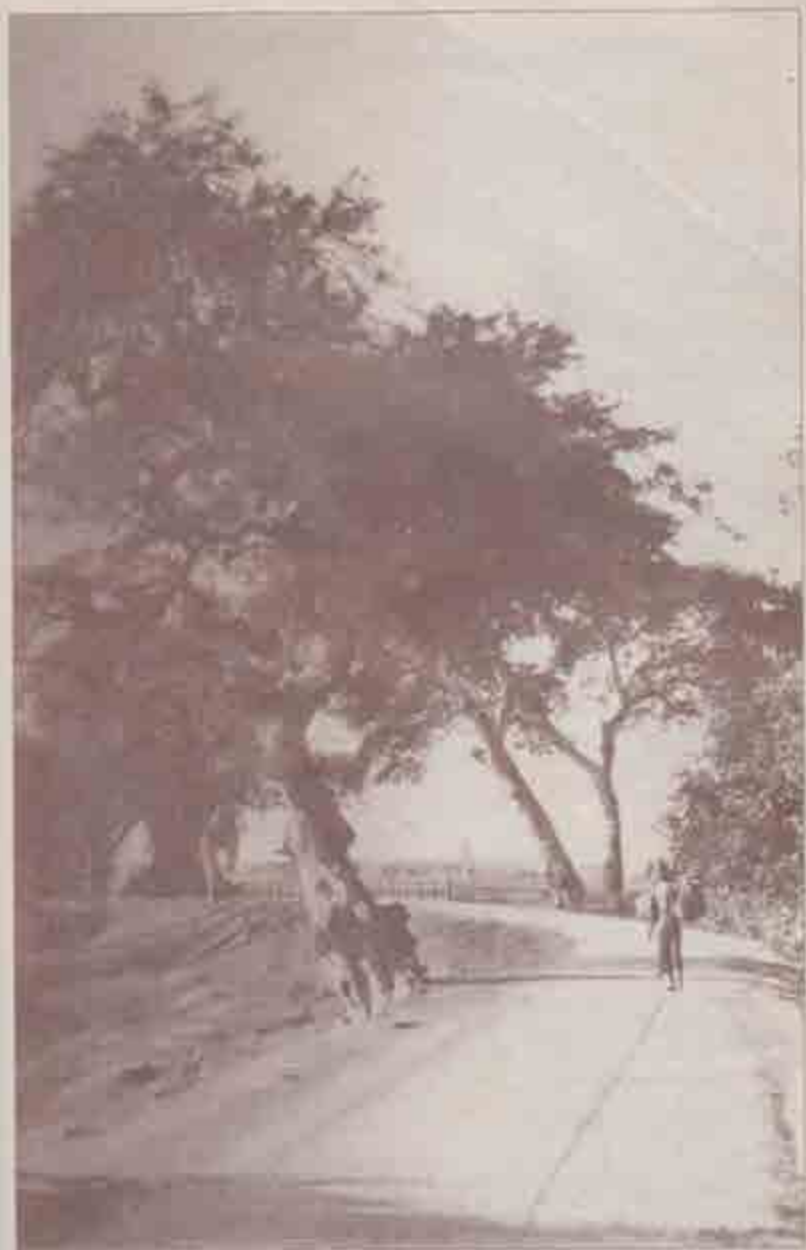
မုဒုံတောင်က မင်္ဂလာမိသင်္ဘောကြီး

ကောင်စွင်ပင်ကြီး၏ အိမ်တော်

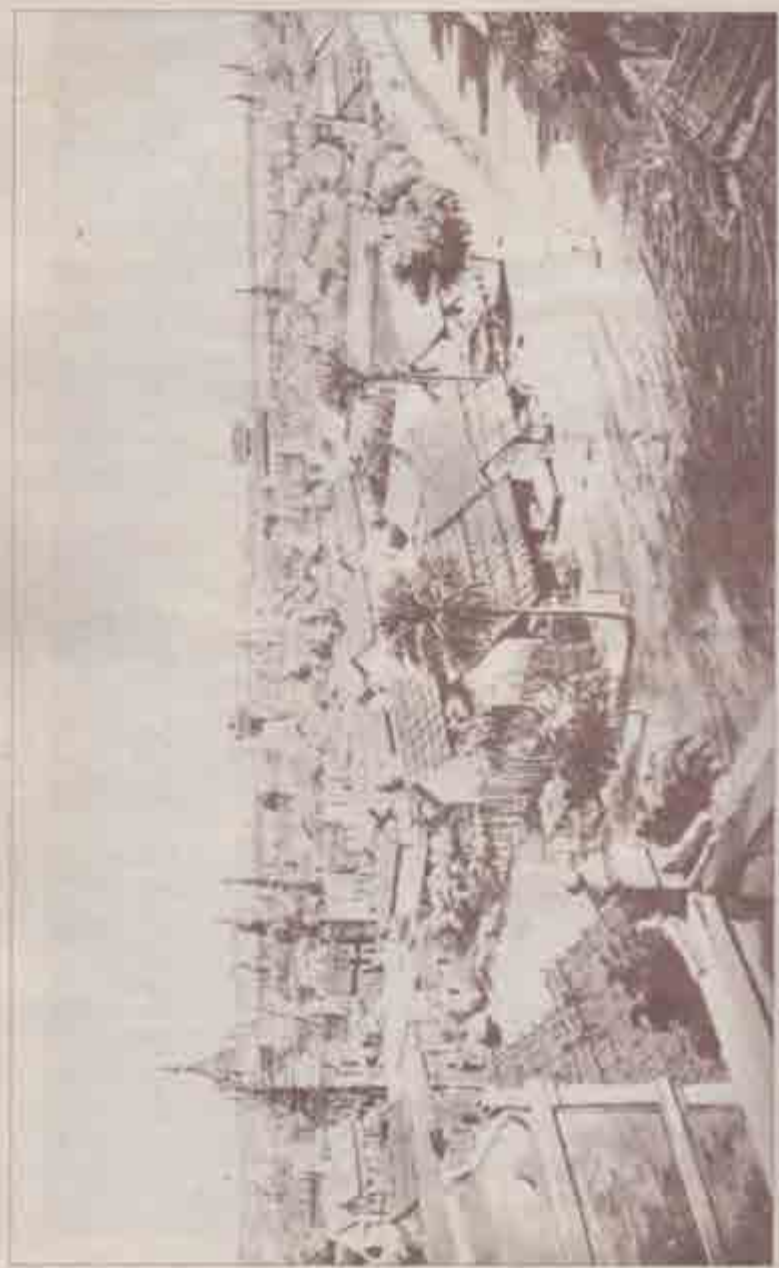

မြန်မာပြည်တစ်ဦးနှင့် ယုဒလူမျိုး

ရန်ကင်းမြို့နယ်ရှိ သစ်တော

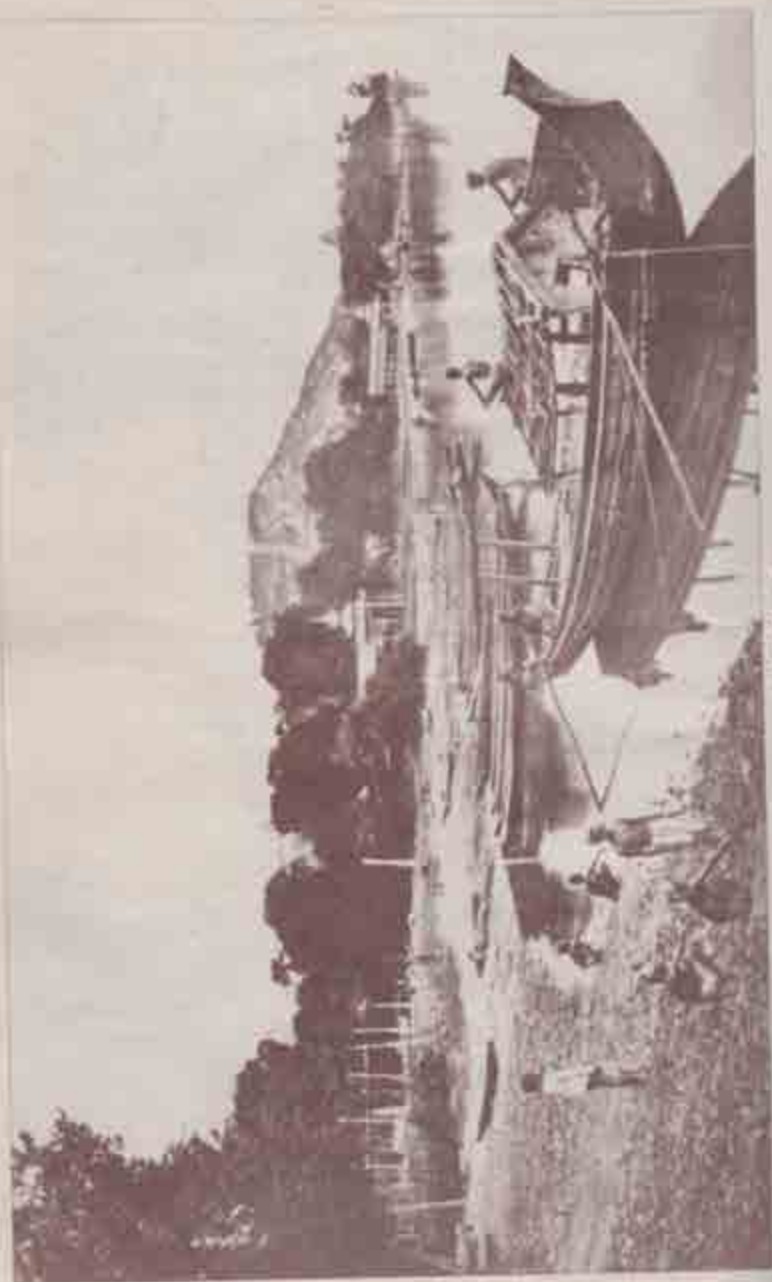
(18) Larnaca (Cyprus)

အထက်ပင်မိကျွန်းကုန်းတော်

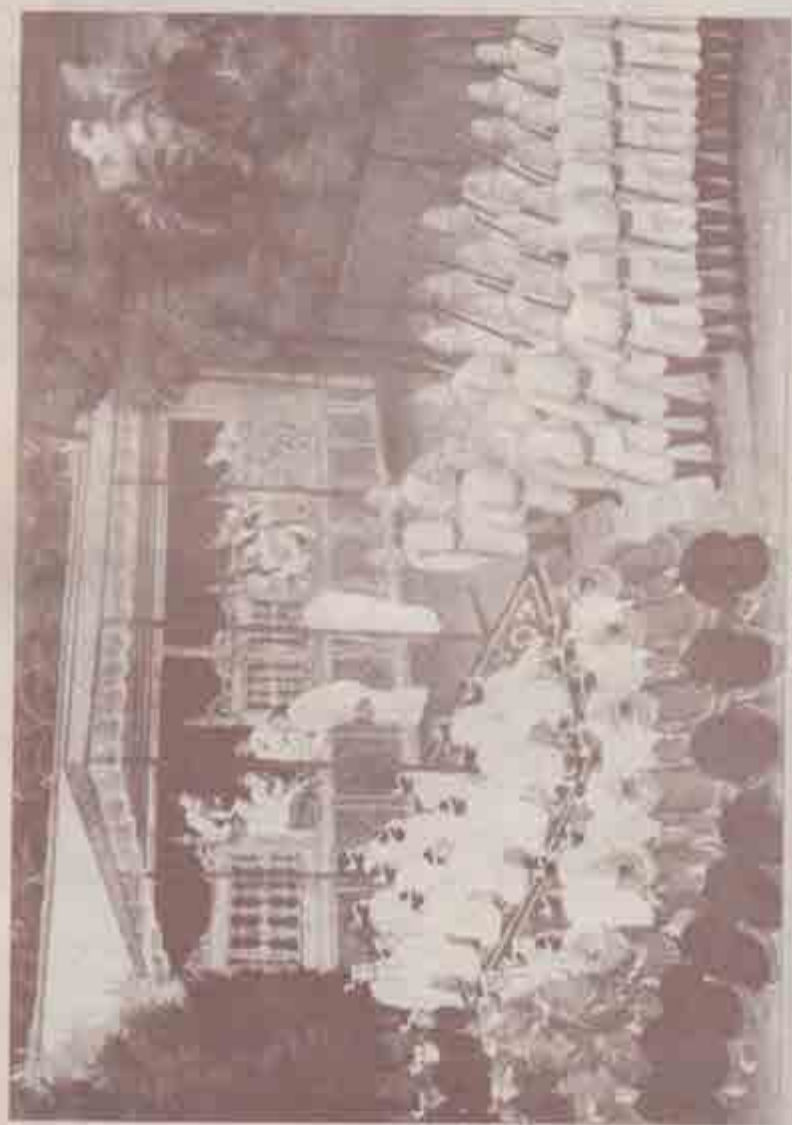
ဗုဒ္ဓကျောင်းတော်၊ ပန်မိ၊ ပန်ဘာသာ (ကမ္ဘာ့ကျောင်း)

Harbor at Lumbini

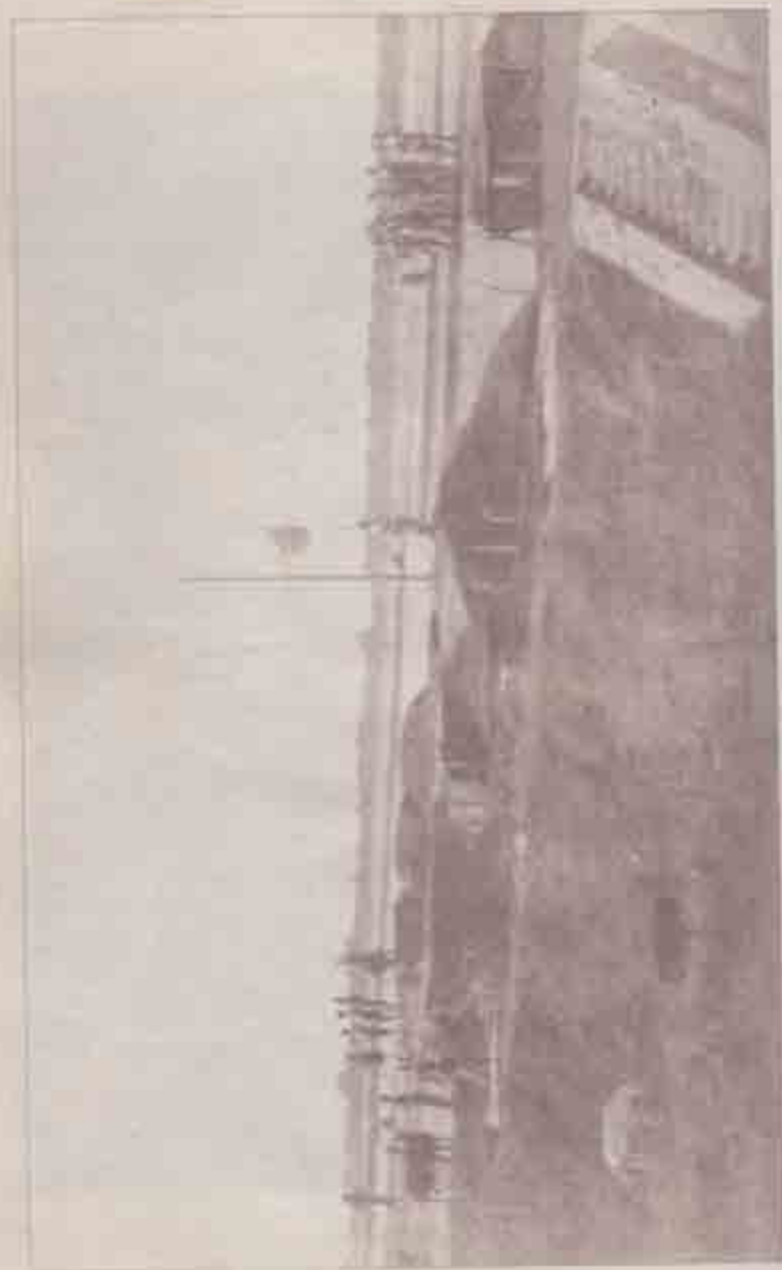
മമ്മൂട്ടി കോളേജ്

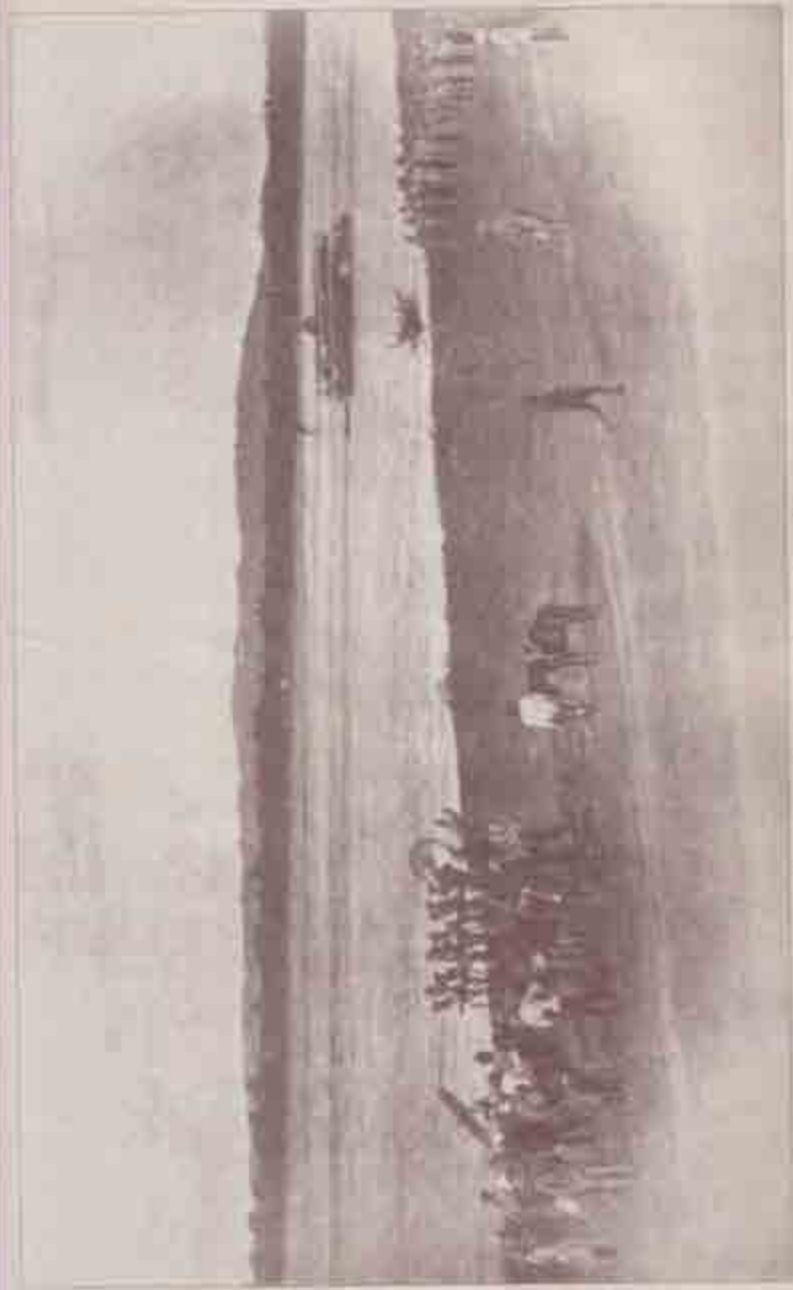
Band of the 1st Cavalry Division

Scotty's

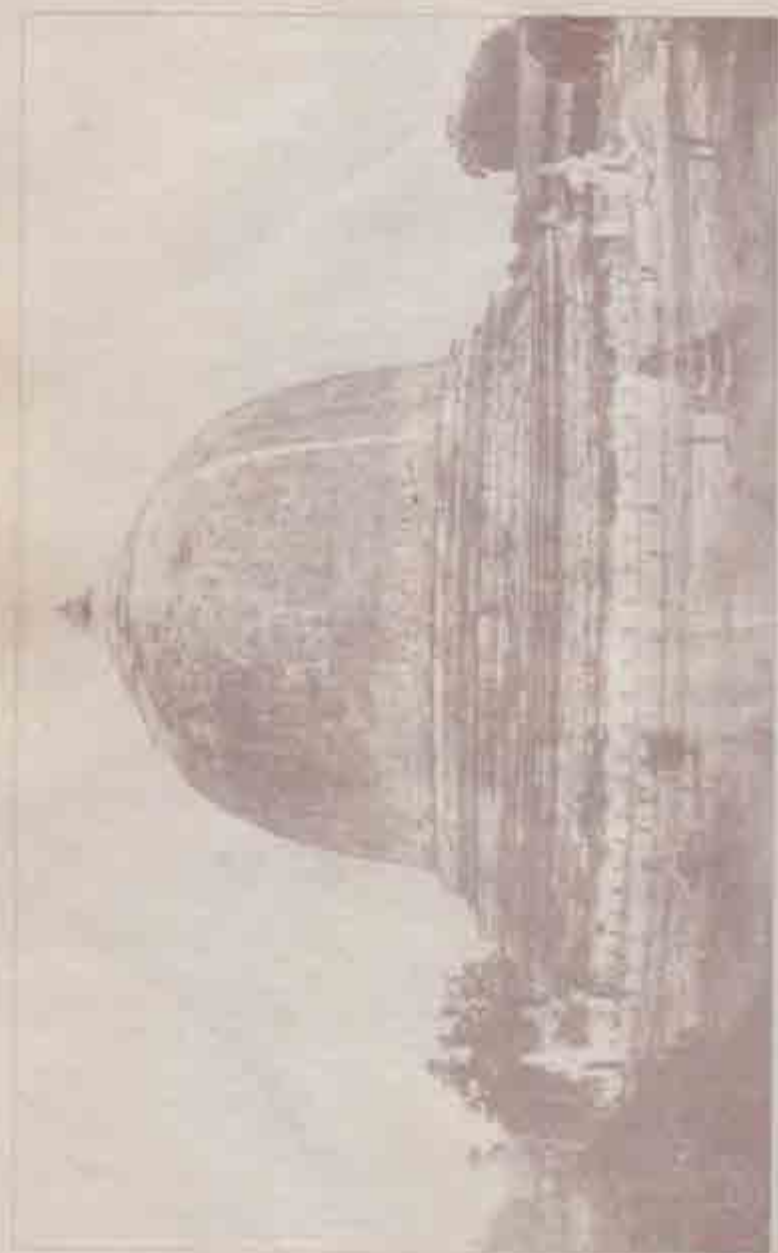

(b) (5) - DPP (10/10/19)

(Նու-Լուսե ընտանգատ) Էջիցանեհեհեպատ ջըտըտ

ငိုနေသော ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ ဝှဖုရားလတ်နှင့် ဖန်ချက်ဝန်ထောက်

ထိုအတောအတွင်း၌ကား မန္တလေးသည် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်နေသည်။ အခြားကြောင့် မဟုတ်။ အောက်တိုဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ရောက်ရှိလာသော 'ဓူဝံ' သင်္ဘောနှင့်အတူ မန္တလေးသို့ ပေးပို့လိုက်သည့် ရာဇသံတစ်ခု ပါလာသည်ဆိုသော သတင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် ရာဇသံသည် ဓူဝံသင်္ဘောဖြင့် ပါလာခြင်းမဟုတ်ပါ။ 'အက်ရှလေဘီဒင်' သင်္ဘောဖြင့် ပါလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဓူဝံက စက်အားကောင်းပြီး မြန်မြန် ခုတ်နိုင်သဖြင့် မန္တလေးသို့ တေပြီးရောက်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ 'ဓူဝံသင်္ဘော'နှင့်အတူ မန္တလေးသို့ ပုံမှန် သွားလာနေကြ သော ဧရာဝတီပလိုတီလာ ကုမ္ပဏီမှ သင်္ဘောများလည်း ပါလာကြသည်။ ထိုသင်္ဘောများသည် သိပ်ကမ်းတွင်မကပ်ကြဘဲ ရေလယ်တွင် ကျောက်ချထားကြသည်။ မန္တလေးတွင်ရှိသည့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံလူမျိုးနှင့် ဥရောပတိုက်သား ငုစုပေါင်း ရှစ်ဆယ်ကျော်တို့ကို မန္တလေးမှ ပြန်ခေါ်ရန် ဖြစ်သည်။

ရာဇသံသည် အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်သည် ဝါတွင်းဖြစ်၍ မြန်မာတို့ ဥပုသ် သီတင်းသီလ ဆောက်တည်ကြချိန် ဖြစ်သည်။ ပြန်မာအစိုးရ၏ မြန်ကြားချက်ကို ရသည့်ဖြစ်စေ၊ မရသည့်ဖြစ်စေ 'အက်ရှလေဘီဒင်' သင်္ဘောသည် နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမှ ပြန်လည်ထွက်ခွာရန်ရှိသည်။ ရွေးစရာ လမ်းမရှိ။ ထိုရာဇသံကို အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် လွတ်တော်သို့ တင်ပြရတော့ မည်သာ ဖြစ်သည်။ ရာဇသံကို ဖတ်ကြားပြသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းသည် အလွန် စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်လျက် စကားပင် ကောင်းကောင်းမပြောနိုင်တော့ဟု အဆိုရှိသည်။

ရာဇသံသည် ၁၈၈၀ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစ၍ ဗြိတိသျှတို့ ကျင့်သုံးခဲ့သော ပေါ်လစီနှင့် ကိုက်ညီခြင်း မရှိကြောင်းဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးက လွတ်တော်သို့ တင်ပြသည်။ သူ့တင်ပြချက် ကို အခြားသော ဝန်ကြီးများကလည်း သဘောတူကြသည်။ လော့ဒ်ဒမ်ဖရင့်သည် ရာဇသံကို ဦးဆောင် တိုက်တွန်းသည်ဟု သိရသည့်အခါတွင် သူတို့သည် မယုံနိုင်အောင် ဖြစ်နေကြသည်။ လော့ဒ်ကင်ဘာလီ လက်ထက်မှစ၍ အဆက်ဆက်သော အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်များ သည် မြန်မာပြည်အား လွတ်လပ်သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် သဘောထားခဲ့ကြကြောင်းဖြင့် ဆောက်ပြကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တိုင်တားမင်းကြီးနှင့် သူ့ဂိုဏ်းသားများကမူ လက်နက်ကိုင်၍ ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် တင်ပြကြသည်။

ထိုစဉ် သီပေါမင်းသည် ညီလာခံမှ ရုတ်တရက်ထကာ အတွင်းဆောင်ထဲသို့ ဝင်သွားသည်။ သဘောမှာ လွတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ပြောဆိုဆွေးနွေးနေသမျှတို့ကို သဘောကျခြင်းမရှိဆိုသည့် အဓိပ္ပာယ် ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းက ထိုအကြောင်းအချက်တို့ကို သာသနာပိုင်ကြီးကို ပင့်ဖိတ်၍ လျှောက်တင်သည်။ သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးက ရာဇသံကို လက်ခံရန် တိုက်တွန်းသည်။ အီတလီကောင်စစ်ဝန် အန်ဒရော်နှင့် ပြင်သစ်ကောင်စစ်ဝန် ဗရက်ဒရစ်အားစ် တို့ကလည်း သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကြီး၏ အယူအဆကို ထောက်ခံကြသည်။ နောက်တစ်နေ့ ဖြစ်သည့် နိုဝင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် လွတ်တော်သည် သီပေါဘုရင်နှင့် ဗုဒ္ဓများလတ်တို့ထံ အစားဝင်ပြန်သည်။ ထိုစဉ်က ဗုဒ္ဓများလတ်မှာ ကိုယ်ဝန် ငါးလသားခန့် ရှိနေပြီဖြစ်သည့်တိုင် ဆွေးနွေးပွဲတွင် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ ပါဝင်ဆွေးနွေးသည်။ (နန်းတော် တစ်ခုလုံးကမူ သားတော် အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာကလေးတစ်ပါး ဖွားမြင်မည်ဟု မျှော်လင့်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် သမီးမိန်းကလေး ဖြစ်သည်။)

ထိုသို့ အရေးကြီးနေသော အချိန်မှာပင်လျှင် လွတ်တော်သည် ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းကွဲဖိုအက်ကြောင်းရာထင်နေသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်သူ့အစုက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ ပျော့ပျောင်းသော အဖြေကို ပေးလိုကြောင်း၊ ထိုနည်းအားဖြင့် 'ကုလား' တို့၏ အမက်ဒေါသကို ဈေးသိပ်လိုကြောင်း၊ ယခင်ကလည်း ထိုအတိုင်း လုပ်ခဲ့ဖူးကြောင်းဖြင့် ပြောကြသည်။ တိုင်တား၏ အစုကမူ 'ကုလား' တို့၏ တောင်းဆိုချက်ကို ဖြေကြားရာမှာ စစ်တိုက်သည့်နည်းသာလျှင် ရှိတော့ကြောင်းဖြင့် တင်ပြကြသည်။

ထိုအစုနှစ်ခု ကွဲနေသည့်ကိုစွဲသည် နိုင်ငံရေးပြဿနာမျှသာမက ပုဂ္ဂိုလ်ရေးပြဿနာတွေလည်း ပါဝင်နေသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ဂိုဏ်းသည် ကုလားများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် တစ်လျှောက်လုံး အဆင်ပြေနေခဲ့သည်။ ရာဇသံတွင်ပါသည့် တောင်းဆိုချက်များအရ ဗြိတိသျှသံကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ကို လက်ခံလိုက်လျှင် သူတို့ဩဇာ ကြီးလာမည်ကို ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ လူသိုက် ကောင်းကောင်းသိကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခဲ့လျှင် မိမိတို့ ရည်မှန်းထားသည့် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေတစ်ခုကို ရေးဆွဲနိုင်မည်၊ အခြားသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း လုပ်နိုင်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့ဂိုဏ်းသည် ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လုပ်ကြရန် ဆုံးဖြတ်ပြီးသော်လည်း ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် ရပ်ဆိုင်းထားခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ၁၈၇၉ ခုနှစ်၌ ဗြိတိသျှကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ ပြန်လာတော့မည်။ သို့ပြန်လာလျှင် မိမိတို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်း စီမံကိန်းသည် အသာစီးရထားပြီ၊ သို့ဆိုလျှင် တိုင်တားမင်းကြီးနှင့်တကွ အခြားသော လမ်းစဉ်ဟောင်းသမားတို့သည် ထိတ်လန့်သွားကြမည်ဟု ကင်းဝန်မင်းကြီးတို့လူသိုက် ယူဆကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မိမိတို့သည် ကုလားများအကြားတွင် နာမည်ဆိုခြင်း ကျော်ကြားနေသူများဖြစ်ကြောင်း တိုင်တားမင်းကြီးတို့ဂိုဏ်းကလည်း သိရှိနေကြသည်။ သူတို့သည် ဘုံဘောဘားမားကုမ္ပဏီကိစ္စ တွင် ဘားနာ်၏ ပြန်ပြောရေးအဆိုကို ပယ်ချခဲ့ကြသူများဖြစ်ရာ ထိုသို့ ပယ်ချခဲ့ပေးသည့်အတွက် သူတို့အား အိန္ဒိယအစိုးရက ခွင့်လွှတ်မည် မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း သူတို့ ကောင်းကောင်း သိကြသည်။ သစ်ကုမ္ပဏီကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်တိုဘာလ ၆ ရက်နေ့တုန်းက ပေါက်ပြိုင် အတွင်းဝန်သည် အီတလီကောင်စစ်ဝန် အန်ဒရေနိုနှင့် အပြင်ဘက်တွင် တရားမဝင်ကိစ္စတို့ချေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ပူးရာ ထိုကြိုးပမ်းချက်များအတွက်လည်း အိန္ဒိယအစိုးရသည် သူတို့အပေါ်တွင် အလိုမကျဖြစ်သည်ကိုလည်း သူတို့ သိကြသည်။

နန်းတော်ထဲတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ဂိုဏ်းနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့ဂိုဏ်းအပြင် အခြားသော အစုများလည်း ရှိသေးသည်။ သူတို့မှာ နန်းတော်ထဲတွင် အခွင့်ထူးများကို ရရှိနေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ရာဇသံကို လက်ခံလိုက်၍ သူတို့၏အခွင့်အရေးများ ဆုံးရှုံးမည်ကို ဖုံးရိမ်နေသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သီပေါမင်းထံတွင် အမှုထမ်းနေသည့် ပြင်သစ်လူမျိုးနှင့် အီတလီလူမျိုးများသည် လစာမရသည်မှာ နှစ်နှစ်ကျော် ရှိနေလေပြီ။ အကယ်၍သာ ဗြိတိသျှ တို့၏ ရာဇသံကို လက်ခံလိုက်လျှင် မိမိတို့ရရှိရှိသည့် လစာများနှင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိတော့ မည်မဟုတ်ဟု သူတို့အားလုံးနှင့် ဓုပုရားလတ်၏ 'ကုလားမများ' (နိုင်ငံခြားသူ သူလျှိုများ)က ယူဆနေကြသည်။ ဤတွင် သူတို့ကလည်း ရာဇသံသည် ဘာမျှ အရေးမကြီးလေဟန် ခပ်ပေါ့ပေါ့ တင်လျှောက်ကြသည်။ သူတို့က ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီး အစုနှစ်စု သည် ၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ဆင်းမလားစာချုပ်ကိုလည်း ပျက်ပြယ်အောင် လုပ်ခဲ့ကြသူများဖြစ်သည်ဟု သတိပေးကြသည်။

သို့ရာတွင် ယင်းအစု သုံးစုတို့ထက် အရေးကြီးသည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းမှာ ဓုပုရားလတ် ဖြစ်သည်။ ဓုပုရားလတ်သည် သားတော်ကလေးမွေးလျှင် မိဖုရား ခေါင်ကြီး ဖြစ်မည်။ ထို့ပြင် သားတော်ကလေးကိုလည်း ရတနာပုံရွှေနန်းတွင် ဆက်လက် မင်းပြုစေလိုသည်။ သူ့ရည်ရွယ်ချက်သည် အလွန် တာသွားသည့် ရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်သည်။ ရာဇသံကို လက်ခံသင့် မသင့် ဆွေးနွေးကြရာတွင် ထိုအချက်သည် အဓိကကျသောနေရာမှ ပါခဲ့သည်။

လွတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ပထမဆုံး စကားပြောသူမှာ တိုင်တားမင်းကြီး ဖြစ်သည်။ သူက ဘီဘီတီစီသည် သီပေါဘုရင်ကို လိမ်ညာခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရာဇသံကို ပယ်သင့် ကြောင်း၊ အိန္ဒိယအစိုးရသည် သစ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်မှန်သော ခုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို ဘယ်အခါကမျှ မလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ သူတို့ရာဇသံကိုသာ လက်ခံလိုက်ပါက အသစ်ရောက်လာမည့် ဗြိတိသျှသံကိုယ်စားလှယ်သည် မြန်မာတို့၏ ဘုရင် ဖြစ်လာတော့မည်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာကြီး

တစ်ခုလုံးက သိကြသည့်အတိုင်း ဗြိတိသျှတို့သည် ဂုဏ်သိက္ခာမရှိ၊ တရားမရှိသော တိရစ္ဆာန်များသာဖြစ်ကြောင်း၊ သူတို့ကို စစ်ပွဲဖြင့် အပြေပေးသင့်ကြောင်း၊ လက်နက်ကိုင်တပ်အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု၏ စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် မိမိပြောလိုကြောင်း၊ ယင်းမှာ မိမိတို့တပ်သားများသည်လည်း နိုင်ငံခြားသားများကဲ့သို့ လက်နက်နှင့် နည်းဗျူဟာတွင် ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အကျယ်တဝင့် ပြောဆိုတင်ပြသည်။

ထိုသို့ တင်ပြပြီးသည့် အဆုံးတွင် တိုင်တားမင်းကြီးက “သည်စစ်ပွဲမှာ ကျုပ်တို့ရဲ့ ဘုန်းတော်ကြီးသောအရှင် နိုင်ရမယ်”ဟု ကြွေးကြော်သည်။

ဓုပုရားလတ်နှင့် ဝန်ကြီးအများကပင် တိုင်တားမင်းကြီး၏ တင်ပြချက်များကို သြဘာပေးကြသည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းကမူ ဘာမျှပြောဆိုခြင်း မရှိ။ ရာဇသံကို လက်ခံသင့်သလော၊ ငြင်းပယ်သင့်သလောဟု ကင်းဝန်မင်းကြီးကို မေးသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးက ရာဇသံပါ အချက်အလက်များမှာ တရားမျှတခြင်းမရှိဘဲ ဇော်ကားရာရောက်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မိမိသည် ဥရောပကို နှစ်ခေါက်ရောက်ခဲ့ဖူးပြီး ဗြိတိသျှတို့ စစ်အင်အားကို မြင်ခဲ့ရကြောင်း၊ တိုင်တားမင်းကြီးမှာ မြန်မာပြည်အပြင်ဘက်သို့ တစ်ခေါက်မျှ မရောက်ဖူးကြောင်း၊ မြန်မာစစ်တပ်တို့၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုကို ကွပ်ကဲရသည့် စစ်ဦးစီးချုပ်တစ်ဦးအနေဖြင့်ကြည့်လျှင် မြန်မာစစ်သည်တို့သည် အိန္ဒိယစစ်တပ်များကို ခုခံနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ယခုလောလောဆယ်တွင် ဗြိတိသျှတို့၏ ရာဇသံကို လက်ခံသင့်ကြောင်း၊ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းတွင် မြန်မာစစ်သားတို့ကို လှေကျင့်သင်ကြားပေးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအခါတွင် အောင်ပွဲကို ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုလောလောဆယ်တွင်မူ အောင်ပွဲကို မရနိုင်ကြောင်း၊ ရာဇသံပါ အချက်အလက်များကို ပြည့်စွမ်းရန်အတွက် လိုအပ်လာလျှင် ပြည်ပြည်အချိန်ဆွဲ၍ ပြည့်စွမ်းသွားသင့်ကြောင်း၊ ထိုအတောအတွင်းတွင် မိမိတို့၏ ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးက နိဂုံးချုပ်သည်။

ဓုပုရားလတ်က ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ တင်ပြချက်ကို ရွတ်ချသည်။ ဝန်ကြီးများကလည်း ကုလားတို့၏ ရာဇသံကို လက်ခံလျှင် ရွတ်ချခံရမည်ကို ခိုးရိမ်နေကြသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို ရွတ်ချသူများထဲတွင် သူ့ကို အမြဲတမ်းထောက်ခံသူ လှေသင်းအတွင်းဝန်လည်း ပါလာသည်။ လှေသင်းအတွင်းဝန်သည် ယောက္ခမဖြစ်သူ တိုင်တားမင်းကြီး၏ ဖိအားပေးမှုကြောင့် မိမိတို့က အနိုင်အမာရပ်၍ ခုခံသင့်ကြောင်းဖြင့် ပြောဆိုသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးက ဓုပုရားလတ်၏ ထောက်ခံမှုဖြင့် တင်ပြရာ၌ မိမိတို့သည် အောက်မြန်မာပြည်တွင် သူပုန်ထအောင် လှုံ့ဆော်နိုင်သည့် အခြေအနေရှိကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်မှ ‘လူဆိုးတားပြဲ’များကို အင်္ဂလိပ်ပိုင်နယ်ထံသို့ စေလွှတ်ပြီး ဆူပူထကြွအောင် အလုပ်ခိုင်းနိုင်ကြောင်း၊ မိမိတို့ စစ်ဖြစ်လာလျှင် ပြင်သစ်ကလည်း မြန်မာတို့ပက်မှ ကူညီမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပြင်သစ်ပြည်တွင် ဆယ်နှစ်ကြာနေထိုင်ခဲ့ပြီး ခရီးသည်သံတမန်အဖြစ် ပါရှိသည့် နှစ်ခေါက် သွားခဲ့ဖူးသည် ဖန်ချက်ဝန်ထောက်သည် ပြင်သစ်တို့အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိသည်။ သို့ရာတွင် သူသည် တိုင်တားမင်းကြီးကိုသော်လည်းကောင်း၊ လှေသင်းအတွင်းဝန်ကိုသော်လည်းကောင်း ဆန့်ကျင်၍ မပြောရဲ။ ဖန်ချက်ဝန်ထောက်သည်လည်း လှေသင်းအတွင်းဝန်ကဲ့သို့ပင် ယောက္ခမဖြစ်သူ တိုင်တားမင်းကြီး၏ မိအားပေးမှုကို မဲနေရသူဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖန်ချက်ဝန်ထောက်သည် ယခုတစ်ကြိမ်တွင်မူ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို ထောက်ခံသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဖန်ချက်ဝန်ထောက်သည် ကျူကျူပါအောင်ငိုကာ ယောက္ခမဖြစ်သူ တိုင်တားမင်းကြီးကို ဝိုက်ကြည့်ပြီး “သည်တစ်ချို့တော့ ခမည်းတော်ကြောင့် အားလုံး ကိုယ်ကျိုးနည်းပြီး တိုင်းပြည်ကြီး ဆုံးရှုံးတော့မှာပဲ” ဟု ရိုက်သံဖြင့် ပြောသည်။

ထိုအချိန်အထိ သီပေါမင်းသည် ဆွေးနွေးပွဲထဲသို့ ဝင်ရောက်ဆွေးနွေးခြင်း မပြု။ စကားလည်း တစ်လုံးမျှ မဆို။ လွတ်တော်အစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်လာသည့် ဝန်ကြီးများ၏ သဘောထားများကိုသာ မေးမြန်းသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် လွတ်တော်တစ်ခုလုံးနှင့် ဆန့်ကျင်ဆွေးနွေးရန် နောက်ဆုံးအကြိမ် ကြိုးစားခြင်းပြုသည်။ သူက ရှေးဘိုးတော်ဘေးတော်များသည် ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် အာသံ၊ မဏိပူရ၊ ရခိုင်နှင့် တနင်္သာရီတို့ကို ဆုံးရှုံးခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ဒုတိယစစ်ပွဲတွင် ပဲခူးနှင့် ရန်ကုန်ကို ဆုံးရှုံးခဲ့ကြောင်း၊ ဘဝရှင်မင်းတရား သည် ကျွန်ုပ်တို့အသေးသော မြန်မာနိုင်ငံတော်ကို ဆုံးရှုံးစေသူဟု ရာဇဝင်တွင် ဓာအတင်ခံမည်လောဟု တင်လျှောက်သည်။

ထိုသို့သော သိက္ခာပျက်မှုကို တွေးလိုက်သည့်အခါတွင် သီပေါသည် ကင်းဝန်မင်းကြီးဘက်သို့ ယိုင်လာသည်။ သီပေါသည် တိုင်တားမင်းကြီး၏ စစ်အုပ်စုဘက်တွင် မရှိသည်မှာ ထင်ရှားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မိမိ၏ကြင်ယာတော်ဖြစ်သူ ဘုရင်က ရာဇသံကို လက်ခံလိုက်လျှင် မိမိ မွေးဖွားမည့် သားတော်ကလေးသည် မည်သည့်အခါမျှ ထီးနန်းကို မရတော့ဟု ခိုးရိမ်လာသည်။

ဓုပုရားလတ်က ကြားဖြတ်၍ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် သူရဲဘောကြောင်သူဟု ပြောဆိုကာ “ဘိုးဘိုးက ထဘီဝတ်ပြီး ကျောက်ပြင်ဆောင်ထားဖို့ပဲ ကောင်းတော့တယ်” ဟု လှောင်သည်။ နောက်အပျိုတော်များဘက်သို့ လှည့်ကာ “ဟဲ့- ထဘီနဲ့ ကျောက်ပြင် ယူခဲ့ကြစမ်း။ အဲဒီတော့မှ ကင်းဝန် ဘယ်လိုလူစားလဲဆိုတာ ကမ္ဘာက သိမယ်” ဟု ပြောသည်။ ထို့နောက်၌ “ဓုပုရားလတ်သည် မိန်းမတို့၏ နောက်ဆုံးလက်နက်ဖြစ်သော ငိုခြင်းအမှုကို ပြုလေသည်။ မိန်းမတို့၏ မျက်ရည်များသည် အောင်ပွဲကို ရလေ့ရှိသည့် ထုံးစံအတိုင်း ဓုပုရားလတ်၏ မျက်ရည်များသည်လည်း အချေအတင် ဆွေးနွေးပွဲကို အဆုံးသတ်ပေးခဲ့လေသည်” ဟု သမိုင်းဆရာ ကိုတန်က ရေးခဲ့သည်။

ဤတွင် သီခေါင်က စစ်တိုက်ရန်မှအပ အခြားနည်းလမ်း မရှိတော့ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခြင်းပြုသည်။ အစဉ်အလာ ထုံးစံအတိုင်း ညီလာခံ ခံပြီးသည့်နောက်တွင် လွှတ်တော် အစည်းအဝေးကို ခြံတိုက်၌ကျင်းပကာ တရားဝင် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် အနီးတွင် စုပုရားလတ် မရှိတော့သည့်နှင့် ဝန်ကြီးအများစုက ရာခေသံကိုလည်း လက်မခံရလေအောင်၊ စစ်ကိုလည်း မတိုက်ရလေအောင် ချစ်ကြည်ရင်းနှီးစွာ အကြောင်းပြန်စာ တစ်စောင်ကို ပေးပို့သင့်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ကုလားတို့၏ အမျက်ဒေါသကို ပြေငြိမ်းစေသည့် အလားတူ ပြန်ကြားစာများကို ရေးခဲ့ဖူးပြီ။ ယခုလည်း ထိုအတိုင်း ရေးနိုင်ပါ၏။ မိမိတို့၏ ဝေလည် ကြောင်ပတ် ပြေကြားချက်ကို ကုလားတို့က ငြင်းပယ်ခဲ့လျှင် မိမိတို့၏ ဝန်ကြီးရာထူး ဆုံးရှုံးရုံ၊ နိုင်ငံတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရုံသာရှိမည်။ ရာခေသံကို အတိအလင်း ငြင်းပယ်လိုက်ပါက မိမိတို့သည် စစ်တိုက်ပြီး အရာရာကို ဆုံးရှုံးရတော့မည်ဟု သူ မြင်သည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ငိုနေလေသည်။ မိမိသည် ဝန်ကြီးတို့ အရေးခိုင်းသမျှကိုသာ ရေးတော့မည်ဟု ဆိုသည်။

ပြင်သစ်သံအမတ် ဝက်ဒင်တန်နှင့် မြင်ကွန်းမင်းသား

ထိုအတောအတွင်း ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မရက်စီနေသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်အကျိုးစီးပွား အကြွင်းအကျန်ကလေးများကို တတ်နိုင်သမျှ ဆယ်ယူရန် ကြိုးစားလျက် ရှိသည်။ ၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက လန်ဒန်ရှိ ပြင်သစ်သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်အား ဗြိတိသျှနန်းရင်းဝန် လော့ဘ်ဆောလ်စ်ဘာရီနှင့် ဝေ့ဆုံရန် ညွှန်ကြားလိုက်သည်။

ဗြိတိသျှ နန်းရင်းဝန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံသည့်အခါတွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြင်သစ်တို့၏ ငြည့်လွယ်ချက်များကို ရှင်းလင်းတင်ပြရမည်။ ထိုငြည့်လွယ်ချက်များ၏ တကယ့် အဖြစ်မှန်များကို အထင်မြင်လွဲမှားခြင်း မရှိစေရန် ရှင်းလင်းတင်ပြရမည်။ ထို့ပြင် အထက်မြန်မာပြည်ကို အကြမ်းဖက်၍ သိမ်းယူရန် အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ မရှိကြောင်း၊ ထိုသို့ သိမ်းယူခြင်းသည် သနလောလောဆယ်တွင် ကြီးမားသောစွန့်လွှတ်မှုများ မပါဘဲ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ အနာဂတ် တွင်လည်း အကျယ် အကျယ် မငြိမ်းပွယ်ကိစ္စများ မပေါ်ပေါက်ဘဲ ဖြစ်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ကို ရှင်းလင်းတင်ပြရမည် ဟု ညွှန်ကြားထားသည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် ပထမအားဖြင့် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသော အခြားနည်းလမ်းများကို ရွေးချယ် လှမ်းမြေ့ခြင်းမပြုဘဲ အထက်မြန်မာပြည်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်လိမ့်မည်ဟု ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက ယူဆထားသည်။ သို့သော်လည်း ဥရောပတိုက်သားများကို ရန်လိုသည့် သဘောရှိသည်။ အုပ်ချုပ်မှုကလည်း ညံ့ဖွင်းသည်။ အသုံးအခွဲလည်း ကြီးသည်။ သို့သော်လည်း ဗြိတိသျှတို့ကလေးများကြားတွင် လူကြိုက်နည်းနေသည်။ ထို့ကြောင့် လူထုအား သိပေါမင်းကို ဆန့်ကျင်ကာ ပြင်ကွန်းမင်းသားကို ထောက်ခံရန် လှုံ့ဆော်လျှင် လွယ်ကူမည်ဟု ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မရေစီနေ ယူဆသည်။

ထိုယူဆချက်ကို အခြေခံကာ ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးက လန်ဒန်ရှိ သူ့သံအမတ် ကြီးထံ အောက်ပါအတိုင်း ထပ်မံညွှန်ကြားခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

'လန်ဒန်သည် အထက်ပါ အလားအလာမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်း ပြုသလော။ ယခုအချိန်၌ ပွန်ဒီချယ်ရီတွင် ရှိနေသည့် မြင်ကွန်းမင်းသားသာလျှင် အလားအလာရှိသော ဆက်ခံသူဟု အသိအမှတ်ပြုပြီး ထိုအလားအလာများကို ပစ်ပယ်ခြင်း ပြုသလော။ ထိုအချက် များကို လက်ခံလျှင် ဗြိတိသျှတို့၏ စိုးရိမ်မှုများသည် ပျောက်ကွယ်သွားနိုင်သည်။ တစ်ပြိုင်နက် တည်းတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရလည်း အထက်မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျွန်ုပ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားများအား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမည်ဟု ကတိပေးရန်လည်း လိုသည်'ဟု မြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး၏ ညွှန်ကြားချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့ဖြစ်သော ထိုနေ့မှာပင် ပါရီရှိ ဗြိတိသျှသံအမတ်ကြီး လော့ဒ် လိုင်ယွန်းစ်က မြင်သစ်တို့ဘက်မှ ပြုလုပ်ဖွယ်ရှိသော ကမ်းလှမ်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လန်ဒန်ရှိ ဗြိတိသျှ နန်းရင်းဝန်ကြီး လော့ဒ်ဆောလ်စ်ဘာရီထံ ကြေးနန်းဖြင့် သတင်းပို့လိုက်သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်ရှိ မြင်သစ်သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်က ဗြိတိသျှ နန်းရင်းဝန်ကြီး ဆော်လ်စ်ဘာရီနှင့် တွေ့ဆုံကာ မြင်ကွန်းမင်းသားသည် မကြာမီတွင် မြန်မာပြည်သို့ ထွက်ခွာသွားမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော် အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ မြင်ကွန်း မင်းသားမှာ မိမိနှစ်သက်ရာကို လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့် ရရှိထားသူ ဖြစ်သည့်အတွက် ပွန်ဒီချယ်ရီ အာဏာပိုင်များကလည်း တားဆီးပိုင်ခွင့်မရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်။

ဝက်ဒင်တန်က ဆောက်မြန်မာပြည်ရှိ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်တို့က မြင်ကွန်းမင်းသားကို ဖိတ်ခေါ်သွားဖွယ် ဆက်ဆံပြုမူခဲ့လျှင် မြင်ကွန်းမင်းသားအဖို့ သီပေါမင်းကို ပြုတ်ချရာတွင် အခက်အခဲရှိနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်တို့ကို အကြောင်းကြားခဲ့ကြောင်း၊ မန္တလေး ရှားပလ္လင်ပေါ်တွင် မြင်ကွန်းမင်းသားကို တင်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အထက်မြန်မာ ပြည်ရှိ မြင်သစ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားမှာလည်း စီးပွားရေးသက်သက်မှုသာဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေး သဘော သက်ဝင်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မြင်သစ်တို့၏ အကျိုးစီးပွားသည် ဗြိတိသျှတို့ အား အန္တရာယ်ပြုနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ဝက်ဒင်တန်က အကြောင်းကြားထားသည်။

လော့ဒ်ဆောလ်စ်ဘာရီက မြန်ကြားရာတွင် မိမိတို့သည် အထက်မြန်မာပြည်တွင် မြင်သစ်တို့၏ ကုန်သွယ်ရေး အကျိုးစီးပွားများကို စိုးရိမ်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ မြင်ကွန်းမင်းသား ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍မူ မိမိသည် ရန်ခေါ်ချာချီနှင့် အိန္ဒိယဆိုင်ရာရုံးကို တိုင်ပင်ရဦးမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့တိုင်အောင် အချိန်မှာ အနည်းငယ် နှောင်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာပြည်ကိုစွန့် ပတ်သက်၍ လိုအပ်သည်တို့ကိုဆောင်ရွက်ရန် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သို့ ညွှန်ကြားချက် ပေးပို့ပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာပြည်ကိုသိမ်းယူမည့် မိမိတပ်များသည် ယခုအချိန် နယ်စပ် သရက်မြို့သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုအချိန်လောက်ဆိုလျှင် နယ်စပ်ကိုပင် ကျော်ဖြတ်ပြီး ဖြစ်လောက် ပြီဟု ယူဆကြောင်းဖြင့် ပြန်၍ပြောဆိုသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုသို့ ပြောဆိုပြီးနောက် သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်သည် ကောက်ချက်တစ်ခုကို ချလိုက်သည်။ ယင်းမှာ ဗြိတိသျှတို့သည် မြင်ကွန်းမင်းသားကို နန်းတင်ရန် လက်ခံမည်မဟုတ် ဆိုသည် ကောက်ချက် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် မြင်ကွန်းမင်းသားကို ပြင်သစ်လူအဖြစ် သဘောထားကြပုံရပြီး အထက်မြန်မာပြည်ကိုလည်း ဗြိတိသျှတို့၏ အရေးကိစ္စသက်သက်တစ်ခု အဖြစ် သဘောထားကြပုံရသည်။ သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်က ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးရုံးသည် အထက်မြန်မာပြည် စစ်ပွဲပြီးအောင် စောင့်ဆိုင်းရုံမျှသာ ရှိတော့ကြောင်း၊ ထိုစစ်ပွဲ ပြီးမှသာလျှင် မြင်ကွန်းမင်းသား နန်းတင်ရေးကိစ္စကို စဉ်းစားနိုင်ရန် အခွင့်သာတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထင်မြင်ချက်ပေးသည်။ နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သည့် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်သည် ပြင်သစ် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖရက်စီဇေးထံ ကြေးနန်းတစ်စောင်ကို ရိုက်ကြားလိုက်ပြန်သည်။

'အကယ်၍ ဗြိတိသျှတို့က အထက်မြန်မာပြည်အား (တိုက်ရိုက်သိမ်းပိုက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ) အစောင့်ရှောက်ခံ နယ်မြေတစ်ခုအဖြစ်သာ ထားရှိခဲ့ပြီး မြင်ကွန်းမင်းသားဖက်မှလည်း နောက်ထပ် အမှားများကို ကျူးလွန်ခြင်း မရှိခဲ့ပါက မြင်ကွန်းမင်းသားအတွက် အခွင့်အရေး ရှိနိုင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေနှင့် ပြောရမည်ဆိုလျှင် ယခင်က တင်ပြပြီးသော ထင်မြင်ချက်ကိုသာ ထပ်မံ တင်ပြလိုပါသည်။ ယင်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် ရေကို စားပြန်သော ခုတ်ပြန်နိုင်သော အခြေအနေမျိုးတွင် အထက်မြန်မာပြည်၌ ဗြိတိသျှတို့နှင့် အာဏာခွဲဝေယူရန်ဆိုသည့် စိတ်ကူးကို ခွန်လွှတ်လိုက်ရန်သာ ဖြစ်သည်ဆိုသည် အပြင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အင်ဒိုချိုင်းနားကို အုပ်စိုးထားလိုက်ခြင်းဖြင့် သြဇာနယ်ပယ်ကို သီးခြား ထူထောင်သင့်ပါသည်'ဟု သူ့ကြေးနန်း တွင် ဖော်ပြထားသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန်သည် လော့ဒ်ဆောလ်စ် ဘာနီနှင့် နောက်တစ်ကြိမ် ထပ်မံတွေ့ဆုံပြန်သည်။ ထိုစဉ်းစားတွင် လော့ဒ်ဆောလ်စ်ဘာနီက မိမိတို့အစိုးရသည် ယခုအချိန်တွင် မြင်ကွန်းမင်းသားအား နန်းတင်ရန် စဉ်းစားခြင်း ပြုနိုင်တော့ မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။ သီပေါမင်း၏နေရာတွင် အခြားမင်းသား ဘစ်ပါးပါးဖြင့် အစားထိုးရေးကိစ္စသည် နောက်တွင် ပေါ်ပေါက်လာနိုင်ကြောင်း၊ ဆိုအခါကျမှသာလျှင် မြင်ကွန်းမင်းသားကို အခြားသောမင်းသားများနှင့်အတူ တစ်ပါတည်း ဆည့်သွင်းစဉ်းစားမိမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ အကျိုးစီးပွားနယ်ပယ် ခွဲဝေရေးဟူသော သံအမတ်ကြီး ဝက်ဒင်တန် တင်ပြသည့် ကိစ္စကိုလည်း ထိုအခါကျမှသာ စဉ်းစားနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် လော့ဒ်ဆောလ်စ်ဘာနီက ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့လေသည်။

အန်ဒရေနိုဇ် သစ္စာဖောက်မှု

အင်္ဂလိပ်တို့ထံ ပြန်ကြားချက်ကို ကင်းဝန်မင်းကြီးအား အရေးခိုင်းရသည့်တိုင် ဝန်ကြီးများသည် အခက်ကြုံနေကြရသည်။ မြန်မာထီးနန်းထုံးစံမှာ ဘုရင်သည် လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပယ်ချနိုင်သည့် အခွင့်အရေး ရှိသည့်တိုင် လွှတ်တော် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်ခံရရှိထုံးစံရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်နှင့် လွှတ်တော်တို့ကြားတွင် အပူအထစ် မရှိစေရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ခု ချမှတ်ဆိုလျှင် ဘုရင်ထံ ကြိုတင်လျှောက်ထားပြီးမှ ချမှတ်ရိုး ထုံးစံရှိသည်။ ဘုရင်ကလည်း မိမိသဘောတူပြီးမှ ချမှတ်လိုက်သော လွှတ်တော်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တရားဝင် လက်ခံလိုက်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဘုရင်နှင့် လွှတ်တော်ကြားက လုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် ချောမွေ့နေခဲ့သည်။

ယခု ဝန်ကြီးတို့ အခက်ကြုံနေပုံမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းသည် ရာဇသံကို လက်ခံချင်သည်။ စစ်ကို ရှောင်လွှဲချင်သည်။ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးအများစုက စစ်တိုက်လိုသည်ဟု ထင်သဖြင့် ရာဇသံကို ပယ်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုမှ ဝန်ကြီးများသည် စုပုရားလတ် ကွယ်ရာတွင် သူတို့ ဆန္ဒအမှန်ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ကြပြီ။ အမှန်ကတော့ သူတို့လည်း သီပေါမင်းနည်းတူ စစ် မတိုက်လိုကြ။ ရာဇသံကို လက်ခံလိုခဲ့ကြသည်။ သူတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် သီပေါမင်း၏ တရားဝင်အမိန့်နှင့် ဆန့်ကျင် ကဲ့လွဲနေကြလေပြီ။ ထို့ကြောင့် အခက်ကြုံနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

စုပုရားလတ်သည် ဝန်ကြီးအဖွဲ့၏ ဆုံးဖြတ်ချက် (လွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်)ကို သိရသည့်အခါတွင် ဒေါသအမျက် ချောင်းချောင်းထွက်နေသည်။ လွှတ်တော်သည် ဘုရင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ဆန့်ကျင်ရာသလော (ဘုရင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်မျှမက သူ့ဆုံးဖြတ်ချက်လည်း ဖြစ်သည်။)ဟု တွေးကာ ယမ်းပုံမီးကျ ဖြစ်သည်။ သီပေါဘုရင်သည်လည်း အခက်တွေ့ကာ ကောင်းတစ်လုံးမျှ မဆိုနိုင်ဘဲ ဖြစ်နေသည်။ စုပုရားလတ်၏မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်က ငှက်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဘုရင်၏ထီးနန်းကို ထိန်းသိမ်းရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ငှက်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ရာဇသံကို လက်ခံသင့်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

ယနေ့မန္တလေးစားအုပ်တိုက်

ဗုဒ္ဓရာဇာလတ်က မယ်တော်သည် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏စကားကို နားယောင်ကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တစ်ကွဲတည်း တစ်ညတည်း ဖြစ်နေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် လက်ထပ်ပြီး တောရကျောင်း တစ်ကျောင်းသို့ သွားနေသင့်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

သီပေါမင်းသည် စိတ်ဆင်းရဲရာကောင်းလှသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကြီး တစ်ခုကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ဝန်ကြီးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း ရာဇသံကို လက်ခံခဲ့လျှင် သူ့ထီးနန်းကိုတော့ ဆုံးရှုံးမည် မဟုတ်။ သို့ရာတွင် အညံ့ခံသည့် ဘုရင်ဟု ရာဇဝင် တွင်ရတော့မည်။ ဝန်ကြီးများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ငြင်းပယ်လိုက်လျှင် နှာမည်တော့ပျက်မည် မဟုတ်။ သို့ရာတွင် စစ်ပြဲကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကာ ထီးနန်းကို ဆုံးရှုံးရတော့မည်။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးဆရာ ဖီးလ်ဒင်းဟောက-

'ယင်းသို့ ဝန်ကြီးများက ဘုရင်၏အမိန့်ကို ဆန့်ကျင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာ တစ်ခါမျှ မကြားဖူး၊ မကြုံဖူးသော ကိစ္စဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးအများစုသည် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လိုလားကြသည်ဟု ဓောဓောကသိခဲ့လျှင် မိမိသည်လည်း ထိုအတိုင်း ဆုံးဖြတ်မိပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် မိမိသည် စစ်တိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်ပြီးခဲ့လေပြီ။ ထို ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ပြင်၍ မရတော့။ ပြောင်းလွဲ၍ မဖြစ်တော့။ မိမိသည် စစ်တိုက်မည်ဟု ပြောခဲ့ပြီးပြီ။ သို့ဆိုလျှင် စစ်ကို တိုက်ရတော့မည်သာ ဖြစ်သည်' ဟု ရေးခဲ့သည်။

တိုင်းပြည်ကို ကာကွယ်ရန်အတွက် တိုင်တားမင်းကြီးကို စစ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးကိုလည်း ရာဇသံကိုလည်း ပယ်၊ စစ်ကိုလည်း ရှောင်သော ပြန်ကြားချက်မျိုးကို အရေးခိုင်းသည်။ ကင်းဝန်ရိုဏ်းသားတစ်ဦးဖြစ်၍ အထက်မြန်မာပြည်တွင် အတော်ဆုံး ဂိုဏ်းချုပ်တစ်ဦးဖြစ်သည့် လှသင်းအတွင်းဝန်ကို မင်းလှသို့လွှတ်၍ ကာကွယ်ရေးအစီအမံများကို ပြင်ဆင်ရန် ညွှန်ကြားသည်။ လှသင်းအတွင်းဝန်သည် မင်းလှတွင်ရှိသည့် တပ်အင်အား ၆,၀၀၀ ကို တပ်ကွဲဖြည့်ရန်အတွက် အင်အား ၆၀၀ ဖြင့် မင်းလှသို့ ခုန်သည်။

မင်းလှမှ အချို့တပ်များကို အခြားခံတပ်နှစ်ခုဖြစ်သည့် ဆင်ပေါင်ခဲခံတပ်နှင့် ညောင်ပင်ပျော် ခံတပ်တို့သို့လည်း ခွဲပို့သည်။ အမှန်အားဖြင့် ထိုပြင်ဆင်မှုများသည် ဟန်ပြုမှုသာ ဖြစ်သည်။ တိုင်တားမင်းကြီးသည် စစ်အတွက် ဘာကိုမျှ ပြင်ဆင်ခြင်း မပြုခဲ့။ ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာပြည်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည်ဟု တိုင်တားမင်းကြီး ယူဆခြင်းမရှိကြောင်းဖြင့် သမိုင်းဆရာတို့က ဆိုကြသည်။ အင်္ဂလိပ်သည် နယ်စပ်တွင် စစ်အင်အားများကို ချထားခြင်းမှာ ဗြိတိသျှတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ဆယ်ရန်မျှသာ ဖြစ်သည်ဟု ထင်ပုံရသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးသည် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က နယ်စပ်ကို မကျော်ဖြတ်မချင်း စစ်ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ပျော်လင့်မထားခဲ့။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုအတောအတွင်း၌ကား ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီမှ သင်္ဘော မြောက်ဦးတို့သည် မန္တလေးမှ ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံလူမျိုး အရပ်သားများနှင့် ဥရောပတိုက်သား ရှင်ဆယ်ခန့်ကို ပြန်ခေါ်ရန် ပြင်လယ်တွင် ကျောက်ချ ဓောင့်ဆိုင်းနေကြသည်။ အီတလီကောင်စစ်ဝန် ဖြစ်၍ ဘုံဘောဘားမား သစ်ကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည့် အန်ဒရေနိုသည်လည်း မန္တလေးမှ ထွက်ခွာရန် ပြင်ဆင်သည်။ သို့ရာတွင် တိုင်တားမင်းကြီး၏ လူများက မန္တလေးမှ ထွက်ခွာခြင်း မပြုမီ သစ်မှုအတွက် ပေးရမည့် လျော်ကြေးစုစုပေါင်းအနက် လေးပုံတစ်ပုံဖြစ်သော ကျပ်ငွေ နှစ်သိန်းကို ပေးရမည်။ ထိုနှစ်သိန်း ပေးမှသာလျှင် မန္တလေးမှ ထွက်ခွာပြန်မည်ဟု ဆိုနေကြ သည်။ မန္တလေးတွင်ရှိသည့် ပြင်သစ်၊ ဂျာမန်နှင့် အီတလီလူမျိုး အများစုမှာ သူတို့နိုင်ငံများနှင့် မန္တလေးတို့ မဟာမိတ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုထားကြသဖြင့် အစတွင် ခပ်ပေါ့ပေါ့ ခပ်အေးအေး ဖြစ်နေကြသည်။

သီပေါမင်းထံတွင် အမှုထမ်းနေကြသော ဒါဇင်ပေါင်း များစွာရှိသည့် ပြင်သစ်နှင့် အီတလီလူမျိုး အမှုထမ်းများမှာ မန္တလေးမှထွက်ခွာရန် ပို၍ ဝန်လေးနေကြသည်။ သူတို့ ထွက်ခွာသွားလျှင် သီပေါမင်းသည် သူတို့ထံကို ပေးရန်ရှိသည့် လစာဟောင်းများ၊ အကြားဆော ငွေရေးကြေးရေးဆိုင်ရာ တောင်းဆိုမှုများ၊ ဘုံရင့်အမှုတော်ထမ်း လုပ်သက်များကို ပယ်ဖျက် ပစ်ရန် အခွင့်အရေးရသွား၊ အကြောင်းပြချက် ရသွားလိမ့်မည်ဟု ယူဆနေကြသည်။ အထူး သဖြင့် ပြင်သစ်လူမျိုးများမှာ မန္တလေးတွင်နေရန်ခွဲရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ သူတို့တစ်တွေ မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့် အိန္ဒိယအစိုးရတွင် အခက်အခဲတွေ့လိမ့်မည်ဟု သူတို့ ထင်နေကြသည်။

အကယ်၍ ခုစ သင်္ဘောသည် ဥရောပတိုက်သား ရှင်ဆယ်ကျော်ကို တင်ဆောင်ပြီး ထွက်ခွာသွားခဲ့၍ မန္တလေးနှင့် ဆင်ပေါင်ဝဲကြားတွင် တစ်ခုံတစ်ရာ ဖြစ်မည်ဆိုပါက မိမိ တာဝန်မယူနိုင်ကြောင်းဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးက အန်ဒရေနိုကို ခေါ်ပြောသည်။ သို့ရာတွင် ခုစသည် မန္တလေးတွင် ကျောက်ချ ရပ်နားနေခဲ့ပါက သင်္ဘောပေါ်တွင် ရှိနေသူများအားလုံး၏ လုံခြုံရေးအတွက် မိမိ အာမခံကြောင်းဖြင့်လည်း ကင်းဝန်မင်းကြီးက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။

သို့ရာတွင် ရန်ကုန်မှ ရာဇသံ ရောက်မလာမီ ဥရောပတိုက်သားများအား ခုစသင်္ဘောဖြင့် ထွက်ခွာသွားရန် လိုက်လံ လှုံ့ဆော်နေသည့် အန်ဒရေနိုကိုမူ တိုင်တားမင်းကြီးတို့အစုက ခိုတံဆိုးနေကြသည်။ အန်ဒရေနိုက ထိုသို့ လိုက်လံ သတိပေးနေခြင်းသည် မန္တလေးအစိုးရ ၊ တစ်နည်း တိုင်တားမင်းကြီးတို့လူစု)ကို သိက္ခာချနေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ အန်ဒရေနိုမှာ လည်း လွတ်မြောက်ဖို့ အခက်အခဲရှိကြောင်းကို သူ့ကိုယ်တိုင် သိနေသည်။ မန္တလေးမှ ထွက်ခွာရန် စာဖြင့်ရေးသားပြီး ဥရောပတိုက်သားများအား အကြောင်းကြားလျှင် မိမိ၏ရန်သူ ဖြစ်သော ပြင်သစ်တို့သည် ထိုစာကို တိုင်တားမင်းကြီးထံ သွားပြမည် မုချဖြစ်သည်။ ဆိုသို့ဆိုလျှင် တိုင်တားမင်းကြီးသည် သူ့ကို ချက်ချင်းသတ်ပစ်မည်မှာ သေချာသည်။

ထိုအချိန်တွင် အန်ဒရေနို ကံဆိုးဆုံးတော့ ပြင်သစ်-မြန်မာ စာချုပ်များနှင့် ကန်ထရိုက် စာချုပ်များကို ခိုးယူသည့်ကိစ္စ ဘူးပေါသလို ပေါ်တော့မည်ပုံ ဖြစ်နေသည်။ 'ပိုင်အိုနီးယား' သတင်းစာ၏ ရန်ကုန်သတင်းထောက်သည် သူ့ပြိုင်ဘက် သတင်းထောက်များကို အနိုင်ရရန် အတွက် ရန်ကုန်တွင် လူသိရှင်ကြားဖြစ်နေသော ထိုသတင်းကို ကြေးနန်းရိုက် ပို့လိုက်သည်။ ထိုသတင်းတွင် အန်ဒရေနိုသည် ပြင်သစ်-မြန်မာစာချုပ်နှင့် ဘဏ်တိုက် ဖွင့်လှစ်ရေး၊ မီးရထားလမ်း ဖောက်လုပ်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော ကန်ထရိုက် စာချုပ်များကို နန်းတော်ထဲရှိ သူလျှိုများမှတစ်ဆင့် ခိုးယူခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသတင်းကို ဖော်ထုတ်ခြင်းမှာ အခြားကြောင့်မဟုတ်။ ယခု သတင်းဦးဖော်ပြသည့် အချိန်လောက်တွင် အန်ဒရေနိုနှင့် ဥရောပတိုက်သားများသည် ဓူဝသဘောဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာလောက်ပြီဖြစ်ကြောင်း၊ သူတို့သာ မန္တလေးတွင် ရှိနေသေးလျှင် မိမိသည် ထိုသတင်းဦးကို ပေးပို့မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့်လည်း သတင်းထောက်က အပိုဆာဒါးကလေးတွေ ရေးထားလိုက်သေးသည်။

နိုဝင်ဘာ ၄ ရက်နေ့တွင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်သည် ပိုင်အိုနီးယား သတင်းစာ အယ်ဒီတာ ကိုအယ်လင်ထံသို့ ဆူပူကြမ်းမောင်းသော စာတစ်စောင်ကို ရေးလိုက်သည်။ ထိုသတင်းကို ရေးသည့်အချိန်တွင် အန်ဒရေနိုသည် မန္တလေးတွင် ရှိနေသေး သည်ကို သတင်းထောက် သိမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သတင်းထောက်သည် ထိုအကြောင်းကိုတော့ အယ်ဒီတာထံသို့ မရေးဘဲ သူ့သတင်းကြောင့် မန္တလေးတွင်ရှိသည့် အန်ဒရေနိုနှင့် ဥရောပတိုက် သားများ မည်သို့မျှ အန္တရာယ်မရှိလေဟန် ကြားဝါရေးသားထားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုသတင်းထောက်ကို ရန်ကုန်မှပြန်ခေါ်ပြီး အခြားသတင်းထောက်တစ်ယောက်ကို ပေးပို့သင့် ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ထိုသတင်း ပါလာသည်နောက်တွင် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်သည် ထိုသတင်း မန္တလေးသို့ မရောက်စေရန်အတွက် အထက်မြန်မာပြည်သို့ပို့သော ကြေးနန်းများအားလုံးကို ဆင်ဆာ လုပ်ခိုင်းလိုက်သည်။ ပိုင်အိုနီးယား သတင်းစာတွင်ပါသည့် သတင်းအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မန္တလေးသို့ ပေးပို့သည့် ကြေးနန်းတစ်စောင်ကိုမျှ မတွေ့ရကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ထိုသတင်းသည် အခြားသောနည်းများဖြင့်လည်း မန္တလေးသို့ ရောက်နိုင်ကြောင်း၊ ရန်ကုန်မှ မင်းလှသို့ သဘော၊ ရထား စသည်တို့ဖြင့်သွားလျှင် လေးရက်ကြာကြောင်း၊ မင်းလှမှတစ်ဆင့် မန္တလေးသို့ ကြေးနန်းရိုက်လျှင် တစ်နာရီကျော်ကျော်ကြာကြောင်း၊ ထိုနည်းအတိုင်း သတင်း ပို့လျှင် ရန်ကုန်မှ မန္တလေးသို့ ကြေးနန်းဖြင့်ပို့သည်ထက် နှစ်ရက် ပိုမြန်ကြောင်းဖြင့်လည်း ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် ရန်ကုန်တွင်ရှိသည့် မြန်မာအထောက်တော်သည် လက်မနှေးပါ။ ပိုင်အို နီးယား သတင်းစာတွင်ပါသည့် အန်ဒရေနို၏သတင်းကို မန္တလေးသို့ ပို့လိုက်ရာ တိုင်တား မင်းကြီးတို့အစုက ရရှိသွားပြီး အန်ဒရေနိုကိုပမ်းရာ အန်ဒရေနိုမှာ သိသိကလေး လွတ်သွားခဲ့ သည်။ တိုင်တားမင်းကြီး၏တပ်များသည် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အန်ဒရေနို၏အိမ်ကို

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တက်ရောက်ရှာဖွေကြရာ အန်ဒရေနိုမှာ ရှောင်ပုန်းနေရသည်။ ထိုအတောအတွင်းတွင် အန်ဒရေနိုမှာ စိတ်ဆိုးနေသော လူအုပ်ကြီးများက နှစ်ကြိမ်တိုင် ရိုက်နှက်မည်ပြုသဖြင့် အနိုင်နိုင် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားခဲ့သည်။

ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် မန္တလေးရှိ အခြားသော ဥရောပတိုက်သားများမှာလည်း အန္တရာယ်မကင်းဘဲ ဖြစ်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းက ယင်းတို့၏အသက်နှင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာများကို ထိပါးနှောင့်ယှက်ခြင်းမပြုရန် အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်။ သီပေါမင်း၏ အမိန့်ကြောင့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံများဖြစ်ကြသည့် အိန္ဒိယကုန်သည်နှင့် ဈေးဆိုင်ပိုင်ရှင် ၉၀၊ နန်းတော်အမှုထမ်း ဖြစ်နေကြသည့် အီတလီလူမျိုး ၁၈ ယောက်၊ အာမေးနီးယန်းလူမျိုး ၁၅ ယောက်၊ ဥရောပ-တရုတ် ကပြား ၈ ယောက်၊ ပြင်သစ်လူမျိုး ၂၈ ယောက်၊ တရုတ် ကုန်သည်ကြီး ၂၅ ယောက်၊ ဂရိလူမျိုး ၈ ယောက်၊ ရုရှာလူမျိုး ၆ ယောက်၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုး ၄ ယောက်၊ အမေရိကန်လူမျိုး ၂ ယောက်နှင့် ဂျာမန်လူမျိုး ၂ ယောက်တို့ သက်သာရာ ရခဲ့ကြသည်။

ဘုရင်က ထိုသို့ အမိန့် ထုတ်ပြန်ထားသည်တိုင် မန္တလေးရှိ နိုင်ငံခြားသားများသည် စိတ်မချနိုင်ကြသဖြင့် အသီးသီး စု၍နေကြရသည်။ ဥရောပတိုက်သားများက ဒေါက်တာ ဘာဘီယာရီ၏အိမ်တွင် အနိုင်အလုံ ခံတပ်ဆောက်၍ စုနေကြသည်။ အိန္ဒိယအမျိုးသားများမှာ မူလာအိမ်မန်၏ ခံတပ်အိမ်တွင် စုနေကြသည်။ တရုတ်ကုန်သည်များက တရုတ်အမျိုးသား ၇,၀၀၀ ခန့် ရှိသည့် တရုတ်တန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေကြသည်။ ထိုအချိန်က ဝန်ကြီးအချို့က မန္တလေးတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံခြားသားများ၊ အထူးသဖြင့် အီတလီနှင့် ပြင်သစ် ကောင်စစ်ဝန်တို့ကို ဖမ်းဆီးမည်ဆိုသည့် သတင်းများ ပေါ်ထွက်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မန္တလေးမှ နောက်ဆုံးသတင်းသည် တာလီဖူး သင်္ဘောဖြင့် နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ တွင် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် တာလီဖူးကို မန္တလေးမှ မထွက်စေ လိုသော်လည်း တာလီဖူး မာလိန်သည် အရဲရဲနှင့်၍ ထွက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က မန္တလေးတွင် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်နေသည်။ ရုပ်ကွက်အနှံ့အပြားတွင် စစ်သားများ ချထားသည်။ ရန်ကုန်တွင် ရှိသည့် သီပေါမင်း ၏ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သည့် ဦးကြည် ပေးပို့လိုက်သည့် သတင်းကြောင့် မန္တလေးတွင် ထိုမျှ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုသတင်းမှာ အခြားမဟုတ်။

အိန္ဒိယအစိုးရ၏ တပ်သား ၁၀,၀၀၀ တို့ ဧရာဝတီဖလိုတီလာ သင်္ဘောများ၊ သမ္ဗန် များဖြင့် သရက်မြို့သို့ ရောက်လာကြပြီ။ ထိုတပ်များသည် နယ်စပ်ကို ကျော်ဖြတ်၍ အထက် မြန်မာပြည်ကိုတိုက်ခိုက်ရန် အမိန့်ကို စောင့်နေကြပြီဆိုသည့် သတင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်ကို ကင်းဝန်မင်းကြီး ကယ်ခဲ့သည်

ဆိုသို့ အထက်-အောက် မြန်မာပြည်တစ်ဝန်းတွင် လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေစဉ် ရာစသံကို မြန်ကြား
လိုက်သည့် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏မြန်မာသည် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး
ဘားနှစ်သည် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ မြန်ကြားစာကို နှိဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ရရှိခဲ့သည်။
နောက်တစ်နေ့ မနက်တွင် ဘားနှစ်သည် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ချရန်း ထံသို့ မြန်ကြားချက်ပါ
အချက်များကို ကြေးနန်းဖြင့် ပေးပို့ခဲ့သည်။

အောက်ပါတို့မှာ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ မြန်ကြားချက်တွင်ပါသော အချက်အလက်များ
ဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှတို့၏ တောင်းဆိုချက် ၁ နှင့် ၂ တို့အရ မန္တလေးသည် သစ်ပွဲကို ဆွေးနွေး
ဆရာစပ်ရန်အတွက် ဗြိတိသျှတို့ စေလွှတ်သည့် သံတမန်ကို လက်ခံရမည်။ ထိုသံတမန်
မန္တလေးသို့ မရောက်လာမချင်း ဘီဘီတီစီ သစ်ကုမ္ပဏီကို မည်သို့မျှ အရေးယူခြင်း မပြုရ။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ မြန်ကြားချက်

ဘီဘီတီစီ ကုမ္ပဏီက မိမိ၏အမှုကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင် စဉ်းစား သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက်
ဘုရင့်ထံ လျှောက်လွှာ တင်သွင်းခဲ့လျှင် သိပေါမင်းသည် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်တော်မူမည်။
ထို့ပြင် နိုင်ငံခြားကုန်သည်ကြီးများနှင့် ကုန်သည်များ အခက်အခဲများ မရှိစေရန်အတွက်
ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကူညီတော်မူမည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တောင်းဆိုချက် ၃ နှင့် ၄

ဥပဒေပ သံတမန် ထုံးတမ်းစဉ်လာများအရ မန္တလေးတွင် ဗြိတိသျှ သံကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးကို ထားရှိခွင့်ပေးရမည်။ ထိုသံတမန်သည် ဘုရင့်ထံ လွတ်လပ်စွာ ဝင်ရောက်ခွင့်ရှိရမည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်

ဗြိတိသျှ သံကိုယ်စားလှယ်ဟောင်းသည် မန္တလေးမှ သူ့သဘောနှင့်သူ ထွက်ခွာ သွားခြင်းဖြစ်သည်။ အကယ်၍ အိန္ဒိယအစိုးရက သံကိုယ်စားလှယ်သစ်တစ်ဦးကို ထားရှိလိုလျှင် 'လာရောက်နေ သံကိုယ်စားလှယ်ကို လာရောက်နေထိုင်ခွင့်နှင့် ယခင်ကဲ့သို့ သွားလာခွင့် ပေးမည်'။ ထိုပြန်ကြားချက်၏ သဘောမှာ သံတမန် ထုံးတမ်းစဉ်လာများသည် ယခင်ကကဲ့ သို့ပင် ရှိနေမည် ဆိုသည့် သဘောဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှတို့က အဓိပ္ပာယ်ကောက်ကြသည်။

တောင်းဆိုချက် ၄

မန္တလေးသည် မိမိ၏ နိုင်ငံခြားဆက်သွယ်ရေး ကိစ္စများကို အိန္ဒိယ နိုင်ငံခြားရေးဌာန အောက်တွင် ထားရှိရမည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်တွင် ထိုတောင်းဆိုချက်ကို ငြင်းပယ်ထားသည်။ မြန်မာနှင့် အိန္ဒိယအစိုးရတို့အကြား အငြင်းပွားမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လျှင် 'မြန်မာအစိုးရသည် နှစ်ဦးစလုံး၏ မဟာမိတ်များဖြစ်သော ပြင်သစ်၊ ဂျာမနီနှင့် အီတလီ စသည့် နိုင်ငံသုံးနိုင်ငံတို့၏ ပူးတွဲဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာနိုင်သည်'ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သဘောမှာ မန္တလေးသည် နောင်တွင် ပေါ်ပေါက်လာမည့် အငြင်းပွားမှုများတွင် နှစ်ဖက်စလုံးနှင့် မဟာမိတ်စာချုပ်များ ချုပ်ဆိုထားသည့် နိုင်ငံများ၏ ပူးတွဲဆုံးဖြတ်ချက်ကို လိုက်နာမည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် မန္တလေးသည် နိုင်ငံကြီးများအချင်းချင်းကြားတွင် ပြဿနာဖြစ်လာလျှင် 'ကြား' နေမည် ဆိုသည့် သဘောဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ကြသည်။

တောင်းဆိုချက် ၅

မန္တလေးသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ ကုန်သည်များအား ယူနန်နှင့် တရုတ်ပြည် တောင်ပိုင်းပြည်နယ်များနှင့် နိုင်ငံခြားကုန်သွယ်မှု ဆက်ဆံရေးကို ထူထောင်ရာတွင် ကူညီရမည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်၌ မြန်မာအစိုးရသည် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုး ကုန်သည်များနှင့် နိုင်ငံခြားသား ကုန်သည်များကို ကူညီခဲ့သည်။ ကူညီရန် အမြဲတမ်း အဆင့်သင့်ရှိသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်နှင့်ပတ်သက်၍ 'အိန္ဒိယ တိုင်းသတင်းစာ' က ဝေဖန်သုံးသပ်ပုံမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

တောင်းဆိုချက် ၁ နှင့် ၂ တို့ပတ်သက်၍ ကင်းဝန်မင်းကြီး ပြန်ကြားချက်က ဆိုလိုသည် သဘောမှာ သစ်စိုးသည် ကုန်သည်တစ်ယောက်အား မြန်မာဘုရင်က သက်ညှာခွင့် ပေးလိုက်သည် ဟူသော သဘောမျိုးကို အိန္ဒိယအစိုးရ အပါအဝင် သက်ဆိုင်သူအားလုံးက အသိအမှတ်ပြု လက်ခံကြသည်ဆိုလျှင် သိပေါသည် ဘီဘီတီစီ ကုမ္ပဏီအပေါ်တွင် ချမှတ်ထား သည့် ဒဏ်ငွေ နှစ်ဆယ့်သုံးသိန်းကို လျှော့ပယ်ပျက်ပေးမည်ဆိုသည့် သဘောဖြစ်သည်။ 'ယင်းမှာ မြန်မာတို့ လုပ်လေ့လုပ်ထရှိသော နည်းဖြစ်သည်'ဟု ဝေဖန်သည်။

မန္တလေးသည် ထိုတောင်းဆိုချက် ၁ နှင့် ၂ တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ယခင်လက တရားမဝင် အကြောင်းကြားခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ယခု ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ အကြောင်းပြန်ချက်မှာ ယခင်နှင့် အတူတူပင်ဖြစ်၍ မြန်မာအစိုးရ ဂုဏ်သိက္ခာကိုဆယ်ရန် ကြိုးပမ်းချက်တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘီဘီတီစီသည် မိမိ၏အမှုကို ပြန်၍စဉ်းစားပေးရန် ဘုရင့်ထံ အသနားခံစာ တင်သွားခဲ့ပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းအချက်ကို အိန္ဒိယအစိုးရကိုယ်တိုင်လည်း သိရှိပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အထက်မြန်မာပြည်မှ ပြင်သစ်ဩဇာကို ဖယ်ရှားရန် ကြိုးပမ်းရာတွင် ဘီဘီတီစီ သစ်ကုမ္ပဏီ ကိစ္စမှာ ဗြိတိသျှတို့အဖို့ အကောင်းဆုံးအကြောင်းပြချက်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယအစိုးရ သည် ပြေအေးလိုသော လေသံပါသည် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်ကို ပယ်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဗြိတိသျှသမိုင်းဆရာ ကီတန်က ရေးခဲ့ဖူးသည်။

ထို့ပြင် တောင်းဆိုချက် ၃ နှင့်ပတ်သက်၍ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်တွင် (ဖိနပ်ပြဿနာ)ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုခဲ့ကြောင်း၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် နန်းတော်ထဲတွင် တန်ခိုး ဩဇာ ဆက်လက်ရှိနေခဲ့သေးလျှင် အချို့သောအချက်များကို ခေ့စပ်၍ လက်ခံရန် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို နားချနိုင်ခဲ့ဖွယ်ရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် တရုတ်ဘုရင်စကားရပ်သည် ဥရောပ သံတမန်တစ်ဦးအား ဖိနပ်စီးလျက်၊ ကုလားထိုင်တွင် ထိုင်လျက်ဖြင့် ညီလာခံခန်းမတွင် မဟုတ်ဘဲ သီးခြားဖြစ်သော အဆောက်အအုံတစ်ခု သို့မဟုတ် ဥယျာဉ်တစ်ခုထဲတွင် လက်ခံ တွေ့ဆုံခဲ့ဖူးသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး အကယ်၍သာ တန်ခိုးဩဇာ ရှိနေခဲ့လျှင် နှစ်ဖက်စလုံးမှ သိက္ခာမကျစေဘဲ တွေ့ဆုံလိုက်လျော့နိုင်သည့် အလားတူနည်းလမ်းများကို ဘုရင်နှင့် မိဖုရား မှားဝင်အောင် လျှောက်တင်နိုင်ခဲ့ဖွယ် ရှိသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ကမ်းနားတွင် ဗြိတိသျှ သံတမန်ခရု ဆောက်လုပ်ရေး၊ သံတံကို နိုင်မာတောင့်တင်းသည့် လက်နက်ကိုင် အစောင့် အရှောက်များ ထားခွင့်ပေးရေး၊ သံတံအနီးတွင် မီးသင်္ဘောတစ်စင်း အပြထားခွင့်ပေးရေး စသည့် တောင်းဆိုချက်များနှင့် ပတ်သက်၍လည်း ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်တွင် တစ်စုံတစ်ရာ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိဟု ဗြိတိသျှသမိုင်းဆရာ ကီတန်က ရေးခဲ့သည်။

မဂဒုမန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဗြိတိသျှတို့၏ တောင်းဆိုချက်များထဲတွင် အဓိကအကျဆုံးမှာ တောင်းဆိုချက်အမှတ် ၄ ဖြစ်သည်။ ယင်းတောင်းဆိုချက်မှာ ပြင်သစ်နှင့် အခြားသောနိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဩဇာများကို အထက်မြန်မာပြည်မှ လုံးဝပယ်ရှားပစ်ရန် ရည်ရွယ်သော တောင်းဆိုချက် ဖြစ်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် အထက်ပါ တောင်းဆိုချက်ကိုသာ လက်ခံခဲ့လျှင် အထက်မြန်မာပြည် အရေးကိစ္စတွင် ပြင်သစ်တို့သာမက အခြားသော နိုင်ငံသုံးခု (ဂျာမနီ၊ အီတလီနှင့် တရုတ်)တို့ကလည်း ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လာနိုင်သည်ဟု ထိုသမိုင်းဆရာ ကီတန်က ရေးခဲ့သည်။

နယ်တံ ၅ တောင်းဆိုချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်သည် လုံးဝရိုးသား၍ လုံးဝပုန်ကန်သော ပြန်ကြားချက် ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းသည်လည်းကောင်း၊ သီပေါမင်းသည်လည်းကောင်း အထက်မြန်မာပြည်နှင့် တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းတို့တွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးကုန်သည်တို့ ကုန်သွယ်မှုလုပ်နိုင်ရန် တတ်နိုင်သမျှ အကူအညီပေးခဲ့သည်မှာ ဘာမျှ သံသယဖြစ်ဖွယ် မရှိချေ။ သို့ရာတွင် ၁၈၅၅-၁၈၇၃ တို့တွင် ယူနန်၌ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ပန်းသေးပုန်ကန်မှုကြောင့် ယူနန်-ဝန်းမော် ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းသည် ပြတ်တောက်သွားခဲ့ရသည်။ သို့တိုင်အောင် ၁၈၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်များတွင် သီပေါမင်း၏ အားပေးမှုကြောင့် ထိုကုန်သွယ်မှုသည် ပြန်၍ တိုးတက်လာခဲ့သည်။ ဤသည်ကို အိန္ဒိယအစိုးရ သိပြီးသားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုတောင်းဆိုချက်သည် ဘာမျှထူးခြားသော တောင်းဆိုချက်လည်း မဟုတ်။ တောင်းစရာမလိုသော အချက်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယအစိုးရ၏ မူရင်းရည်ရွယ်ချက်မှာ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် ရုရှားနှင့် အရှေ့ဘက်တွင် ပြင်သစ်တို့ကြားတွင် အိန္ဒိယပြည်ကြီး ညပ်ပိတ်နေမည်ကို စိုးရိမ်သည့် နိုင်ငံရေးအကြောင်းသာ ဖြစ်သည်။

အပန်အားဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ပြန်ကြားချက်သည် ပြည်စုံခိုင်လုံသော ပြန်ကြားချက် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မည်မျှ ခိုင်လုံသည်ဖြစ်စေ ကျရောက်လာအံ့ဆဲဆဲဖြစ်သော ကျူးကျော်တိုက်ခိုက်မှုကိုမူ တားဆီးခြင်း မပြုနိုင်တော့ပြီ။ အကယ်၍သာ ကင်းဝန်မင်းကြီးတွင် တန်ဖိုးဩဇာ ဆက်ရှိနေပြီး နိုင်မာတောင့်တင်းသည့် အင်အားရှိနေခဲ့လျှင် သို့မဟုတ် သူ့သဘောထားများကို တင်ပြခွင့်ရအောင် အင်အားတောင့်တင်းခဲ့လျှင် မြန်မာပြည်သည် မိမိ၏လွတ်လပ်ရေးကို လုံးဝသော်လည်းကောင်း၊ များပြားသော အစိတ်အပိုင်းများကိုသော်လည်းကောင်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ပေလိမ့်မည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ တင်ပြချက်ထဲတွင် သေချာပေါက်ပါဝင်မည့် အချက်နှစ်ချက် ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ (၁) ဖိနပ်ပြဿနာကို အဆုံးသတ်ရန်နှင့် (၂) တောင်ငူ-မန္တလေး ရထားလမ်းကို ဗြိတိသျှအရင်းအနှီးဖြင့် ဖောက်လုပ်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သိကြသည့်အတိုင်း ထိုအချိန်၌ကား ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် စုပုရားလတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လွတ်တော်ကိုသော်လည်းကောင်း ပျောင်းပျံ့နားချရန် အင်အား မရှိတော့ပြီဟု သမိုင်းဆရာကီတန်က ဝေဖန်ခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်ခံချုပ် ဒုရန်းက ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ ပြန်ကြားချက်သည် ရှောင်လွှဲသည့် စုလည်ကြောင်ပတ် အခြေဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် လက်မခံနိုင်ကြောင်းဖြင့် ဘားနဒ်ထံ အကြောင်းကြားလိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယစစ်တပ်သား ၁၀,၀၀၀ တို့၏ ဗိုလ်ချုပ်ဖြစ်သည့် ဟယ်နရီပရင်ဒါဂတ်စ်သည် အဆင်သင့်ဖြစ်သည်နှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပေတော့မည်။ မန္တလေးအစိုးရကလည်း နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ကြေညာသည့် ကြေညာချက်ကို ထုတ်ပြန်ပြီးလေပြီ။ ထို့ကြောင့်ချက်ကို ကင်းဝန်မင်းကြီး အပါအဝင် အရေးကြီးသည့် အရာရှိကြီးများအားလုံး လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးလေပြီ။

နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ တပ်များသည် ဧရာဝတီပလိုတီလာကုမ္ပဏီ၏ မီးသင်္ဘောများ၊ ဘေးတွဲသမ္ဗန်များဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်တစ်ကြောကို ဆန်တက်လာခဲ့ကြလေသည်။

မာလိန်ကျားပါး၏ အမင်္ဂလာခရီး

တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲတွင် ဆိုင်အက်စီအယ်ခေါ် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီသည် အရေးကြီးသော အခန်းမှ ပါခဲ့လေသည်။ ဗြိတိသျှ အိန္ဒိယအစိုးရသည် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီကို ၁၈၆၅ ခုနှစ်တွင် ဗုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးလိုက်သည်။ ၁၈၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၈၅ ခုနှစ် ကာလသည် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ၏ သမိုင်းတွင် အရေးကြီးသောကာလဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ ထိုကာလအတွင်းတွင် သီပေါဘုရင်၏ အထက် မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး ကင်းမဲ့နေချိန် ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်တွင် သီပေါဘုရင်၏အစိုးရနှင့် ဗြိတိသျှ အိန္ဒိယ အစိုးရတို့၏ ဆက်ဆံ ရေးသည် တင်းမာနေချိန် ဖြစ်သည်။ ၁၈၈၄ ခုနှစ် ကုန်ခါနီးတွင် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ၏ မန်နေဂျာဖြစ်သူ ဖရက်ကင်နေဒီက ဗြိတိသျှ မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရထံ သူ၏စိုးရိမ်မှုကို ဤသို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

'အထက်မြန်မာပြည်၏ အခြေအနေမှာ ဆိုးရွားလျက်ရှိကာ မားပြတိုက်မှုများမှာ အတင့်ရဲသလောက် မကြာခဏ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ကုမ္ပဏီမှ မာလိန်ကျားနှင့် သင်္ဘောသားများသည် မိမိတို့၏လုံခြုံရေးအတွက် များစွာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြလျက် ရှိကြသဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန် လက်နက်များ ထုတ်ပေးရန် ကျွန်ုပ်ထံ တောင်းဆိုလာကြသည်အထိ ဖြစ်ကြောင်း စိတ်မကောင်းစွာဖြင့် အသိပေးရပါသည်။ အမျိုးသောကိစ္စများတွင် ထိုလက်နက် များကို အသုံးပြုမိသဖြင့် အထင်လွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာမည် ဦးသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ဆိုသို့ လက်နက်များထုတ်ပေးလိုသော ဆန္ဒ မရှိပါ။ သို့ရာတွင် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာကုမ္ပဏီ သင်္ဘောများမှာ အရင်ဧကရာဇ် ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ချောစားများကို သယ်ဆောင်ပေးပို့နေသည့် ဟူသော အချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလိုက်သည့်အခါ၌ ယင်းတို့အားလုံးသည် ဗြိတိသျှအစိုးရ ၏ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို ရထိုက်သည်ဟု ကျွန်ုပ် ယူဆပါသည်။ ဆိုကြောင့် ထိုကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မန္တလေးအစိုးရနှင့် ဆက်သွယ်ဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ပါသည်'

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

'အထက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုံခြုံမှုမရှိ ဟူသော ဦးရိပ်မှု ပေါ်ပေါက်ရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် သာဓကတစ်ရပ်မှာ မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက် မြို့များမှ မြို့ဝန်များက ဧရာဝတီ သင်္ဘောများကို ညအချိန်တွင် ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်ခြင်းမပြုဘဲ မြစ်လယ်တွင် ကျောက်ချ ရုပ်နားထားရန် မာလိန်နန်းများကို ပြောဆိုလာကြသော အချက် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်အချက်တစ်ရပ်မှာ လွန်ခဲ့သော ဆယ်ရက်ခန့်အတွင်းက မန္တလေးအနီးတစ်ဝိုက်တွင်ရှိသော မြင်းဖူတွင် ဦးရေ ၇၀၀ ခန့်ရှိ လူဆိုးဝားပြတိုက် အနီးတစ်ဝိုက်တွင် စခန်းချနေသော မြန်မာဘုရင်၏ စစ်သည် ၁,၀၀၀ တို့ကို ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရန် စိန်ခေါ်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့သော ဆူပူထကြွမှုများသည် ကုန်သွယ်ရေးကိစ္စများကို ထိခိုက်လာစေနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် နယ်စပ် ပြောက်ဘက်ရှိ ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးတို့ကို ဖြိမ်းခြောက်လာခဲ့ပါသည်' ဟု ဖရက်ကင်နေဒီ၏ စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ပန် ဒီဇင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဖရက်ကင်နေဒီထံမှ နောက်ထပ် စာတစ်စောင် ရောက်လာခဲ့ပြန်သည်။ ထိုစာမှာ ရန်ကုန် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး ဘားနဒီထံမှ မေးမြန်းချက်ကို ပြန်လည်ဖြေကြားသည့် စာ ဖြစ်သည်။

'စလေးမြို့အနီးတွင် မငြိမ်မသက် ဖြစ်နေသဖြင့် စလေးမြို့ဝန်က သင်္ဘောများ အားလုံးမှ မာလိန်နန်းများအား မိမိတို့သင်္ဘောများကို ကမ်းသို့မကပ်ဘဲ မြစ်လယ်တွင် ကျောက်ချရုပ်နားထားရန် အကြောင်းကြားခဲ့ပါသည်။ စလေးမြို့ဝန်ကိုယ်တိုင်မှာလည်း နေ့ခင်းကြောင်တောင် သူရုံးတွင် ဓားပြဝင်တိုက်သဖြင့် လက်လွတ် ထွက်ပြေးခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် စလေးမြို့ဝန်က ကိုယ်ချင်းစာနာသောအားဖြင့် အကြောင်းကြားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနယ်တွင် ထိုဖြစ်ပျက်နေသော အကြောင်းများကို ဥရောပတိုက်သား သင်္ဘောမာလိန်နန်းများကို အသိပေးသည်ဟု မန္တလေးနန်းတော်သို့ သတင်းပေါက်ကြားလျှင် မြို့ဝန်မှာ အန္တရာယ် ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ဝန်၏အမည်နှင့်ပတ်သက်၍ တစ်စုံတစ်ရာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းမပြုရန် မေတ္တာရပ်ခံပါသည်'။

မကျွေးမြို့မှာလည်း အခြေအနေ မငြိမ်သက်သည့် နေရာတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယခင်က ပထမစာတစ်စောင် ရေးပေးပြီးသည့်နောက်တွင် မကျွေးမြို့သူကြီးမှာ လူဆိုးဝားပြတိုက်၏ သတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံရသည်ဟု ကြားရပါသည်။

လူဆိုးဝားပြ ၇၀၀ ခန့်တို့က ဘုရင်၏ စစ်သည် ၁,၀၀၀ ခန့်တို့ကို ယှဉ်ပြိုင် တိုက်ခိုက်ရန် စိန်ခေါ်သည် ဟူသော သတင်းကို ပေးပို့သူမှာ မန္တလေးတွင်နေထိုင်သည့် မစ္စတာကားလို့ဒီဂရီဒီ ဆိုသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပြီး အခင်းဖြစ်ပွားချိန်က သူသည် မြင်းဖူအနီး တစ်ဝိုက်တွင် ရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်မှာလည်း မကြာသေးမီကပင် မန္တလေးမှ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ မန္တလေးတောင် အနီးအနားတစ်ဝိုက်ရှိ ဒေသများမှာ အတော်အတန် ငြိမ်သက်ဆေးဆေးသည်တိုင် ဗန်းမော်တွင် ဆူပူမှုများကြောင့် စစ်သည်များကို မြောက်ပိုင်းသို့ ပို့နေရသည်အတွက် လူဆိုး ဓားပြများအဖို့ အခွင့်ကောင်းရသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေမျိုးမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ဒီဇင်ဘာလ ၁၉ ရက် နေ့စွဲဖြင့် ပေးပို့သည့် ကျွန်ုပ်၏ဓာတွင် ဖော်ပြသော အချက်များကို ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးထံ ထပ်မံ တောင်းဆိုလိုပါသည်။ ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီးအနေဖြင့်လည်း အထက်ပါအချက်အလက်များကို ဖော်ပြကာ မန္တလေးနှင့် မြောက်ဘက်ရှိ ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးများ၏ အသက်အိုးအိမ်များကို ကာကွယ်ပေးစေလိုကြောင်း အင်းဝအနီးရထံ အကြောင်းကြားသင့်ပါသည်' ဟု ကင်နေဒီ၏ဓာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနစ်သည် အထက်ပါအချက်များကို ဖော်ပြကာ မန္တလေးအစိုးရ၏ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးထံသို့ ဓာတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ထိုစာ၌ ယင်းသို့သော အခြေအနေကို ဆက်လက်ခွင့်ပြုထားပါက မန္တလေးနှင့် ဗြိတိသျှ မြန်မာနိုင်ငံအကြားရှိ ကုန်သွယ်ရေးကို ထိခိုက်နှစ်နာစေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မကြာမီက ဗန်းမော်မြို့ကို တရုတ်နှင့် ကချင်သူပုန်များက တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသဖြင့် မန္တလေးနှင့် ဗန်းမော်ကြားတွင် ရောင်းဝယ်မှု လုပ်ငန်းသွားခဲ့ရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးကို အမြန်ဆုံး ပြန်လည်ထူထောင်သင့်ကြောင်း၊ မြန်မာဘုရင်၏ နယ်ပယ်အတွင်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေကြသော ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးတို့၏ အသက်စည်းစိမ်ကို ထိခိုက်ခြင်း မရှိရလေအောင် ကာကွယ်ပေးစေလိုကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

သူ့ဓာမှာ ယဉ်ကျေးသော်လည်း ခိုင်မာပြတ်သားသည်။

၁၈၈၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလထဲတွင် ကချင်နှင့် တရုတ် သူပုန်များက ဗန်းမော်မြို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ထိုအဖြစ်အပျက်သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံအနီးရှိ နယ်ပယ်များတွင် ငြိမ်သက်မှုမရှိကြောင်းကိုပြသည့် သက်သေအထောက်အထား ဖြစ်သည်ဟု ဗြိတိသျှတို့က ယူဆကြသည်။ သူပုန်များသည် ငြိမ်သက်မှုမရှိသော အခြေအနေကိုကြည့်၍ အတင်ရဲလာခဲ့ကြကာ ဗန်းမော်မြို့ကို သိမ်းပိုက်ထားပြီးနောက် မြို့ထဲရှိ ဥစ္စာပစ္စည်းတို့ကို လုယူကြသည်။ ဤတွင် မြို့သူမြို့သားတို့သည် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းရှိ သောင်ပြင်များသို့ ထွက်ပြေး ပုန်းရှောင်ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဧရာဝတီ ဖလိုတ်လာ ကုမ္ပဏီမှ ဒိန်းမတ်လူမျိုး မာလိန် ယန်တန်းရွတ် နှင့်အတူ ကမြူ သင်္ဘောသည် လာနေကျအတိုင်း ဗန်းမော်မြို့အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာခဲ့သည်။ ကမြူသည် မူလက ချဉ်းတွင်းဖြစ်ကြောင်းတွင် ပြေးဆွဲနေသည့် သင်္ဘော ပြစ်သော်လည်း ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၏ ချဉ်းတွင်းဘက်မှ ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းဘက်သို့ ကူးပြောင်းပြေးဆွဲနေ

သည်။ ကကြွမှာ နှစ်ထပ်သင်္ဘောတစ်စင်းဖြစ်ပြီး ကုန်းပတ်ကလည်း ကျယ်ပြန့်သည်။ သူနှင့်အတူ နှစ်ထပ်သမ္ဗန် တစ်စင်းကိုလည်း ဆွဲလာခဲ့သေးသည်။

သောင်ပြင်တွင် စုဝေးနေကြသည့် ဒုက္ခသည်များသည် သူတို့ကို တခြားသို့ ခေါ်ဆောင် သွားရန် တောင်းပန်ကြသည်။

ဒိန်းမတ်လူမျိုး မာလီနီ တန်းဒရတ်သည် အသက် နှစ်ဆယ့်လေးနှစ်မျှသာ ရှိသေးသည့် လူငယ်ကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ မာလီနီ ဖြစ်သည်မှာလည်း မကြာသေး။ မာလီနီ တန်းဒရတ်သည် သတ္တိကောင်းသူ ဖြစ်သည်။ သူသည် အထက်သို့လိုက်ပါမည် ခရီးသည်များ အား တစ်နေရာတွင် ချပစ်ခဲ့ပြီး ဗန်းမော်ဆိပ်ကမ်း သောင်ပြင်တွင် စုရုံးနေသည့် ဒုက္ခသည်များ ကို နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် သွားရောက်ကယ်ဆယ်ပြီး အောက်ဘက်သို့ စုန်ဆင်းပို့ခဲ့သည်။ ထိုအထဲ တွင် ဥရောပတိုက်သား သာသနာပြုများ၊ ကုန်သည်များနှင့် မိမိတို့အိမ်များ မီးရှို့ခံကြရသည့် မြန်မာအမျိုးသားများ အများအပြား ပါကြသည်။ မာလီနီ တန်းဒရတ်သည် ဒုက္ခသည်များကို လုံခြုံစောင့်ရှောက်ရာသို့ ပို့ပစ်ခဲ့ပြီးနောက် အခြေအနေကို အစီရင်ခံရန် မန္တလေးသို့ စုန်ဆင်းလာခဲ့ သည်။ သို့ဖြင့် ဗန်းမော်-မန္တလေး သင်္ဘောအဆက်အသွယ်ကို ကာလအတန်ကြာမျှ ရပ်ဆိုင်း ထားခဲ့ပြီး ဗန်းမော်မှ သူပုန်တို့ ထွက်ခွာသွားသည့်အခါတွင်မှ ပြန်လည်ပြေးဆွဲခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့၌ ရန်ကုန်ရှိ ၈ ရာဝတီ ဖလှီတီလာကမ္ပဏီ အကြီးအကဲ ဖရက်ကင်နေဒီသည် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး ဘားနဒ်ထံမှ အရေးကြီးသော စာတစ်စောင်ကို ရရှိခဲ့သည်။

ဘားနဒ်၏စာမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

'ယနေ့ နံနက်ပိုင်းက ကျွန်ုပ်တို့ ပြောဆိုခဲ့သော စကားများအရ မန္တလေးမှ ဗြိတိသျှ လက်အောက်ခံ လူမျိုးများကို သယ်ဆောင်ရန်အတွက် မီးသင်္ဘောတစ်စင်းကို မီးအပြည့်ထိုး၍ ဖြစ်လယ်တွင် အဆင်သင့် ပြင်ဆင်ထားပေးပါရန် စာရေး အကြောင်းကြားလိုက်ပါသည်။ မန္တလေးမြို့တွင် နောက်ထပ် ဆက်လက်နေထိုင်ခြင်းပြုရန်မှာ လုံခြုံမှု မရှိတော့ပါ။ သင်္ဘောကို မည်သည့်အချိန်တွင် ထွက်ခွာရမည် ဆိုသည်ကိုမူ မစွတာ အန်ဒရေနီက ဆုံးဖြတ်ပေးပါ လိမ့်မည်။ မည်သည့်အချိန်တွင် မန္တလေးရှိ ဥရောပတိုက်သားများနှင့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးတို့အား ထိုအကြောင်းကို အသိပေးမည်နည်း ဆိုသည့် ကိစ္စကိုလည်း မစွတာ အန်ဒရေနီ ကပင် ဆုံးဖြတ်ပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ စာပို့တိုက်အရာရှိများနှင့် ငွေများကိုလည်း သူနှင့်အတူ ပါလာမည် ဖြစ်ပါသည်။

နောက်သင်္ဘောပတ်တွင် ပြင်းထန်သည့် ရာဇသံတစ်စောင် ပါလာမည်ဖြစ်ကြောင်းကို မစွတာ အန်ဒရေနီအား ပြောပြပါ။ ထိုရာဇသံကို လက်ခံ၊ မခံ စဉ်းစားရန်အတွက် မန္တလေး

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အစိုးရကို ရက်အနည်းငယ် ပေးထားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယမှ အားကောင်းသည့် တပ်
ဘစ်တပ်လည်း ပို့ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းကို မစ္စတာ အန်ဒရေအီးအား ပြောပြနိုင်ပါသည်။
ယခုအချိန်ထိမှ ထိုတပ်များ ထွက်ခွာလာပြီဟု မကြားရသေးပါ။

မန္တလေးဆိပ်ကမ်းတွင် မီးသင်္ဘောကို မီးပေါင်အပြည့် ထိုးထားချိန်မှစ၍ ဒုက္ခသည်
များကို တင်ဆောင်ကာ ပြည်သို့ရောက်ရှိလာသည့် အချိန်အထိ ထိုမီးသင်္ဘောကို အိန္ဒိယ
အစိုးရက ငှားရမ်းထားသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် လူများ အကြောင်းမဲ့ ပြောင်းကြ
ရွေ့ကြမည့် ကိစ္စကို တားဆီးရန်အတွက် လိုက်ပါလာသည့် ငွေကြေးတတ်နိုင်သူ ခရီးသည်များ
ထံမှမူ ထုံးစံအတိုင်း သင်္ဘောများကို ကောက်ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာပါ အကြောင်းအချက်များကို မန္တလေးရှိ (ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ
ကိုယ်စားလှယ်) မစ္စတာ ဝါဒ် ထံသို့ ကြေးနန်းဖြင့် အကြောင်းကြားနိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင်
သင်္ဘော မထွက်မီဖြစ်စေ၊ ထွက်ပြီးသည့်အချိန်မှာဖြစ်စေ ထိုအကြောင်းအရာများကို မည်သူ့ကိုမျှ
ပြောဆိုခြင်းမပြုရန် မစ္စတာ ဝါဒ် အား သတိပေးစေလိုပါသည်။ ထိုသတင်း ပေါက်ကြားသွားခဲ့
လျှင် မစ္စတာ အန်ဒရေနှင့် အခြားသော ဥပဒေပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လုံခြုံရေးကို များစွာ
အန္တရာယ် ရှိလာနိုင်ပါသည်။

သင်နှင့် မစ္စတာ ဂျွန်း (ရန်ကုန်ရှိ ဘီတီတီစီ ကိုယ်စားလှယ်)တို့အနေဖြင့် ထိုသတင်းကို
မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ မပေါက်ကြားရန် ထိန်းသိမ်းစေလိုပါသည်။ ဂျွန်းက အထက်မြန်မာပြည်ရှိ
ဘီတီတီစီ အမှုထမ်းများ ပြောင်းရွှေ့ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သူ့နည်းနှင့်သူ လုပ်ပါလိမ့်မည်။

အစိုးရအမှုထမ်း မဟုတ်သူများမှာ မိမိတို့သဘောအတိုင်း ထွက်ခွာလိုက ထွက်ခွာနိုင်ပြီး
ဆက်လက်နေထိုင်လိုပါကလည်း နေနိုင်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့်မူ ယင်းတို့အား လုံခြုံ
သောကင်းစွာ ပြောင်းရွှေ့ပေးလိုသော ဆန္ဒ ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် မိမိတို့ မန္တလေးမှ
ချွန်ချင်းထွက်ခွာသွားရသည့်အတွက် ကုန်ကျမည့်ငွေများ၊ ကုန်အရောင်းအဝယ် ဆုံးရှုံးမှုများ
အတွက် အစိုးရ၏ ငွေတိုက်က တာဝန်ယူရန် အကြောင်းမရှိကြောင်းကို သိစေအပ်ပါသည်။

ထိုနေ့၌ပင် ရန်ကုန်-မန္တလေး စာပို့မီးသင်္ဘော ဖြစ်သည့် 'အက်ဂလေအီဒင်' သင်္ဘော
မာလိန်မူး ဂျေ၊ ဂျော့ ကူးပါးသည် ရုံးချုပ်မှ ဓာတစ်စောင်ကို ရရှိခဲ့သည်။ ကူးပါးသည်
သူ့သင်္ဘောဖြင့် ထုံးစံအတိုင်း မန္တလေးသို့ ဆန်တက်ရန် ပြင်ဆင်နေချိန် ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီ
ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ ဌာနချုပ်သို့ သူ ရောက်သွားသည့်အခါတွင် အကြီးအကဲဖြစ်သူ ကင်နေဒီကို
ဆွေ့ရသည်။ ကင်နေဒီက မိမိသည် ခုဝံ မီးသင်္ဘော မာလိန် မက်သယူးကိုလည်း တွေ့ဆုံပြီး
ပြစ်ကြောင်း၊ မက်သယူးသည် မန္တလေးသို့ ဆန်တက်ကာ ဥပဒေပုဂ္ဂိုလ်များကို မန္တလေးမှ
ပြောင်းရွှေ့စေရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေကြောင်း၊ မာလိန်ကူးပါးအဖို့မှာ ထိုထက်အရေးကြီးသည့်
လုပ်ငန်းတစ်ခုကို လုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကူးပါးသည် သိပေါမင်းထံပေးမည့် ရာခံသက်
အက်ဂလေအီဒင် သင်္ဘောဖြင့် မန္တလေးသို့ နှစ်ရက်အတွင်း အရောက်ပို့ဆောင်ပေးရမည်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပြစ်ကြောင်း၊ မန္တလေးသို့ ရောက်သည့်အခါတွင်လည်း ထိုရာဇသံကို နန်းတော်သို့ ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကျ သွားရောက် ပေးပို့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မန္တလေးတွင် နိုဝင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့အထိ ပြန်ကြားချက်ကို စောင့်ဆိုင်းရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအတောအတွင်းတွင် မိမိ၏သဘောကို မီးပေါင်ထိုးကာ အသင့်ပြင်ထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ၅ ရက်နေ့ ကျော်သည်နှင့် ပြန်ကြားချက် ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ ရန်ကုန်သို့ စုန်ဆင်းလာခဲ့ရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

စုဝံနှင့် အက်ရှလေအိဒင် မီးသဘောနှစ်စင်း လုပ်ရမည့် တာဝန် နှစ်ခုစလုံးသည် တော်တော် အန္တရာယ်ကြီးသော တာဝန်များ ဖြစ်သည်။ သဘောနှစ်စင်းစလုံးမှ မာလိန်များနှင့် သဘောသားများသည် ထိုတာဝန်ကို စေတနာ့ဝန်ထမ်းသဘောဖြင့် လုပ်နိုင်သည်။ မလုပ်လို ကလည်း ငြင်းပယ်နိုင်သည်ဟု အခွင့်အရေးပေးသည်။ သဘောနှစ်စင်းစလုံးမှ မာလိန်များနှင့် သဘောသားများ (ဗြိတိသျှနှင့် စစ်တကောင်းလူမျိုး သဘောသားများ) အားလုံးကပင် သူတို့ တာဝန်ယူမည်ဟု စေတနာ့ဝန်ထမ်း စာရင်းပေးကြသည်။

ထိုသဘောများဖြင့် မည်သည့် အစိုးရအရာရှိမှ လိုက်ပါသွားခြင်း ရှိမည်မဟုတ်။ ရာဇသံကို ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီမှ မာလိန်ကို အပေးခိုင်းခြင်းမှာ အစီအစဉ်ရှိရှိလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှ အိန္ဒိယ အစိုးရသည် ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှ သံကိုယ်စားလှယ်တို့အား အာမကန်တိုင်းရင်းသားများက သတ်ဖြတ်ကြသည့် ကိစ္စကို ယခုတိုင် မမေ့နိုင်ကြသေး။ သည်တစ်ချို့တွင် ဗြိတိသျှ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို အထိခိုက် မခံနိုင်။ အကယ်၍ မြန်မာတို့က ရာဇသံကို သွားပို့သူ မာလိန်ကူးပါးကို သတ်ဖြတ်ပစ်လိုက်သည်ဆိုလျှင်လည်း အစိုးရအရာရှိ မဟုတ်သည့်အတွက် ဗြိတိသျှတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်စရာမရှိဟု ယူဆသည်။

သို့ရာတွင် မာလိန်ကူးပါးသည် ဘာမျှ မဖြစ်ခဲ့ပါ။ သူ မောင်းနှင်သည့် အက်ရှလေအိဒင် မီးသဘောသည် အောက်တိုဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မှ ထွက်ခွာလာခဲ့ပြီး သရက်မြို့တွင် ဧဏ်နားသည်။ ထို့နောက် အောက်တိုဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးသို့ ချောမောဇာ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဖြစ်သည့် သရက်မြို့အထက် ဧရာဝတီမြစ်ပြင်တွင် မြန်မာတို့က ရေကြောင်းပြဘော့များကို နတ်ယူထားသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

ဧရာဝတီဆိပ်ကမ်း (ဂေါ်ပိန်ဆိပ်)နှင့် နန်းတော်သည် သုံးမိုင်ခန့် ဝေးသည်။ မာလိန် ကူးပါးသည် ရွှေနန်းတော်ကြီးသို့ သွားရောက်ကာ ရာဇသံကို ကိုယ်တိုင် သွားရောက် ပေးပို့ခဲ့သည်။

သူတို့စနက်လည်း ပါခဲ့ပါသည်

ဧရာဝတီ ပလိုတီလာ ကုမ္ပဏီပိုင် 'ဇုဝ်' သင်္ဘောသည် သူ့ခရီးစဉ် ဧယားအတိုင်း ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ မရူးမနှောင်းမှာပင် မန္တလေးသို့ ပုံမှန်ခတ်မောင်းနေသည့် 'ရန်ကုန်' သင်္ဘော၊ 'တာလီဖူး' သင်္ဘောနှင့် 'ရွှေဖြူ' သင်္ဘောတို့လည်း မန္တလေးသို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ မန္တလေး-ဗန်းမော် ဖြေးဆွဲနေသည့် 'အုတ်ဖို' နှင့် 'ပလော' တို့မှာမူ ခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် သူတို့ခရီးစဉ်ကို ဖြေးဆွဲနေကြသည်။ 'ရွှေဖြူ' သည် မန္တလေးသို့ ရာစသံ ရောက်မလာမီတွင် စုန်ဆင်းလာခဲ့ကာ နိုဝင်ဘာ ၁ ရက်နေ့တွင် နယ်စပ်ဖြို့ပြစ်သည် သရက်ဖြို့သို့ ရောက်သည်။ 'ရန်ကုန်' သည် မန္တလေးတွင် ရှိသည့် ဥရောပတိုက်သားများနှင့် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံ လူမျိုးများကို တင်ဆောင်ကာ နိုဝင်ဘာလ ၃ ရက် နေ့တွင် မန္တလေးမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ မန္တလေးဆိပ်ကမ်းတွင် ရာစသံကို ယူဆောင်လာသည့် 'အက်ရှလေအိဒင်' သင်္ဘော၊ 'တာလီဖူး' သင်္ဘောနှင့် 'ဇုဝ်' သင်္ဘော စသည့် သင်္ဘောကြီး သုံးစင်းသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် သရက်ဖြို့တွင် ဖြေးဆွဲနေသည့် ကုန်သင်္ဘောများအားလုံးကို ရုပ်ဆိုင်းထားလိုက်ကာ စစ်အတွက် အသင့်ပြင်ဆင် ထားသည်။ သမိုင်းဆရာတစ်ဦးက 'ဤသည်မှာ ဗြိတိသျှအင်ပါယာ၏ သမိုင်းတွင် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းဌာနတစ်ခုကို အရေးကြီးသည့် တာဝန်ကြီးတစ်ရပ် အပ်နှင်းခြင်းဖြစ်သည်' ဟု မှတ်ချက် ချခဲ့သည်။

ရာစသံကို ပေးပို့လိုက်ပြီးနောက်တွင် ကာလကတ္တားနှင့် ရန်ကုန်တို့တွင် စစ်ပြင်ဆင်မှု များကို အမှတ်ပြင် လုပ်လာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှ ခြေလျင်တပ်ရင်းများနှင့် အမြောက်တပ်ရင်းများ ကို ကာလကတ္တားနှင့် မဒရပ်ဖြို့များတွင် သင်္ဘောများပေါ်သို့ အသင့်တင်ပြီး သိမ်းပိုက်ရေး ခေတ်ပတ်၏ အကြီးအကဲဗိုလ်ချုပ် ဆာဟယ်ရိပရင်ဒါဂတ်စ် (ဗွီ၊ စီ) ကို အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ဒါပရင်က ခန့်အပ်လိုက်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီတွင် နှစ်ပေါင်းတစ်ရာမျှ အမှုထမ်း ခဲ့သည့် မျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်လာခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၈၃၄ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်တွင် မွေးဖွားခဲ့ပြီး အိန္ဒိယ တပ်တွင်းသူပုန်ကြီး ဖြစ်ခဲ့စဉ်က အိန္ဒိယမြင်းတပ်ဗိုလ်ကလေးအဖြစ် သက်စွန့်ကြိုးပမ်း အမှုတော်ထမ်းခဲ့သဖြင့် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏ ကြက်ခြေတံဆိပ်ကြီးကို ရခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် မဒရပ်ဆက်ပါးတပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းကာ ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတပ်မကြီးကို ကွပ်ကဲသည့် ဗိုလ်ချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ သူသည် ပထမနှင့် ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲများတုန်းက မြန်မာပြည်တွင် နှစ်နှစ်တိုင်တိုင် အမှုထမ်းခဲ့ဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် လောဘ်ဒပ်ပရင်က သူ့ကို ခန့်အပ်လိုက်သည့်အခါတွင် သူသည် မြန်မာပြည်တွင် သူ ရင်ဆိုင်ရမည့် စစ်ရေးနှင့် သံတမန် ရေးရာ ပြဿနာများကို အကျွမ်းဝင်ပြီး ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ လောဘ်ဒပ်ပရင်၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ပေးစာထဲတွင် မြန်မာဘုရင်အပေါ်တွင် စစ်ကြေညာခြင်းပြုမည်ဆိုသည့် အချက်မှာ မသေချာသေးကြောင်း၊ သို့ရာတွင်-

'အကယ်၍ မန္တလေးသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ တောင်းဆိုချက်များကို လိုက်လျော့ခြင်း မပြုပါက ချက်ချင်း ပင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရန် အဆင်သင့် ဖြစ်နေရမည်။ သို့တိုင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ရန်သူကို အလွန်အမင်း အထင်သေးခြင်း မဖြစ်စေရန် သတိထားရမည်။ ထိုအချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ လိုအပ်သည့် အရေအတွက်ထက်ပိုသော တပ်အင်အားကို သင့်အား ပေးလိုက်သည်။ အထက်မြန်မာပြည်ကို သွေးထွက်သံယိုမှုမရှိဘဲ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့လျှင် သင့်အတွက်လည်း ပိုမိုဂုဏ်ရှိပြီး အစိုးရအတွက်လည်း စစ်မြေပြင်တွင် အောင်ပွဲများစွာ ရရှိသည်ထက် အကျိုးများပေလိမ့်မည်' ဟု စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသော ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်အား ခန့်အပ်လိုက်ကြောင်းကိုလည်း ထိုစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံဘာလထဲတွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ တပ်များသည် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာခဲ့ ကြသည်။ သူ့တပ်များမှာ တပ်သား ၁၀,၀၀၀၊ စခန်းနောက်လိုက်ဟု ခေါ်သော အထမ်း အပိုးနှင့် အချက်အမြှုပ်သမား ၇,၀၀၀၊ လားကောင်ရေ ၅၀၀ နှင့် တောင်ပေါ်ပစ် အမြောက် တပ်စု နှစ်စုတို့ ဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးရောက်လာသည့် တပ်များကို ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောပေါ်မှ ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီပိုင်သော 'သူရိယ' နှင့် 'အလောင်းဘုရား' သင်္ဘောများပေါ်တို့ တိုက်ရိုက်ပြောင်းရွှေ့သည်။

အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနစ်သည် သိမ်းပိုက်ရေးတပ်များအတွက် အသုံးပြုရန် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီကို အကြောင်းကြားထားပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီတွင် သင်္ဘော ၃၅ စင်း၊ ဘေးတွဲသမ္ဗန် ၆၃ စင်း အပြင် ဖော်တော်ဘုတ်ကလေးများလည်း ရှိသေးသည်။ 'ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီသည် မိမိပိုင်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပစ္စည်းများကို အောက်မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရထံ ကြိုက်သလိုအသုံးပြုရန် ခြွင်းချက်မရှိ ပေးအပ်ထားပြီး တပ်များ ပြောင်းရွှေ့ရေးအတွက် အဓိက ဦးစားပေး အသုံးပြုသည်ဟု ကြားသိရကြောင်း' ဝသဖြင့် ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တွင်ရှိသည့် လန်ဒန် တိုင်း သတင်းစာကြီး၏ သတင်းထောက်က သတင်းပို့ခဲ့သည်။

ဤသည်တို့မှာ ရာဇသံကို ပေးပို့ပြီးနောက် ဗြိတိသျှတို့ဘက်က ပြင်ဆင်နေပုံများ ဖြစ်သည်။

ထိုအတောအတွင်း၌ 'အက်ရှလေစီဒင်' သင်္ဘောမာလီနီ ကူးပါးသည် ရာဇသံနှင့် ပတ်သက်သည့် သီပေါဘုရင်၏ မြန်ကြားချက်ကို သတ်မှတ်ထားသည့် နောက်ဆုံးရက်ဖြစ်သည့် နိုဝင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင်မှ ရရှိခဲ့သည်။ ထိုအတောအတွင်း မန္တလေးနန်းတော်မှ ဝန်ကြီးများ သည် ရာဇသံ မြန်ကြားရန်ကိစ္စကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းနေကြသည်။ မန္တလေးတစ်မြို့လုံးမှာလည်း ကောလာဟလတွေ ပျံ့နှံ့ကာ အခြေအနေမှာ တင်းမာနေသည်။ မြန်ကြားချက်ကို ရသည်နှင့် မာလီနီ ကူးပါးသည် 'အက်ရှလေစီဒင်'ကို ပြန်၍ စုန်လာခဲ့သည်။ လမ်းတွင် ထူးထူးခြားခြား ဘာမျှ မတွေ့ရ။ သို့ရာတွင် ဇောများကို ဖြုတ်ထားပြီး မြန်မာရေကြောင်းပြုများကိုလည်း မြန်ရပ်သိမ်းသွားပြီဖြစ်သဖြင့် စမ်းစမ်း စမ်းစမ်းဖြင့်ပင် စုန်ဆင်းလာခဲ့သည်။ သူ့သင်္ဘောသည် သုံးရက်အကြာတွင် ပြည်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ပြည်တွင် စောင့်ဆိုင်းနေသည့် ဗြိတိသျှ အရာရှိတစ်ဦးက မြန်ကြားချက်ကို ရန်ကုန်သို့ မီးရထားဖြင့် ယူဆောင်သွားခဲ့သည်။ ထိုမြန်ကြားချက်သည် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး လက်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ သူက အိန္ဒိယပြည်ရှိ ဘုရင်ခံချုပ်ထံ ကြေးနန်းဖြင့် အကြောင်းကြားသည်။ သူ ရိုက်သော ကြေးနန်းမှာ မြန်မာဘုရင်၏ မြန်ကြားချက်သည် ပေးပို့သော ရာဇသံကို ပယ်ချသည့်သဘော သက်ရောက်သည်ဟု ပါရှိသည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်က မြန်မာပြည်ကို စစ်ကြေညာလိုက်သည်။ ထိုသတင်းကို အင်္ဂလန်ရှိ ဂလတ်ဇိုဟာ ရဲသတင်းစာက 'သီပေါဘုရင်ကို စစ်ကြေညာလိုက်လေပြီ။ ယခုလတွင် အရောင်းအဝယ် လုပ်ငန်းများ ရှိဖွယ်မမြင်။ နောင်တွင် အလားအလာကောင်းမည်ဟု မျှော်လင့်ပုံရသည်'ဟု ရေးထားသည်။

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်မှာ ရန်ကုန်မှ ပြည်သို့ မီးရထားဖြင့် ရောက်လာပြီး ပြည်မှ သရက်မြို့သို့ ကူးတို့သင်္ဘောဖြင့် လိုက်လာကာ သူ့ကွပ်ကဲမှု ရုံးဖွင့်ထားသည့် 'သံဖြာဒိုင်း' သင်္ဘောပေါ်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။

သရက်မြို့တွင် တပ်တွေ ခုံနေပြီ။ ရိက္ခာပစ္စည်းများ၊ လက်နက်များ၊ တပ်သားများသည် သင်္ဘောများ၊ သမ္ဗန်များပေါ်သို့ အဆင်သင့် ရောက်ကုန်ကြပြီ။ သို့ဖြင့် နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက် နေ့တွင် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီမှ သင်္ဘောများ၊ သမ္ဗန်များနှင့် အိန္ဒိယအစိုးရ ခေတပ်မှ ကမ်းတက်သင်္ဘော 'ကက်သလင်း' နှင့် ဧရာဝတီတို့ ပါဝင်သော တပ်ဦးသည် မကော်တစ်နေ့တွင် ချီတက်ရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေပြီ။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မန္တလေး-ဗန်းမော်လမ်းတွင် ပြေးဆွဲကျန်ရစ်ခဲ့သည့် 'တာလီဖူး' သင်္ဘော၊ 'ဗုဝံ'သင်္ဘော တို့သည် မန္တလေးသို့အရောက်တွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်း ခံကြရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုသင်္ဘော နှစ်စင်းသည် မန္တလေးမှ ကျောက်ဆူးနတ်ကာ ဝါတ်တဆိတ် ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြရာ မင်းလှအရောက်တွင် ထပ်မံဖမ်းဆီးခြင်း ခံရပြန်သည်။ မင်းလှတွင်လည်း ထိုသင်္ဘောနှစ်စင်း သည် ဝါတ်တဆိတ် ကျောက်နတ်၍ ထွက်ပြေးလာခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင်မှ သရက်မြို့အနီးသို့ ရောက်လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗုဝံသင်္ဘော မာလိန် ဘယ်လင်တိုင်းထံမှ အဖိုးတန်သော သတင်းများကို ရရှိခဲ့ကြသည်။ သူ့အဆိုအရ အန်ဒရေနိုခေါင်းဆောင်သည် မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဥရောပတိုက်သားအနည်းစုသည် ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကပ္ပဏီ ကိုယ်စားလှယ်၏အိမ်တွင် ခံတပ်တံတိုင်း ကာ၍နေကြသည်ဟု သိရသည်။ (အန်ဒရေနိုမှာ ဘုံဘောဘားမားကပ္ပဏီ၏ သစ်ကိုယ်စားလှယ်လည်း ဖြစ်သဖြင့် မြန်မာအစိုးရက သူ့ကို ပြန်မလွှတ်ဘဲ ဓားစာခံအဖြစ် ဖမ်းထားသည်။) ထို့ပြင် ကြေးစား အီတလီ အရာရှိနှစ်ဦး ဖြစ်သည့် ကပ္ပတိန် ကိုပိုတိုနှင့် ကပ္ပတိန် မိုလီနာရီတို့က မင်းလှအနီးတွင် ဖြစ်ကြောင်းကို ပိတ်ဆို့ရန် စီစဉ်နေကြောင်း၊ မင်းလှနှင့် တစ်ဘက်ကမ်းရှိ ကူလီကုန်းရွာအနီးတွင် မြန်မာ တပ်သား ၈,၀၀၀ ခန့် ရောက်ရှိနေကြောင်းဖြင့် သူ့ထံမှ သိရသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဘုရင်မ၏ အိန္ဒိယကမ်းတက် သင်္ဘောများဖြစ်ကြသော 'ကက်သလင်း' နှင့် 'ဧရာဝတီ' တို့သည် နယ်စပ်ကိုကျော်ဖြတ်ကာ မြန်မာနယ်ထဲသို့ မိုင် အနည်းငယ်ခန့် ဝင်ပြီး ကင်းထောက် ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ဤတွင် ဆင်ပေါင်ဝဲအနီးတွင် ဖြစ်ကြောင်းပိတ်ရန်အတွက် သင်္ဘောပျက်များ၊ လှေပျက်များကို ဖြစ်နေကြသော မြန်မာတပ်များ နှင့်ဆီတွေ့ကာ တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည်။ မြန်မာတို့ကို မောင်းနှင်လိုက်ပြီးနောက် အီတလီ အင်ဂျင်နီယာ တစ်ဦးဖြစ်သည့် ကိုပိုတိုကို ဖမ်းဆီးခဲ့ကြသည်။ ကိုပိုတိုသည် သင်္ဘောပေါ်မှ ခုန်ချပြီး ကမ်းပေါ်သို့ တက်ပြေးသည်။ သူ ချန်ရစ်ခဲ့သော စာရွက်စာတမ်းများအရ သူ့တာဝန် မှာ ရေကြောင်းပိတ်ဆို့ရန်ဖြစ်ပြီး မိုလီနာရီ၏ တာဝန်မှာ မင်းလှခံတပ်နှင့် ကူလီကုန်းခံတပ် တို့ကို အပိုင်အမာ စီရင်ရန်ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘောများက မြန်မာတို့၏ မီးသင်္ဘောတစ်စင်းနှင့် လှေများ၊ သမ္ဗန်များကို သရက်မြို့သို့ ဆွဲ၍ စုန်ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။

ထိုအတောအတွင်း မန္တလေးအထက်တွင် ပိတ်မိနေသော 'ဗုဝံ'သင်္ဘော၊ 'အုတ်ဖို' သင်္ဘောနှင့် 'ပလော'သင်္ဘောတို့သည် မန္တလေးအထက် မြစ်ညာတွင် ရောက်နေကြသည်။ ထိုသင်္ဘောများ ၏ ကံကြမ္မာနှင့်ပတ်သက်၍ ရန်ကုန်တွင်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပဏီရွာနယ်ရှိရာ ဂလက်စကိုတွင်လည်းကောင်း ဖိုးရိမ်မကင်း ဖြစ်နေကြသည်။ မန္တလေးတွင် စစ်ဖြစ်ပွားနိုင်သည် ဟူသော ကောလဟာလများရှိသည့်တိုင် 'အုတ်ဖို' သင်္ဘောမာလိန် ရက်ဒမင်းသည် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးမှ ဗန်းမော်သို့ သူ့ထုံးစံအတိုင်း ဆန်တက်သွားခဲ့သည်။ (ယင်းမှာ စစ်မကြေညာမီ တစ်ရက်အလို ဖြစ်သည်။) ထိုနေ့မှာပင် အောက်သို့ စုန်ဆင်းလာသော

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

'ပလော' သဘောနှင့် လမ်းတွင် ဆုံမိသည်။ ဤတွင် 'အုတ်ဖို'ကို ကျောက်ချကာ 'ပလော'ကို အချက်ပြ၍ အရပ်ခိုင်းသည်။ မာလိန်ရက်ဒမင်းနှင့် 'ပလော'သဘော မာလိန် ဘက်ကက်တို့ သည် ရေလယ်တွင် ကျောက်ချကာ အခြေအနေကို တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြသည်။

သူတို့ ဘာလုပ်ကြရမည်နည်း။

နောက်ဆုံးတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုကို ချလိုက်ကြသည်။ အောက်သို့ စုန်ဆင်းသည့် 'ပလော'သည် မန္တလေးကိုရောက်လျှင် ကမ်းသို့မကပ်ဘဲ ရေလယ်တွင် ကျောက်ချရပ်နားရန် အကယ်၍ စစ်ဖြစ်ပွားလာပါက ကျောက်ကို နုတ်၍ မြန်နိုင်သမျှ မြန်မြန် အောက်နယ်စပ်သို့ အရောက် စုန်ဆင်းသွားရန် ဖြစ်သည်။ 'အုတ်ဖို'မှာမူ သူ့အစီအစဉ်အတိုင်း ဗန်းမော်သို့ ဆက်လက်ဆန်တက်မည်။ ဗန်းမော်ကိုရောက်၍ စစ်ဖြစ်နေလျှင်လည်း မတတ်နိုင်တော့ပြီ။ အကောင်းဆုံးကိုသာ ဖျော်လင့်ရတော့မည်။

မာလိန်ဘက်ကက်သည် 'အုတ်ဖို'ကို စုန်ဆင်းလာခဲ့ရာ မှောင်ရီရီတွင် မန္တလေးသို့ ရောက်သည်။ ရေလယ်သို့အရောက်တွင် ကျောက်ချပြီး အင်ဂျင်နီယာချုပ်၊ ပထမအရာရှိနှင့် ဒုတိယအင်ဂျင်နီယာ စသည့် ဥရောပတိုက်သား အရာရှိများကို ခေါ်ကာ အခြေအနေကို ရှင်းပြသည်။ ထိုညတွင် 'အုတ်ဖို'သည် ကမ်းသို့မကပ်ဘဲ ရေလယ်တွင် ကျောက်ချထားမည်။ မီးပေါင်ကို အဆင်သင့်ထိုးထားမည်။ မနက်လင်းလျှင် သဘောတွင်ပါသည့် မြန်မာအမျိုးသား သဘောစားရေက ကမ်းသို့တက်ပြီး အခြေအနေကို စုံစမ်းမည်။

ထိုညက 'ပလော'သဘော မာလိန် ဘက်ကက်သည် အိပ်မောကျနေစဉ် တပည့် တစ်ယောက် လာနှိုးသဖြင့် အိပ်ရာမှ နိုးလာခဲ့သည်။ စည်သည်တစ်ယောက် ရောက်လာသဖြင့် လာနှိုးခြင်းဖြစ်သည်။ စည်သည်မှာ မြန်မာစည်သည်တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ မာလိန် ဘက်ကက် သည် မြန်မာအဝတ်အစားဖြင့် ကမ်းမှ သဘောဆီသို့ လှေဖြင့် ရောက်ရှိလာသော စည်သည်ကို တွေ့ရသဖြင့် များစွာအံ့ဩခြင်း မဖြစ်ပါ။ ထိုစည်သည်မှာ မြန်မာအဝတ်အစား ဝတ်ထားသည့် (အိတ်လီကောင်စစ်ဝန်၊ ဘုံဘောဘားမား ကုမ္ပဏီ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ဧရာဝတီ ဝလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ၏ ကိုယ်စားလှယ်) အန်ဒရေနို ဖြစ်ပါသည်။

အန်ဒရေနိုက နံနက်မိုးသောက် အလင်းရောက်သည်နှင့် မြန်မာတို့ကို စစ်ကြေညာ ဘိုက်ဖိုက်တော့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ 'ပလော'သဘောကို မန္တလေးမှ အမြန်ဆုံး ထွက်ခွာသွားသင့် ကြောင်းဖြင့် ပြောပြသည်။ အန်ဒရေနိုသည် သူနှင့်အတူ မြန်မာဒေါင်းလံ တစ်လက်ကိုလည်း သူ့လာခဲ့သည်။ ထိုအလံကိုလွှင့်၍ မြန်မာသဘောဟန်ဆောင်ကာ မောင်းနှင်သွားရန်လည်း အကြံပေးသည်။ ထို့ပြင် သဘောဦးတွင် မြန်မာစားရေးတစ်ယောက်ကို ဝန်ထောက်အဝတ် အစားဖြင့် ထိုင်၍ လိုက်သွားရန်လည်း ပြောသည်။ ထိုမြန်မာစားရေး ဝတ်ဆင်ရန်အတွက် ဝန်ထောက် အဝတ်အစားများကိုလည်း သူနှင့်အတူ ယူဆောင်လာခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အခဲ၁ရေခို၏ အစီအမံသည် အောင်မြင်သည်ဟု ဆိုရမည်။ မာလိန် ဘက်ကက်သည် 'ပလော'သဘောကို နေ့စင်းကြောင်တောင်မှာပင် မြန်မာ့စံတပ်များကို ဖြတ်၍ စုန်ဆင်းလာခဲ့ရာ နိုဝင်ဘာ ၁၁ ရက်နေ့ မောင်ရီပျိုးဖျံတွင် နယ်စပ်ဖြို့မြစ်သည် သရက်ဖြို့သို့ ဆိုက်ရောက် လာခဲ့သည်။

ထိုအတောအတွင်း နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ မနက်တွင် 'ကက်သလင်း'နှင့် 'ခရာဝတီ' တို့ ဦးဆောင်သည့် ဗြိတိသျှသဘော တပ်စုသည် နယ်စပ်ကိုကျော်ဖြတ်ကာ အထက်သို့ ဆန်တက်လာခဲ့ကြသည်။ မကြာမီ အောက်သို့ စုန်ဆင်းလာနေသည့် သဘောကြီးတစ်စင်းကို မြင်ရသည်။ သဘောတွင် ဘေးတွဲ လေးတွဲလည်း ဆွဲလာသည်။ ဗြိတိသျှ စစ်သင်္ဘောများသည် ရှေ့သို့တက်လာကာ စုန်ဆင်းလာသည့် မီးသင်္ဘောကြီးများသို့ ကပ်လာခဲ့ကြသည်။ အနား ရောက်၍ ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် ထိုသင်္ဘောမှာ မြန်မာတို့၏သင်္ဘော မဟုတ်ဘဲ မန္တလေးမှ စုန်ဆင်းလာ သည့် နောက်ဆုံးသင်္ဘောဖြစ်သော 'ဗုဝံ' ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မာလိန် မက်သယူးသည် ဆန်တက်လာသည့် ဗြိတိသျှ သင်္ဘောတပ်စုကို မြင်သည့်အခါတွင် 'ဗုဝံ'ကို ကျောက်ချွန်လိုက်သည်။ ဝိုလ်ချွန် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် သူ စီးနင်းလိုက်ပါလာသော 'သဲဗြာဒိုင်း'သင်္ဘောကို ဘေးချင်းယှဉ်၍ အရပ်ခိုင်းပြီးနောက် ဝိုလ်ချွန်ကြီး စလေခင်နှင့်အတူ 'ဗုဝံ'သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်လာခဲ့သည်။

'ဗုဝံ'မှာ များစွာကောင်းသည်ဟု မဆိုနိုင်။ သူ့ဘေးတွင် မြန်မာတို့၏ ကမ်းခြေစံတပ် များမှ ပစ်သဖြင့် အပေါက်အပြုံတွေ ပြည့်နှက်နေသည်။ မာလိန် မက်သယူးက သူ့ အဖြစ်အပျက်ကို ပြောပြသည်။

ဗြိတိသျှတို့က စစ်ကြေညာသည့်အခါတွင် သူ့သင်္ဘောသည် မန္တလေးတွင် ပိတ်မိနေခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် နောက်တစ်နေ့တွင် သူ့သင်္ဘောသို့ ဝန်ကြီးတစ်ဦး ပေါက်လာကာ မြန်မာအစိုးရက အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးထံသို့ ပေးရန် စာတစ်စောင်ကို ယူလာသည်။ ထိုစာ၌ 'ခရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီ သင်္ဘောများသည် ခါတိုင်းကဲ့သို့ ပြေးဆွဲနေသင့်ကြောင်း၊ ထိုသင်္ဘောများ မရှိခဲ့လျှင် မန္တလေးတွင် ဒုက္ခရောက်နေမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ကို ခါတိုင်းကဲ့သို့ ပြေးဆွဲစေလိုကြောင်း' ဖော်ပြထားသည်။ ထိုသို့ရေးထား သော စာကို ပေးပြီးနောက် မြန်မာတို့သည် မာလိန် မက်သယူးကို မန္တလေးမှ ဖြန်လွှတ်လိုက် ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် 'ဗုဝံ' အောက်သို့ စုန်ဆင်းနိုင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ပြိုကွဲမှု၏ အကြောင်းရင်းများ

တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲသည် နှစ်ပတ်တိတိ ကြာသည်။ 'သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရား လတ်တို့ကို ဆောင်ယူရာတွင် အောင်နိုင်သူတို့ အနည်းငယ် ခံပေါက်ခံရသည်မှအပ အခြား ဘာအခက်အခဲမျှ မရှိ'ဟု ၁၈၈၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၄ ရက်နေ့ထုတ် လန်ဒန် တိုင်း သတင်းစာက ရေးသည်။

မန္တလေးတွင် အခက်အခဲမရှိသည် မှန်သော်လည်း လမ်းတစ်လျှောက်တွင်မူ ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်များသည် ပြင်းထန်သော ခုခံမှုများကို တွေ့ခဲ့ရသည်။

ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်သည် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် သရက်မြို့အထက်ရှိ နယ်ပယ်ကို ကျော်ဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် အထက် မိုင်နှစ်ဆယ်အကွာရှိ ဆင်ပေါင်ဝဲနှင့် ညောင်ပင်ပော် သို့ရောက်ရန် နှစ်ရက် ချီတက်ခဲ့ရသည်။ စိုလ်မူးကြီး ရောဘတ်ကာရေ၏ ၆၄ ပေါင် အမြောက်ကြီးများ၏ ပစ်ခတ်မှုကြောင့် ထိုခံတပ်နှစ်ခုလုံးသည် သုံးလေးနာရီအကြာတွင် ကျဆုံးခဲ့ကြသည်။ နိုဝင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် သရက်မြို့အထက် မိုင်လေးဆယ်အကွာရှိ ရွှေးချောင်းခံမြို့နှင့် မင်းလှခံတပ်တို့ ကျဆုံးခဲ့ကြသည်။ မင်းလှခံတပ်တိုက်ပွဲမှာ တတိယစစ် အတွင်းတွင် အကြီးဆုံး တိုက်ပွဲနှစ်ပွဲအနက် တစ်ပွဲ ဖြစ်သည်။

လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ရှိသည့် ခံတပ်ငယ်ကလေးများမှာလည်း တစ်ခုပြီးတစ်ခု ကျသွားခဲ့ကြသည်။ နိုဝင်ဘာလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ပုဂံကို အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် လှေသင်းအတွင်းဝန်သည် ခံတပ်များကို စွန့်ခွာခြင်းမပြုမီ ဘစ်နေလုံးနှင့် တစ်ညလုံး အမြောက်ကြီးများဖြင့် ပြန်လှန်ပစ်ခတ်ခဲ့သေးသည်။ နောက်နှစ်ရက် အတွင်းတွင် မန္တလေးအောက် ၁၁ မိုင်အကွာရှိ စစ်ကိုင်းနှင့် အင်းဝ ခံတပ်များသည် သေနတ်တစ်ချက်မျှ မဖောက်ကြဘဲ လက်နက်ချခဲ့ကြသည်။ ထောင်ပေါင်းများစွာသော မြန်မာစစ်သားတို့ကို လက်နက် ဖြတ်လိုက်ကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးတစ်ဆူတိုက်

နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခြင်း မရှိဘဲ မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် သီပေါနှင့် စုဖုရားလတ်တို့ကို သူရိယသင်္ဘောပေါ်သို့ ယူဆောင်သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် သူရိယသည် သီပေါနှင့် စုဖုရားလတ်တို့ကို တင်ဆောင်ကာ အောက်သို့ စုန်ဆင်းလာခဲ့သည်။

ရတနာဂီရိတွင် အနှစ်သုံးဆယ်ကျော်မျှ ကြာသော အရှင်နှစ်ပါး၏ ပြည်နှင့်ဒဏ်ခရီးသည် အပြေလေပြီ။

'မြန်မာ့ပြိုကွဲမှု'ဟု အနောက်တိုင်း သမိုင်းဆရာတို့ ခေါ်ကြသော မန္တလေးကွဆုံးရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို ရှာကြည့်လျှင် စစ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေး အကြောင်းနှစ်ရပ်ကို တွေ့နိုင်သည်။

စစ်ရေးအကြည့်လျှင် မြန်မာတပ်တို့သည် တစ်ခုတစ်စည်းတည်း မရှိဘဲ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးတွင် ပြန့်ကျဲနေသည်။ အရှေ့ဘက် ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခြမ်းသည် မိုးနည်းစော်ဘွားနှင့် ကနိုင်းတုံစော်ဘွားတို့၏ ခေါင်းဆောင်မှုအောက်တွင် ၁၈၇၉-၈၀ ခုနှစ်လောက်မှ စ၍ သီပေါဘုရင်ကို ပုန်ကန်နေကြသည်။ ရှမ်းတို့၏ ပုန်ကန်မှုသည် သူမသာ ကိုယ်မသာ အခြေအနေမျိုးတွင် ရှိနေသည့်တိုင် ထိုဒေသသို့ မြန်မာစစ်သည် စုစုပေါင်း ၃၀,၀၀၀ ဝိုထားရသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မြောက်ဘက် ဗန်းမော်နှင့် မိုးကောင်းတို့တွင်လည်း ကချင်နှင့် တရုတ်ပန်းသေး ဓားပြများက ထိုမြို့များကို ၃တိယအကြိမ် သိမ်းပိုက်မည်မိုးသည့်အတွက် မြို့စောင့်တပ်များကို ထပ်မံ အင်အားပြည့်ထားရသည်။ ထိုဒေသများသည် မန္တလေးနှင့် အလှမ်းဝေးသည်။ ထိုဒေသများသို့ သွားလိုလျှင် တစ်ခါတစ်ရံမျှသာ သွားတတ်လာတတ်သော မီးသင်္ဘောနှင့် လားဝန်တင်တို့ကိုသာ အားကိုးရသည်။ အရေးကြီးလာသည့်အခါတွင် ထိုအစားရောက်တပ်များကို မန္တလေးသို့ နိုဝင်ဘာလမကုန်မီ သို့မဟုတ် ဒီဇင်ဘာလ ပထမပတ်နှင့် ၃တိယပတ်အတွင်း အရောက်ပြန်ခေါ်ရန်မှာ လုံးဝမဖြစ်နိုင်။ ရောက်နိုင်သည့်တိုင် ထိုဒေသများကို ဟင်းလင်းပွင့်ပစ်ထားခဲ့ဖို့ ဆိုသည်မှာလည်း ဖြစ်နိုင်ဖွယ် အကြောင်းမရှိ။ မြန်မာတပ်တို့ ဆုတ်ခွာသွားသည်နှင့် ဒေသခံဓားပြတို့က ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ကြမည်မှာ သေချာသည်။ မိမိတို့သည် ထိုတပ်များကို ပိုနေပြ ကျားနေပြ ထားပြီး ရှိသမျှနှင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ရမည်ကို မန္တလေး စစ်အာဏာပိုင်တို့ သဘောပေါက်ကြသည်။

ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်တို့ကို ရင်ဆိုင် တိုက်ခိုက်ရသည့် တပ်များမှာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက် ဆင်ပေါင်ဝဲနှင့် မန္တလေးကြားရှိ ခံတပ်များတွင် အမြဲတမ်း တပ်ခွဲထားရသည့် တပ်များ ဖြစ်သည်။ အနောက်တိုင်းသမိုင်းဆရာတို့၏ အဆိုအရ ထိုတပ်များသည် ကောင်းမွန်သော ၁၈ ရာစုနှစ် စစ်တပ်တစ်တပ်ဖြစ်ပြီး တပ်သားဦးရေ ၁၅,၀၀၀ ရှိ၍ ပြောင်းထိုးပြင်းစီးသေနတ်များနှင့် တူမီးသေနတ်များကို ကိုင်ထားကြသည်။ ထိုပြင် မာတီနီ-ဟင်နရီ ခန့်ကဲဒါး စသည် ရိုင်ဖယ်သေနတ် ၁,၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ ၁၇၈၅ ခုနှစ်ကဆိုလျှင် မြန်မာ

တပ်များသည် ထိုလက်နက်များဖြင့် ကောင်းကောင်း ခုခံတိုက်ခိုက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် နောင်နှစ်တစ်ရာအကြာဖြစ်သည့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင်မူ တစ်မိနစ်လျှင် ခုနှစ်ချက် ရှစ်ချက် ထွက်သော အင်္ဂလိပ်သေနတ်များကို ခုခံတိုက်ခိုက်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ပြီ။

၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးသို့ ရောက်လာကာ မြန်မာတို့၏ ကာကွယ်ရေးအစီအမံများ၊ တပ်အင်အား အခြေအနေများကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းခဲ့သည့် ဝိုလ်မူး ဒက်ဂလတ်စ် မက်ကန်း၏ အဆိုအရ သီပေါဘုရင်ထံတွင် အမှုထမ်းနေသည့် နိုင်ငံခြားသား အင်ဂျင်နီယာများ ဆောက်လုပ် သည့် အုတ်နှင့် အင်္ဂတေတို့ဖြင့် တည်ဆောက်သော ခေတ်သစ်ခံတပ်များမှာ ရှေးမြန်မာတို့ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော သစ်လုံးတပ်များထက် အဆင့်အတန်းနိမ့်သည်ဟု ဆိုသည်။ သူက 'ရှေးသစ်လုံးတပ်များသည် အမြောက်ကြီးများ၏ ဒဏ်ကို ခံနိုင်သော်လည်း ခေတ်သစ် အုတ်- အင်္ဂတေ ခံတပ်များမှာ အမြောက်ဆန် ထိလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပြိုကျကာ အုတ်ကျိုး အုတ်ပဲ့ပုံများအဖြစ် ချက်ချင်း အသွင်ပြောင်းသွားမည်သာ ဖြစ်သည်'ဟု ပြောခဲ့သည်။ အကယ်၍သာ အင်ဂျင်နီယာများက သစ်လုံးတပ်များကို တည်ရာတွင် ဥရောပခံတပ်များ ပုံသဏ္ဍာန်အတိုင်း ဘေးတောင်ပံများနှင့် နောက်ကျောဘက်ပါ အစွန်းထုတ်၍ တည်ဆောက်ခဲ့ လျှင် မြန်မာခံတပ်များသည် ကမ္ဘာတွင် အကောင်းဆုံးသောခံတပ်များ ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်ဟု လည်း သူက ဆက်၍ပြောခဲ့သည်။ မြန်မာခံတပ်တို့၏ တည်ရာအနေအထားသည် ကောင်းမွန် သည်တိုင် ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်တို့၏ အမြောက်များကို ပြန်လည်တုံ့ပြန်ရန်အတွက် အမြောက်ကြီး ကောင်းကောင်းမရှိ။ ထို့ပြင် မြန်မာတပ်များသည် ဟင်းလင်းဖြစ်နေသော လွင်ပြင်တွင် ကတုတ်ကျင်းကလေးများ တူး၍ စစ်ဆင်ရာတွင်လည်းကောင်း၊ လားဝန်တင်များ ဖြင့် ထောက်ပံ့လှုပ်ငန်းများ လုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း ကျွမ်းကျင်သူများဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့ဘက်က ထိုကျွမ်းကျင်မှုများကို အသုံးချချိန်မရခဲ့ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်း ပုန်ကန်ထကြွမှု များတွင်သာ အသုံးပြုလာခဲ့ကြကြောင်း ဝိုလ်မူး မက်ကန်းက ရေးခဲ့သည်။

တစ်ဖက်၌ ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်များမှာ တပ်အင်အား ၁၀,၀၀၀ ရှိပြီး နောက်ဆုံးပေါ် ရိုင်ဖယ်သေနတ်များကို ကိုင်ခွဲထားကြသည်။ ပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များမှာ ဧရာဝတီ ဖလိုတီလာ ကုမ္ပဏီပိုင် သင်္ဘောများနှင့် ဘေးတွဲများဖြစ်ပြီး တစ်နေ့လျှင် ပျမ်းမျှ မိုင်ခြောက်ဆယ်မှ မိုင်ရှစ်ဆယ်အထိ သွားနိုင်ကြသည်။ 'အမေကာရေ၏ ကြက်ကလေးများ'ဟု အမည်ပေးထား သည့် ဝိုလ်မူးကြီး ကာရေ၏ ၆၄ ပေါင် အမြောက်ကြီးများမှာလည်း အထူးပြင်ဆင်ထားသည့် သမန်ကြီးများပေါ်တွင် တင်ထားပြီး ရန်သူကို အသင့်ပစ်နိုင်သော အနေအထားတွင် အပြုရှိနေ သည်။ မြန်မာတို့၏အမြောက်များမှာ အများအားဖြင့် သုံးပေါင်နှင့် ရှစ်ပေါင် အမြောက်များသာ ဖြစ်လျက် တပ်ဆင်ထားပုံမှာလည်း ခေတ်နောက်ကျ ညံ့ဖျင်းသည်။ အမြောက်များမှာ ပစ်လိုက်လျှင် ပေါက်ကွဲတတ်သဖြင့် အမြောက်တပ်သားတော်တော်များများကပင် ထိုအမြောက် ကြီးများကို မသုံးရဲအောင် ဖြစ်နေကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်များဘက်တွင် စက်သေနတ်အင်အားကလည်း အလွန်ကောင်းသည်။ သမိုင်းဆရာတစ်ဦး၏ အဆိုအရ ယခင်က အိန္ဒိယပြည်တွင် ထိုမျှလောက်များပြားသော စက်သေနတ်အရေအတွက်ကို တစ်နေရာတည်းတွင် တစ်ခါမျှ မသုံးပူးသေး။ အိန္ဒိယပြည်တွင်လည်း ထိုမျှလောက် များပြားသော စက်သေနတ်အရေအတွက် တစ်ခါမျှ မရှိပူးသေးဟု ဆိုသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် စက်သေနတ် ကြီး ၁၆ လက်တို့ကို မီးသင်္ဘောများပေါ်တွင် တင်ကာ ထိုးစစ်လက်နက်များအဖြစ် ရှေ့ဆုံးမှ လွတ်လိုက်ကြသည်။ မြေပြင်စစ်ဆင်ရေးတစ်ခုတွင် မြင်းတပ်ကို ရှေ့ဆုံးမှ လွတ်လိုက်သကဲ့သို့ ဝိုင်ချီပဲ ပရင်ဒါဂတ်စ်သည်လည်း ထိုစက်သေနတ်ကြီးများကို မြစ်ကြောင်းတွင် ရှေ့ဆုံးမှ လွတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

အနောက်တိုင်းစစ်တပ်များသည် စက်သေနတ်ကို ထိုးစစ်လက်နက်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ခံစစ်လက်နက်အဖြစ်လည်းကောင်း နည်းနှစ်နည်းဖြင့် စမ်းသပ်သုံးလျက်ရှိရာ တတိယစစ်ပွဲသည် ထိုနည်းနှစ်နည်းကို စမ်းသပ်သုံးသည့် ပထမဆုံးစစ်ပွဲများတွင် တစ်ပွဲအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ယခင်က မြေပြင်စစ်ပွဲတွင် စက်သေနတ်ကို ခံစစ်လက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခြင်းမရှိသေး။ ၁၈၉၈ ခုနှစ်က ဖြစ်ပွားသည့် ဝေပီနီ-အမေရိကန် စစ်ပွဲတုန်းက စက်သေနတ်ကို ခံစစ်လက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပူးသေးသည်။ ထိုစဉ်က စက်သေနတ်တပ်သားတစ်ယောက် မိမိတပ်စုရှေ့မှ ကျွဲထွက်သွားစဉ် ရန်သူတို့ကခိုင်းပစ်ရာ စက်သေနတ်တစ်လက်တည်းဖြင့် ခံ၍ပစ်ကာ လွတ်မြောက်အောင် ဆုတ်လာခဲ့ပူးသည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ခု ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မည်သည့် စစ်ပါရဂူကမျှ သတိမထားမိကြ။

၁၉၃၀ ပြည့်လွန်နှစ်များအထိ စက်သေနတ်ကို ခံစစ်လက်နက်အဖြစ် စစ်ပါရဂူများက ယူဆထားခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ တတိယစစ်ပွဲတွင် ဝိုင်ချီပဲ ပရင်ဒါဂတ်စ်က စက်သေနတ်ကို ထိုးစစ်လက်နက်အဖြစ် ရှေ့ဆုံးမှတင်၍ အသုံးပြုလာခြင်းသည် အသစ်တီထွင် စမ်းသပ်လာသော စစ်သေနတ်ဗျူဟာတစ်ရပ်ဟု သမိုင်းဆရာတို့က သတ်မှတ်ကြသည်။

အကယ်၍သာ ဝိုင်ချီပဲ ပရင်ဒါဂတ်စ်က မျောက်မှ လွှင့်မြန်စွာ တိုက်ခိုက်မှုတက်ခဲ့ခြင်း မပြုလျှင် ထိုနည်းဗျူဟာသည် များစွာအသုံးကျမည် မဟုတ်။ အကယ်၍သာ မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်ကို ပိတ်ဆို့ထားခဲ့လျှင် ဗြိတိသျှ သိမ်းပိုက်ရေးတပ်ကြီးတစ်ခုလုံးသည် တန့်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့တွင် တပ်သားပေါင်း ၁၀,၀၀၀ အတွက် မြင်းကောင်ရေ ၁၀၀ သာ ပါလာခဲ့သည်။ ဤမြင်းကောင်ရေ ၁၀၀ ပါလာခြင်းမှာလည်း ဝိုင်ချီပဲ ဘရောင်း၏ တစ်ဦးတည်း အစီအမံကြောင့် ပါလာခြင်းဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယမှ စစ်ထောက်ချုပ်ရုံးသည် သူတို့တပ်များအတွက် မြင်းမလိုဟု ဆိုကာ မြင်းတစ်ကောင်မှ မပေးလိုက်ချေ။ ရန်ကုန်ရောက်မှ ဝိုင်ချီပဲ ဘရောင်းက ကုမ္ပဏီများနှင့် စက်ရုံများမှ ဥရောပနှင့် ပြန်မာအရပ်သားများကိုခေါ်ကာ မြင်းကောင်ရေ ၁၀၀ ဖြင့် မြင်းတပ်စုကလေး တစ်ရက် ဖွဲ့ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ 'စစ်ထောက်ချုပ်

ရုံး အလိုအတိုင်းသာဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ ဝိုင်းချုပ်တွေ ကုန်းကြောင်းလျှောက်နေရမှာပဲဟု ဝိုင်းမှုး ဘာရောင်းက နောင်တွင် အပြောင်အပြက် ပြောခဲ့သည်။

နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ကက်သလင်းသင်္ဘောနှင့် စရာဝတီသင်္ဘောရှိ တပ်သား များသည် စက်သေနတ်များကိုဆင်ကာ တပ်ဦးရှေ့မှ သွေးတိုးစမ်း ကင်းဦးထွက်လာခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကို မြင်သည့်အခါတွင် မြစ်ကြောင်းကို သမ္ဗန်ကြီးနှစ်စင်းဖြင့် ပိတ်ဆို့ရန် ပြင်ဆင်နေကြ သည် သီပေါဘုရင်၏အမှုထမ်း အီတလီ အင်ဂျင်နီယာများဖြစ်သော ကိုမိုတိုနှင့် မိုလီနိုတို့သည် အံ့အားသင့်နေကြသည်။ မြန်မာတို့က ထိုသမ္ဗန်ကြီးနှစ်စင်းကို မြစ်အောက်ကြမ်းပြင်တွင် ဖိုက်ထားသည့် သစ်လုံးချွန် ဆယ်လုံးတန်း နှစ်တန်းဖြင့် ထိုးဖောက် နှစ်မြှုပ်ထား ကြသည်။ ပထမဆုံးရောက်လာသည့် သင်္ဘောသည် ထိုသစ်လုံးချွန်တန်းများ၊ သမ္ဗန်ပျက်ကြီးနှင့်တိုက်မီကာ ထိုနေရာတွင် နှစ်မြှုပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါတွင် နောက်မှလိုက်လာသော သင်္ဘောများ ဆန်တက်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ ရပ်တန့်သွားကြမည် ဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှ ကင်းဦးက စက်သေနတ်များဖြင့် စတင်ပစ်ခတ်သည့်အခါတွင် ကိုမိုတိုနှင့် မိုလီနိုတို့သည် သမ္ဗန်ပေါ်မှ ခုန်ချထွက်ပြေးကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့က ကိုမိုတို၏ ခံတပ်မြေပွဲ များကို ရလိုက်သည်။ နောက်တွင် အင်ဂျင်နီယာနှစ်ဦးကိုလည်း ပမ်းဆီးရမိခဲ့သည်။ ဝိုင်းချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် နာရီအနည်းငယ်နောက်ကျပြီး စစ်ဆင်ရေးကို ဆင်နွှဲခဲ့လျှင် မြစ်ကြောင်း သည် ပိတ်သွားတော့မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဆိုလျှင် အီတလီ အင်ဂျင်နီယာနှစ်ဦးနှင့် လှေသင်း အတွင်းဝန်တို့ သည် မင်းလှတစ်ဦး၏ ခံတပ်များကို သည့်ထက်သည် အခိုင်အမာ စီရင်ပြီးသား ဖြစ်သွားပြီး အထက်ပိုင်း မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်ကိုလည်း ပိတ်ဆို့ချိန် ရသွားနိုင်သည်။

လှေသင်းအတွင်းဝန်သည် မြင်းမြို့တွင် ဗြိတိသျှစစ်ကြောင်းကို ရပ်တန့်အောင်လုပ်ရန်၊ သို့မဟုတ် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာအောင်လုပ်ရန် စိတ်ကူးရှိဟန် တူသည်။ အကယ်၍ မြင်းမြို့မှ ဆုတ်ခွာခဲ့ရသည် ဆိုလျှင်လည်း အင်းဝတွင် အကြီးအကျယ်ခုခံရန် ပြင်ဆင်စိတ်ကူး ရှိဟန် တူသည်။ မိုလီနိုသည် အင်းဝခံတပ်တွင် အမြောက်ကြီး ၁၀၀ ကို ဆင်ထားပြီး တောင်ပံနှင့် နောက်ကျောတွင်လည်း တပ်ကူများကို အသင့်ပြင်ထားသည်။ သို့ရာတွင် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဝိုင်းချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ စက်သေနတ်များကို မြင်လိုက်ရသည့်အခါတွင် အီတလီအင်ဂျင်နီယာ နှစ်ဦးသည် ကြက်သေသေသွားကာ မကြံတတ်အောင် ဖြစ်သွားကြသည်။ သို့နောက်တွင် သူတို့နှစ်ယောက်လည်း အဖမ်းခံကြရသည်။ ဤတွင် အင်းဝကိုလည်း နဂို အစီအစဉ်အတိုင်း အခိုင်အမာပြင်ရန် အချိန်မရဘဲ ဖြစ်သွားခဲ့ကြသည်။

မြန်မာတို့သည် အင်းဝအထက်တွင် အတားအဆီးတစ်ခုကို လုပ်ရန် ပြင်ထားကြသည်။ မြန်မာမီးသင်္ဘော နှစ်စင်း၊ သမ္ဗန်ကြီး သုံးစင်းနှင့် အနည်းဆုံး မြန်မာလှေကြီး ဆယ်လေးစင်း

တို့ကို ကျောက်တုံးများ၊ သဲများတင်ကာ မြှုပ်ထားကြသည်။ အမှန်အားဖြင့် ထိုအတားအဆီးသည် အင်းဝအထက်တွင် မရှိသင့်ဘဲ အင်းဝ၏အောက်တွင်သာ ရှိသင့်သည်။ သို့ရာတွင် အင်းဝအထက်တွင် သွားထားသဖြင့် ကာရေ၏ အပြောက်များသည် အင်းဝခံတပ်အနီးသို့ စိတ်ကြိုက် ချဉ်းကပ်နိုင်လာခဲ့ကာ အင်းဝခံတပ်ကို လှမ်းထုနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုမျှမက မြန်မာတို့ မြှုပ်ထားသည့် လှေ၊ သင်္ဘောများသည် ရေအောက်သို့ စုန်းစုန်းမြုပ်မသွားဘဲ ဦးပိုင်းပေါ်နေသဖြင့် ဗြိတိသျှ သင်္ဘောများအပို့ ရေကြောင်းပြနေသည့် ဘော့များနှင့်ပင် တူနေသေးသည်။

ဤနည်းဗျူဟာ အများများသည် မန္တလေးကို ကာကွယ်ရန် ဟူသော ကြိုးပမ်းချက်များကို ပြိုကွဲစေသည့် အကြောင်းရင်းများထဲတွင် တစ်ကြောင်းအပါအဝင် ဖြစ်သည်။

အတိုချုပ် ပြောရလျှင် မြန်မာတို့၏ ခံစစ်သည် ဘာမျှ အရာမရောက်ချေ။ စာရေးဆရာ ဂရက်တန်ဂရိယာရီကမူ 'မြန်မာအမျိုးသမီး အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ပင်လျှင် ထိုထက်ထိရောက်သော ခံစစ်တစ်ခုကို ဆင်နွှဲနိုင်ဦးမည်'ဟု ရေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဝိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ကမူ ထိုသို့ မမြင်ပါ။

'ဗြိတိသျှစစ်တပ်သည် ကောင်းစွာလေ့ကျင့်ထားသော၊ စည်းကမ်းသေဝပ်သော၊ နည်းဗျူဟာတွင် ကျင့်သားရသော၊ ခေတ်ပေါ်လက်နက်များ သုံးစွဲရေးတွင် အတွေ့အကြုံရှိသော ခေတ်မီစစ်တပ်တစ်တပ် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော အရည်အချင်းများရှိသည့် ဗြိတိသျှစစ်တပ်သည် ထိုသို့သောအရည်အချင်းများ ဘာတစ်ခုမျှမရှိသည့် မြန်မာစစ်တပ်ကို အလွယ်တကူ အနိုင်ယူနိုင်မည်သာ ဖြစ်သည်။'

သို့ရာတွင်-

အကယ်၍ မြန်မာတို့၏ လက်နက်အင်အားနှင့် ခံတပ်အနေအထားများသည် ပြောင်းသွားခဲ့လျှင် မည်သို့ ရှိမည်နည်း။ ယင်းသို့သော အခြေအနေများအောက်တွင် စစ်တိုက်ရသည်မှာ လွန်စွာခက်ခဲကျပ်တည်းလှပေရာ ကျွန်ုပ်တို့သည် မြန်မာတို့အား သူရဲဘောကြောင်သူများဟု ခေါ်ထိုက်ပါ၏လော။ မြန်မာတို့သည် အကြီးဆုံးသော တည်ငြိမ်မှုဖြင့် သေခြင်းကို ရင်ဆိုင်သွားခဲ့ကြလေသည်'ဟု ဝိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က ရေးခဲ့သည်။

လက်ချင်းတွဲခဲ့ကြသော
ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီး

ဗြိတိသျှ သမိုင်းသုတေသီ တစ်ဦးဖြစ်သူ ချားလ်စ် ကီတန့်က မြန်မာ့စုခံမှု ပြိုကွဲခြင်း၏ နိုင်ငံရေးအကြောင်းရင်းများကို ဤသို့ ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

- (၁) မြန်မာတို့သည် ဗြိတိသျှ သင်္ဘောအုပ်စုဖြင့်ပါလာသည့် မင်းသားအတုကို မိမိတို့ လေးစားသော ညောင်ရမ်းမင်းသားဟု ထင်မှတ်သွားခြင်း၊ ထို့ကြောင့် တပ်သားများနှင့် အရပ်သားများက စုခံတိုက်ခိုက်မှု မပြုကြတော့ခြင်း။
- (၂) အထူးသဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့က မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်ရှိ မြန်မာတပ်များအား တစ်ယောက်တစ်မျိုးစီ ညွှန်ကြားချက်များ ပေးနေကြခြင်း၊ ထိုအခါတွင် နှင်းကြမ်း သစ်တောတစ်ခုကိုရှိ မြန်မာတပ်များနှင့် အရပ်သားများက တတိယစစ်ပွဲကို မိမိတို့နှင့် မဆိုင်သည့်နယ် လျစ်လျူရှု နေကြခြင်း။
- (၃) မှောက်ဆုံးအားဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့သည် သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့အား ဗြိတိသျှတို့လက်သို့အပ်မည့် အင်အားစုများနှင့် ပူးပေါင်း သွားကြခြင်း။

စသည်တို့ကြောင့် မြန်မာတို့သည် ဗြိတိသျှတို့၏ကျူးကျော်မှုကို စစ်ရေးအရ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း အပြင်းအထန်စုခံမှု မပြုတော့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ချသည်။

သရက်မြို့ရှိ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ သင်္ဘောပေါ်တွင် မင်းသားတုတစ်ပါးကို တင်ဆောင်လာခြင်းသည် စုခံမှုပြိုကွဲရသည့် အဓိကအကြောင်း ဖြစ်သည်ဟု သူက ဆိုသည်။ သင်္ဘောပေါ်တွင် မင်းသားတုတစ်ပါးကို တင်ဆောင်လာခြင်းမှာလည်း ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်

၏ စစ်ဦးစီးအဖွဲ့မှ အချို့၏ ဈာန်ချင်းပေါ်လာသော အကြံ ပြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဗြိတိသျှ တပ်များနှင့်အတူ မင်းသားတစ်ပါး ပါလာသည်ဟု ကြားလျှင် မြန်မာတို့၏ တိုက်ခိုက်ရေး စိတ်ဓာတ်ကို အများကြီး ပြိုကွဲစေနိုင်ကြောင်း သူတို့ ကောင်းကောင်းသိကြသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးကလည်း (ဗြိတိသျှတို့၏အစီအမံကို မသိဘဲ) ဗြိတိသျှတို့သည် သီပေါမင်း၏နေရာတွင် ညောင်ရမ်းမင်းသား သို့မဟုတ် အခြားမင်းသား တစ်ပါးပါးကို နန်းတင်ရန် လာရောက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သူ့သဘောနှင့် သူ ဝါဒပြန်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ညောင်ရမ်းမင်းသားမှာ ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ ၂၆ ရက်နေ့က ကွယ်လွန်ခဲ့ပြီဖြစ်ကြောင်း ကင်းဝန်မင်းကြီး သိပြီးသားဖြစ်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် မိမိဩဇာကိုနှာခံသော အောက် အရပ်ရှိ မြို့ဝန်များနှင့် တပ်မှူးများအား ဗြိတိသျှတို့ထံ အပြန်ဆုံးလက်နက်ချရန် လျှို့ဝှက် ညွှန်ကြားချက်များ ပေးပို့ထားပြီး ဖြစ်သည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးက ထိုသို့လက်နက်ချရန် လျှို့ဝှက်ညွှန်ကြားခြင်းမှာ အကယ်၍ လက်နက်ချလိုက်ပါက ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံအား အပြည်အဝန်းပိုက်ခြင်း၊ အိန္ဒိယအင်ပါယာထဲသို့ သွတ်သွင်းခြင်းပြုမည် မဟုတ်ဟု ယူဆသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ဆိုလျှင် ဗြိတိသျှတို့သည် သီပေါမင်းကိုဖြစ်စေ၊ အခြားမင်းသား တစ်ပါးပါးကိုဖြစ်စေ နန်းတင်ကာ အစောင့်ရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါးအဖြစ် ထားရှိပြီး အိန္ဒိယအစိုးရ နိုင်ငံခြားရေး ဌာန၏ အကြံပေးချက်အောက်တွင် ဆက်လက်ရပ်တည်ခွင့် ရှိရမည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖက်တွင် တိုင်တားမင်းကြီးကလည်း မိမိဩဇာခံ မြို့ဝန်များနှင့် တပ်မှူးများအား အပြင်းအထန် ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် ညွှန်ကြားထားသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးက ကုလားစစ်သား ၂၀၀၀ လောက်သာ သင်္ဘောသုံးလေးစင်းဖြင့် ရောက်လာမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူတို့ကို ဖမ်းဆီး ရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ညွှန်ကြားသည်။ အမှန်အားဖြင့် တိုင်တားမင်းကြီးနှင့် သူ့အစုသည် ထိုထက်မက ပို၍သိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ခေတ်သစ်စစ်ပွဲတစ်ခုကိုတိုက်ရန် မိမိတွင် အင်အား ရှိသည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်ဖြင့် ရာဇသံကို ပယ်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ယခုအချိန်တွင် ထိုအတိုင်းပင် ဆက်လက်ရပ်တည်ရတော့မည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့ ဆက်လက်ရပ်တည်ခြင်း မပြုလျှင် သူနှင့် သူ့အစုအတွက် အသက်အန္တရာယ် ကျရောက်လာနိုင်သည်။

သို့ဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာ တပ်မှူးများသည် မန္တလေးမှ ဝန်ကြီးနှစ်ဦး၏ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆန့်ကျင်နေသော အမိန့်နှစ်ခုကြားတွင် ရှုပ်ထွေးနေကြသည်။ သရက်မြို့အထက်ရှိ ပထမဆုံး သော ခံတပ်ဖြစ်သည့် ဆင်ပေါင်ဝဲခံတပ်မှ အရာရှိငယ်တစ်ယောက်သည် ဗြိတိသျှတပ်နှင့်အတူ မင်းသားတစ်ပါး ပါလာသည် ဟူသော ကောလာဟလကို ခုံစမ်းရန် သရက်မြို့သို့ ခုန့်ဆင်း လာခဲ့သည်။ တော်တော်များများကပင် ထိုသတင်း မှန်ကြောင်းကို အတည်ပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် အကောက်ဝန်ကမူ ထိုသတင်းကို သံသယ ဖြစ်သည်။

အကောက်ဝန်၏ မိတ်ဆွေတစ်ယောက်တွင် အသက် ဆယ့်လေးနှစ်သားအရွယ်ရှိ သားတစ်ယောက် ရှိသည်။ ထိုလူငယ်ကလေးမှာ ရန်ကုန် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဘသင်နေသဖြင့် အင်္ဂလိပ်လို အတန်အသင့် ပြောနိုင်သည်။ သူငယ်ကလေးသည် သူ့အဖေနှင့် အကောက်ဝန်တို့ပြောနေသည့် စကားကို ကြားသည့်အခါတွင် သူ့ကိုယ်တိုင် အထက်ပြန်မာနိုင်ငံ ကို အုပ်စိုးမည့် မင်းလောင်းကို သွား၍ ကြည့်လိုသည်။ ဗြိတိသျှတပ်များ၊ သင်္ဘောများကြား ရှုပ်ယှက်ခတ်နေသည့်ကြားထဲတွင် မင်းလောင်း လိုက်ပါလာသည့် ဓူဝသင်္ဘောကို သူငယ် ကလေး ရှာတွေ့သွားသည်။ သူငယ်ကလေးသည် အင်္ဂလိပ်စကားကို အသုံးပြုကာ သင်္ဘော သို့ ရောက်သွားသည်။ ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် မင်းသားအဆောင်အယောင်များကို ဝတ်ထားသူသည် မင်းသားအစစ် မဟုတ်ဘဲ မိမိတို့ကျောင်းမှ ကျောင်းသားဟောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်နေသည်ကို အံ့ဩစွာ တွေ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုကျောင်းသားမှာ မောင်ဘသန်း ဆိုသူဖြစ်ပြီး ရန်ကုန် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းမှ အထက်တန်း အောင်မြင်ပြီးနောက် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး ဘားနဒ်၏ရုံးတွင် စာရေးအဖြစ် အမှုထမ်းနေသူ ဖြစ်သည်။ သူငယ် ကလေးက အကျိုးအကြောင်းကို သူ့ဖခင်နှင့် အကောက်ဝန်ကို ပြောပြသည်။ အကောက်ဝန်က သူငယ်ကလေးကို သေသေချာချာ မေးမြန်းစစ်ဆေးသည်။ ထို့နောက် ဆင်ပေါင်ဝဲသို့ ပြန်လာ ခဲ့ကာ သတင်းအမှန်ကို အထက်မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် တပ်ဖွဲ့များထံ ကြားနန်းပြန် အကြောင်းကြားသည်။ အကောက်ဝန်သည် ရရာလူသူနှင့် လက်နက် တို့ဖြင့် ခုခံသော်လည်း ဆင်ပေါင်ဝဲပြို့မှာ နိုင်ငံဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကျသွားခဲ့သည်။ အကောက်ဝန်သည် မင်းလှခံတပ်သို့ ကူးသွားသည်။ လက်တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဓားလွတ် တစ်လက်စီကို ကြီးမူည့်၍ ဗြိတိသျှတို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်သော်လည်း နိုင်ငံဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကျဆုံးသွား ခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှတပ်များနှင့်အတူ မင်းသားတစ်ပါး ပါလာသည်ဆိုသည့် သတင်းမှားလည်း ဆက်လက်၍ ပြန့်နှံ့နေဆဲ ဖြစ်သည်။ အချို့ကလည်း သူတို့ကိုယ်တိုင် မြင်တွေ့ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုကြသည်။ မြင်ကွန်းမင်းသား၊ ညောင်အုပ်မင်းသားနှင့် ကွယ်လွန်သူ ညောင်ရမ်းမင်းသားတို့ကို သျှင်နေကြသူများကလည်း ဗြိတိသျှတို့နှင့်အတူ ပါလာသည် မင်းသားသည် သူတို့မင်းသားဟု အသီးသီး ထင်နေကြသည်။ ဤတွင် ထိုမင်းသားသုံးပါးကို ထောက်ခံသူတို့ကလည်း မိမိတို့ အင်အားကောင်းလာစေရန်အတွက် သင်္ဘောဖြင့် လိုက်ပါလာသူသည် မိမိတို့မင်းသား ဖြစ်သည်ဟု တွင်တွင်ကြီး ဝါခပြန်ကြသည်။

ဤသို့ 'မင်းသား'နှင့်ပတ်သက်သော သတင်းမျိုးစုံသည် ပြန်မာတပ်တို့၏ တိုက်ခိုက် ခးရဲစိတ်ဓာတ်ကို ကျဆင်းစေသည်။ သို့ပေမင်းကိုပြုတ်ချပြီး မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်မည့် အတူတူ မိမိတို့သည် အဘယ့်ကြောင့် အသေခံ၍ တိုက်နေကြဦးမည်နည်း ဆိုသည့် စိတ်သည် ခြိမ်းမာတပ်များအကြားတွင် ပြန့်နှံ့ကြီးစိုးနေသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုအချိန်၌ တိုင်တားမင်းကြီးသည်လည်း စစ်တိုက်ရန်အတွက် ဘာကိုမျှ ပြင်ဆင်ထားခြင်း မရှိဟု ဗြိတိသျှ သမိုင်းသုတေသီ ကီတန်က ရေးခဲ့သည်။ တိုင်တားမင်းကြီးသည် နိုဝင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် စစ်ကြေညာသည် အမိန့်နှင့် နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် စစ်သားစုဆောင်းရေး အမိန့်တို့ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့်တိုင် ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို တကယ် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည်မဟုတ်ဘဲ အင်အားပြုရုံလောက်သာ ပြစ်လိမ့်မည်ဟု တွက်ဆထားခဲ့ဟန်တူသည်။ ဓားများကို လှုပ်ခိုင်းပြီး အိတ်လီ အင်ဂျင်နီယာ နှစ်ယောက်ကို မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်သို့ လွှတ်လိုက်သည့်တိုင် နိုင်ခိုင်မာမာ ခံတပ်ဆောက်လုပ်ရန် ဘာမျှ စီစဉ်မပေးလိုက်ချေ။ မြန်မာတို့၏ အမြောက်တင်သင်္ဘောဖြစ်သည့် ဓန္ဒုလတွင်လည်း ဘာမျှ ပြင်ဆင်မထားချေ။ ဓန္ဒုလ၏ မာလိန်မှုးသည် သင်္ဘောသို့ ဆင်းလာသည့်အခါ၌ သူ့သင်္ဘောမှ ဘွိုင်လာအိုးများနှင့် ပိုက်များသည် သံချေးတက်ကာ ပေါက်ပြဲနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အမြောက်မြောင်းများထဲတွင်လည်း အမှိုက်များ၊ ငှက်သိုက်များ ပိတ်ဆို့နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

တိုင်တားမင်းကြီးသည် မိမိတို့ဘက်မှ စစ်ရေးအရ အဆင်သင့်မဖြစ်ကြောင်းကို စစ်ပွဲစတင်တိုက်ခိုက်သည့် အချိန်အထိ သိပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ မသိအောင် ပုံးကွယ်ထားခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မင်းလှခံတပ် ကျသွားသည့်အခါတွင် ထိုတိုက်ပွဲသည် မိမိတို့အောင်ပွဲ ဖြစ်ပြီး ဧရာဝတီ သင်္ဘောများကိုလည်း သိမ်းဆည်းရမိခဲ့သည်ဟု မန္တလေးတွင် ကြေညာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှသင်္ဘောစုများ မြင်းခြံသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင်မူ တိုင်တားမင်းကြီးသည် အခြေအနေမှန်ကို ပုံးကွယ်နိုင်ခြင်း မရှိတော့ပြီ။ မြင်းခြံဆိပ်ကမ်းကို ပစ်ခတ်သော ဗိုလ်မှူးကာရ၏ အမြောက်သံများကို သုံးဆယ့်ငါးမိုင် ကွာဝေးသော မန္တလေးမှ စုဖုရားလတ် ကြားရသည့်အခါတွင် တိုင်တားမင်းကြီးသည် အဖြစ်မှန်ကို ပုံးကွယ်၍ မရတော့။ ဤတွင် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို စစ်တိုက်ရန် အကြံပေးခဲ့သူ၊ စစ်ပြင်ဆင်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသူမှာ တိုင်တားမင်းကြီး ဖြစ်သည်အတွက် တိုင်တားအဖို့ ဓားနှင့်နီးသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်သွားခဲ့သည်။

တိုင်တား၏ တပ်များသည် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့၏ ခံနန်းကို အကာအကွယ် ပေးနေကြသူများဖြစ်ပြီး မည်သူ့ကိုမျှ အဝင်မခံ။ မည်သည့် မကောင်းသတင်းကိုမျှ မပေါက်ကြားရအောင် ပိတ်ဆို့ထားခဲ့ကြသည်။ လှေသင်းအတွင်းဝန်သည် နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် မြင်းခြံကို ရွန်ရွာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မိမိသည် အောင်ပွဲရခဲ့သည်ဟု မန္တလေးသို့ ကြွေးနန်းဖြင့် သတင်းပို့ခဲ့သည်။ ဤတွင် တိုင်းပြည်အခြေအနေမှန်ကို ဘာမျှမသိသော သီပေါဘုရင်ကလည်း မြန်မာ တပ်များကို ဆုချရန်အတွက် ရွှေတံဆိပ် ၂၇၀ နှင့် ရွှေရွက်၊ ရွှေပလားများကို လှေသင်းအတွင်းဝန်ထံ ပေးပို့ခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် 'ရန်သူတပ်များသည် ရှန်ပိုရွာရှိ ငြိမ်းချမ်းရေးသစ်ပင်ဆိပ်မှာ ကျောက်ဆူးနတ်၍ ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ကြသည်'ဟု သတင်းပို့ခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တိုင်တားမင်းကြီးသည် မိမိ၏ လှယုံတော်များမှအပ အခြား မည်သူ့ကိုမျှ ဘုရင်နှင့် မိပုရားအနီးသို့ ဝင်ခွင့်မပေးခဲ့။ သို့ရာတွင် ငှက်များလတ်၏အပါးတွင် ခစားနေသည့် အဖျိုတော်ကလေးများ မိမိတို့၏မိဘထံသို့ ပြန်ကြသည်ကိုမူ တားဆီးရန် သတိမရခဲ့။ ငှက်များလတ်သည် တိုင်းတားမင်းကြီး၏ အပြုအမူကို သံသယ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤတွင် ငှက်များလတ်သည် သူတို့ထံမှ သတင်းပလင်းများကို စုံစမ်းကြည့်သည်။ အဖျိုတော်ကလေး ငါးဦးတို့က သူတို့သိခဲ့၊ ကြားခဲ့ရသည့် သတင်းများကို ပြောပြသည့်အခါတွင်မှ သီပေါဘုရင်နှင့် ငှက်များလတ်တို့သည် အခြေအနေမှန်ကို သိလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဤတွင် စိတ်ညစ်နေသော တိုင်တားမင်းကြီးသည် အရှိန်ပြုစာ ပြန်လည်ကောင်းပြုနေသော ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် စေခပ်ရေး လုပ်ရသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးက ဗြိတိသျှတို့သည် စစ်တိုက်၍ သိမ်းပိုက်ရန် မန္တလေးသို့ရောက်လာခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ သီပေါဘုရင်နှင့် စာချုပ်သစ်တစ်ခု ချုပ်ဆိုရန် ရောက်လာခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် စီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း သီပေါမင်းအနေဖြင့် ထွက်မပြေးသင့်ကြောင်း၊ အင်းဝသို့စေလွှတ်၍ စစ်ပြေငြိမ်းရေးစကား ကမ်းလှမ်းသင့်ကြောင်း တင်ပြသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးကလည်း ထိုအချက်ကို သဘောတူလိုက်သည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးက သီပေါဘုရင်နှင့် ငှက်များလတ်တို့ မန္တလေးမှ မထွက်ခွာစေလိုခြင်းမှာ သူ့အကြောင်းနှင့် သူ ဖြစ်သည်။ မန္တလေးကို ဗြိတိသျှတို့ လုံးဝဥသု သိမ်းပိုက်သည်ဖြစ်စေ၊ အစောင့်ရောက်ခံနယ်အဖြစ် သွတ်သွင်းသည်ဖြစ်စေ သီပေါမင်းနှင့် မိပုရားတို့ကို ဗြိတိသျှတို့ လက်သို့ အပ်နိုင်လျှင် မိမိအဖို့ ဗြိတိသျှတို့ထံတွင် မျက်နှာကောင်းရနိုင်မည် ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

တိုင်တားမင်းကြီးက ဘုရင်နှင့် မိပုရားကို မန္တလေးမှ မထွက်ခွာစေလိုခြင်းမှာလည်း သူ့အကြောင်းနှင့် သူ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ မင်းနှင့် မိပုရားတို့ မန္တလေးမှ ထွက်ခွာသွားလျှင် မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် မိမိတို့တပ်များက အနိုင်ရခဲ့သည် ဟူသော အချက်သည် မုသားစကားဖြစ်ကြောင်း သိသွားမည်။ သို့ သိသွားခဲ့လျှင် မိမိအဖို့ ရာဇဝတ်ဘေး သင့်တော့မည်။ ထို့ပြင် ပြင်သစ်တို့နှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်း၊ ဘီဘီတီစီသစ်မှုတွင် ပြန်မာတို့က တင်းမာခြင်းမှာ မိမိ၏ ပယောဂကြောင့်ဟု ဗြိတိသျှအရာရှိများနှင့် သတင်းစာများက ယူဆလျက်ရှိရာ အကယ်၍ ဘုရင်နှင့် မိပုရားတို့ကို အပ်နိုင်လျှင် မိမိအတွက် မျက်နှာကောင်း ရနိုင်သည်။ အပြစ်ကျေနိုင်သည်ဟု ယူဆဟန်တူသည်ဟု ကိတန်က ရေးခဲ့သည်။

မူလက သီပေါဘုရင်နှင့် မိပုရားတို့သည် ဆင်အစီး ၅၀၊ မြင်းကောင်း ၂၀၀ တို့နှင့်အတူ ပစ္စည်းများကို တင်ဆောင်၍ ရွှေဘိုဘက်သို့ ထွက်ခွာရန် ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့သည် တစ်သဘောတည်း ဖြစ်သွားကြကာ မန္တလေးမှ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထွက်ခွာခြင်းမပြုသင့်ကြောင်း၊ မန္တလေးမှ ထွက်ခွာလျှင် ထီးနန်းတစ်ခုလုံး ဆုံးရှုံးနိုင်ကြောင်း၊
 ယခု ကုလားဖြူတို့ လာရောက်ခြင်းမှာ ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်သစ် ချုပ်ဆိုရန်သာဖြစ်ကြောင်း၊
 ထို့ကြောင့် မန္တလေးတွင် ဆက်လက်ခံနေတော်မူပြီး ဗြိတိသျှဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၊ နိုင်ငံရေး
 အရာရှိ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်တို့နှင့် နေ့စပ်ဆွေးနွေးသင့်ကြောင်းဖြင့် လျှောက်တင်ကြသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့သည် ပြည်ဖုံးကား ချကာနီးတွင်
 လက်ချင်း တွဲခဲ့ကြလေသည်။

မန္တလေး၏ ကမ်းလှမ်းချက်

၁၈၅၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ ညသန်းခေါင်ကျော် နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့အထူး၌ မန္တလေးရှိ ပြင်သစ်ကောင်စစ်ဝန် ဗရက်ဒရစ်အားစ်သည် မိမိနေအိမ်၌ အိပ်ပျော်နေစဉ် ရွှေနန်းတော်ကြီးမှ အရာရှိတစ်ယောက် ရောက်လာပြီး သူ့ကို နန်းတော်ကြီးသို့ ခေါ်သွားသည်။ နန်းတော်ဝင်းထဲရှိ လွတ်ရုံးထဲတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ တိုင်တာမင်းကြီးနှင့် ဗန်ချက်ဝန်ထောက် တို့ သူ့ကို စောင့်ကြိုနေကြသည်။ ကိစ္စမှာ အခြားမဟုတ်။ မန္တလေးသို့ ချီလားကံလာနေကြသော ဗြိတိသျှတပ်များနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းရေး စာချုပ်တစ်ခု ရုပ်ကြမ်း ရေးသားရာတွင် ပုံစံဝန်းကူး၍ စီစဉ် ဖြစ်သည်။ ဗရက်ဒရစ်အားစ်က ပြင်သစ်လို အကြမ်းရေးထားသည့် စာချုပ်ကို ချက်ဖျင်း ပြန်ဟောဘာသာသို့ ပြန်သည်။

ဗန်ချက်ဝန်ထောက်နှင့် ဝက်မရွတ်ဝန်ထောက်တို့သည် ထိုစာချုပ်ဖွဲ့ကြမ်းကို ကိုင်ကာ အင်းဝအောက်သို့ စုန်ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။

ဗြိတိသျှတပ်မှူး ခိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် သည် တပ်သား ၈,၀၀၀ ဖြင့် အပိုင်အဟာ ကာကွယ်ထားသည့် မြန်မာစံတပ်များကို အမြောက်ကြီးများဖြင့်ထုရန် မြင်ဆင်နေချိန် ဖြစ်သည်။

နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ ညနေ လေးချက်တီး အချိန်၌ အင်းဝအောက် ဖွားစုရွာ အနီးတွင် စခန်းချနေသည့် အိန္ဒိယ ရှေ့ပြေးကင်းများသည် သူတို့ဆီသို့ စုန်ဆင်းလာသော ရွှေလှေကြီး တစ်စင်းကို မြင်ရသည်။ လှေဦးတွင် စစ်ဆိုင်အလံပြုကို တင်ထားပြီး ပုလိင်းတွင် မြန်မာခေါင်းလံကြီးကို လွှင့်ထားသည်။ လှေပေါ်တွင် ပဲ့သူကြီးတစ်ဦးနှင့် လှော်စိတ်သူ သေးဆယ်လေးယောက်တို့ ပါလာကြသည်။ သီပေါပင်း၏ တမန်နှစ်ဦးသည် ကြိုမားလှသော ဆီးကြီးများအောက်တွင် ထိုင်လျက် လိုက်ပါလာကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ ဖော်တော်ဘုတ် ကလေးတစ်စင်းက သူတို့ကို သွားရောက်တွေ့ဆုံပြီးနောက် လှေကြီးကို ခိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် ရုံးစိုက်ထားရာ စုန် သင်္ဘောတေးသို့ ဆွဲပေါ်လာခဲ့ကြသည်။ တမန်နှစ်ဦးသည် မိနပ်စီးလျက်ဖြင့် သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်လာခဲ့ကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

'မြန်မာသံတမန်နှစ်ဦးမှာ ပါးနပ် ထက်မြက်ဟန် ရှိပြီး ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ မန်ချက် ဝန်ထောက်မှာ နိုင်မာပြတ်သားသော မျက်နှာထား ရှိသည်'ဟု ဗြိတိသျှတို့၏ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာတို့က အောက်တိုဘာလ ၂၂ ရက်နေ့ ရာဇသံတွင် တောင်းဆိုထား သော အချက်အားလုံးကို လိုက်လျောကြောင်း ဖော်ပြထားသည့် လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိသော စစ်ပြေငြိမ်းရေး ကမ်းလှမ်းချက် စာတစ်စောင်ကို ယူလာခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ တောင်းဆိုချက်များအားလုံးကို လိုက်လျောမှု မပြုခဲ့ခြင်းမှာ 'ကျွန်ုပ်တို့အား စဉ်းစားရန် လုံလောက်သော အချိန်ကို ပေးမထားသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို ဗြိတိသျှတို့ သိသင့်သည်'ဟု စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာအစိုးရ၏ မြန်ကြားချက်တွင် သုံးနှုန်းထားသည့် အသုံးအနှုန်း များကို ကြည့်မြင်မြင် မြန်မာတို့သည် ဗြိတိသျှတို့နှင့် မဟာမိတ်များအဖြစ် ဆက်လက်နေထိုင် သွားလိုသော ဆန္ဒရှိကြောင်း သိသာနိုင်သည်ဟုလည်း စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

မန္တလေးသည် ရာဇသံကို လုံးဝပယ်ချခဲ့ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မြန်ကြားချက် ကို ရလျှင်ရချင်း မိမိတို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့်အတွက် မြန်မာတို့အနေဖြင့် ယူကျွေးမရ ဖြစ်မိကြောင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့က ခုခံခြင်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ဘုရင့်နိုင်ငံတော်၏ ဂုဏ်သတင်းနှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းရန် ခုခံခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့သည် တရားဗျာတသော အပြုအမူများအတွက် နှာမည်ကြီးကြောင်း၊ မန္တလေးအရံရသည် တရားဗျာတမှု နှင့် ထိုက်တန်သည့်အလျောက် မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်ရန် မလိုအပ်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးကိုယ်တိုင်က လုံလောက်သောအကြောင်း မရှိခဲ့လျှင် မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်ရန် ဆန္ဒမရှိဟု ထုတ်ဖော် ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု ထိုသို့သောအကြောင်း မရှိသဖြင့် ဥရောပနိုင်ငံကြီးများက စကရီဘုရင်မကြီး၏ ကြေညာချက်ကို လိုက်နာခြင်းမရှိဟု ပြောနိုင်ကြသော အခွင့်အရေး မရှိသေးကြောင်း၊ မန္တလေးသည် မိမိ အတိုက်ခိုက်ခံရသည့် အခါမှသာလျှင် ပြန်လည်ခုခံခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့သည် တိုက်ခိုက်မှုများကို ရပ်ဆိုင်း၍ မဟာမိတ်စာချုပ်ကို ပြန်လည် ချုပ်ဆိုရန် ဆန္ဒရှိကြောင်းဖြင့် စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

သံတမန်နှစ်ဦးတို့က မန္တလေးမှ စစ်ပြေငြိမ်းရေးကမ်းလှမ်းစာကို ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် ကို ပေးအပ်ကြသည်။ စာတွင် လက်မှတ်ထိုးထားခြင်း မရှိသဖြင့် အတုလော၊ အစစ်လောဟု အငြင်းပွားကြရသည်။ သို့ရာတွင် ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်က ထိုစာမှာ အစစ်ဖြစ်ကြောင်း သဘောမှာ မြန်မာတို့အနေဖြင့် လက်နက်ချခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

ထို့ပြင် ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်က မြန်မာဘုရင်တို့သည် စာကို လက်မှတ်ရေးထိုးလေ့ မရှိကြောင်း၊ မြန်မာဝန်ကြီးတို့သည်လည်း ဘုရင်ကိုယ်စား ထုတ်ပြန်သည့် ကြေညာချက်များကို လက်မှတ်ထိုးလေ့မရှိကြောင်း၊ လက်မှတ်အစား မြန်မာဘုရင်၏ ခေါင်းတံဆိပ် အမှတ်အသား ကိုသာ ရိုက်နှိပ်လေ့ရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် စာမှာ အတုမဟုတ်ဘဲ အစစ်ဟု ယူဆကြောင်းဖြင့် ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ကို ရှင်းပြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က ခံတပ်များအား အမြောက်ကြီးများဖြင့် ပစ်ခတ်ရန် အမိန့်ကို ခွင့်ဆိုင်းထားလိုက်သည်။ အစပထမတွင် တိုက်ခိုက်လိုစိတ် ပြင်းထန်နေကြသည့် သူ့တပ်များ သည် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏အမိန့်ကို ငြင်းဆန်ကြသည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က ဆိုသည့်ပစ်ခတ်ရန် အမိန့်မပေးခြင်း၊ နောက်တစ်နေ့တွင် ခံတပ်အား ငြိမ်းချမ်းစွာ လက်နက်ချရန် အဆိုကို လက်ခံလိုက်ခြင်း စသည့် အကြောင်းနှစ်ခုသည် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ စစ်မှုထမ်း ဘဝကို အဆုံးသတ်ရန် ဖန်တီးသောအကြောင်းများ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်တို့က အင်းဝကို မတိုက်ခိုက်သည့်ကိစ္စသည် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် ၏ အားနည်းချက်ဟု ဆိုကာ သူ့ကို ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ အင်းဝနှင့် သပြေတန်းခံတပ်တို့ကို တိုက်ခိုက်ခြင်း မပြုခဲ့သဖြင့် မြန်မာတို့သည် လက်နက်အမြောက်အမြားဖြင့် ထွက်သွားနိုင်ခဲ့ကြ ခြင်း၊ ဤသို့ဖြင့် နောင်မြန်မာပြည် အနှံ့အပြားတွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့် ဓားပြတိုက်ပွဲများ၏ အမြဲတော့ကို မှေးထုပ်ပေးခဲ့ရာရောက်ကြောင်း၊ အတိုချုပ်ဆိုရလျှင် အင်းဝခံတပ်တွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် ဆုံးဖြတ်ချက် အချမှားခဲ့သောကြောင့် ၁၈၈၅-၁၈၉၀ နှစ်များတွင် ဓားပြပြဿနာ ခေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် သူတို့က ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် ထိုစစ်ပွဲတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့သည့် ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းကမူ ထိုဝေဖန်ချက် များကို လက်မခံ။ ဗိုလ်မှူး ဘရောင်း၏အမြင်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

မိမိတို့က အင်းဝနှင့် သပြေတန်းခံတပ်များကို အမြောက်များဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ခဲ့ လျှင် ကျဆုံးဒဏ်ရာရသည့် မြန်မာစစ်သား ၂၀၀၊ ၃၀၀ ထံမှ လက်နက်ပေါင်း ၂၀၀၊ ၃၀၀ လောက်ကိုသာ ရရှိမည်။ ကျန်မြန်မာစစ်သား ၈,၀၀၀ တို့၏ လက်နက်များမှာမူ စစ်သားများနှင့် အတူပါသွားကြမည်သာ ဖြစ်သည်။ ယခုကဲ့သို့ ငြိမ်းချမ်းစွာ လက်နက်ချသည် ကို လက်ခံလိုက်ခြင်းကြောင့် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် တပ်သား ၈,၀၀၀ ကျော်တို့၏ လက်နက် တစ်ဝက်ကျော်ကျော်တို့ကို ရရှိလိုက်သည်။ ထို့ထက် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အမြောက်သံ၊ သေနတ်သံများကို ကြားလျှင် သီပေါဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့အား တစ်နေရာသို့ တိမ်းရှောင်ရန် အချက်ပေးလိုက်သလို ဖြစ်မည်။ အကယ်၍ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေစဉ် သူတို့ တိမ်းရှောင်သွားခဲ့လျှင် အနယ်နယ်တွင် ဆူပူလှုပ်ရှားနေသော ဓားပြတိုက်ပွဲများသည် စုဝေး မိသွားကာ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို အမျိုးသားရေးဝါဒ၏ သင်္ကေတများအဖြစ်တင်ကာ တစ်နိုင်ငံ လုံး အတိုင်းအတာဆောင်သော အုံကြွမှုကြီးအဖြစ်သို့ ရောက်သွားနိုင်သည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် အင်းဝတွင် မြန်မာတို့ လက်နက်ချသည်ကို လက်ခံကာ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ငြိမ်းချမ်းစွာ လက်နက်ချ သည်ကို လက်ခံခဲ့ခြင်းဖြင့် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် တကယ်စစ်မှန်သော အမျိုးသားရေး၊ ခုခံတော်လှန်မှုကြီးတစ်ခုကို ရှောင်လွှဲနိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဓားပြတိုက်ပွဲ လှုပ်ရှားမှုအရှိန်ကိုလည်း

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တန့်သွားအောင် လုပ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း။ ဤသို့ပြင် လှပေါင်းများစွာ၏အသက်ကို ကယ်ဆယ်နိုင်ခဲ့ကြောင်း။ တတိယစစ်ပွဲ အစမှ အဆုံးတိုင် အိန္ဒိယတပ်မတော်သည် တပ်သား အကျအဆုံး ၆၂ ဦးသာ ရှိခဲ့ကြောင်းဖြင့် ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းက ရေးခဲ့သည်။

နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ ညနေ ခြောက်ချက်တီး အချိန်၌ ပန်ချက်ဝန်ထောက်နှင့် ဝက်မရွတ်ဝန်ထောက်တို့သည် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ သင်္ဘောပေါ်မှ ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ သံတမန်နှစ်ဦးတို့သည် မန္တလေးသို့ ကြေးနန်းရိုက် အကြောင်းကြားရန်အတွက် အင်းဝတွင် ဆင်းသွားကြသည်။

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ ပြန်ကြားချက်၌ 'မိမိသည် မန္တလေးသို့ ချီတက် သိမ်းပိုက်ရေးကို နောင်မှစေမည့် အဆိုပြုချက်များကို ဆွေးနွေးရန် အခွင့်အာဏာမရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မည်သည့် စစ်ပြေငြိမ်းရေး ကမ်းလှမ်းချက်ကိုမျှ လက်ခံနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သံပေါဘုရင်ကိုယ်တိုင် လက်နက်ချအပ်ခဲ့လျှင်မူ ဘုရင်၏စစ်တပ်၊ ဘုရင်၏မြို့တော်နှင့် မန္တလေးတွင်ရှိသည့် ဥရောပတိုက်သားများ ထိခိုက်နှစ်နာခြင်း ရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ မိမိသည် ဘုရင်၏အသက်ကို အန္တရာယ်ပြုမည် မဟုတ်သည်ပြင် ဘုရင်မိသားစုကိုလည်း လေးစားမည် ပြစ်သည်' ဟု ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က ကတိပြုကြောင်း၊ ထို့ပြင် မိမိသည် မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်လို လိုအပ်သည်ထက် ပို၍ တိုက်ခိုက်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ထို့နောက်တွင်မူ နှစ်ဖက် ဧဝဓပည့်နှိုင်းစရာ ရှိသည်တို့ကို အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းစေလိုကြောင်း၊ သို့ ညှိနှိုင်းရာတွင် အိန္ဒိယအစိုးရက ချမှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းချက်များအတိုင်း ညှိနှိုင်းရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မနက်ဖြန် မနက် လေးချက်တီးအထိ အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာ ပြန်ကြားချက် မရခဲ့လျှင် တပ်သားပေါင်း ၈,၀၀၀ ဖြင့် ကာကွယ်ထားသော အင်းဝခံတပ်ကို အမြောက်များဖြင့် ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ ပြန်ကြားချက်များကို အင်းဝမှ ကြေးနန်းဖြင့် သတင်းပို့လိုက်သည်။

သတ်မှတ်ထားသည့် နောက်တစ်နေ့မနက် လေးချက်တီးအထိ မန္တလေးမှ အကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ ပြန်ကြားချက် မရ။ ဗြိတိသျှ စစ်သင်္ဘောများသည် အင်းဝအနီးသို့ ဆန်တက်လာ ခဲ့ကြကာ မနက် ၁၀ ချက်တီး အချိန်တွင် အင်းဝကို အမြောက်များဖြင့်ပစ်ခတ်ရန် ပြင်ဆင် ကြသည်။ ထိုစဉ် မြန်မာလေ့ကြီးသည် အင်းဝမှ ထွက်လာခဲ့ကာ သင်္ဘောဆီသို့ လှော်ခတ်လာ နေသည်။ လှေပေါ်မှ ပန်ချက်ဝန်ထောက် ဆင်းလာကာ မန္တလေးမှ အကြောင်းပြန်သော ကြေးနန်းစာကို ပေးအပ်သည်။ ကြေးနန်းစာထဲ၌ ဗြိတိသျှတပ်များအား ပစ်ခတ်ခြင်းမပြုရန် အင်းဝခံတပ် တပ်မှူးကို အတိအလင်း အမိန့်ပေးထားကာ ဘုရင်မင်းမြတ်သည် အင်္ဂလိပ်တို့ တောင်းဆိုသော အချက်များကို ခြွင်းချက်မရှိ သဘောတူကြောင်း၊ ပန်ချက်ဝန်ထောက်သည် ထိုအကြောင်းကို ဗြိတိသျှတပ်မှူးအား မြန်နိုင်သမျှ မြန်မြန် အကြောင်းကြားရမည် ဖြစ်ကြောင်း ဖြင့် ကြေးနန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သို့ရာတွင် အင်းဝခံတပ် တပ်ဖွဲ့ ဝိုင်းရံမှု ကင်းအတွင်းဝန်သည် ဖန်ချက်ဝန်ထောက်နှင့် ဝက်မရွပ်ဝန်ထောက်တို့ထက် အဆင့်ကြီးသူ ဖြစ်သည်။ ကင်းအတွင်းဝန်က အင်းဝခံတပ်ကို မအပ်နိုင်ကြောင်း၊ မိမိ၏ တပ်သား ၈,၀၀၀ တို့ကိုလည်း လက်နက်ချခွင့် ပြုမည်မဟုတ် ကြောင်းဖြင့် ငြင်းဆိုသည်။ မိမိသည် ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့ထံမှ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဖိလားဆန့်ကျင်နေသော ညွှန်ကြားချက်များကို ရရှိနေကြောင်း၊ ယခုအချိန်မှစ၍ မန္တလေးမှ မည်သည့်အမိန့်ကိုမျှ နှာခံတော့မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ထံမှ တိုက်ရိုက် လာသော ကြေးနန်းမိန့်ကိုသာ လက်ခံတော့မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အကြောင်းပြန်သည်။

သို့ဖြင့် ဘုရင်အဖြစ် သီပေါဘုရင် နောက်ဆုံးဆောင်ရွက်သွားခဲ့သော ကိစ္စမှာ မိမိအား ထောက်ခံသူများအား လက်နက်ချရန် အမိန့်ထုတ်သွားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ မနက် ကိုးချက်တီး အချိန်တွင် ဗြိတိသျှသင်္ဘောများသည် မန္တလေးဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်ကြသည်။ ကမ်းပေါ်မှ လူအုပ်များသည် သင်္ဘောများကို စောင့်ကြည့်နေကြသည်။ ဘုရင့်အစိုးရက အင်္ဂလိပ်တပ်များ ကမ်းပေါ်သို့တက်လာလျှင် ခုခံတိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုရန် လူထုကို အမိန့်ပေးထားပြီး ဖြစ်သည်။ 'လူထုများမှာ ကျွေးကျွေးနပ်နပ် ကြီး အမိန့်ကို နှာခံကြသည်' ဟု သမိုင်းဆရာတစ်ယောက်က ရေးခဲ့သည်။ မနက် ၁၁ ချက်တီးအချိန်၌ ဝိုင်းရံမှုကြီး စလောင်ကာ နိုင်ငံရေး အကြမ်းအရာရှိအနေဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီး ထံ စာတစ်စောင် ရေးသား ပေးပို့လိုက်သည်။ ထိုစာ၌ ၁၂ ချက်တီးတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ခုခံ သင်္ဘောပေါ်သို့ အလည်လာရောက်လေ့ရှိကြောင်း၊ သူနှင့်အတူ သီပေါမင်းပါ လိုက်ပါစေလို ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြပါရှိသည်။

၁၂ ချက် တီးသည်အထိ နန်းတော်ကြီးမှ မည်သည့် ပြန်ကြားချက်မျှ ရောက်မလာ။ ဓာနိပြန် တစ်ချက်ခွဲတွင် တပ်များကို သင်္ဘောပေါ်မှ ကုန်းပေါ်သို့ချကာ ဘင်ခရာ တီးမှုတ်လျက် အလံ ဝှေ့ယမ်းလျက် မြို့တွင်းသို့ ချီတက်လာခဲ့သည်။ 'လမ်းတစ်လျှောက်တွင် မြို့နေလူထုက နှုတ်ခွဲအခမ်းအနားတစ်ခု လှည့်လည်လာသည်ကို ကြည့်သကဲ့သို့ လမ်းဘေးမှ တန်းစီ၍ ကြည့်ကြသည်' ဟု ဝိုင်းရံပုံ ပရင်ဒါဂတ်စ်က သူ့မှတ်တမ်းတွင် ရေးခဲ့သည်။

ညနေ သုံးချက်တီးတွင် ဝိုင်းရံမှုကြီး စလောင်သည် နန်းတော်ဝင်းထဲသို့ ရောက်ရှိလာ သည်။ သူ့ကို ကင်းဝန်မင်းကြီးက ကြိုဆိုခြင်းပြုသည်။ စလောင်သည် မိနပ်ချွတ်ခြင်း မပြု။ မိနပ် ပြဿနာသည် ထာဝစဉ် ပြေရှင်းပြီးသား ဖြစ်သွားလေပြီဟု သမိုင်းဆရာတစ်ဦးက ရေးခဲ့သည်။

ထွက်တော်မူ နန်းကမ္ဘာ

ထိုစဉ်က ဓုပ္ပရာလတ်မှာ ကိုယ်ဝန် အရင့်အမာနှင့် ဖြစ်သည်။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် ဟင်္သာပြား၊ ရောင်သုတ်ထားသည့် နန်းမြင့်ပေါ်သို့ ကြောင်လိမ်လှေကားအတိုင်း တက်လာခဲ့သည်။ နန်းမြင့် ဖျော်စင်မှ လှမ်းကြည့်လိုက်လျှင် တစ်မက်တွင်ရှိသည့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးနှင့်တကွ ဧရာဝတီ မြစ်ကြီးကို မြင်ရသည်။ မြစ်ထဲတွင် ဗြိတိသျှသင်္ဘောများသည် မြစ်ကြောင်းအတိုင်း ဆန်တက် လာခဲ့ပြီးနောက် ဆိပ်ကမ်းတွင် ရပ်နားကာ စစ်သားများကို ကမ်းပေါ်သို့ ဈေးကြည့်သည်။ စစ်သားများသည် နန်းတော်သို့ ချီတက်လာနေကြောင်းကို ကြားသည့်အခါ၌ ဓုပ္ပရာလတ်သည် ဖုန်ထဲတွင် လူးလိမ်ကာ 'ငါ့အရှင်နဲ့ ငါ့တိုင်းပြည်ကို ပျက်စီးအောင်လုပ်တာ' ဟု အော်ဟစ် ငိုယိုကြောင်းဖြင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ် ကာလကတ္တားတွင် ထုတ်ဝေသည့် အင်္ဂလိပ်မင်း သတင်းစာပါ 'အကျဉ်းခံ သီပေါဘုရင်' ဆိုသည့် ဆောင်းပါးတွင် ရေးသားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဤတစ်ကြိမ်တွင်လည်း ဓုပ္ပရာလတ်သည် သီပေါမင်းအား မန္တလေးမှ ထွက်ပြေးရန် တိုက်တွန်းပြန်သည်။ သီပေါမင်းတွင် ဆင်အစီး (၅၀)၊ မြင်းအစီး (၂၀၀)တို့ဖြင့် ပစ္စည်းများကို အသင့်တင်ဆောင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို ဆင်းမြင်းစိုလ်ပါတို့ဖြင့် အထက်မြန်မာပြည် တစ်နေရာသို့ တိမ်းရှောင်နေရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဓုပ္ပရာလတ်မှာ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာနှင့် ဖြစ်သည့်အတွက် ဆင်စီးရန် မသင့်ဘဲ ဖြစ်နေသည်။ သီပေါမင်းကလည်း ဓုပ္ပရာလတ်ကို ထားပြီး မသွားနိုင်။

သီပေါဘုရင်သည် ကိုယ်လေးလက်ဝန်နှင့် ဖြစ်နေသည့် ဓုပ္ပရာလတ်အတွက် များစွာ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ ဖြစ်နေဟန်တူသည်ဟု ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းဆရာတို့က ရေးခဲ့ကြသည်။ သီပေါမင်း၊ ဓုပ္ပရာလတ်နှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့သည် ဥယျာဉ်တော်ထဲတွင် ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်ကို အတွေ့ခံကြသည်။ ဓုပ္ပရာလတ် ကလေးငယ်ဖွားမြင်ပြီး သုံးလေးလ ကြာသည်အထိ မိမိနှင့် ဓုပ္ပရာလတ်တို့ ဤဥယျာဉ်တော်ထဲတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခွင့် ရှိမရှိကို သီပေါမင်းက

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မေးမြန်းသည်။ သီပေါမင်းအဖို့ မိမိတိုင်းပြည်၊ မိမိနန်းတော်မှ အမြန်ဆုံးထွက်ခွာလျှင် ကောင်းမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်ကာ လိမ္မာပေးနပ်စွာဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ ပြောဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ညတွင် စစ်တပ်များ နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်ရောက်မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ စစ်တပ်များသည် အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ရန်နှင့် အချို့သူများ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်မသွားနိုင်ရန်အတွက် နန်းတော်ဝင်းထဲတွင် စခန်းချထားမည်ဖြစ်ကြောင်းလည်း ပြောသည်။

သီပေါမင်းမှာ များစွာ စိတ်သက်သာသွားဟန် ရှိသည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်နှင့် တွေ့ဆုံနေသည့် အချိန်တွင် သီပေါမင်းမှာ မျက်ရည်ဝဲနေသည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်မှာ ၁၈၆၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၆၉ ခုနှစ်အထိ မန္တလေးတွင် သံကုန်စားလှယ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သွားခဲ့သော်လည်း သူ့ကို ခိုလှုံမှုကြီး စလောင် မှတ်မိမည် မဟုတ်ဟုလည်း ထင်နေသည်။ သီပေါမင်းက မိမိအနေဖြင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများ ဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ခိုလှုံမှုကြီး စလောင် ပြောသလို နန်းတော်မှခွာပြီး သဘောပေါ်သို့ဆင်းကာ လက်နက်ချရမည်ကို များစွာ စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်က ညအချိန်တွင် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ရန် ကြိုးစားခြင်းမပြုသင့်ကြောင်းဖြင့် သတိပေးသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက 'ကျွန်ုပ်က ဘယ်ကို ထွက်ပြေးရမှာလဲ၊ ဘယ်ကိုမှလည်း သွားချင်တဲ့ဆန္ဒ မရှိပါဘူး'ဟု ပြောသည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ ညတွင် ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်သည် လွတ်တော်စခန်းဆောင်ထဲတွင် သူ့ကိုယ်တိုင် စောင့်ဆိုသည်။ ဝန်ကြီးများက သီပေါမင်း ထွက်ပြေးလျှင် သူတို့အသက်ကို လျော်မည်ဟု အာမခံကြသည်။

ထိုနေ့ည၌ တိုင်တားမင်းကြီးနှင့် သူ့အပေါင်းအပါအချို့တို့သည် အစေခံများအသွင် ဝတ်ဆင်ကာ အစောင့်အကြပ်များကြားမှ ဖြတ်၍ နန်းတော်အပြင်သို့ ခိုးထွက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မြို့ရိုးတံခါးဝသို့အရောက်တွင် နန်းတော်ထဲသို့ ပြန်အဖို့ခံကြရသည်။ မနက်လင်းသည်အခါတွင်မူ တိုင်တားမင်းကြီးသည် ဗြိတိသျှတို့နှင့် ပူးပေါင်းရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

ထိုညတွင် တိုင်တားမင်းကြီးသည် ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်ကို နှိုးပြီး သီပေါမင်းသည် တပ်သားများက ပြန်လှန်တိုက်ခိုက်မည်ကို စိုးရိမ်ကြောင့်ကြလျက်ရှိကြောင်း၊ မိမိမှာလည်း အသက်အန္တရာယ် ရှိနေသည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလောင် သွားရောက်ကြည့်ရှုသည့်အခါ၌ သီပေါဘုရင်၊ စုမှူးလတ်နှင့် ဆင်ဖြူမရင်တို့မှာ အစောင့်အရှောက်ဟူ၍ မရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ဆယ့်လေးနာရီက သူတို့အနီးတွင် အခြေအရံ သုံးရာခန့် ရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင် လက်ပါးစေမိန်းကလေး (၁၆)ယောက်ခန့်သာ ကျန်တော့သည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလောင်က မိမိတို့အိမ်ရှိရာသို့ ပြန်လိုလျှင် ပြန်နိုင်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် ကျန်အပျိုတော်များ၊ အခြေအရံများသည် အနောက်ဘက်မြို့တံခါးမှ ပြန်သွားကြသဖြင့် အနည်းငယ်သာ ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးတစ်အုပ်တိုက်

ပြန်သွားကြသော အမျိုးတော်များနေရာတွင် ဖြို့ထဲမှ အမျိုးသမီး သုံးရာခန့် ရောက်လာကြကာ ပြင်သစ်နိုင်ငံလုပ် ပို့ထည်များ၊ လက်ဝတ်ရတနာများ၊ ရေခွေးများနှင့် အခြားအဖိုးတန် ရတနာပစ္စည်းများကို ဖောက်ထွင်းယူငင်လျက် ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအမျိုးသမီးများ နန်းတော်ထဲသို့ အတားအဆီးမရှိ ဝင်ရောက်နေလျှင် ယင်းတို့နောက်မှ လူသတ်သမားများလည်း လိုက်ပါလာနိုင်ကြောင်းဖြင့် သိပေါမင်းက ပြောသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က သူ့တင်ပြချက်ကို သဘောတူကာ ဟန့်ရှိုင်းယား တပ်သားများကိုခေါ်ပြီး ထို လူသတ်သောင်းကျန်းနေသော အမျိုးသမီးများကို နန်းတော်ထဲမှ မောင်းထုတ်လိုက်သည်။ ဘုရင်၊ မိဖုရားနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့ကို လည်း နေ့ရာသီ စံနန်းတော်ထဲသို့ ပြောင်းရွှေ့ထားလိုက်သည်။ ဘုရင်၏ လက်ဝတ်ရတနာများနှင့် ပစ္စည်းများအတွက်လည်း တပ်သား (၂၅)ယောက်ကို အစောင့်ချထားလိုက်သည်။

ညနေပိုင်းတွင် အရှင်နှစ်ပါးနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့ ရောက်ရှိနေသည့် နေ့ရာသီ ဥယျာဉ်တော်ထဲသို့ ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဝန်ကြီးများလည်း သီပေါဘုရင်၏အပါးတွင် စေားနေကြသည်။ သီပေါဘုရင်က ဝန်ကြီးများအနက် မိမိနှင့် မည်သူ လိုက်ပါမည်နည်းဟု မေးသည့်အခါတွင် အသက်ကြီးကြီး အရာရှိကြီးတစ်ဦးသာလျှင် လိုက်ပါမည်ဟု ပြောသည်။ သီပေါမင်း၏ သေးငယ်သောမျက်လုံးများထဲတွင် လှောင်ပြောင်သော အကြည့်များ ပေါ်လာသည်။ ထိုနောက် ခေါင်းကိုရမ်းကာ မိမိအနေဖြင့် ဘာမျှမပြောလိုကြောင်း၊ ကိုယ့်သဘောနှင့် ကိုယ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

ထို့နောက် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်မှာ မိမိ၏ မိတ်ဆွေဟောင်းကြီးတစ်ဦး ပြစ်သည် အတွက် မိမိနှင့်အတူ လိုက်ပါနိုင်မည်လောဟု မေးသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်မှာ မိမိ မှန္ဒလေးတွင် တာဝန်များရှိသဖြင့် လိုက်ပါနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ယဉ်ကျေးစွာ ငြင်းပယ်သည်။ မိမိတို့မှာ အရှင်နှစ်ပါးကို သူရိယသဘောပေါ်သို့ တင်ဆောင်ရန် သုံးမိုင်ခန့် ချီတက်ရဦးမည် ပြစ်သဖြင့် သူတို့ဆွေးနွေးပွဲကို မြန်မြန်အပြီးသတ်ရန် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က တိုက်တွန်းသည်။ သီပေါမင်းက မိမိ ဣန္ဒြေနေရာတွင် ဘယ်လောက်ကြာကြာ နေနိုင်ဦးမည်နည်းဟု မေးသည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က အိတ်ဆောင်နာရီကို ထုတ်ကြည့်ပြီး (၁၀)မိနစ်ဟု ပြောသည်။

သို့ရာတွင် သီပေါဘုရင်သည် နောက်ထပ် လေးဆယ့်ငါးမိနစ်ကြာမျှ ဆိုင်းနေသည်။ ရှေ့တွင်တွေ့ရမည့် မသိနိုင်သော အန္တရာယ်များအတွက် များစွာ စိတ်သောက ရောက်နေဟန်လည်း ရှိသည်။ မိမိ၏ နန်းစံ ခုနစ်နှစ်ကာလအတွင်း သီပေါဘုရင်သည် နန်းဖြို့ရိုးအပြင်သို့ သုံးကြိမ်မျှသာရောက်ဖူးပြီး မိမိတစ်သက်လုံးတွင် မှန္ဒလေးမှ ငါးမိုင် အကွာထက် ပို၍ မရောက်ဖူး။ ထို့ကြောင့် သီပေါဘုရင် ဆုတ်ဆိုင်းနေခြင်းကို နားလည်နိုင်သည်ဟု မှတ်တမ်းဆရာတစ်ယောက်က ရေးသားခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး၌ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်နှင့် အရာရှိ

နှစ်ယောက်တို့သည် လှေကားထစ်များအတိုင်း ခံနှုန်းပေါ်သို့ တက်လာခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် သီပေါမင်းကို အပေါ်မှဖိုး၍ ငုံ့ကြည့်နေကြသည်။ သီပေါမင်း၏ တစ်သက်တွင် ထိုသို့ အပေါ်မှ ငုံ့ကြည့်ခြင်းမျိုးကိုလည်း တစ်ခါမျှ မခံရဖူး။ သီပေါမင်းသည် ထိုင်နေရာမှ ထလိုက်သည်။ သူတို့က သီပေါမင်းအား အောက်သို့ဆင်းရန် ပြောကြသည်။

သီပေါမင်းအတွက် အတွေ့အကြုံသစ်တွေ စောင့်ဆိုင်းနေသည်။ သီပေါမင်းသည် ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည် ကြီးမားလှသော ဝိုင်လ်ချပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်နှင့် လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်သည်။ ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် မြန်မာဘုရင်တစ်ပါးနှင့် လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ရသော ပထမဆုံးပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် သီပေါဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့သည် အခြေအခံများ ခြံရံလျက် တန်းစီထွက်လာ ကြသည်။ သူတို့နောက်မှ အစေအပါး အခြေအခံများသည် အထုပ်အဖိုးများကိုရွက်၍ လိုက်ပါ လာကြသည်။ သီပေါဘုရင်သည် ဣန္ဒြေသိက္ခာကို ပြနိုင်ခဲ့ကာ စုဖုရားလတ်အပေါ်တွင် ကြင်နာစွာ ပြုစုဆက်ဆံသည်။ ထိုသို့သောအချိန်မျိုးတွင် ထိုသို့သော အမှုအရာမျိုးကို ပြနိုင်သည် မှာ ယဉ်ကျေး၍ ဂုဏ်သိက္ခာရှိသော သူရဲကောင်းအပြုအမူ (ရှိဗာရီ) ဖြစ်သည်ဟု ဝိုင်လ်ချပ် ကျော်စိုက်က သူ့မှတ်တမ်းတွင် ရေးခဲ့သည်။

မြို့ရိုးအပြင်သို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် မြို့သူမြို့သားများက သူ့ထက်ငါ အတင်း တိုးငှေ့၍ ကြည့်ကြသည်။ သိမ်းပိုက်ရေးတပ်များကသာ ထိန်းသိမ်း၍ နောက်သို့ ပြန်ဆုတ်ခိုင်း ခြင်းမပြုလျှင် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို တိုးငှေ့ပွတ်တိုက်မိတော့မည်လောဟုပင် ထင်ရသည်။ အထုပ်အဖိုးများထဲမှ အချို့မှာ အဖိုးတန်ရတနာများ ဖြစ်မည်ထင်ကြောင်း၊ အစေတော် တစ်ယောက်မှာ အစောင့်စစ်သားများကို တိုးငှေ့ပြီး အပြင်သို့ထွက်သွားကာ လူအုပ်ထဲတွင် ပျောက်ကွယ်သွားကြောင်း၊ အဖိုးတန်ပစ္စည်း တော်တော်များများ ပါသွားမည် ထင်ကြောင်းဖြင့် ဝိုင်လ်ချပ် စိုက်က ရေးခဲ့သည်။

သီပေါမင်းနှင့် အခြေအခံများကို သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းအတွက် ယာဉ်ရထားများ မလုံလောက်ဘဲ ဖြစ်နေသည်။ ပြုပြင်မွမ်းမံထားသည့် ဆေးရုံသုံး ထမ်းစင်များကို ယူလာသော် လည်း သီပေါဘုရင်က ထိုထမ်းစင်များဖြင့် မလိုက်လို့ဟု ငြင်းကာ ခြေကျင်လျှောက်သည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းမှာ ကြာကြာလျှောက်နိုင်ဟန် မတူပါ။ ဤတွင် နွားလှည်းများကို စီစဉ်ပေးရသည်။

မြစ်ဆိပ်သို့ သွားရာတွင် ရှေ့ဆုံးမှ အိန္ဒိယခြေလျှင်တပ်ရင်း နှစ်ရင်း၊ ထို့နောက် အမြောက်တပ်စု တစ်စု၊ ထို့နောက် ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို ခါတိုင်းကဲ့သို့ ထီးဖြူကိုးစင်း မဖိုးဘဲ ရှစ်စင်းသာ မိုးလာခဲ့သည်။ ယင်းမှာ သီပေါမင်းသည် ဘုရင် မဟုတ်တော့ဆိုသည့် သဘောကို လူထုအများသိအောင် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဘေးတစ်ဖက် တစ်ချက်တွင် လှံစွပ်ကိုင်တပ်သားများ၊ ဘင်ခရာတပ်သားများ လိုက်ပါလာကြပြီးနောက်တွင် ဟန့်ရှိုင်းယားတပ်များ လိုက်ပါလာကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မြန်မာလူထုအများအပြားက လမ်းဘေးမှထိုင်၍ ဦးချပြီး ငိုကြွေးကြသည်ဟု 'အင်္ဂလိပ်မင်း' သတင်းစာ သတင်းထောက်က ရေးသည်။ မြို့သူမြို့သားများသည် ဦးချကာ ကလေးများအပါအဝင် အများအပြားက ဟစ်ဆော်ငိုကြွေးကြသည်ဟု ပိုင်အိုနီးယား သတင်းစာ သတင်းထောက်က ရေးသည်။ 'သီပေါဘုရင် မြို့တွင်းသို့ မြတ်သန်းသွားပုံသည် လွန်စွာထူးခြားသော ရှုခင်းကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများ၏ ငိုကြွေးသံများမှာ လွန်စွာ စိတ်ထိခိုက်စရာကောင်းလှသည်' ဟု ထိုသတင်းထောက်က သတင်းပေးသည်။

ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းက အဖျိုတော်လေးများမှာ လေးလံလှသော အထုပ်အပိုးကြီးများကို ရွက်၍ တစ်လျှောက်လုံး လိုက်ပါလာကြသဖြင့် များစွာ သနားစရာကောင်းကြောင်း၊ စစ်သားများနှင့် စကားပြောလာကြောင်း၊ သို့ရာတွင် စစ်သားများမှာ သူတို့ပြောသည့် စကားကို တစ်လုံးမျှ နားမလည်သဖြင့် ရယ်၍သာနေကြကြောင်းဖြင့် ရေးခဲ့သည်။ တစ်နေရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် ဝီရိလှည်းပြတင်းပေါက်မှ ခေါင်းပြွဲကာ အနီးတွင်လိုက်ပါလာသော စစ်သားတစ်ဦးထံ မီးဖြစ် တောင်းသည်။ စစ်သားက နားမလည်ဘဲ ဖြစ်နေသည်။ 'ထိုနေရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်က ဆေးပေါ့လိပ်ကို ထောင်ပြသည်။ ဤတွင် စစ်သားက ပြေး၍ မီးဖြစ်ဖြစ်ပေးသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် ထိုစစ်သားကို မြိုး၍ ဆုလာဘ် ချီးမြှင့်ပြီးနောက် ဆေးပေါ့လိပ်ကို ဖွာနေသည်' ဟု ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် လာရောက်ကြည့်ရှုသူများမှာ များသည်ထက် များလာသည်။ စစ်သားများသည် သီပေါမင်း၏ ဝီရိလှည်း သွားနိုင်ရန် လူအုပ်များကို ရှေ့ဖျတ်၍ ရှင်းနေကြရသည်။ အချို့က စစ်သားများကို ခဲများဖြင့် ပေါက်သေးသည်။ သို့ရာတွင် လူထုအများစု မှာ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကိုသာ ငေးခိုက်ကြည့်နေကြသည်။ လူထုများမှာ သူတို့ဘုရင်နှင့် မိဖုရားကို ပထမဦးဆုံးအကြိမ်နှင့် နောက်ဆုံးအကြိမ် မြင်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။

ရေလယ်တွင် ဆိုက်ထားသည့် သူရိယ သင်္ဘောကို မြင်လိုက်သည့်အခါတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် တုံ့ဆိုင်းသွားသည်။ 'ငါ မလိုက်ချင်ဘူး' ဟု ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်က ငြင်းသည်။

သင်္ဘောကုန်းဘောင် ဖြစ်ရင်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် သီပေါမင်းသည် တန်နေလေသည်။ သက်ဆိုင်ရာအရာရှိများက ကုန်းဘောင်ပေါ်သို့တက်ရန် သူ့ကို နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အချက်ပြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် ရှေ့သို့တက်လာကာ သီပေါမင်း၏လက်ကို ဆွဲခေါ်လာသည်။ 'အဖေက ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်နေသော ကလေးငယ်တစ်ယောက်ကို ဆွဲခေါ်လာသကဲ့သို့တည်း' ဟု ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းက ရေးခဲ့သည်။

မင်းပြောင်းမင်းလွဲ ခေတ်ဆိုးကြီး

မြန်မာတို့ စစ်ရှုံးရသည့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းများ၌ အောက်ပါအကြောင်းများ ပါဝင်သည် ဟု သမိုင်းဆရာတို့က ကောက်ချက်ချကြသည်။

ယင်းတို့မှာ-

- (၁) အိန္ဒိယစစ်တပ် (ဗြိတိသျှစစ်တပ်)တွင် စစ်အင်အား အဆမတန် သာလွန်များပြားခြင်း၊ (၂) ဗြိတိသျှ ပြည်သိမ်းတပ်များ ရောဝတီမြစ်ကို ဆန့်တက်လာခဲ့ရာတွင် အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် မြန်ဆန်ခြင်း၊ (၃) မန္တလေးအစိုးရအဖို့ မြစ်ကြောင်းကိုသိတ်ဆို့ရန် အချိန်မရလိုက်ခြင်းနှင့် (၄) မြစ်ညာတွင် တည်ဆောက်နေသည့် ခံတပ်များ အခိုင်အမာ အပြီးအစီး မဆောက်လုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်း စသည့် အကြောင်းများ ဖြစ်သည်။

စစ်ရှုံးရသည့် နိုင်ငံရေးအကြောင်းများကိုလည်း သမိုင်းဆရာတို့က အောက်ပါအတိုင်း ထောက်ပြကြသည်။

ယင်းတို့မှာ-

- (၁) ဗြိတိသျှတို့က မင်းသားအတုကို သင်္ဘောဦးတွင် တင်လာခဲ့သဖြင့် မြန်မာလူထုက သူတို့ မျှော်လင့်တောင့်တနေသော မင်းသား လာပြီဟု ဟုဆကာ စိတ်ဓာတ်အရ ဗြိတိသျှတက်သို့ ယိုင်နေခြင်း၊ (၂) ဤတွင် မြန်မာတပ်တို့ကလည်း တိုက်ခိုက်ရေးစိတ်ဓာတ် လျော့ပါးနေခြင်း၊ (၃) ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့က ကြေးနန်းဖြင့် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲသော အမိန့်များကို ပေးနေကြသဖြင့် ခိုလှုံများ၊ တပ်သားများကြားတွင် ရွပ်ထွေးနေခြင်း၊ (၄) နင်းကြမ်းသစ်တော တစ်ဝိုက်ရှိ ပြည်သူများနှင့် တပ်များက စစ်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်အားထက်သန်မှု လျော့နည်းနေခြင်း၊ (၅) ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့က သီပေါဘုရင်နှင့် မိဖုရားအား ဗြိတိသျှတို့လက်သို့အပ်ရန် သဘောတူသွားကြခြင်း စသည့် အကြောင်းများ ဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုပြင် သီပေါမင်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည်လည်း ဗြိတိသျှတို့ ထိုမျှ မြန်မြန်ဆန်ဆန် သိမ်းပိုက်နိုင်ရေးအတွက် အထောက်အကူပေးလိုက်သကဲ့သို့ ရှိနေသည်ဟု ဆိုကြသည်။ အမှန်အားဖြင့် သီပေါမင်းသည် မန္တလေးမှ အချိန်မီထွက်သွားကာ ခုခံရေးစစ်ပွဲတစ်ခုကို ခေါင်းဆောင်တိုက်ရန် အချိန်ရသေးသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအချိန်က စုပုဂ္ဂလိကတွင် ကိုယ်ဝန် ရှိနေသဖြင့် သီပေါမင်းသည် စုပုဂ္ဂလိကကို မန္တလေးတွင် ထားပစ်ခဲ့ရန် ငြင်းဆိုနေခဲ့သည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ သီပေါမင်းသည် အန်ဒရေနီနှင့် နိုင်ငံခြားသားများကို မန္တလေးတွင် အပြစ်ပေး အရေးယူနိုင်သော အခွင့်အရေး ရှိခဲ့သည်။ ထိုနှစ် နိုဝင်ဘာလလယ်လောက်တွင် အန်ဒရေနီ၏ သစ္စာဖောက်မှုသည် ဘူးပေါ်သလို ပေါ်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် အန်ဒရေနီနှင့် မန္တလေးတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံခြားသားများကို ပြင်းထန် စွာ အရေးယူမည်ဆိုက ယူနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းသည် ဘာမျှ မလုပ်ခဲ့ချေ။ ဤတွင် မြန်မာတို့၏ ခုခံရေးစိတ်ဓာတ်သည် ကျဆင်းသွားခဲ့ကာ လူထုသည် စစ်ပွဲကို ဘေးကထိုင်ကြည့်သည့် ပရိသတ်အဖြစ်သို့ ရောက်သွား ခဲ့ရသည်။

အင်္ဂလိပ် သမိုင်းဆရာ ကီတန်က မြန်မာအုပ်စိုးသူများသည် နိုင်ငံခြားသား ဘီလူး သဘက် အစိုင်းအစိုင်းများကို လက်ညှိုးထိုးပြကာ မိမိတို့၏ ရာဇပလ္လင်ကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြသော အစဉ်အလာများ ရှိခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် နိုင်ငံခြားသား ကျူးကျော်သူများကို ခုခံဆန့်ကျင်ရန် စည်းရုံးခဲ့သော အစဉ်အလာ ရှိခဲ့သည်။ သီပေါမင်းသည် ထိုအချက်ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းမပြုခဲ့။ အချို့ဝန်ကြီးများက ထိုသို့ပြုလုပ်ရန် တိုက်တွန်းခဲ့ကြသေးသော်လည်း သီပေါမင်းက လက်မခံခဲ့ ချေဟု ရေးခဲ့သည်။

ထိုသို့ မလုပ်ခဲ့ရုံမျှမက သီပေါမင်းသည် မန္တလေးတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံခြားသားများကို နန်းတော်ထဲသို့ ဆင့်ခေါ်ကာ သူတို့၏ အသက်အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပစ္စည်းများကိုလည်း မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း ပြုမည်မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ကတိပေးခဲ့သည်။

သီပေါမင်းသည် သူ့ကတိကို ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။

သမိုင်းဆရာ ကီတန်က သီပေါမင်းနှင့် ဝိလ်ချီပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်တို့ နှစ်ဦးစလုံးသည် ထက်ထက်မြက်မြက်ရှိသူများ မဟုတ်ကြဘဲ ရွက်ကြမ်းရေကိစ္စများသာ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့နှစ်ဦး သည် မန္တလေးနှင့် အင်းဝတွင်ရှိသည့် နိုင်ငံခြားသားများကို (အပြန်အလှန်) အစုလိုက် အပြုံလိုက် သတ်ဖြတ်ခဲ့မည်ဆိုပါက သူတို့အခြေအနေကို ထိန်းသိမ်းကောင်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့မည် ဖြစ်သော်လည်း သူတို့နှစ်ဦးစလုံးသည် ထိုအခွင့်အရေးကို လက်လွှတ်ခဲ့ကြလေသည်ဟု ရေးခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်၍ သီပေါဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့ကို ဆောင်ယူပြီးနောက် အထက်မြန်မာပြည်နှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့လုပ်မည်နည်း။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုပြဿနာကိုဆုံးဖြတ်ရာတွင် အဓိကတာဝန်ရှိသူမှာ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင် ဖြစ်သည်။ သူ ရေးရမည့်လမ်းမှာ နှစ်လမ်း ရှိသည်။ တစ်ခုမှာ အခြေခံအားဖြင့် မြန်မာ့အုပ်ချုပ် ရေးစနစ်ကို ဆက်လက်ထားရှိပြီး အစောင့်အရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်မည်လော။ သို့တည်းမဟုတ် အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်ကာ အခြေခံအားဖြင့် ဥရောပဆန်သော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် တစ်ခုကို တည်ထောင်မည်လော ဆိုသည့် ပြဿနာဖြစ်သည်။

လန်ဒန် နိုင်ငံခြားရေးရုံးက စိုးရိမ်နေသော အချက်တစ်ချက် ရှိသည်။ ယင်းမှာ အထက်မြန်မာပြည်က ဆယ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ ပေးရမည်ဟု တရုတ်တို့က တောင်းဆိုနေသည်ဆိုသော မပြည့်မုံကြားရသည့် သတင်းဖြစ်သည်။ ၁၈၈၅ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် မြန်မာပြည်အား အပြီးအပိုင်သိမ်းယူရန် ဒပ်ဖရင်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့ခြင်းမှာကား ထိုသတင်းကြောင့် မဟုတ်ပါ။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကို သူ အစောကြီးချစ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၈၈၆ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၂၆ ရက်နေ့၌ ပီကင်းတွင် လက်မှတ်ထိုးချုပ်ဆိုသော စာချုပ်အရ ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ ပေးရမည်ဆိုသည့် ကိစ္စသည် ဖြေရှင်းပြီးသား ဖြစ်သွား ခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ မန္တလေးအောင်ပွဲသည် သပ်ရပ်ပြည့်စုံလွန်းသည့်အတွက် အောက်မြန်မာပြည်ရှိ မြို့ပြပွဲကိုင်ရာ အရာရှိများအမြင်၌ အထက်မြန်မာပြည်စစ်ပွဲသည် လုံးဝ ပြီးဆုံးသွားပြီဟု ထင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အမှန်အားဖြင့် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ တပ်အင်အား ၁၀,၀၀၀ သည် တောင်ဘက် ဆင်ပေါင်ဝဲမှ မြောက်ဘက် ဗန်းမော်အထိ ပြန့်ချထားရသဖြင့် စစ်ကြောင်းသည် ပါးလွန်းနေသည်။ ထို့ပြင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ တပ်များသည် မြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင်သာ အခြေအနေကို ထိန်းထားနိုင်ပြီး မြစ်ကမ်းအတွင်း ဘက်ပိုင်းများအထိ အာဏာသက်ရောက်ခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်။ သူ့တပ်များတွင် စုစုပေါင်းမှ ဖြင်းတပ်အင်အား ၁၀၀ ယူသာ ရှိသည်။ ထိုမျှသော တပ်အင်အား၊ ထိုမျှသော ဝိုင်းဆောင်ရေး အင်အားဖြင့် အာဏာစက်ကို မြန်နဲ့ ခိုင်မြဲအောင်လုပ်ဖို့ ဆိုသည်မှာ မဖြစ်နိုင်။ အောက်မြန်မာ ပြည်ရှိ မြို့ပြအရာရှိများသည် ထိုအချက်ကို သတိမပြုမီဘဲ ဖြစ်နေကြသည်။

သို့ဖြင့် ၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့မှ ၁၈၈၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလအထိ အထက်မြန်မာပြည်တွင် နိုင်ငံရေး လေဟာနယ်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ထိုအတောအတွင်း တွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်သည် မြန်မာလွတ်တော်နှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့၏ အရှိန်အဝါဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို ထူထောင်ခဲ့သည်။

စလေဒင်၏အမြင်၌ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် တိုင်တားမင်းကြီးတို့သည် ကြာရှည် လက်မတွဲနိုင်ဟု ယူဆသည်။ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားလိုလျှင် တစ်နည်း အထက်မြန်မာပြည်တွင် သောင်းကျန်းထကြွနေကြသော ဓားပြများကို နှိမ်နင်းလိုလျှင် ပြတ်ပြတ်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သားသားလုပ်တတ်သော တိုင်တားမင်းကြီးကို အားကိုးမှဖြစ်မည်ဟု စလေဒင် ယူဆသည်။ ထို့ပြင် တိုင်တားမင်းကြီးတွင် လည်း သူ့နောက်လိုက် ဓားပြိုင်းစားများ ရှိသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် လုပ်လိုလျှင် ကင်းဝန်မင်းကြီးထက် တိုင်တားမင်းကြီးသည် သူ့အတွက် ပို၍အသုံးဝင်မည်ဟု စလေဒင် ယူဆသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလထဲမှာပင် ဝိုလ်မူးကြီး စလေဒင်သည် ကင်းဝန်မင်းကြီးကို ရန်ကုန်သို့ နယ်နှင်ခံစားပေးလိုက်သည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးအား ရန်ကုန်သို့ နယ်နှင်သည့်ကိစ္စကို ဝိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်နှင့် အောက်မြန်မာပြည် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်တို့က သဘောမတူကြ။ သို့ရာတွင် မည်သို့မျှ ကန့်ကွက်ခြင်းမပြုဘဲ တိုင်တားမင်းကြီးအား ဒီဇင်ဘာလကုန်ခါနီးအထိ မန္တလေးတွင် နေခွင့်ပြုခဲ့သည်။

ထို့နောက်တွင်မူ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်သည် တိုင်တားမင်းကြီးကို ရန်ကုန်သို့ နယ်နှင်ခံစားပေးလိုက်ကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို မန္တလေးသို့ ပြန်ပို့လိုက်လေသည်။

ဝိုလ်မူးကြီး စလေဒင်သည် တိုင်တားမင်းကြီးကို မန္တလေးတွင် ထားမိသည့်အတွက် ဗြိတိသျှအသိုင်းအဝိုင်းမှ ဝေဖန်သံများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ စလေဒင် ပွဲစည်းပြီး တိုင်တားမင်းကြီး ဦးဆောင်သည့် လွတ်တော်သည် ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေး သဘောထား ရှိသည်ဟု ဝေဖန်သံတွေ ထွက်လာသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးကို ရန်ကုန်သို့ပို့ပြီး ကင်းဝန်မင်းကြီးကို မန္တလေးသို့ ပြန်ခေါ်သည့်တိုင် ထိုဝေဖန်သံများသည် ပျောက်မသွားချေ။ ထိုအတောအတွင်းတွင် လန်ဒန် တိုင်းမ် သတင်းထောက် မြိုင်လန်ကလည်း ဝိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ကို တစ်ဖက်သတ် ဝေဖန်တိုက်ခိုက်ကာ မြန်မာတို့သည် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ပေးလောက်အောင် ယုံကြည်စိတ်ချရသော အခြေအနေတွင် မရှိကြောင်းဖြင့် တစ်ဖက်သတ်သတင်းတွေ ရေးပို့နေသည်။

ဤတွင် ဗြိတိသျှတို့က လွတ်တော်ကို ဆက်လက်ထားရှိရေးနှင့် အစောင့်အရှောက်ခံ မြန်မာမင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်ရေးစိတ်ကူးကို လုံးဝ ခွန့်လွှတ်လိုက်ကြသည်။

ဗြိတိသျှ အုပ်စိုးသူများနှင့် အချို့သော အနောက်တိုင်း သမိုင်းဆရာတို့က ဓားပြဟု ခေါ်ကြသည့်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အီရန်နယ်များ သမိုင်းဆရာ ဆားကစ်ယန်းဇ်က-

၁၈၈၅-၁၈၉၀ ခုနှစ်အတွင်း ပြစ်ပွားခဲ့သည့် မြန်မာတို့၏ ခုခံဆန့်ကျင်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ် ထုတ်နုတ်တင်ပြသော အချက်အလက်များကို ဗြိတိသျှ သမိုင်းဆရာ... သိပြီးဖြစ်ပါသည်။ ယခု အချက်အလက်များသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ပြီးရုံမျှမက အရေးကြီးသောအချက်အလက်တို့ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ သက်သေတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဂရက်တန် ဂရိယာရီက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုဗြိတိသျှ မျက်မြင်သက်သေက ၁၈၈၆ ခုနှစ်ကတည်းက ဗြိတိသျှတို့၏ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး လုပ်ဆောင်မှု နည်းလမ်းများကို အောက်ပါ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အတိုင်း ရေးခဲ့ပါသည်ဟုဆိုကာ ငြိတ်သျှတပ်တို့က မသင်္ကာသူတို့ကို ချက်ချင်းပစ်သတ်ခဲ့ကြပုံ၊ လူထုကြောက်လန့်သွားအောင် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ပြပုံ၊ အကျဉ်းသားဟူ၍ မထားဘဲ တစ်ချက် တည်း သတ်ဖြတ်ပစ်လိုက်ကြပုံ စသည် ဂရက်ကန်ဂရိယာရီ၏ စာအုပ်တွင် ရေးသား ချက်များကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြထားသည်။

သမိုင်းဆရာ ကီတန်ကမူ ထိုနိုင်ငံရေး လေဟာနယ်ကြီး ဖြစ်သွားသောအခါ၌ ကျေးရွာ များတွင် လူယက်တိုက်ခိုက်မှုများ ပေါ်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် မှုတရွာ ရေးခဲ့သည်။

သူက-

၁၈၈၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ နောက်ပိုင်းတွင် ဓားပြများ ပေါ်လာသည်ဆိုသည့် ကိစ္စသည် ရှောင်လွှဲ၍မရနိုင်သော ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေး ပျက်ပြားသွားပြီး တစ်ဖွဲ့နှင့်တစ်ဖွဲ့ အဆက်ပြတ်သွားသဖြင့် လူယက်တိုက်ခိုက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ နေရာတော်တော်များများ၌ ကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးထက် အဆင့်မြင့်သော အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များသည် ဘုရင်နှင့် မိဖုရား ပါတော်မူပြီးနောက်တွင် လုံးဝပျိုကွဲသွားခဲ့ကြသည်။ ငြိတ်သျှ အစိုးရစစ်တပ်များ လုံလောက်စွာမရှိသော နေရာများ အားလုံးလောက်၌ပင် ဓားပြအစုများ ပေါ်လာခဲ့ကြသည်။ အတိုချုပ်ပြောရလျှင် ဓားပြတိုက်မှု ဆိုသည်မှာ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ နောက်ပိုင်း ကျေးလက်ဒေသများတွင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည့် မင်းပဲ့အခြေအနေကြီးကို ထိန်းသိမ်းကျော်လွှားရန် ဒေသဆိုင်ရာတို့က သူ့နည်းနှင့်သူ ပြုလုပ်သော ကြီးပမ်းမှုများသာ ဖြစ်လေသည်ဟု ရေးခဲ့သည်။

ထိုအချိန်တွင် လမ်းပန်းအဆက်အသွယ် ပြတ်သွားကာ အငတ်အားဆိုက်လာကြသည်။ ကုန်စည်ကူးသန်းမှု မရှိတော့သည့်အတွက် ငွေကြေးလှည့်ပတ်မှုလည်း ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။ ကျေးလက်တွင် အုပ်ချုပ်ရေး မရှိတော့သဖြင့် ကုန်စည်ကူးသန်းမှုလည်း ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။ ဤသို့ စားရမဲ့ သောက်ရမဲ့ ဖြစ်လာသောအခါတွင် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ အုပ်လိုက်ချီ၍ ဝင်လှကြသည်။ အလုခံရသည့် ရွာက ပြန်၍ လက်စားချေကြသည်။

ရွာအနီးအနားတစ်ဝိုက်တွင် လယ်များ ရှိသော်လည်း ထိုလယ်များကို မရိတ်ရဲကြ။ ဝမ်းကို ရိတ်သိမ်းပြီး ရွာသို့ယူလာလျှင် ဓားပြကို ဖိတ်ခေါ်သည့်နယ် ရှိနေမည်။ ဤတွင် ရွာများတွင် ငတ်မြင်တန်နေကာ ကုန်စည်ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုသည်လည်း ရပ်ဆိုင်းမြဲ ရပ်ဆိုင်း ခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် ထိုကာလအတွင်းတွင် အထက်မြန်မာပြည်၌ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြိုကွဲမှုကြီး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ထို စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး ပြိုကွဲမှုကြီးကို ဂရက်တန်ဂရိယာရီက အောက်ပါအတိုင်း ရေးခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သာမန်အချိန်များ၌ မြန်မာအိမ်တိုင်းသည် ဈေးဆိုင်တစ်ဆိုင် ဖြစ်၏။ တစ်ခုမဟုတ် တစ်ခုခုတော့ ရောင်းလေ့ရှိ၏။ ယခုမူ ကျေးလက်တွင် မင်းမဲ့စိုးမဲ့၊ ကာလပျက်နေသည့်အတွက် အသေးစားကုန်သွယ်မှုသည် လုံးဝ ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့သည်။

ဂရက်တန်ဂရီယာရီက ထိုအခြေအနေကို သဘောမပေါက်သည့် တရုတ်လူမျိုး ကုန်သည်တစ်ယောက်အကြောင်းကို ရေးပြသွားသည်။ တရုတ်ကုန်သည်မှာ သူ၏ ဆန်အိတ် ပေါင်း ၂၈၀ ကို ရောင်းရန် ပခုက္ကူဆိပ်ကမ်းတွင် ချသည်။ ခါတိုင်း သူ့ဆန်များကို လက်လီ ဆန်သည် ကလေးများက လာရောက်ယူကြသော်လည်း ယခုမူ သူ့ဆန်များကို မည်သူမျှ လာမဝယ်ကြဘဲ တစ်မြို့လုံး ခြောက်ကပ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အိမ်ရှေ့ဈေးဆိုင်များလည်း ပိတ်ထားကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဗြိတိသျှအရာရှိများနှင့် မြန်မာ့အာဏာပိုင်

“၁၈၈၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထဲတွင်မူ ‘ဓားပြမှုများ’ သည် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့်လည်းကောင်း၊ လူယက်ခြင်း စသည့်ကိစ္စနှင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့ကို တိုက်ခိုက်ခြင်းနှင့်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိတော့ဘဲ အစားအစာအတွက် တိုက်ခိုက်ခြင်းသက်သက်မှုသာ ပြစ်နေတော့ သည်” ဟု ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှအစိုးရ အစီရင်ခံစာ တစ်စောင်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ အိန္ဒိယစစ်တပ် သည် မိမိလက်သို့ ကျရောက်လာသည့် ‘ဓားပြမှုများ’ အား ဖြိုပြတ်ရှားရုံးတွင် စစ်ဆေးပြီးနောက် ပစ်သတ်ခဲ့သည်။ ဓားပြဟု ခေါ်သူများအား ခွဲခြားရွေးထုတ်ခြင်းမပြုဘဲ ထိုသို့ ပစ်သတ်ခဲ့ခြင်း သည် စုခံရေးလှုပ်ရှားမှု ပေါ်ပေါက်ရသည့် တစ်ခုတည်းသောအကြောင်းရင်း မဟုတ်သည့်တိုင် အဓိကကျသော အကြောင်းရင်းတစ်ခု ပြစ်သည်ဟု ထိုအစီရင်ခံစာက ဆက်ရေးခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလကုန်လောက်တွင်ကား မြန်မာ ရွာသူရွာသားတို့သည် တစ်ခုလျှင် လူ ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀ အထိပါဝင်သော အဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းလာမိကြကာ အခြားသော ရွာများကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ အိန္ဒိယစစ်တပ်ကင်းများကို ချွန်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ ကျေးရွာ ဆားနယ်များတွင် စခန်းချရသော တပ်အင်အား ငါးဆယ်ခန့်သာရှိသည့် အစောင့်တပ်များကို လာရောက်နှောင့်ယှက်ကြသည်။

“၁၈၈၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ အကုန်လောက်တွင်မူ ဧရာဝတီမြစ်နှင့် ကွာလှမ်းသည့် အထက်မြန်မာပြည်အတွင်းပိုင် ဒေသများတွင် အလားတူ ‘ကွန်ပက်ဒရစ်များ’ နှင့် အဖွဲ့ငယ် များ အလှူလှူ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြသည်။ အသီးသီးသော ခေါင်းဆောင်များကလည်း ဆီးနန်းကို ဆက်ခံစိုးစံပိုင်ခွင့် ရှိသည်ဟု ပြောလာခဲ့ကြသည်။ ဓားနှစ်ချိတ်နှင့် မိမိတို့အုပ်စုများတွင် တည်ငြိမ်မှုရသည်နှင့် ထိုအဖွဲ့များသည် မန္တလေးမြို့ကြီးနှင့်တကွ မြေပြင် မြင့်မိုရ်တောင် ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ကြသော နန်းတော်ကြီးကို သိမ်းပိုက်ရန် ရည်မှန်းချက်ထားကြသည်။ ဆိုသို့ သိမ်းပိုက်နိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့များသည် (၁) အခြားသော ကွန်ပက်ဒရစ်အဖွဲ့များကို ခိုက်ခိုက်ချွန်ချွန် (၂) ‘ဓားပြ’ များအဖြစ်သို့ လျှောက်လှမ်းသော မြန်မာဘုရင်၏ တပ်မပြေး များကို တိုက်ခိုက်ရန်နှင့် (၃) မြင့်မိုရ်တောင်ကို သိမ်းပိုက်ထားသည့် အိန္ဒိယတပ်မတော်ကို ခိုက်ခိုက်ရန် ပြင်ဆင်လာခဲ့ကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုလကုန်တွင် ငြိတိသျှအာဏာပိုင်များက ထိုသို့သော ဆူပူထကြွမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်းမှာ အံ့ဩစရာမဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ပြောလာခဲ့ကြသည်။ သူတို့အဆိုအရ ၃တိယစစ်ပွဲပြီးစကာလည်း အောက်မြန်မာပြည်တွင် အလားတူ တားပြတိုက်မှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သဖြင့် နှိမ်နင်းရန် တပ်အင်အား ၂၅,၀၀၀ မှ ၃၀,၀၀၀ ခန့် လိုခဲ့ကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးရအောင် လုပ်ဖို့အတွက် တပ်အင်အား ၆၀,၀၀၀ ခန့် လိုသည်ဟု ငြိတိသျှအုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ တစ်ဦးက ပြောခဲ့ကြောင်း"ဖြင့် ဂရက်တန်ဂရီယာရီက ရေးခဲ့သည်။

ထိုအတောအတွင်း၌ ကာနယ်စလေဒင်သည် ဥရောပတိုက်သားများကြားတွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာများကြားတွင်လည်းကောင်း လူကြိုက် နည်းလာခဲ့သည်။ ဥရောပတိုက်သားများကြားတွင် လူကြိုက်နည်းလာခြင်းမှာ တိုင်တားမင်းကြီးနှင့် လွတ်တော်ကို ဆက်လက်ထောက်ခံနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် တိုင်တားမင်းကြီးကို နယ်နင်းဒဏ် ပေးလိုက်သည့်အခါတွင် လွတ်တော်သည် ယခင်ကထက် တိုး၍ 'မားပြများ'ကို နှိမ်နင်းရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အကယ်၍ နှိမ်နင်းရန် ပျက်ကွက်ခဲ့လျှင် ဝန်ကြီးများ၏ အသက်စည်းစိမ်လည်း အန္တရာယ်ရှိကြောင်းဖြင့် ကာနယ်စလေဒင်က လွတ်တော်ကို သတိပေးခဲ့သည်။

၁၈၆၆ ခု၊ မေဖော်ဝါရီလထဲတွင်မူ လွတ်တော်ကိုမျက်သိမ်းမည့် အရိပ်နိမိတ်များ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် 'မားပြများ'၏ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းခြင်း မပြုနိုင်ဟု ဥရောပတိုက်သား အသိုင်းအဝန်းနှင့် မြန်မာအသိုင်းအဝန်းက ယူဆလာခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် လွတ်တော်နှင့် အထက်မြန်မာပြည် အနာဂတ်သည် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်ဒပ်ပရင် တစ်ဦးတည်း၏ လက်ထဲသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။

လော့ဒ်ဒပ်ပရင် တစ်ဦးတည်းအနေ၏ သဘောထားမှာ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ပြီး ငြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းခြင်း မပြုလို၊ အကြောင်းမှာ အိန္ဒိယအင်ပါယာသည် များစွာကျယ်ဝန်းလွန်းပြီး အိန္ဒိယ အခွန်ထမ်းများတွင် တာဝန်တွေ ကြီးလွန်းနေသည်။ ယခု အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်လိုလျှင် စစ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ပို၍ တာဝန်ကြီးလာမည်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို မသိမ်းလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့အနေဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်တွင် 'အစောင့်ရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါး'ကို နန်းတင်လိုသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လော့ဒ်ဒပ်ပရင်က အထက်မြန်မာပြည်ကို မသိမ်းပိုက်ခြင်းအတွက် အကြောင်းလေးချက် ပြသည်။ ယင်းတို့မှာ-

- (၁) အထက်မြန်မာပြည်ကို (ဥရောပအုပ်ချုပ်ရေးပုံသဏ္ဍာန်ရှိသော) အစိုးရကောင်းကောင်းဖြင့် အုပ်ချုပ်လျှင် ကြွယ်ဝသော သယံဇာတပစ္စည်းများကို ထုတ်လုပ်နိုင်မည်။ သို့ရာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးစရိတ်များကို ကာမိစေရန်အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ စောင့်ရှုဦးမည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

- (၂) မြန်မာတို့မှာ ရဲရင့်သောလူမျိုးများ မြစ်သည့်တိုင် စစ်စည်းကမ်းကို မှားလည်သော လူမျိုး မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို အုပ်ချုပ်ရန်အတွက် မြန်မာ စစ်သားများကို အချိန်များစွာယူ၍ လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရဦးမည်။ ထိုအတော အတွင်းတွင် အိန္ဒိယတပ်များကို ဈထားရဦးမည်။ သို့ရာတွင် အိန္ဒိယအစိုးရသည် အနောက်မြောက်ဘက်မှ ရုရှား၏ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် ဒီရတ်ပုန်ကန်မှုကြီး ပေါ်ပေါက်နေသည့်အတွက် မိမိစစ်သားများကို အရှေ့ဘက်(မြန်မာပြည်ဘက်) သို့ မြန်မာ့ဈထားနိုင်သော အခြေအနေမျိုး မရှိ။
- (၃) သီပေါဘုရင်၏ မြောက်ဘက်နယ်နိမိတ်များသည် ဘာမျှ သေချာရေရာခြင်း မရှိ။ သို့ဖြင့် မြောက်ဘက်ရှိ လူမျိုးစုများသည် နောက်တက်လာမည့် အစိုးရအဖို့ အမြဲတမ်းလိုလို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်နေမည်။
- (၄) လန်ဒန်ရှိ တရုတ်သံအမတ်နှင့် ပီကင်းရှိ တရုတ်နိုင်ငံခြားရေး ဌာနတို့က မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်း ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏စိုးရိမ်မှုကို လွန်ခဲ့သည့် အောက်တိုဘာလအတွင်းက ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခဲ့ဖူးသည်။ မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်း နယ်စပ်များတွင် တရုတ်တို့နှင့် ပြဿနာပေါ်ခဲ့ပါက သို့မဟုတ် အကြောင်းတစ်ခု တစ်ရာကြောင့် တရုတ်တို့နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပါက အလား အလာကောင်းရှိနေသည့် တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းနှင့် ယူနန်ပြည်တို့သို့ တိုးချဲ့မည့် ဗြိတိသျှကုန်သွယ်မှုကို ထိခိုက်နိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် တင်းမာနေသော အခြေအနေကို လျော့ပါးသွားစေရန်အတွက် အစောင့် ချောက်ခံ နယ်မြေတစ်ခုကို ဖန်တီးသင့်သည်ဟု လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်က ယူဆသည်။ ဒပ်ဖရင်က သီပေါမင်းမှာ ဗြိတိသျှတို့၏ရာဇသံကို ပယ်ချခဲ့ပြီးဖြစ်သည့်အတွက် သူ့ကို နန်းမှချကာ သွင်းအုပ်မင်းသားကိုဖြစ်စေ နန်းတင်သင့်သည်ဟု ဒပ်ဖရင်က အဆိုပြုသည်။

ထိုအချိန်၌ ဆာရန်း(ခ)ချာချီသည်လည်း မြန်မာပြည်နှင့်ပတ်သက်၍ လန်ဒန်တွင် သီးခြား ခုံစမ်းလေ့လာမှုများကို ပြုလုပ်နေသည်။ မိမိသည် မန္တလေးတွင် နှစ်ဆယ့်သုံးနှစ် ဘိုင်တိုင် နေခဲ့ဖူး၍ တစ်ခါက မန္တလေးတွင် ဗြိတိသျှသံကိုယ်စားလှယ် လုပ်ခဲ့ဖူးသော ဒိုလ်ချပ် ဒန်ကန်နှင့် ဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း၊ ဒိုလ်ချပ် ဒန်ကန်ကလည်း မြန်မာတို့မှာ ဘုရင်ကို သစ္စာရှိသော လူမျိုးဖြစ်၍ အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ခြင်းမျိုးကို မပြုလုပ်သင့်ဟု တင်ပြကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ကြီးမားသည့် အိန္ဒိယစစ်တပ်ကြီးကို ဈထားရသဖြင့် စရိတ်စကလည်း မှားရွာကုန်ကုမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပထမနှင့် ဒုတိယစစ်အပြီးတွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး ရအောင် ဆယ်နှစ်စီမျှ လုပ်ခဲ့ရကြောင်း၊ အောက်မြန်မာပြည်တွင် နေထိုင်သော လူမျိုးများမှာ ကရင်၊ ဗူး၊ စသည် လူမျိုးများဖြစ်ပြီး အထက်မြန်မာပြည်တွင်မူ မြန်မာများသာ အများရဖြစ်သည်

အတွက် ဘုရင်ကို ပို၍သစ္စာခံကြကြောင်း၊ အောက်မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်ရေးစရိတ်မှာ ယခုတိုင် မကျေသေးကြောင်း၊ အထက် မြန်မာပြည်တွင်မူ ထို့ထက် စရိတ် ပို၍ကုန်ကျနိုင်ကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်မှာ ထွက်ကုန် များများစားစား မရှိသည့်ပြင် ဆန်ကိုပင်လျှင် နှစ်စဉ် တန်ဖိုး ၆၈,၀၀၀ အောက်မြန်မာပြည်မှ တင်သွင်းနေရသေးကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင်သိမ်းယူမည်အစား မင်းသား တစ်ပါးကို နန်းတင်ကာ ထိုမင်းသားကို ဗြိတိသျှ သံကိုယ်စားလှယ်၏ အုပ်ထိန်းမှုအောက်တွင် ထားရှိသင့်ကြောင်း ဝိလ်ချပ် ခန့်ကန့်က တင်ပြသည်ဟု ချာချီ၏စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဝိလ်ချပ် ခန့်ကန့်၏ စာတင်ပြချက်မှာ ကျိုးကြောင်းယုတ္တိ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုတင်ပြချက်အတိုင်း လုပ်လျှင် ပြဿနာနှစ်ခု ရှိသည်။ တစ်ခုမှာ သင့်လျော်သော မင်းသား တစ်ပါးကို ရှာ၍ ရပါမည်လော။ ရလျှင်လည်း ပြင်သစ်နှင့် အခြားသော ဥရောပနိုင်ငံများ၏ အကြံအစည်များကြားတွင် ဗြိတိသျှသံကိုယ်စားလှယ်သည် မြန်မာမင်းသားကို ချုပ်ကိုင်နိုင်ပါ မည်လောဆိုသည့် ပြဿနာ ဖြစ်သည်။

ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ချာချီက လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်ထံ စာတစ်စောင် ပေးပို့လိုက်သည်။ ထိုစာ၌ မန္တလေးတွင် နောက်မင်းသားတစ်ပါး နန်းတင်ရေးကိစ္စကို ဆော်လင်ဘာရီက ကန့်ကွက်လျက်ရှိကြောင်း၊ သူ၏ အကြောင်းပြချက်မှာ မြန်မာပြည်တွင် ပြင်သစ်နှင့် အီတလီတို့၏ အန္တရာယ်ရှိနေကြောင်း၊ ပြင်သစ်သည် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းဒေသတွင် ယင်း၏ဩဇာကို တိုးချဲ့လာခဲ့ရာ ထိုအန္တရာယ်သည် မြန်မာပြည်မက်သို့လည်း ကူးလာနိုင် ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ထိုသို့ ဥရောပအုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို ထူထောင်ခဲ့လျှင် မြန်မာအုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို ဆက်လက်ထားရှိသည်ထက် ပို၍ ငွေကုန်ကြေးကျ များမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း သူ့စာထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်ဟု ချာချီက လော့ဒ်ဒပ်ဖရင် ပေးစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဤတွင် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်က ချာချီ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်ထံ အဆိုတစ်ခု တင်ပြပြန်သည်။ ယင်းမှာ အထက်မြန်မာပြည်တွင် လက်ထောက်ဘုရင်ခံမင်းကြီး၊ သို့မဟုတ် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးတစ်ဦး ခန့်ထားပြီး သူ့အောက်တွင် မြန်မာအုပ်ချုပ်ရေးပုံစံကို ဆက်လက် ထားရှိရန် ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သဘောထားကို ပြန်လည်တင်ပြရန် ဒပ်ဖရင်ထံ တောင်းခံထားသည်။

ဒပ်ဖရင်က တန်ပြန်အဆိုတစ်ခုကို တင်ပြသည်။ ယင်းမှာ မြောက်နှစ်အရွယ် မင်းသား ကလေးတစ်ပါးကို ရင်ခွင်ပိုက်မင်းသားအဖြစ် နန်းတင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဒပ်ဖရင်၏စာထဲတွင် မြောက်နှစ်ရွယ်မင်းသား ဆိုသည်မှာ မည်သူမည်ဝါဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း မရှိသော်လည်း ညောင်ရမ်းမင်းသားကလေးကို တူတော်နှင့် ဗြိတိသျှ ဘဏ္ဍာရေးအတွင်းဝန်တစ်ဦးက စောင့်ရှောက် ကူညီမည်။ ကာကွယ်ရေးကိစ္စတွင်မူ အိန္ဒိယတပ်မတော်ကို ဆက်လက်ထားရှိမည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဒပ်ဖရင်၏ နောက်တင်ပြချက်တစ်ခုမှာ ဗန်းမော်တွင်ရှိသည့် မြန်မာရာဇာတစ်ပါးကို နန်းတင်ကာ တရုတ်တို့က တောင်းခံသော 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် ပေးနေကျ လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ' ကို သူ့အား ပေးစေလျှင် မည်သို့ရှိမည်နည်းဟု စုံစမ်းသည်။

ယင်းစာကို အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်က အကြောင်း ပြန်ရာ၌ ယင်း ဗန်းမော်ရာဇာကို နန်းတင်ရေးမှာ လက်တွေ့တွင် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ ဗန်းမော် ရာဇာသည်လည်း အခြားဒေသများရှိ လူထုများ၏ သစ္စာစောင့်သိမှုကို ရရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ဗန်းမော်ရာဇာသည် တိုက်ရေးခိုက်ရေး ကျွမ်းကျင်သော ကချင်များနှင့် အခြားသော လူနည်းစု များကိုလည်း အုပ်ချုပ်နိုင်စွမ်း ရှိမည်မဟုတ်ကြောင်း ဗန်းမော်ရာဇာသည် နယ်ပယ်ကို အုပ်ချုပ်နိုင်ရန်အတွက် အိန္ဒိယတပ်မတော်၏ အကူအညီကို ယူရမည်သာဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ပြင် ဗန်းမော်ရာဇာသည် အလောင်းဘုရား၏ မျိုးနွယ်ထံမှဖြစ်လျှင် အိန္ဒိယဆန်ကျွင်သော နိုင်ငံခြား သားများက သူ့ကိုသိမ်းသွင်းကာ ဗြိတိသျှဆန်ကျွင်ရေး အင်အားစုများ၏ ဗဟိုချက်မ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်းဖြင့် အကြောင်းပြန်သည်။

ထို့ပြင် ဘားနတ်၏စာထဲတွင် ဖော်ပြထားသည့် ထူးခြားသော အချက်တစ်ရပ်မှာ တရုတ်ပြည်သို့ 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်ပဏ္ဍာ' ဆက်ရသည့် ဆိုသည့် ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ပထမဆုံးတွေ့ရသည့် တိကျသောသတင်းပို့ချက် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ဘားနတ်၏စာအရ မြန်မာတို့က တရုတ်ကို 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်' ပေးရခြင်းမှာ အထူးအထွေမဟုတ်ဘဲ တရုတ်ဘုရင်နှင့် မြန်မာဘုရင်တို့ ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် စာသဝဏ်ခွင့် အလဲအလှယ်လုပ်သည့် ကိစ္စကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း ဝဏ္ဏ ခုနှစ် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်က သံအဖွဲ့ စေလွှတ်သကဲ့သို့ သံအဖွဲ့ စေလွှတ်ခြင်း မျိုးသာဖြစ်ကြောင်း၊ ထုံးစံမှာ တရုတ်ဘုရင်က ပထမစ၍ စာသဝဏ်နှင့် အသေးစား လက်ဆောင်များ ပေးပို့လေ့ရှိကြောင်း၊ ထိုနောက်မှသာ မြန်မာဘုရင်က မြန်ပို့ကြောင်း၊ ဤတွင် မြန်မာဘုရင်က တန်းတူ ဆက်ဆံကာ 'အဆွေတော်'ဟု သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြောင်း၊ လက်ဆောင်များမှာမှ တရုတ်လက်ဆောင်တို့ ထက် အဖိုးတန်သည့် လက်ဆောင်ဖြစ်ကြောင်း၊ အတိုချုပ်ရလျှင် 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ်လက်ဆောင်' ဆက်သည် ဆိုသည့် ကိစ္စသည် ဘာမျှအရေး မကြီးသော သံတမန်လုပ်ထုံးတမ်းစုဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ လက်ဆောင်ပို့သည့်အတွက် တရုတ်က မြန်မာတို့အပေါ်တွင် နိုင်ငံရေးအရ ထိန်းချုပ်ထားသည့် သဘောလည်း မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ဘားနတ်၏စာထဲတွင် 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ်လက်ဆောင်' ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းစွာ ညော်ပြထားသည်။ ရင်ခွင်ပိုက် မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်ရေးကိုမူ ဘားနတ်က ထောက်ခံထား သည်။

ယနေ့မနုဇလးစာအုပ်တိုက်

သို့ရာတွင် နောက်စာတစ်စောင်တွင်မူ ဘားနပ်သည် 'အစောင့်အရှောက်ခံ မင်းသား တစ်ပါးကို နန်းတင်ရေး' အဆိုပြုချက်ကို ပြန်၍ ရုပ်သိမ်းသွားခဲ့သည်။ ထိုစာထဲတွင် ဘားနပ်က မိမိသည် လွှတ်တော်၏ ရုပ်တည်ချက်ကို မနှစ်သက်ကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည် တွင် ထကြွ သောင်းကျန်းမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်သည် ဘာမျှ ထိထိရောက်ရောက် မလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ပြင် လွှတ်တော်ထဲတွင် တိုင်တားမင်းကြီး၏ 'ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေးအစု' သည် လွှတ်တော်၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ကျဆင်းစေကြောင်း၊ ကာနယ်စလေဒင်က ကန့်ကွက် သည့်တိုင် မိမိသည် တိုင်တားကို နယ်နှင့်ဒဏ်ပေးကာ ကင်းဝန်မင်းကြီးကို မန္တလေးသို့ ပြန်ခေါ်လိုကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်စေလိုသလော၊ သို့တည်း မဟုတ် အစောင့်ရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်လိုသလော ဆိုသည့် ပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာအရာရှိတို့ ကြားတွင် ဆန္ဒကောက်ယူကြောင်း၊ အများစုက အစောင့်ရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်လိုသည်ဟု ဆန္ဒပေးခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အကယ်၍ တိုင်းပြည် တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးရပြီး ကုန်သွယ်မှု လျင်မြန်စွာ တိုးတက်လာမည်ဆိုလျှင် 'အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ရေး' ကိုလည်း ပြင်းထန်စွာ ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိကြောင်းဖြင့် ဒပ်ဖရင်ထံ အစီရင်ခံ ခဲ့သည်။

မန္တလေး-ပီကင်း-လန်ဒန် သုံးပွင့်ဆိုင်

ကာနယ်လေးဒင်၏ အစီရင်ခံစာထဲ၌ မြန်မာမင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်လျှင် 'တိုင်းပြည် ငြိမ်သက်အေးချမ်းမည်'ဟု ပါရှိရာ ထိုအဆိုကို ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနန်က သဘောမတူ ခဲ့ချေ။ မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်သည်တိုင် အိန္ဒိယအစိုးရအနေဖြင့် အထက်မြန်မာပြည် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်များကို ယူသင့်ကြောင်း၊ ထိုသို့ တာဝန်ယူနိုင်ခဲ့လျှင် ၁၈၈၆ ခုနှစ်လောက်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးနှင့် ပုံမှန်ကုန်သွယ်မှုကို ပြန်လည်တည်ဆောက်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအခါတွင် မြန်မာတို့သည် လည်း 'မြန်မာပြည်အား ဘုရင်မကြီး၏ နယ်ပယ်ထံသို့ ပူးပေါင်းသွတ်သွင်း သည်ကို ကျေနပ်စွာ သဘောတူကြမည်' ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်ကမူ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်သည့်အတွက် ပေါ်ပေါက်လာမည့် စစ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး တာဝန်များကို မယူလိုချေ။ လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်က အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်လိုသော ဆန္ဒ မရှိခြင်းမှာ အဓိကအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအကြောင်း ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ မင်းသားတစ်ပါးကို နန်းတင်၍ အုပ်ချုပ် ခြေခြင်းသည် ဗြိတိသျှတို့ကိုယ်တိုင် အပြီးအပိုင် ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက် အုပ်ချုပ်ခြင်းထက် စရိတ်သက်သာမည်ဟု သူ ယူဆသည်။

လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ခြင်းမပြုရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အကြောင်းပြရာတွင် တစ်လျှောက်လုံး 'ဘဏ္ဍာရေး' ကိစ္စကိုသာ အကြောင်းပြခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ ပေးစာထဲတွင်မူ လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် အကြောင်းပြ ချက် အသစ်တစ်ခုကို ထပ်မံဖော်ထုတ်လာခဲ့သည်။ ယင်းမှာ 'အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက် လိုက်ခြင်းကြောင့် တရုတ်ပြည်အပေါ်တွင် ရရှိမည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ကျွန်ုပ် စဉ်းစားမိပါ သည်' ဟူသော စကားရပ်များ ဖြစ်သည်။

ထိုစာမှစ၍ ၁၈၈၆ ခု ဇန်နဝါရီလထဲအထိ ပေးစာများထဲ၌ လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်သည် 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် ပေးပို့ရသည့် လက်ဆောင်များ' ကိစ္စကို တစ်လျှောက်လုံး အလေးထား၍ တင်ပြလာသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုသို့ ဖော်ပြလာခြင်းမှာ အကြောင်းနှစ်ချက် ရှိသည်ဟု

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ယူဆရသည်။ လောဘ်ဒါယဇာတိသည် မူလက နိုင်ငံခြားရေးဌာန ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်ရာ 'ဆယ်နှစ် တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်ပေးပို့ရသည့် ကိစ္စ'သည် အခြားသူများအတွက် အရေးမကြီးဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း သူ့အဖို့မူ ထိုသို့သော သံတမန်လုပ်ထုံးများသည် အရေးတကြီးကိစ္စ ဖြစ်နိုင်သည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြင့် အိန္ဒိယ အခွန်ဝန်ထမ်းများအပေါ်တွင် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး ဖြစ်နိုင်သည်ဆိုသော အချက်ကို ဗြိတိသျှ ခေါင်းဆောင်များကရော၊ ဗြိတိသျှလူထုကပါ အရေးတကြီးပထားကြောင်းကို လေ့လာရသော ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ဤတွင် လောဘ်ဒါယဇာတိသည် ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စကို အလေးတင်း၍ မပြောတော့ဘဲ 'ဆယ်နှစ် တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်ပေးရသည့် ကိစ္စ'ကို အလေးတင်းပြောလာခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ထို လက်ဆောင်ကို အစောင့်ရှောက်ခံ မြန်မာမင်းသားတစ်ပါးက ပေးလျှင် အကြောင်းမဟုတ် သော်လည်း ဗြိတိသျှအစိုးရက ပေးရသည်ဆိုလျှင် သိက္ခာကျမည်ဟု သူက အကြောင်းပြသည်။ သို့ဖြင့် လောဘ်ဒါယဇာတိသည် 'အပြီးအပိုင် သိမ်းပိုက်ရေး'ကို ဆန့်ကျင်ကာ 'အစောင့်ရှောက်ခံ မင်းသားတစ်ပါးအား နန်းတင်ရေး' ပေါ်လစီကို ဆက်၍ တင်နေသည်။ လန်ဒန်ရှိ နိုင်ငံခြားရေး ရုံးကလည်း သူနှင့် သဘောတူလိမ့်မည်ဟု လောဘ်ဒါယဇာတိ မျှော်လင့်သည်။

လောဘ်ဒါယဇာတိသည် ကြာကြာ မစောင့်လိုက်ရပါ။

၁၈၈၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ပီကင်းရှိ ဗြိတိသျှဘုရင်မကြီး၏ သံမူးဖြစ်သူ အင်း၊အီး အို ကော်နာသည် လန်ဒန် နိုင်ငံခြားရေးရုံးသို့ သံကြီးတစ်စောင် ပေးပို့လိုက်သည်။ "အကယ်၍ ပြဋ္ဌာန်းထားသော အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင် ပေးပို့သည့် အစဉ်အလာ'ကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားမည်ဆိုလျှင် တရုတ်အစိုးရသည် (အထက်မြန်မာပြည်) ပြည်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး ကိစ္စများတွင် ကျွန်ုပ်တို့ အား လွတ်လပ်စွာ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးလိုသော ဆန္ဒ ရှိသည်" ဟု အိုကော်နာ၏ သံကြီးစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ပီကင်းအစိုးရသည် သီပေါမင်းကို နှစ်သက်ခြင်းမရှိသော်လည်း သူ့နေရာတွင် အမည်ခံ ဆက်ခံသူတစ်ဦးကို ထားရှိစေလိုကြောင်း၊ မြန်မာပြည်တွင် ဘုရင်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ခြင်း ကြောင့် တရုတ်တို့ထံ ပေးပို့လျှက်ရှိသော 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်' အစဉ်အလာကို ဖျက်သိမ်းလိုက်ရာရောက်သည်အတွက် တရုတ်တို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိပါးစေသည်ဟု ယူဆကြောင်းဖြင့်လည်း အိုကော်နာ၏ ကြေးနန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက အထက်မြန်မာပြည်အား ဗြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းကြောင်းကို ကြေညာလိုက်ရာ ထိုကြေညာချက်အပေါ် တရုတ်တို့၏ တုံ့ပြန်ချက်ကိုလည်း အိုကော်နာက ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့ ကြေးနန်းတွင်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဖော်ပြထားသည်။ ထိုနေ့၌ တရုတ်ဘုရင် အတွင်းဝန်ချုပ်နှင့် တရုတ်အစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး တို့သည် အိုကော်နာထံသို့ လာရောက်ကာ ထိုကြေညာချက်နှင့်ပတ်သက်၍ တရုတ်အစိုးရ အနေဖြင့် စိတ်မသက်သာ ဖြစ်မိကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ထိုကြေညာချက် သည် လန်ဒန် နိုင်ငံခြားရေးရုံးက လန်ဒန်ရှိ တရုတ်သံအမတ်ကြီး နယ်စားကြီး စိန်ကို ပေးထားသည့် အာမခံချက်များနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိကြောင်းဖြင့်လည်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

အိုကော်နာက ပြန်လည်ပေးမြန်းသည့်အခါ၌ တရုတ်ဝန်ကြီးနှစ်ဦးက မြန်မာပြည်နှင့် ပတ်သက်သည့် တရုတ်တို့၏ အခွင့်အရေးမှာ 'ဆယ်နှစ်တစ်ကြိမ် လက်ဆောင်' ဟူသော ဖြစ်ကြောင်း၊ ပီကင်းသည် အိန္ဒိယအစိုးရက ထုထောင်ပေးသည့် မည်သည့်ဘုရင်ကိုမဆို အသိအမှတ်ပြုမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ မြန်မာပြည်၏ ပြည်တွင်းရေးနှင့် နိုင်ငံခြားရေး ကိစ္စများအား အိန္ဒိယအစိုးရ ထိန်းချုပ်သည်ကို သဘောတူကြောင်း၊ အနာဂတ် မြန်မာပြည်ရေးရာများနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် ဈာန်ချင်း သိရှိမှားလည်လိုကြောင်းဖြင့် ဝန်ကြီးနှစ်ဦးတို့က ထုတ်ဖော်ပြောဆို ကြသည်။

ဇန်နဝါရီလ ၈ ရက်နေ့တွင် အိုကော်နာထံမှ ကြေးနန်းတစ်စောင် ရောက်လာပြန်သည်။ ထိုကြေးနန်း၌ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း တရုတ်တို့ အနေဖြင့် 'လက်ဆောင်' ပို့ရန် လိုသည်ဟု တရုတ်တို့က ယူဆလျက်ရှိကြောင်း၊ မြန်မာမင်းသား တစ်ပါးကို နန်းတင်သည်ဆိုလျှင်လည်း လက်ဆောင်ကို သူ့ထံမှ ဆက်လက်ရယူလိုကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

လော့ဒ်ဒဲပ်ဖရင်သည် ဧရိတ်စက ကုန်ကျမည်အတွက် အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီး အပိုင်သိမ်းပိုက်ရန် ဆန့်ကျင်နေသော်လည်း နောက်ဆုံးတွင်မူ ဩဇာရှိသည့် သတင်းစာကြီးများ နှင့် အထက်အားဏာပိုင်တို့၏ ဆန္ဒကို မလွန်ဆန်နိုင်တော့။ သူက အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက်ရေးကို ကန့်ကွက်နေစဉ်တွင် သတင်းစာကြီးများနှင့် အထက်အရာရှိကြီးများသည် အပြီးအပိုင်သိမ်းပိုက် ရေးကို အားတက်သရော လှုံ့ဆော်နေကြသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နှင့် ၃၀ ရက်နေ့တွင် တိုင်းမ် သတင်းစာက အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင်သိမ်းယူရန် တိုက်တွန်း ရေးသားခဲ့ သည်။ မြန်မာပြည်ရောက် တိုင်းမ်သတင်းစာ သတင်းထောက် အီး၊ ဂေး၊ ဖြိုင်လန်ကဆိုလျှင် ဘာမျှ မသိနားမလည်သည့် အုပ်ချုပ်မှု (လွတ်တော်)ကို လှောင်ပြောင်သရော်သည့် ဆောင်းပါး များစွာကို ရေးသားပေးပို့ခဲ့သည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ အလယ်ပိုင်းလောက်တွင် ဖြိုင်လန်က အိန္ဒိယ စစ်တပ်က 'မားပြဲ' များအား ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်နေကြောင်းဖြင့် သတင်းများ ပေးပို့ခဲ့သည်။ ၁၈၈၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် တိုင်းမ် သတင်းစာက မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင် လျင်မြန်စွာသိမ်းယူရန် ပြင်းထန်သော စကားလုံးများဖြင့် ခေါင်းကြီး ပိုင်းမှ တိုက်တွန်းရေးသားခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မြန်မာပြည်နှင့်ပတ်သက်၍ ပျော့ပျောင်းသော သဘောထားရှိခဲ့သည့် လစ်ဘရယ်ပါတီ ကပင်လျှင် အထက်မြန်မာပြည်ကို အပြီးအပိုင် သိမ်းယူရန် ထောက်ခံလာခဲ့သည်။ ထိုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဂလက်စတုန်း ခေါင်းဆောင်သည့် လစ်ဘရယ်ပါတီသည် ဆော်လစ်ဘာရီစ် ကွန်ဆာဗေးတစ် အစိုးရကို ဖြုတ်ချကာ အာဏာရလာခဲ့သည်။ ဂလက်စတုန်းမှာလည်း တတိယအကြိမ် နန်းရင်းဝန်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် နန်းရင်းဝန်ကြီး ဂလက်စတုန်းက အောက်လွှတ်တော်တွင် မိန့်ခွန်းပြောရာ၌ တတိယမြန်မာစစ်ပွဲကို တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် အိန္ဒိယစစ်တပ်များအား အိန္ဒိယပြည်ပသို့ စေလွှတ်နိုင်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ကို မကြာမီ ချမှတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အထက်မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှအင်ပါယာတွင်းသို့ သွတ်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက်လည်း တစ်ပါတည်း ပါရှိမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောဆိုကာ 'ဒီပြဿနာမှာ လွှတ်တော်က ဘယ်လို ဆုံးဖြတ်ချက်ပျိုးကို ပေးမယ်ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော်မှာ သံသယ ရိုးစဉ်မျှမရှိဘူး' ဟု ပြောသွားသည့်အခါတွင် လွှတ်တော်က သောင်းသောင်းဖြဖြ ဩဘာပေးကြသည်။

လော့ဒ်ဒစ်ဖရင်သည် အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းယူခြင်းမပြုရန်အတွက် 'တရုတ် ပြဿနာ'ကို အကြောင်းပြ ကန့်ကွက်ခဲ့သော်လည်း သူ့ကန့်ကွက်ချက်သည် ဘာမျှ အရာ မထင်ခဲ့။ သို့ဖြင့် 'တရုတ်ပြဿနာ'ကို လန့်ခွန်က ပယ်ချလိုက်သည့်အခါတွင်မူ လော့ဒ် ဒစ်ဖရင်၏ ခံတပ်များ အားလုံးသည် ဖြိုလဲသွားကြလေပြီ။

လော့ဒ်ဒစ်ဖရင်သည် အပြီးပိုင်သိမ်းပိုက်ရေး ကိစ္စကို ထောက်ခံရမည်မိုးသဖြင့် သူ၏ အထက်မြန်မာပြည် ခရီးစဉ်ကို မကြာခဏ ရွှေ့ဆိုင်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ယခု ရွှေ့ဆိုင်း၍ မရတော့ပြီ။ ထို့ကြောင့် လော့ဒ်ဒစ်ဖရင်နှင့် လော့ဒ်ဒစ်ဖရင်တို့သည် ၁၈၈၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့ မနက် ၁၀ နာရီအချိန်တွင် မန္တလေးသို့ ရောက်လာခဲ့ကြကာ ကြီးကျယ်သော အခမ်းအနား၊ အဆောင်အယောင်တို့ဖြင့် ဖြို့တွင်းသို့ ဝင်ခဲ့ကြသည်။ (ဒစ်ဖရင်၏ မန္တလေးခရီး အကြောင်းကို တစ်နေရာတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ စာရေးသူ)

မန္တလေးသို့ သူ ရောက်လာပြီး နောက်တစ်ရက်ဖြစ်သည့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက် နေ့တွင် လော့ဒ်ဒစ်ဖရင်သည် သူ့သဘောထားကို ပြောင်းကာ မြန်မာပြည်အား အပြီးအပိုင် သိမ်းယူရေးကို ထောက်ခံလိုက်လေသည်။ လော့ဒ်ဒစ်ဖရင် ထိုမျှ မြန်မြန်ဆန်ဆန် အဘယ့် ကြောင့် သဘောထား ပြောင်းသွားရပါသနည်း။

အကြောင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

ပထမ - လစ်ဘရယ်တို့ ကြီးစိုးသော ဘိလပ်ပါလီမန်ကို ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့ တွင် ကျင်းပတော့မည်။ ပါလီမန်လွှတ်တော် ကျင်းပလျှင် မန္တလေးတွင် 'စားပြ'များကို စစ်တပ်က ရက်စက်စွာ သတ်ဖြတ်နေသည့် ကိစ္စများနှင့်ပတ်သက်၍ လွှတ်တော်ထဲတွင်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဝေဖန်သံတွေ ပေါ်ထွက်လာတော့မည်။ မြန်မာပြည်ပြဿနာနှင့်ပတ်သက်၍ ရေရာသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မချနိုင်သေးသည့်အတွက် ဝေဖန်ပြစ်တင်ခံရဖွယ် ရှိသည်။ ထိုဝေဖန်ချက်များကို ရှောင်လွှဲရန်အတွက် လော့ဘ်ပရိတ်သည် အထက်မြန်မာပြည် သိမ်းပိုက်ရေးသဘောထားကို ပြန်ဆန်စွာထောက်ခံခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ဒုတိယ - ပြင်သစ်တို့လက်အောက်တွင် ရောက်နေသည့် မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ပြင်သစ်ပိုင် ပွန်ဒီချယ်ရီမြို့မှ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စတွင် ပြင်သစ်တို့၏ အကူအညီလည်း ပါနိုင်သည်။ အကယ်၍ မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ရှမ်းပြည်နယ်ထဲသို့ ရောက်သွားလျှင် ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့် မြန်မာ 'စားပြုများ' သည် သူ့ကို ဗဟိုပြု၍ နှုတ်လွှာနိုင် သည်။ သို့ ဆိုလျှင် မြင်ကွန်းမင်းသားသည် အိန္ဒိယစစ်တပ်ကို တကယ်ငြိမ်းခြောက်လာနိုင်သော အန္တရာယ်ရှိသည်။ ထိုမျှမက ဗြိတိသျှတို့၏ အစောင့်ရှောက်ခံအဖြစ် တက်လာသော အခြား မြန်မာမင်းသား တစ်ပါးပါးကိုလည်း ဖြုတ်ချနိုင်သောအင်အား ရှိလာနိုင်သည်။

ထိုအခေါက်က မြင်ကွန်းမင်းသားသည် သဘောပေါ်တွင် လှိုင်းပူးကာ နေထိုင်မကောင်း ဖြစ်ပြီး ပွန်ဒီချယ်ရီသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် တစ်နေ့တွင် မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ပြင်သစ်တို့၏ အကူအညီဖြင့် အင်ဒိုချိုင်းနားသို့ ရောက်လာကာ မြန်မာထီးနန်းကို ပြန်လုပ်မည့် အန္တရာယ် ရှိနေသည်။

တတိယ - လော့ဘ်ပရိတ်တို့ ဓနိုးမောင်နံ့ မန္တလေးလာစဉ် မြန်မာမှု့မတ်တို့က ရိုသေလေးစားခြင်းမရှိသည့် အမူအရာမျိုးကို ပြသခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် မန္တလေးသို့ရောက်ပြီး နောက်တစ်ရက်တွင် လော့ဘ်ပရိတ်သည် အပြီးအပိုင် သိမ်းယူရေးကို ထောက်ခံကြောင်းဖြင့် လန်ဒန်သို့ ကြွေးနန်းဖိုက်လိုက်လေသည်။ ထိုကြွေးနန်း၌ အထက်မြန်မာပြည်ကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် လုပ်ရန်အတွက် ၁၈၈၅-၈၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင် ကျပ်ငွေ သိန်း ၃၀ မှ ၃၅ သိန်းအတွင်း ကုန်ကျမည်ဟု ခန့်မှန်းကြောင်းဖြင့်လည်း ဖော်ပြ ထားသည်။ 'ကညွန်ပုံတို့၏ ရည်ရွယ်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ရေရာရှင်းလင်းခြင်း မရှိသေးသမျှ မြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော အကူအညီကို ဖျော်လင့်နိုင်ဦးမည် မဟုတ်ပါ'ဟု သူ့ကြွေးနန်းစာတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

လော့ဒ်ဒပ်ပရင်ခ် စီမံကိန်းများ

ပေဖော်ဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့၌တွင်မူ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်မည် ဆိုသည့် သတင်းသည် မန္တလေးတွင် လူတိုင်းသိသည့် လျှို့ဝှက်ချက်တစ်ရပ် ဖြစ်နေလေပြီ။ ထိုနေ့မှာပင် လော့ဒ်ဒပ်ပရင်ခ်က သူ့စိတ်ကူး အစီအစဉ်တစ်ခုလုံးကို ဘီလပ်သို့ ကြေးနန်းဖြင့် အကြောင်းကြားလိုက်သည်။ ထိုကြေးနန်းအရ လော့ဒ်ဒပ်ပရင်ခ်သည် အထက်မြန်မာပြည်၏ နိုင်ငံရေးကြံ့ခိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သူ့စီမံကိန်းများကို ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းကြေးနန်းကိုကြည့်လျှင် လော့ဒ်ဒပ်ပရင်ခ်သည် အခြေအနေကိုလိုက်၍ ကျင့်သုံးနိုင်မည့်နည်းလမ်း တစ်မျိုးမဟုတ် တစ်မျိုးကို ရွေးချယ်ထားကြောင်း သိနိုင်သည်။

ပထမ စီမံကိန်းမှာ အထက်မြန်မာပြည်ကို 'ကြားခံနယ်မြေတစ်ခုအဖြစ်' ထားရန် စီမံကိန်း ဖြစ်သည်။ ထိုစီမံကိန်းအရ အထက်မြန်မာပြည်တွင် သီပေါမင်းကိုဖြစ်စေ၊ အိန္ဒိယအစိုးရကရွေးချယ်ပေးသည့် အခြားသော ဆက်ခံသူတစ်ဦးဦးကိုဖြစ်စေ နန်းတင်မည်။ သူ၏ နိုင်ငံခြားရေးဝါဒကို အိန္ဒိယအစိုးရ နိုင်ငံခြားရေးဌာနက ချုပ်ကိုင်မည်။ အထက်မြန်မာပြည်သည် အိန္ဒိယအင်ပါယာ၏ အရှေ့ဖျား နယ်အစွန်ဆုံးဖြစ်ပြီး အင်ဒိုချိုင်းနားမှနေ၍ အနောက်ဘက်သို့ တိုးချဲ့လာနေသည့် ပြင်သစ်၏အန္တရာယ်ကို တားဆီးထားသည့် 'ကြားခံနယ်' ဖြစ်နေမည်။ ဤသို့ဖြင့် အာဖဂန်နစ္စတန်ခေတ်ဘွား အဗ္ဗဒူရာန်သည် အိန္ဒိယအင်ပါယာ အနောက်နယ်စွန်နယ်ဖျားနှင့် ရုရှားတို့ကြားတွင် 'ကြားခံနယ်မြေ' ဖြစ်သည့်နည်းတူ အထက်မြန်မာပြည်သည်လည်း အိန္ဒိယအင်ပါယာ အရှေ့ဖျားနှင့် ပြင်သစ် အင်ဒိုချိုင်းနားတို့ကြားတွင် 'ကြားခံနယ်' ဖြစ်နေမည်။

သို့ရာတွင် လော့ဒ်ဒပ်ပရင်ခ်သည် ထို 'ကြားခံနယ်' စီမံကိန်းကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရသည်။ ငွန်လွတ်လိုက်ရသည့် အကြောင်းမှာ အထက်မြန်မာပြည်သည် ကြားခံနယ်မြေအဖြစ်ပြုလုပ်ရန် မသင့်လျော်ကြောင်းကို တွေ့ရှိလာရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကြားခံနယ်မြေဆိုသည်မှာ ချွာပျောင်းမှု ရှိရမည်။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် တစ်ဖက်ရန်သူက လာတိုက်သည်အခါမျိုးတွင်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ခုခံတွန်းလှန်နိုင်သော အားရှိရမည်။ အထက်မြန်မာပြည်သည် ထိုသို့သော အနေအထားတွင် မရှိ။ နောက်တစ်ချက်မှာ ထိုသို့လုပ်လိုက်လျှင် ယူနန် စသည် တောင်ပိုင်းတရုတ်ပြည်နယ် များနှင့် ကုန်စည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရာတွင် အတားအဆီးသဖွယ် ဖြစ်နေမည်။ ထိုသို့ဖြစ်နေ လျှင် ပီကင်းက ဝင်ရောက် စွက်ဖက်လာနိုင်သည်။

ထိုအကြောင်းများကြောင့် အထက်မြန်မာပြည်အား 'ကြားခံနယ်မြေ'အဖြစ် ထားရှိရေး စီမံကိန်းကို စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။

ဒုတိယ စီမံကိန်းမှာ 'အစောင့်ရှောက်ခံတစ်ပိုင်း' နိုင်ငံအဖြစ် ထားရှိရန် ဖြစ်သည်။ ထိုစီမံကိန်းကိုလည်း စွန့်လွှတ်လိုက်ရသည်။ စွန့်လွှတ်ရသည့်အကြောင်းမှာ အထက်မြန်မာပြည် တွင် ထကြွလျက်ရှိသော 'စားပြုများ'ကို နှိမ်နင်းရန်အတွက် အိန္ဒိယစစ်တပ်ကို အသုံးပြုရမည်။ သို့ အသုံးပြုလျှင် ငွေအား၊ လူအား သုံးရမည်။ ကိုယ်က ငွေအား၊ လူအား သုံးရသော်လည်း ထို စစ်တပ်များကို ထိန်းချုပ်ရေးကို မြန်မာမင်းလက်အောက်တွင် ထားရှိနေရမည်။ ထို့ပြင် စောင့်ရှောက်ခံဘုရင်တစ်ပါးသည် ဗြိတိသျှတို့၏ စွက်ဖက်မှုကို မခံမရပ်နိုင် ဖြစ်လာမည်။ ထိုအခါတွင် မိမိအပေါ်တွင် သစ္စာစောင့်သိမှု ကင်းမဲ့လာမည်။ အစောင့်ရှောက်ခံ ဘုရင်တစ်ပါး သည် တရုတ်၊ ယိုးဒယား(ထိုင်း)၊ မြင်သစ်၊ အင်ဒိုချိုင်းနားတို့ တစ်စုံတစ်ခု ပြဿနာဖြစ်လာ လျှင် ထိုပြဿနာထဲသို့ အိန္ဒိယအစိုးရကိုပါ ဆွဲသွင်းလာနိုင်သည်။ အိန္ဒိယအစိုးရသည် ကိုယ်နှင့် ဘာမျှပတ်သက်ခြင်းမရှိသော အရှုပ်အထွေးထဲသို့ ရောက်သွားနိုင်သည်။

ထို့ကြောင့် ထိုစီမံကိန်းကို စွန့်လွှတ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

တတိယ စီမံကိန်းမှာ အထက်မြန်မာပြည်ကို လုံးဝ အစောင့်ရှောက်ခံ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အဖြစ် သွတ်သွင်းရန် ဖြစ်သည်။ ထိုစီမံကိန်းအရ အထက်မြန်မာပြည်ကို မြန်မာဘုရင်၊ မြန်မာအရာရှိများဖြင့် အုပ်ချုပ်မည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့ကို ဗြိတိသျှ ဌာနေသံကိုယ်စားလှယ် အောက်တွင် ထားရှိမည်။ ထိုသံကိုယ်စားလှယ်က ပြည်တွင်းအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ပြည်ပဆက်ဆံရေး ကိစ္စ အဝဝတို့ကို ချုပ်ကိုင်မည်။ ကသိယ(ကက်ရှမ်းယား)၊ နိပေါ၊ မိုက်ဒို စသည့် အိန္ဒိယ ပြည်ထဲက စော်ဘွားပြည်နယ်မျိုး ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ခက်သည်မှာ အထက်မြန်မာပြည်သည် ထိုစော်ဘွားပြည်နယ်များနှင့် အနေအထားချင်းမတူသည့် ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အလောင်းဘုရားမင်းဆက်မှ ဘုရင်များ သည် အိန္ဒိယစော်ဘွားများလို စိတ်ချရသူများ မဟုတ်။ မြင်ကွန်းမင်းသားသည် ပြင်သစ်တို့၏ လူ ဖြစ်နေသည်။ ဦးရီးတော်(ကနောင်မင်း)ကို လုပ်ကြံခဲ့ပြီး ခမည်းတော် မင်းတုန်းမင်းကိုလည်း လုပ်ကြံရန် ကြံစည်ခဲ့သဖြင့် မြန်မာတို့အကြားတွင် လူကြိုက်နည်းနေသည်။ ညောင်အုပ်မင်းသား မှာလည်း မန္တလေးတွင် လူကြိုက်နည်းနေသည်။ ဤတွင် လောဘီဒပ်ပရင်သည် အသက်

နောက်တစ်နေ့ဖြစ်သည့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နန်းရင်းဝန် ဂလက်စတုန်းနှင့် အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး လော့ဒ်ကင်ဘာလီတို့သည် မြန်မာပြည်သို့ပို့ထားသော အိန္ဒိယ တပ်များကိုစွဲကို လွှတ်တော်တွင် ခပ်သုတ်သုတ်တင်ပြီး အတည်ပြုချက်ကို ရယူကြသည်။ ၁၈၈၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အထက်မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယအင်ပါယာတွင်းသို့ သွတ်သွင်းကြောင်း ကြေညာသည်။ လွှတ်တော်သစ်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ ဖန်ချက်ဝန်ထောက် နှင့် အခြားသော အရေးကြီးသည့် မြန်မာအရာရှိကြီးများကို အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့သစ်ထဲတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။

သို့ဖြင့် မြန်မာတို့၏ ထီးနန်းသည် အပြီးအပိုင် ပျက်သုဉ်းသွားခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင်၏ ပြဿနာသည် မဆုံးသေး။ အထက်မြန်မာပြည်ကို အုပ်ချုပ်ရေး ပြဿနာ၊ 'စားပြ' ဆိုသူများကို နှိမ်နင်းရေး ပြဿနာတို့နှင့် စတင်ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသည်။

“ယင်းမှာ မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်သည့်အတွက် လော့ဒ်ဒပ်ဖရင် ပေးရသည့် တန်ဖိုး ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်သည့်ကိစ္စသည် တရားမျှတခြင်းမရှိသည့် အပြုအမူတစ်ရပ် ဖြစ်သည်” ဟု ၁၈၈၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာ ၁၅ ရက်နေ့ထုတ် 'ဟိန္ဒူဗျိုးချစ်' သတင်းစာက ခေါင်းကြီးပိုင်းမှ ကန့်ကွက်ရေးသားခဲ့လေသည်။

သမိုင်းဆရာနှင့် သစ်တောများ

'၁၈၈၅ ခုနှစ်တစ်စိုက်တွင် အထက်မြန်မာပြည်၌ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတို့ ကျဆင်း ပျက်ပြားခြင်းများအနက် တစ်ခုမှာ အထက်မြန်မာပြည်တွင် သစ်တောများ ပြွန်းတီးသော ကြောင့်ဖြစ်သည်' ဟု သမိုင်းဆရာ ပေါလ်ကီတန် က ရေးခဲ့သည်။ ကီတန်၏ အဆိုသည် ရှည်ဝေးကွာလှမ်းသည်ဟု ထင်ရသည်တိုင် စဉ်းစားစရာအချက် တော်တော်များပါသည်။ သူ့အဆို မှန်ကြောင်း သက်သေထုရန် ကြိုးစားသောအားဖြင့် သူက သစ်တောပြွန်းတီး၍ ပြိုကွဲသွားရသော ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ထောက်ပြသွားခဲ့သည်။

ဂေဟဓေပေါ်ရုဏ်းကို မြေကြီးကို ဖုံးအုပ်ထားကြသော သစ်နှင့် အခြားအရာဝတ္ထုတို့ သည် မနုဿိယံကြီးအား ဖုံးအုပ်ထားသော အရေပြားနှင့် အလားတူကြောင်း၊ အရေပြားကို ဖယ်ရှားပစ် ခြင်းသည် အသားကို ခန်းခြောက်ပျက်စီးစေသကဲ့သို့ သစ်တောများနှင့် အခြားသော အဖုံးအကာ များကို ဖယ်ရှားပစ်ခြင်းသည်လည်း မြေကြီးကို ခန်းခြောက်စေကြောင်းဖြင့် ဆိုကြသည်။

သမိုင်းဆရာ ကီတန် က သူ့အဆိုကို သက်သေပြသည့်အနေဖြင့် တောင်အပေရိက တိုက်မှ ရှေးဟောင်း အက်စတက်လူမျိုးနှင့် မာယာလူမျိုးတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကြီးများ၊ အလယ်ပိုင်းအာရှနှင့် တရုတ်ပြည်အနောက်မြောက်ပိုင်းဒေသမှ ယဉ်ကျေးမှုများ ပြိုကွဲသွားရပုံကို ထောက်ပြသည်။ မြေထဲပင်လယ်တစ်စိုက်မှ ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှုကြီးများသည်လည်း သစ်တောပြွန်းတီးမှုဒဏ်ကို ခံခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့မှာ မက်ဆိုပိုတေးမီးယား ယဉ်ကျေးမှု၊ ပါလီမိုင်းရာ ယဉ်ကျေးမှု၊ ရောမအင်ပါယာအောက်မှ အာဖရိက ယဉ်ကျေးမှု၊ ဝိနီးရန်း ယဉ်ကျေးမှု၊ အီဂျစ် ယဉ်ကျေးမှု၊ ၁၇ ရာစုနှစ် စပိန် ယဉ်ကျေးမှု၊ (အိန္ဒိယ) ဟာရပ် ယဉ်ကျေးမှုတို့ ဖြစ်သည်။

သစ်တောပြွန်းတီးမှုကြောင့် ပျက်စီးသွားရသည့် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ အနက် ဟာရပ် ယဉ်ကျေးမှုသည် အထင်ရှားဆုံး ဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဂေဟဗေဒပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဆာဖော်တီမာ ဝိုးလား က (အိန္ဒိယပြည်နယ်) ဟာရပ္ပဒေသ၌ လယ်ယာစိုက်ပျိုးမှု အခြေအနေများ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားသွားခြင်း အကြောင်း များအနက် သစ်တောပြုန်းတီးမှုသည် အဓိကကျသော အကြောင်းတစ်ပါးဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းမှာလည်း ရာသီဥတုဆိုင်ရာ မိုးခေါင်ခြင်း၊ မြေကြီးခြောက်သွေ့ခြင်း စသည့် ရာသီဥတုဆိုင်ရာ အကြောင်းတို့ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ လူ၏ပယောဂ (သစ်ခုတ်လှဲမှု)နှင့် လူက သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းခြင်းမရှိဘဲ လျစ်လျူရှုထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု သူက ထောက်ပြသည်။

ဝိုးလား၏ အဆိုအရ သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းသည် မိုးရွာသွန်းမှုကို လျော့စေသည်ဟု ဆိုသည်။ အချို့သော ကြွမ်းကျင်သူများကမူ မိုးရွာသွန်းမှုလျော့ခြင်းသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှု တစ်ခုတည်းကြောင့် မဟုတ်။ အခြားသောအကြောင်းများလည်း ရှိသည်ဟု ဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် မည်မျှသဘောကွဲလွဲကြစေ၊ သစ်တောပြုန်းတီးမှုသည် မြေကြီးကို ခြောက်သွေ့စေသည်ဆိုသည့် အချက်ကိုမူ အငြင်းမပွားကြ။ သစ်တောပြုန်းတီးမှုကြောင့် မိုးရွာသွန်းမှု မလျော့သည့်တိုင် မိုးရေကိုစုပ်ယူမည့် သစ်ရွက်များ၊ အကိုင်းအခက်များ၊ ပင်စည်များ၊ အမြစ်များ မရှိတော့သဖြင့် အနီးအနားရှိ စိုက်ခင်းများသို့ ရေစိမ့်ဝင်ခြင်း မရှိတော့ဟု လက်ခံကြသည်။

မြေကြီးတွင် စုပ်ယူနိုင်သည့်ဓာတ် မရှိတော့သဖြင့် ရွာချလိုက်သော မိုးရေတို့သည် လျှင်မြန်စွာ ခန်းခြောက်သွားကြသည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း အနီးရှိ ချောင်းများ၊ မြောင်းများ ထဲသို့ ချက်ချင်း နီးဆင်းသွားခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် မိုးရာသီ ကုန်ဆုံးသွားသည်နှင့် လယ်မြေများမှ ကောက်ပဲသီးနှံတို့အတွက် ရေဓာတ် မရှိတော့ပြီ။ ရေစီးဖြင့် ပါသွားသော နှုတ်မြေများသည် မကြာမီတွင် တူးမြောင်းများ၊ ကန်များ၊ ဆည်များတွင် သွားတင်ကာ ယင်းတို့ကို တဖြည်းဖြည်း ပိုလာခဲ့သည်။ ဤတွင် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သော လူထုများကလည်း ဆည်များ၊ မြောင်းများ၊ ကန်များကို ဆယ်ယူခြင်း မပြုကြတော့။ ငတ်ပြတ်မှုတွေ ပေါ်လာသည်။ ပုန်ကန်ထကြွမှုတွေ ပေါ်လာသည်။ ဟာရပ္ပယဉ်ကျေးမှုများနှင့် မိုဟင်ဂျိုဒါရီ ယဉ်ကျေးမှုကဲ့သို့မှာ ဖြစ်သကဲ့သို့ ပြင်ပရန်သူများ တိုက်ခိုက်လာသည့်အခါတွင် ခုခံနိုင်အား မရှိတော့ဘဲ ပြိုကွဲသွားခဲ့ကြရသည်။

ဂေဟဗေဒပညာရှင်များနှင့် သမိုင်းဆရာများက ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခု ပြိုကွဲပုံကို ဤသို့ ဖြေရာကောက်၍ ပုံဖော်ခဲ့ကြသည်။

ယခုခေတ်တွင် အနောက်နိုင်ငံများနှင့် အရှေ့နိုင်ငံများတွင်ပါ သစ်တောပြုန်းတီးမှု ပြဿနာသည် ရှေ့တန်းသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ယခုခေတ်သစ်တွင် သစ်တောပြုန်းတီးမှုကြောင့် ၁၉၃၁ ပြည့်လွန်နှစ်များတစ်စိုက်က အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော 'ပုန်ထုလွင်ပြင်ကြီး'၊ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ရုရှားပြည်မှ မိုးခေါင်မှုကြီးကို

သာကေပြကြသည်။ ထိုဒေသများတွင် မြက်တောကြီးစက သန်းပေါင်းများစွာနှင့် သစ်တောစက သန်းပေါင်းများစွာတို့သည် ပြွန်းတီးသွားခဲ့ကြကာ အနှစ် ၂၀ အတွင်းတွင် သဲကန္တာရကြီးတွေ ထွန်းလာခဲ့သည်။

ယင်းတို့ကို သက်သေပြကာ ၁၈၆၂ ခုနောက်ပိုင်းတွင် အထက်မြန်မာပြည်တွင် သစ်တောများ ပြွန်းတီးခဲ့ပုံကို သမိုင်းဆရာ ကီတန်က ရေးခဲ့သည်။

► သို့ဖြင့် တောမြန်းရခြင်း၊ အကြောင်းရင်းများကို လိုက်ရှာသည့်အခါတွင် သစ်ကပ္ပထီများက သစ်များကို စည်းကမ်းပမာ ခုတ်လှဲထုတ်ယူကြခြင်း၊ တောင်များ လောင်ခြင်း၊

သု.အဆိုအရ မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် (၁၈၅၂-၁၈၇၈) ခုနှစ်အတွင်းတွင် အထက်မြန်မာပြည်တွင် အထူးသဖြင့် သီပေါမင်းလက်ထက် (၁၈၅၈-၁၈၈၅) ခုနှစ်တွင် မိုးရွာသွန်းမှုသည် သီသီသာသာကြီး လျော့ကျလာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ အထက်မြန်မာပြည် ကျေးရွာတော်တော်များများမှ လယ်များမှာ မိုးရေချိန် လုံလောက်စွာမရသဖြင့် ပျက်စီးခဲ့ကြရသည်။ သို့မဟုတ် မဆိုနိုင်ဘဲ ပစ်ထားခဲ့ကြရသည်။ ၁၈၈၃ ခုနှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်များအတွင်းတွင် အထက်မြန်မာပြည်၌ မိုးရေချိန်ရွာသွန်းမှု လျော့ခဲ့သည့်တိုင် ရေရှည်ရွာသွန်းမှု လျော့ခြင်းမျိုး မဟုတ်သေးကြောင်း ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် မိုးရွာသွန်းမှုသည် ပုံမှန်အခြေသို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့ကြောင်း၊ ၁၈၉၀ ခုနှစ်အထိ ပုံမှန်ဖြစ်နေခဲ့ကြောင်း၊ ထို့နောက်တွင် မိုးခေါင်မှုစက်ဝိုင်း တစ်ပတ်ပြန်လည်လာခဲ့ပြီး ၁၈၉၅ ခုနှစ်မှ ၁၈၉၇ ခုနှစ်အထိ မိုးကြီးခေါင်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် ကျွမ်းကျင်သူများက ထောက်ပြကြသည်။

၁၈၈၃-၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မိုးခေါင်မှုစက်ဝိုင်း တစ်ပတ်လည်ခဲ့စဉ်က တစ်နှစ်လျှင် ပျမ်းမျှ မိုးရေချိန် ၅ လက်မ ကျဆင်းခဲ့ရာ တစ်နှစ်လုံးမှ ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၂၀ လက်မနှင့် ၄၀ လက်မသာရှိသော အထက်မြန်မာပြည်တွင် ထိုလျော့နည်းမှုသည် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း လျော့နည်းသည့်သဘော ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် သဲကန္တာရတစ်ပိုင်းဖြစ်နေသော အထက်မြန်မာပြည် နေရာအနှံ့အပြားတွင် မိုးခေါင်ခဲ့သည့်တိုင် ကောက်ပဲသီးနှံ ပျက်စီးခြင်း၊ သရောခိုင်းခြင်း၊ ဆူပူမှုများ ပေါ်ပေါက်ခြင်းတို့ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

၁၈၈၃-၁၈၈၅ ခုနှစ်အတွင်း ယာယီမိုးခေါင်ခဲ့ခြင်းမှာ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တုန်းက အထက်မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းတွင် သစ်တောများကို အကြီးအကျယ် ခုတ်လှဲခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုလည်း ကျွမ်းကျင်သူများက ဆိုကြသည်။ ၁၈၆၂ ခုနှစ် မတိုင်မီတုန်းက အထက်မြန်မာပြည် တောင်ပိုင်းဒေသများတွင် ရှားပင်၊ ကျွန်းပင်၊ ပိတောက်ပင်နှင့် အခြားသစ်ပင် အများအပြား ခိုသည့်အတွက် မိုးရေကို ထိန်းနိုင်ခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

၁၈၆၂ ခု နောက်ပိုင်းတွင် မင်းတုန်းမင်းက နှင်းကြမ်း၊ ရွှေလီ၊ ထော၊ ပခုက္ကူ၊ ယော၊ ချင်းတွင်း၊ တောင်တွင်းကြီး၊ မြောင်းရိုး၊ မလွန်နှင့် အခြားသော သစ်ကွက်များကို အငှား ချထားပေးခဲ့ရာ ၁၈၈၃ ခုနှစ်လောက်တွင်ပင် ထိုသစ်ကွက်များမှ သစ်တောများမှာ တော်တော် ပါးသွားလေပြီ။ သို့ဖြင့် မိုးရေများသည် အငွေ့အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ချောင်းထဲ မြောင်းထဲသို့လည်းကောင်း ပါသွားကြကာ နန်းမြေများမှာလည်း ချောင်းများ၊ မြောင်းများ၊ ကန်များ၊ ဆည်များထဲသို့ ရောက်သွားကာ ရေလှောင်ကန်များ တဖြည်းဖြည်း ကောလာခဲ့ကြ သည်။ မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့လက်ထက်တွင် လယ်ယာမြေတော်တော်များများ ထွန်ယက်ခြင်း မပြုနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ ထိုသို့ သစ်တောများပြုန်းတီးမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု တိတိကျကျ ဆိုသည်။

မိုးခေါင်သည့်အတွက် လယ်ယာများ ကောကုန်သည့်အပြင် သစ်ပင်များ ခုတ်သည့် အတွက် ရှားစေးတင်ပို့မှုလည်း ကျဆင်းလာခဲ့သည်။ ၁၈၈၃-၈၄ ခုနှစ်တွင် အထက်မြန်မာပြည် မှ အောက်မြန်မာပြည် အာလံမြို့ (မြေထဲမြို့) သို့ တင်ပို့သည့် ရှားစေးအချိန်မှာ ၁၅၀,၀၀၀ မောင်း ရှိပြီး ၁၈၈၄-၈၅ တွင် ၁၀၄,၀၀၀ မောင်း ရှိသည်။ ၁၈၈၅-၈၆ ခုနှစ်တွင် ၇၀,၀၀၀ မောင်းသာ တင်ပို့နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၈၈၆-၈၇ ခုနှစ်တွင်ပင် ၅၄,၀၀၀ မောင်းသာ တင်ပို့နိုင်ခဲ့ရာ လေးနှစ်အတွင်း ရှားတင်ပို့မှုသည် သုံးပုံနှစ်ပုံ ကျဆင်းသွားသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ (တစ်မောင်းလျှင် ၈၂ ပေါင်)

အာလံမြို့မှတစ်ဆင့် တင်ပို့သော ရှားစေးတန်ဖိုးငွေသည် ၁၈၈၃ ခုနှစ်တွင် ငွေ ၁၁ သိန်း ရှိရာမှ ၁၈၈၆-၈၇ ခုနှစ်တွင် တန်ဖိုးငွေ ၄၂ သိန်းမျှသာ ရှိတော့သည်။ ဤသို့ ရှားစေးတင်ပို့မှု ကျဆင်းသွားသည့်အကြောင်းမှာ 'ရှားစေးထုတ်လုပ်ရာတွင် စနစ်မရှိဘဲ အရမ်းကာရာ ထုတ်လုပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်'ဟု အိန္ဒိယသစ်တောစောင့် ကျွန်ုပ်တို့က ထိုစဉ်က ရေးခဲ့သည်။ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးစနစ် မရှိခဲ့သဖြင့် သစ်တောများ၊ သစ်ကွက်များကို အငှားချထားရာတွင် အမြင့်ဆုံး လေလံဆွဲနိုင်သူ၊ သို့မဟုတ် အများဆုံး လာဘ်ထိုးနိုင်သူတို့သာ ရရှိကြသည်ဟု သမိုင်းဆရာများက မှတ်ချက်ချကြသည်။

သစ်တောခုတ်ခွင့်လိုင်စင် ရထားသူများကလည်း တွေ့သမျှသစ်ပင်များအားလုံးကို အကုန် ခုတ်ပစ်ကြသည်။ စံချိန်မမီ၊ လုံးပတ်မမီ၊ အမြင့်ပေရှည်မမီသည့် သစ်ပင်များကိုလည်း မချွန်ပါ။ သူတို့က မခုတ်လျှင်လည်း နောက်လူများက ခုတ်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ရှားပင်များကို ခုတ်ရာတွင်ပင် အခြားသောအပင်များ ထိခိုက်ခြင်းမရှိ၍ များစွာ မထောင်းသာလှသော်လည်း ကျွန်းကို ခုတ်လှုံရာတွင် အခြားအပင်များပါ ပါသွားခဲ့ကြသည်။ သားမန်သစ်တောထဲတွင် ကျွန်းပင်တစ်ပင် ပေါက်သည့် အချိုးနှုန်းမှာ အခြားအပင် ၅၀၀ လျှင် တစ်ပင်မျှသာရှိသည်။ ကျွန်းတောထဲတွင်ဆိုလျှင် ကျွန်းပင်ပေါက်နှုန်း အချိုးအစားသည် အခြားအပင် ၃၀၀ လျှင်

တစ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်းပင်တစ်ပင်ကို ခုတ်လှဲတိုင်း အခြားအပင် ၃၀၀၊ ၅၀၀ ကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ၁၈၆၂ ခု နောက်ပိုင်းတွင် ရှားစေးနှင့် ကျွန်းသစ်ကို အကြီးအကျယ် ထုတ်လုပ် ရောင်းချခဲ့သည်တွင် သစ်တောများ ပြုန်းတီးခဲ့ကာ ၁၈၈၃-၈၅ ခုနှစ်တွင် အထက်မြန်မာပြည်တွင် ကုန်သွယ်မှုနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုသည် ပျက်ပြားခဲ့ရ သည်ဟု ပေါလ်ကီတန် က ကောက်ချက်ချသည်။

အထက်မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းတွင် သစ်တောများ ပြုန်းတီးခဲ့သည့်နည်းတူ မန္တလေး၏ မြောက်ဘက် မျင်းတွင်းတစ်ဝိုက်တွင်လည်း တောများ ပြုန်းတီးခဲ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် မန္တလေး ကျဆုံးပြီးနောက် ဘီဘီတီစီ ကုမ္ပဏီကို သစ်ကွက်များ ချပေးလိုက်သည့်အခါတွင် သစ်တောများကို အများအပြား ခုတ်လှဲထုတ်ယူခဲ့သဖြင့် တောများ ပြုန်းတီးခဲ့ရပြန်သည်။

သို့ဖြင့် တောပြုန်းရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို လိုက်ရှာသည့်အခါတွင် သစ်ကုမ္ပဏီ များက သစ်များကို စည်းကမ်းမရှိ ခုတ်လှဲထုတ်ယူကြခြင်း၊ တောမီးများလောင်ခြင်း၊ လူထုက ထင်းအဖြစ် တောခုတ်ကြခြင်းနှင့် ကောက်ပဲသီးနှံများ စိုက်ပျိုးရန် တောရှင်းကြခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့လာရသည်။ ထိုသို့ တောပြုန်းနေသည့်အထဲတွင် ၁၈၈၃-၈၅ ခုနှစ်တွင် မိုးလျော့နည်းမှု စက်ဝိုင်းတစ်ပတ် ပြန်လည်လာသည်အခါ၌ အထက်မြန်မာပြည်တွင် မိုးကြီး ခေါင်သည့် အခြေသို့ ဆိုက်ခဲ့ရသည်။

ယင်းတို့နှင့်အတူ သီပေါမင်း၏ဘုပ်ချုပ်မှု ညံ့ဖွင်းခြင်းတို့သည်လည်း မန္တလေး ကျဆုံးရ ခြင်းအကြောင်းများအနက် အကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု သမိုင်းဆရာ ပေါလ်ကီတန် က ရေးခဲ့လေသည်။

မှတ်သုံးမြစ်တစ်စင်း၏ ရင်ခုန်သံ

၁၈၈၅ ခုတစ်ဝိုက်၌ သစ်တောပြွန်တီးမှုသည် မန္တလေး၏တောင်ဘက် အစွန်အဖျားဒေသများတွင်သာမက မန္တလေးမြောက်ဘက် ချင်းတွင်းတစ်လျှောက်တွင်လည်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ချင်းတွင်းမြစ်ဘေးတစ်လျှောက်ရှိ သစ်တောများနှင့် မူးမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်ရှိ သစ်တောများ ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့၏ အစိုးရများသည် ထိုသစ်တောများကို ဘီဘီတီစီ ကုမ္ပဏီသို့ အငှားချထားခဲ့ရာ ထိုဒေသတစ်ဝိုက်၌ သစ်များခုတ်လှဲသဖြင့် မြေကြီးသည် အပုံးအကာပဲ့ကာ လွင်တီးခေါင်ကြီး ဖြစ်သွားခဲ့ရသည်။

'အောက်ချင်းတွင်း ဒီဇတြိတ်ဂေဇက်တီးယား'စာစောင်က တောပြွန်ခြင်း၏ 'လက္ခဏာချက်' လေးရပ်သည် အထင်အရှား ပေါ်လွင်နေခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုလက္ခဏာချက်များမှာ-

- ၁။ လူဦးရေထူထပ်သည် နေရာများမှာပင်လျှင် စွန့်ပစ်သွားသော လယ်ယာများ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း။
- ၂။ လူဦးရေ လျင်မြန်စွာတိုးတက်လာသဖြင့် မြေသစ်များ ထုတ်ဖော်လာခဲ့ကြ သည်တိုင် ထိုလယ်သစ်များတွင် ကန်သင်းရိုးများ မရှိတော့ခြင်း။
- ၃။ ရေတိုသီးနှံများ စိုက်ပျိုးလာသဖြင့် စပါးအထွက် လျော့လာခြင်းနှင့်
- ၄။ လူး၊ ဆတ်နှင့် နှမ်းလျှင်ကို စိုက်ပျိုးလာသဖြင့် တောင်ပေါ်စပါးများ အထွက် နည်းလာခြင်းတို့ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်းတို့လက်ထက် အထက်မြန်မာပြည်တွင် ကောက်ပဲသီးနှံများ ဆွံ့ရှားသွားခြင်းမှာ သစ်တောပြွန်တီးမှုကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ရာသီဥတုသည်လည်း ပို၍ ပူပြင်းလာခဲ့သည်။

တောမြန်းခြင်းကြောင့် လယ်ကွက်များ ကောကုန်ခြင်း၊ ရာသီဥတု ပူပြင်းခြောက်သွေ့ခြင်း၊ မိုးခေါင်ခြင်းတို့အပြင် ချောင်းများတွင် ရေခန်းသွားခြင်းနှင့် မြစ်များတွင် ရေကြီးလာခြင်း စသည့် ရလဒ်ဆိုးများကိုလည်း မြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ၁၈၈၃-၈၅ ခုနှစ်အတွင်း၌ အထက်မြန်မာပြည်ရှိ ချောင်းများအားလုံးလောက်သည် ခန်းခြောက်သွားခဲ့ကြသည်။ အချို့ချောင်းများတွင်လည်း ရေသည် အနည်းငယ်မျှသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သဖြင့် ခုတ်ထားသော သစ်လုံးများကိုမျှောရန် အခက်အခဲ တွေ့လာခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ထိုသစ်လုံးများကို နောင်နှစ် မြစ်ရေကြီးချိန်ကျမှ မျှောရန် မြင်ဆင်ကြရသည်။ အမှန်အားဖြင့် အထက်မြန်မာပြည် ချောင်းများနှင့် ဧရာဝတီမြစ်၏ ရေလှံ့မှုအရှိန်သည် အလွန်ကြီးသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုစဉ်က အောက်မြန်မာပြည်တွင်ရှိသည့် ရေလှံ့မှု ထိန်းသိမ်းရေး အင်ဂျင်နီယာဖြစ်သူ ရောဘတ်ဂေါ့ဒ်နီက ဧရာဝတီမြစ်သည် တိဘက်ပြည်တွင် 'လျှို့ဝှက်မြစ်လက်တက်' တစ်ခု ရှိမည်ထင်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ဂေါ့ဒ်နီ၏ 'လျှို့ဝှက်မြစ်လက်တက်' အယူအဆသည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မှားယွင်းကြောင်းကို တွေ့လာခဲ့ရသည်။ သို့တိုင် သူ့အယူအဆကို ကာကွယ်တင်ပြသည့် ဂေါ့ဒ်နီ၏ စာတမ်းမှာ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ သူက ဧရာဝတီမြစ်ကြီးသည် နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း ရေ ကုဗမီတာပေါင်း ၅၂၁,၇၉၄ သန်းကို ထုတ်လွှတ်ပေးနေကြောင်း၊ ယင်းမှာ မစ္စူပီမြစ်ဝတွင်လွှတ်သည့် ရေထု၏ ၆:ပုံ လေးပုံနှင့် ညီမျှကြောင်းဖြင့် သူက တွက်ပြသည်။

'သို့ရာတွင် မစ္စူပီမြစ်မှ ရေထုတ်လွှတ်မှုသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ညီမျှနေသော်လည်း ဧရာဝတီမြစ်၏ ရေထုတ်လွှတ်မှုမှာ ညီမျှခြင်းမရှိဘဲ ဇူလိုင်၊ ဩဂုတ်နှင့် စက်တင်ဘာလတို့တွင် မြစ်ရေသည် စုစုပေါင်းရေထု၏ လေးပုံ သုံးပုံကို လွှတ်ပေးနေသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ထိုသုံးလအတွင်း ဧရာဝတီမြစ်က ထုတ်လွှတ်သော ရေထုသည် ပျမ်းမျှအားဖြင့် (မှတ်သုံးမြစ်တစ်မြစ်ဖြစ်သော) မစ္စူပီမြစ်က ထုတ်လွှတ်သည့် ရေထုထက် နှစ်ဆများနေသည်' ဟု ဂေါ့ဒ်နီက ဆိုသည်။

သူ့အဆိုအရ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ဧရာဝတီက ထုတ်လွှတ်သည့် ရေထုထည်သည် တစ်စက္ကန့်လျှင် ကုဗပေ ၂,၀၀၀,၀၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ တစ်နေ့လျှင် အမြင့်ဆုံးသော ရေထုထုတ်လွှတ်မှု စံချိန်သည် မစ္စူပီမြစ်က ထုတ်လွှတ်သော ရေထုထက် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်း ပိုများပြီး ဥရောပတိုက်မှ မြစ်များထက် နှစ်ဆပိုများသည်ဟု ထောက်ပြသည်။

'... ဧရာဝတီသည် ဘင်းညမြစ်ထက်လည်းကောင်း၊ အခြားသော ဥရောပတိုက်မှ မြစ်များထက်လည်းကောင်း ရေလွှတ်အား ပိုများသည်။ ဟန်ကောအထက်နားရှိ ယန်ဒီမြစ်ထက်လည်း ရေလွှတ်အား ပိုများသည်။ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ် ရေထုအမြင့်ဆုံးရောက်ချိန်၊ ဂါဂါမြစ်ရေထု

အပြင်ဆုံးရောက်ချိန်တွင် ထုတ်လွှတ်သည့် ရေထုထက်လည်း ရေလွှတ်အား ပိုများသည်။ မွန်ထရိုရယ်အနီးရှိ စိန်လောရင်မ်မြစ် ရေလွှတ်အားထက်လည်း ရေလွှတ်အား ပိုများသည်' ဟု ဂေါ်ခွန်က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

သူ့အဆိုအရ စုလိုင်း၊ ဩဂုတ်နှင့် စက်တင်ဘာလများတွင် ဧရာဝတီမြစ်ရေ၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် စီးဆင်းသွားခဲ့ကြပြီး ဒီဇင်ဘာမှသည် မေလအထိဖြစ်သည့် ခြောက်သွေ့ရာသီ ခြောက်လအတွင်းတွင်မူ ဧရာဝတီမြစ်ရေ၏ ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသာလျှင် စီးဆင်းသွားကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် အနိမ့်ဆုံးသော ရေထုထုတ်လွှတ်နှုန်းမှာ တစ်စက္ကန့်လျှင် ကုပေ ၅၀,၀၀၀ သာ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ဂေါ်ခွန်၏အဆိုအရ ဧရာဝတီမြစ်တွင် ရေထုကြီးလာခြင်း (ရေကြီးခြင်း)၊ ရေထုနည်းသွားခြင်း (ရေနည်းခြင်း)စသည့် အဖြစ်အပျက်များသည် သစ်တော များပြုန်းတီးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

သမိုင်းဆရာ ပေါလ်ကီတန်က အထက်မြန်မာပြည်တွင် သစ်တောများ ပြုန်းတီးရခြင်း၊ ယင်းတို့နှင့်အတူ ရလဒ်များအဖြစ် မြစ်ရေကြီးခြင်း၊ မြစ်ရေနည်းခြင်းတို့သည် သီပေါမင်း၏ ဝန်ကြီးများနှင့် ဘီဘီတီစီကုမ္ပဏီတို့၏ လောဘရုဗျာကြောင့် ဖြစ်ရသည်ဟု ဝေဖန်ခဲ့သည်။

သူက - 'အထူးသဖြင့် ၁၈၆၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အနှစ် ၂၀ အတွင်း အထက်မြန်မာပြည် တောင်ဘက်ဒေသများတွင် တောများ ပြုန်းတီးခဲ့ရခြင်းအတွက် အဓိက တာဝန်ရှိသူများမှာ တိုင်တားမင်းကြီး၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် အခြားသော ဝန်ကြီးများ၏ ပေါ့လျော့မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သစ်တောခုတ်ခွင့် လိုင်စင်ဆွဲသူတို့ကလည်း ကျွန်းသစ်များ ခုတ်လှဲခွင့်ရရန်အတွက် လောဘတကြီးဖြင့် လာဘ်ထိုးခဲ့ကြသည်' ဟု ရေးခဲ့သည်။

ထိုသို့ သစ်ခုတ်လှဲသူများက ဝန်ကြီးများ၊ အရာရှိများကို လာဘ်ထိုးသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းဖွယ်ကောင်းသည့် ရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပုံကို အောက်ပြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော် မင်းကြီးဖြစ်သည့် ဆာချားလ်စ်ဘားနာ် က အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြအစီရင်ခံခဲ့သည်။

'အချို့သော သစ်ကွက်များကို ငှားရမ်းပုံမှာ ဘာမျှ ရေရေရာရာ မရှိ။ သတ်မှတ်ချက် မရှိ။ ဤတွင် သစ်ပင်များ အများအပြား ဆုံးရှုံးပျက်စီးကာ အဖိုးတန်သစ်တောများ အလဟဿ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ အတွေ့အကြုံများအရ ထိုသို့ သစ်ကွက်များကို ငှားရမ်းခြင်း၊ ကန်ထရိုက်များက အရမ်းကာရော သစ်ပင်များကို ခုတ်လှဲခြင်းတို့ကြောင့် သစ်တောများ ပြုန်းတီးလာခဲ့သည်။ သဘာဝအရ ပြန်လည်ရှင်သန်မှုကို တားဆီးပျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။ သစ်တောထိန်းသိမ်းရေးကို လှုပ်ရှားရအောင် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သစ်တောရင်းမြစ်များ ပြန်လည်ထုတ်လုပ်ရေးကို အဟန့် အတား ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် တိုင်းပြည်သည် ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်ကာ ကြီးမားသော ဆာဝရဆုံးရှုံးမှုကြီးကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်' ဟု ရေးခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အထက်မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် သစ်တောများ၏ အခြေအနေကို လေ့လာဆုံးစမ်းကြည့်သည့်အခါတွင်မူ ၁၈၈၅ ခု မတိုင်မီက စည်းမဲ့ကမ်းမဲ့ ခုတ်လှဲခဲ့ကြသဖြင့် ကျွန်းတောများမှာ အတော်ပြုန်းတီးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သစ်တောမင်းကြီး ပြန်နုစွဘတ်၏ အဆိုအရ တောမီးများလောင်ခြင်း၊ ဒေသခံလူထုများက ထင်းအလိုငှာ တောခုတ်ခြင်း၊ လယ်ယာကင်းကျွန်း နိုက်ဖျိုးရန် မြေသစ်တီခြင်း စသည်တို့ကြောင့် တောပြုန်းခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

► သမိုင်းဆရာ ပေါလ်ကီတန်က အထက်မြန်မာပြည်တွင် သစ်တောများ ပြုန်းတီးချခြင်း၊ ယင်းတို့နှင့်အတူ ရုလင်များထပ်ပြင် ပြင်ချေကြိုခြင်း၊ ပြင်ချေ နည်းခြင်းတို့သည် သီပေါမင်း၏ ဝန်ကြီးများနှင့် ဘီဘီတီစီ ကုမ္ပဏီတို့၏ လောဘာရမှန်ကြောင့် ပြစ်ရသည်ဟု ထင်ရှားခဲ့သည်။

တောပြုန်းသည် လက္ခဏာချက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရာတွင် 'ချင်းတွင်း ဒီဇတြိုတ် ဂေဇက်တီးယား' က အချက်လေးချက်တို့ကို ပြသည့်ဟု အထက်တွင် ပြောခဲ့ပါသည်။ ထိုအချက်ကို သုံးသပ်ရာတွင် 'ဂေဇက်တီးယား' က ဤသို့ ရေးခဲ့သည်။

'မြန်မာတို့သည် သာမန်အားဖြင့် မိမိတို့ ဓားမဦးချ လုပ်ကိုင်ခဲ့သော လယ်မြေကို တော်ရုံတန်ခိုဖြင့် စွန့်ပစ်ခြင်း မပြုကြ။ လယ်ကို တီသည်နှင့် ကန်သင်းရိုးကို အကျအနုဖို့ကာ အပိုင်အခံ ပြုလုပ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလယ်မြေမှ နောက်ထပ်သီးနှံတို့ ထွက်ခြင်း မရှိတော့ဟု ယူဆလာသည့်အခါတွင်မူ ထိုလယ်မြေကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြသည်။ လယ်တစ်ကွက်သည် တစ်ကြိမ် သီးနှံထုတ်ပေးပြီးသည်နှင့် နောင်တွင် ရေပိုလိုလာခဲ့သည်။ ယခု မြန်မာလယ်သမားက သူ့လယ်ကိုစွန့်ပစ်၍ တခြားအရပ်သို့ သွားရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်းမှာ ရေလုံလောက်စွာ ရနိုင်စေရာ အကြောင်းမမြင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်' ဟု ရေးခဲ့သည်။

တစ်နည်းပြောရလျှင် လယ်သမားက လယ်ကို စွန့်ခွာသွားကာ အခြားတစ်နေရာသို့ သွား၍ လုပ်ခြင်းသည် ရေမရခြင်း (တောပြုန်းခြင်း)၏ နိမိတ်လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။

ဒုတိယအချက်မှာ အထက်မြန်မာပြည်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ချင်းတွင်း ဒီဇတြိုတ် အနောက်တောင်ဘက်ရှိ မြေများမှာ ရွံစေးမြေ၊ တနယ်မြေများ ဖြစ်သည်။ မြေအနေအထားကလည်း လွင်ပြင်များ ဖြစ်သည်။ ဆန်စပါးစိုက်ရန် ကောင်းသည်မှန်သော်လည်း ထိုမြေယာများကို လယ်ကန်သင်းလုပ်၍ လယ်တီဖို့ဆိုလျှင် လူအင်အား များစွာလိုလိမ့်မည်။ ထိုဒေသတစ်ဝိုက်တွင် ဆန်စပါးစိုက်ခင်းဆို၍ ပြောပလောက်အောင် မရှိ။ သို့ မရှိသည်ကို ထောက်လျှင် ဖိုးရေ အလုံအလောက်မရခြင်း (တောပြုန်းခြင်း)ကြောင့်သာလျှင် ထိုလယ်မြေများကို စွန့်ပစ်ထားသည်ဟု ယူဆရကြောင်းဖြင့် 'ဂေဇက်တီးယား' က သုံးသပ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တတ်ယအချက်မှာ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ရက်တိုနှမ်းများကို စိုက်ပျိုးလာခြင်း ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် ရက်တိုနှမ်း စိုက်ရခြင်းသည် စပါးစိုက်ရခြင်း၊ ရက်ရှည်နှမ်းကြီး စိုက်ရခြင်းထက် စရိတ်စက များသည်။ အထွက်နည်းသည်။ သို့ရာတွင် မိုးရေ သိပ်များများ မလို။ ထိုဒေသတွင် နှမ်းကြီးနှင့် စပါး မစိုက်ဘဲ နှမ်းလျှင်စိုက်ခြင်းသည် ရေရှားသည့် (တောပြွန်ခြင်း၏)လက္ခဏာချက် ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်သည်။

တော့တ္ထအချက်မှာ အထက်မြန်မာပြည် ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရေး ဆုံလည်စက်ဝိုင်း (တစ်နှစ် ဆန်စပါးစိုက်၊ နောက်တစ်နှစ် နှမ်းစိုက်၊ နောက် လေး၊ငါးနှစ် မြေကောဖြစ်သည့် စက်ဝိုင်း လှည့်ပတ်မှု) လည်နိုင်ရန် မြေလွတ်များများ ရှိရှိလိုသည်။ သို့ရာတွင် လူဦးရေ များလာသဖြင့် မြေလွတ်တွေ နည်းသွားသည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်လာခြင်းမှာ မိုးရေနည်းပါးလာခြင်း (တောပြွန် ခြင်း) ကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု 'ဂေဇက်တီးယား' က ကောက်ချက်ချသည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်တစ်စိုက်က မြန်မာပြည်၏ မိုးရေချိန်ကို ပြသရာတွင် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ စစ်တွေတွင် မိုးရေချိန် ၂၀၃ ဒသမ ၈ လက်မ၊ မော်လမြိုင်အပါအဝင် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက် တွင် ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် လက်မ ၁၀၀၊ ရန်ကုန်တစ်စိုက်တွင် မိုးရေချိန်လက်မ ၉၈ ဒသမ ၃ လက်မ၊ ပြည်တွင် ၄၇ လက်မ၊ သရက်မြို့တွင် ၃၇ ဒသမ ၈ လက်မ၊ မင်းဘူးတွင် ၃၅ ဒသမ ၃ လက်မ၊ ချင်းတွင်းနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဆုံအောက် မိုင် ၈၀ ပတ်လည်တစ်စိုက်တွင် ၂၀ နှင့် ၂၅ လက်မကြား၊ မန္တလေးတစ်စိုက်တွင် ၃၃ ဒသမ ၁ လက်မ၊ အထက် ရွှေဘို၊ မြစ်ကြီး နားတစ်စိုက်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တစ်စိုက်တို့တွင် ၈၀ လက်မအထိ မြင့်တက်သွားခဲ့သည်။

၁၈၈၃ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်ကြားတွင် အထက်မြန်မာပြည်တွင် မိုးကြီးခေါင်ခဲ့ရာ ထိုမိုးခေါင်ရပ်ဝန်းသည် မြောက်ဘက်တွင် ရွှေဘို၊ တောင်ဘက်တွင် အထက်မင်းလှအထိ ကျယ်ဝန်းခဲ့လေသည်။

ဤသို့ဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်တွင် တောပြွန်သည့် ရလဒ်ကြောင့် ဧရာဝတီမြစ် ရေကြီးခြင်း၊ နည်းခြင်း၊ ချောင်းများ ခန်းခြောက်ခြင်း၊ လယ်များ ကောခြင်း၊ လူများ ငတ်မွတ်ခြင်း၊ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေး ပျက်ပြားလာခြင်းတို့ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

ထိုအခြေအနေတွင် နိုင်ငံခြားကျူးကျော်မှုတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာသည့်အခါ၌ မန္တလေးသည် အမှည့်လွန်နေသည့် သစ်သီးတစ်လုံးကို လက်ဖြင့် တို့ထိလိုက်ရုံဖြင့် ကြွေကျသွား ခဲ့ရလေသည်။

သီပေါရပ်ပုံလွှာ

သီပေါမင်းသည် ဘုရင်ဖြစ်သဖြင့် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲ ပြစ်ပွားခြင်းနှင့် မြန်မာ လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရခြင်းတို့အတွက် သူ့တွင် တာဝန်ရှိသည်ဟု သီပေါမင်းအပေါ်တွင် ပုံချမည်ဆိုလျှင် တရားရာရောက်မည် မဟုတ်ပါ။ အခြေအနေကို ထိန်းချုပ်လိုသည့် ဆန္ဒ ရှိသည်တိုင် သီပေါမင်းသည် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ထိန်းချုပ်၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ စင်စစ် သီပေါမင်းသည် အခြေအနေနှင့် ကံကြမ္မာ၏ သားကောင်မျှသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးခဲ့ဖူးသည်။

သူ့ကောက်ချက်ကို သက်သေထူသည့်အနေဖြင့် သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက သီပေါမင်း သည် ပြင်ပကမ္ဘာလောကကြီးအကြောင်းကို မသိခဲ့ကြောင်း၊ သူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့မှာ နန်းတော်တွင်း ကိစ္စများသာဖြစ်ကြောင်း၊ ဝန်ကြီးများသည် ဘုရင်အမည်ဖြင့် အမိန့်များကို ထုတ်ပြန်ကာ တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် ဝန်ကြီးများကိုယ်တိုင်သည် လည်း သူတို့အလိုဆန္ဒဖြင့် အုပ်ချုပ်နိုင်ခြင်း မပြုနိုင်တော့ဘဲ နောက်ကွယ်မှ ကြိုးဆွဲနေသော ဆွေတော်မျိုးတော်တို့၏အလိုကို လိုက်ခဲ့ကြရကြောင်း၊ သူတို့ကိုယ်တိုင်မှာလည်း ဖွဲ့စည်း အုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေဖြင့် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားသော ဝန်ကြီးများ မဟုတ်သဖြင့် နီးရာစားကို ခြောက်နေကြရကြောင်း၊ တိုင်းပြည်အခြေအနေ ယိုယွင်းလာပြီဟု သဘောပေါက်သည့်အချိန်၌ ဝန်ကြီးများသည် ဗြိတိသျှတို့နှင့် နေစပ်ကျေးဇူးရန် ဆန္ဒရှိခဲ့ကြကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အချိန် မှောင်းသွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့သည် အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းယူကာ ပေါင်းစည်း ထားသော မြန်မာပြည်ကို အိန္ဒိယအင်ပါယာထဲသို့ သွတ်သွင်းရန် ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့သည် ထိုအခွင့်အရေးကို လက်မလွှတ်နိုင်တော့ကြောင်း၊ မြန်မာပြည်ကိုစွဲတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်မည်သူ၊ သို့မဟုတ် အသံကျယ်ကျယ်ဖြင့် ကန့်ကွက်ပြောဆိုမည်သူ ဆို၍ ကမ္ဘာတွင် အင်အားကြီးနိုင်ငံ တစ်ခုမျှ မရှိတော့ကြောင်း၊ ပြင်သစ်တို့၏ အန္တရာယ်ကိုလည်း

မစိုးရိမ်ရတော့ကြောင်း၊ ဗြိတိန်သည် ထိုအချိန်က ကမ္ဘာတွင် အင်အားအကြီးဆုံးနိုင်ငံကြီး ဖြစ်နေပြီး သူ၏ရေတပ်သည်လည်း ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာ အားလုံးကို လွှမ်းမိုးထားနိုင်သည် အခြေအနေတွင် ရှိနေခဲ့ကြောင်း၊ ကမ္ဘာတွင် သူ့ကို ပြိုင်မည့်သူလည်း မရှိတော့ကြောင်း၊ ထိုအချိန်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် လက်မြန်ခြေမြန် လှုပ်ရှားလာကာ မန္တလေးသို့ရောက်လာပြီး သီပေါမင်းကို နန်းချ၍ အိန္ဒိယသို့ပို့ခဲ့ကြောင်းဖြင့် သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးခဲ့သည်။

▶ သို့ဖြင့် မန္တလေးတစ်မြို့လုံးသည် ထိက်စွဲဖြင့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်နေကြသည်။ ထိန်များကို ပိတ်ပစ်ရန် ဘုရင်ကို လျှောက်ကြဟန်တူသည်။ သီပေါမင်းက ငွေနှစ်ကျပ်ဖြင့် ငွေနှစ်သောင်းရအောင် မည်သူသည် လုပ်ပေးနိုင်သနည်းဟု မေးသည်။ ဈေးများတွင် ဈေးရောင်းဈေးဝယ်ဟူ၍ မရှိတော့ဘဲ ထိန်များ တွင်သာ ကျိတ်ကျိတ်တိုနေကြသည်ဟု ထိုစဉ်က မျက်မြင်တစ်ဦးက မှတ်တမ်း တင်ခဲ့သည်။

တစ်ဖက်၌ သီပေါမင်း၏ အုပ်ချုပ်ရေးသည် ယိုယွင်းလာခဲ့ကြောင်း၊ နန်းတွင်း အကောက်ကြီးမှုများ၊ တော်လှန်ပုန်ကန်မှုများ၊ နယ်များတွင် လူဆိုးစားပြတို့ ထကြွသောင်းကျန်း မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက်နေသော ပြည်တွင်းစစ်များ ဖြစ်ပွားနေကြောင်း၊ လူဆိုးများက ဝန်းမော်တစ်ပိုက်ကို လုယူဖျက်ဆီးကာ မန္တလေးနားအထိ ရောက်လာခဲ့ကြကြောင်း၊ အစာငတ်၊ ရေငတ်ဖြစ်သဖြင့် သီပေါမင်း၏ ထောင်ပေါင်းများစွာ သော မြန်မာလူမျိုးလက်အောက်ခံတို့သည် အောက်ပြည်အောက်ရွာသို့ အစုလိုက် အပြုံလိုက် ပြောင်းရွှေ့နေကြသည်။ အခွန်ငွေများမှာလည်း နည်းလာသည်။ သတင်းစာများ၏ အဆိုအရ အစိုးရတွင် ဝင်ငွေရရန်အတွက် မန္တလေးတစ်မြို့လုံးတွင် ထိရုံတွေ ပြည့်နှက်နေသည်။ သီပေါမင်းသည် ငွေကြေးကို အပူတပြင်း ရှာနေရသည်။ ကုန်သွယ်မှုသည် လုံးဝရပ်စဲသလောက် ဖြစ်နေသည်။ သီပေါမင်းသည် အိုင်ယာလန်ထိအကြောင်းကို ကြားဖူးနေသည်။ အစိုးရတွင် ဝင်ငွေရရန်အတွက် ထိဖွင့်လှောင် ကောင်းမည်ဟု အကြံရကာ မန္တလေးမြို့ လေးပြင်လေးရပ်တွင် ထိရုံများကို တည်ထောင်စေသည်။ သီတင်းပတ်တိုင်း ထိဖွင့်သည်။ သို့ဖြင့် မန္တလေးတစ်မြို့လုံး သည် ထိက်စွဲဖြင့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်နေကြသည်။ ထိရုံများကိုပိတ်ပစ်ရန် ဘုရင်ကို လျှောက်ကြ ဟန်တူသည်။ သီပေါမင်းက ငွေနှစ်ကျပ်ဖြင့် ငွေနှစ်သောင်းရအောင် မည်သူလုပ်ပေးနိုင် သနည်းဟု မေးသည်။ ဈေးများတွင် ဈေးရောင်း ဈေးဝယ် ဟူ၍ မရှိတော့ဘဲ ထိရုံများတွင်သာ ကျိတ်ကျိတ်တိုနေကြသည်ဟု ထိုစဉ်က မျက်မြင်တစ်ဦးက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ယင်းတို့မှာ ကျဆုံးကာနီး မန္တလေး၏ ရုပ်ပုံလွှာ ဖြစ်သည်။

သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက မန္တလေး ကျဆုံးခြင်းအတွက် သီပေါကို အပြစ်မတင်၊ စုပုရားလတ်ကိုလည်း အပြစ်မဆို။ ဝန်ကြီးများကိုလည်း အပြစ်မဖို့၊ မန္တလေး ကျဆုံးခြင်းသည် အတွင်းအကြောင်းနှင့် အပြင်အကြောင်းများ ပေါင်းဆုံသွားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ အတွင်းအကြောင်းများမှာ မန္တလေး၏ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေများနှင့် နန်းတွင်းပြဿနာများဖြစ်ပြီး အပြင်အကြောင်းများမှာ ဗြိတိသျှတို့၏ဖိအား ဖြစ်သည်ဟု သူက ယေဘုယျ ထောက်ပြသည်။

မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာခံခါနီးသည့်အချိန်တွင် ထီးနန်းအရိုက်အရာကို ဆက်ခံရေး ပြဿနာ ပေါ်လာခဲ့သည်။ မူလတုန်းက မင်းတုန်းမင်းသည် ထီးနန်းအရိုက်အရာကို ဆက်ခံသူ အဖြစ် အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းသားကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ကနောင်မင်းသား လုပ်ကြံ သတ်ဖြတ်ခံရသည့်အခါတွင် ဆက်ခံရေးပြဿနာသည် မပြီးမပြတ် ကျန်နေခဲ့သည်။ မင်းတုန်းမင်း၏ သားတော်များအားလုံးသည် လုပ်ရည်ကိုင်ရည်၊ ကြံ့ရည်မန်ရည်နှင့် ပြည့်စုံသည့် သားတော်တွေချည်း ဖြစ်သည်။ ထိုသားတော်များကြားမှ မည်သူ့ကို အရိုက်အရာပေးရမည် ဆိုသည့် ကိစ္စသည် မင်းတုန်းမင်းကိုယ်တိုင်အတွက်သာမက ဝန်ကြီးများအဖို့လည်း အရှင်ရခက် သည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် မန္တလေးနန်းတော်ထဲတွင် အစုအသီးသီးသည် ကိုယ်နှင့်နီးစပ် သူမင်းသား နန်းရအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် သီပေါမင်းသား နန်းရအောင် ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်တွင် သားယောက်ျားလေးမရှိဘဲ သမီးတော်သုံးဦးသာ ရှိသည်။ မိမိ၏ သမီးတော်တစ်ပါးပါး သို့မဟုတ် အားလုံးကို သီပေါမင်းသားနှင့် စုလျားရပ်ပတ်ပြီး သီပေါကို နန်းတင်ရန် ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် သူ့နိမ့်ကိုးကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အတွက် ဝန်ကြီးများနှင့် တိုင်ပင်သည်။ ဝန်ကြီးများကလည်း သဘောတူကြသည်။ ဤတွင် မင်းညီမင်းသားများကို 'သတ်ဖြတ်မှု' ဆိုသည့် ကိစ္စ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် မင်းတုန်းမင်း နတ်ရွာခံသည့်အခါ သီပေါမင်းသားသည် ဘုရင် ဖြစ်လာ ခဲ့သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် သီပေါမင်းကိုချုပ်ကိုင်ရန် ကြိုးစားသော်လည်း သမီးတော် စုပုရား လတ်သည် မိမိ၏ကြင်ယာတော်ဖြစ်သော သီပေါမင်းကို ကြိုးကိုင်ခဲ့သည်ဟု သမိုင်းဆရာများနှင့် ပါးစပ်ရာဇဝင်များက ဆိုကြသည်။

ဘုရင်မဖြစ်မီ သီပေါမင်းသားအကြောင်းကို များများစားစား မသိရ။ သီပေါမင်းသား သည် လောင်းရှည်မိပုရား၏ သားတော် ဖြစ်သည်။ လောင်းရှည်မိပုရားသည် မင်းတုန်းမင်း၏ အဖွဲ့အခြင်ခံရသဖြင့် မထင်မရှား နေခဲ့ရသည်။ (မင်းတုန်းမင်းတွင် မိပုရားကလည်း အလွန်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

များသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ကြီး၏ အဆိုအရ မင်းမိဖုရား ငါးကျိပ်၊ သားတော် ငါးကျိပ်နှစ်ပါး၊ သမီးတော် ငါးကျိပ်ခြောက်ပါး၊ မြူးတော် ယောက်ျား လေးကျိပ်တစ်ပါး၊ မြူးတော်မိန်းမ လေးကျိပ်နှစ်ပါး၊ မင်းမိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မြူးတော် ယောက်ျား၊ မြူးတော်မိန်းမ၊ စုစုပေါင်း နှစ်ရာလေးကျိပ်တစ်ပါး ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုစဉ်က သီပေါ မင်းသားသည် ကိုရင်ဘဝဖြင့် နန်းဦးစံကျောင်းတွင် စာသင်နေသည်။ သုဓမ္မာစာပြန်ပွဲတွင် မြေဆိုပြီး ပထမကြီး အောင်ခဲ့သည်။ ဧမည်းတော် နတ်ရွာစံ၍ ထီးနန်းအရာကို ဆက်ခံသည့် အခါတွင် သီပေါမင်းသားသည် အသက် ၁၉ နှစ်သာ ရှိသေးသည်။ သီပေါမင်းသားသည် ပါဠိဘာသာကို ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်းပြီး အင်္ဂလိပ်ဘာသာကိုလည်း အခြားညီတော်၊ မောင်တော် ၇ ဦးနှင့်အတူ ခင်ကြီးမတ်၏ သံတဲကျောင်း (ဒေါက်တာမတ်၏ အင်္ဂလိပ်စာ သာသနာပြု ကျောင်း)တွင် တက်ရောက်သင်ကြားနေသည်။ ကျောင်းတွင် စာတော်ပြု၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို ကောင်းစွာ ပြောတတ်၊ ဖတ်တတ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ကရစ်ကက် ဘောလုံးကစားရာတွင် လည်း တော်သည်ဟု ဆိုသည်။

သီပေါမင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်တို့အပါအဝင် ခဏားခွဲရသော အမျိုးတော်တစ်ဦးက “မိဖုရား ခေါင်ကြီး(ဗုဒ္ဓဘာသာ) သိပ်ထက်မြက်လွန်းတယ်။ သူ့ကို ဘယ်သူမှ ရင်မဆိုင်ရဲကြဘူး။ ဝန်ကြီးတွေလည်း ရင်မဆိုင်ရဲဘူး။ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်လည်း ရင်မဆိုင်ရဲဘူး။ ဘယ်သူမှ ရင်မဆိုင်ရဲ ကြဘူး။ ကျားကို ရင်ဆိုင်လိုက်ချင်သေးတယ်။ သူ့ရှေ့ကိုရောက်ရင် အားလုံး ကြောက်နေကြ ရတယ်။ သူပေးတဲ့အမိန့်ကို ချက်ချင်း လိုက်လုပ်ကြတယ်။ သူ့ရှေ့ရောက်ရင် ဘုရင်ဟာ ကျောင်းသားကလေးလို ဖြစ်နေတယ်။ စိတ်ဆိုးရင် သူပဲ ဘုရင်၊ သူပဲ ဘုရင်မ ဖြစ်နေတယ်” ဟု စာရေးဆရာ ဖီးလ်ဒင်းဟောကို ပြောပြသည်။

သီပေါ၏ အင်္ဂလိပ်စာသင်ဆရာဖြစ်သူ ဒေါက်တာမတ်ကလည်း-

“ကျောင်းတက်နေတုန်းက သီပေါမင်းသားဟာ အလွန်အေးတယ်။ ရိုးရိုးကုပ်ကုပ် ကလေးပဲ နေတာပဲ။ သူ့မှာ တခြားမင်းသားတွေထက်သာတဲ့ အရည်အချင်းလည်း မရှိဘူး။ ကျောင်းမှာ ဆရာစကားကို နားထောင်တယ်။ စည်းကမ်းရှိတယ်။ ဘာပြဿနာမှလည်း မရှိဘူး။ မင်းသားဆိုပြီး အခြားသူတွေထက် အခွင့်အရေးယူတာတို့ ဘာတို့လည်း မရှိဘူး။ နှိမ့်ချပြီး တစ်ဖက်သားကို ယုံကြည်တတ်တယ်။ ဆိုးတာဖြစ်စေ၊ ကောင်းတာဖြစ်စေ တစ်ခုခု လုပ်ဖို့ သွားသွေးဆောင်ရင် အလွယ်တကူ နားဝင်သွားနိုင်တယ်။ သီပေါမင်းသား ဘုရင်ဖြစ်တဲ့ အခါမှာ ကျွန်တော် သီပေါမင်းကို သွားပြီးတွေ့ဖို့ ကြိုးစားသေးတယ်။ ဒါပေမယ့် ကင်းဝန် မင်းကြီးက တွေ့ခွင့်မပေးလို့ မတွေ့ခဲ့ရဘူး။ သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီးလို့ နောက်တစ်နှစ်မှာ

အားဝယ်မှာရှိတဲ့ မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်နဲ့ စုပုရားကြီးတို့ကို ကျွန်တော် သွားတွေ့တယ်။ သူတို့က သီပေါမင်းက ကျွန်တော်အကြောင်း စကားစကား မေးတယ်တဲ့။ သူ့ကိုလာပြီး အစားမဝင်တဲ့အတွက်လည်း တအံ့တကြည်ဖြစ်နေတယ်လို့ ကျွန်တော်ကို ပြောပြတယ်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်ကတည်းက ကျွန်တော်ကို မန္တလေးကို မလာရဘူးလို့ ကင်းဝန်မင်းကြီးက အမိန့်ထုတ်ထားတာကို သီပေါမင်း သိသွားပုံမရဘူး" ဟု ပြောခဲ့သည်။

မန္တလေးတွင် ထိရဲများပွင့်ချိန်က သီပေါမင်းကိုတွေ့ခဲ့ရသည့် မျက်မြင်သက်သေ ဘစ်ဦးက-

"သီပေါဘုရင်သည် သာမန်အရပ်သားတစ်ဦးကဲ့သို့ ပုဆိုးအဝါရောင်၊ အပေါ်အင်္ကျီ အဖြူရောင်တို့ကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။ သျှောင်တွင် စိန်ဆံထိုးတို့ကို ထိုးထားပြီး လက်တွင် နီလာလက်စွပ်တစ်ကွင်းကို ဝတ်ဆင်ထားသည်။ သို့ရာတွင် ရုပ်မှာ များစွာကျသွားခဲ့လေပြီ။ လွန်ခဲ့သည့် တစ်နှစ် အောက်တိုဘာလ သူ့ နန်းတက်စဉ်က သီပေါမင်းသည် နက်ပောင်စူးရှ သည့် မျက်လုံး၊ သံလွင်ရောင်အသားတို့ဖြင့် ခန့်ညားချောမောသည့် လှလင်ပျိုတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုမူ သူ့မျက်နှာသည် ပွဖောင်းဖောင်းဖြစ်နေပြီး မျက်လုံးများသည် ချိုင့်ဝင်ကာ အသက်ကင်းပုံနေပြီ။ သို့ရာတွင် နန်းကျပြီး ရတနာအိမ်တွင် ရောက်နေသည့်အခါ၌ သီပေါမင်း သည် အရက်သေစာတို့ကို သောက်စားခြင်း မရှိပေ။ မဂ်ဂျီမဂ်က ယခင်ကလည်း အရက်သေစာတို့ကို သောက်စားခဲ့သည့် လက္ခဏာတို့ကို မတွေ့ရ။ ဝက်သားကိုမူ တော်တော်ကြိုက်ပေသည်" ဟု ချေးခဲ့သည်။

သီပေါမင်း၏ မန္တလေးမှ ထွက်တော်မူခန်းမှာလည်း ပြဇာတ်တစ်ပုဒ်နှင့် တူသည်။ ဒြဲတီသို့တို့၏သင်္ဘောများသည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့၊ မနက် ၉ နာရီ အချိန်တွင် မန္တလေးဆိပ်ကမ်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြသည်။ ပြီး တပ်များကို ကမ်းပေါ်သို့ချသည်။ ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က သီပေါမင်းနှင့် နန်းရင်းဝန်ကြီးတို့ သူ့ကို လာရောက်တွေ့ဆုံလိမ့် မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။ သို့ရာတွင် မည်သို့မျှ ရောက်မလာကြပါ။ ကင်းဝန်မင်းကြီးက သူ့ကိုယ်တိုင် သင်္ဘောဆိပ်သို့ ဆင်းလာမည်ဟု ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ကို အကြောင်းကြားခဲ့ သည်။ ယခုမူ ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ အရိပ်အရောင်ကိုလည်း မတွေ့ရ။

နိုင်ငံရေးအရာရှိ ခိုလှုံမှုကြီး (ကာနယ်) စလေဒင်နှင့် သူ့အခြေအရံ နှစ်ဦးတို့သည် မန္တလေးနန်းတော်ထဲသို့ ရဲရဲတင်းတင်းဖြင့်ပင် ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် နန်းတော် ၌ ရိုးတံခါးဝတွင် အစောင့်များ ရှိသည့်တိုင် အစောင့်များကလည်း သူတို့နှစ်ဦးကို တားဆီးခြင်း မပြုကြ။ ထိုစဉ် သူတို့ဆီသို့ ဆင်ဖြင့်လာနေသော ကင်းဝန်မင်းကြီးကို မြင်ရသည်။ ကင်းဝန်

မင်းကြီး က “နန်းတော်ထဲသို့ ငြိတိသျှတပ်သားများ ဝင်ခွင့်မပေးပါနှင့်။ စလေဒင်တစ်ဦးသာ သူနှင့် လိုက်ခဲ့ပါ” ဟု ခေါ်သည်။

ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့်အတူ လွတ်တော်ထဲသို့ လိုက်လာခဲ့သည်။ သီပေါမင်းမှာ သူ့ကိုကြိုဆိုရန် လွတ်တော်ထဲတွင် ရောက်နေသည်။ သူနှင့်အတူ စုပုရားလတ်နှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့လည်း ရှိနေသည်။ သီပေါမင်းမှာ ကောား ပြောသည့်အခါတွင် စိတ်လှုပ်ရှား နေဟန်ရှိကြောင်း။ ထို့နောက်မှ တည်ငြိမ်သွားကာ “ကျွန်ုပ်နှင့်တကွ ကျွန်ုပ်၏တိုင်းပြည်ကို သင့်ထံ အပ်လိုက်ပြီ၊ ကျွန်ုပ်အား နန်းတော်မှ ချက်ချင်း တခြားသို့ ခေါ်မသွားရန်ကိုသာ ကျွန်ုပ် ပြောလိုသည်။ ပြင်ဆင်ရန်အတွက် တစ်ရက် နှစ်ရက်ခန့် အချိန်ပေးစေလိုသည်။ ယခုလောလောဆယ်တွင်မူ နန်းတော်မှထွက်ခွာပြီး ငွေရာသီခံနန်းတွင် ဧကန်နေတော်မူမည်” ဟု ပြောသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က တပ်မတော်၏ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသာလျှင် အာဏာအပိုင်ဆုံးဖြစ် ကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့်မူ တင်းမာစွာ ဆက်ဆံလိုသောဆန္ဒ မရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဖြို့တော်နှင့် တိုင်းပြည်မှ အမြန်ဆုံးထွက်ခွာရန် ပြင်ဆင်စေလိုကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

သီပေါမင်းသည် ထွက်ပြေးရန် ဆင်အစီးငါးဆယ်ကို အသင့်ပြင်ထားကြောင်း စသည့် ကောလာဟလများ ရှိနေသဖြင့် ငြိတိသျှတပ်များက နန်းတော်ဖို့ရိုးတံခါးများနှင့် အပြင်စည်းမှ အဆောက်အအုံများအားလုံးကို သိမ်းပိုက်ထားလိုက်ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစားမည့် အရိပ်လက္ခဏာများရှိကြောင်းကို သီပေါမင်းအား အရိပ်အမြှောက် ပြောပြသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက “ကျွန်ုပ် ဘယ်ကိုသွားနိုင်မှာလဲ။ ဘယ်ကိုမှသွားလိုတဲ့ ဆန္ဒလည်း မရှိပါဘူး။ ခု သင်ရောက်လာပြီ ဖြစ်တဲ့အတွက် အဲသည်နေရာမှာပဲနေလိုသည့် ဆန္ဒသာ ရှိတော့တယ်။ ကျွန်ုပ်အား ကောင်းမွန်စွာဆက်ဆံအောင်သာ ကြည့်ပေးပါ။ သင် ခေါ်ရာသို့လိုက်ရန် အဆင်သင့် ရှိပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ကို ခေါ်ဆောင်သွားကြသည့်အခါတွင် သင်လည်း အတူလိုက်ခဲ့စေ လိုပါတယ်” ဟု သီပေါမင်းက ပြောသည်။

ဝန်ကြီးများကလည်း မိမိတို့သည် မှောက်တစ်နေ့ မနက်တွင် သီပေါမင်းကို ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်လက်သို့ အပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မအပ်ခဲ့လျှင် မိမိတို့အသက်ကို စီရင်နိုင်ကြောင်းဖြင့် အာမခံကြသည်။

ထိုနေ့ည၌ပင် ငြိတိသျှတပ်များသည် လွတ်တော်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ပြီး ထိုဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်မှာလည်း ထိုနေ့ညတွင် လွတ်တော်ထဲမှာပင် အိပ်လေသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပါတော်မှရှုခင်း

ထိုနေ့ညနေ (၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၈ ရက်)၌ ကျွန်ုပ်သည် သီပေါဘုရင်ကို ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ထံ အပ်နှံသည်။ လိုအပ်သည့် ပြင်ဆင်မှုများကို ပြုလုပ်ပြီးနောက် နန်းကျ သီပေါဘုရင်သည် သူ၏မိဖုရား (စုဖုရားလတ်)၊ မယ်တော်ဖုရား (ဆင်ဖြူမရင်)တို့အပြင် အမျှတော်အနည်းငယ်တို့နှင့်အတူ နန်းတော်ကြီးမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ ၎င်းတို့သည် နန်းတော် လှေကားရင်းမှ အရှေ့ဘက်မြို့တံခါးအထိ တစ်ဖက်တစ်ချက်စီ တန်းရပ်နေကြသော ဥရောပ တိုက်သား စစ်သည်များ၏ကြားမှ ဖြတ်လျှောက်လာကြသည်။ ထိုနေရာတွင် ၎င်းတို့ကို သင်္ဘောဆိပ်သို့ တင်ဆောင်သွားမည့် ရထားများက အသင့်စောင့်နေကြသည်။ သင်္ဘောဆိပ် ဆီသို့ ညနေအချိန်ကျမှပင် ရောက်တော့သည်ဟု ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က သူ၏ အစီရင်ခံစာတွင် သီပေါမင်းအား ဆောင်ယူခဲ့ပုံကို ဖော်ပြထားသည်။

“သင်္ဘောဆိပ်တွင် လူအများ စုရုံးရောက်ရှိနေကြလေပြီ။ ညဉ့်အမှောင် ရောက်လာပြီ ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့တာဝန်မှာ ပို၍ကြီးလာသည်။ နေရာအနှံ့အပြားမှာ အမျိုးသမီးတို့၏ ငိုကြွေးသံများကို ကြားရသည်။ လူအုပ်ကြီးမှာလည်း မိမိတို့မြင်လိုသည့်အရာကို မတွေ့မြင် ရသဖြင့် စိတ်မရည်သည့် အမှုအရာများကို ပြုလာလေပြီ။ (ဆန္ဒပြခြင်းဟု ခေါ်နိုင်မည်ဆိုလျှင်) ထိုဆန္ဒပြမှုသည် အားနည်းသော ဆန္ဒပြမှုတစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့အား သင်္ဘောပေါ်သို့ တင်သည့်ကိစ္စမှာ နောက်ထပ် အနှောင့်အယှက် အတားအဆီး တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဘဲ ပြီးစီးသွားခဲ့သည်” ဟု ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်က ရေးခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်နှင့်အတူ မန္တလေးသို့ ချီတက်လိုက်ပါလာခဲ့သည့် ဗိုလ်မှူး အက်ဒမန် ချားလ်စ်ဘာရောင်း၏ မှတ်တမ်းမှာလည်း စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဒင်၏ မှတ်တမ်းမှာ အစီရင်ခံစာသဘောမျှသာ ဖြစ်သည့်အတွက် သူ့မှတ်တမ်းတွင် အချုပ်လောက်သာပါသည်။ သို့ရာတွင် ဗိုလ်မှူးဘာရောင်း၏ မျက်မြင်မှတ်တမ်းမှာ အလွတ် သဘော ဖြစ်သည့်အတွက် အသက်ဝင်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဗိုလ်မှူး ဘရောင်းက ပါတော်မူမြင်ကွင်းကို ရေးခဲ့ရာ၌-

“မန္တလေးမြို့ကို ရေဘေးပျက်ကွယ်ရန် တည်ဆောက်ထားသည့် တာရီးကြီးနှင့် မြစ်ဆိပ်အကြား ကျယ်ပြန့်သည့် ကွက်လပ်တွင် တပ်များကို တပ်ပွဲအလိုက် နေရာချထားလိုက်သည်။ စစ်ကြောင်းများကို လေးကြောင်းပြန့်၍ လေးဖက်လေးတန်မှ နန်းမြို့ရိုးထဲသို့ ဝင်ရန် စီစဉ်သည်။ မြင်းတပ်များမှာ စစ်ကြောင်းအသီးသီးက လိုချင်နေကြသဖြင့် ကျွန်ုပ်ပါဝင်သည် ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ခါဂတ်စ်၏အဖွဲ့ လုံခြုံရေးကို စောင့်ကြပ်ရန်အတွက် မြင်းတပ်ဗိုလ်တစ်ယောက်နှင့် မြင်းတပ်သား နှစ်ဆယ်ခန့်ကို မနည်းချန်ထားရသည်။”

“မွန်းတိမ်ပြေသည်နှင့် ဘင်ခရာတီးဝိုင်းမှ တီးမှုတ်သံ ပေါ်လာကာ ချီတက်ပွဲလည်း အပြေတော့သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အလမ်း ဟုခေါ်သည့် လမ်းမတစ်လျှောက် ချီတက်လာခဲ့ကြကာ လက်ခံဘက်သို့ ချိုးလိုက်ပြီးနောက် ထိုမှတစ်ဖန် တောင်တံခါးတည့်တည့်မှ ဝင်ရန် အတွက် ယာဘက်သို့ ချိုးလိုက်ကြသည်။”

“ကိုက်ငါးဆယ်လောက်ကျယ်ပြီး အမှိုက်အမျိုးမျိုး၊ အညစ်အကြေးအမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ဝက်များ၊ ခွေးများ ဥဒဟိုသွားလာနေသည့် လမ်းမကြီးတစ်လျှောက် တစ်နာရီခန့် ချီတက်လာခဲ့ကြပြီးနောက် မြို့ရိုးကြီးကို ကျွန်ုပ်တို့ရှေ့တွင် ဘွားခနဲ တွေ့လိုက်ရသည်။ ကျွန်ုပ်သည် ထိုမြို့ရိုးကြီးကို လွန်ခဲ့သည့်နှစ်များ မကြာမီက မြင်ခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်တွင် မြို့ရိုးကြီးကို ပြန်၍ ပြင်ဆင်မွမ်းမံထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုစဉ်ကမူ ထိုမြို့ရိုးကြီးသည် ထိုမျှလောက်ကြီးမား၍ ထိုမျှ ခမ်းနားလိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် မထင်ခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံလိုပါသည်။ မြို့ရိုးကြီးမှာ ကျယ်ပြန့်ကြီးမားပြီး စိတ်ရွှင်လန်းဖွယ်ရာကောင်းလှပါသည်။ လှပသည့် ပြသော်များ ကြိုကြား ကြိုကြား တည်ဆောက်ထားသည့် နီကြန့်သော အုတ်တံတိုင်းမြင့်မြင့်ကြီးများ၊ ထိုတံတိုင်းကြီးများ အောက်ခြေမှ (နောင်တွင် မြင်းပြိုင်ကွင်းလုပ်ခဲ့သည်) စိမ်းလန်းကျယ်ပြန့်သော မြက်ခင်း၊ ထိုနောက် ကြည့်လင်ငြိမ်သက်သည့် ကိုက်ရှစ်ဆယ်ခန့်ကျယ်သော လှပသည့် ကျုံး၊ ထိုနောက် ကျုံးအပြင်ဘက် မြို့ထဲသို့ထွက်သည့် ကိုက်ငါးဆယ်ခန့်ကျယ်သော လမ်းစသည်တို့ကို မြင်ရသည်။ ရှုခင်းထက် အခြေအနေက ပို၍ပင်ခမ်းနားကြီးကျယ်ကာ လေးနက်နေသည်။ နောက် ဘာဖြစ်မည်ဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ခမ်းနားဂုဏ်ပြောင်သော မရေရာမှု ရှိနေသည်။ ထိုမရေရာမှုတိုင်းသည်လည်း အမြဲတမ်းလိုလို စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းနေသည်။ မြို့ရိုးတံခါးများကို ဖွင့်ထားမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စစ်သားများကလည်း လက်နက်ချကြမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရင်ကလည်း သူ့ကိုယ်သူ အပ်နှင်းမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ သိထားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ခြားနားသော ကြံဆိုမှုကို ရင်ဆိုင်ရန်လည်း အသင့်ပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်သည်။ ဘာဖြစ်မည်ကို မည်သူမျှ မသိနိုင်။ ကျွန်ုပ်တို့ မြို့ရိုးအတွင်းသို့ရောက်သည်နှင့်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သေနှုတ်များဖြင့် ဆီး၍ ခုခံပစ်ခတ်မည်လောဆိုသည့် အချက်မှာ ဘာမျှရောဂါခြင်း မရှိ။ သို့ရာတွင် ဘာမျှမဖြစ်ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် တစ်ခုသောတံတားကို ဖြတ်ကာ နိုင်ငံခြားမြို့တော်သည် ကျွန်ုပ်တို့ပိုင်နယ်အဖြစ် နှစ်ပေါင်းတစ်ရာခန့်က တည်ရှိခဲ့သည့်နယ် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု ကင်းရွာဖြင့် 'ဘုရင့်မြို့တံခါး'သို့ ဝင်လာခဲ့ကြသည်။ နန်းမြို့တွင်းရှိ လမ်းကျယ်ကြီးများပေါ်တွင် လူရိပ်လူရောင်ကို မတွေ့ရ။ တွေ့ရသမျှလူများမှာလည်း အိမ်ရှေ့တွင် ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကာ ကျွန်ုပ်တို့ကို ဘာမျှမထူးခြားသည့်နယ် ငေးကြည့်နေကြသည်။ နန်းတော်တွင် အချို့သော စစ်သားများ စောင့်ကြပ်လျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် လက်နက်ချရန် ပြောသည်နှင့် သူတို့သည် ဈာန်ချင်း လက်နက်ချကာ လက်နက်များကို တစ်နေရာတွင် လာရောက်စုပုံကြသည်။ ကျွန်ုပ်၏ မြင်းတပ်သားများကို မြို့ရိုးအပြင်ဘက်တွင် နေရာချထားရန် ကျွန်ုပ်ကို အထက်က ညွှန်ကြားသည်။ နောက်ဆုံးအချိန်တွင် ဘုရင်ကို ဆောင်ယူထွက်ပြေးကြမည်ဆိုသော ကြောင့် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုသို့သော ကြိုးစားမှုများကို မတွေ့ရပါ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မြို့ရိုးအရှေ့ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်တစ်လျှောက်ကို မြင်းဖြင့်လျှောက်ကြည့်ပြီး မြောက်ဘက်မြို့ရိုးအလယ်ပေါက်မှနေ၍ နန်းမြို့ထဲသို့ ဝင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက် အထက်တွင်ဆိုခဲ့သည့် နန်းတွင်း မြို့ရိုးထဲရှိ ခံတပ်အနီးတွင် ရပ်လိုက်ကြသည်။

"ထိုနေရာတွင် တပ်များအားလုံးကို စုရုံးပြီး တန်းမြတ်လိုက်ကြသည်။ ကျွန်ုပ်လည်း ဘုရင့်နန်းတော်တံခါးဝ အပြင်ဘက်တွင်ရှိနေသော ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏ အဖွဲ့ရှိရာသို့ လာခဲ့သည်။ နောက်ထပ် ဘာလုပ်ရမည်ကို မည်သူမျှ သိကြဟန်မတူပါ။ ဘုရင့်အနီးတွင်ရှိနေသည့် နိုင်ငံရေးအရာရှိ (ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်) အပေါ်တွင်သာ တည်နေပါသည်။

"အတန်ကြာသည့်အခါတွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင် ရောက်လာပါသည်။ ဘုရင်နှင့် တွေ့ဆုံပြီးနောက်၌ ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်မှာ တော်တော် စိတ်လှုပ်ရှားနေဟန်တူသည်။ သူက ဘုရင်အား နောက်ထပ်တစ်ရက်လောက် လွတ်လပ်စွာ နေခွင့်ပေးဖို့လိုအပ်ကြောင်း တိုက်တွန်းသည်။ "ဘုရင်က တည်ငြိမ်နေပြီး လုံးဝ ဣန္ဒြေမပျက်ဘူး။ ဒါပေမယ့် ခဏနေချင်သေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ခွင့်ပြုသလောက်တော့ အချိန်ယူချင်သေးတယ်" ဟု ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်က ပြောသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ တိုင်ပင်ကြပြီးနောက် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က နောက်တစ်ရက် အချိန်ပေးရန် သဘောတူသည်။ သို့ရာတွင် နောက်တစ်နေ့ မွန်းတည့်အချိန်တွင် လက်နက်ချရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေဖို့လိုကြောင်း ဘုရင်ကို ရှင်းလင်းစွာ ပြောကြားရန် လိုကြောင်းကိုမူ ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်ကို ပြောသည်။ အစောင့်တပ်ရင်း နှစ်ရင်း (ဟန်ပရိုင်းယား တပ်ရင်းနှင့် မဒရပ်စ် ပိုင်အိုးနီးယားတပ်ရင်းတို့ ဖြစ်သည်။)ကို နန်းတော်ထဲတွင် ချထားလိုက်ပြီး မြို့တံခါးများတွင်လည်း အစောင့်အခိုင်အလုံ ချထားလိုက်သည်။ ကျွန်တပ်များမှာ သင်္ဘောဆိပ်သို့ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

ထိုနေ့ ညနေ၌ မနက်ဖြန်တွင် ဒုတိယအကြိမ်နှင့် အောင်ပွဲခံအဖြစ် နန်းတော်သို့ဝင်ရန် တပ်များကို အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်။

နောက်တစ်နေ့ မနက် ၁၀ နာရီတွင် ယမန်နေ့က ချီတက်လာခဲ့သည့် လမ်းကြောင်း အတိုင်း စစ်ကြောင်းအသီးသီး ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။ နန်းတော်ရှေ့ သတ်မှတ်ထားသည့် စုရပ်တွင်ဆုံမိရန် တပ်များသည် မြို့ရိုးတံခါးအသီးသီးမှနေ၍ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြ သည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်နှင့် သူ့အဖွဲ့သည် နန်းတော် ဗဟိုတံခါးအတွင်း စုဝေးကြသည်။ ထို့နောက် နန်းကျဘုရင်သည် သူ့ကိုယ်သူ့အပ်နှံရန် အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီဆိုသည့် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင်၏ အကြောင်းကြားချက်ကို စောင့်ဆိုင်းကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် အပြင်တွင် စောင့်ဆိုင်းနေကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့တွင်မူ ရှည်ကြာလှချည်ဟု အောက်မေ့မိသည်။ ကြာသော် ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်၏ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းသော တည်ငြိမ်မှုနှင့် အေးဆေးမှုတို့ပင်လျှင် ပျောက်ကွယ်တော့မည့် အရိပ်အရောင်တို့ ပေါ်ပေါက်လာလေပြီ။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်သည် စစ်သားကောင်းနှင့် လူကြီးလူကောင်းတစ်ယောက် ပီသစွာ (တကယ်လည်း ထိုအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။) မိမိ၏ လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုကြောင့် နူးညံ့သိမ်မွေ့၍ စိတ်ထိခိုက်ဖွယ် ကောင်းသောအချိန်တွင် ဘုရင်အား မရိုမသေ၊ မစာမနာ ပြုမိမည်ကို လိုလားခြင်း မရှိပါ။

“နောက်ဆုံးတွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင် ထွက်လာကာ ဘုရင်က တရားဥပဒေ၏ သက်ညှာခွင့်ကို နောက်ထပ်တစ်ရက်လောက် လိုချင်သည်ဟု ပြောသည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါ ဂတ်စ်က ထိုအချက်ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ငြင်းဆိုလိုက်သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင်သည် နန်းတော်ထဲသို့ ပြန်ဝင်သွားပြန်သည်။ ခဏအကြာတွင် ပြန်ထွက်လာကာ ဘုရင်က ဗိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်အား ဆီးကြိုရန် အဆင်သင့်ဖြစ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည်။

“ယခုအချိန်၌ မြို့ရိုးတံခါးများအားလုံး ပွင့်သွားလေပြီ။ ဟန့်ပရိုင်းယား တပ်ရင်းသည် နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်လာသည်။ တပ်ဦးက ညီလာခံသဘင်ခန်းမ ကျောက်တုံးလှေကားရင်းသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် တပ်များသည် တန့်ရပ်လိုက်ကာ အသင့်တပ်ထားသော လှံဖွယ်များ ကိုင်လျက် တစ်ဖက်တစ်ချက် မျက်နှာချင်းဆိုင်၍ ရပ်လိုက်ကြသည်။ အဖမ်းခံ သီပေါဘုရင် သည် ထိုစစ်သားတန်းများကြားမှ ပြတ်သန်းလာရမည် ဖြစ်သည်။

“နန်းတော်ဦး၏ လှေကားထိပ်တွင် စစ်သားတန်းကြီး တန်းစီပြီးသား ဖြစ်နေလေပြီ။”

“ညီလာခံခန်းမ အဝင်တွင် ဘုရင်လူတန်းကြီး ပေါ်လာလေပြီ။ လူတန်းကြီးကို ဝန်ကြီး ရှစ်ဦးတို့က ခေါင်းဆောင်လာကြသည်။ သူတို့အားလုံး၏ အမူအရာမှ ခန့်ညား၍ တည်ငြိမ်သည်။ မျက်နှာထားကောင်းသူ တစ်ယောက် နှစ်ယောက်ကိုလည်း တွေ့ရ၍ မျက်နှာ ဆိုးသူ တစ်ယောက် နှစ်ယောက်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ သူတို့အားလုံးမှာ အဖြူရောင် သိုရင်းအင်္ကျီကြီးများကို ဝတ်ထားကြပြီး ခေါင်းတွင်ပဝါ ခေါင်းထားကြသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင်

ယနေ့မနက်လေးစာအုပ်တိုက်

အထူးခြားဆုံးပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကင်းဝန်မင်းကြီး ဖြစ်သည်။ သူ့ကလက်ဖျတ်လတ်သည် အဘိုးကြီး တစ်ဦးဖြစ်သူ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် နန်းရင်းဝန်ကြီးအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ အမှုထမ်းခဲ့ဖူး သည်။ နောက်တစ်ဦးမှာ ကျွန်ုပ်တို့ မသိမ်းပိုက်မီ ကာလကရော သိမ်းပိုက်ပြီးနောက်တွင်ပါ လူထု၏နှုတ်ဖျားတွင် ရေပန်းစားခဲ့သည့် တိုင်တားမင်းကြီး ဖြစ်သည်။ တိုင်တားမင်းကြီးမှာ အရပ်ပြတ်ပြတ်၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည် တောင့်တောင့်၊ စည်းစိမ်ရှိရှိ နေထိုင်ခဲ့ရဟန်တူပြီး အသက်လေးဆယ်အရွယ်လောက် ဖြစ်သည်။

► **မွေရာသီစံနန်းငယ်မှထွက်ကာ တမန်သလင်းခင်းထားသော လင်းကလေး အတိုင်း၊ ကျွန်ုပ်တို့သို့ လျှောက်နေကြသည်။ သီပေါမင်း၊ မိပုဂ္ဂားနှင့် မယ်တော်ဆင်ဖြူမူရင်တို့မှာ ရှေ့ထုတန်းတွင် ရှိသည်။ မိပုဂ္ဂားနှင့် မယ်တော်က သီပေါမင်းလက်ကို တွဲထားကြသည်။**

“အားလုံး အဆင်သင့်ဖြစ်သည့်အခါတွင် လူတန်းကြီးသည် နိုင်ငံရေးအရာရှိ ခေါင်းဆောင်၍ ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ကလည်း နန်းတော်ရှေ့ကွက်လပ်ကို ဖြတ်သန်းကာ လှေကားမြေရင်းသို့ လာခဲ့ကြသည်။ လှေကားမြေရင်းတွင် အနည်းဆုံး ပေနှစ်ဆယ်ခန့်ရှည်သော အမြောက်ကြီးနှစ်လက်ကို ချထားသည်။ ဝပြုံးနေသည့် ဝန်ကြီးများသည် လှေကားထမ်းများကို ပြည်းညှင်းစွာ ဆင်းသက်လာကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့က ညီလာခံသဘင်ခန်းမကြီးကို ဖြတ်လာခဲ့ကြ သည်။ (ခန်းမပေါ်တွင် ပြာသာဒ်တစ်ဆောင် တက်ထားပြီး ယင်းကို ‘ကြေငွေ့၏ ဗဟို’ ဟု ခေါ်သည်။) ညီလာခံခန်းဆောင် တိုင်လုံးကြီးများကို ရွှေပိန်း ချထားသည်။ ခန်းဆောင် အဆုံးတွင် ဘုရင်၏ ရာဇပလ္လင် ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ရာဇပလ္လင်၏ ဘယ်ဘက်မှဖြတ်ကာ ဝက်ပါလို ကျွေ့ကောက်ရွပ်ထွေးသော စင်္ကြံလမ်းကလေးများ၊ အဆောက်အဦများကြားထဲသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ရွှေပိန်းချခန်းမဆောင်များ၊ မှန်ချပ်ကြီးများစီထားသော တောက်ပပြီးပြက်သည့် ခန်းဆောင်များကို ဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် လှေကားထစ်တစ်ခုအတိုင်း ဆင်းလာခဲ့သည်တွင် အုတ်ခင်း စင်္ကြံများ၊ ရေကန်များ၊ ရေပန်းများ၊ သစ်ပင်များ ရှိပြီး အုတ်တံတိုင်း ကာရံထားသည့် အကန်ကလေးများကို ဖြတ်၍ ဥယျာဉ်တစ်ခုထဲသို့ ရောက်လာခဲ့ကြသည်။

“ထိုသို့သော အကန်ကလေး သုံးလေးခုကို ဖြတ်သန်းပြီးနောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် ဥယျာဉ်အဆုံးတွင်ရှိသည့် မွေရာသီစံဆိမ်ကလေး တစ်ဆောင်ကို လှမ်းမြင်ကြရသည်။ စံဆိမ်ရှေ့ ဝရန်တာတွင် ခပ်ငယ်ငယ် မြန်မာတစ်ဦး ထိုင်နေသည်။ သူ့ကို ကြည့်ရသည်မှာ အေးအေး ဆေးဆေးပင်။ သူ့အနီးတွင်လည်း အမျိုးသမီးနှစ်ဦး ထိုင်နေကြသည်။ တစ်ဦးမှာ အသားအရေ ကြိုလိုနေသည့် အသက်ကြီးကြီး အမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ဦးမှာ အသက်ငယ်ငယ်

ရုပ်ရည်မဆိုးသော အမျိုးသမီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သူတို့နောက်တွင်မူ တံခါးကြားမှ လှမ်းကြည့်နေသော အမျိုးသမီး သုံးလေးယောက်ကို တွေ့ရသည်။ ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်က ဦးထုပ်ကို ချွတ်ကာ ဦးညွတ်နှုတ်ဆက်ပြီး ဝန်ကြီးများက မြေပြင်တွင် ဝပ်တွား၍နေကြသည်ကို ထောက်လျှင် ထိုသူမှာ 'ဘုရင်တို့၏ ဘုရင်' ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် ခန့်မှန်းသည်။ ပါးစုနဲ့ ဖောင်းဖောင်းနှင့် လူငယ်သည် မလှုပ်မယှက် ထိုင်မြဲ ထိုင်နေသည်။ သို့ရာတွင် အနီးကပ်၍ သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်သည့်အခါ တွင်မှ သူ့မျက်နှာတွင် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သည့်အသွင် ပေါ်နေသည်ကို မြင်ရသည်။

အစောင့်တပ်များက မနီးမဝေးတွင် နေရာယူကြသည်။ ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် ရွှေသို့တက်လာပြီး ဘုရင်ကို ရိုသေစွာ ဦးညွတ်သည်။

"အမျိုးသမီးငယ်မှာ ဘုရင်၏ မိဖုရား ဇုပုရားလတ်ဖြစ်ပြီး အသက်ကြီးကြီး အမျိုးသမီး မှာ သီပေါမင်း၏ အုပ်စိုးမှုကို နှာမည်ပျက်အောင်လုပ်ခဲ့သည့် အစုလိုက် အမြိုလိုက် သတ်ဖြတ်မှု များကို လှုံ့ဆော်ခဲ့သော မယ်တော် ဆင်ဖြူမရင် ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖြူမရင်မှာ သေးသေးညက်ညက်၊ ကြီးလှိုလှိုနဲ့ မျိုးလွန်ရိုးပြီး အများသူငါ ပြောကြသည့် ပြတ်သားမှု၊ ဉာဏ်အမြော်အမြင် ရှိမှု၊ လုပ်ရဲကိုင်ရဲရှိမှု စသည်တို့ကို သူ့မျက်နှာပေါ်တွင် မတွေ့ရပါ။ အမျိုးသမီးများ၏ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့နေသော မျက်လုံးများသည် ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်၊ ထိုမှ ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်၊ ထိုမှ အစောင့်တပ်သားများနှင့် သူတို့၏ ပြောင်လက်နေသော လှံစွပ်များကို တစ်လှည့်စီ ကြည့်နေကြသည်" ဟု ခိုလှုံမှု ဘရောင်းက သူ့မျက်မြင် ပါတော်မူရှုစင်ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

သီပေါမင်းနှင့် ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်တို့ အပြန်အလှန် စကားပြောကြပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ခိုလှုံမှု ဘရောင်းက အောက်ပါအတိုင်း မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ခိုလှုံမှုကြီး စလေဒင်နှင့် သီပေါဘုရင်တို့သည် အတန်ကြာမျှ စကားပြောဆိုကြသည်။ သူတို့နှစ်ဦး ပြောဆိုသည့် စကားများကို ခိုလှုံချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သို့ ဘာသာပြန်ပေးရသည်။ သူတို့နှစ်ဦး၏ စကားမှာ အောက်ပါသဘောအတိုင်း ဖြစ်သည်။

စလေဒင် - ယခုလာရောက်သူမှာ အင်္ဂလိပ်ခိုလှုံချုပ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယမန်နေ့က သင်ပေးခဲ့သည့် ကတိအတိုင်း ဆောင်ရွက်ပြီးနောက် သင့်ကိုယ်သင် သူ့ထံတွင် အပ်နှံဖို့ မေတ္တာရပ်ခံရန် လာရောက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သီပေါမင်း - ခိုလှုံချုပ်ကြီးက ကျွန်ုပ်၏ အသက်နှင့် ကျွန်ုပ်မိသားစုများအသက်ကို ချမ်းသာပေးမည်လား။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဝလေ၁င် - ချမ်းသာပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသည် သင့်အား လေးစားမှု၊ ကြင်နာမှုဖြင့် ဆက်ဆံမည် ဖြစ်ပါသည်။ သင် ကြိုက်နှစ်သက်သော သူကို ခေါ်ခွင့်ရှိပါသည်။ သင်၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများကိုလည်း ယူခွင့်ရှိပါသည်။

သီပေါမင်း - အင်္ဂလိပ်စစ်သားများသည် ကျွန်ုပ်အား ကျွန်ုပ်တိုင်းသူပြည်သားတို့၏ ရန်မှ ကာကွယ်ပေးမည်လား။

ဝလေ၁င် - ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသည် သဘောဆီပ်သို့ သင်သွားသည့်အခါတွင် စစ်သားများ စောင့်ရှောက်လိုက်ပါစေရန် စီစဉ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အတန်ကြာမျှ တိတ်ဆိတ်နေသည်။

ဝလေ၁င် - သင်နှင့်အတူ မည်သည့်ဝန်ကြီးကို လိုက်ပါစေလိုသော သဘောဆန္ဒ ရှိပါ သနည်း။

ထိုအချိန်တွင် လက်အုပ်ချီကာ မျက်နှာကို မြေကြီးတွင်အပ်၍ စေားနေကြသော ဝန်ကြီးများ လှုပ်လှုပ်ရွရွ ဖြစ်သွားသည်။

သီပေါမင်း - ကျွန်ုပ် အပမ်းခံရသည့်အခါတွင် ကျွန်ုပ်အား ချစ်ခင်နှစ်သက်သူတို့ လိုက်ကြ လိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်ထက် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ချစ်ခင်သူတို့မှာမူ လိုက်ပါ ခြင်းမပြုဘဲ သူတို့၏ ခည်းစိမ်းဥစ္စာများကိုသာ တွယ်တာကာ နေကြပေလိမ့်မည်။

ဝလေ၁င်က ဝန်ကြီးများဘက်သို့ လှည့်ကာ ဘုရင်နှင့်အတူ ရန်ကုန်သို့ လိုက်ပါလိုသူ ရှိသလောဟု မေးမြန်းသည်။ အတန်ကြာမျှ ငြိမ်သက်နေပြီးနောက် တစ်ယောက်ကထ၍ မိမိသည် မိမိ၏အရှင်သခင်နှင့် လိုက်ပါလိုကြောင်း ပြောဆိုပြီးနောက် တစ်စုံတစ်ရာကို ရွတ်ဆိုနေသည်။ သီပေါမင်းသည် ဝန်ကြီးများအား သေးငယ်သော မျက်လုံးများဖြင့် လှောင်ပြောင်၍ မယုံနိုင်သော အကြည့်ဖြင့် ကြည့်နေသည်။ ထို့နောက် လက်ကို ခပ်ပြင်းပြင်း လှုပ်ရမ်းလိုက်သည်။ ယင်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့မျှ ပြောလိုခြင်းမရှိ ဟူသော သဘော ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်း - ဝလေ၁င်၊ အသင်သည် ကျွန်ုပ်၏မိတ်ဆွေဟောင်း ဖြစ်သည့်အလျောက် ကျွန်ုပ် နှင့် အတူလိုက်ပါစေလိုသည်။

ဝလေ၁င် - မဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ဝမ်းနည်းပါသည်။ တာဝန်အရ ကျွန်ုပ်မှာ ဤတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

တပြည်းပြည်းဖြင့် အချိန်မှောင်းလာပြီ ဖြစ်သည့်အတွက် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က နန်းတော်မှထွက်ခွာဖို့ သီပေါမင်းကိုပြောရန် ဗိုလ်မှူးကြီး ဝလေ၁င်ကို တိုက်တွန်းသည်။

ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင်ကလည်း တိုက်တွန်းသည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းမှာ ထွက်ခွာမည့် အရိပ်အရောင် မပြသေးချေ။ ဤတွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင်က ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် သီပေါမင်းကို များစွာလေးစားလိုကြောင်း၊ သို့ရာတွင် နောက်ထပ်ဆိုင်းငံ့ရန်ကိုမူ သဘောမတူနိုင် တော့ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

သီပေါမင်း - ဒီလိုဆိုလျှင် ကျွန်ုပ် ဒီမှာ ဘယ်လောက်ကြာကြာ နေခွင့်ရသေးလဲ။
ပရင်ဒါဂတ်စ်-(နာရီကိုငုံကြည့်၍) ဆယ်မိနစ်။

ထို့နောက်တွင် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်သည် သီပေါမင်းကို ဦးညွှတ် အရိုအသေပေးပြီး နောက်သို့ ဆုတ်သွားသည်။ ကျွန်ုပ်တို့မှာလည်း လူစုခွဲကာ ဥယျာဉ်ထဲတွင် လျှောက်သွား နေကြပြီး အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်နေကြသည်။

ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် ဘယ်နေရာတွင်ရှိနေကြောင်း၊ ယူနီဂျက်အလံကို လှမ်းကြည့် မြင်းဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ သိနိုင်သည်။ ကိုယ်ရံတော်တပ်ကို ကွပ်ကဲလာသည့် ဗိုလ်ကြီး လင်ဒယ်က အလံကို လွင့်တင်ပြီး ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ် သွားရာနောက်မှ လိုက်ပါနေသည်။

သို့ဖြင့် ဆယ်မိနစ်ဟုသာ ဆိုသော်လည်း တစ်နာရီ ကြာသွားလေပြီ။ သို့တိုင် သီပေါမင်းနှင့် အခြေအရံများမှာမူ တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ကြသေး။ ဘုရင်၏ပစ္စည်းများကိုတင်ရန် သယ်ယူ ဝိုင်းဆောင်ရေးယာဉ်ကိုလည်း ပြင်ဆင်ပြီးလေပြီ။ ဘုရင်၏ အမျိုးသမီးအခြေအရံများ ကိုလည်း တင်ရန် ဆေးရုံမှ ထမ်းစင်များကို ပြင်ဆင်ပြီးလေပြီ။

အတန်ကြာသည့်အခါတွင် ဘုရင်နှင့် အခြေအရံများသည် ကျွန်ုပ်တို့ဆီသို့ လာနေသည် ကို မြင်ရသည်။ ၎င်းတို့မှ နွေရာသီခံနန်းငယ်မှ ထွက်ကာ သမံသလင်း ခင်းထားသော လမ်းကလေးအတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့ဆီသို့ လျှောက်နေကြသည်။ သီပေါမင်း၊ မိဖုရားနှင့် မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်တို့မှာ ရှေ့ဆုံးတန်းတွင် ရှိသည်။ မိဖုရားနှင့် မယ်တော်က သီပေါမင်းလက်ကို တွဲထားကြသည်။ ယင်းတို့နောက်တွင် ဝန်ကြီး နှစ်ပါး၊ သုံးပါးခန့်နှင့် နိုင်ငံရေးအရာရှိ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေဘင်တို့ လိုက်ပါလာကြသည်။ ထို့နောက်တွင် အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းမငယ် နှစ်ဆယ်ခန့် လိုက်ပါလာကြသည်။ အချို့မှာ ကလေးငယ်များကို ချီထားကြသည်။ အချို့က လှလှပပဝတ်ဆင်ထားကာ ခေါင်းတွင် နှင်းဆီပန်းများ၊ သဇင်ပန်းများကို ပန်ထားကြသည်။ ယင်းတို့အားလုံးမှာ မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများကို ထည့်ထားသည့် သေတ္တာများကို ပိုက်ထား ကြသည်။ လူတန်းကြီးသည် အခန်းခန်း အဆောင်ဆောင်ရှိသော နန်းတော်ကြီးထဲမှပြတ်ကာ ကွေ့ကောက်နေသော စင်္ကြံများအတိုင်း လျှောက်လာခဲ့ပြီးနောက် မှန်ကြီးတွေ့တပ်ထားသော ရွှေပိန်းချ နံရံခန်းမများကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့သည်။ ထို့နောက် လူတန်းကြီးသည် ညီလာခံ

ခန်းမသို့ ဝင်လာခဲ့ကာ ရာဇဝလှိုင်အနီးမှ ဖြတ်လာခဲ့သည်။ နန်းဦးလှေကားထိပ်သို့ ရောက်သည့် အခါတွင် လူတန်းကြီးသည် မြေပြင်သို့ ဆင်းမလာသေးဘဲ ရပ်တန့်လိုက်သည်။ လှေကားရင်းတွင် စစ်သားတန်းကြီးသည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်စွာ ရပ်နေသည်။ သေနတ်တွင်တပ်ထားသည့် လှံစွပ်များများသည် နေရောင်ထဲတွင် တလက်လက် တောက်ပနေကြသည်။ တစ်စုံတစ်ရာ ဝစ်ဆေးခြင်းမရှိသည်မှာ ဘာမျှ အံ့ဩစရာ မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် များစွာ မကြာလိုက်ပါ။ ကြင်နာသော စကားအနည်းငယ်ကို ပြောလိုက်သောအခါတွင် လူတန်းကြီးသည် စစ်သားတန်းများထဲသို့ ဖြတ်သန်းလျှောက်လာပြီးနောက် မကြာမီတွင် နန်းတော် အပြင်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။ နန်းဖြိုတံခါးအပြင်ဘက်တွင် လှည်းကလေး နှစ်စီး ရပ်ထားသည်။ ပထမအစီးတွင် ဘုရင်၊ မိဖုရားနှင့် မယ်တော်တို့ စီးနင်းလိုက်ပါကြပြီး ဒုတိယအစီးတွင် အရာရှိမှီသူတို့ လိုက်ပါကြသည်။ အပျိုတော်များမှာမူ ဆေးရုံသုံးသည့် ထမ်းစင်များကိုကြည့်၍ နှာခေါင်းရှုံ့ကြပြီး ဖြေကျင့်လိုက်ပါမည်ဟု ဆိုကြသည်။ ကျွန်ုပ်ကွပ်ကဲသည့် အစောင့်တပ်များနှင့် ဝေလလူမျိုး တပ်သားများက ဝီရိလှည်းများကို စောင့်ကြပ် လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည်။ ဘင်ခရာများ စတင်တီးသည်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့တပ်ကလည်း စတင် ချီတက်လာခဲ့သည်။

ကျွန်ုပ်တို့မှာ နန်းတော်ထဲတွင် အချိန် အတော်ကုန်ခဲ့ကြပြီ ဖြစ်သဖြင့် မြစ်ဆိပ်သို့ တိုက်ရိုက်ချီတက်လာခဲ့လျှင်ပင် နေ့ဝင်မှ ရောက်တော့မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထုံးစံအတိုင်း လမ်းတွင် မကြာခဏ ရပ်နားရသည်များလည်း ရှိသည်။ လမ်းများမှာ ကြောက်စရာကောင်းအောင် ဆိုးရွားပြီး ပြောင်းများနှင့် တံတားများမှာလည်း ပိတ်ဆို့ညစ်ပတ်လျက် ရှိသည်။ ထိုအထဲတွင် ထိပ်ဆုံးစစ်ကြောင်းက လမ်းများပြီး မျိုးကျွေသွားသဖြင့် နောက်ထပ်နှစ်မိုင်လောက် ပိုလျှောက်ရသေးသည်။ ညအချိန်ရောက်လာကာ လှည်းများကလည်း ကျောက်ခဲများ၊ မျှင်ဝှမ်းများကို နှင်းမိပြီး တကျွန်းကျွန်း ဖြစ်နေသည်။ မှောင်လာသည်နှင့် လူအုပ်များလည်း များသည်ထက် များလာသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလူအုပ်များမှာ မြို့စွန့်ကျေးလက်မှ လူအုပ်ဖြစ်သဖြင့် များစွာ အန္တရာယ် မရှိလှပါ။ အကယ်၍ တစ်စုံတစ်ခုသာဖြစ်လျှင် လှည်းများမှောက်ပြီး ကိုးရိုးကားယား ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘာမျှတော့ မဖြစ်ခဲ့ပါ။ နောက်ဆုံးတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် သင်္ဘောမှ မီးရောင်များကို မြင်ရသောနေရာသို့ ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်ုပ်သည် ဝီရိလှည်းဘေးမှ မြင်းစီး၍ လိုက်ပါလာရင်း ဒေလီမြို့က မင်းညီမင်းသား မဟာရာဇာများအကြောင်းကို ညစဉ် တွေး၍ လိုက်လာမိသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် 'အပျိုတော်' ကလေးများအတွက် စိတ်မကောင်း ဖြစ်ကြရပါသည်။ သူတို့သည် တစ်လမ်းလုံး ဖြေကျင့်လိုက်ပါလာခဲ့ကြပါသည်။ သူတို့ကို ကြည့်ရသည်မှာ လွန်စွာ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လျက် ရှိပါသည်။ သင်္ဘောသို့ ရောက်သည့်အခါတွင်ကား အတော်ပင် နွမ်းနယ်နေကြလေပြီ။ သို့ရာတွင် သူတို့အထုပ်ကလေးများကို ပိုက်ဖြဲ ပိုက်ထားကြပါသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထူးဆန်းသည်မှာ တစ်လမ်းလုံး ကျွန်ုပ်တို့စစ်သားများနှင့် ရယ်ကာမောကာ စကားပြော လာကြခြင်း ပြစ်ပါသည်။ တော်မီအက်ကင်းမှာ သူတို့ပြောသည့် စကားကို တစ်လုံးမှ နားမလည်သဖြင့် တစ်လမ်းလုံး ရယ်၍ လိုက်လာပါသည်။ မိန်းကလေးများမှာ လွန်စွာ ကြောက်လန့်ထိတ်လန့်လျက် ရှိကြသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ပြုံးပြုံးရွှင်ရွှင်ဖြင့် စကားပြောလျှင် စစ်သားများက သူတို့ကို အကာအကွယ်ပေးလိမ့်မည် ဟု ထင်ကြရပါသည်။

လမ်းတွင် ရယ်စရာ အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ကြုံရသေးသည်။ ပြန်မာအမျိုးသမီးများ အားလုံးလောက်မှာ ဆေးလိပ်သောက်ကြပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်မူ ယောက်ျားများထက်ပင် သောက်ကြပါသေးသည်။ သဘောဆီပ်သို့လာစဉ် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စိတ်ကို ငြိမ်သက် စေရန် ဆေးလိပ်ဖွားဆွတ်ဟန် တူပါသည်။ သူ့တွင် ဆေးလိပ်ပါသော်လည်း မီးခြစ် မပါပါ။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ပြန်မာတို့၏ ပွင့်လင်းသော ထုံးစံအတိုင်း ဗီရိုလှည်းအပြင်ဘက်သို့ ခေါင်းပြူးထွက်ကာ အနီးတွင်လိုက်ပါလာသည့် စစ်သားတစ်ယောက်ထံမှ မီးခြစ် တောင်းပါ သည်။

“ဘာပြောတာလဲ” ဟု စစ်သားက မေးသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးက ဆေးလိပ်ကို ထောင်ပြပြီး မီးညှိလိုကြောင်း ပြသည်။ ထို့နောက် ဆေးလိပ်ကို မီးညှိပြီး အားရပါးရ ပွားနေပါသည်။

သဘောသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မင်းနှင့် မိဖုရားတို့ကို သဘောပေါ်သို့ တင်ပါသည်။ သဘောခန်းကလေးမှာ အမျိုးသမီးတွေနှင့် ပြည့်သွားပါတော့သည်။ ဘုရင်မှာမူ သဘောပေါ်သို့ ရောက်သည်နှင့် ဦးခန်းသို့ သွားပါတော့သည်။ သူ့အား လိုလေသေးမရှိ ပြင်ဆင်ပေးပါသည်။ ဘုရင်သည် လုံးဝ ဣန္ဒြေသိက္ခာကျခြင်း မရှိဘဲ မန္တလေးမှ ထွက်ခွာခဲ့ခြင်း ပြစ်ပါသည်။ နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ‘သူရိယ’လည်း ရန်ကုန်သို့ ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

သီပေါမင်း၏ နောက်ဆုံးနေ့များနှင့် ပတ်သက်၍ အခြား စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဖီးလ်ဒင်းဟောကလည်း သူ၏ စာအုပ်တွင် ‘နောက်ဆုံးအရဏ်’ ဆိုသည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် အခန်းတစ်ခန်း သပ်သပ်ရေးခဲ့သည်။

ဖီးလ်ဒင်းဟော၏ စာအုပ်မှာ ‘သီပေါ၏မဟေသီ’ ဖြစ်ပြီး အပျိုတော်ကလေး တစ်ယောက်၏ ပြောဟန်ဖြင့် ရေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုစဉ်က ကျွန်ုပ်မမှာ ကလေးသာသာ အလွယ်ဖြစ်၍ အမျိုးစကားများကို ကောင်းကောင်း နားမလည်ပါ။ အမှောင်သို့ တိုးလာခဲ့ပြီး မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်တို့ ပြောနေသော စကားများကို ကျွန်ုပ်မ အသာနားထောင်နေပါသည်။ “၇ နှစ်သာ ဆိုတယ်။ ၇ ရက်လောက်ပဲ ကြာလိုက်တယ် ထင်တယ်” ဟူသော စကားများ ပြစ်ပါသည်။ မယ်တော်နှင့် သမီးတော်တို့သည် ထိုစကားများကို ထပ်ပြန်တလဲလဲ ပြောနေကြပါသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဤသို့ဖြင့် မယ်တော်နှင့် သမီးတော် (ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် မယ်တော် ဝုပုရားလတ်)တို့သည် မန္တလေးမြို့၏ နောက်ဆုံးအရုဏ်ကို လှမ်းကြည့်နေကြပါသည်။ အဝေးရှမ်းရိုးမတောင်တန်းကြီးများ နောက်ကွယ်မှနေ၍ လတ်ဆတ်ကြည်လင် လန်းဆတ်သည့် မနက်ခင်းသည် ရောက်လာကာ ငွေရောင်စမ်းချောင်းကလေးတစ်သွယ် မီးဆင်းလာသကဲ့သို့ ထင်ရပါသည်။ ငွေရောင်သည် ရွှေရောင်၊ ထိုမှ ပန်းရောင်၊ ထိုမှ မရမ်းရောင်အဖြစ်သို့ ပြောင်းသွားပါသည်။ ကျွန်မတို့သည် ဥယျာဉ်ထဲတွင် နေရောင်ဖြာကျလာသည်ကို ကြည့်နေကြပါသည်။

တစ်ခါတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးက တစ်ခါ နှစ်ခါ လှမ်း၍ စကားပြောပြီး ကျွန်မတို့ တစ်တွေ အပါးမှ ထွက်သွားနိုင်ကြောင်း ပြောပါသည်။ “မျက်နှာဖြူ စစ်ပါရီတွေလာရင် ဘာဖြစ်မယ်ဆိုတာ ဘယ်သူမှ မပြောနိုင်ဘူး။ သည်တော့ ညည်းတို့လည်း သွားချင် သွားနိုင် တယ်။ ငါ့အဖျိုတော်တွေ တစ်ခုခုဖြစ်တာကို ငါ မမြင်ချင်ဘူး။ အိမ်ကို ပြန်ချင်သူတွေ ပြန်ကြ။ တခြားမှာ နေရာရှိတယ် ဆိုရင်လည်း သွားကြ။ နှင်တို့ကို ငါ သည်မှာ လုံခြုံမှု မပေးနိုင်ဘူး။ သည်မှာနေတာထက် တခြားမှာသွားနေကြတာက ပိုကောင်းမယ်ထင်တယ်။ တခြားမှာ သွားစရာနေရာ မရှိရင်တော့ ငါနဲ့ အတူနေကြ။ ငါကတော့ ဘုရင့်အပါးမှာ နေရမယ်” ဟု ပြောပါသည်။

ကျွန်မတို့ တခြားသို့ မသွားလိုကြပါ။ အပါးတွင် မနေလိုသူတို့မှာ အစောကြီး ကတည်းက ထွက်သွားခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျန်နေရစ်သူများမှာ တမင်နေရစ်ခဲ့သူ များသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်မတို့က အရှင်နှစ်ပါးနှင့် အတူနေထိုင်ပြန် လျှောက်ထား ကြပါသည်။

“သို့ရာတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးက ခွင့်မပြုပါ။ သွားစရာ ဆွေမျိုးမိဘရှိသည့် အဖျိုတော် များအားလုံး သွားရမည်ဟု ဆိုပါသည်။ ထို့နောက် ကျွန်မတို့အားလုံးကို နှာမည်သိသဖြင့် တစ်ယောက်ချင်း ခေါ်ပါသည်။ နန်းတော်မြို့ရိုးတံခါးသို့ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်များ ရောက်လာသည် နှင့် ကျွန်မတို့တစ်တွေ သွားကြရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်လိုက်ပါသည်။”

“မိဖုရားခေါင်ကြီးက အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်နှင့် မည်သူမျှ ပြန်လှန်မပြောရပါ။ နား မထောင်ဘဲလည်း မနေရဲပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်မ ဘာမျှ ပြန်မပြောပါ။ သို့ရာတွင် လည်ချောင်း ထဲတွင် နှင့်နေပါသည်။ ကျွန်မသည် မိဖုရားခေါင်ကြီးကို ချစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။”

“...ဗြိတိသျှစစ်တပ်တို့ နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်လာကြပြီဟု ကြားရသည့်အခါ၌ မိမိတို့ သည် တကယ်ဆုံးရှုံးရလေပြီဆိုသည်ကို မိဖုရားခေါင်ကြီး သိလိုက်လေပြီ။ သို့မတိုင်ခင်ကမှ ဖျော်လင့်ချက် ရှိနေသလောက် ရှိခဲ့သေးဟန်တူသည်။ ယခုမှ ဖျော်လင့်ချက် ဆုံးပြီး အင်းဝ ရွှေနန်းသည် ပျက်သုဉ်းခဲ့လေပြီ။ ယင်းနှင့်အတူ အရှင်နှစ်ပါးတို့သည်လည်း မရှိတော့ပြီ။ ဗြိတိသျှစစ်တပ်တို့ နန်းတော်ထဲသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် မည်သို့ဖြစ်မည်ကို မည်သူ ပြောနိုင်မည်နည်း။”

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ရုတ်တရက် မြဲကြီးပေါ်တွင် အလျားမှောက်ချလျက်ကာ ရှိုက်ကြီးတင် ငိုကြွေးလျက်ရှိသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး ထိုသို့ ဦးဆံးလျားဖြင့် လူးလှိမ့် ငိုကြွေးနေသည်ကို မြင်သည်အခါတွင် လူကြီးများသည်လည်း ရှောင်ထွက်သွားကြပါသည်။ အနီးတစ်ဝိုက်တွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးနှင့် ကျွန်မတို့တစ်သိုက်သာ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်”

“မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ဒူးထောက်၍ ထိုင်ကာ ရင်ကိုထု၍ ငိုနေပါသည်။ မိမိ၏ ကြင်ယာတော် ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့် တိုင်းပြည်ကြီး ပျက်စီးရသည်မှာ သူ့ကြောင့်သာဖြစ်သည်ဟု တဖွဖွပြော၍ ငိုနေပါသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ထိုသို့ပြောဆိုပြီးနောက် မြဲကြီးပေါ်သို့ လူးလှိမ့်ငိုကြွေးနေပြန်ပါသည်”

“ကျွန်မတို့တစ်တွေလည်း မည်သို့လုပ်ရမည် မသိဘဲ ဖြစ်နေကြပါသည်။ ကျွန်မတို့ အားလုံးမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဤသို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို မမြင်ရက်၊ မကြည့်ရက်နိုင်အောင် ဖြစ်နေကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်မတို့ ဘာတတ်နိုင်မည်နည်း။ သို့ဖြင့် ဥယျာဉ်မြေတလင်း တွင် မိဖုရားခေါင်ကြီး ငိုကြွေးနေသည်မှာ ထမင်းအိုးတစ်လုံးချက်နီးပါးခန့် ကြာလိမ့်မည် ထင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်မတို့အဖို့မှ နှစ်တာချီ၍ ရှည်ကြာသည်ဟု ထင်မိပါသည်”

“နောက်ဆုံးတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် လူးလှိမ့်ငိုကြွေးနေရာမှ ထပါသည်။ အဖို့တော် တစ်ဦးက ဆံပင်ကို ထုံးပေးပါသည်။ အဝတ်အစားတို့ကို သပ်ရပ်အောင် ပြင်ပေးပါသည်။ ကိုယ်တွင်ပေနေသော ဖုန်များကို ခါပေးပါသည်”

“ထို့နောက် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ကျွန်မတို့ဘက်သို့လှည့်၍ ယခု နိုင်ငံခြားသားတို့ နန်းတော်ကြီးထဲသို့ ရောက်လာကြပြီ။ နင်တို့တွင် ထွက်ပြေးရန် အချိန်ရှိသေးသည်။ ယခုပင် မြန်မြန်ထွက်ပြေးကြလေ။ နင်တို့ ဒုက္ခရောက်သည်ကို မြင်ရလျှင် ပို၍ စိတ်ဆင်းရဲရမည်ဟု ပြောပါသည်”

“...ကျွန်မလည်း မိဖုရားခေါင်ကြီး၏အမိန့်ကို မလွန်ဆန်ရဲတော့ဘဲ ကျွန်မတို့ အဆောင် သို့ပြန်၍ ပစ္စည်းတို့ကို ထုပ်ပိုးကာ အိမ်သို့ ပြန်လာခဲ့ပါသည်။ အရှင်နှစ်ပါးကို သယ်ဆောင်သွားတော့မည် ဟူသော ကောလဟာလသတင်းများသည် မြို့ထဲတွင် ဖျံ့နှံ့နေပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်မလည်း မိဘနှစ်ပါးနှင့်အတူ သင်္ဘောဆိပ်သို့ သွားကြည့်ပါသည်”

“သင်္ဘောဆိပ်သို့ အရှင်နှစ်ပါး ရောက်လာသည့်အခါတွင် အတော် မှောင်နေပါပြီ။ ထို့ကြောင့် မီးအိမ်တစ်လုံးကို ထွန်းပေးထားရပါသည်။ အရှင်နှစ်ပါးတို့ကို သယ်ဆောင်လာသည့် ဗီရိုလှည်းကလေးသည် ကမ်းစပ်တွင် ရပ်လိုက်သည့်အခါတွင် အရှင်နှစ်ပါးသည် လှည်းပေါ်မှ ဆင်းလာကာ အနီးတွင် ရပ်နေကြပါသည်။ သူတို့ ဖြစ်ပျက်နေသည့် အခြေအနေကို နားမလည် နိုင်ဟန် ဖြစ်နေကြပါသည်။ အနီးတွင် အင်္ဂလိပ်တပ်များက ဝန်းရံလျက် အဝေးတွင်မူ အရှင်နှစ်ပါးကို လာရောက်ဖူးမြော်ကြသည့် လူအုပ်ကြီးကို ကြည့်လေရာရာတွင် မြင်နေ ရပါသည်”

ယနေ့မနက်လေးစာအုပ်တိုက်

“အရှင်နှစ်ပါးတို့ကို ခေါ်ဆောင်လာသော အရာရှိက အရှင်နှစ်ပါးအား ကုန်းဘောင် ပေါ်သို့ တက်လာရန် အချက်ပြပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်မှာ တုံ့ဆိုင်းနေပါသည်။ သူ၏နိုင်ငံ၊ သူ၏မြေပေါ်မှ ခြေနှုတ်ရမည်ကို ဝန်လေးနေဟန် ရှိပါသည်။”

“ထိုသို့ တုံ့ဆိုင်းလျက်ရှိသဖြင့် တာဝန်ကျအရာရှိမှာ စိတ်တိုလာဟန်ဖြင့် ကုန်းဘောင် ပေါ်သို့ တက်လာရန် အချက်ပြပြန်ပါသည်။ ဤတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီး ရွှေသို့ တက်လာကာ ဘုရင်လက်ကို ဆွဲပြီး ကုန်းဘောင်ပေါ်သို့ တက်လာပါသည်။ ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေသော ကလေးငယ်တစ်ယောက်ကို မိခင်က လက်ဆွဲလာသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။”

သီပေါမင်း၏ နောက်ဆုံးနေ့ရက်များနှင့် ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ် မှတ်တမ်းဆရာတို့က အမျိုးမျိုး ရေးခဲ့ကြရာ ယခုတစ်ပတ်တွင် မှတ်တမ်းဆရာ ဒီး၊စီး၊ဇီး၊ဖူးကား ၏ ‘ရွှေမန္တလေး’ အမည်ရှိ စာအုပ်ထဲမှ မှတ်တမ်းကို ကောက်နုတ် ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဖူးကားက သူ့မှတ်တမ်းတွင် ဤသို့ ရေးခဲ့ပါသည်။

“နိုဝင်ဘာ ၂၈ ရက်နေ့၊ မနက် နေထွက်ပြီး မကြာမီမှာပင် ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ ကမ်းပေါ်သို့တက်မည့် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတစ်လျှောက်တွင် လာကြည့်သူတွေ တဖွဲဖွဲ ရောက်လာ ကြသည်။ လူများသည် အစုကလေးတွေ ဖွဲ့ထိုင်ရင်း စစ်တပ်များ ကမ်းပေါ်တက်မည့်အချိန်ကို စောင့်နေကြသည်။ စားသောက်ဖွယ်များနှင့် ဆေးလိပ်ခန်းတို့ကို ခေါင်းပေါ်တွင် ရွက်ထားသည့် မိန်းကလေးများနှင့် အမျိုးသမီးများလည်း လူအုပ်ထဲသို့ ရောက်လာကြကာ ဆေးလိပ်နှင့် စားစရာများကို ရောင်းချနေကြသည်။ ကလေးများသည် ရေစပ်တွင် ပြေးတမ်းလိုက်တမ်း ကစားနေကြရာမှ တစ်ခါတစ်ရံတွင် လူအုပ်ကြားထဲတွင် ဆော့နေကြသည်။ ဤနေရာတွင် ရုံးနိမ့်သွားသော လူမျိုးတစ်မျိုး၏ အရိပ်လက္ခဏာဆို၍ ဘာတစ်ခုမျှ မတွေ့ရ။ မြန်မာလူမျိုး သည် ပေါ့ပေါ့နေပြီး အလိုက်သင့် အလျားသင့် နေတတ်သူဖြစ်သည်။ ရုတ်တရက် တုန်ခါသွား ပြီးနောက် ယခုစစ်ပွဲ (တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ) သည် နန်းတော်ကြီးနှင့်သာဆိုင်သည် ကိစ္စတစ်ခုဟု သဘောပေါက်သွားခဲ့ကြသည်။ ထိုစစ်ပွဲသည် ဘုရင်၊ ဝန်ကြီးများနှင့် သူတို့၏ နောက်လိုက်နောက်ပါတို့အား ထိခိုက်ကောင်း ထိခိုက်မည်။ သို့ရာတွင် သာမန်လူထုကို မထိခိုက်ဟု မြင်သွားကြသည်။ ယခုရောက်လာသည့် မျက်နှာဖြူကျွေးကျော်သူတို့သည် တရား ဖြူတသူများ ဖြစ်ခဲ့လျှင် သူတို့အဖို့ ကြီးလေးလှသော အခွန်အတုပ်မှ သက်သာဖွယ်တစ်ရပ်ဟု ယူဆကြသည်။ မန္တလေးသို့ သူတို့ရောက်လာခြင်းသည် သွားကြည့်ဖို့ကောင်းသည့် အသစ် အဆန်း ရှုခင်းတစ်ရပ် ဖြစ်မည်ဟုလည်း ထင်နေကြသည်။”

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“နန်းတော်ထဲတွင်မှ အဖျိုတော်နှင့် လှူဖျိုတော်သား အခြေအရာတို့သည် တပြည်းပြည်း နည်းပါးပြေနေလေပြီ။ ပန်းခုံတော်များနှင့် ယာယီခံနန်းငယ်တို့တွင် လှုပ်ရှားမှုသည် မကြုံဖူးအောင် နည်းပါးနေသည်။ ထိုနေ့၌ မျက်နှာသာရအောင် ကြိုးစားမည်သူ မရှိ။ ဘုရင့်ထံ သို့မဟုတ် ဝန်ကြီးများထံ အစားဝင်မည်သူ မရှိ။ ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးသည် သောကစိတ် လွမ်းနေသည်။ တထိတ်ထိတ်ဖြင့် စောင့်ရသည့် အဖြစ်မျိုးဖြစ်သည်။”

“ထိုနေ့၌ ဓုပ္ပရာလတ်သည် အိပ်ရာမှ စောစီးစွာထသည်။ လှူခံသည့် ရက်အနည်းငယ် ခန့်ကမှ အဆန်းတကွယ်အဖြစ်ကြီးတစ်ခု ရုတ်တရက်ပေါ်လာကာ ရွှေမြို့တော်ကို မဆုံးရှုံးရလေအောင် ကာကွယ်ပေးလိမ့်မည်ဟု သူ မျှော်လင့်ခဲ့သေးသည်။ မိမိသည် ဗြိတိသျှတို့ကို မုန်းတီးကြောင်း ဆက်လက်ပြောဆိုနေကာ အရည်အချင်းရှိသည့် ဗိုလ်ချုပ်ကောင်းတစ်ဦးရှိလျှင် သင်းတို့ကို မောင်းထုတ်ပစ်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သီပေါမင်းသည် မိမိ၏ ကျေးတော်မျိုး၊ ကျွန်တော်မျိုးတို့၏ သစ္စာဖောက်ခြင်းကို ခံရကြောင်းဖြင့် အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သေးသည်။ ယခုတိုင်ပင်လျှင် ဘုရင်နှင့် မိမိတို့ကို လုံခြုံမှုပေးနိုင်မည့် အပြောင်းအလဲတစ်ခုကို မျှော်လင့်လျက် ရှိသေးသည်။”

“အင်္ဂလိပ်သင်္ဘောများ လာသည်ကို နန်းမြင့်မျှော်စင်ပေါ်မှ မြင်နေရပြီဆိုသည် သတင်းများသည် ဓုပ္ပရာလတ်ထံသို့ ရောက်လာသည်။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် ထိုသတင်းကို မယုံနိုင်။ တာဝန်ကျ အစောင့်အကြပ်တို့ မျက်စိမှားခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထင်နေသည်။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် အခြေအရာများ လိုက်ပါလျက် သူ့ကိုယ်တိုင် ကြောင်လိမ်လှေကားအတိုင်း မျှော်စင်ပေါ်သို့ တက်လာခဲ့သည်။ အစောင့်အကြပ်တို့ သတင်းဦးမှားလျှင် သင်းတို့ကို ပြစ်ဒဏ်ပေးရမည်။ ရန်သူသင်္ဘောတို့ကို မြင်ရသည်ဆိုသည်မှာ မဖြစ်နိုင်။”

“သို့ရာတွင် ငွေရောင်ဒိုင်းကြီးတစ်စင်းလို ဖြစ်နေသည့် ဧရာဝတီမြစ်ပြင်ကြီး၏ မျက်နှာပြင်ကို တစ်ချက် လှမ်းကြည့်လိုက်ရုံဖြင့်ပင် လုံလောက်နေပြီ။ မည်းမှောင်သည် မြစ်ရေပြင်နောက်ခံတွင် ဆိပ်ကမ်းဆီသို့ တဖြည်းဖြည်းကပ်လာနေကြသော မီးသင်္ဘောများနှင့် ဘေးတွဲသမ္ဗန်များကို မြင်နေရလေပြီ။ ကိုယ့်ကိုကိုယ် လှည့်စား၍ မရနိုင်တော့ပြီ။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် မျှော်စင်မှ ပြန်ဆင်းလာခဲ့သည်။ နောက်လိုက်နောက်ပါတို့သည်လည်း မလှမ်းမကမ်းမှ တိတ်ဆိတ်စွာ လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည်။ လှေကားခြေရင်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ဓုပ္ပရာလတ်သည် ရပ်နေသည်။ သူ့မျက်နှာမှာ စိတ်ပျက်အားငယ်သည့်အသွင်ကို ဆောင်လျက်။ မိမိ၏ အကာအကွယ်အားလုံးတို့သည် ပြိုပျက်သွားလေပြီ။ မဟေသီတစ်ပါး၏ ဖောက်ဖာသည်ဟန်နှင့် ဖော်ကြားသည့်အသွင်တို့ မရှိကြတော့ပြီ။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့နေသော နို့ကိုးရာမဲ့ မိန်းမတစ်ယောက် ဖြစ်သွားလေပြီ။ ဓုပ္ပရာလတ်သည် အသံထွက်၍ တစ်ချက် ငိုရှိုက်လိုက်ပြီးနောက် မြေကြီးပေါ်သို့လှဲချကာ လူးလိမ့် ငိုကြွေးနေတော့သည်။ စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြင့် ဓုပ္ပရာလတ်သည် သီပေါမင်းနှင့် အင်းဝရွှေနန်း၏ အုပ်ချုပ်မှုအတွက် သူ့ကိုယ်သူ

အပြစ်ဆိုသည်။ အခြေအရံများသည် မျက်နှာမထားတတ်အောင်ဖြစ်ကာ အပါးမှ ခွာသွားကြသည်။ ထိုအချိန်ကလေးသည် သူ့ကိုယ်သူ ဖွင့်လှစ်ပြလိုက်သည့် တဒဂ်လေး ဖြစ်သည်။

ထိုခံစားချက်သည် ချက်ချင်း ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ စုပုရားလတ်သည် လူးလိမ့်ရာမှ ထကာ ပြောကုန်နေသောဆံထုံးကို ပြင်ထုံးသည်။ ထို့နောက် မိမိခံရာအဆောင်သို့ ပြန်လာခဲ့သည်။

ထိုအကြိမ်သည် သူ၏ စိတ်ပျက်အားငယ်မှုကို လူ့အလယ်တွင် ဖော်ပြသည့် ပထမဆုံး နှင့် နောက်ဆုံးအကြိမ် ဖြစ်သည်။

ထိုနေ့မနက်က ရွှေမြို့တော်ထဲတွင် စောစောစီးစီးနိုးနေသည့် နောက်တစ်ဦးလည်း ရှိသေးသည်။ ရှုပေးလီးယာ အန်ဒရေ့အတွက် ထိုနေ့သည် အလွန်အလုပ်များသည့်နေ့လည်း ဖြစ်သည်။ နိုးရိပ်ကြီးစွာနှင့် စောင့်ခဲ့ရသော လူများသည် အဆုံးသို့ ရောက်လာလေပြီ။ မိမိ၏ နောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာကို ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင့်ထံသို့ ပေးအပ်လှဦးမည်။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှတို့ ကမ်းပေါ်သို့ ဖြေရမီသည်အထိ သူသည် အဖြစ်အပျက်များနှင့် မကင်းကွာအောင် နေရဦးမည်။ ထိုနေ့မနက်အထိပင် သူ့ 'သတင်းပေး' များသည် သူ့ထံ သတင်းများကို ယူလာခဲ့ကြသည်။ သီပေါမင်းနှင့် ဝန်ကြီးအမျိုးတို့သည် ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစားနေကြကြောင်း၊ ရွှေဘိုသို့ ထွက်ပြေးရန်အတွက် မြို့စွန်တွင် ဆင်များကို အသင့်ပြင်ထားကြကြောင်းဖြင့် ကောသလာလများ အနံ့အပြား ထွက်ပေါ်နေသည်။ အန်ဒရေ့၏ သူလှည့်များကမူ သီပေါမင်းနှင့် စုပုရားလတ်တို့သည် ယခုတိုင် နန်းတော်ထဲတွင် ရှိနေသည်ဟု အခိုင်အမာ ဆိုကြသည်။ ထို့ပြင် မန္တလေးရွှေမြို့တော်သည် ငြိမ်သက်လျက်ရှိပြီး ဗြိတိသျှတို့အား ခုခံတိုက်ခိုက်မည့် အရိပ်အယောင်များကိုလည်း မတွေ့ရဟု သတင်းများက ဆိုသည်။

“အန်ဒရေ့သည် ဘန်ဂလိုတွင်ထိုင်ကာ ဗြိတိသျှသင်္ဘောတပ် ချီတက်လာမည် သတင်းကို စောင့်နေရင်း ထိုသတင်းအချက်အလက်များကို သေချာစွာ မှတ်သားနေသည်။ ထို့နောက် ဗြိတိသျှသင်္ဘောများ မန္တလေးဆိပ်ကမ်းသို့ ကပ်လာပြီဟု ဆိုသည့်အခါတွင် အန်ဒရေ့သည် နေကာသံမောက်ကို ဆွဲကာ ဗြိတိသျှတို့ ကမ်းပေါ်သို့တက်သည်ကို ကြည့်ရန်နှင့် သတင်းပို့ရန် ထွက်လာခဲ့သည်။”

“ဗြိတိသျှတို့ ကမ်းပေါ်သို့ တက်လာသည့်အခါတွင် မနက် ဆယ့်တစ်နာရီခန့် ရှိလေပြီ။ သို့ရာတွင် ဝိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်နှင့် တွေ့ဆုံရန် ဖွားကြားထားသည့် ကင်းဝန်မင်းကြီး ရောက်မလာသေးသဖြင့် အချိန် အတော်ကြာသွားသည်။ ထိုကာလမျိုးတွင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထ ရှိသည့်အတိုင်း ပေးပို့သောသတင်းများမှာ လိုရာသို့ ချက်ချင်းမရောက်သဖြင့် ကင်းဝန်မင်းကြီး မှာ အရောက်နောက်ကျနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးက မန္တလေးမြို့တော်ကို သိမ်းပိုက် ရေးကိစ္စအတွက် ဝိုလ်ချုပ် ပရင့်ဒါဂတ်စ်ထံ အပြန်လွှာရောက်မည်ဟု အကြောင်းကြားထားပြီး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် တော်တော်နှင့် ရောက်မလာသည့်အတွက် တပ်ပူးက တပ်များကို

ကမ်းပေါ်သို့တက်ရန် အမိန့် ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ သီပေါမင်း၏ဝန်ကြီးချုပ် ကူညီစောင့်ပမှု မပါဘဲ မန္တလေးကို မိမိတို့ဘာသာ ဝင်တော့မည်”

“ယခုမှ စောင့်ဆိုင်းနေသော လူအုပ်များ ကြည့်ချင်သည့်အရာကို မြင်ရတော့မည်။ ကာကီဝတ်စုံများကို ဝတ်ထားကြသည့် ဗြိတိသျှတပ်သားများနှင့် အိန္ဒိယတပ်သားများသည် သင်္ဘောများ၊ သမ္ဗန်များပေါ်မှနေ၍ ကုန်းဘောင်တစ်လျှောက် ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ သူတို့ဝတ်စုံမှာ ထိရောက်မှုမရှိဘဲ ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည့် မြန်မာတပ်တို့၏ ရောင်စုံဝတ်စုံများနှင့် အခြားနားကြီး ခြားနားနေကြသည်။ တပ်အသီးသီးသည် မိမိတို့အလံများကို အခမ်းအနားဖြင့် ကမ်းပေါ်သို့ လွှင့်တင်လာကြသည်။ မြစ်ဆိပ်ရှိ ကျယ်ပြန့်သော တာရိုးကြီးပေါ်တွင် တပ်များကို စုစည်းကြသည်။ ဘင်ခရာများကို တီးမှုတ်ကြသည်။ မြို့ထဲသို့ ချီတက်သွားလာရာတွင် တတ်နိုင်သမျှ ခမ်းနားအောင်လုပ်ရမည် မဟုတ်လော။ ဗြိတိသျှတို့၏ တပ်မဟာသုံးတပ်သည် လည်း တစ်လမ်းစီခွဲ၍ နန်းတော်ကြီးသို့ ချီတက်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့အားဖြင့် မြို့တံခါး များကိုလည်း ပိတ်ဆို့ပြီးဖြစ်စေ၊ မြို့ရိုးကိုလည်း ဝိုင်းပတ်ပြီးသားဖြစ်စေ ဆိုသည့် သဘော ဖြစ်သည်။”

“စစ်တီးဝိုင်းက ဘင်ခရာ တီးမှုတ်လိုက်သည့်အခါ၌ တပ်များသည် မန္တလေးမြို့ဘက်သို့ ချီတက်သွားကြသည်။ ခွေးများက ဟောင်နေကြပြီး ကိုယ်လုံးတီး ကလေးငယ်များက စစ်သား တန်းကြီးဘေးမှ ပျော်ရွှင်စွာ ခုန်ပေါက် လိုက်ပါလာကြသည်။ ဗြိတိသျှစစ်သားများက မိန်းကလေးများကို ပြုံးရယ်မြဲပြီး မိမိတို့အချင်းချင်း နောက်ပြောင်သွားကြသည်”

“ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်မှာမှ မိမိ၏စကားပြန် မစ္စတာ နီကလတ်စ်နှင့် ဧရာဝတီ ပလိုတ်လာ ကုမ္ပဏီမှ မာလိန်တစ်ဦးဖြစ်သူ မာလိန်မော်ဂင်တို့နှင့်အတူ တပ်ဦးရှေ့မှ ကြိုသွားနှင့် သည်။ မော်ဂင်မှာ ရွှေနန်းတော်ကြီး အတွင်းအပြင်နေရာများကို ကောင်းစွာသိသူ ဖြစ်သဖြင့် သီပေါမင်းနှင့် ချက်ချင်းတွေ့ဆုံနိုင်အောင် သူ့ကို လမ်းပြအဖြစ် ခေါ်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့တစ်သိုက်သည် သီပေါမင်း၏တပ်သားများ စောင့်ကြပ်နေသော မြို့တံခါးတစ်ခုမှနေ၍ နန်းမြို့တွင်းသို့ ဝင်လာခဲ့ကြသည်။ အစောင့်တပ်သားများကလည်း အလွယ်တကူပင် ခွင့်ပြု လိုက်ကြသည်။ တောကပ်ပသော ဝတ်စုံ၊ သစ်စွေးသုတ်ထားသည့် ခမောက်တို့ကို ဆောင်းထား သည့် မြန်မာအစောင့်များသည် ကုန်လွန်သွားသော ခေတ်ကြီးတစ်ခေတ်၏ လက်ကျွန်မြင်ကွင်း တစ်ခုထက် ဘာမျှ မပိုတော့ပြီ”

“ခရာသံများသည် အဝေးတွင် ကျွန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်နှင့်အဖွဲ့သည် နန်းတော်ဆီသို့ လာခဲ့ကြသည်။ အရှေ့ဘက်တံခါးတွင် သူတို့ဆီသို့လာနေသော ကင်းဝန် မင်းကြီးကို တွေ့ရသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးမှာ ဆင်ပေါ်တွင် လိုက်ပါလာပြီး နန်းမြို့အတွင်းတွင် ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်ကို လိုက်ရှာနေခြင်း ဖြစ်သည်”

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“ကင်းဝန်မင်းကြီးက တောင်းပန်ပြီး ဘုရင့်အနေဖြင့် ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင်ကို ချက်ချင်း တွေ့ဆုံခွင့်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောသည်။ ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင်သည် အကျိုးအကြောင်းကို ဝိုင်းချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ထံ စာရေးသားခဲ့ပြီး ကင်းဝန်မင်းကြီးနှင့် အတူလိုက်ပါလာခဲ့သည်။ ညီလာခံခန်းမသို့ ဝင်ရောက်လာသည့်အခါတွင် ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင်သည် ယခင် မိမိနှင့်တကွ ငြိတ်သျှသံအဖွဲ့ဝင်တို့ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည့် ထုံးစံဖြစ်သော ဖိနပ်ချွတ်ခြင်း၊ ကြမ်းပြင်တွင် ခူးထောက်ထိုင်ခြင်း စသည်တို့ကို မလုပ်တော့ပြီ။ နန်းတော်ထဲမှ လူများအဖို့သော်လည်း ထိုအမှုအရာ သည် မိမိတို့ ဆုံးခန်းရောက်လုနီးပြီဆိုသည့် အချက်ကို အခြားအရာများထက် ပို၍ သဘော ပေါက်စေလိုမည်”

“သီပေါဘုရင်သည် သီဟာသနပလ္လင်ပေါ်တွင် မှီ၍ထိုင်နေသည်။ အင်းဝရွှေခန်းကို အုပ်စိုးသည့် ဘုရင့်တစ်ပါး ထိုပလ္လင်ပေါ်တွင် ထိုင်ခွင့်ရခြင်းမှာ ထိုအကြိမ်သည် နောက်ဆုံး အကြိမ် ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းသည် ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင် ဝင်ရောက်လာသည်ကို ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့သော မျက်လုံးများဖြင့် လှမ်းကြည့်နေသည်။ သီပေါမင်းသည် ဆေးပေါ့လိပ်ရှည်ကြီး တစ်လိပ်ကို ကောက်ဖွားရှင်း ဣန္ဒြေမပျက်ဟန် ကြိုးစားနေသည်။ သူ့ဘေးတွင်မူ ကျောက်မျက် ရတနာတို့ကို ဝတ်ဆင်ကာ မမူသောအနေအထားဖြင့် ဓုပုရားလတ် ထိုင်နေသည်။ ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင်သည် နန်းတော်ထဲသို့ အလည်လာခြင်းမဟုတ်ဆိုသည်ကို မသိသည့်နယ် ဣန္ဒြေမပျက် ရှိနေသည်။ ဓုပုရားလတ်သည် သီပေါမင်းကို တစ်ချက် လှမ်းကြည့်လိုက်ကာ ဣန္ဒြေမပျက်ရန် ခပ်တိုးတိုး ပြောလိုက်သည်”

“အစောင့်တပ်များသည် ထုံးစံအတိုင်း ညီလာခံခန်းမ ဆေးပတ်ပတ်လည်ကို ဝိုင်းထား လိုက်သည်။ အနည်းငယ်မျှသာရှိသော ဝန်ကြီးများနှင့် လူပျိုတော်သားများသည် ရွှေတွားတော် အောက်တွင် ပြားပြားဝပ်မျှ ခစားနေကြသည်။ သို့ရာတွင် ကြိုးမားသော သီဟာသန ပလ္လင်ကြီး ရှေ့တွင် မားမားကြီးရပ်နေသော စလောင်ကား အဆောင်အယောင် အခမ်းအနားအားလုံး နိဂုံးချုပ်ပြီဆိုသည့် အချက်ကို ပြသနေသော သက်သေသာဓကကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်နေလေပြီ။ ဝိုင်းပန်းကြီး စလောင်သည် တစ်ချက်ကြည့်လိုက်ရုံမျှဖြင့် သီပေါမင်း၏ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့မှု နှင့် ဓုပုရားလတ်၏ ပမာမခန့်သော လှောင်ပြောင်သရော်မှုကို ချက်ချင်း သတိပြုလိုက်မိသည်”

“ထို့ပြင် သူတို့အနီးတွင် ထိုင်နေသော ဆင်ဖြူမရင်၏ မျက်လုံးထဲတွင်လည်း အမှန်းကို သူ မြင်လိုက်သည်။ မိမိ၏တွေ့ဆုံခြင်းသည် ခဏတပြတ်မျှသာဖြစ်မည်ကို အကြောင်းကြောင်း ကြောင့် စလောင် သိလိုက်သည်။ မိမိသည် ကြောက်လန့်နေသော လူရွယ်တစ်ယောက်နှင့် စိတ်ဆိုးဟန်ဆိုဖြစ်နေသော အမျိုးသမီးနှစ်ယောက်ကို တွေ့နေရပါပေကာ။ မိမိတို့အလုပ်ကိစ္စကို တိုတိုနှင့် လိုရင်း ပြောရမည်ကို စလောင် သိလိုက်ပြီ”

ယနေ့ပန္နလေးစာအုပ်တိုက်

“သီပေါမင်းသည် သူ့ခန္ဓာကိုယ်နှင့် သူ့နိုင်ငံကို အပ်နှင်းသည်။ သို့ရာတွင် အချိန်တစ်ချိန်ကိုတောင်းခြင်းဖြင့် သူ့အပ်နှင်းမှုကို သိက္ခာဆယ်သည်။ မိမိသည် မန္တလေးမှ ဈာန်ဆင်း မထွက်ခွာနိုင်သေးကြောင်း၊ ထွက်ခွာမှုအတွက် ပြင်ဆင်ရန် အချိန်ယူရဦးမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ ယင်းမှာ ဖောင်မည်းသောအနာဂတ်ကို ခိုး၍နေသည့် သဘောဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး စလေခင်သည် သူ့မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို မလိုက်လျောနိုင်။ သူ့အတတ်နိုင်ဆုံး လုပ်နိုင်သော အရာမှာ သီပေါမင်းကို မနက်ဖြန်ညအချိန်အထိ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမပြု ဆိုသည့် ကတိသာ ဖြစ်သည်။ ထိုညတွင်မူ သီပေါမင်းသည် မိမိ၏ ရွှေနှင်းတော်ကြီးတွင် အကျဉ်းသားအဖြစ် နေထိုင်နိုင်သေးသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးနှင့် အခြားသောဝန်ကြီးများသည် သီပေါမင်း၏ လုံခြုံရေးကို သူတို့အသက်ဖြင့် လဲထားရမည်။ ထိုနောက် ဗိုလ်မှူးကြီး စလေခင်က ညီလာခံ ပြီးဆုံးကြောင်း အသိပေးကာ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ဆီသို့ ထွက်ခွာသွားသည်။

“ထိုအချိန်၌ နန်းတော်ကြီးအပြင်ကို ဗြိတိသျှတပ်များက ဝိုင်းထားပြီးလေပြီ။ ထိုနေ့ညတွင် နန်းတော်ကြီးကို စောင့်ကြပ်ရမည့် သူမှာ ဗိုလ်မှူးချုပ် ဝိုက် ကွပ်ကဲသည့် တပ်မဟာ ဖြစ်သည်။ အပြင်ဘက်ကို သိမ်းပိုက်ထားဖြီဖြစ်သော်လည်း နန်းတော်ထဲသို့ မဝင်ရဟု တပ်များကို အမိန့် ထုတ်ထားသည်။”

“ညဗိုးမချုပ်ခင် ဝန်ကြီးများက ဗိုလ်မှူးကြီး စလေခင်ထံ ချဉ်းကပ်ကာ မိဖုရားအား နန်းတော်ထဲသို့ အစစ်အဆေးမရှိ လွတ်လပ်စွာ ဝင်ထွက်ခွင့်ပြုရန် တင်ပြကြသည်။ စလေခင်က ထိုကိစ္စကို ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်ကို တင်ပြမည်ဟု အကြောင်းပြန်သည်။ ထိုသို့ တောင်းဆိုခြင်း မှာ အနည်းငယ် ထူးဆန်းနေသယောင် ရှိသည်။ ရွှေဘိုသို့ ထွက်ပြေးရန် ကြိုးစားနေသည့် ဟူသော ကောလာဟလများရှိနေသည်။ အလောင်းဘုရား၏ အဆက်အနွယ်များရှိရာ ရွှေဘိုသို့ ရောက်လျှင် သီပေါမင်းသည် မိမိ၏အလံအောက်တွင် အစုအဝေး သိမ်းသွင်းကာ စစ်ပွဲကို ဆက်လက်တိုက်ခိုက်စေရာ အကြောင်းရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က သီပေါမင်း သည် အမျိုးသမီးယောင်ဆောင်၍ ထွက်ပြေးနိုင်ပါသလောဟု သူတို့ကို မေးသည်။ ဤတွင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးက နန်းတော်သို့ ဝင်ထွက်သူများအား အမျိုးသမီး ဟုတ်မဟုတ်ကို အစောင့်များ က တစ်ဦးချင်း သေသေချာချာ စစ်ဆေးနိုင်ကြောင်းဖြင့် တင်ပြသည်။ ထိုသို့သောကိစ္စမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် ဝန်ကြီးများက တာဝန်ယူရလိမ့်မည်ဟု ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က ပြောသည်။ ဗိုလ်ချုပ် ပရင်ဒါဂတ်စ်က နောက်ဆုံးတွင် သူတို့တောင်းဆိုချက်ကို လိုက်လျောလိုက်ကာ နောက်တစ်နေ့ မနက်ဆိုလျှင် ထိုအခွင့်အရေးကို ပေးတော့မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။”

“ဗြိတိသျှတပ်များသည် စုရုံးကာ ထိုညတွင် သင်္ဘောများပေါ်သို့ ပြန်လည်ထွက်ခွာ သွားကြ သည်။ နန်းတော်တွင် ဗိုလ်မှူးချုပ် ဝိုက်၏ တပ်မဟာတစ်ခုသာလျှင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။”

“ထိုအတောအတွင်း၌ကား မန္တလေးမြို့ကြီးသည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက် ရှိလေသည်”

အင်္ဂလိပ်မှတ်တမ်းဆရာ အီး၊ စီ၊ ခွီ၊ ဖူးကားက သူ၏ “ရွှေမန္တလေး”ဆိုသည့် မှတ်တမ်းစာအုပ်တွင် “သီပေါမင်းနှင့် စုပုရားလတ်တို့အတွက် ကန့်လန့်ကာချုပ်”ဆိုသည့် ခေါင်းစဉ်ဖြင့် သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီးစ မန္တလေး၏ရှုခင်းကို ရေးခဲ့သည်။ ထိုအခန်းတွင် သူက အောက်ပါအတိုင်း ရေးခဲ့ပါသည်။

“... မင်းနေပြည် ရွှေမြို့တော်ကြီးသည် အပြောင်းအလဲများစွာကို ကြုံရသည်။ ခေတ်ဟောင်းသည် ပျောက်ကွယ်ခဲ့လေပြီ။ အရာဝတ္ထုတို့၏ ပုံစံဇယားသစ်တွင် မိမိအတွက် နေရာမရှိတော့ပြီကို သဘောပေါက်သည့်အလျောက် ဘဝသည်လည်း နေပျော်ခြင်းမရှိတော့ဆိုသည့်အချက်ကို ဆင်ဖြူ အရှင်သခင် သိမြင်ခဲ့သည်။ မိမိသည် မိမိ၏ရွှေနန်းတော်ကြီးကို လည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ရွှေပန်းကန်တို့ကိုလည်းကောင်း ပျော်လှစေတောင့်တ၍ မရနိုင်တော့ပြီ။ မိမိ၏ ထီးဖြူတော်များနှင့် မိမိ၏ ဂုဏ်ကျက်သရေကိုဆောင်သော ဘွဲ့မည်ရည်တို့သည်လည်း ကြည်နူးစရာ ဆောက်ပေးသတိရပွယ်တို့ အဖြစ်သာ ကျန်ခဲ့လေပြီ။ မိမိသည် တပ်ထောက်၏ရုံးမှ လားတစ်ကောင်ကဲ့သို့ ခွဲတမ်းကျသမျှကိုသာ ခံစားရပေတော့မည်။ မိမိအဖို့ လဲလျောင်းပြီး နောက် နတ်ရွာခံရုံမှအပ အခြားလမ်း မရှိတော့ပြီကို သိခဲ့သည့်အလျောက် သီပေါမင်းသည် ထိုသို့ပင် နတ်ရွာခံလေပြီ။

ကင်းဝန်မင်းကြီး ခေါင်းဆောင်သည့် ဝန်ကြီးအများစုသည် ဗြိတိသျှတို့ထံတွင် အမှုထမ်းရန် သဘောတူခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် သူတို့၏ဘွဲ့မည်ရည်များကို ရုပ်သိမ်းပေးလိုက်ပြီးနောက် အသုံးဝင်သောအလုပ်ကို လုပ်ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့တိုင်အောင် အခမ်းအနား အဆောင်အယောင်တို့ ကျင်းပသည့်အခါများတွင် သူတို့သည်လည်း သူတို့၏ ကုန်ဆုံးသွားခဲ့သော နေ့ရက်များအတွက် သက်ပြင်းချွမ်းမြောက်ပေလိမ့်မည်။ ဗြိတိသျှတို့က သူတို့ကို လစာကောင်းကောင်းပေးပြီး ထိုလစာများကိုလည်း ချွက်ချင်း ထုတ်ပေးခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့အုပ်ချုပ်ရေးမှာ စိတ်ပျက်စရာကောင်းလောက်အောင် ညံ့ဖျင်းလှသည်။ တိုင်တားမင်းကြီးမှာမူ သစ္စာခံရန် အခွင့်အရေးပေး ခံရသူများထဲတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိခဲ့။ သူ့ကို အိန္ဒိယပြည်ရှိ ကတ္တက်မြို့သို့ ခေတ္တ နယ်နှံခံခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခွင့်ပြုခဲ့ကာ ရန်ကုန်မှာပင် ကုန်သည်တစ်ယောက်အနေဖြင့် အသက်ထက်ဆုံး နေထိုင်သွားခဲ့သည်။ သူ၏ စီးပွားရေးဇိဇသည် သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် များစွာအသုံးဝင်ခဲ့ရာ သူ၏အလုပ်သစ်အတွက် ကောင်းစွာ အရည်အချင်းရှိသူ ဖြစ်ပါပေသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“လက်တွေ့ကျသည့် ဗြိတိသျှတို့ကမူ နန်းတော်ကြီးသို့ အလေးအမြတ် သဘော မထားကြပါ။ မင်းတုန်းမင်းကြီးက ခမ်းနားစွာ မွမ်းမံခဲ့သည့် ဟင်္သာပြားရောင် ယွန်းချပ်များနှင့် ရွှေပိန်းတို့သည် သူတို့အား ချစ်ခင်နှစ်သက်သော စိတ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ နေရာထိုင်ခင်းအဖျိုးဖျိုးတို့ ဝမ်းနည်းဖွယ် ကင်းပဲနေသည်။ မြို့တွင်း၌ ဟာလာဟင်းလင်းဖြစ်နေ သော အဆောက်အဦကြီးတွေ အများကြီး ရှိပါသည်။ ထိုအဆောက်အဦများကို အသုံးပြုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ညီလာခံခန်းမကြီးသည် မြို့စောင့်တပ်၏ ဘုရားရှိခိုးခန်းမအဖြစ် များစွာ အသုံးတည့်နေပါသည်။ ချက်ချင်းပင် ထိုခန်းဆောင်သည် ဘုရားဝတ်ပြုရာခန်းမ ဖြစ်လာခဲ့ကာ တရားပလ္လင်ကို သီဟာသန ပလ္လင်ရှေ့တွင် မြင်ဆင်ထားလိုက်ပါသည်။ ဒေါက်တာမတ်သည် လာရောက်ဆေးကြောသော တပ်သားများကို ထိုနေရာတွင် တရားဟောခဲ့ပါသည်။ ထိုအချိန်သည် သူ့ဘဝတွင် ဂုဏ်ယူဖွယ်ကောင်းသည့်အချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအချိန်က ဟောကြား သည့် သူ့တရား၏ သဘာဝကိုလည်း အလွယ်တကူ ခန့်မှန်းနိုင် လောက်ပါသည်။ ထို့ပြင် တပ်ဖိုလ်တပ်သားများဖို့ ကလပ်တစ်ခုလည်း လိုနေပါသေးသည်။ သီပေါဘုရင် နောက်ဆုံး သူ့ကိုယ်သူ အပ်နှင်းခဲ့သည့် နွေရာသီခန်းထက် သင့်လျော်သည့်နေရာ ရှိပါဦးမည်လော။ ထိုနေရာသည် ညနေခင်း အတင်းအပျင်းစကားပြောရန်အတွက် အကောင်းဆုံးနေရာပါ ဖြစ်သည်။ အခြားသောနေရာများမှာလည်း ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးနှင့် သူ့လက်အောက်မှ အရာရှိများအဖို့ သင့်လျော်သောနေရာများ ဖြစ်နေပါသည်။ ပိုးသားကဲ့သို့ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည့် ရွှေခန်းသူတို့ ရယ်မောရာ၊ ချစ်တင်းစကား ဆိုကြရာနေရာတွင် မျက်မှန်တပ်ထားသည့် အိန္ဒိယဘာဘူကြီးများသည် လယ်ဂျာများ၊ ပိုင်တွဲများကို လှန်လှောနေကြပါသည်။ ညစ်ပတ် နေသော ကြော်ငြာစာရွက်များ၊ တပ်တွင်းစည်းကမ်းကို ထုတ်ပြန်သည့် စာရွက်များသည် ယွန်းခုံရုံများပေါ်တွင် ကြည့်၍မလှသော အဆင်အယင်များ ဖြစ်နေကြပါသည်။ အနုပညာ ပစ္စည်းတို့ကို လှယက်ခိုးဝှက်မှုများသည် နန်းမြို့ထဲတွင် သောင်းကျန်းနေကြပါသည်။”

“သို့ရာတွင် နန်းတော်ကြီးတစ်ခုလုံး အဖတ်ဆယ်မရအောင် မပျက်စီးမီ အနုပညာ ပစ္စည်း ခိုးဝှက်လှယက်သူများကို မောင်းနှင်ထုတ်နိုင်ခဲ့သဖြင့် တော်ပါသေးသည်။ သူတို့သည် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် လောဘ်ကာစုန် လာရောက်လည်ပတ်သည်အထိ နန်းတော်ကြီးထဲတွင် ဆယ့်လေးငါးနှစ် နေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်ပါသည်။ လောဘ်ကာစုန်သည် အခြေအမြင်ကြီးသူပီ အနုပညာပစ္စည်း ခိုးဝှက်လှယက်သူများကြောင့် ပျက်စီးရသည့်အခြေအနေကို သိမြင်ကာ နန်းတော်ကြီးအား နဂိုမှလအခြေအနေအတိုင်း တတ်နိုင်သမျှ ထိန်းသိမ်းထားရန် ချက်ချင်း အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုအခါကျမှပင် အနုပညာတို့ကို လှယက်ပျက်ဆီးသူ ဘာဘူတို့သည် သူတို့၏ လယ်ဂျာစာရင်းစာအုပ်များ၊ ပိုင်တွဲများကို ကြိုးနီများဖြင့် ထုပ်ပိုးကာ သူတို့၏ အရက်ဖန်ခွက်များနှင့် အင်္ဂလိပ်စာနယ်စင်းတို့ကို စုဆောင်းပြီး အခြားသော စားကျက်များကို ရှာဖွေရန် ဝမ်းနည်းစွာ ထွက်ခွာသွားခဲ့ကြသည်။”

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“ရွှေရေတို့ သည် ရွှံ့ထင်းပေကျနေကုန်ကြပြီ။ ဟင်္သာပြင်ဒါးရောင်ယွန်းတို့လည်း ကွဲအက်ကာ မှေးမှိန်ကုန်ကြပြီ။ ရွှေနန်းတော်အဆောင်ဆောင် အခန်းခန်းတို့နှင့်တကွ ညီလာခံ သဘင် ခန်းဆောင်တို့သည်လည်း အလှအပ၊ အပြောက်အမွမ်းတို့ ပျက်ပြယ်ကုန်ကြပြီ။ မင်းတုန်းမင်း၏ နန်းတော်ကြီးသည် သူ့ခေတ်သူ့အခါနှင့်အတူ ကြီးကျယ်သော နိုင်ငံတော် ဖြစ်စဉ်က ရှိခဲ့သော ရွှေနန်းတော်ကြီး၏ အရိပ်အယောင်မျှသာ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။ သို့ရာတွင် စိတ်ကူးဉာဏ်ထက်သန်သူ တစ်ဦးအဖို့ကား ကုန်လွန်လေပြီးသော ခမ်းနားမှုတို့ကို တွေးကြည့် နိုင်ပါသည်။ ထိုခမ်းနားမှုသည် အပေါ်ယံခမ်းနားမှုဖြစ်သည့်တိုင် ပြီးပြီးပြန်ပြန်အရောင်များ၊ လှုပ်ရှားမှုများ၊ ဆူညံသော ဂီတအသံများဖြင့်ဖြစ်သည့် ခမ်းနားမှု ဖြစ်ပါသည်။ ချီးမြှင့် ချောက်စားမှုများနှင့် သေဒဏ်တို့ ပြီးပြမ်းနေသည့် ခမ်းနားမှု ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရာအားလုံးတို့ သည် ပြန်မလာတော့ပြီ”

“သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်တို့သည် မည်သို့ဖြစ်သွားကြသနည်း။ ‘သူရိယ’သင်္ဘော သည် သူတို့နှစ်ဦးကို ရန်ကုန်သို့ တင်ဆောင်သွားခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် သူတို့နှစ်ဦးကို ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးတစ်စင်းပေါ်သို့ ရွှေပြောင်းလိုက်ကြပါသည်။ ထိုသင်္ဘော ကြီးသည် အိန္ဒိယပြည်သို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ သူတို့၏ ရှည်လျားသောခရီးသည် ဘုံဘေ ကမ်းရိုးတန်းရှိ ရတနာဂီရိခံတပ်မြို့သို့ အရောက်တွင် အဆုံးသတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုနေရာတွင် သူတို့နှစ်ဦးသည် အနှစ်သုံးဆယ်မျှ အစိုးရအကျဉ်းသားအဖြစ် မိမိတို့နှင့် အမျိုးဘာသာခြားသော လူစီမံများကြားတွင် နယ်နှင့်ခံရသူများအဖြစ် မိမိတို့ကံကြမ္မာကို မေပျောက်ကာ နေထိုင်သွားခဲ့ကြပါသည်။ သီပေါမင်း သည် ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာခံခဲ့ပါသည်။ နောက်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် စုဖုရားလတ်ကို ရန်ကုန်သို့ ပြန်ခွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ စုဖုရားလတ်သည် ရန်ကုန်တွင် အေးချမ်းစွာ နေထိုင်သွားခဲ့ပါသည်။”

“အသက်အရွယ် ကြီးရင့်ခြင်းနှင့် နှစ်ရှည်လများ ဖမ်းဆီးခြင်း ခံခဲ့ရသည့်တိုင် စုဖုရား လတ်၏စိတ်ဓာတ်မှာ ကျဆင်းခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အဘွားအိုသည် သူနှင့်ဆက်ဆံသူ အရာရှိများအား အပြစ်တမ်း ထုတ်ဖော်ကန့်ကွက်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာတို့၏စိတ်ဓာတ်သည် သူ့ဘက်တွင် ရှိနေပါ သည်။ သို့ရာတွင် အစေအရာရာ ဧည့်တာသည့် အစိုးရတစ်ခုသည် သူ့လစာကို တိုးမြှင့်ရန် အတွက် အကြောင်းရာမရဘဲ ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ထက် များများရပါစေဟောသော ဆုတောင်း ရပါသည်။”

“သို့ဖြင့် တော်သင့်ရုံမျှသာရှိသော အိမ်နိမ့်တွင် စုဖုရားလတ်သည် သူ၏ဘဝကို နိဂုံး ချုပ်ခဲ့ရပါသည်။ သူ့အဖို့ အောက်မေ့သတိရစရာများမှအပ အခြားဘာမျှ မရှိတော့ပါ။ ငယ်ရွယ်သော သီပေါမင်းသားထံ တိတိတိတိဖိုးသွားခဲ့ရပုံ၊ မင်းတုန်းမင်းကြီး နတ်ရွာခံခဲ့ပုံ၊ အလောင်းမျက်နှာနှင့် လက်ပေါ်တွင် ရွှေပြားတို့ကို ပုံးအုပ်ထားပုံ၊ အသတ်ခံရသူတို့၏

အော်သံများ၊ ငိုကြွေးသံများကို နစ်မြုပ်သွားအောင် ဆူညံသောဂီတသံများကို ကြားရပုံ၊ သီဟာသန ပလ္လင်ထက်တွင် သီပေါမင်းနှင့် အတူယှဉ်တွဲထိုင်ခဲ့ရပုံ၊ မိမိတို့ကို ဝပ်ဝပ်စင်းစားနေကြသော မင်းညီမင်းသား များမတ်များကိုယ်တွင် ဝတ်ဆင်ထားသော ပိုးဖဲနှင့် ကျောက်မျက်ရတနာတို့ မနက်စင်းနေခြင်းတွင် ပြီးပြီးပြန်ပြန် တောက်ပနေကြပုံ။ အပျိုပေါက်ကလေး မိခင်ကြီးနှင့် သူ့ အရေးနိမ့်သွားခဲ့ရပုံ၊ မြင်းခြံဆိပ်ကမ်းဆီမှာ အပြောက်သံများကို ကြားရပုံ၊ မြစ်ဆိပ်တွင်ဆိုက်ထားသော သင်္ဘောဆီသို့ မန္တလေးမြို့တော် လမ်းမများတစ်လျှောက် ဝီရိလှည်းကလေးဖြင့် လာခဲ့ရပုံ...။

ထိုအရာများသည် ရှည်ဝေးသော အတိတ်၏ ပဲ့တင်သံများအဖြစ် ကျွန်ုပ်ရစ်ခဲ့လေပြီ။ အချိန်သည် ထိုအရာများကို မှေးမှိန်စေခဲ့လေပြီ။ ရတနာဂီရီတွင် အနစ်သုံးဆယ်ကြာ နေခဲ့ရသည့် ကာလများသည် အခြားသောအရာများကိုလည်း သတိရအောင် လှုံ့ဆော်ပေးနေသည်။

“သို့တိုင်အောင် သူ့ နတ်ရွာစံသည့်အခါတွင်ကား မြန်မာပြည်သူတို့သည် မန္တလေးတွင် သီပေါမင်း၏မပေသီ ဖြစ်စဉ်ကရှိခဲ့သော အဆောင်အယောင်၊ အခမ်းအနားတို့ဖြင့် သင်္ကြိုဟ်ခဲ့ကြသည်”

ဝိန့်ဟယ်လီနာ - ရတနာဂီရိ

သီပေါမင်းကို ဆောင်ယူပုံနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာ ဒီဆိုင်းက အောက်ပါအတိုင်း ရေးပါသည်။

“သီပေါမင်းနှင့် အခြွေအရံတို့သည် ဒီဇင်ဘာလ ၂ ရက် (၁၈၈၅ခု)တွင် ဗြိတိသျှတို့ ပိုင်နက်ဖြစ်သော အာလံမြို့သို့ ရောက်ကြသည်။ ထိုနေ့တွင် အောက်မြန်မာပြည် ဝန်ရင်တော် မင်းကြီး ဘားနဒ်က လူသားချင်းစာနာသော စကားလုံးများဖြင့် ဒေါက်တာ မတ် ထံ စာတစ်စောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ (ကာလကြာမြင့်စွာ ကွဲကွာသွားခဲ့ပြီး သင် ချစ်ခင်မြတ်နိုးသည့် တပည့်ဟောင်းကို မကြာမီ တွေ့ရတော့မည်ဟု ကျွန်ုပ် ဖျော်လင့်ပါသည်။ ဘုရင်(ဟောင်း) သီပေါသည် သူရိယသင်္ဘောဖြင့် ယနေ့ မင်းလှသို့ ဆိုက်ရောက်လာပါသည်။ သူ ရောက်ရှိနေသည့် အခြေအနေကိုကြည့်၍ စာနာသနားသောစိတ် မဖြစ်ပေါ်ဘဲ မနေနိုင်ပါ)”ဟု ရေးခဲ့သည်။

“သီပေါမင်းသည် ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်သို့ ရောက်သည်။ ထိုအချိန်က သူ့အဖွဲ့တွင် သူ့မိဖုရားနှစ်ပါး (စုပုရားလတ်နှင့် စုပုရားငယ်)၊ သမီးတော်နှစ်ပါး (အရှင်ထိပ်စု မြတ်ပုရားကြီးနှင့် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ပုရားလတ်)၊ မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သမီးတော်ကြီး စုပုရားကြီး၊ နန်းတွင်းအဖျိုတော် (၁၀)ဦး၊ မိန်းမအစေတော်နှင့် ကလေးငယ် (၅၀)၊ နန်းတွင်း အမှုတော်ထမ်းအရာရှိ (၈)ဦးနှင့် သူတို့၏ နောက်လိုက်နောက်ပါ ယောက်ျား (၅)ဦးတို့ ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း (၈၀) ရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် (၆၀)တို့မှာ သီပေါမင်းနှင့်အတူ တိုင်းတစ်ပါးသို့ မလိုက်လိုကြ။ သူ၏ မိဖုရားနှစ်ပါး၊ သမီးတော်များနှင့် မိန်းကလေးငယ်များဖြစ်သည့် အစေတော် (၁၃)ယောက်၊ ပန်းတီမီးဝန်နှင့် သူ့သားတို့သာ လိုက်ပါလိုသည့် ဆန္ဒရှိကြပြီး စုစုပေါင်း လူ(၂၀)သာ ရှိသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“သီပေါမင်းသည် ဇူမီးထွေ လေးသိန်းမှ ခုနစ်သိန်းကြား တန်သည် အဖိုးတန်ရတနာများ ပါလာခဲ့သည်။ ယင်းတို့ကို သူတို့နှင့်အတူ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားခွင့်ပေးခဲ့သည်။ သူတို့ ကိုယ်ပေါ်တွင်လည်း အဖိုးတန်ရတနာတို့ကို ဝတ်ဆင်ထားဟန် ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ဘာကိုမျှ ရှာဖွေခြင်း မပြုခဲ့ပါ။ သဘောပေါ်တွင် သီပေါမင်းသည် ဂုဏ်သရေရှိ၍ သက်သောင့်သက်သာ ရှိသော ဆက်ဆံမှုမျိုးကို ရသင့်သည်” ဟု အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ညွှန်ကြားသည်။

“သီပေါမင်းကို မည်သို့ထားမည်နည်း။ သီပေါမင်းကို ချုပ်နှောင်ထားသင့်သလော။ နယ်ခြားသို့ ပို့သင့်သလော။ မိုက်ခိုင်းပြည်နယ်ထဲရှိ ဘန်ဂါလိုမြို့ကလေးမှာ ရာသီဥတုကောင်း၍ သာယာသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနေရာတွင်ထားရန် အကြံပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် မသင့်လျော်ဟု အထက်မှ ဆုံးဖြတ်သည်။ ထိုထက် အေးချမ်းတိတ်ဆိတ်၍ အရေးမကြီးသည့် နေရာတစ်ခုကို ပို၍လိုလားသည်။ မဒရပ်ပြည်နယ် ဘုရင်ခံက မဒရပ်နယ်ထဲရှိ အားကျော့မြို့တွင် ထားရန် တင်ပြသည်။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ထိုတင်ပြချက်ကို လက်ခံသည်။ သို့ရာတွင် နောက်၌ သူ့ကို မဒရပ်မှာပင် ခေတ္တထားရန် ပြင်ဆင်ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ နောက်ထပ် နေရာ ရှာရဦးမည်။ မဒရပ်တွင်ဆိုလျှင် ပြင်သစ်ပိုင် ပွန်ဒီချယ်ရီနယ်နှင့် နီးသည်။ ထိုနေရာသို့ ထွက်ပြေးရန် ကြံစည်နိုင်သည်။

“ရန်ကုန်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် သီပေါမင်းနှင့် အခြေအရာတို့ကို စုစုဝတ်သဘော ပေါ်မှ ကင်းရှင်းအမည်ရှိ ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောကြီးပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့သည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၁၀ ရက်နေ့ ညနေတွင် ရန်ကုန်မှ ထွက်သည်။ သီပေါမင်းနှင့်အတူ သူ့ဒီသားဇာ၊ မိန်းမ အခေတော် (၁၇) ယောက်၊ နန်းတော်အရာရှိ နှစ်ယောက်နှင့် စကားပြန်အဖြစ် လိုက်ပါလာသူ တစ်ယောက်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင် လီဇာပူတပ်ရင်းတမျှ အစောင့်တပ်ခွဲ တစ်ခွဲ၊ အခြား ကောင်းပြန်တစ်ယောက်နှင့် မြန်မာပြည်ပုလိပ်ဌာနမှ ကောက်ခံ ဆိုသူ အရာရှိတစ်ဦးတို့လည်း ပါလာကြသည်။ ဆင်ဖြူမရှင်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ ပြို့သစ်အတွင်းဝန်နှင့် ကျောက်မြောင်း အတွင်းဝန်တို့မှာ ရန်ကုန်တွင် ကွန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် သမီးတော်ကြီး ရုပုရားကြီး တို့နှင့် မိန်းမအခေတော် (၁၂)ယောက်တို့ကိုမူ ထားဝယ်သို့ ပို့လိုက်သည်။”

“ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောကြီးပေါ်သို့ရောက်၍ ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာလာသည့်အခါတွင် သီပေါမင်း မည်သို့ခံစားရသည်ကိုမူ ဘာမျှ မသိရ။ သီပေါမင်းနှင့် မိပုရားတို့သည် မျက်ရည် ကျမိပေလိမ့်မည်။ သူတို့သည် ကမ္ဘာကြီးအကြောင်းကို မသိကြ။ ကမ္ဘာကြီးအကြောင်းကို မဆိုထားနှင့်။ မြန်မာပြည်အကြောင်းကိုပင် ကောင်းကောင်းသိကြမည် မဟုတ်။ မန္တလေး အကြောင်းကိုပင် သိကြမည်မထင်။ သူတို့သည် နန်းတော်ကြီးအကြောင်းကိုသာ သိကြသည်။ ယခုမှ သူတို့သည် တစ်သက်တွင် ပင်လယ်ကြီးကို ပထမဆုံးအကြိမ် မြင်နေကြရလေပြီ။ နန်းကွဲရသည့် မြောက်အိမ်မက်ကြီးနှင့်အတူ သီပေါမင်းသည် ပြည်နှင့်ဒဂုံလေးခံရသူ တစ်ဦး

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အဖြစ် တစ်သက်လုံး နေထိုင်သွားရန် မသိသည့် ခရီးပန်းတိုင်ကို သွားနေရလေပြီ။ ထိုစဉ်က သီပေါမင်းသည် အသက် (၂၇)နှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။ သီပေါမင်းသည် ဥရောပကို ကိုင်လှုပ်ခဲ့သည့် စစ်ဘုရင် နပိုလီယန်အကြောင်းကို သူ့ဆရာ ဒေါက်တာမတ်ထံမှ ကြားဖူးကောင်း ကြားဖူးပေလိမ့်မည်။ နပိုလီယန်၏ ရည်မှန်းချက်မှာ ဥရောပတိုက်ကို ခိုးဖိုးရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှတို့၏ ခွဲနဲဘဲကြီးမှု၊ စီးပွားရေး အားသာမှုနှင့် သံတမန်ပရိယာယ် ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကြောင့် ရည်ကြာပြင်းထန်သည့် တိုက်ပွဲအဆုံးတွင် နပိုလီယန်သည် ကျဆုံးခဲ့ရလေပြီ။ နပိုလီယန်သည် ဥရောပတိုက်ကြီးကို အောင်နိုင်ခဲ့သည် မှန်ပါ၏။ သို့ရာတွင် ကြာရှည်ထိန်းသိမ်းမထားနိုင်ခဲ့။ နောက်ဆုံးတွင် စိန်ဟယ်လီမှာကျွန်း အမည်ရှိ ကျောက်ဆောင်ကလေးပေါ်တွင် နယ်နှင့်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုအချိန်က နပိုလီယန်သည် အသက် (၄၆)နှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။ ဩဂုတ်လ တစ်မနက်တွင် ဗြိတိသျှစစ်သင်္ဘောတစ်စင်းပေါ်သို့ ဆောင်ယူသည့် အခါ၌ နပိုလီယန်သည် သူချစ်၍ နောင်ဘယ်တော့မှ မြင်ရတော့မည်မဟုတ်သော ပြင်သစ်ကမ်းခြေကို ပြူးနှင့်တွေ့ကြားမှ မျှော်ကြည့်မိပေလိမ့်မည်။ အမှန်အားဖြင့် နယ်နှင့်ခံရသော ဘုရင်နှစ်ပါးကို နှိုင်းယှဉ်ပြစရာ အကြောင်းမရှိပါ။ ဘုရင်တစ်ပါးမှာ ဘုရင်ဧကရာဇ်တို့ မိန့်မိန့်တန်အောင် ကြောက်ခဲ့ရသူဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ပါးမှာ ဘုရင်ဖြစ်သည်တိုင် မိမိနန်းတော်ကိုပင် ဩဇာပေးနိုင်သူ မဟုတ်ခဲ့ပါ။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးသည် ဗြိတိသျှတို့၏ အကျဉ်းသား ဖြစ်ခဲ့ကြရပါသည်။ နပိုလီယန်သည် သူ၏ နောက်ဆုံးနေ့များကို ဗြိတိန်တွင်လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်ပြည်တွင်လည်းကောင်း ကုန်ဆုံးသွားချင်ပါသည်။ သီပေါမင်းမှာမူ ရတနာဂီရိတွင် သက်သောင့်သက်သာဖြင့် နေရသည့်တိုင် မြန်မာပြည်သို့သာ ပြန်ချင်နေပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့နှစ်ဦးစလုံး ဆန္ဒ မပြည့်ခဲ့ပါ။ နပိုလီယန် သည် လူသူကင်းမဲ့သည့် ကျွန်းအကျဉ်းစခန်းတွင် ဆင်းဆင်းရဲရဲ၊ ညှိုးညှိုးငယ်ငယ်ဖြင့် နေခဲ့ရသော်လည်း သီပေါမင်းမှာမူ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ဘုံဆာဘုရင်ခံတို့၏ စာနာမှု၊ ကြင်နာမှုတို့ကြောင့် ကောင်းမွန်စွာ နေခဲ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် သူ့ကိုစောင့်ကြပ်သော ဗြိတိသျှနှင့် အိန္ဒိယအမျိုးသား အရာရှိတို့၏ ကြင်နာမှုဖြင့် နှစ်ပေါင်း သုံးဆယ်လုံးလုံး နေသွားခဲ့ရပါသည်။

“...ဗြိတိသျှတို့သည် မဒရပ်မြို့ကို သီပေါမင်းအား ချုပ်နှောင်ရန် ရွေးချယ်ခြင်း မပြုခဲ့ကြပါ။ အာဏာပိုင်များသည် သီပေါမင်းကို နေရာချပေးရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အထူးစဉ်းစားခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင်မှ ဘုံဆာမြို့တောင်ဘက် မိုင် ၁၂၀ ဝေးသော ရတနာဂီရိကို ရွေးချယ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်မှာ ကိုယ်ဝန်အရင်းအမာနှင့်ဖြစ်သဖြင့် ရတနာဂီရိသို့ ချက်ချင်း မပို့နိုင်သေး။ သီပေါမင်းနှင့်အဖွဲ့သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် မဒရပ်သို့ ရောက်ကြသည်။ ဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်လျှင် ကြိုဆိုရေးအရာရှိချုပ်က ဆိပ်ကမ်းပေါ်သို့ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ဆိပ်ကမ်းတွင် မဒရပ်ပြည်နယ် အစိုးရအတွင်းဝန်က ဆီးကြိုခေါ်ပြီး

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မြင်းစီးပုလိပ်များ မြဲရဲလျက် သီပေါမင်းအား ထားမည့်အိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ အိမ်တွင် အိမ်နီးပါးအစိုးရ၊ နိုင်ငံရေးဌာန အတွင်းဝန်ချုပ်၊ ပုလိပ်မင်းကြီးနှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် များက ကြိုဆိုကြသည်။ အိမ်မှာ ကျယ်ဝန်းပြီး ပရိဘောဂတို့ဖြင့် ကောင်းစွာပြင်ဆင်ထားသည့် အိမ်ပြင်ပြီး ပြေရှင်ကြီးတစ်ဦး ပြစ်ဟန်ရှိသည့် ရာဇာဂဓာပတိ ရောင်း၏ အိမ်ဖြစ်၍ မှောင်တွင် 'ခံအိမ်တော်'ဟု ခေါ်ကြသည်။

“သီပေါမင်းသည် သင်္ဘောပေါ်ခရီးကိုလည်းကောင်း၊ ရတနာဂီရိတွင် ကြိုဆိုပုံကို လည်းကောင်း များစွာကျေနပ်ကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ မြန်မာပြည်ပုလိပ်ဌာန၊ လက်ထောက်ပုလိပ်မင်းကြီးဖြစ်ပြီး မြန်မာစကားကို ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်းသည့် မစ္စတာ ကောက်စ်အား သီပေါမင်း၏ကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ စီမံခန့်ခွဲရန် တာဝန်ပေးထားသည်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့အား မြန်မာပြည်နှင့် နေရာအနှံ့အပြားရှိ ၎င်းတို့၏ ဆွေတော်မျိုးတော် များ၊ အသိမိတ်ဆွေများအား နိုင်ငံရေးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ကြေးနန်းများ၊ စာများကို ပေးပို့ခွင့်ပေးထားသည်။ တစ်ဖက်မှ ကြေးနန်းများ၊ စာများကိုလည်း လက်ခံခွင့်ပေးသည်။ ဆင်ဖြူရှင်ထံပေးပို့သော ကြေးနန်း၌ “မာရ်သို့ ချောမောစွာ ရောက်ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ က ကောင်းစွာဆက်ဆံ၍ ခံအိမ်ဖြင့် ကောင်းစွာထားသည်။ မှောက်တွင် စာရေးမည်” ဟုရှိသည်။ ဝန်ကြီးဟောင်းများထံပေးပို့သည့် ကြေးနန်းတွင်မူ “ချောမောစွာ ရောက်ရှိသည်။ အင်္ဂလိပ် အစိုးရက ကောင်းစွာထားသည်။ မြို့ထဲသို့ မြင်းရထားဖြင့် လှည့်ပတ်သွားလာခွင့် ရသည်” ဟု ဟုရှိသည်။ မယ်တော် ဆင်ဖြူရှင်က ပြန်ကြားသည့် ကြေးနန်း၌ “ကြေးနန်းကို ရရှိသည်။ ကျွန်ုပ်တို့လည်း 'ကလိုက်' သင်္ဘောဖြင့် ရောက်သည်။ မယ်တော်-ထားဝယ်” ဟု ဟုရှိသည်။ မယ်တော်ထံမှ ကြေးနန်းစာများ မှာ ရုတ်တရက် မရောက်လာသည့်အတွက် သီပေါမင်းသည် စိတ်ပူကာ မှောက်ထပ် ကြေးနန်းတစ်စောင် ရိုက်သည်။ “ကျွန်းမာရေး အခြေအနေနှင့် မည်သည့်နေရာ ရောက်နေသည်ကို အကြောင်းကြားပါ” ဟု ကြေးနန်းတွင် ပါသည်။

“၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ စည်းမျဉ်းဥပဒေ ၃ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ၁၈၈၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၃၁ ရက်နေ့ခွဲဖြင့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က သီပေါမင်းအား ပမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခွင့် ဝရမ်းကို ထုတ်ပြန်သည်။ ထိုဝရမ်းကို တစ်နှစ်တစ်ခါ ထုတ်ပြန်ရသည်။”

“သီပေါမင်းနှင့် နီးကပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ရသည့် လက်ထောက်ပုလိပ်မင်းကြီး ကောက်စ်၏ အဆိုအရ သီပေါမင်းသည် သာမညောင်ည လူတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု သူကြားခဲ့သော သတင်း များမှာ မဟုတ်မှန်ကြောင်း၊ သီပေါမင်းသည် မျက်နှာထားက ဖော်ပြသလို ရိုးရိုးအအ၊ နားမလည် ပါးမလည် လူတစ်ယောက် ဖြစ်သည်ဆိုသည်မှာလည်း မဟုတ်မှန်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ သူ့အဆိုအရ သီပေါမင်းသည် ပန်းများကို ချွန်တတ်သည်။ သူ တွေ့ရှိသည်

အသစ်အဆန်းများကို သေချာစွာ လေ့လာသည်။ ပြတိုက်များသို့ သွား၍ လေ့လာလိုသော်လည်း ကောက်စိမ့်က ခွင့်မပြု။ ထိုသတင်းကို ဘုရင်ခံချုပ် ကြားရသည့်အခါတွင် ကောက်စိမ့်ကို အပြစ်ဆိုကာ သီပေါမင်းအား အစောင့်အရှောက်ဖြင့် မြို့ထဲသို့ သွားလာလည်ပတ်ခွင့်ပြုရန်၊ အများပြည်သူတို့အတွက် ပိတ်လိုက်သည့်အချိန်တွင် ပြတိုက်သို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုခွင့်ပြုရန် ညွှန်ကြားသည်။”

“ထိုအချိန်က စုပုရားလတ်မှာ မျက်နှာပြင်ခါနီးဆဲဆဲ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သီပေါမင်းက ကလေးအတွက် ဇာတာပွဲရန် မန္တလေးမှ ပုဏ္ဏားတို့ကို ခေါ်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် အိန္ဒိယပြည်တွင်လည်း ပုဏ္ဏားများ ရှိသည်ဆိုကာ ထိုတင်ပြချက်ကို ပယ်ချလိုက်သည်။ အနီးရက အိန္ဒိယတွင်ရှိသည့် ပုဏ္ဏားတစ်ဦးကို ပင့်ဖိတ်ပေးသည်။ တောင်ပိုင်းပုဏ္ဏားတို့၏ ဇာတာ ပွဲပုံနှင့် မန္တလေးမှ ပုဏ္ဏားတို့၏ ဇာတာပွဲပုံနှင့် တူသည်ကို တွေ့ရသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းသည် များစွာ ကျေနပ်သွားသည်ဟု ဆိုသည်။ သီပေါမင်းသည် ကလေးငယ်ကို ထားရန်အတွက် သုံးပေပတ်လည် ပတ္တမြားစီ ရွှေလင်ပန်းတစ်ချပ်ကို အလုပ်ခိုင်းသည်။ လင်ပန်းအလေးချိန်မှာ ရွှေသားတိုလာ ၇၀၀ အလေးချိန်ရှိပြီး ကျပ်စူးဝီးပေ ၁၃,၀၀၀ တန်ဖိုးရှိသည်။ လင်ပန်းပတ်ပတ် လည်တွင် ပတ္တမြားအလုံး ၁၅၀ စီစားသည်။ ရွှေနှင့် ပတ္တမြားတို့မှာ သီပေါမင်းပိုင်ပစ္စည်းများဖြစ်ပြီး လင်ပန်းအတွက် လက်ခက်မှု အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ကျခံရသည်။”

သီပေါမင်းသည် ဝက်ပေါင်ခြောက်ကို အလွန်ကြိုက်သည်။ မဒရပ်မှ ရောက်ခါတွင် ဝက်သား အစားများသဖြင့် အစာမကြေရောဂါ ဖြစ်သေးသည်။ သို့ရာတွင် မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီး ခေါက်တာ ဘရန်းမှက ကုသပေးသဖြင့် မကြာခင် ထိုရောဂါ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ သတင်းစာများထဲတွင် မန္တလေးတွင်ရှိသည့် ဆင်ဖြူတော်ကြီး သေဆုံးသွားသည့် သတင်းပါလာသည့်အခါ သီပေါမင်းသည် ယူကျုံးမရ ဖြစ်ခြင်းမရှိ။ “အစာငတ်လို့ သေရှာတယ် ထင်ပါရဲ့” ဟုသာ ပြောသည်။ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ဘားနတ်က သီပေါမင်းသည် အင်္ဂလိပ်ကောင်းကို နားမလည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဘားနတ်၏ကောင်းသည် မမှန်ပါ။ သာသနာပြုများ၏ အဆိုအရ သီပေါမင်းသည် ဘုရင် မဖြစ်မီကတည်းကပင် အင်္ဂလိပ်စာကို ကောင်းစွာ ရေးနိုင်၊ ပြောနိုင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ နောင်မှသာ အလှေအကျင့်မရှိသဖြင့် မေ့ပျောက်သွားဟန် တူသည်။ တစ်ခါတွင် ထမင်းစားသောက်ပြီးနောက် ဘဏ္ဍာနိုးအား “ဒီဟာတွေ ယူသွားတော့” ဟု အင်္ဂလိပ်လိုပြောသံ ကြားလိုက်ဖူးသည်ဟု ပုလိပ်မင်းကြီး ကောက်စိမ့်က ပြောပြသည်။ သီပေါမင်းသည် သူ့အင်္ဂလိပ်စာကို ဆက်သင်ချင်သဖြင့် သူ့အတွက် အင်္ဂလိပ်စာပြုဆရာ တစ်ယောက် ငှားပေးရန် ပြောသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာရာ အင်္ဂလိပ်လိုပါ တတ်ကျွမ်းသည့် ဆရာကို မဒရပ်နယ်တွင် ရှာမရသဖြင့် မငှားပြန်ဟု ဆိုသည်။

သီပေါမင်းသည် တစ်ခါတစ်ရံတွင် နိုင်ငံရေးစကား ပြောတတ်သည်။ သို့ရာတွင် သူ ပြောသည့် နိုင်ငံရေးစကားမှာ သူ့ထီးနန်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည့် အကြောင်းများသာ ဖြစ်သည်။ မိမိတို့နှင့် ငြိတ်သွေတို့ မသင့်မတင့်ဖြစ်ရခြင်းမှာ မြန်မာအရာရှိတို့က အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို မသိသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု သီပေါမင်းက ပြောသည်။ မင်းလှတွင် မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ပထမဆုံးအကြိမ် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရခြင်းမှာလည်း မြန်မာ အမြောက် တပ်သားတို့က ကြောက်ကြောက်နှင့် လန့်ဖျပ်၍ ပစ်ခတ်ခြင်းဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ သို့မဟုတ်လျှင် လည်း အလေးပြုသည့်သဘောဖြင့် ပစ်ဖောက်ခြင်းဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ မိမိသည် ဝန်ကြီးများ လုပ်သမျှအတွက် တာဝန်မရှိကြောင်း၊ တစ်ခါက ခမည်းတော် မင်းတုန်းမင်းသည် သားတော် တစ်ယောက်ကို ထောင်သွင်းအကူညီထားခိုင်းကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဝန်ကြီးက ထောင်သွင်းရုံမျှ သာမကဘဲ ခေါင်းဖြတ်ပစ်ကြောင်း၊ နောင်မှသာ မင်းတုန်းမင်း သိရကြောင်း၊ ထိုအခါတွင် လွန်ပြီးဖြစ်၍ ဘာမျှမတတ်နိုင်တော့ကြောင်းဖြင့် သီပေါမင်းက မခွတာ ကောက်ခံ ကို ပြောပြသည်။

မခွတာ ကောက်ခံ နေရာတွင် ရောက်ရှိလာသည့် မခွတာ ဖန်းရှောအား ပြောပြရာ တွင်မူ သီပေါမင်းက မန္တလေးသည် ပြင်သစ်လူမျိုးတစ်ယောက် ရောက်လာပြီး မိမိ၏ဝန်ကြီး များအား သမ္မတနိုင်ငံ အတွေးအခေါ်များကို သွတ်သွင်းပေးကြောင်း၊ ဥရောပသို့ သံအဖွဲ့များ စေလွှတ်ခဲ့ခြင်းမှာ သစ္စာမရှိသော ဝန်ကြီးများ၏ သမ္မတနိုင်ငံ သဘောထားများကို စမ်းသပ် စစ်ဆေးကြည့်လို၍ ဖြစ်ကြောင်း၊ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ပေးပို့သည့် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ရာဇသံနှင့် ပတ်သက်၍ ထိုရာဇသံကို ဝန်ကြီးများက မိမိအား တစ်ခါမှ မပြန်ကြကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်ခံချုပ်သို့ ပြန်ကြားသည့် မိမိ၏ပြန်ကြားချက်သည် အပြီးအပိုင် လက်နက်ချ သည့်စာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည့်အချက်ကို သီပေါမင်းက ငြင်းဆိုသည်။ ထို့ပြင် ထိုရာဇသံ ပြန်ကြားချက်ကို မိမိ လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မပြုခဲ့ကြောင်း၊ လက်မှတ် မထိုးခြင်းမှာ ဘုရင်ခံချုပ်၏ ရာဇသံကို ဘုရင်ခံချုပ် လက်မှတ်မထိုးသောကြောင့် မိမိကလည်း လက်မှတ် မထိုးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ဝန်ကြီးများသည် မိမိ၏ ရာဇသံအကြောင်းပြန်ချက်ကို ပြင်ဆင်ခဲ့ကြ ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

“နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဖြစ်သည့် ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် အင်္ဂလန်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့၏ ပွဲစည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေများကို လွန်စွာစိတ်ပါဝင်စားကြောင်း ပြသခဲ့သည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ သီပေါထံသို့ပို့သည့် ရာဇသံတွင်လည်း အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က လက်မှတ်မထိုးဘဲ ဝန်ရံတော်မင်းကြီးက လက်မှတ်ထိုးထားသည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။ သီပေါက သူသည် ရာဇသံကို မမြင်လိုက်ရသော်လည်း ထိုအထဲတွင် ဘုရင်ခံချုပ်က လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း မရှိကြောင်းကို သိနေကြသည်ဟု ပြောပြသည်။ လက်ထောက်ပုလိပ်မင်းကြီး ကောက်ခံ က

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အစီရင်ခံရာတွင် သီပေါ၏ ချေပချက်သည် ရေငွေ့ကရားကို ငှားသွားသည့် အိုင်းရစ်လူမျိုး ပက်၏ ချေပချက်နှင့်တူကြောင်း၊ ရေငွေ့ကရားကို ပြန်မပေးသည့်အတွက် ပက်ကို တရားစွဲဆို သည့်အခါ၌ ပက်က သူသည် မည်သည့် ရေငွေ့ကရားကိုမျှ မငှားဟု ကျမ်းကျိန်ထွက်ဆို ကြောင်း၊ နောက်ပိုင်းတွင် သူသည် ရေငွေ့ကရားကို အကောင်းပကတိအတိုင်း ပြန်ပေးလိုက်ပြီ ဟု ထွက်ဆိုကြောင်း၊ တတိယစစ်ချက်၌ မိမိငှားလာခဲ့စဉ်ကတည်းက ရေငွေ့ကရားတွင် အပေါက်ကြီး ပါလာသည်ဟု ထွက်ဆိုခဲ့ကြောင်း၊ သီပေါ၏ ချေပချက်တွင်လည်း သူသည် ရာဇသံကို တစ်ခါမျှ မတွေ့ခဲ့ရကြောင်း၊ ထို့နောက် မိမိ၏ ပြန်ကြားချက်သည် အပြီးအပိုင် လက်နက်ချခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဝန်ကြီးများက ပြင်ဆင်ရေးသားသည်ဟု ပြောကြောင်း၊ ထို့နောက် ပြန်ကြားချက်ကိုမလိုရန် တားမြစ်ကြသည်ဟု ပြောကြကြောင်းဖြင့် တင်ပြခဲ့သည်။

မဒရပ်ကမ်းခြေမှ သီပေါ၏အလွမ်း

၁၈၈၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ၏ တစ်ခုသော နေ့တစ်နေ့၌ မောင်ဩ အမည်ရှိ မြန်မာအမျိုးသား တစ်ယောက်သည် မဒရပ်မြို့ရှိ 'ခံအိမ်တော်' တံခါးဝသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ သူနှင့်အတူ မြန်မာပြည်အစိုးရထံတွင် အမှုထမ်းသည့် ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ ဆိုင်းစံ ဆိုသူ ရေးပေး လိုက်သည့် ဓာတစ်စောင် ပါလာသည်။ ထိုဓာတ်ထဲတွင် ယခု စာနှင့်လာသူ မောင်ဩမှာ စုပုရားလတ်ထံတွင် အထိန်းတော်အဖြစ် အမှုထမ်းနေသည့် တောင်စင်းမင်းသမီး၏ ကြင်ယာ ဖြစ်ကြောင်း ထောက်ခံပါသည်ဟု ရေးထားသည်။ မောင်ဩသည် သူ့ကြင်ယာကိုခေါ်ရန် ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ မောင်ဩကို ခံအိမ်ဝင်းထဲသို့ ဝင်ခွင့်မပြု။ သို့ရာတွင် ထိုသတင်းမှာ ခံအိမ်တော်ထံသို့ ရောက်သွားသဖြင့် တောင်စင်းမင်းသမီးမှလည်း သူ့ကြင်ယာနှင့် အပြန်ဆုံး တွေ့ချင်နေသည်။ သီပေါမင်းနှင့် စုပုရားလတ်တို့ကမူ တောင်စင်းမင်းသမီးသည် သူတို့ကို အလုပ်အကျွေးပြုနေသဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ မပြန်စေလိုကြပါ။ တောင်စင်းမင်းသမီးက သူသည် အရှင်နှစ်ပါးကို မည်သည့်အခါမျှ ခွန်ခွာသွားမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ သူ့ကြင်ယာတော် မောင်ဩနှင့် တွေ့ခွင့်ပေးလျှင် သူ့ကိုလည်း အရှင်နှစ်ပါးအားပြုစုရန် မဒရပ်တွင် ခေါ်ထားမည် ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ဆိုင်ရာတို့က မောင်ဩကို မေးမြန်းသည့်အခါတွင် သူက မိမိ ကြင်ယာ တောင်စင်းမင်းသမီးက ပြန်မလိုက်လျှင် မြန်မာပြည်ရှိ သူ့ကလေးငယ်နှစ်ဦးထံသို့ ပြန်မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောပြသည်။ သို့ဖြင့် ထိုကိစ္စသည် အိန္ဒိယအစိုးရထံသို့ တက်သွား သည်။ တောင်စင်းမင်းသမီးသည် သူ့ကြင်ယာနှင့် လိုက်ရေး၊ မလိုက်ရေးကို လွတ်လပ်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ကြင်ယာနှင့် တွေ့ခွင့်ပြုပြီးသည့်နောက်တွင်မူ 'ခံအိမ်တော်' သို့ ပြန်ခွင့်ပြုတော့မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် အစိုးရက အကြောင်းပြန်သည်။ သီပေါသည် တောင်စင်းမင်းသမီးကို ပြန်မသွားစေချင်ပါ။ သို့ရာတွင် တောင်စင်းမင်းသမီးကမူ သူ့ကြင်ယာ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နှင့် လိုက်ပါသွားရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ တောင်စင်းမင်းသမီးမှာလည်း ကြင်ယာနောက်သို့ လိုက်ရသည့်တိုင် ဆုတ်ဆိုင်းလျက်ရှိသည်ဟု မဇ္ဇတာကောက်စိက ဆိုသည်။ သီပေါမင်းသည် များစွာစိတ်ဆိုးကာ သူ့ထံမှ အဖိုးတန် စိန်ဘယက်ကို ပြန်တောင်းသည်။ ထိုစိန်ဘယက်မှာ မိမိငှားထားသော စိန်ဘယက်ဖြစ်သည်ဟု သီပေါမင်းက ဆိုသည်။ တောင်စင်းမင်းသမီးကမူ သူ့ လက်ဆောင်ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြောသည်။ သို့ရာတွင် တောင်စင်းမင်းသမီးသည် ထိုစိန်ဘယက်ကို ချွတ်ပေးခဲ့ကာ ကြင်ယာနှင့်အတူ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လိုက်သွားခဲ့သည်။

- ▶ သီပေါသည် မာရ်တွင်နေထိုင်ရ၍ ဆိပ်ပြင်သို့ တစ်ခါမှ မထွက်ပူကြောင်း၊
- မိပုရားနှစ်ပါးကသာလျှင် ဥယျာဉ်သို့ထွက်၍ လမ်းလျှောက်တတ်ကြောင်း၊
- သီပေါသည် ဥယျာဉ်ထဲသို့ပင် မဆင်းကြောင်း၊ ယင်းတို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ...

ထိုအဖြစ်အပျက် ဖြစ်ပြီးနောက် မကြာမီ သီပေါမင်းနှင့် စုပုရားလတ်တို့၏ အခြား အထိန်းတော်တစ်ဦးဖြစ်သည့် မိုးညှင်းမင်းသမီးထံသို့ သူမ၏ဖခင်ထံမှ ကြေးနန်းတစ်စောင် ရောက်လာပြီး မြန်မာပြည်သို့ပြန်လာရန် ခေါ်သည်။ မိုးညှင်းမင်းသမီးသည် မြန်မာပြည်သို့ မပြန်ရန် ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် မိမိသည် မာရ်တွင် နေထိုင်၍ အဆင်ပြေနေကြောင်း၊ အရှင်နှစ်ပါးနှင့်နေရသည်ကို ဖျော်ကြောင်း၊ နောက်မှ ပြန်လာမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ကြေးနန်းပြန် သည်။ ထိုအတောအတွင်း၌ အဖျိုတော်ကလေးများမှာလည်း မြန်မာပြည်ကို လွမ်းနေကြလေပြီ။ သီပေါမင်းသည် သူတို့တစ်တွေ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်သွားကြမည်ကို စိုးရိမ်နေသည်။ အဖျိုတော် ကလေးများမှာ မြန်မာများ မဟုတ်ကြ။ မြန်မာပြည်အရှေ့မြောက်ပိုင်းရှိ တောင်ပေါ်ဒေသမှ ဖြစ်ကြပြီး သူတို့ငယ်စဉ်တွင် ခန်းမော်မှ ဝယ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် သူတို့တစ်တွေမှာ ကျွန်အဖြစ်မှလွတ်မြောက်ပြီး ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံများ ဖြစ်နေသဖြင့် ဖျော်နေကြသည်။ သူတို့ထဲတွင် 'မထား' ဆိုသည့် ခပ်ရူးရူး အဖျိုတော် တစ်ယောက် ပါသည်။ တစ်ခါသော် သစ်ပင်တစ်ပင်ပေါ်သို့ တက်နေစဉ် အစောင့်များက အောက်သို့ဆင်းလာရန် ပြောသည်။ မထားက မဆင်းဟု ငြင်းနေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သီပေါကို ခေါ်လာရမည်လောဟု မေးသည့်အခါတွင်မှ ကြောက်ကြောက်နွံနွံဖြင့် သစ်ပင်ပေါ်မှ ဆင်းလာသည်။ ယင်းကိုထောက်လျှင် အဖျိုတော်များသည် ဘုရင်နှင့် မိပုရားကို ယခုတိုင် ကြောက်နွံနေကြသေးသည်ဟု မှတ်တမ်းဆရာက ဖော်ပြသည်။ တစ်ခါတွင်လည်း သီပေါက သူနှင့် စုပုရားလတ်တို့ကိုယ်တိုင် ဆေးပေါ့လိပ်များကို လိပ်သောက်နေရသဖြင့် သူတို့အတွက် အစေတော်များရှာပေးရန် ဗြိတိသျှအစိုးရကို တောင်းဆို သည်။ တစ်ခါတွင်လည်း သူ့တွင် အလုပ်မရှိသဖြင့် အချိန်တွေပိုနေကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်မှ စာအုပ်များ မှာပေးစေလို

ကြောင်းဖြင့် တောင်းဆိုသည်။ သီပေါမင်းသည် မ၁ရပ်တွင် နေထိုင်စဉ် အိမ်ပြင်သို့ တစ်ခါမှ မထွက်ဖူးကြောင်း၊ မိဖုရားနှစ်ပါးကသာလျှင် ဥယျာဉ်ထဲသို့ထွက်၍ လမ်းလျှောက်တတ်ကြောင်း၊ သီပေါသည် ဥယျာဉ်ထဲသို့ပင်မဆင်းကြောင်း၊ ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပြတိုက်များကို လေ့လာ ကြည့်ရှုရန် သူ့ကို ခွင့်မပြုသည့်အတွက် စိတ်ထိခိုက်ကာ အပြင်သို့ လုံးဝမထွက်ဘဲနေခြင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် မခွတော့ ကောက်စ် က မှတ်ချက်ချသည်။

တစ်ခါတွင် အစေတော်နှစ်ယောက်က အလုပ်မလုပ်ဘဲ တစ်နေ့ သပိတ်မှောက်နေကြ သည်။ ဤတွင် သီပေါမင်းက လက်ပါးစေတစ်ယောက်ကို ခေါ်ကာ သူတို့ကို ပြစ်ဒဏ်ပေးစေ သည်။ ပြစ်ဒဏ်မှာ အခြားမဟုတ်။ အစေတော်နှစ်ယောက်ကို ကုန်းနေစေကာ တံတောင်ဖြင့် ထောင်းခြင်း ဖြစ်သည်။ အစေတော်နှစ်ယောက်မှာ နာလွန်းသဖြင့် ဝိုဠ်၊ နေ့ကန်တစ်နေ့တွင် အလုပ်ပြန်ဆင်းကြသည်။ သို့ရာတွင် အခြေအနေမှာ တိုးတက်လာခြင်း မရှိပါ။

► ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် သီပေါတော်တင်မိုး ဖွားမြင် သည်။ ထိုသို့ဖွားမြင်ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်၏ကိုယ်ဝန်ကို ကြည့်၍ စောင့်ရှောက်ရမည့် ဒေါက်တာဘဝရန်ဆုက ဝိပဿနာပေးရန် ငြင်းဆိုသည်။ အကြောင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် ဝိုက်နာတိုင်း၊ မြန်မာပြည်မှပေါ်လာသော ခေါင်းလျှော်သူနှင့်ကို ခေါ်၍ ခေါင်းလျှော်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မကြာမီပင် သီပေါမင်းက အစေတော်များသည် မိမိနှင့် မိဖုရားကို ပမာမခန့် ပြုမူ ကြကြောင်း၊ မိမိ ကြားလောက်သည်နေရာတွင် မဖွယ်မရာစကားများကို ဆူညံစွာ ပြောဆိုနေကြ ကြောင်းဖြင့် တိုင်တန်းသည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ် မတ်လတွင် အစေတော် ၉ ယောက်တို့သည် သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့၏အမိန့်ကို ဖိဆန်ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် ၃ ယောက်မှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များဖြစ်ပြီး အသက်မှာ ၁၃ နှစ် မှ ၁၇ နှစ်အကြား ရှိကြသည်။ အကြောင်းမှာ ပန်းတိမ်ဝန်က သူတို့အား အကြောင်းလည်း မရှိ၊ သီပေါမင်း၏အမိန့်လည်း မရှိဘဲ အပြစ်ပေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မိဖုရားခေါင်ကြီးက ကြမ်းတမ်းစွာ ဆက်ဆံသည်ဟု ဆိုကာ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ပို့ရန် တောင်းဆိုကြသည်။

မခွတော့ ကောက်စ်၏ အဆိုအရ အစေတော်များကို တစ်စုလျှင် မြောက်ယောက်စီဖြင့် အစုနှစ်စု ခွဲလိုက်ပြီး ရှေ့တော်သို့ရောက်လျှင် ၃းတပ်စခားရမည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အဆောင်သို့ အိပ်ပန်းစောင့်ကုလျှင် ညဉ့်ဝက် မအိပ်ဘဲ စောင့်ကြရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ကြောင်း၊ အိပ်ခိုက်နေသည်ကိုတွေ့လျှင် ဆူပူကြိမ်းမောင်း၍ အရိုက်ခံရကြောင်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်သည်။ မခွတော့ မန်းရှေ့က ကြားဝင်စေပေးသဖြင့် သီပေါမင်းက ကျေနပ်သော်လည်း ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်

ကမူ ကျေနပ်ခြင်းမရှိဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြင့် အရှင်နှစ်ပါးနှင့် အစေတော်တို့အကြားတွင် မပြေလည်မှုများ မကြာခဏ ဖြစ်နေကြသည်။ မစ္စတာ ပန်းရောကမူ ထိုသို့ဖြစ်နေခြင်းမှာ သီပေါနှင့် မိဖုရားတို့အနေဖြင့် သူတို့သည် မန္တလေးနန်းတော်ကြီးထဲတွင် မဟုတ်ဘဲ နန်းကျ ဘုရင်နှင့် မိဖုရား ဖြစ်နေသည်ဆိုသည့် အမှန်တရားကို ရုတ်တရက် သဘောမပေါက်ဘဲ ဖြစ်နေခြင်း၊ တစ်ဖက်တွင် အစေတော်များအနေဖြင့် သူတို့သည် ယခင်ကကဲ့သို့ ကျေးတော်အဖို့၊ ကျွန်တော်အဖို့ မဟုတ်တော့ဘဲ လွတ်လပ်သူဖြစ်နေကြောင်းကို သိရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည် ဟု မှတ်တမ်းဆရာ ပါမောက္ခ ဒေဆိုင်က ရေးသည်။ သီပေါက ပြဿနာပေါ်နေသည့် အစေတော် ၇ ဦးတို့ကို မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ပို့ချင်သည်။ သူတို့ ၇ ယောက်ကို အက်၊ အက်ရား သဘောဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ပြန်ပို့သည်။ ထိုအခါတွင်မူ ကချင်အစေတော် ၇ ဦးတို့သည် နောင်တရသွားကာ အရှင်နှစ်ပါးထံသို့ ပြန်ပို့ရန် ပြောကြသည်။ သို့ရာတွင် လက်ခွဲတော်နှင့် ပန်းတိမ်ဝန်တို့ကလည်း ရတနာဂီရိသို့ မလိုက်လိုကြောင်း၊ ရန်ကုန်သို့သာ ပြန်လိုကြောင်း ပြောသည်။ ဤတွင် မစ္စတာ ကောက်စ်က ထိုသို့ဆိုလျှင် သူတို့အနေဖြင့် ခံဒိမ်တွင် နေခွင့်မရှိကြောင်း၊ အခြားသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ ပန်းတိမ်ဝန်နှင့် လက်ခွဲတော်တို့ကို တခြားသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးကာ သဘောပတ်ကြုံသည်နှင့် ရန်ကုန်သို့ ပြန်သွားကြသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်မှာ မျက်နှာမြင်ခါနီးသည့်အတွက် ဗြိတိသျှအစိုးရက လက်မှတ်ရ သားဖွား ဆရာမတစ်ဦးဖြစ်သည့် မစ္စက ရိုက် ဆိုသူ တစ်ဦးကို ပို့ပေးသည်။ အစေတော်တစ်ဦးက ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်၏ ခန်းဆောင်ထဲသို့ဝင်လျှင် မြန်မာတို့ထုံးစံအတိုင်း မိနပ်ချွတ်ပြီး ခူးတုပ်ဝင်သွားရ မည်ဟု ပြောသည်။ မစ္စကရိုက်က ထိုအကြောင်းကို မစ္စတာ ကောက်စ်အား ပြောပြသည့်အခါ မစ္စတာ ကောက်စ်က ထိုသို့လုပ်ရန် မလိုကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အင်္ဂလိပ်ထုံးစံအရ ဂါရုဠပြုရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ ထိုအကြောင်းကို မစ္စက ရိုက်က ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်အား ပြောပြသည့် အခါတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်က မည်သို့မျှမပြောဘဲ တိတိဆိတ်နေသည်။ အာယား (ကလေးထိန်း) မှာမူ မြန်မာထုံးစံအတိုင်း မိနပ်ချွတ်ပြီး ပုဆစ်တုပ်၍ ဝင်ရသည်။ မစ္စတာ ကောက်စ်သည် ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုသဖြင့် ထိုအတိုင်းပင် တစ်လျှောက်လုံး ဆက်ဆံသွားခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်တွင် သမီးတော်တစ်ပါး ဖွားမြင် သည်။ ထိုသို့ ဖွားမြင်ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်၏ကိုယ်ဝန်ကို ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရမည့် ခေါက်တာ ဘရန်းပုက မီးပွားပေးရန် ငြင်းဆိုသည်။ အကြောင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်သည် ခိုက်နာတိုင်း မြန်မာပြည်မှခေါ်လာသော ခေါင်းလျှော်သူကိုခေါ်၍ ခေါင်းလျှော်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုခေါင်းလျှော်သူက ဆရာဝန် တားမြစ်ထားသည့်ကြားထဲမှ ဗုဒ္ဓဘုရားလတ်၏ခိုက်ကို

နှိပ်နယ်ပေးသည်။ ဤတွင် ဒေါက်တာ ဘရန်းဖုက လာမကြည့်တော့ဘဲ ထိုကိစ္စကို မစ္စတာ ကောကစ်ခံသို့ တိုင်တန်းသည်။ မစ္စတာ ကောကစ်ခံက စုပုရားလတ် မီးပွားရန်အတွက် ခေါင်းလျှော်သူကို ခေါ်မည်လော။ ဆရာဝန်ကို ခေါ်မည်လောဟု ရှေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သီပေါကို ပြောပြသည်။ သီပေါက ခေါင်းလျှော်သူတစ်ဦးတည်း ပစ်ထား၍မရကြောင်း၊ ထိုကံသင့်သည့် ဆေးဝါးကုသ စောင့်ရှောက်မှုကို ယူမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။ သို့ရာတွင် စုပုရားလတ်က လက်မခံ။ ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရမည်။ မျက်နှာပြင်သည်ကိစ္စမှာ ဆရာဝန် မလိုတော့ဘဲ မစ္စက ရိုက် တစ်ဦးတည်းဖြင့် ချောချောမောမော ဖြစ်သွားခဲ့သည်။

သီပေါမင်း၏ ဆန္ဒအရ မဒရပ်ရှိ သူတို့ခံအိမ်ကို ဥရောပသူ အမျိုးသမီးများ လာရောက် လည်ပတ်ကြသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် မစ္စက ဂရန်ဒတ်နှင့် လေဒီဂရီနိုလည်း ပါဝင်ကြသည်။ အခြားသူများလည်း လာရောက်လည်ပတ်ခွင့် ရကြသည်။ သီပေါမင်း၏လက်မှတ်ကို လိုချင်သူ အများအပြားလည်း လာရောက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က သီပေါမင်းမှာ အကျဉ်းသားတစ်ဦးသာ ဖြစ်သည့်အတွက် လက်မှတ်များ ထိုးပေးခွင့်မပြုရန် ဆိုင်ရာတို့ကို ညွှန်ကြားထားသည်။ တစ်ခါတွင်လည်း ပြင်သစ်လူမျိုးတစ်ယောက် မဒရပ်သို့ ရောက်လာကာ သီပေါနှင့် တွေ့ခွင့်တောင်းသည်။ အကြောင်းကို မေးမြန်းရာ သီပေါမင်းထံ ပိုးထည်၊ ပဲထည်များ ရောင်းရန်ဟု ဆိုသည်။ မဒရပ်မှာ ပြင်သစ်ပိုင် ပွန်ဒီချယ်ဒိုမြို့နှင့်နီးသဖြင့် ဗြိတိသျှ အစိုးရက အဝင်အထွက်ကို အထူးသတိထားသည်။ ပွန်ဒီချယ်ဒိုရှိ ပြင်သစ်တို့ထံတွင် ထွက်ပြေးခိုလှုံမည် ခိုးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် အကျဉ်းခံ ၃၁ နှစ်အတွင်း၌ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ရန် ကြိုးစားသည့် လက္ခဏာမျိုး တစ်ခုတလေမျှ မတွေ့ရဟု သမိုင်းဆရာတို့က မှတ်တမ်းတင်သည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ မတ်လထဲတွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် မဒရပ်မြို့သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်ခံချုပ်သည် သီပေါမင်းနှင့် သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း မပြုခဲ့။ ဘုရင်ခံချုပ် ရောက်လာသည်ဟု ကြားသည့်အခါတွင် သီပေါသည် သူ့အနာဂတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆိုင်ရာ တို့ကို မေးမြန်းစုံစမ်းခြင်း ပြုသည်။ မြန်မာပြည်၏ ကံကြမ္မာကို မည်သို့ဆုံးဖြတ်မည်နည်း။ မိမိအား မန္တလေးသို့ ပြန်ခွင့်ပြုမည်လော။ အိန္ဒိယအစိုးရအနေဖြင့် မိမိနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့ ဆက်လက် ဆောင်ရွက်မည်နည်း။

မစ္စတာ ကောကစ်ခံက သူ့အား မဒရပ်မှ ရတနာကိရိသို့ ပြောင်းရွှေ့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူ့ဘဝတစ်လျှောက်လုံး ရတနာကိရိတွင် အချုပ်အနှောင်ဖြင့် နေရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြသည့် အခါတွင် သီပေါသည် များစွာ စိတ်ထိခိုက်သွားသည်။ ထိုအကြောင်းကို မိမိ၏မိသားစုနှင့် အခြေအရံများအား မပြောရန်တားသည်။

မန္တလေးတွင် စိုးစံခဲ့စဉ်က သီပေါသည် ဥရောပသို့ သံအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ သူနန်းကျစဉ် သံအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးမှာ ဥရောပတွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဥရောပတွင် ရောက်နေစဉ် စရိတ်စက ပြတ်လတ်သွားသဖြင့် သူတို့ထံ စရိတ်ပို့ပေးရန် ပါရီမုနေ၍ ကင်းဝန်မင်းကြီးထံ ကြေးနန်းရိုက်သည်။ ဤတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက သူတို့ကို စရိတ်စကများ ပို့ပေးသည်။ မြန်မာပြည် သို့အပြန်တွင် ထိုသံအဖွဲ့ဝင်များသည် မဒရပ်သို့ဝင်ရောက်ကာ အရှင်နန်းပါးကို ဖူးမြော်ခွင့်ရရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသေးသည်။ သို့ရာတွင် ခွင့်ပြုချက်မရသဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ဆက်လက် ထွက်ခွာသွားခဲ့ကြသည်။

သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားများသည် အပြင်သို့ တစ်ခါမျှ မထွက်ကြသော်လည်း ကျွန်အခြေ အရံတို့မှာ အစိုးရကစီစဉ်ပေးသော မြင်းရထားများဖြင့် မြို့ထဲသို့ ထွက်လေ့ရှိသည်။ ဈေးဝယ် ကြသည်။ ဈေးသည်များသည် တစ်စုံတစ်ရာ ပြဿနာပေါ်လွှင် မိမိတို့ဘာသာ တာဝန်ယူရမည် ဟု အစိုးရက ကြိုတင်သတိပေးထားသည်။ ဝယ်သမျှပစ္စည်းတို့ကို မခွဲတာ ကောက်ခံ က စစ်ဆေးရသည်။ သီပေါမင်းအနေဖြင့် အရမ်းကာရာ သုံးခွဲလာလျှင် တားဆီးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းမှာ သူ့ကိုယ်ပိုင်ကြေးငွေဖြင့် သုံးမြို့နန်းလျှောက်ရှိသည်။ မဒရပ်တွင် သူတို့အဖွဲ့ရှိစဉ် ပထမ ၇ ပတ်အတွင်း သီပေါမင်းသည် ငွေ ၇,၀၀၀ ခန့် သုံးသည်။ လျှို့ဝှက်၍ဖြစ်စေ၊ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းဖြစ်စေ၊ သူ့လက်ဝတ်ရတနာများကို ရောင်းချသည်။ ပွဲစားများနှင့် ကုန်သည်များက မတရား ဈေးနှိမ်၍ ဝယ်ကြသည်။ မဒရပ်တွင်ရှိစဉ် သီပေါမင်းသည် ငွေတစ်ထောင်တန် ရွှေနာရီတစ်လုံး၊ အပ်ချပ်စက် နှစ်လုံး၊ ပွဲကြည့်မှန်ပြောင်းနှစ်လက်၊ လက်ကိုင်မှန်ဝယ်အချို့နှင့် ခရီးဆောင်သေတ္တာတစ်လုံးတို့ကို ဝယ်သည်။ အဝတ်အစားအထွက် အသုံးစရိတ်မှာ အများဆုံးဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းသည် အထီးတည်းနေရသည်ကို ငြီးငွေ့ဟန်ဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် ကျွန်ရစ်ခဲ့ သည့် သူ့ဝန်ကြီးသုံးဦးကို လွှတ်ပေးရန် တောင်းသည်။ ထိုသုံးယောက်မှာ လယ်ကိုင်းမြို့စား ဝန်ကြီး (ကင်းဝန်မင်းကြီး)၊ မြို့သစ်အတွင်းဝန်နှင့် ကျောက်မြောင်းအတွင်းဝန်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်မြန်မာပြည် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးကို တိုင်ပင်ရာ သူက ထိုသို့ စေလွှတ်ပေးခြင်း မပြုသင့်ကြောင်း၊ သီပေါသည် အိန္ဒိယအစိုးရ 'အတု'တစ်ခုကို ထုထောင်နိုင် ကြောင်းဖြင့် ကန့်ကွက်သည်။ ထိုအကြောင်းကို သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးများသို့ အကြောင်းကြားပေး သည့်အခါတွင် သူတို့ကလည်း သွားလိုသောဆန္ဒ မရှိကြောင်း ဖော်ပြောကြသည်။ သီပေါမင်းက မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်ကိုလည်း ခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် ဆင်ဖြူမရှင်က မလာလိုကြောင်း၊ မိမိနှင့် သမီးတော် စုဖုရားလတ်တို့ သင့်မြတ်မည်မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် အကြောင်းပြန်သည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းသည် ယောကျာ်းဖြစ်သည့် ဆင်ဖြူမရှင်အပေါ်တွင် တော်တော်သံယောစဉ် ကြီးကြောင်း၊ မယ်တော်၏ နေရေးထိုင်ရေးကို အမြဲ မေးမြန်းစုံစမ်းလေ့ရှိကြောင်း၊ နေကောင်း

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သည်ဟု ကြားရလျှင် များစွာ စိတ်လက်ချမ်းသာ ပြစ်ကြောင်းဖြင့် မှတ်တမ်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ဖော်ပြသည်။

မန္တလေးတွင် ဝိုလ်မှုကြီး စလောင်ထံ လက်နက်ချစဉ် စလောင်သည် အဖိုးတန်ပစ္စည်း များကို ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ဦးနှင့် သူ့တပ်သားများလက်သို့ အပ်ထားခဲ့သည်။ ထိုပစ္စည်းများကို မိမိအား ပြန်ပေးရန် သီပေါဘုရင်က တောင်းဆိုသည်။ ထိုပစ္စည်းများထဲတွင် မိပုရားခေါင်ကြီး ပတ်သည် ရွှေခါးပတ်၊ ကျားသစ်ရေတစ်ချပ်၊ ဆေးအချို့နှင့် ဝေဒင်ဇာအုပ်အချို့တို့လည်း ပါသည်။ မိမိ၏ အဖိုးတန်ပစ္စည်းအချို့မှာ 'ကလိုက်' သင်္ဘောနှင့် လိုက်ပါလာစဉ် မိမိ နောက်လိုက်နောက်ပါအချို့တို့ ခိုးယူကြောင်းဖြင့် သိပေါက ပြောသည်။ မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ပစ္စည်းများအနက် ရတနာသေတ္တာတစ်လုံးမှာ ကာလတန်ဖိုး တစ်သိန်းခန့် တန်ကြောင်း၊ ထိုသေတ္တာကို အင်္ဂလန်သို့ပို့လိုက်ကြောင်း၊ နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းတို့ကို သီပေါမင်း လက်သို့ အပ်ရန်မသင့်ကြောင်းဖြင့် အောက်ပြန်မာပြည် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးက အကြောင်း ပြန်ကြားသည်။ ကျားသစ်ရေ စသည့် ပစ္စည်းတို့ကို ရှာသော်လည်း မတွေ့ဟု ဆိုသည်။

မိမိမွေးနေ့နှင့် မိပုရားခေါင်ကြီး မွေးနေ့တွင် သီပေါမင်းက ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသို့ အလှူအတန်းပြုလိုသော်လည်း ခွင့်ပြုချက် မရခဲ့။ သီပေါအား ပြန်မာပြည်နှင့် အဆက် အသွယ်ကို လုံးဝဖြတ်ထားသည်က ပိုကောင်းသည်ဟု အာဏာပိုင်တို့က ယူဆခဲ့ကြသည်။ "ဘုရားစေတီများသို့ အလှူအတန်းပြုရေးကိစ္စကို ကျွန်ုပ် ထောက်ခံခြင်းမပြုလိုပါ။ သီပေါမင်းနှင့် ပြန်မာပြည်တို့ အဆက်အသွယ်ရှိနေသည့် အဖြစ်မျိုးကို ကျွန်ုပ် မလိုလားပါ။ တတ်နိုင်လျှင် သီပေါမင်းသည် သူ့မိတ်ဆွေများအတွက်ဖြစ်စေ၊ စေတီပုထိုးများအတွက်ဖြစ်စေ၊ သီးသန့် ငွေကြေး ပေးပို့နိုင်သော်လည်း လူသိရှင်ကြားလှူဒါန်းခြင်း၊ ထောက်ပံ့ခြင်းမျိုးကို ခွင့်မပြု သင့်ပါ" ဟု အောက်ပြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး၏ ကြေးနန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

မဒရပ်မှ ရတနာဂီရိသို့ ထွက်ခါနီးတွင် သီပေါက ခံအိမ်ကို ကြီးမှူးစောင့်ကြပ်ရသည့် တပ်ကြပ်ကြီး မက်ဂျိုင်းကို ရတနာအမျှပေးပြီး မိပုရားခေါင်ကြီးကလည်း ဒေါက်တာဘရန်းဖု ကို ပတ္တမြားလက်စွပ် တစ်ကွင်း ပေးသည်။ တပ်ကြပ်ကြီးနှင့် ဒေါက်တာဘရန်းဖုတို့က ဆိုကြောင်းကို မစွတာ ကောက်စ်အား တင်ပြသည့်အခါတွင် ကောက်စ်က မယူရဟု အမိန့်ထုတ်သည်။ အာယားများအား ပေးသည့် ငွေငါးဆယ်ကိုလည်း ပြန်ပေးရသည်။

၁၈၈၆ ခု၊ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် သီပေါနှင့်အဖွဲ့တို့သည် 'အက်စ်၊ အက်စ်၊ ကလိုက်' သင်္ဘောဖြင့် မဒရပ်မှ ရတနာဂီရိသို့ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ခံအိမ်အတွင် သူတို့ကို စောင့်ကြည့် နေသည့် လူအုပ်ကို ပိုက်ဆံကြိုလိုသော်လည်း မစွတာ ကောက်စ်က ခွင့်မပြုသဖြင့် စွန့်ကြဲခြင်း မပြုရတော့။

မဒရပ်မှ ရတနာဂီရိသို့အသွားတွင် မြင်ရသည့် သီပေါ၏ရုပ်ပုံလွှာကို မစွတာ ကောက်စိမက ဤသို့ ရေးခဲ့သည်။

“သီပေါမင်းသည် တည်ငြိမ်၍ စန့်ညားပြီး စိတ်ရွှင်လန်းလျက် ရှိသည်။ မဒရပ်မှ ထွက်ခွာရသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်းပြောသည့်တိုင် ဝမ်းနည်းသည့် အမူအရာကို မပြုချေ။”

သင်္ကြန်မိုးရိပ်တွေကြောင့် ကြည့်လေရာရာတွင် အံ့ဖွိုင်းပြီး ခဲသားရောင် တောက်နေသည်။ အဝေးတွင် ရတနာဂီရိမြို့ဟောင်းကို အုန်းပင်တန်းတွေကြားမှာ တစ်ပိုင်းတစ်စ မြင်ရသည်။

သီပေါမင်းနှင့် အခြေအရံတို့ကို တင်ဆောင်လာသည့် အက်စ်၊အက်စ်၊ကလိုက်သဘော သည် ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၆)ရက်နေ့ နေ့လည် နာရီပြန်တစ်ချက်တီးအချိန်တွင် ရတနာ ဂီရိသို့ ဆိုက်ရောက်သည်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ကို ဘုံဘေဇိရင်စု၊ တောင်ပိုင်းဌာနခွဲ၊ ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီး မစွတာ ပရီးပေါတ်က သဘောပေါ်သို့တက်၍ ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်သည်။

နောက်တစ်နေ့မနက် (၇)နာရီတွင် မစွတာ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ပရီးပေါတ်သည် သဘောပေါ်သို့ နောက်တစ်ကြိမ် တက်ရပြန်သည်။ ယခုအကြိမ်မှာ ဆီးကြိုနှုတ်ဆက်ရန် မဟုတ်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ကို ခံအိမ်သို့ ခေါ်ဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့၏ မြိုင်ရုပ်သို့ဝင်ခန်းကို လာကြည့်သူ နှစ်စာယလောကံသာ ရှိသည်။

သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ကို ထားမည့်ခံအိမ်မှာ ဩော်ထရမ်ဟော ခေါ်သည့် ခံအိမ်ကြီး ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ မရောက်မီ ဗြိတိသျှအိန္ဒိယအစိုးရသည် ရတနာဂီရိတွင် အိမ်နှစ်လုံးကို ကြိုတင်ငှားထားသည်။ ယင်းတို့အနက် တစ်လုံးမှာ ဖော်ပြခဲ့သည့် ဩော်ထရမ် ဟော ခံအိမ်ဖြစ်ပြီး ဘားဝေးမိသားစုက ပိုင်ဆိုင်သည်။ နောက်တစ်လုံးမှာ ဘောကဘန်ဂါလို ဖြစ်ပြီး ဗစ်သျှနူးပျံဒ်ကားဆိုသူ ပိုင်ဆိုင်သည်။ ယင်းအိမ်နှစ်လုံးစလုံးမှာ ရတနာဂီရိတွင် အကောင်းဆုံးအိမ်များ ဖြစ်သည်။ အိမ်နှစ်လုံးမှာ တစ်အိမ်နှင့်တစ်အိမ် ကိုက်လေးရာခန့် ကွာပြီး သီးခြားဖြစ်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပတိုက်သားများရုပ်ကွက်နှင့် နီးသည်။ ထိုအိမ်နှစ်လုံးအနက် တစ်လုံးမှာ အနောက်ဘက်သို့ မျက်နှာဖူးနေပြီး နောက်တစ်လုံးမှာ အနောက်မြောက်ဘက်သို့ မျက်နှာဖူးထားသည်။

သီပေါမင်း၏ ခံအိမ်တော်ရှိရာ ကုန်းထိပ်ပေါ်မှကြည့်လျှင် ရတနာဂီရိ မြို့အိုမြို့ဟောင်း ကို ဆီး၍မြင်နေရသည်။ ကုန်းအောက်ခြေတွင် ရတနာဂီရိဂတ်တံ (ရဲစခန်း)မှ ပုလိပ်(ရဲ) တန်းလျား တန်းနှစ်တန်းသည် မျှင်းမြောင့်နှစ်ကြောင်းကို ဆွဲထားသလို ဖြစ်နေသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ခံအိမ်တော်မြောက်ဘက်တွင်မူ ရှေးပဝေသဏီကတည်းက ရှိခဲ့သည့် တသွင်သွင်စီးဆင်းနေသည့် ချောင်းတစ်ချောင်း ရှိသည်။ မှောင်နှစ်အနည်းငယ်အကြာတွင် ရတနာဂီရိမြို့ဟောင်း၌ ပလိပ်ကပ်ရောဂါကြီး ဖြစ်သဖြင့် လူတွေ ကပ်ပြေးလာခဲ့ကြကာ ထိုနေရာတစ်ဝိုက်တွင် တဲတွေ ဆောက်နေခဲ့ကြသည်။ ထိုနောက်မှ စ၍ ထိုနေရာနှင့် ထိုချောင်းသည် ညစ်ညမ်းလာခဲ့သည်။

ခံအိမ်၏အရှေ့ဘက်တွင် ဂဝံကျောက် အထပ်ထပ် အလွှာလွှာတွေ မှုံးနေသည့် လွင်ပြင်ကြီး တစ်ခု ရှိသည်။ ထိုကျောက်တောလွင်ပြင်ပြန့်ကြီးပေါ်တွင် ကိုလာပုရိမြို့သို့ သွားသည့် အမှာဂတ် ဝေတစ်ရာလမ်းမကြီးသည် ကွေ့ကောက်နေသည်။ ခံအိမ်၏တောင်ဘက် တွင်မူ ဥရောပတိုက်သား အမှုထမ်းများနေသော အဆောက်အဦများနှင့် ပုလိပ်ရုံးကြီး ရှိသည်။

ခံအိမ်နှစ်လုံး၏ အရှေ့တောင်ဘက်နှင့် တောင်ဘက်တို့တွင် ခံအိမ်ကုန်းပေါ်သို့ တက်လာနေသော လမ်းကလေး နှစ်လမ်းရှိသည်။ ခံအိမ်နှစ်လုံးကြားတွင် စန္ဒရီအစောင့်တဲ ကလေး တစ်လုံး ရှိသည်။ စန္ဒရီတဲကလေးထဲမှ လှမ်းကြည့်လျှင် လမ်းနှစ်လမ်းကို အထင်းသား မြင်နေရသည်။

သီပေါဘုရင်နှင့် မိသားစုကိုထားရန် ထိုအိမ်ကို အိန္ဒိယအစိုးရ ငှားခဲ့စဉ်က အိမ်ကြီး များမှာ ဟောင်းနွမ်းအိုမင်းလှလေပြီ။ သို့ရာတွင် အိမ်ရှင်များသည် သူတို့အိမ်များကို အတော် အတန်ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေသို့ရောက်အောင် ပြန်၍ မြင်ဆင်ခဲ့ကြသည်။ အိန္ဒိယ အစိုးရက ထိုအိမ်များကို တစ်လလျှင် (၈၀)ရူးပီးနှုန်းဖြင့် ဆယ်နှစ်စာ ငှားသည်။ ဖန်းရှေ့ကို ခံအိမ်နှင့် သီပေါဘုရင်မိသားစု၏ ကိစ္စအဝဝကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ခန့်ထားသည်။ ရတနာဂီရိမြို့ရှိ ကော်လိပ်တော်အရာရှိက အထွေထွေကြီးကြပ်မှုကို တာဝန်ယူရသည်။

သီပေါမင်းသည် ထိုအိမ်များကို မြင်ရသည့်အခါတွင် နှစ်သက်သွားဟန်တူသည်။ ခံအိမ်များမှာလည်း မွမ်းမံပြင်ဆင်ထားသဖြင့် သားသားနားနား ဖြစ်နေသည်။ သီပေါမင်း၏ မိသားစုများ အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ရထားနှစ်စင်းကိုလည်း စီစဉ်ပေးထားသည်။ ဘုံဘောမှနေ၍ တစ်ပတ်လျှင် နှစ်ကြိမ် ရေခဲနှင့် သစ်သီးများ ပို့ပေးသည်။ သို့ရာတွင် မုတ်သုံရာသီတွင် ရာသီဥတု ဆိုးသဖြင့် ဘုံဘောမှ ရတနာဂီရိသို့ သင်္ဘော မှန်မှန်မလာနိုင်။ ထို့ကြောင့် ရေခဲစက်တစ်လုံးကို ခံအိမ်တော်ဝင်းထဲတွင် တပ်ဆင်ပေးသည်။ အိမ်တော်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ရာဇဝတ်ဝန်တစ်ဦးကို ခန့်အပ်ထားပြီး သီပေါမင်း၏ မင်းလုလင်အဖြစ် ဦးတံချရသော လူနှစ်ယောက်ကို ခန့်ထားသည်။ ရတနာဂီရိမြို့နယ် ဆရာဝန်ကိုလည်း ခံအိမ်တော်ဝင်းထဲသို့ နေ့စဉ်သွားရောက်၍ သန့်ရှင်းရေး အခြေအနေများကို စစ်ဆေးရန် ညွှန်ကြားထားသည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းက နေထိုင်မကောင်းသဖြင့် ဆင့်ခေါ်ခြင်းမပြုလျှင် သွားရောက်ခြင်းမပြုရန် အမိန့်ထုတ်ထားသည်။

အစတွင် သီပေါမင်း၏ အခြေအရာများမှာ အိမ်တွင်းအစေတော် ခုနစ်ယောက် အပါအဝင် (၂၆)ယောက် ရှိခဲ့သည်။ ကြီးကြပ်ရေးမှူး ဖန်းရှောအပြင် ပုလိပ်အရာရှိနှစ်ဦး ပြစ်သည့် အိတ်နီနှင့် မက်ဂျွိုင်းတို့အပြင် အာယားငါးယောက်တို့ ပါခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် ဖန်းရှောမှလွဲလျှင် ကွန်အပွဲဝင်တို့မှာ မဒရပ်သို့ ပြန်သွားကြသည်။ ပုလိပ်အရာရှိနှစ်ဦးပြစ်သည့် အိတ်နီနှင့် မက်ဂျွိုင်းတို့တွင် သီပေါမင်းမိသားစုထံမှ လက်ဆောင်အဖြစ် တိတ်တဆိတ်ရထား သည့် အဖိုးတန်ရတနာများ ပါသွားသည်ဟု ဖန်းရှော သံသယဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ကို ရှာဖွေခြင်းမပြု။

သီပေါတွင် အဖိုးထိုက်ရတနာတွေ အမြောက်အမြား ပါလာသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မဒရပ်တွင် နေထိုင်ခဲ့စဉ်က သီပေါမင်းသည် ထိုရတနာများကို ရောင်းချကာ ရသည့်ငွေများကို အရမ်းကာရောသုံးစွဲခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ သဘောပေါ်တွင်လည်း သီပေါမင်းနှင့် သူ့မိဖုရား နှစ်ပါးတို့သည် ရတနာများကို ဂရုထားခြင်း မရှိ။ ဖန်းရှော အဆိုအရ သဘောပေါ်တွင် လက်ဝတ်လက်စားများမှ စိန်များ၊ ပုလဲများ မကြာခဏ ထွက်ကျလေ့ရှိသဖြင့် တွေ့ရှိသူများက မကြာခဏ ပြန်ပေးရသည်ဟု ဆိုသည်။ တစ်နေ့တွင် သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားများသည် အာယား များအား သူတို့၏ ရွှေပန်းကန်များ၊ ရတနာများကို ထုတ်၍ ပြသတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယအစိုးရက ခိုးရိမ်သဖြင့် ရာဇဝတ်ဝန်တစ်ယောက်ကို ခန့်ထားကာ ခိုးဝှက်မှုများ မဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းရသည်ဟု ဆိုသည်။ ဘုံဘောသုတစ်ဦးဖြစ်သည့် အိန္ဒိယ-အင်္ဂလိပ်ကပြား သူ့မှာပြုတစ်ဦးကို အိမ်တော်ထဲတွင် ခန့်ထားရသည်။ ပွဲစားများ၏အလိမ်ကို မခံရအောင် နောင်တွင် သီပေါမင်း၏ ရတနာများကို စာရင်းတစ်စု လုပ်ထားရသည်။ သို့တိုင်အောင် ရတနာအိမ်သို့ရောက်ပြီး ဆယ်နှစ်အကြာတွင် သီပေါမင်းသည် ရတနာများကို ရောင်းချထုခဲ့ပစ် သဖြင့် ကုန်ခန်းလုမတတ် ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ဘုရင်ဟောင်း သီပေါထံမှ ရတနာများကို လိမ်လည်ယူကြသူများထဲတွင် ကုန်သည်များ၊ ပွဲစားများသာမက နိုင်ငံရေးအရာရှိတစ်ဦးပင် ပါသည်ဟု ဒေသခံအရာရှိများက ယူဆကြသည်။

သီပေါမင်းအား ခေတီရာတွင် အိန္ဒိယ မင်းညီမင်းသားများကို ခေါ်သကဲ့သို့ His Highness the ex-king Thibaw ဟု ခေါ်ဝေါ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံမှ ညွှန်ကြားချက် ရောက်လာခဲ့သည်။ ယင်းမှာ သီပေါမင်းအား အဆင့်နှိမ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသည်ကို သီပေါမင်းကလည်း ရိပ်မိသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို His Majesty ဟုခေါ်ရန် အိန္ဒိယအစိုးရကို တောင်းဆိုခဲ့သည်။

ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက “ဤသို့ ခံစားရခြင်းမှာ လူ့သဘာဝပင် ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ နန်းကျခဲ့သည်တိုင် သီပေါမင်းနှင့် သူ့မိဖုရားများသည် မိမိတို့၏ အခြေအရာ များပေါ်တွင် မင်းဧကရာဇ်၏ အဆောင်အယောင်များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားရန် ကြိုးစားကြမည်သာဖြစ်သည်” ဟု ရေးခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဖန်းရှော၏ အဆိုအရ မြန်မာအစေတော်တို့သည် သီပေါမင်းရှေ့တော်သို့ရောက်လျှင် လေးဘက်တွား၍ ဖျပ်ဝပ်စားနေကြဆဲဖြစ်ကြောင်း၊ သဘောပေါ်တွင်လည်း ထိုအတိုင်းပင် ဆက်ဆံကြကြောင်း၊ မာရုပ်မှလိုက်ပါလာသည့် အာယားများနှင့် အခြားသော အိန္ဒိယအစေ တော်များမှာလည်း သူတို့ကို အတုယူကာ ထိုသို့ဆက်ဆံကြရကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဘုံဘောမှ ရောက်လာသည့် ပေါ်တူဂီ ဘဏ္ဍာစိုးများနှင့် အိန္ဒိယအာယားတို့က ထိုသို့ဆက်ဆံရန် ငြင်းဆန် ကြကြောင်း၊ ထိုအဖြစ်ကို သီပေါသို့ ဖန်းရှောက တင်ပြသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက တစ်စုံတစ်ရာ ကန့်ကွက်ခြင်းမပြုဘဲ သဘောတူခဲ့ကြောင်းဖြင့် အဆိုရှိသည်။

သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားတို့ အစားအသောက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကောလိပ်တော်အရာရှိက ပြောပြချက်အရ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားနှစ်ပါးတို့သည် ဝက်သားကို အလွန်ကြိုက်ကြကြောင်း၊ မေလဆိုလျှင် ဘုံဘောမှ ရေခဲခိမ်ဝက်သား မှာယူရသည်မှာ အလွန်ကရိုက်ထရားပြီး စရိတ်ကြီး လှသဖြင့် ဝက်သားပြတ်လပ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရတနာဂီရိခဲအိမ်ဝင်းထဲတွင် ဝက်များကို မွေးပေးရကြောင်း၊ စံအိမ်ထဲတွင် ကြီးဆွဲယပ်များကိုလည်း တပ်ဆင်ပေးထားရကြောင်း၊ အစေတော်တို့က နေ့ရောညပါ ယပ်ဆွဲပေးရကြောင်းဖြင့် သိရသည်။

သီပေါမင်းသည် ကျွန်းမာနေသည့်တိုင် သူ နန်းကျခဲ့ရပုံကို အစဉ်သတိရကာ စိတ်ဝမ်း ညှိုးငယ်နေဟန်တူကြောင်း၊ မန္တလေးတွင်ရှိစဉ်က ဗိုလ်မှူးကြီး စလောင်လက်သို့ အပ်လိုက်ရ သည့် လက်ဝတ်ရတနာများနှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်မအေးဖြစ်နေဟန်ရှိကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂၄)ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ အမှာစာတစ်စောင်ကို ရေးသားခဲ့ ကြောင်းဖြင့် မှတ်တမ်းတွေ့ရသည်။

ထိုအမှာစာထဲတွင် သီပေါမင်းက မိမိသည် မြန်မာပြည်၏ ဘုရင်တစ်ပါးအနေဖြင့် ဗြိတိသျှတို့အပေါ်တွင် အမြဲချစ်ကြည်သော သဘောထားကို ထားခဲ့ကြောင်း၊ မိမိအုပ်စိုးသည့် ကာလတွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံများအပေါ်တွင်လည်း တရားဖျူတရွာ ဆက်ဆံခဲ့ကြောင်း၊ ဘုံဘောဘားမား သစ်ကီစွတွင် မိမိအနေဖြင့် တရားဖျူတရွာစစ်ဆေးရန် အမိန့်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ စီရင်ချက်ပြီးသည့် ခုံနာက်တွင်လည်း ထိုစီရင်ချက်ကို ပယ်ဖျက်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ဗြိတိသျှတို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သည့်အခါတွင် မိမိ၏တပ်များအား ခုခံရန် အမိန့်ပေးသည်မှာလည်း မိမိ၏အလိုဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် စစ်ပွဲဖြစ်ခြင်းအတွက် မိမိတွင် တာဝန်မရှိဟု ယူဆကြောင်း၊ မိမိ လက်နက်ချခဲ့ခြင်းမှာ သွေးထွက်သံယိုဖြစ်မှုကို တားဆီးရန်ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိနှင့်တွေ့ဆုံစဉ် စလောင်က မိမိအား ပြဿနာများကို ဆွေးနွေးရန် ကာလကတ္တားသို့ ခေါ်ဆောင်သွားမည်ဟု ပြောခဲ့ကြောင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲပြီးလျှင် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရိုက်ကာ နန်းပြန်တင်မည်ဟု ပြောခဲ့ကြောင်းဖြင့် အမှာစာထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။

သီပေါမင်း၏ အမှာစာထဲတွင် သူ၏ လက်ရှိအနေအထားကို ဖော်ပြထားရာ၌ မိမိ အကျဉ်းခံနေရစဉ် မိမိသည် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ အလိုဆန္ဒနှင့်အညီဖြစ်အောင် နေထိုင်ခဲ့ကြောင်း၊ ယုံကြည်မှုကိုဖောက်ဖျက်သည့် အပြုအမူမျိုးကို တစ်စုမျှ မလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် စစ်သူပုန်း တစ်ဦးအနေဖြင့် သဘောမထားသင့်ကြောင်း၊ ရတနာဂင်္ဂါရီမှာ မြေ၊ ကင်း စသည်တို့ ပေါများသော နယ်မြေဖြစ်သဖြင့် နေထိုင်ဖို့ မသင့်လျော်ကြောင်း၊ ရာသီဥတုမှာလည်း မိမိကျန်းမာရေးနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ မိမိသည် တရားမျှတသော စစ်ဆေးမှုမရှိဘဲ မိမိတိုင်းပြည်မှ တစ်သက်လုံး နယ်နှင်ခံထားရကြောင်း၊ မိမိအား တရားမျှတသောစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ပေးရန် လိုလားကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

သီပေါမင်း၏ အမှာစာတွင် အထူးအလေးထား၍ ဖော်ပြသည့် အချက်မှာ မိမိအား “ဗြိတိသျှတို့ ကြိုက်သည့် စည်းကမ်းချက်များဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ခွင့်ပေးရန်၊ အကယ်၍ မသင့်လျော်သော အပြုအမူမျိုးကို ပြုလုပ်မိပါက ယခုနေရာသို့ပြန်ဖို့ကား အကျဉ်းချခံရန် အဆင်သင့်ရှိကြောင်း” ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် စလေဒင် ယူဆောင်ထားသည့် စာရင်းတွင် ဖော်ပြပါ ပစ္စည်းများကို မိမိအား ပြန်လည်ပေးအပ်ရန်လည်း တောင်းဆိုထားသည်။

ဘိန္ဒူယဘုရင်ခံချုပ်က ဘုံဘောအစိုးရထံ စာရေး အကြောင်းကြားရာတွင် နန်းကျဘုရင် သီပေါမင်း၏ အမှာစာကို ရရှိကြောင်း၊ သူ့ထံ စာပြန်ရန်၊ ယခုအချိန်၌ မြန်မာပြည်သည် စကရီဘုရင်မကြီး၏ နယ်ပယ်ထဲသို့ သွတ်သွင်းပြီးဖြစ်သဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်၍မဖြစ်နိုင် ကြောင်း ဖော်ပြရန်၊ ရတနာများနှင့်ပတ်သက်၍ ခုံစမ်းမှုတစ်ခုပြုလုပ်ရန်၊ သို့ရာတွင် သီပေါမင်း အပေါ်တွင် ကြွေးများ တင်ရှိနေခဲ့သည့်အတွက် ထိုရတနာများကိုပြန်ပေးဖို့ တာဝန်မယူနိုင် ကြောင်း အသိပေးရန်၊ နောက်ဆုံးအားဖြင့် သီပေါမင်းအား ကောင်းစွာထားရှိရန်နှင့် သူ့ လက်ဝယ်ရှိ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများကို ဆက်လက်ထားရှိခွင့်ပေးရန် အကြောင်းကြားသည်။

သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက သီပေါမင်း၏အမှာစာနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ချက်ချရာတွင် သီပေါမင်းသည် ဗြိတိသျှအာဏာစက်၏ အစစ်အမှန်အခြေအနေကို ခါတိုင်းထက်ပို၍ သဘော ပေါက်လာခဲ့ပုံရကြောင်း၊ သူ့အမှာစာထဲတွင် ဗြိတိသျှတရားရုံးတစ်ခုတွင် အစစ်ဆေးခံရန်အထိ ပါရှိသဖြင့် လက်အောက်ခံတစ်ဦး၏ အနေအထားသို့ ရောက်နေကြောင်းကို သဘောပေါက်ဟန် ရှိကြောင်း၊ သီပေါမင်း မဟုတ်သော်လည်း မသီပေါမင်းဖြင့် သီပေါမင်းသည် နိုင်ငံတကာ တရားဥပဒေတွင် အဆင့်သစ်တစ်ရပ်ကို ဖျော်ဖန်ပေးနေခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအဆင့်သစ်ကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီး နာဇီစစ်ခေါင်းဆောင်တို့အား နှုတ်ဘတ်တရားရုံးတွင် တင်၍ စစ်ဆေးခဲ့ သည့်အခါကျမှသာ လက်တွေ့လုပ်ဖြစ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ အကယ်၍ သီပေါမင်း ခုံရုံးတွင် စစ်ဆေး ခဲ့ပါက သီပေါမင်းသည် အမှုမှ လွတ်ကောင်း လွတ်သွားနိုင်ကြောင်း၊ သီပေါမင်းသည်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နန်းတော်ထဲက ဘုရင်တစ်ပါးမျှသာ ဖြစ်ပြီး ဝန်ကြီးများကသာ ဘုရင်၏အမည်ဖြင့် အစစ အရာရာကို စန့်ခွဲနေကြောင်း၊ ဤသို့ဆိုသဖြင့် ဝန်ကြီးများကိုချည်း အပြစ်ပုံချရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ကြောင်း၊ ဝန်ကြီးများမှာ ပွဲစည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေဖြင့် စန့်အပ်သည့် ဝန်ကြီးများမဟုတ်ကြောင်း၊ သူတို့မှာ နီးရာစားကို ကြောက်နေရကြောင်း၊ ဘုရင်၊ မိဖုရား သို့မဟုတ် မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်၏ မျက်နှာကို ကြည့်ရကြောင်း၊ ဝန်ကြီးများမှာ သနားစရာ သတ္တဝါများသာဖြစ်ကြောင်း၊ နောက်ဆုံးတွင် လက်နက်ချရန် ဝန်ကြီးများကပင် အကြံပေးခဲ့ကြ ရကြောင်း၊ ပီးလ်ဒင်းဟော၏ 'သီပေါ၏မဟေသီ' စာအုပ်ထဲက အပျိုတော်လေးတစ်ဦး၏ အဆိုအရဆိုလျှင် နှမများလတ်သည် စစ်တိုက်လိုသောအစု၏ ခေါင်းဆောင် ဖြစ်ခဲ့ကြောင်း၊ စစ်တိုက်၍ နိုင်ခြေမရှိသည့်တိုင် နှမများလတ်သည် စစ်တိုက်လိုသူဖြစ်၍ စစ်အတွက် သူ့တွင် တာဝန်ရှိကြောင်း၊ သီပေါမင်းနှင့် မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်တို့က စစ်တိုက်ရန် ဆန့်ကျင်ခဲ့ကြ ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် နှမများလတ်သည် နှာခံခြင်းမပြုဘဲ ဝန်ကြီးများ ရှေ့တွင်ပင် မယ်တော်ကို ပဟမခန့် ပြောဆိုခဲ့ကြောင်း၊ သီပေါမင်းသည် သွေးထွက်သံယိုမှုနှင့် သတ်ဖြတ်မှုများကို နှစ်သက်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် နှမများလတ်၏ ဩဇာအောက်တွင်ရှိသဖြင့် နှမများလတ် အလိုသို့ လိုက်ခဲ့ရကြောင်း၊ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည်လည်း စစ်ကို လိုလားခြင်း မရှိကြောင်း၊ သူသည် မိဖုရားအနီးတွင် စားရသဖြင့် နန်းတော်ကြီးအတွင်းရေးကို ကောင်းကောင်းသိသူ ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ခေဆိုင်းက ကိုးကားဖော်ပြခဲ့သည်။

မသရုပ်မြို့တွင်ရှိစဉ် သီပေါမင်းသည် ကင်းဝန်မင်းကြီးထံသို့ ရူးပီးငွေ (၉၂၀) ပေးပို့ခဲ့ သည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၃)ရက်နေ့တွင် ကျရောက်သည့် မြန်မာနှစ်သစ်ကူးနေ့တွင် မရှိဆင်းရဲသားများအား လှူဒါန်းရန်ဖြစ်သည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် စိတ်မကောင်းဖြစ်သဖြင့် ထိုသို့ ငွေရောက်ကြောင်းကို ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးထံ အကြောင်းကြားသည်။ ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီးက ထိုလုပ်ရပ်အတွက် ကာလကတ္တားအစိုးရသို့ စာရေးကန်တွက်သည်။ နောင်တွင် မြန်မာဘုရင်ဟောင်း၏ လှူဒါန်းငွေများကို ပေးပို့ခွင့်ပြုပါက ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များသို့သာ ပေးပို့ခွင့်ပြု သင့်ကြောင်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရထံတွင် အမှုထမ်းနေသူများ၏ ထံ ပေးပို့ခွင့်မပြုသင့်ကြောင်းဖြင့် စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလထဲတွင် သီပေါမင်းသည် မြန်မာပြည်၊ မော်လမြိုင်မြို့ရှိ သင်္ဃာဆရာတော်ကလေးထံမှ စာတစ်စောင်ကို ရရှိသည်။ စာထဲတွင် ခမည်းတော် မင်းတုန်း မင်းကြီး ကိုးကွယ်တော်မူခဲ့သည့် သင်္ဃာဆရာတော်ကြီး ပျံလွန်တော်မူကြောင်း၊ ဆရာတော် ကြီး၏ အန္တိမရာဇာပုဂံ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၈၄ ခုနှစ်၊ နတ်တော်လပြည့်နေ့တွင် ကျင်းပမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြပါရှိသည်။ ဆရာတော်၏စာတွင် သီပေါမင်းအား 'ဧကရာဇ်မင်းမြတ်'ဟု သုံးနှုန်းထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သီပေါမင်းသည် ဆရာတော်ကြီး၏ စွာပနာအတွက် အလှူငွေများ ထည့်ဝင်လိုသော်
လည်း ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၏ ညွှန်ကြားချက်ကြောင့် အလှူငွေထည့်ဝင်ခွင့် မရခဲ့ကြောင်းဖြင့်
သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်က မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

စလေဒင်၊ ဆင်ဖြူမရှင် နှင့် ထားဝယ်အရေးအခင်း

၁၈၈၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထဲ၌ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ပရိုးပတ်သည် ရတနာဂီရိရှိ သီပေါမင်းထံ သွားရောက်လည်ပတ်သည်။ “ဘုရင်ဟောင်းသည် အတော်ကျွန်းမာရေး ကောင်းမွန်ပြီး အတော်ပျော်ရွှင်နေသည်” ဟု အစီရင်ခံသည်။ သီပေါမင်းက ယခုနေရာထက် မိုးနည်းသော နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ချင်သည်ဟု ပြောပြသည်။ သို့တွင် အချိန်တွေ့နေသဖြင့် ကျွမ်းကျင်သည့် အင်္ဂလိပ်စာပြ ဆရာတစ်ယောက် လိုချင်ကြောင်း၊ သူသည် အင်္ဂလိပ်စာကို အနည်းငယ် တတ်ကျွမ်းသဖြင့် ကောင်းကောင်းတတ်ချင်ကြောင်းဖြင့် ပြောသည်။

မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဆင်ဖြူမရှင်တွင် စုဖုရားကြီး၊ စုဖုရားလတ်၊ စုဖုရားငယ် ဟူ၍ သမီးတော်သုံးပါး ရှိသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရဆိုလျှင် သီပေါမင်းသည် စုဖုရားကြီးကို မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ် တင်မြှောက်ရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စုဖုရားလတ်သည် သီပေါကို ချစ်သည်။ သို့ဖြင့် သူသည် မိဖုရားခေါင်ကြီးနေရာကို တက်၍ ယူခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဘီသိက်ခံတုန်းက စုဖုရားကြီးကိုသာ မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။ မာန်ကြီးသည့် စုဖုရားလတ်သည် မှောင်တွင် သူ့အစ်မတော်ကို ကျွမ်းပစ်နိုင်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းသည် သမီးတော်သုံးပါးစလုံးကို လက်ထပ်ယူခဲ့သော်လည်း မှောင်တွင် စုဖုရားကြီးမှာ ဥပေက္ခာပြုခြင်းခံခဲ့ရကာ မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်နှင့် အတူလိုက်နေခဲ့သည်။

၁၈၈၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်မှ သမီးတော်တစ်ပါး ချောမောစွာ ပွားမြင်သည်။ သို့ဖြင့် သီပေါမင်းတွင် သမီးတော်လေးပါး ဖြစ်သွားသည်။ သမီးတော်နှစ်ပါးမှာ မြန်မာပြည်တွင် မွေးခဲ့ပြီးနောက် နောက်နှစ်ပါးမှာ အိန္ဒိယတွင် မွေးခြင်းဖြစ်သည်။ သမီးတော် မွေးသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းသည် မိသားစုကို ဓာတ်ပုံရိုက်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် ဘုံဘေးအစိုးရက ရိုက်ခွင့်ပြုခြင်းမရှိ။ ဓာတ်ပုံရိုက်လျှင် ထိုဓာတ်ပုံသည် အိန္ဒိယနှင့် အင်္ဂလန် သတင်းစာများထဲတွင် ပါလာနိုင်သည်။ သတင်းစာထဲတွင်ပါလာလျှင် နန်းကျတုရင်

သီပေါနှင့် မိဖုရားများကို လူထုက အာရုံစိုက်မိလာကြမည်။ ဧဟိုအစိုးရသည် သီပေါမင်းကို လုံးဝ အနားယူနေစေချင်သည်။ မြန်မာအစိုးရကလည်း သူ့ကို လူထုက မေ့မေ့ဖျောက်ဖျောက် ပြစ်နေစေချင်သည်။

သီပေါမင်းသည် ရတနာဂီရီတွင် မိဖုရားများ၊ အခြွေအရံများနှင့် အထီးကျန်နေရသဖြင့် အချိန်တွေ ပိုနေသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ချင်နေဟန်တူသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၈၈၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ပရိုးပတ်ထံသို့ နောက်ထပ် အမှာစာတစ်စောင် ရေးပြန်သည်။ ထိုအမှာစာ၌ ရတနာဂီရီသည် ရာသီဥတုဆိုးရွားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့် မိသားစုများ မကြာခဏ နေထိုင်မကောင်းဖြစ်ရကြောင်း၊ မိမိတို့ကို ကျွန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်မည့် နေရာတစ်နေရာ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရအရာရှိများ ရုံးစိုက် သည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးစေလိုကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ထိုစဉ်က ဘုံဘောမြို့မှာ ပြည်နယ်ရုံးစိုက်သည့်မြို့ ဖြစ်သည့်အတွက် သီပေါမင်းသည် ဘုံဘောသို့ ပြောင်းရွှေ့လိုသည်ဟု ယူဆသည်။

► ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထဲတွင် မယ်တော်ဆင်ဖြူမဂ္ဂင်က ရန်ကုန်ရှိ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး၊ ဘားနတ်ထံသို့ စာတစ်စောင် ပေးပို့ကာ မန္တလေးတွင် ကျွန်ုပ်ရပ်ခဲ့သည့် ပစ္စည်းများကို ပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ဘားနတ်က ပစ္စည်းများကို အတည်ပြု၍ မရနိုင်ကြောင်း၊ ထိုပစ္စည်းများသည် ပါတော်မူ ညက နန်းတော်ထဲသို့ ဝင်ရောက်ယူငင်ကြသော မြန်မာအမျိုးသမီးတို့လက်သို့ ပါသွားသလော၊ သို့တည်းမဟုတ် အငြိမ်းပစ္စည်းသိမ်းကော်မတီ (Prize Committee)ထံတွင် ရှိသလောဆိုသည်ကို မပြောနိုင်ကြောင်းဖြင့် အကြောင်း ပြန်သည်။

ဗုဒ္ဓကလေးကို သီပေါမင်းကလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓကလေးကလည်းကောင်း ကြွင့်နာစွာ ဆက်ဆံခြင်း မရှိ။ ထို့ကြောင့် ထားဝယ်ရှိ မယ်တော်နှင့် အစ်မတော် ဗုဒ္ဓကလေးတို့ကို နောက်သို့ လိုက်ခွင့်ပြုရန် မကြာခဏ တောင်းဆိုသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထို့ကြောင့် သီပေါမင်းမိသားစုကို စောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ကျသည့် ဖန်းရှောက အထက်သို့ အစီရင်ခံရ၍ “၁၈၈၈ ခု၊ ဧပြီလက ပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓကလေးသည် ဆံပင်ကို ဖြတ်ပစ်လိုက်သည်။ ကျွန်ုပ်၏ ကိုယ်ပိုင်ယူဆချက်မှာ နန်းကျသီပေါဘုရင်နှင့် နန်းကျမိဖုရားခေါင်ကြီးတို့သည် ဗုဒ္ဓကလေးအပေါ် အနိုင်ကျင့်ကြဟန်တူသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓကလေးသည် သူတို့နှင့်ခွဲပြီး မယ်တော်ရှိရာ ထားဝယ်သို့ လိုက်ချင်နေသည်။ မနေ့ညကလည်း သီပေါမင်းနှင့် ဗုဒ္ဓကလေးတို့ ရန်ဖြစ်ကြပြန်သည်။ ဗုဒ္ဓကလေးကို ထားဝယ်သို့ ပြန်ခွင့်ပြုလျှင် အစေအရာရာ အဆင်ပြေသွား

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ် ယျှော်လင့်သည်။ နန်းကျဘုရင်ဟောင်းက သူ့အပေါ်တွင် အနိုင်အထက်ပြု ကျင့်သည်ဟု ရုရှားဝယ်က ကျွန်ုပ်တို့တိုင်သော်လည်း ဝင်ရောက်ခွက်မက်ရန်မှာ မသင့်လျော်ဟု ယူဆသည်။ ဝင်ရောက်ခွက်မက်လျှင် အခြေအနေ ပို၍ပင်ဆိုးလာနိုင်သည်”ဟု ဖန်းရှောက် ရေးခဲ့သည်။

၁၈၈၇ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထဲတွင် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး ပရိုးပတ်က ဖန်းရှောက် ပြောကြား ရာ၌ နန်းကျဘုရင်ဟောင်း သီပေါဘုရင်သည် အသုံးအခွဲကြီးကြောင်း၊ မြန်မာထမင်းချက်တို့ကို တစ်လလျှင် ငွေ ၁၅၀ ပေးနေကြောင်း ပြောသဖြင့် ဖန်းရှောက် သီပေါမင်းကို အကြောင်းကြား သည်။ သီပေါမင်းက ပြန်ကြားရာတွင် တစ်လလျှင် ပေးသော ထမင်းချက်လစာမှာ များသည် မှန်သော်လည်း မိမိတို့နှင့်အတူ ဆက်လက်နေထိုင်ရန် အားပေးသည့်အနေဖြင့် ထိုသို့ လခ များများ ပေးခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိတို့မိသားစုမှာလည်း လူဦးရေ များပြားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် မိသားစုများ ကောင်းမွန်စွာ စားသောက်နိုင်ရေးအတွက် ထမင်းချက်ကို လစာကြီးကြီးပေး၍ ငှားခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိအား အသေးသုံးအဖြစ် တစ်လလျှင် ငွေတစ်ထောင်ပေးသင့်ကြောင်း၊ အသုံးစာရင်းကို အတိအကျ ထားမည်ဖြစ်ပြီး စာရင်းစစ်ဖြင့် စစ်ဆေးနိုင်ကြောင်း၊ ဘာသာရေး ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက်လည်း အသေးသုံးကိုယ်ပိုင်ငွေ လိုကြောင်းဖြင့် သီပေါမင်းက အကြောင်းပြန်သည်။

အစိုးရက စုပုရားလတ်အား ကိုယ်ပိုင်အသေးသုံးငွေအဖြစ် တစ်လလျှင် ကျပ် ၆၀၀ ထောက်ပံ့ရာ၌ သီပေါမင်းကလည်း သူ့အား အလားတူထောက်ပံ့ရန် တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ခွင့်ပြုခြင်းမရှိ။

ထိုသို့ အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် သီပေါမင်းတို့ အပြန်အလှန်အမှာစာ ဆက်သွယ်နေကြချိန်၌ ထားဝယ်တွင် ပြဿနာသစ်များ ပေါ်ပေါက်နေသည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထဲတွင် မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်က ရန်ကုန်ရှိ ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီး ဘားနဒ်ထံသို့ စာတစ်စောင် ပေးပို့ကာ မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ပစ္စည်းများကို ပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ဘားနဒ်က ပစ္စည်းများကို အတည်ပြု၍မရနိုင်ကြောင်း၊ ထိုပစ္စည်း များသည် ပါတော်မူညွှန် နန်းတော်ထံသို့ ဝင်ရောက်ယူငင်ကြသော မြန်မာအမျိုးသမီးတို့ လက်သို့ ပါသွားသလော။ သို့တည်းမဟုတ် အစိုးရ၏ ပစ္စည်းသိမ်းကော်မတီ (PRIZE Committe) ထံတွင် ရှိသလော ဆိုသည်ကို မပြောနိုင်ကြောင်းဖြင့် အကြောင်းပြန်သည်။ ဤတွင် ဆင်ဖြူမရှင်က အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ စာရေးကာ မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ပစ္စည်းများစာရင်းကိုလည်း ပူးတွဲပေးပို့သည်။

ဆင်ဖြူမရှင်၏စာမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပြီး ၁၈၈၇ ခု၊ ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်စွဲ ထိုးထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“၁၂၄၇ ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၈ ရက်နေ့ (၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်) မနက်၌ ကာနယ် (ယခု ဆာအက်ဂွပ်) စလောင်နှင့်အဖွဲ့သည် နန်းတော်ထဲသို့ ရောက်လာကာ ကျွန်ုပ်တို့အား တောင်ဥယျာဉ်တော်ထဲသို့ ဆင်းသက်နေရမည်ဟု ပြောပါသည်။ ကာနယ် စလောင်၏ တောင်းဆိုချက်မှာ ရုတ်တရက်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်ုပ်၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများဖြစ်သော အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကို မည်သို့ခန့်ခွဲရမည်မသိဘဲ ဖြစ်နေပါသည်။ ကျွန်ုပ်အနေဖြင့်ရော ကျွန်ုပ်၏သားသမီးများအနေဖြင့်ရော မည်သို့သော အခြေအနေမျိုး ရှိမည်ကို မသိသည့်အတွက် ကာနယ်စလောင်ကိုခေါ်ကာ ကျွန်ုပ်တို့ရှိသည့် အဖိုးတန်ပစ္စည်း များစွာတို့အနက် အဖျို့ကိုသာ သယ်ယူသွားနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပါသည်။

ထိုနောက် အခြားသော အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကို ပြပါသည်။ အဖျို့မှာ ငွေသားဖြင့် ပြုလုပ်ထားပြီး အဖျို့မှာလည်း စိန်များဖြင့် စီထားကာ မြောက်ပန်းခုံတော်ထဲရှိ အခန်း မြောက်ခန်းပါ မီးခုံတိုက်တွင် ထားပါသည်။ ထိုအခါတွင် ကာနယ်စလောင်က “အဖိုးရသည် ဘုရင်မိသားစုပိုင် ပစ္စည်းများကို ယူမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ မိမိတို့ လိုချင်သည်မှာ ဘုရင်နှင့် ဘုရင်နိုင်ငံသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအဖိုးတန်ရတနာများ မပျောက်စေရပါ။ ကျွန်ုပ်ကို ယုံကြည်ပါ။ လိုချင်သည်အချိန်တွင် ထိုပစ္စည်းများကို ပြန်ယူနိုင်သည်” ဟု ပြောခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ပြောဆိုပြီးနောက် ကာနယ်စလောင်ကိုယ်တိုင် မီးခုံတိုက်ထဲမှ သေတ္တာကို သော့ခတ်ပါသည်။ မီးခုံတိုက်တံခါးကို ပိတ်၍ သူ့ကိုယ်တိုင် သော့ခတ်ပါသည်။ ထိုနောက် ကျွန်ုပ်၏ရှေ့မှာပင် ဘဏ္ဍာထိန်း(?)အား မီးခုံတိုက်ကို ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းရန် အပ်နှံပါသည်။ ထိုသော့များမှာ ယခု ကျွန်ုပ်ထံတွင် ရှိပါသည်။ ထိုနောက် ကျွန်ုပ်က ကြွေပန်းကန်များ၊ ဖန်ထည်များ၊ အထည်လိပ်ကြီးများကိုလည်း ပြသပါသည်။ ထိုအခါ ကာနယ်စလောင်က အခန်းများမှာ သော့ပိတ်ထားပြီး ကျွန်ုပ် မည်သည့်နေရာတွင် နေသည်ဖြစ်စေ သော့များကို ကျွန်ုပ်လက်တွင် ထိန်းသိမ်းထားပါက ထိုပစ္စည်းများကို အချိန်မရွေး သွားယူနိုင်ကြောင်း ပြောပါသည်။ ထို အခန်းများကိုလည်း သော့ခတ်ပိတ်ထားလိုက်ပါသည်။ ထိုနောက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ရွှေထည် များ၊ ကျောက်မျက်ရတနာတို့ စီချယ်ထားသည့် ပစ္စည်းများကို တောင် နန်းတော်ဆောင်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ပါသည်။ ထိုနေရာတွင် ကာနယ်စလောင်က သူ့စာရေးဆိုသူနှင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်း သားနှစ်ဦးကို ခေါ်ပြီး ကျွန်ုပ်၏ပစ္စည်းများကို မည်သို့ပစ္စည်းနှင့်မျှ ရောနှောခြင်းမပြုရဟု ကျွန်ုပ်ရှေ့တွင် ပြောပါသည်။ ထိုနောက် ကျွန်ုပ်တို့မှာ တောင်ဥယျာဉ်တော်သို့ ဆင်းသက် လာခဲ့ကြရပါသည်။ ထိုနောက် ကျွန်ုပ်တို့အား ညနေ ၃ နာရီတွင် သင်္ဘောပေါ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ ရန် စီစဉ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်က နေရစ်လိုကြောင်း ပြောသည့်အခါတွင် ကာနယ်စလောင်က ကျွန်ုပ်သားမက သမီးတော်ဖြစ်သော မိဖုရားခေါင်ကြီးသည်လည်း နေရစ်နိုင်ကြောင်း၊ ကြိုက်သည့်နေရာတွင် နေနိုင်ကြောင်း ပြောပါသည်။ ကျွန်ုပ်က နေရစ်ရန် ဆုံးဖြတ်သည့်အခါ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တွင် ကျွန်ုပ်၏သမီးတော်များက ရန်ကုန်အထိ လိုက်ခဲ့ရန် ခေါ်ကြပါသည်။ ကျွန်ုပ်က သူတို့နှင့် အတူလိုက်သွားလျှင် ကျွန်ုပ်အား မန္တလေးသို့ ပြန်ခွင့်ပေးမည်လောဟု နိုင်ငံရေးအရာရှိ ကို မေးပါသည်။ သူက ရန်ကုန်ရောက်လျှင် ကျွန်ုပ်အား ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးက ချက်ချင်း ပြန်ပို့မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပြောပါသည်။

► ဗြိတိသျှအစိုးရအပြင်၌ ဆင်ဖြူမရှင်သည် ၁၈၇၀ ခုနှစ်တုန်းက “ဘုရင် တင်ဆူ” ဖြစ်ခဲ့ပြီး မင်းဆွေမင်းဖွဲ့တို့ကို သတ်ဖြတ်မှုတွင်လည်း တာဝန်ရှိသူ ဖြစ်သည်အပြင် ဆင်ဖြူမရှင်သည် အလောတကြီးဖြင့် လက်ရုံးစက်ရုံရှိသူဟု လည်း နာလည်ထားသည်။

ကာလကတ္တားအထိ လိုက်သွားလျှင်လည်း အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ကျွန်ုပ်အား ကောင်း ကောင်းမွန်မွန်ဖြင့် ပြန်ပို့မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူပြောသည့်ကောားကို စိတ်ချယုံကြည်စေလိုကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့သည် ကတိမဖျက်ကြောင်း ပြောပါသည်။ ထိုကောားကြောင့် ကျွန်ုပ် ရန်ကုန်သို့ လိုက်လာခဲ့ပါသည်။ ရန်ကုန် ရောက်သည့်အခါတွင် အာဏာပိုင်တို့က ကျွန်ုပ်အား ထားဝယ်သို့ လိုက်သွားပြီး တိုင်းပြည် ငြိမ်သက်သည်အထိ ထိုနေရာတွင် နေထိုင်ရန် ပြောပါသည်။ ကျွန်ုပ်လည်း မငြင်းတော့ဘဲ ထားဝယ်သို့လိုက်လာကာ အရေးပိုင်မင်းပေးသည့် အိမ်တွင် နေထိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်ရရှိသော လစာထောက်ပံ့ငွေ ၄၅၀ မှာ ကျွန်ုပ်နှင့်တကွ ဆွေမျိုးများ၊ အတော်များအတွက် လောက်ခြေင်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တွင်ပါလာသည့် ပစ္စည်းအချို့ တို့ကို ထုခွဲရောင်းချရပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအကြောင်းများကို ကျွန်ုပ် တစ်ခါမျှ တိုင်တန်းခြင်း မပြုခဲ့ပူးပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်နှင့်တကွ ဆွေတော်မျိုးတော်များ၊ အတော်များ ချောင်ချောင် လည်လည် နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် မန္တလေးတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ကျွန်ုပ်ပိုင်ပစ္စည်းများကို ရယူလိုပါသည်” ဟု ရေးထားကာ ပြောက်တံခါးအနောက်ဘက် ပန်းခုံတော်တွင်းရှိ မီးခံတိုက် တွင် သားရေသေတ္တာဖြင့် ထည့်ထားခဲ့သည့် ပစ္စည်းစာရင်းကို ဖော်ပြထားသည်။

ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကာနယ်လေဒင်ကို ဆိုင်ရာတို့က မေးမြန်းသည့်အခါတွင် ကာနယ်လေဒင်က အောက်ပါအတိုင်း ထွက်ဆိုခဲ့သည်။

“မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်က သူ့ခန်းဆောင်တွင်းသို့ ခေါ်ကာ အခိုင်အမာ သော့ခတ် ထားသည့် သေတ္တာကြီးသုံးလုံးကို ကျွန်ုပ်အားပြပြီးနောက် ထိုအထဲတွင် ငွေ ၃၀,၀၀၀ ရှိသည်ဟု ပြောသည်ကို မှတ်မိပါသည်။ ကျွန်ုပ်က သေတ္တာများမှာ စိတ်ချရကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သေတ္တာထဲမှ ပိုက်ဆံများနှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်ုပ် ကတိမပေးနိုင်ကြောင်း ပြောပါ သည်။ ကျွန်ုပ်အား မည်သည့်သော့ကိုမျှ မအပ်ပါ။ ထိုအချိန်က ဆင်ဖြူမရှင်၏ အခန်းဆောင် ထဲတွင် အမျိုးသမီး အခြေအရံများသာမက သာမန်အမျိုးသမီးများလည်း ဩည့်နှက်နေပါသည်။ ယင်းတို့မှာ အထုပ်အစိုးတို့ကို ထုပ်ပိုးပြီး တခြားသို့ရွှေပြောင်းရန် ခေါ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သီပေါဘုရင် နန်းကျပြီးနောက် ချစ်ထားပစ်ခဲ့သည့် ဆင်ဖြူမရှင်၏ ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများမှာ နန်းတော်မှ အခြားသောပစ္စည်းများနှင့် ရောထွေးသွားပြီး ပစ္စည်းသိမ်းကော်မတီလက်ထဲသို့ ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍ ထိုပစ္စည်းများထဲမှ သူ့ပိုင်ပစ္စည်းဟု ရွေးထုတ်ပြနိုင်မည် ဆိုလျှင် သူ့ပိုင်ဆိုင်မှုကို ခွင့်ပြုသင့်ပါသည်” ဟု ထွက်ဆိုထားသည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ဆင်ဖြူမရှင်၏ပစ္စည်းများ ပျောက်ဆုံးသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပြီး ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးက ရောစစ်တံက ဆုံးဖြတ်ပြီးသည့်အလျောက် လိုက်ပါလာခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သူ နှစ်သက်ရာသို့ သွားနိုင်သည်ဟု ဝေလင်က အာမခံပြီးဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ရာ ထိုစာပါ အချက်အလက် တို့ကို ဗြိတိသျှအစိုးရက ယုံကြည်ခြင်းမရှိ။ ဗြိတိသျှအစိုးရအမြင်၌ ဆင်ဖြူမရှင်သည် ၁၈၇၈ ခုနှစ်တုန်းက ‘ဘုရင်တင်သူ’ ဖြစ်ခဲ့ပြီး မင်းဆွေမင်းဖျိုးတို့ကို သတ်ဖြတ်မှုတွင်လည်း တာဝန်ရှိသူဖြစ်သည့်အပြင် ဆင်ဖြူမရှင်သည် အလောတကြီးဖြင့် လက်ရုံးကန်ရုံရှိသူဟုလည်း နားလည်ထားသည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သည် ဆင်ဖြူမရှင်ကို လွတ်မထားသင့်ဟု ယူဆသည်။ မန္တလေးတွင် နေမည်ဟု ဆိုသော်လည်း မည်သို့နေမည်နည်း။ မန္တလေးတွင် ဆက်နေလျှင် သူ့အသက်နှင့် သူ့ပစ္စည်းများအတွက် မည်သို့ စိတ်ချနိုင်စရာ ရှိမည်နည်း။ ဆွေတော်ဖျိုးတော်များ ကိစ္စအတွက် သူ့အပေါ်တွင် ရန်ငြိုးဖွဲ့ခဲ့သူတွေ အများအပြား ရှိခဲ့သည်။ ယင်းတို့အဆက်အနွယ်များက သူ့ကို လက်စားချေရန် အားထုတ်မလာနိုင်သလော။

ပစ္စည်းများကို ပြန်ရရေးနှင့် ပတ်သက်၍မူ သမိုင်းဆရာတစ်ဦးက “ဥပဒေအရ ပြောရလျှင် ရုံးနိမ့်သူတို့သည် အောင်နိုင်သူက သနားသဖြင့် ပေးကမ်းသောအရာမှအပ အခြား မည်သည့်အရာကိုမျှ ပိုင်ခွင့်မရှိ။ အမှန်အားဖြင့် နန်းကျဘုရင်နှင့် အထက်မြန်မာပြည် တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် မင်းသားမင်းသမီးတို့ကို ဆက်ဆံရာတွင် ဗြိတိသျှတို့၏ အပြုအမူသည် များစွာပျော့ပျောင်း၍ လစ်ဘရယ်ကျသည့် အပြုအမူ ဖြစ်သည်။ ဆယ်ပေါင်းများစွာသော ဆွေတော်ဖျိုးတော်များကို ပင်စင်လစာငွေများ ထောက်ပံ့ခဲ့သည်” ဟု ရေးခဲ့သည်။

၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် ထားဝယ်၌ ပုန်ကန်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပွားရာ ဗြိတိသျှတို့က လျင်မြန်စွာ နှိမ်နင်းလိုက်သည်။ ထိုကိစ္စတွင် ဆင်ဖြူမရှင်၏လက်ချက် ပါသည်ဟု ဗြိတိသျှအစိုးရက သင်္ကာမကင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်ဖြူမရှင်၊ သမီးတော်ကြီး စုဖုရားကြီးနှင့် (မြတ်သို့ အပိုခံခဲ့ရ သည့်) အသက် ၂၁ နှစ်အရွယ် ကောလင်းမင်းသားတို့ကို အိန္ဒိယသို့ ပို့လိုက်သည်။ ပထမ ကာလကတ္တားသို့ ပို့သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်က ကာလကတ္တားတွင် နေချင်သည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်။ သီပေါမင်းနှင့် ဆက်ဆံရေး အဆင်မပြေ။ သီပေါမင်းကို မိမိ နှစ်သက်ခြင်းမရှိသဖြင့် ရတနာကိုရိသို့ မသွားချင်ဟု ပြောသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်ခံချုပ်က

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ရတနာဂီရိသို့ သွားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရောက်လျှင် သီးသန့်ခံအိမ်တစ်ဆောင်ဖြင့် ထားမည် ဖြစ်သည်ဟု အကြောင်းပြန်သည်။ ပင်လယ်ခရီး မသွားလို၊ ကြောက်သည်ဟု ဆိုသဖြင့် သူတို့ကို ဘုံဘေသို့ မီးရထားဖြင့် ပို့သည်။ ထိုမှ သင်္ဘောဖြင့်လာခဲ့ရာ ၁၈၈၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ရတနာဂီရိသို့ ရောက်ရှိ ကြသည်။

သီပေါမင်းမှာ ယောက္ခမဖြစ်သူကို တွေ့ရသဖြင့် ဝမ်းသာလျက်ရှိကာ သူနှင့် တစ်အိမ် တည်းနေရန် ပြောသည်တွင် ဆင်ဖြူမရှင်ကလည်း သဘောတူလိုက်သည်။

သို့ရာတွင် ချစ်ကြည်မှုသည် မကြာလိုက်ပါ။ မကြာမီ သဘောကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ကာ ဆင်ဖြူမရှင်က ထိုခံအိမ်တွင် မနေလိုဟု ပြောသည်။ သဘောကွဲလွဲမှုမှာ တစ်လ အတွင်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ သီပေါမင်းနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့သည် အကြီးအကျယ် ရန်ဖြစ်ကြ သည်။ ရန်ပွဲ ပြင်းထန်သဖြင့် ကော်လိဇ္ဇာအရာရှိက သီပေါမင်းကို ပြောဆိုရာ သီပေါမင်းက မယ်တော်ကို တောင်းပန်မည်ဟု ဆိုသည်။ စကားပြန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် မောင်ပိုကမူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အဆိပ်ခတ်လုပ်ကြံမည်ကိုပင် စိုးရိမ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ခံအိမ်ဝင်းထဲရှိ အဆိပ်သင့်သော အပင်များကို နုတ်ပစ်ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ပြင်းထန်လာကြသဖြင့် ဆင်ဖြူမရှင်ကို ခံအိမ်တစ်ခုသို့ ရွှေ့ပြောင်းပေးရသည်။

မသင်္ဂမမြတ်ဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းများထဲ တွင် ရှာမတွေ့။ ရှေးယခင်က ဆင်ဖြူမရှင်က သမီးတော်နှင့် သမက်တော်အပေါ်တွင် ထားရှိခဲ့ သည့် ရန်ငြိုးအဆက်ပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ထင်ရသည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် သီပေါမင်းကို နှုတ်ပစ်အောင် လုပ်ပေးခဲ့သူ မဟုတ်လော။ ဘုရင်တင်ခဲ့သူ မဟုတ်လော။ သမီးတော်သုံးပါးလုံး နှင့် လက်ဆက်ပေးခဲ့သူ မဟုတ်လော။ ဘုရင်နှင့် မိဖုရားများကို ကြီးကြပ်ချယ်လှယ်ရန် ကြံစည်ခဲ့သူ မဟုတ်လော။

ထို့နောက် မန္တလေးကို ကျဆုံးစေခဲ့သည့် စစ်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစစ်ကို သူ ဆန့်ကျင်ခဲ့ သည်။ မတိုက်အောင် ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ ယခု သူသည် အကျဉ်းသား ဖြစ်နေလေပြီ။ သူ့ဘဝ လမ်းကြောင်းကို ကြံမှားညှိုးအောင် လုပ်ခဲ့သည့်အတွက် သမီးတော်နှင့် သမက်တော် တို့ကို အပြစ်တင်မည်ဆိုလျှင်လည်း အပြစ်တင်မည်သာ။

ရန်ပွဲသည် သီပေါမင်း၊ စုပုရားလတ်နှင့်သာမက အတူပါလာသည့် သမီးတော်စုပုရား ကြီးနှင့် ဆင်ဖြူမရှင်တို့၏အကြားတွင်လည်း မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ စုပုရားကြီးက မယ်တော်သည် သူ့အပေါ်တွင် နှိပ်စက်ကလွဲပြုကြောင်း ပြောသဖြင့် မကြာမီ သူ့ကို မြန်မာပြည် ပြန်ပို့လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် ရန်ကုန်ရှိ စုပုရားကြီးထံမှ မယ်တော်ကို လွှမ်းဆွတ်သတိရ ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရန်ကုန်သို့ပြန်လာအောင် ကြိုးစားစေလိုကြောင်းဖြင့် စာရေးသည်။ မယ်တော်ဆင်ဖြူမရှင်ကလည်း ထိုသူ့ကို ပြန်ပို့ရန် အစိုးရထံ စာရေးလာပြန်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သူ၏စာထဲတွင် ဆင်ဖြူမရှင်က သူ့အား ချောင်လည်စွာ နေထိုင်သည့် ပင်စင်လစာ ပေးသဖြင့် အစိုးရကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း၊ ထားဝယ်တွင် နေခဲ့စဉ်က သူသည် အစိုးရ၏ ဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်သော အပြုအမူမျိုးကို တစ်စုမျှ မလုပ်ခဲ့ရကြောင်း၊ သူသည် ထားဝယ်မှာသာ နေချင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သူ့ဆန္ဒအရ အစိုးရထားဝယ်မှ ပြောင်းရွှေ့ပေးခဲ့ကြောင်း၊ ရတနာဂီရိ တွင်သာမနေလိုဘဲ ကာလကတ္တားတွင်သာနေလိုကြောင်း၊ ရတနာဂီရိမှ ရာသီဥတုမှာ မိမိနှင့် မသင့်လျော်ကြောင်း၊ ထို့ပြင် မိမိ၏ သမီးတော်ကြီးနှင့်အတူ နေထိုင်လိုသဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးစေလိုကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ကော်လီဇွန်အရာရှိက ဆင်ဖြူမရှင်အား ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် ထောက်ခံသော် လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးက သဘောမတူခဲ့။ သူ့အမြင်၌ ဆင်ဖြူမရှင်သည် ထားဝယ် အရေးအခင်းကို စတင်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး ပြန်ရောက်လာလျှင်လည်း ဒုက္ခပေးဦးမည်ဟု ယူဆသည်။ ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး၏ မှတ်ချက်၌ စုပုရားကြီး၏ ယခင်ဖော်ပြချက်များနှင့် ယခု မိခင်အား လွှမ်းဆွတ်ကြောင်း၊ သူ့အတွက် ခိုးရိမ်ကြောင်း ဖော်ပြချက်များသည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ထူးဆန်းစွာ ရှေ့နောက်ညီညွတ်မှုမရှိဘဲ သံသယဖြစ်ဖွယ် ကောင်းနေသည်”ဟု ဖော်ပြသည်။

သို့ရာတွင် နောက်တစ်နှစ်အကြာတွင်မူ ဆင်ဖြူမရှင်အား ရန်ကုန်သို့ ပြန်ခွင့်ပြုလိုက် သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်သည် ဘောင်ဒဂိုလမ်း (ဓမ္မစေတီ) အစိုးရအိမ်တော်အနီးတွင် အိမ်တစ်လုံး ဝယ်ပြီး သမီးတော်ကြီးနှင့်အတူ နေထိုင်သွားခဲ့သည်။ သမီးတော်ကြီးမှာ မယ်တော်ထက် အရင်ကွယ်လွန်သည်။ မယ်တော် ဆင်ဖြူမရှင်မှာ ၁၉၀၀ ပြည့် မတ်လဆန်းတွင် ကွယ်လွန် ခဲ့သည်။

ဆင်ဖြူမရှင် ကွယ်လွန်သည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက မယ်တော်ထားခဲ့သည့် ပစ္စည်းများ ကို တောင်းဆိုသည်။ သူ့တောင်းဆိုချက်ကို ဆိုင်ရာတို့ကလည်း အသိအမှတ်ပြုသည်။ သို့ရာတွင် ဆင်ဖြူမရှင်တွင် ကြွေးမြီများ အများအပြားကျန်ရစ်ခဲ့ပြီး ဈာပနစရိတ်မှာလည်း ကြီးလွန်းလှသည်။ ထို့ကြောင့် စရိတ်က ကြွေးမြီများအားလုံး နုတ်လိုက်သည့်အခါတွင် ဘာမျှ မကျန်ခဲ့တော့။

ဗြိတိသျှအစိုးရက ဈာပနအတွက် ၄၄ ၁၀၀၀ ထည့်ဝင်ပြီး မန္တလေးနန်းတွင်းရှိ ကြင်ယာတော် မင်းတုန်းမင်း၏ သင်္ချိုင်းတော်အနီးတွင် မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်သည်။

လောင်းချိုင့်ထဲက နိုင်ငံခြားငှက်တစ်ကောင်

ဆင်ဖြူမရှင် ကံကုန်ပြီးမကြာမီတွင် သမီးတော်ကြီး ဓုပုရားကြီးလည်း အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။ ထိုအကြောင်းကို သိပေါမင်း၏ မြေးတော်တစ်ဦးက ရေးရာ၌ "ကွန်ပီတိုမိသားစု မင်းကွန်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ဓုပုရားကြီး၏ ဝူသချိုင်းကို လိုက်မြဲကြသည်။ ထိုနေရာမှ ဆရာတော်၏ ပြောပြချက်အရ ဓုပုရားကြီးသည် ကွယ်လွန်ခြင်းမပြုမီ သီလရင်ဝတ်ကာ အညတရဝါဒီတစ်ဦး အဖြစ် နေထိုင်သွားခဲ့ကြောင်း သိရသည်"ဟု ရေးခဲ့လေသည်။

သိပေါမင်းကို အိန္ဒိယသို့ပို့ပြီးနောက် သိပေါမင်း အုပ်စိုးစဉ်က တင်ရှိခဲ့သော ကိုယ်ပိုင် ကြွေးမြီများ၊ နိုင်ငံတော်ကြွေးမြီများနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့လုပ်ရမည်နည်း ဆိုသည့် ပြဿနာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထို့ပြင် နန်းကျပြီးမှ တင်ရှိသည့်အကြွေးများလည်း ရှိသေးသည်။ အထက်မြန်မာပြည်ကို အုပ်စိုးခဲ့စဉ်က တင်ရှိခဲ့သော ကြွေးမြီများနှင့်ပတ်သက်၍မူ ကြွေးတောင်းဆိုမှုများ မြန်မာပြည်အစိုးရနှင့် အိန္ဒိယအစိုးရထံ ရောက်လာကြသည်။ ယင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က နန်းမကျမီက တင်ရှိခဲ့သော သိပေါမင်း၏ ကိုယ်ပိုင်ကြွေးမြီများနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့အစိုးရအနေဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ တာဝန်ရှိသည်ဟု လက်မခံနိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ညာတာထောက်ထားသည့်အနေဖြင့် တရားဖွဲ့တ၍ စစ်မှန်သည့် တောင်းဆိုချက်များကိုမူ သက်ညှာစွာ စဉ်းစားပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာသည်။ မြန်မာပြည် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီးချုပ်သည် အလားတူ ကြွေးမြီတောင်းဆိုမှု အများအပြားကို ရရှိခဲ့ကာ အများအပြားကို ပယ်ချခဲ့သည်။ သို့တိုင်အောင် အိန္ဒိယအစိုးရထံ တောင်းဆိုရာတွင် မိမိတို့အဖို့ အစိုးရရှိနိုင်ဟု ယူဆကာ ကြွေးတောင်းသူတွေ အများအပြား ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်လာလျက် ရှိသည်။ ယင်းသို့ ရိုးသားစွာ (သို့မဟုတ်) မရိုးသားစွာ ကြွေးတောင်းသူများထဲတွင် တစ်ဦးချင်း ပုဂ္ဂိုလ်များလည်း ပါသည်။ ကုမ္ပဏီအသင်းအဖွဲ့များလည်း ပါသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် စိတ်ဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံးမှာ သူ၏ လေးဆယ့်တစ်ယောက်သော အမှုသည်တို့ကိုယ်စား အစိုးရထံကြွေးတောင်းသည့် ရှေ့နေ ဒဗလျူ ဘို၊ လော၏ ကိစ္စဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးတစ်အုပ်တိုက်

လောက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ တိုက်ရိုက်စာရေးကာ သီပေါမင်းအပေါ်တွင် တင်ရှိနေသည့် ကျပ်ငွေ (၇)သိန်းကိုပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ယင်းငွေများမှာ အထက်ပြန်မာပြည်မှ ကောက်ခံရရှိသော အခွန်အကောက်များထဲမှ သီပေါက ထုတ်ယူသုံးစွဲထားသော ငွေများဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုအကြွေးများကို သီပေါမင်းအနေဖြင့် တစ်ခုချင်း စဉ်းစားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သူနှင့်မဆိုင်သော ကြွေးမြီများကို ပယ်ဖျက်ပစ်မည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် လောက သူ့စာထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဤသည်ကိုထောက်လျှင် လောသည် ဘုရင့်အစိုးရ၏ စက်ယန္တရား အလုပ်လုပ်ပုံကို နားမလည်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။ အမှန်အားဖြင့် သီပေါမင်းသည် နိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေကို အသေးစိတ်သိသူ မဟုတ်ချေ။ ဝန်ကြီးများကသာလျှင် ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စများကို စီမံခန့်ခွဲနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုစဉ်က သီပေါမင်းမှာ ငယ်ရွယ်သူတစ်ဦးမျှသာဖြစ်ရာ ထိုမျှငယ်ရွယ်သော မင်းတစ်ပါးသည် ကန်ထရိုက်စာချုပ်များ၊ လုပ်ငန်းများကို ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသည်မှာလည်း ထင်ရှားသည်။ သို့ရာတွင် ရှေ့နေ မစ္စတာလောကမှ အကယ်၍ ဗြိတိသျှအစိုးရက ထိုကြွေးမြီများကို ပေးဆပ်နိုင်ခြင်း မရှိလျှင် သီပေါမင်းထံမှ တိုက်ရိုက်တောင်းဆိုရန် ကျွန်ုပ်တို့အား တားဆီးထားခြင်း မပြုသင့်ကြောင်း၊ အကယ်၍ ပေးဆပ်ခြင်း မပြုခဲ့ပါက အမှုသည်များအနေဖြင့် ဘီလပ်ပါလီမန် လွှတ်တော်တွင် တင်ပြတောင်းဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မိမိ၏ အမှုသည်များသည် အိန္ဒိယ အစိုးရထံမှ သုံးပုံတစ်ပုံခန့်ကို ချက်ချင်းရလိုကြောင်းဖြင့် မစ္စတာလော၏ စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

မိမိ၏ တင်ပြချက်ကို အိန္ဒိယအစိုးရက ချက်ချင်း တုံ့ပြန်လိမ့်မည်ဟု လော မျှော်လင့်ခဲ့သည်။ နှစ်ဖက် ပြန်ပြောနိုင်သည့် နည်းတစ်ခုကိုလည်း သူ့စာတွင် ပူးတွဲဖော်ပြထားခဲ့သည်။ ရှေ့နေ မစ္စတာလောသည် ထိုစာကို ပေးပို့ရာတွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ မိတ်ဆက်စာအဖြစ် လျှောက်အဘာဂါရီ၏ မိတ်ဆက်စာကိုလည်း ပူးတွဲပေးပို့လိုက်သည်။ ထိုစာထဲ၌ "ကျွန်ုပ်သည် မစ္စတာလောကို ကြာမြင့်စွာကတည်းက သိခဲ့ပါသည်။ (သူသည် ကျွန်ုပ်၏ ဝမ်းကွဲညီမတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့ပါသည်။) မစ္စတာလောသည် ဖြောင့်မတ်သိက္ခာရှိသော လူတစ်ယောက် ဖြစ်ပြီး ရှေ့နေကောင်းတစ်ယောက်လည်း ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော် ယုံကြည်ပါသည်။ သူသည် တစ်ခါက ရန်ကုန် (သို့မဟုတ်) မော်လမြိုင် (မည်သည့်နေရာဟုတော့ ကျွန်တော် မမှတ်မိပါ။) တစ်နေရာရာတွင် ရှေ့နေလိုက်ခဲ့ဖူးပါသည်။ သူ့အား သီပေါ၏ ကြွေးမြီရှင်များက ကြွေးများကို တောင်းပေးရန် လာရုံပြောကြသဖြင့် သူတို့၏ရှေ့နေအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးရကြောင်း ပြောပြပါသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့အနေဖြင့် သီပေါအားတွေ့ဆုံကာ ထိုကြွေးမြီများရှိကြောင်း ဝန်ခံချက် တောင်းဆိုရန် လိုအပ်ပါသည်။ သီပေါထံမှ ဝန်ခံချက်များ ရရှိသည်အခါတွင် ဘုရင်ခံချုပ်ထံ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တင်ပြပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မစ္စတာ လောသည် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မစ္စတာ လောသည် အစစ်အမှန်မဟုတ်ဟု သူထင်သောအမှုကို လိုက်ပါလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ကျွန်တော် ယုံကြည်သည်။”

ရှေ့နေ မစ္စတာလော က ဘုရင်ခံချုပ် တင်သွင်းသည့်တံ၌ မိမိ၏အမှုသည်များက သီပေါအပေါ်တွင် တင်ရှိနေသည့် ကြွေးမြီပေါင်းမှာ ၈၅၉,၅၅၀ ကျပ် ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြပြီး အတွင်းအကျဆုံးဖြစ်သော်လည်း ထူးဆန်းသည့် အောက်ပါအကြံပေးချက်ကိုလည်း ဖော်ပြထားသည်။ “...ဘုရင်ခံချုပ်အနေဖြင့် မိမိ၏ အတွင်းလူယုံတော်တစ်ဦးကို ဘုရင်ဟောင်း သီပေါမင်းထံ စေလွှတ်ပြီး ယခု ကျွန်ုပ်တင်ပြသည့် တောင်းဆိုချက်များသည် မှန်၏၊ မမှန်၏ကို မေးမြန်းစေလိုပါသည်။ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း မှန်ခဲ့ပါက ထိုအရေအတွက် တန်ဖိုးရှိသော ချက်လက်မှတ် တစ်စောင်ကို လော့ဒ်အဘာဒါရီသို့ လွှဲအပ်ပေးစေလိုပါသည်။ သူက ထိုငွေများကို ကျွန်ုပ်အမည်ဖြင့် အင်္ဂလန်တွင် အပ်နှံပေးပြီး ကျွန်ုပ်ကမှတစ်ဆင့် သက်ဆိုင်ရာ ကြွေးရှင်များကို ခွဲဝေပေးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့လုပ်ရခြင်းမှာ ထိုကိစ္စကို အုတ်အော်သောင်းတင်း မဖြစ်စေရန်၊ အစိုးရအပေါ်တွင် ကျပ်ငွေ သိန်း(၅၀)ကျော် အကြွေး တင်ရှိနေသည်ဆိုသည့် အချက်ကို အများသူငါ မသိစေရန်၊ ယင်းသို့အားဖြင့် အစိုးရ၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိခိုက်ခြင်းမရှိစေရန် ဖြစ်ပါသည်။”ဟု ပါရှိသည်။

► သီပေါပင်သည် ရတနာဒီပိုတွင် နေထိုင်ရသော ပီအေအေအနေနှင့်ပတ်သက်၍ မှားစွာ ဝိတ်ပရစ်မသော ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ သူ့ကိုကြည့်ရသည်မှာ လှောင်အိမ် တစ်ခုထဲတွင် ဝိတ်လှောင်ခံထားရသည့် ပဝတ္တိဌာန်တစ်ကောင်နှင့်တူသည်။

ရှေ့နေ မစ္စတာလော၏ စာနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက “မစ္စတာ လော၏စာသည် ရှိရင်းကြွေးမြီထက် မြောက်ဆန်ဖျှံ ပိုမိုတောင်းဆိုထားရုံမျှမက သီပေါမင်း အား ထိန်းသိမ်းထားသူများကိုလည်း မြောက်လှန်ငွေတောင်းသည့်သဘော သက်ဝင်နေသည်” ဟု ရေးခဲ့သည်။

ဘုရင်ခံချုပ်၏ အတွင်းဝန်တစ်ဦးက မစ္စတာလော၏ စာနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်မြင်ချက် ခေးရာ၌ “မစ္စတာလောဆိုတဲ့ လူကို ကျွန်တော် သိသားပဲ။ ဒီလူက တော်တော်ရုပ်တဲ့လူ၊ ဘုရင်ခံချုပ်ရဲ့ အတွင်းဝန်ဆီကို ပေးတဲ့စာကို ကြည့်ပါလား။”ဟု ပြောသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်သည် ခုရှေ့ မစ္စတာလော၏ စာအတွက် ဘာမှ ဘုံညှိခြင်းမဖြစ်ပါ။ သူ တင်ပြသည့် တောင်းဆိုချက် (၁၁)ချက်အနက် (၁၇)ချက်မှာ ပယ်ချပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာပြည် ဘွဲ့င် အပြည့်အစုံ ခုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးဖြစ်ကြောင်း၊ အစိုးရအနေဖြင့် ထိုအမှုများကို ပြန်ဖွင့်ဖို့

လုံးဝ သဘောမတူနိုင်ကြောင်း။ ကျွန်အမှုများကိုလည်း အစိုးရက စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ထို့နောက်တွင်မူ ရှေ့နေ မစ္စတာလောထံမှ နောက်ထပ် တင်ပြချက် မရောက်လာ တော့ချေ။

ယခုကိစ္စတွင် သိပေါသည် ဘာမျှရင်မဆိုင်လိုက်ရ။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်နှင့် အိန္ဒိယ အစိုးရက ဖြေရှင်းသွားခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ကိစ္စက မဖြတ်သေးပါ။

မိုဂိုကီဆိုသည် တူရကီကုန်သည်တစ်ယောက်က ဘုံဘေးမြို့ရှိ တူရကီကောင်စစ်ဝန်ချုပ်ရုံး ပုတစ်ဆင့် မန္တလေးတွင် သိပေါမင်းရှိစဉ်က ပေးပို့တင်သွင်းခဲ့သည့် မှန်ချပ်ကြီးလေးချပ်အတွက် ကျသင့်ငွေ ၁၉,၀၀၀ ကျပ်ကို တောင်းခံပြန်သည်။ သိပေါမင်း မန္တလေးမှ ထွက်ခွာသည့် အခါတွင် ထိုမှန်ကြီးလေးချပ်ကို မိုဂိုကီသို့ ပြန်အပ်သေးသည်။ သို့ရာတွင် မိုဂိုကီက မိမိအတွက် ဘာမျှ အဖိုးမတန်ဟုဆိုကာ ထိုမှန်ချပ်ကြီးများကို လက်ခံရန် ငြင်းဆိုခဲ့သည်။ ဤတွင် နန်းတော်အင်ဂျင်နီယာချုပ်က ထိုမှန်ချပ်ကြီးများကို ကျပ်ငွေ ၄၉,၄၁၄ ကျပ်ဖြင့် လေလံတင် ရောင်းချခဲ့သည်။ အိန္ဒိယအစိုးရက မိုဂိုကီအား လျော်ကြေးအဖြစ် ကျပ်ငွေ ၄,၀၀၀ ပေးသည်။ သို့ရာတွင် မိုဂိုကီက ကျေနပ်ခြင်းမရှိဘဲ သိပေါမင်းကို တရားခွဲမည်ဟု ငြိမ်းငြောက်သည်။ အစိုးရက အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာ ရှေ့နေချုပ်နှင့် တိုင်ပင်သည်။ ရှေ့နေချုပ်က "မြန်မာဘုရင် ဟောင်းက မိမိအာဏာစက် လွှမ်းမိုးစဉ် ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသော အရောင်းအဝယ် စာချုပ်တစ်ခုအတွက် မည်သည့် ငြိတိသ္မတရားရုံးတွင်မူ တရားဆွဲဆိုနိုင်ခြင်း မရှိ"ဟု အကြောင်းပြန်သည်။

ထိုအတောအတွင်း သိပေါမင်းသည် ရတနာဂီရိတွင် နေထိုင်ရသော မိမိအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ များစွာ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ သူ့ကိုကြည့်ရသည်မှာ လှောင်အိမ် တစ်ခုထဲတွင် အထီးကျန် ပိတ်လှောင်ခံထားရသည့် ပဝတ္တိငှက်တစ်ကောင်နှင့် တူသည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးသည်။ မိဖုရားများ၊ သမီးတော်လေးပါးနှင့် အစေတော် လေးဆယ်နီးပါးတို့ သိပေါမင်းနှင့် အတူရှိနေကြသည်။ သို့ရာတွင် သိပေါမင်းသည် အိမ်တော် ကိုလည်းကောင်း၊ မီးဖိုချောင်ကိုလည်းကောင်း အုပ်ထိန်းသူ မဟုတ်ပါ။ ပုလိပ်အရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေးအရာရှိကသာ အစေအရာရာကို ချုပ်ကိုင်ထားပါသည်။ ယခင်ကမူ သိပေါမင်းသည် မိမိ၏ လက်ဝတ်ရတနာများကို ရောင်းချကာ ပိုက်ဆံများကို ကြိုက်သလို သုံးစွဲနေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် သူ့တွင်ပါသည့် အဖိုးတန်ရတနာတို့သည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် နည်းလာလေပြီ။ ၁၈၈၆ ခုနှစ် တစ်နှစ်တည်းမှာပင်လျှင် သိပေါမင်းသည် ရွှေအချို့ကို

ယနေမန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပတ်သကေးအား အဖိုးငွေ ၂၇၂၅ ကျပ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂရိတ်ဝက်စတင်း ဟိုတယ်ပိုင်ရှင် ဂျီဝမ်ရှီထံသို့ ကျပ်ငွေ ၅၄၀၀ ဖြင့်လည်းကောင်း၊ အလွန် ကောင်းသည့် ဇိန်လုံးရေ ၅၂ လုံးကို ဘုံဘောဇ္ဇာရှိ ဟယ်မီလ်တန်ကုမ္ပဏီသို့ ကျပ်ငွေ ၄၅၃၁/၈ ဖြင့်လည်းကောင်း ရောင်းချခဲ့သည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် ဇိန်လုံးရေများစွာကို ကျပ်ငွေ ၁၆၉၅၅/၄ ဖြင့်လည်းကောင်း ရောင်းချခဲ့သည်။ ရောင်းရငွေအားလုံးကို ဘဏ်တစ်ခုတွင် သူ့အမည်ဖြင့် အပ်နှံထားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အသုံးအခွဲကြီးသဖြင့် ထိုငွေများသည် ကြာကြာမခံလိုက်ပါ။ ဤတွင် သီပေါမင်းသည် စိတ်ဆင်းရဲစ ပြုလာခဲ့ပါသည်။ ထိုပစ္စည်းများ ကုန်သွားသည်အခါတွင် သီပေါ၌ ကိုယ်ပိုင်ငွေ မရှိတော့သည့်အတွက် အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးအရာရှိအပေါ်တွင်သာ လုံးဝ ဖိုဖိုအားထားနေရတော့မည် ဖြစ်သည်။ သူ့အတွက် အသေးသုံးပိုက်ဆံ မရှိတော့ပြီ။ ထိုအခြေအနေမှာ လွန်စွာ အောက်တန်းကျလှသော အခြေအနေဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် သီပေါသည် နိုင်ငံရေးအရာရှိဖြစ်သည့် အောင်လွန်းကိုလည်း များစွာ နှစ်မြို့ခြင်း မရှိချေ။ အောင်လွန်းမှာ နန်းကျဘုရင် သီပေါမင်း၏ အိမ်တော်ကိစ္စအဝဝကို စီမံခန့်ခွဲရသူ ဖြစ်ပြီး အိန္ဒိယအစေတော်များ၏ လစာများကိုလည်း သူပင် ထုတ်ပေးရသူ ဖြစ်သည်။ အိမ်တော်ရှိ မြန်မာအစေတော်များနှင့် နို့ထိန်းများအတွက်မူ ယခင် နန်းတွင်းထုံးစံအတိုင်း လစာပေးခြင်းမရှိဘဲ အခါအားလျော်စွာ အဖိုးတန်ရတနာများ၊ လက်ဝတ်လက်စားများကို ဆုဖျီးဖြင့်လေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်း၌ အစေတော်များကလည်း ဘုရင်ဟောင်းနှင့် မိဖုရားဟောင်းတို့အား ယခင်ကကဲ့သို့ များစွာ ရိုသေလေးစားခြင်း မရှိတော့ချေ။ ထိုမျှမက သီပေါမင်း၏လက်ထဲတွင် အဖိုးတန်ကျောက်မျက်ရတနာပစ္စည်းများ တဖြည်းဖြည်း လျော့ပါးလာသည်နှင့်အတူ သူတို့၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုတို့သည်လည်း ပျောက်ကွယ်လာခဲ့ကြသည်။

သီပေါမင်းသည် ရတနာများနှင့် အဖိုးတန်ပစ္စည်းများကို နိုင်ငံရေးအရာရှိ မစ္စတာ အောင်လွန်းမှတစ်ဆင့် ရောင်းချခြင်းဖြစ်ရာ ထိုသို့ အရောင်းအဝယ်လုပ်သည့်အခါတွင်လည်း မစ္စတာ အောင်လွန်းသည် မှန်ကန်ပြောဆိုမတ်စွာ ဆက်ဆံသည်ဟု မထင်။ ထို့ကြောင့် သို့ပေါမင်းသည် အောင်လွန်းအား နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ်မှ ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် အောင်လွန်းအား အိမ်ထောင်ထိန်းအဖြစ်သာ ခန့်ထားရန်၊ ရွှေငွေပစ္စည်းများကို မိမိလက်သို့လွှဲအပ်ရန် အိန္ဒိယအစိုးရကို တောင်းဆိုလာခဲ့သည်။

ထို့ပြင် ယင်းသို့ တောင်းဆိုရာတွင် သီပေါမင်း၏ ခံစားချက်များသည် တရားမျှတ၍ လှဆန်သော ခံစားချက်များ ဖြစ်ပါပေသည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ မိမိ၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စများကို ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ရန်အတွက် ရှေ့နေတစ်ဦးကိုလည်း တွေ့ဆုံခွင့်ပေးရန် သီပေါမင်းက အိန္ဒိယအစိုးရထံ တောင်းဆိုခဲ့သေးသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်က ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်ကွက်ရန်မရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ထိုရှေ့နေသည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ

ကိစ္စများ တိုင်ပင်ရန်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် သီပေါမင်းကြားတွင် ကြားအဆက်အသွယ်တစ်ဦးအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုလိုမိမည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် စောစီးစွာ ရှင်းလင်းထုတ်ဖော် ပြောဆိုသည်။

သို့ဖြင့် သီပေါမင်းသည် မစ္စတာ ဖရက်ဒရစ် အက်ဂျီလို့ ဟူသော အင်္ဂလိပ်ရှေ့နေ တစ်ယောက်ကို ချရိုခဲ့သည်။ သီပေါမင်းက မစ္စတာ အက်ဂျီကန်ထံ နှုတ်ဖြင့် အမှာစကား ပို့လိုက်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် မာရသီဘာဖြင့် စာတစ်စောင် ပေးပို့လိုက်ရာ သည်စာ၌ “ကျွန်ုပ် သည် သင်၏အမည်ကို သိလာခဲ့ရသဖြင့် သင့်ထံ စာရေးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျွန်ုပ် ရောက်ရှိနေသည့် အခြေအနေနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောင်းလဲရန် အစိုးရအား တင်ပြလိုသော ဆန္ဒ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် သင်၏အကူအညီကို ကျွန်ုပ် လိုပါသည်။ သင့်အနေဖြင့် ကျွန်ုပ်အား တွေ့ဆုံခွင့်ရရန် လျှောက်ထားခဲ့သည်ဟု ကြားရပါသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရက ခန့်အပ်လိုက်သည့် အရာရှိမှာ ကျွန်ုပ်အပေါ်တွင် စိတ်ထားမမှန်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏ပြဿနာကို တင်ပြရန် လိုလားလျက် ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်ထံ အမြန်ဆုံး လာရောက်တွေ့ဆုံစေ လိုပါသည်။ နိုင်ငံရေးအရာရှိကမူ ကျွန်ုပ်ထံ ဝတ်လုံတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ လာစရာအကြောင်း မရှိဟု ပြောပါသည်။

ရေခြားမြေခြား လှောင်ချိုင့်ထဲတွင် ရောက်နေသည့် ပဝတ္တိဌကံတစ်ကောင်၏ ညည်းသံ ဟုပင် ဆိုရတော့မည်ထင်သည်။

Ref: Deposed King Thibaw of Burma in India, 1885-1916 by W.S. Desai.

သီပေါမင်းအတွက် ကြွေးမြီဥပဒေ

သီပေါမင်း၏ အတန်တန် တောင်းဆိုချက်ကြောင့် နောက်ဆုံးတွင် ဗြိတိသျှ အိန္ဒိယအစိုးရသည် သီပေါမင်း၏ ရှေ့နေဖြစ်သည့် မစ္စတာ အက်ချီလို့ကို သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံပြုလိုက်သည်။ သီပေါမင်းရှေ့နေ မစ္စတာ အက်ချီလို့ က နိုင်ငံရေးအရာရှိ မစ္စတာ အောလ်ဘွန်းအပေါ်တွင် ခွဲချက်များစွာကို တင်ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ပြင်းထန်သောခွဲချက်များမှာ-

- (၁) အောလ်ဘွန်း သည် သီပေါမင်းထံသို့ အချိန်မတော်တွင် မြန်မာစကားပြန်ကို စေလွှတ်ကြောင်း၊ ဥပမာအားဖြင့် သန်းခေါင်လောက်တွင် မြန်မာစကားပြန်ကို လွှတ်ပြီး ကျောက်မျက်ရတနာတို့ကို စစ်ဆေးခိုင်းကြောင်း ကျောက်မျက်ရတနာများကို ပြသရန် ငြင်းဆိုသည့်အခါ စကားပြန်က ကော်လိပ်တော်အရာရှိကို အစီရင်ခံကြောင်း၊ ကော်လိပ်တော်အရာရှိက သီပေါမင်းအား ပြင်းထန်စွာသတိပေးသည့် စာများကို ရေးကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

(ယင်းမြန်မာစကားပြန်မှာ မောင်ပိုဟုခေါ်သော မြို့အုပ်တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ တာဆီလ်ဒါခေါ် စစ်ကဲအဆင့်ရှိပြီး မြန်မာတို့က စစ်ကဲမြို့အုပ်ကြီးဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ သီပေါမင်းက သူ့ကို အတွေ့မခံသဖြင့် မောင်ပိုကို ရန်ကုန်သို့ ပြန်ပို့လိုက်ရသည်။ နန်းကျဘုရင်တစ်ပါးထံ စကားပြန်အဖြစ် ပေးပို့ရာတွင် ထိုကဲ့သို့သော အရာရှိငယ်တစ်ဦးကို ပေးပို့ခြင်းမှာ အပြစ်အမြင်နည်းရာရောက်သည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ဝေဖန်ခဲ့သည်။)

- (၂) မြန်မာမိန်းကလေး (၄)ယောက်၊ ယောက်ျားကလေး (၄)ယောက်နှင့် မြန်မာထမင်းချက် တစ်ယောက်တို့ကို သီပေါမင်း၏ခံအိမ်မှ မစ္စတာ အောလ်ဘွန်း၏ အိမ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ထားကြောင်း၊ ထိုအိမ်တွင် အရှက်မဲ့စွာ သောက်စားဖူးယစ်မှုများ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြောင်း။

ယနေ့မန္တလေးတစ်အုပ်တိုက်

အောင်အောင်သည် သီပေါ၏စံအိမ်မှ လှေကုန်းထားသော အစေတော်ကလေးများကို မကြာခဏ အလုပ်ဖြုတ်ပစ်လေ့ရှိကြောင်း၊ အလုပ်ဖြုတ်ပစ်သည်အခါတွင်လည်း အကြောင်းခိုင်ခိုင်လုံလုံ ဘာမျှမရှိကြောင်း၊ ကလေးတွေကို သရက်သီးဝယ်ပေးရမလား၊ သကြားလုံး ဝယ်ပေးရမလားဆိုသည့် အသေးအမွှဲ အကြောင်း ပြချက်ကလေးများဖြစ်ကြောင်း။

- (၄) စံအိမ်အတွက် ရိက္ခာ ဝေခွဲတမ်းများကို အောင်အောင်က ထုတ်ပေးလေ့ရှိကြောင်း၊ ထိုသို့ထုတ်ပေးရာတွင် ဘယ်အခါမျှ လုံလုံလောက်လောက် ထုတ်ပေးခြင်း မရှိကြောင်း၊ ထိုအခါတွင် မိမိတို့ကိုပေးထားသည့် အစေခံများမှာ မကျေမနပ်ဖြစ်ကာ အလုပ်မှ ထွက်သွားလေ့ရှိကြောင်း၊ အောင်အောင်သည် အစေခံများကိုလည်း ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲကြောင်း။
- (၅) သီပေါသည် အိန္ဒိယအစိုးရထံသို့ အမှာစာသုံးစောင် ရေးခဲ့ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ထိုအမှာစာများထဲတွင်ပါသည့် စကားလုံးများကို အောင်အောင်က ပြောင်းလဲရေးခဲ့ကြောင်း၊ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း ထိုအမှာစာများကို ပျောက်ပျက်ပစ်ကြောင်း။
- (၆) သီပေါမင်း၏ရတနာများကို ရောင်းချပေးရာတွင်လည်း သီပေါမင်းအား တိုင်ပင်ခြင်း မရှိဘဲ သူ့သဘောနှင့်သူ ရောင်းချပစ်ကြောင်း၊ သီပေါမင်းမှာ သူ့ပြောသည့် ရောင်းရငွေကိုသာ လက်ခံရကြောင်း၊ သူ့ရောင်းသည့် ဈေးနှုန်းမှာလည်း လွန်စွာနည်းသည့် ဈေးနှုန်းဖြစ်ကြောင်း။
- (၇) စံအိမ်တွင် အသုံးစရိတ်အဖြစ် ခွင့်ပြုထားသည့် ငွေ ၄,၀၀၀ အနက် အချို့ကို မစ္စတာ အောင်အောင်က သူ့ကိုယ်ကျိုးအတွက် အသုံးပြုကြောင်း။
- (၈) သီပေါမင်း၏ မိဖုရားများက တစ်ဖက်အိမ်တွင်ရှိသည့် မယ်တော်ကြီးထံ ကန်လန်ကာကျသည့် ရထားဖြင့် သွားရောက်သည့်အခါတွင် အစောင့်များက ကန်လန်ကာကို ဖွင့်၍ကြည့်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် သွားရောက်ခြင်း မပြုတော့ကြောင်း။
- (၉) အပြင်သို့ လေညင်းခံထွက်ရန်အတွက် ဘုရင်ဟောင်းအနေဖြင့် ပုလိပ်အရာရှိ တစ်ဦးထံ ခွင့်တောင်းရသည်မှာ များစွာ အောက်ကျဆောက်ကျနိုင်လှကြောင်း။
- (၁၀) သီပေါမင်းသည် သူ့အပေါ်တွင် ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံရန်အတွက် မစ္စတာ အောင်အောင်ကို မကြာခဏ လက်ဆောင်ပေးရကြောင်း၊ အချုပ်ဆိုရလျှင် အောင်အောင်သည် သူ့ရာထူးအရှိန်ဖြင့် သီပေါမင်းအား အနိုင်ကျင့်ကြောင်း။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ခြိမ်းခြောက်ရွှေညစ်ကြောင်း၊ အောင်လဲဘွန်းကို တခြားသို့ ပြောင်းရွှေပေးလျှင် ထိုပြဿနာများ ပြေလည်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အက်ချီလို၏ ရွံ့ချက်ထဲတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ကော်လိပ်တော်အရာရှိက အောင်လဲဘွန်းထံ ထုချေလွှာတောင်းသည်။ ထိုအတောအတွင်း တွင် သီပေါမင်းထံ သွားရောက်စစ်ဆေးခြင်း မပြုရန်လည်း ညွှန်ကြားလိုက်သည်။ သူ၏ ထုချေလွှာတွင် အောင်လဲဘွန်းက အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ချေပထားသည်။

- (၁) လက်ဝတ်ရတနာများကို ညှဉ်သန်းခေါင်တွင် ဝင်ရောက်စစ်ဆေးသည့် ကိစ္စမှာ မစွတာ အောင်လဲဘွန်း ခွင့်သွားနေစဉ် မြန်မာစကားပြန်က သူ့သဘောနှင့်သူ ဝင်ရောက်စစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၂) အစေခံမိန်းကလေးများ သီပေါမင်းခံအိမ်မှ ခေါ်ယူခြင်းမှာ သီပေါမင်းမိသားစုက အစေခံများကို ညှဉ်ပန်းနှိပ်စက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မိန်းကလေးများ ကို အောင်လဲဘွန်း၏အိမ်သို့ ခေါ်ထားသည်ဆိုခြင်းမှာလည်း မမှန်ပါ။ သီပေါမင်း ခံအိမ်အနီးရှိ ဝိုလ်တံတစ်ခုတွင် ပြောင်းရွှေထားခြင်း ဖြစ်သည်။ (အရက်သေစာ ဖူးယစ်သောက်စားနေသည်ဆိုသည့် အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မစွတာ အောင်လဲဘွန်း မှာ အသက် ၅၅ နှစ် ရှိပြီး နှလုံးရောဂါရှိသူတစ်ဦး ဖြစ်သည့်အလျောက် ထိုအချက်သည် မမှန်နိုင်ဟု ကော်လိပ်တော်အရာရှိက ယူဆသည်။
- (၃) အစေခံဆယ်ယောက်ကို ထုတ်ပစ်ခဲ့သည် ဆိုခြင်းမှာ မှန်သည်။ ယင်းတို့အနက် မြန်မာထမင်းချက်မှာ ရောဂါရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ နှစ်ယောက်မှာ ရိုင်းပျ သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ တစ်ယောက်မှာ အမိန့်ကို အမြဲတမ်း ဖီဆန်နေသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်ယောက်မှာ သီပေါကိုယ်တိုင် ထုတ်ပယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျန်အစေခံများမှာ ခွင့်ယူပြီး သူတို့ဆန္ဒအလျောက် မြန်မလာကြတော့ခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၄) မစွတာ အောင်လဲဘွန်းက ခံအိမ်ကို ကြီးကြပ်နေခြင်းမှာ သူ့တာဝန်ဖြစ်သော ကြောင့် ဖြစ်သည်။
- (၅) သီပေါ၏ အမှာစာများကို သက်ဆိုင်ရာ အထက်အာဏာပိုင်များထံသို့ ပေးပို့ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို အစိုးရဌာနများတွင် သွားရောက်စစ်ဆေး ကြည့်ရှု နိုင်သည်။

- (၆) မစ္စတာ အောင်ဘွန်းက သီပေါ၏ လက်ဝတ်ရတနာများကို ရောင်းချပေးခဲ့သည်မှာ နှစ်ကြိမ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်ကြိမ်လုံးတွင် သီပေါမင်းသည် ဈေးနှုန်းကို သူကိုယ်တိုင် သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။
- (၇) အောင်ဘွန်းသည် ခံအိမ်အသုံးစရိတ်များကို ကိုယ်ကျိုးအတွက် သုံးစွဲနေသည်ဆိုသည့် ငွပ်ငွေချက်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သို့မျှ မပြောကြားခြင်း မရှိ။
- (၈) မိပုရားများ၏ရထားကို အစောင့်များက ကန့်လန့်ကာလုပ်၍ ကြည့်သည် ဆိုခြင်းမှာ အဝင်အထွက်တို့ကို စစ်ဆေးရသည့် ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း ပြုလုပ်ခြင်းသာ ဖြစ်သည်။
- (၉) အပြင်သို့ လေးညင်းခံထွက်ရာတွင် ကန့်သတ်ချက်များကို ပြုလုပ်ရသည်မှာလည်း ထုံးစံအတိုင်း လုပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ မစ္စတာ အောင်ဘွန်း ပြောင်းရွှေ့သွား၍ နောက်အရာရှိတစ်ယောက် လာလျှင်လည်း ထိုအတိုင်းပြုလုပ်မည်သာ ဖြစ်သည်။
- (၁၀) လက်ဆောင်များပေးရသည် ဆိုမှာလည်း ချပ်တနီး၊ ငါးခြောက် စသည်နှင့် အခြားအသေးအမွှေးသုံး ပစ္စည်းကလေးများသာဖြစ်ပြီး ယဉ်ကျေးသမှုအဖြစ် လက်ခံရခြင်း ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် သီပေါမင်းသည် ထိုငြင်းခုံမှုတွင် အနိုင်ရလိုက်ပြီး အောင်ဘွန်းမှာ အခြားသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းခံရသည်။ သီပေါမင်းကိုယ်တိုင် သူ့ခံအိမ်ကို အုပ်ချုပ်ခွင့်လည်း ရရှိသွားခဲ့သည်။

► အပြင်သို့ လေညင်းခံထွက်ရန်အတွက် ဘုရင်ဟောင်းအနေနှင့် ပုလိပ် အရာရှိတစ်ဦးထံ ခွင့်တောင်းရသည်မှာ များစွာ အောက်ကျနေောက်ကျ နိုင်လှကြောင်း၊

သီပေါမင်းသည် သူ့ရှေ့နေ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပထမဆုံး တွေ့ဆုံရာတွင် အင်္ဂလိပ်အား ရှေ့နေအဖြစ် ကျွပ်ငွေ ၁၇,၀၀၀ တန် လက်ဝတ်ရတနာများကို ပေးခဲ့သည်။ အမှုပြီးသည့်အခါ တွင် နောက်ထပ်ပေးဦးမည်ဟုလည်း ပြောသည်။ ရှေ့နေ အင်္ဂလိပ်အဖို့ကား ထိုငွေသည် မက်မောလောက်သည် ငွေဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်သည် အမှုကို စိတ်အားထက်သန်စွာ ကြိုးစား၍ ကိုင်တွယ်သည်။ သို့ရာတွင် ဘုံဘေးအစိုးရသည် အင်္ဂလိပ်အား သီပေါမင်းနှင့် နောက်ထပ် တွေ့ဆုံခွင့် မပေးတော့ဘဲ ပိတ်ပင်လိုက်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

၁၈၉၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် သီပေါမင်းသည် ဘုံဘောအစိုးရထံ အမှာစာ သုံးစောင် ပေးပို့ခဲ့သည်။ ယင်းအမှာစာများ၌

- (၁) မိမိ အားပေးထားသည့် ထောက်ပံ့ငွေများကို မိမိသို့ တိုက်ရိုက်ပေးအပ်ပြီး မိမိကိုယ်တိုင် အိမ်တော်ကို စီမံခန့်ခွဲခွင့်ပေးရန်။
- (၂) မိမိ၏ရတနာများကို မိမိသဘောကျ ရောင်းချခွင့်ပေးပြီး ရောင်းရငွေများကို မိမိနှစ်သက်သလို သုံးစွဲခွင့်ပြုရန်နှင့်
- (၃) အစေခံများကို မိမိဘာသာ ရွေးချယ်ခန့်ထားပြီး မိမိဘာသာ အုပ်ချုပ်ခွင့်ပေးရန်တို့ ဖြစ်သည်။

ယင်းအမှာစာကို အိန္ဒိယအစိုးရက သဘောထားရာ၌ "သီပေါမင်းအနေဖြင့် ခံအိမ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုများကို ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ရန် အစေခံများကို ကိုယ်တိုင် ရွေးချယ်ခန့်ထားရန်၊ ကိုယ်တိုင် လစာထုတ်ပေးရန်၊ ဈေးသည်၊ ကုန်သည်များနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်ရန်မှာ သီပေါမင်းအနေဖြင့် အကျိုးလည်းမရှိ၊ ဣန္ဒြေလည်း ပျက်သည်။ ထို့ကြောင့် လက်ရှိသဘော တူညီချက်အတိုင်း ဆက်လက်နေထိုင်ရန် အကြောင်းကြားသင့်သည်" ဟု ဆုံးဖြတ်သည်။

ထိုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် မစ္စတာအက်ချ်လိုသည် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်၏ ကိုယ်ရေးအတွင်း ဝန်နှင့် တွေ့ဆုံကာ သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံရန် အရေးဆိုပြန်သည်။ နောက်ဆုံး မေလထဲတွင် သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံရသည်။ သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံသည်အခါတွင် အက်ချ်လိုက ရှေ့နေအဖြစ် ကျပ်ငွေ ၃၀,၀၀၀ ထပ်မံပေးရန် တောင်းသည်။ သီပေါမင်းက မပေးနိုင်ဟု ငြင်းသည်။

သီပေါမင်းနှင့် မစ္စတာအက်ချ်လိုတို့၏ တောင်းဆိုချက်ကြောင့် နိုင်ငံရေးအရာရှိ မစ္စတာ အောလ်ဘွန်းကို အစိုးရက ပြောင်းရွှေ့ပေးလိုက်ပြီး သူ့နေရာတွင် ဘာဘာကို ခန့်လိုက်သည်။ မစ္စတာအောလ်ဘွန်းကို ပြောင်းရွှေ့ပေးလိုက်ပြီးသည့်နောက်တွင် သူ့သမီးငယ် မစ္စတာအောလ်ဘွန်း ကို သီပေါမင်းက သူ့သမီးများ အင်္ဂလိပ်စာ သင်ရန်အတွက် ဓာပြဆရာမ အဖြစ် ငှားရမ်းသည်။ ထိုအတောအတွင်းတွင် အိန္ဒိယအစိုးရသည် သီပေါမင်းကို ရတနာဂီရိမှ အခြားနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် စဉ်းစားလျက်ရှိသည်။ မဒရပ်၊ ဘယ်လာရီ၊ ဗီလို၊ အိုတာမန် သို့မဟုတ် မာလာဘာ၊ ပန်ဂျပ်၊ ဘင်္ဂလား၊ အနောက်မြောက်နယ်စပ်ဒေသ စသည်ဖြင့် နေရာများစွာကို စဉ်းစားကြသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ဆုံး၌ မည်သည့်နေရာကိုမျှ မပြောင်းဘဲ ရတနာဂီရိမှာပင် ဆက်လက်ထားရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။

၁၈၉၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် အိန္ဒိယအစိုးရက သီပေါမင်း၏ တောင်းဆိုချက် များကို လိုက်လျောရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ယင်းလိုက်လျောချက်အရ ၁၈၉၆ ခုနှစ်မှစ၍

သီပေါမင်းသည် မိမိ၏ခံဘိမ်ကို အဝဝကို ကိုယ်တိုင် စီမံအုပ်ချုပ်ခွင့် ရှိသည်။ ထောက်ပံ့ငွေ အဖြစ် တစ်လလျှင် ကျပ်ငွေ ၃,၀၀၀ ကို သူ့အား တိုက်ရိုက်ပေးမည်။ သူ့ခံဘိမ်တွင် ထားရှိသည့် အစေခံများကို ပုလိပ်အရာရှိအား တိုင်ပင်ခြင်း၊ အသိပေးခြင်းမပြုဘဲ သူ့သဘောနှင့် သူ ခန့်ပိုင်ခွင့်၊ ပြုတ်ပိုင်ခွင့်ရှိမည်။ သူ့တွင် ကြွေးမြီများ တင်ရှိခဲ့လျှင်၊ ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ငွေချေးငှားလျှင် သို့မဟုတ် ကုန်သည်များထံမှ သူ၏ လစာငွေထက် ပို၍ဝယ်မိလျှင် ယင်းကိစ္စ အဝဝတို့အတွက် အစိုးရ (သူ့အား ထိန်းသိမ်းထားသူများ)က ဥပဒေအရ တာဝန်ယူရမည် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ဤတွင် ပြဿနာတစ်ရပ် ပေါ်လာခဲ့သည်။ သီပေါမင်းသည် ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွန်းက အိန္ဒိယမြို့ရှင်တစ်ယောက်ထံမှ ငွေ ၂,၀၀၀ ချေးခဲ့ဖူးသည်။ ယင်းသို့ ချေးငှားရာတွင် နိုင်ငံရေး အကြံပေးအရာရှိ အာလ်ဘွန်းက ကူညီခဲ့သည်။ ကော်လိပ်တော်အရာရှိကလည်း နှုတ်ဖြင့် သဘောတူခဲ့သည်။ မြီရှင်က တရားရုံးမှနေ၍ အကြိမ်ကြိမ် လျှောက်ထားတောင်းဆိုသော်လည်း သီပေါမင်းသည် ပေးဆပ်ခြင်း မပြုနိုင်။ ဤတွင် မြီရှင်က တိုက်ခွက် ကော်လိပ်တော်အရာရှိထံ တင်ပြသည်။ ကော်လိပ်တော်အရာရှိက ဘုရင်ခံချုပ်ကို တင်ပြသည်။ ဤတွင် အိန္ဒိယအစိုးရက ပေးလျှော်ခဲ့ရသည်။ ထိုကိစ္စကြောင့် ထိုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ရသည်။ ယင်းဥပဒေအရ ငွေကြေးတာဝန်များဖြင့် အရေးယူနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ စာချုပ်များ ကို သီပေါမင်းအနေဖြင့် ချုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိဟု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ထိုမျှမက သီပေါမင်းအား ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးပြီးနောက် တင်ရှိသည့်ကြွေးများနှင့်ပတ်သက်၍ သီပေါမင်းအား ပုဂ္ဂိုလ်အနေဖြင့် လည်းကောင်း၊ သီပေါ၏ပစ္စည်းများအားလည်းကောင်း တရားခွဲဆိုပိုင်ခွင့် မရှိဘဲ လျှော်ပစ်ရမည် ဟု ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ထိုဥပဒေသည် နောက်ကျခဲ့လေပြီ။ ထိုအချိန်၌ကား သီပေါမင်းတွင် ပါလာသည့် လက်ဝတ်ရတနာတို့သည် ပြောင်သလောက် ဖြစ်နေလေပြီ။ ဖန်းရှောသည် သူ၏ရတနာများကို ၄၀,၀၀၀ ပိုးမွှေ ရောင်းပေးခဲ့ရသည်။ နောက်တွင် ရတနာကြီးတစ်လုံးတည်း အတွက်ပင် ၄၀,၀၀၀ ရလိုက်ပြီး ကုန်သည်များက ၉၀,၀၀၀ ဖြင့် ပြန်ရောင်းလိုက်ကြသည်။ များမကြာမီ ထိုရတနာကြီးကို နှစ်သိန်းကျော်ဖြင့် ရောင်းလိုက်ရသည်ဟု ကြားသဖြင့် ပုလိပ်က ခုံစမ်းယူရသည်အထိ ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းနှင့် သူ၏ရှေ့နေများ

သီပေါ၏ ကြွေးမြီများအတွက် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော ဥပဒေအရ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သည် သီပေါမင်း၏ ကြွေးမြီအဝဝတို့ကို စစ်ဆေးရန် ထိုကိစ္စတို့ကို ဆုံးဖြတ်ရန်အတွက် ဝန်ရှင်တော် မင်းကြီးတစ်ယောက်ကိုဖြစ်စေ၊ ထို့ထက်ပို၍ဖြစ်စေ ခန့်ထားနိုင်သည်။ ထိုဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး များက ဆုံးဖြတ်သော မည်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမဆို မည်သည့်တရားရုံးတွင်မျှ အယူခံပိုင်ခွင့် မရှိ။

ထိုဥပဒေသစ်သည် သီပေါမင်း၏ရှေ့နေ မစ္စတာ အက်ဂျလို့အတွက် ဗုံးပေါက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားသည်။ ရှေ့နေ အက်ဂျလို့သည် သီပေါမင်းက ငှားရမ်းခဲ့သည့်အတိုင်း သီပေါမင်း၏ အမှုများကို စိတ်အားထက်သန်စွာ ကိုင်တွယ်ခဲ့သည်။ အောင်လည်း အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထိုအမှုများအတွက် အမှုသည်နှင့် ရှေ့နေတို့ သဘောတူထားသည့် ရှေ့နေခမှာ စွမ်းငွေ တစ်သိန်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန် တစ်သောင်းခုနစ်ထောင်ကိုသာ ရသေးသည်။ ယခုမှ သူ့အတွက် ရရန်ရှိသည့် ကွန်ရှေ့နေခများကို ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးများမှတစ်ဆင့်သာ ရရှိင်တော့မည်။ ဤတွင် ရှေ့နေ အက်ဂျလို့သည် သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ခွင့်ရရန် ဘုံဘာဘုရင်ခံ ထံ စာတင်သည်။ ဘုရင်ခံက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ တင်ပြသည့်အခါတွင် ဘုရင်ခံချုပ်က ဥပဒေသစ်အရ သီပေါမင်း၏ ကြွေးမြီများကို တောင်းခံပိုင်ခွင့် မရှိသည့်အတွက် တွေ့ခွင့်ပေးရန် ငြင်းပယ်သည်။

အက်ဂျလို့ မကြံတတ်အောင် ဖြစ်နေသည်။ ဤတွင် ဘုရင်ခံချုပ်ထံ ပြင်းထန်သည့် စာတစ်စောင်ကို တင်ပြန်သည်။ သူ့အမိကပြဿနာမှာ သူ၏ ရှေ့နေခများရရေး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အက်ဂျလို့သည် “သီပေါမင်းအား အိန္ဒိယအစိုးရက တရားဝင်ပေးအပ်ထားသည့် အခွင့်အရေးများအရ လုပ်ဆောင်သော လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန် မိမိအား ယုံကြည်စွာ လွှဲအပ်ထားသည့်အလျောက် ထိုကိစ္စများကို ဆွေးနွေးရန်နှင့် သီပေါမင်းက ဘုရင်ခံချုပ်ထံ တင်ပြမည့်စာများနှင့် ပတ်သက်၍ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကြရန်အတွက် သူ့အား သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ခွင့်ပေးပါရန်” တောင်းဆိုထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

▶ သီပေါမင်းအား ပြန်ဟန်ပြည်သို့ ထွက်ပြေးမည်ကို စိုးရိမ်ဖွယ်တကြောင်းမရှိ၊ သီပေါသည် နုလုံလီယန် မဟုတ်ပါ။ ရာဇာနစ် မကျန်မီမှာပင် ဗြိတိသျှတို့သည် ပြန်ဟန်ပြည်ကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးရအောင် လုပ်ခဲ့ပြီးလေပြီ။ သို့ရာတွင် နောက်ဆယ်နှစ်အကြာထိ လူ့ဆိုးတာပြုများ ဆူပူသောင်းကျန်းလွှဲကျသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့သည် သီပေါကို မျက်စိ အောက်မှာပင် ထားခဲ့ကြသည်။

နောက်ဆုံးတွင် ဘုရင်ခံချုပ်က အကယ်၍ သီပေါမင်းက တွေ့လိုသောဆန္ဒ ရှိသည် ဆိုလျှင် တွေ့ခွင့်ပေးရန် ဆုံးဖြတ်သည်။ သို့ရာတွင် ရှေ့နေ မစ္စတာ အက်ဂျလို့သည် သီပေါမင်းက ပေးမည်ဟု ပြောဆိုထားသည့် ကတိစကားသည် ယခုအချိန်တွင် အကျိုး သက်ရောက်ခြင်းရှိမည် မဟုတ်တော့သည့်အပြင် သီပေါမင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ သည်တို့အတွက် ရရန်ရှိသည့်ငွေများကို သီပေါမင်းထံတွင် တောင်းဆိုခွင့်ရှိမည် မဟုတ်တော့ ကြောင်းကို မစ္စတာ အက်ဂျလို့ မှားလည်လေ့ရှိကြောင်း၊ အက်ဂျလို့သည် သီပေါမင်းအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးလိုက ဆောင်ရွက်နိုင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် နောက်ထပ် ငွေကြေးတောင်းဆိုပိုင်ခွင့် ရှိတော့မည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ရရှိသင့် မရရှိသင့်ကို အိန္ဒိယအစိုးရ ဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြင်လည်း အစိုးရ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် အက်ဂျလို့ထံ အဖိုးတန် ရတနာများ နောက်ထပ်ပေးခြင်းမရှိအောင် သီပေါမင်းကို စောင့်ကြည့်ရမည်ဟုလည်း ဘုံဘေး အစိုးရကို ညွှန်ကြားထားသည်။ အလားတူ ပြောင်းလွှဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်မိပါက ယင်းကို လိမ်လည်မှုအဖြစ် မှတ်ယူမည်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း အတိအလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

အက်ဂျလို့အနေဖြင့် ထိုစည်းကမ်းချက်များကို သဘောတူပြီး သီပေါမင်းကလည်း သူ့ကို တွေ့ဆုံလိုသော ဆန္ဒကို ပြုမှသာလျှင် တွေ့ဆုံခွင့် ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အက်ဂျလို့ကို အစိုးရက အကြောင်းကြားသည်။ အကယ်၍ သီပေါမင်းက တွေ့ဆုံလိုသောဆန္ဒ မရှိဟုဆိုလျှင် အက်ဂျလို့ကို အကြောင်းကြားနိုင်သည်ဟု ညွှန်ကြားချက်တွင် ဆိုသည်။

ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် အက်ဂျလို့အဖို့ သီပေါမင်းနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရသည့်တိုင် မိမိ၏ ရှေ့နေမများကို ရစရာအကြောင်း မမြင်တော့ပြီ။

ထိုအတောအတွင်းတွင် အိန္ဒိယအစိုးရသည် ထိုကိစ္စများကို ကြီးကြပ်ရန်အတွက် ဝန်ရင်တော်မင်းကြီး သုံးဦးကို ခန့်အပ်လိုက်သည်။ ယင်းတို့မှာ ရတနာဂီရိကော်လိပ်တော်အရာရှိ မစ္စတာ ဒဂူ၊ အိုင်စီအက်စ် ပထမတန်း ရာဘာကတရားသူကြီး မစ္စတာ ဝက်ဂဲလ်နှင့် သီပေါမင်းအား စောင့်ကြပ်ရန် တာဝန်ကျသည့် ရာဇဝတ်ဝန် မစ္စတာဒေတန်တို့ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းထံ တောင်းဆိုသော ကြေးမြီပေါင်း (၉၈)ခုအနက် (၉၅)ခုမှာ မြန်မာပြည်ရှိ ကြေးရှင်များက တောင်းဆိုသော ကြေးများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အားလုံးလောက်မှလည်း မရှေ့လေးမှ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာပြည်မှ တောင်းဆိုသော ကြေးများအားလုံးကို ကော်မတီက

ပယ်ချလိုက်သည်။ ယင်းတို့မှာ သီပေါမင်း ဘုရင်ဖြစ်စဉ်က တင်ရှိခဲ့သောကြွေးများ ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုကြွေးများသည် ဥပဒေသစ်အရ တရားဝင်သောကြွေးများ မဟုတ်တော့ပြီ။ တရားဝင်တောင်းဆိုနိုင်သော ကြွေးများအနက် တစ်ခုမှာ ကာလစည်းကမ်းသတ်ကို ကျော်နေသည်။ ကော်မတီက ကြွေးရှင်များအားလုံး၏ တောင်းဆိုချက်များကို ပယ်ချလိုက်သည်။ ယင်းတို့အနက် တစ်ခုကိုသာ လက်ခံသည်။ ယင်းမှာ သီပေါမင်းထံမှ ရှေ့နေများကို တောင်းဆိုသည့် ရှေ့နေ အက်ဂျလို့နှင့် သူ၏လက်ထောက် ဝူးလက်ချန်းတို့၏ လျှောက်လွှာ ဖြစ်သည်။ သူတို့က သီပေါမင်းထံ ရှေ့နေအဖြစ် ရွမ်းငွေ တစ်သိန်း တောင်းဆိုကြသည်။ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးများပါဝင်သည့် ကော်မတီက မတန်တဆ တောင်းသည်ဟု ယူဆကာ ရှေ့နေကို ရွမ်းငွေ (၇၂,၀၀၀)သတ်မှတ်သည်။ ထိုအထဲတွင် မစွတာ အက်ဂျလို့သို့ ရွမ်းငွေ (၁၇,၀၀၀)ပေးပြီးဖြစ်ရာ ကျန်ငွေမှာ ရွမ်းငွေ (၅၅,၀၀၀)သာ ရှိတော့သည်။ အစိုးရက ထိုငွေကို စိုက်ထုတ်ပေးလိုက်ပြီး ရှေ့နေထံမှ ခြေစာကို ရယူလိုက်သည်။

သီပေါ၏ ကြွေးမြီများမှာ သူ့တွင်ရှိသည့် ပစ္စည်းတန်ဖိုးထက် ပိုနေသဖြင့် ကြွေးမြီပပဒေအပိုဒ် ၁၀(၁)အရ သီပေါမင်း၏ ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းအားလုံးကို စီတိုရီယဘုရင်မကြီးကိုယ်စား အိန္ဒိယအစိုးရဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်က ထိန်းသိမ်းထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းကို သီပေါမင်းအားလည်း အကြောင်းကြားပြီး အများပြည်သူကိုလည်း သတိပေးချက်တစ်ရပ် အနေဖြင့် ကြေညာထုတ်ပြန်သည်။

အက်ဂျလို့အား ရှေ့နေခွင့် မပေးမီ သီပေါမင်း၏ ထင်မြင်ချက်ကို တောင်းခံသည်။ သီပေါမင်းက သူနှင့် မစွတာအက်ဂျလို့တို့၏ ဆက်ဆံရေးကို သူ့ကြေညာချက်တွင် သမိုင်းကြောင်း နှိုင်း ဖော်ပြသည်။ အက်ဂျလို့နှင့်ပတ်သက်သော သီပေါမင်း၏ ကြေညာချက်သည် လူဆန်သော ကြေညာချက်တစ်စောင်ဖြစ်ပြီး သီပေါမင်း၏ ရိုးအလှသော ရိုးသားမှုကိုဖော်ပြသည့် ကြေညာချက်တစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းသည် ထိုကြေညာချက်တွင် သူ့ကိုယ်သူ "ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်တော်မူသော သီပေါဘုရင်" ဟု ခေါ်ဆိုကာ မိမိတွင် မစွတာအက်ဂျလို့အား ပေးဆပ်စရာ ဝင်ငွေမရှိကြောင်း၊ အကယ်၍ အိန္ဒိယအစိုးရက မိမိ၏ထောက်ပံ့ပေး သို့မဟုတ် အဝတ်အစား ဝယ်ယူခွင့်ငွေကို တိုးမြှင့်ပေးပါက ထိုအထဲမှနေ၍ မစွတာအက်ဂျလို့အား လစဉ် အရစ်ကျ ပေးဆပ်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ပြင် မစွတာအက်ဂျလို့ထံသို့လည်း မိမိသည် ပေးဆပ်ရန်ရှိသည့် ကျန်ငွေများကို ပေးဆပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ အက်ဂျလို့အား ငွေတစ်သိန်းပေးရန် ကတိပေးခဲ့ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။ အက်ဂျလို့၏ အမှာစာလွှာနှင့် သီပေါမင်းကို ဆက်ဆံနေပုံကိုကြည့်လျှင် သူသည် ဘုရင်ခံကရာဇ်ဟောင်း၏ ရတနာများကို ဝါးမျှီစားသောက်ရန်လုပ်နေသော ငါးမန်းတစ်ကောင်၏ လုပ်ရပ်များနှင့် တူနေသည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင်

အိန္ဒိယပြည်ကို ထိုစဉ်က အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည့် ဗြိတိသျှလူမျိုးတို့သည်လည်း အုပ်စိုးသော လူမျိုးတစ်မျိုး ဖြစ်သည့်အလျောက် တရားဝင်ဖြစ်စေ၊ တရားမဝင်ဖြစ်စေ အခွင့်ထူးများကို ရရှိနေခဲ့ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်ယောက် ဖြစ်သည့်ပြင် ထိုစဉ်က အိန္ဒိယပြည်ကို အုပ်ချုပ်နေသည့် အထက်တန်းအရာရှိကြီးများနှင့်လည်း ရင်းနှီးသည့်အလျောက် ထိုအခွင့်အရေးကိုယူကာ သူ့အတွက် အများကြီးအသုံးပြုထားခဲ့သည်ဟု ဒေဆိုင်က ဆက်လက် ရေးခဲ့သည်။ မည်သို့ဖြစ်စေ အင်္ဂလိပ် သို့မဟုတ် သီပေါမင်း၏ တောင်းဆိုချက်တို့ကို တတ်နိုင်သမျှ ရအောင်တော့ လုပ်ပေးသွားခဲ့သည်ဟု သူက မှတ်ချက်ချသည်။

အင်္ဂလိပ်နှင့် ဆက်ဆံရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးများက သီပေါမင်း ကို မေးခွန်းများစွာ မေးမြန်းခဲ့ကြသည်။ သီပေါမင်းက မိမိသည် အင်္ဂလိပ်ကို ငွေတစ်သိန်း ပေးမည်ဟု ကတိပေးခဲ့သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု မိမိတွင် ပေးနိုင်သောအခြေအနေ မရှိတော့ကြောင်းဖြင့် ထွက်ဆိုခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က အိန္ဒိယဥပဒေ တန်ဖိုးမှာ ဈေးကောင်းနေသည့်အတွက် အင်္ဂလိပ်နှင့် သူ၏လက်ထောက် ဝူးလက်ချွန်းတို့သို့ ပေးသည့် ခွပ်ငွေ ၇၂,၀၀၀ မှာ တော်တော်များသည်။ အင်္ဂလိပ်ကို တစ်နေ့လျှင် ငွေ ၅၀၀ နှုန်းဖြင့် ရက်ပေါင်း ၁၂၃ ရက်စာ ထုတ်ပေးပြီး ဝူးလက်ချွန်းကိုမူ (ရင်းမှာ မြန်မာလိုကျမ်းကျင်သူ ဖြစ်သည်။) တစ်နေ့လျှင် ခွပ်ငွေ ၁၀၀ နှုန်းဖြင့် ရက်ပေါင်း ၂၅ ရက်စာ ထုတ်ပေးသည်။ အင်္ဂလိပ်သည် သီပေါမင်းအတွက် အမှာစာ လေးစောင် ရေးပေးရပြီး ယင်းတို့အတွက် ရေးခမှာ (၅၀၀၀) ဖြစ်သည်။ ရတနာအိန်ဒို ခရီးစရိတ်အဖြစ်လည်း (၃,၀၀၀) တောင်းသည်။ ယင်းတို့အားလုံးကိုမူ သီပေါမင်းက မပေးရဘဲ အိန္ဒိယအစိုးရက ကျွန်ုပ်တို့သည်။

သီပေါမင်းသည် အန္တရာယ်မရှိသော အကျဉ်းသားတစ်ယောက် ဖြစ်သည့်အလျောက် သူ့ကို အိန္ဒိယဘုရင် ပက်သျှဝါဘာဂျီရောင်းကဲ့သို့ ဆက်ဆံခဲ့ပါက အစိုးရတွင် စရိတ် အကုန်အကျနည်းမည် ဖြစ်သည့်အပြင် စိုးရိမ်မှုများလည်း ရှိနိုင်တော့မည်မဟုတ်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်က ရေးသည်။ ဘာဂျီရောင်းမှာ တစ်နှစ်လျှင် ပင်စင်အဖြစ် ခွပ်ငွေ ရှစ်သိန်း ရရှိခဲ့ရာ သီပေါမင်းကို တစ်နှစ် နှစ်သိန်းမျှ ပင်စင်လစာ ပေးလျှင်ပင် ကျေနပ်လိမ့်မည်ဟု ဒေဆိုင်က ထင်မြင်ချက် ပေးသည်။

ဒေဆိုင်က "သီပေါမင်းအား မြန်မာပြည်သို့ ထွက်ပြေးမည်ကို စိုးရိမ်ဖွယ်အကြောင်း မရှိ။ သီပေါမင်းသည် နဂိုလီယန် မဟုတ်ပါ။ ရာစုနှစ်မကုန်မီမှာပင် ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာပြည်ကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးအောင် လုပ်ခဲ့ပြီးလေပြီ။ သို့ရာတွင် မျောက်ဆယ်နှစ်အကြာထိ လူဆိုးစားပြုများ ဆူပူသောင်းကျန်းလျက်ရှိသဖြင့် ဗြိတိသျှတို့သည် သီပေါမင်းကို မျက်စိ အောက်မှာပင် ထားခဲ့ကြသည်"ဟု ရေးခဲ့သည်။

ရတနာဂီရိသို့ ရောက်ချိန်မှစ၍ ဗြိတိသျှအစိုးရက သီပေါမင်းအား နှစ်စဉ် ထောက်ပံ့ငွေ အဖြစ် ရူပီးငွေ ၄၆,၇၄၉ အသုံးပြုခဲ့ပြီး လိုအပ်လျှင် အခါအားလျော်စွာ လျှော့ချရန် ရည်ရွယ်ရင်း ရှိခဲ့သည်။

၁၈၈၆ ခုနှစ်မှစ၍ ၁၈၉၅ ခုနှစ်အထိ (၉)နှစ်အတွင်း သီပေါမင်းအတွက် ထောက်ပံ့ငွေမှာ ခွင့်ပြုထားသည့်ငွေထက် (၆၅,၇၇၀)ခန့် လျော့နေသေးသည်။ ထိုနှစ်များ အတွင်း သီပေါအတွက် သုံးခဲ့သည့်ငွေမှာ (၃၅၅,၃၇၅) ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ မဒရပ်တွင် ကုန်ကျခဲ့သည့် ရူးပီးငွေ (၁၂,၀၀၀)နှင့် ရတနာဂီရိခံအိမ်အတွက် ပြင်ဆင်ခကုန်ငွေ (၄၀၀၀)တို့ မပါ။ ထို့အပြင် ရတနာဂီရိတွင် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂ ဝယ်ငွေ၊ အဆောင်များ တိုးချဲ့သည့် အတွက် ကုန်ငွေ၊ လမ်းပြင်ခငွေ၊ မြင်းများနှင့် ရထားများ ဝယ်ငွေများ မပါသေး။ ယင်းတို့ အတွက် ကုန်ကျငွေမှာ စုစုပေါင်း (၂၆,၀၀၀) ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းသည် သူ့ပိုင်ငွေထဲမှလည်း အဝတ်အစားများ၊ အစားအသောက်များအတွက် ဖောဖောသီသီ သုံးသည်။ ဘာသာရေး၊ အလှူအတန်းများအတွက်လည်း အသုံးပြုသေးသည်။ ယင်းတို့အတွက် ကုန်ကျငွေမှာ တစ်လ တစ်လလျှင် (၅,၀၀၀)ခန့် ဖြစ်သည်။ ဤတွင် သီပေါမင်းသည် သူ၏ လက်ဝတ်ရတနာများကို ရောင်းချပစ်ခဲ့ ရခြင်းဖြစ်သည်။ သီပေါမင်း၏ အစီရင်ခံစာအရ ၁၈၉၆ ခုနှစ် မကုန်မီတင်မှ လက်ရှိတစ်ဆင်နေသည့် ရတနာများမှအပ အပိုအလှူ ရတနာ ပစ္စည်းများ အားလုံးလောက်မှာ ထုခွဲရောင်းချပြီးပြီဟု သိရသည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၁)ရက်နေ့မှစ၍ သီပေါမင်းအား ယင်း၏ခံအိမ်တော်ကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်၊ သူ့အား လစဉ်ထောက်ပံ့ထားသည့် ငွေ (၃,၀၀၀)ကို ကိုယ်တိုင်ကိုင် သုံးခွင့်ပိုင်ခွင့်တို့ ရရှိသွားသည်။ ထိုအခါတွင်မှ မိမိအား ထောက်ပံ့ထားသောငွေဖြင့် မလုံလောက် ကြောင်းကို သိရှိလာခဲ့သည်။ ထိုနှစ်သင်္ကြန်တွင် သူ့တွင် ငွေလိုနေသည့်အတွက် အစိုးရထံ ငွေ(၂,၀၀၀) ကြိုတင်ထုတ်ယူခွင့် ပေးရန် တောင်းသည်။ အစိုးရက ငွေ(၂,၀၀၀)ကို ထုတ်ယူခွင့်ပြုပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ထိုငွေကို တစ်လလျှင် သူ့လစာထဲမှ ငါးရာ ဖြတ်ခဲ့သည်။

Ref: Deposed King Thibaw of Burma in India, 1885-1916 by W.S. Desai.

သီပေါနှင့် သူ၏အစောင့်များ

ထိုစဉ်က သီပေါမင်းအတွက် အိန္ဒိယအစိုးရက ခွင့်ပြုငွေမှာ တစ်နှစ်လျှင် ရူပီးငွေ (၁၆,၇၄၆) ဖြစ်သည်။ ၁၈၈၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ (၁)ရက်နေ့မှစ၍ အိမ်တော်သုံးစရိတ်အဖြစ် ရူပီးငွေ (၃၆,၀၀၀)ကို သီပေါ၏လက်ထံသို့ အပ်လိုက်ရသည်။ သို့ဖြင့် သီပေါမင်းအတွက် ခွင့်ပြုငွေမှာ အစိုးရလက်ထံတွင် ရူပီးငွေ (၁၀,၇၉၄)မျှသာ ကျန်တော့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုငွေသည် ပုလိပ်အရာရှိ၊ နိုင်ငံရေးအရာရှိ၊ အစောင့်တာဝန်ယူရသည့် အစောင့် (၁၆)ယောက်တို့ကို လစာပေးရန် လုံလောက်ခြင်း မရှိ။ မဒရပ်တွင်ရှိစဉ်က နေ့စဉ် အစောင့်ဦးရေမှာ (၁၇)ယောက် နှင့် ပုလိပ်အစောင့် ဦးရေ (၂၇)ယောက်တို့ ဖြစ်သည်။ ရတနာကီရီသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် လည်း ခံအိမ်နှစ်အိမ်ကို ခွဲ၍ စောင့်ကြပ်ရသဖြင့် အစောင့်ဦးရေကို လျှော့ချပစ်ဘဲ ထိုအတိုင်း ပင် ထားခဲ့သည်။ ဤတွင် ပြဿနာကို တစ်နည်းတစ်လမ်းဖြေရှင်းသည့်အနေဖြင့် သီပေါမင်း အတွက် သီးသန့်ခန့်ထားသော ကော်လိပ်တော်အရာရှိရုံးမှ စာရေးတစ်ယောက်ကို လျှော့ပစ်ခဲ့ သည်။ ပုလိပ်အရာရှိ၏ လစာကိုလည်း သီပေါမင်း၏ ထောက်ပံ့ကြေးစာရင်းမှမဟုတ်ဘဲ အပြင်ဘက် လစာစာရင်းမှ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ အိန္ဒိယအစိုးရ၏အမိန့်မှာ သီပေါမင်း၏ အိမ်သုံးစရိတ်အပါအဝင် အရပ်ရပ်သုံးငွေသည် တစ်နှစ်လျှင် (၄၂,၀၀၀)ထက် မပိုရဟု သတ်မှတ်ထားသည်။

ငွေရေးကြေးရေး ကျပ်တည်းလာသည့်အတွက် သီပေါမင်းက ၁၈၉၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၅ ရက်တွင် ဘုရင်ခံချုပ်ထံ စာတစ်စောင်ရေးပြီး ထောက်ပံ့ငွေတိုးမြှင့်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်၊ သီပေါအက်ဥပဒေအရ မိမိပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းဟူသမျှကို အိန္ဒိယအစိုးရသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ရကြောင်း၊ မိမိအား ချက်ချင်း ငွေထုတ်ပေးခြင်းမပြုလျှင် အခြေခံ စားကုန် သောက်ကုန်များကိုပင် ဝယ်၍မရတော့ကြောင်း၊ ထိုအတိုင်းသာဆိုပါက မိမိ မရှိသည့်အခါတွင် မိသားစု မည်သို့နေထိုင်ရမည်ဆိုသည့် ကိစ္စကိုပင် တွေး၍ ပုပင်နေရကြောင်းဖြင့် စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထို့ပြင် မိမိအနေဖြင့် မြင်းနှစ်ကောင်လည်း လိုချင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ပိုက်ဆံမရှိ၍ မဝယ်နိုင်ကြောင်းဖြင့် ကော်လိပ်တော်အရာရှိကို နှုတ်ဖြင့် ပြောပြသေးသည်။

ထိုခဏ်က ကော်လိပ်တော်အရာရှိမှာ ဘိုးမန်ဂျီးခေါ် အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သူက ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးထံ စာရေးရာ၌ သီပေါမင်း၏လစာကို တစ်နှစ်လျှင် နောက်ထပ် ရှမ်းငွေ ၅၀၀ တိုးပေးသင့်ကြောင်း၊ သူ့အတွက် မြင်းနှစ်ကောင်ကိုလည်း ဝယ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ သူ့မိသားစု၏ အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်သောက ဖြစ်နေသည်ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ကြောင်း၊ အကယ်၍ ကောင်းမွန်စွာ နေထိုင်သွားပါက သူ မရှိသည့်နောက်တွင် သူ့မိသားစုကို လည်း အစိုးရက ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်မည်ဟု အာမခံသင့်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် “အရှင်သည် အတော်အတန် ငယ်ရွယ်သေးသည့်အလျောက်” ထိုအဖြစ်မျိုး ဖြစ်နိုင်မည်မထင်ကြောင်းဖြင့် ပေးစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ တင်ပြချက်ကို ထောက်ခံသည်။ အစိုးရက သီပေါမင်း မရှိသည့်နောက် သီပေါမင်း၏ မိသားစုနှင့်ပတ်သက်၍ တာဝန်ယူကြောင်းကို ချက်ချင်းအကြောင်းပြန်ရန်၊ သို့ရာတွင် ထောက်ပံ့ငွေတိုးမြှင့်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် ထပ်မံမေးမြန်းရန် ကော်လိပ်တော်အရာရှိသို့ ညွှန်ကြားသည်။

အစိုးရ၏ မေးမြန်းချက်ကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၇)ရက်နေ့ နေ့စဉ်ဖြင့် ကော်လိပ်တော် အရာရှိက အကြောင်းပြန်ရာ၌ ယခင်က ခံအိမ်ကို ပုလိပ်အရာရှိ အုပ်ချုပ်ခဲ့ရာတွင် ဖျမ်းဖျူ ကုန်ကျငွေမှာ တစ်လလျှင် ရှမ်းငွေ (၂,၅၇၉)ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် စနံနံဝါရီလ ၁ ရက် နေ့မှစ၍ သီပေါမင်းကိုယ်တိုင် ကြီးကြပ်သည့်အခါတွင် တစ်လ ဖျမ်းဖျူကုန်ကျငွေမှာ (၄,၄၄၁) ဖြစ်ကြောင်း၊ ပုလိပ်အရာရှိလက်ထက်တုန်းက ပုဏ္ဏားများနှင့် ဘာသာရေးအခမ်းအနားများ အတွက် ကုန်ကျငွေ သတ်သတ်မရှိခဲ့ကြောင်း၊ ထိုငွေများကို သီပေါမင်းက သူ ရရှိခွင့်ငွေများ ထဲမှ စိုက်ထုတ်သုံးစွဲခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ သီပေါမင်း၏ တင်ပြချက်အရဆိုလျှင် သူ့အတွက် တစ်နှစ် အဝတ်အစားဖိုးစရိတ်မှာ ရှမ်းငွေ (၅,၀၀၀)ဖြစ်ကြောင်း၊ သူ့မိပုရားများနှင့် သားသမီး လေးယောက်အတွက် အဝတ်အစားစရိတ်မှာလည်း များပြားလှခြင်းမရှိကြောင်းဟု မိမိ ထင်ကြောင်း၊ အစိုးရသို့ ပေးဆပ်ရန်ရှိသည့် ကြေးငွေ (၁၂,၀၀၀)မှာလည်း “ပေးဆပ်ရန် ကြိုးစားလျက်ရှိသည်ကို ထောက်၍” လျှော့ပစ်သင့်ကြောင်းဖြင့် ကော်လိပ်တော်အရာရှိက ရေးသည်။

ထိုနောက် ကော်လိပ်တော်အရာရှိ ဘိုးမန်ဂျီးက နန်းကျသီပေါဘုရင်ကို ထောက်ထား ညှာတာရွာဖြင့် ဆောက်ပါထောက်ခံချက်ကို အစိုးရထံ ရေးသားတင်ပြသည်။

“အရှင်သည် ရက်ရောသော စာနာမှုနှင့် ထိုက်တန်ပါသည်။ သူ ရောက်ရှိနေသည့် ဆယ့်သုံးနှစ်အတွင်း၌ မည်သည့်အမှောင်အယုတ်မျိုးကိုမှ ပြုလုပ်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ သူ၏ အနေအထိုင်သည်လည်း လွန်စွာကျေနပ်ပွယ် ဖြစ်ပါသည်။ သူသည် သူ့ရောက်ရှိနေသော အခြေအနေကို လုံးဝလက်ခံကာ စိတ်နှလုံးကို ချိန်းချိန်းချပြီးသည့် လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ရတနာဂီရိတွင် ပလိပ်ကပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားသည့်တိုင် သူသည် မည်သည့်ဒုက္ခမျိုးကိုမျှ မပေးခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်အနေဖြင့် ၁၈၉၈ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၃ ရက် နေ့စွဲဖြင့် ပေးပို့ခဲ့သည့် နိုင်ငံရေးရာ-၇၀ ပါ ထောက်ခံချက်များဖြစ်သော (၁) သူ၏လစာများကို အနည်းဆုံး ရှမ်းငွေ ၃,၅၀၀ အထိ တိုးမြှင့်ရန် (၂) နေ့ထိုင်မကောင်းသည့်အခါတွင် သက်သေခံသက်သာ သွားလာ နိုင်ရန်အတွက် မြင်းနှစ်ကောင် သို့မဟုတ် သုံးကောင် ပေးထားရန် (၃) သူ့အားပေးထားသော မြင်းရထားနှစ်စင်း၊ ယင်းတို့အနက် တစ်စင်းမှာ သူ့အတွက်ဖြစ်ပြီး တစ်စင်းမှာ မိသားစုအတွက် ဖြစ်သည်တို့ကို ပြင်ဆင်ပေးရန်၊ သို့မဟုတ် အသစ်လဲလှယ်ပေးရန်၊ ယင်းသို့လဲလှယ်ရာတွင် သူ့သဘောနှင့်အညီဖြစ်စေရန် စသည့် ထောက်ခံချက်များကို ထပ်မံတင်ပြပါသည်” ဟု ပါရှိသည်။

ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးက ထိုထောက်ခံချက်များကို သဘောတူသည်။ အိန္ဒိယအစိုးရသည် ကာလအတန်ကြာမျှ ဆုတ်ဆိုင်းပြီးနောက် သီပေါ၏လစာကို တစ်လလျှင် (၁,၀၀၀)ကျပ် တိုးပေးလိုက်သည်။ ရထားနှစ်စင်းကို ပြင်ဆင်ရန်နှင့် မြင်းနှစ်ကောင်ဝယ်ရန် ကိစ္စကိုလည်း သဘောတူလိုက်သည်။ သို့ဖြင့် ခပ်စောစောက ခွင့်ပြုထားသည့် နှစ်စဉ် ထောက်ပံ့ကြေး ရှမ်းငွေ (၄၁၀၀၀)ကို နောက်ထပ် ရှမ်းငွေ(၁၃,၀၀၀) ဆောင်းပေးလိုက်သည်။ ထောက်ပံ့ငွေတွင် တစ်လ (၁၂,၀၀၀)တိုးလာပြီး မြင်းများနှင့် ရထားများအတွက် ကုန်ကျငွေကို တစ်နှစ် (၁,၈၀၀)ကျပ် သတ်မှတ်ပေးလိုက်သည်။ ပုလိပ်အရာရှိ၏ လစာကိုလည်း သူ့ထောက်ပံ့ငွေထဲမှ မဟုတ်ဘဲ အစိုးရက သီးသန့်ထုတ်ပေးသည်။

သီပေါသည် နောက်ထပ်ငွေကြေးရေး အခက်အခဲနှင့် ကြုံရပြန်သည်။ မန္တလေးတွင် ကိုယ့်ထီးကိုယ်နှုန်းနှင့် ဘုရင်ဖြစ်ခဲ့စဉ်က ငွေရေးကြေးရေးအတွက် ဘာမျှမပူရ။ ယခု ငွေကို ချွင့်၍သုံးနေရသည်။ ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းသည် ဘုံဘောဘုရင်ခံထံ တာတစ်စောင် ရေးသည်။ စာထဲတွင် မိမိအားပေးထားသည့် ထောက်ပံ့ငွေဖြင့်နေရသည်မှာ လွန်စွာ ချို့တဲ့ ဆင်းရဲလှကြောင်း၊ သူ့နေရသည့် အိမ်မှာလည်း သေးငယ်ရုံမျှမက နေရသည့် ပတ်ဝန်းကျင်မှာ လည်း ယခုအခါတွင် ကျန်းမာရေးအတွက် မသင့်လျော်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။ မိမိ၏ သားသမီးများမှာ ယခုအခါတွင် အရွယ်ရောက်ကြပြီဖြစ်၍ ထိုအိမ်သည် သေးငယ်နေကြောင်း ဖြင့် ဖော်ပြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ရတနာဂီရိတွင် ပလိပ်ကပ်ရောဂါ နောက်တစ်ကြိမ် ပြစ်ပွားလာပြန်သည်။ အချို့ ရွာများတွင် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်သဖြင့် ရွာသူရွာသားများသည် ထွက်ပြေးလာကြကာ သီပေါမင်း၏ ခံဒိမ်အနီးတွင် တဲငယ်များ လာရောက်ဆောက်လုပ် နေထိုင်ကြသည်။ ထိုတဲများအနီးတွင် သီပေါမင်း၏ ခံဒိမ်မှ အစေခံများနေထိုင်သော တဲများလည်း ရှိနေသည်။

ဘုံဘောဘုရင်ခံ လော့ဒ်ဘာမင်တန်သည် ရတနာဂီရိသို့ သွားရောက်ပြီး သီပေါမင်း၏ ခံဒိမ်ကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုသည်။ ဘုရင်ခံချုပ်သို့ ပေးပို့သည့် သူ့အစီရင်ခံစာ၌ သီပေါမင်းနှင့် ပတ်သက်၍ တစ်လုံးတစ်ပါးမျှ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိသော်လည်း သီပေါ၏နေထိုင်သော နေရာမှာ လွန်စွာ မသင့်လျော်သောနေရာဖြစ်ကြောင်း၊ ခံဒိမ်သည် မြို့နှင့်နီးကပ်ပြီး ပလိပ်ရောဂါ ပြစ်ပွားနိုင်သော နေရာဖြစ်ကြောင်း၊ ယခင်ကလည်း ပလိပ်ရောဂါဖြစ်သဖြင့် နှစ်ကြိမ်တိုင် ပြောင်းရွှေ့နေခဲ့ရကြောင်း၊ သီပေါသည် များစွာရွှေ့တာ စစ်စီနေရကြောင်း၊ မိမိအနေဖြင့်ပြောရ လျှင် ထိုသို့သော အခြေအနေသည် သူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် သင့်လျော်ခြင်းမရှိကြောင်း နန်းကျဘုရင် သည် အချုပ်အချယ်ခံနေရသည်မှာ အနှစ်နှစ်ဆယ်နီးပါး ရှိနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုကာလအတွင်း တွင် အသုံးစရိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်တန်းခြင်းပြုသည်မှအပ အခြားကိစ္စများတွင် မည်သည့် နှောင့်ယှက်မှု၊ မည်သည့်ဆူပူမှုကိုမျှ မလုပ်ခဲ့ကြောင်း၊ အသက်အရွယ်မှာလည်း ကြီးလာပြီ ဖြစ်သဖြင့် နောင်တွင် များများနေရတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ သူ့တွင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ရမည့် သမီးလေးယောက်လည်း ရှိသေးကြောင်း၊ ယခင်ကရရှိခဲ့သည့် ရက်ရောသဘောထားကြီးမှုထက် ပို၍ရရှိသင့်ကြောင်း လိုလည်းလိုအပ်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် သူ နန်းကျပြီးနောက် အင်ပါယာ အတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝမှုကိုထောက်၍ သူ့ကို လစာပို၍ ထောက်ပံ့သင့်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ဘုံဘောအစိုးရက သီပေါမင်းအား တစ်လလျှင် ဇူပီး (၇,၅၀၀)မှ (၁၀,၀၀၀)အထိ တိုးမြှင့်ပေးရန် အကြံပြုသည်။

ကော်လိပ်တော်အရာရှိက မြို့နှင့် ဝေးရာအရပ်တွင် သီပေါမင်းအတွက် ဒိမ်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်ပေးရန်ကိုလည်း တင်ပြသည်။ သီပေါမင်းမိသားစုမှာ ဒိမ်ပြင်သို့ မထွက်သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာလှပြီ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် သီပေါမင်းသာလျှင် ရတနာဂီရိ ဘုရင်ခံနှင့်တွေ့ရန် အပြင်သို့ ထွက်တတ်ပါသည်။ သီပေါမင်းမှာ ကျွန်းမာရွာရှိသော်လည်း မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ ကောင်းစွာကျန်းမာဟန် မရှိပါ။ ဆရာဝန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ မိသားစု မဟုတ်သည့် အပြင်လူများကိုလည်းကောင်း တွေ့ဆုံရန် ငြင်းဆန်ပါသည်။ သူ ပြည်ပသို့ ရောက်နေစဉ် အနှစ် နှစ်ဆယ်အတွင်း၌ သူ၏အပြုအမူနှင့် စိတ်ထားသည် အစိုးရ၏ ရက်ရောမှုကို ခံယူထိုက်သည့် ဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံပါသည်။”ဟု သူ့စာတွင် ဖော်ပြသည်။

ပုလိပ်အရာရှိ ကွန်းဘား၏ အစီရင်ခံစာတွင်မူ-
ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“ယေဘုယျအားဖြင့် ပြောရလျှင် နန်းကျဘုရင်ဟောင်းနှင့် သူ့မိသားစု၏ ကျန်းမာရေးသည် ကောင်းမွန်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ (ခြင်းချက်အနေဖြင့် ပြောရလျှင် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ကျန်းမာရေးမှာ ယခုတစ်လောတွင် သိပ်မကောင်းလှပါ။) မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်နှစ်အတွင်း ကောင်းကောင်းကျန်းမာသည်ဟူ၍ မရှိလှပါ။ ယခင်က သူ့ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ် အလုပ်များကို ပြန်လည်စိတ်ဝင်စားလာမည်လော ဟူသော ယျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ငွေကုန်ကြေးကျ များစွာခံ၍ ဆေးဝါးများကို ဝယ်ယူတိုက်ကျွေးခဲ့ပါသည်။ ယခုအချိန်တွင် ကျန်းမာရေး ချို့တဲ့နေခြင်းနှင့် စိတ်ဓာတ်ကျနေခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာ ငွေကြေးရေးကိစ္စပင် ဖြစ်သည် ဟု ကျွန်ုပ် ပြောနိုင်ပါသည်။ ဘုရင်ဟောင်း၏မိသားစုသည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို အနည်းငယ် ယူပင် တွေ့ကြုံခဲ့ကြားသူများ မဟုတ်ကြပါ။ ဤနေရာသို့ ရောက်လာချိန်တွင်လည်း လက်ဝတ် လက်စားများကို ရောင်းချထုခဲ့ခြင်း၊ အခြားသူများထံမှ ချေးငှားသုံးခဲ့ခြင်းဖြင့် အခြေမပျက် နေနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်တွင် ထိုရင်းမြစ်များမှာ ကုန်ခန်းသွားခဲ့ကာ မိမိတို့၏ ငွေကြေးရေးအနေအထားသည် အိမ်အစိုးရအပေါ်တွင်သာ လုံးဝ မှီခိုအားထား နေရတော့မည်ဆိုသည့် အချက်ကို ထင်ထင်ရှားရှား သဘောပေါက်လာကြပုံပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့အား ယခုလက်ရှိ ထောက်ပံ့ငွေထက် ပို၍ပေးခဲ့လျှင် များစွာကျေးဇူးတင်ရှိ ကြမည် ဖြစ်ပါသည်” ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ကျွန်းဘားသည် မြန်မာပြည်တွင် (၁၈)နှစ်ကြာမျှ အမှုထမ်းခဲ့ဖူးသူဖြစ်သဖြင့် မြန်မာပြည် နှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့အကြောင်းကို အတော်အတန် သိကျွမ်းသူဖြစ်သည်။ နန်းကျဘုရင်နှင့် မိသားစုများသည် မြန်မာပြည်ရှိ ကျေးတော်အစိုးရတို့အား ဆုငွေများချီးမြှင့်ခြင်း၊ ဘာသာရေးကိစ္စ များအတွက် ကုန်ကျခြင်းတို့ကြောင့် သူတို့ရရှိသည့် ထောက်ပံ့ငွေသည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ လုံလောက်မည် မဟုတ်ကြောင်းကို သဘောပေါက်သည်။

ရတနာကိရိယာ ဆရာဝန်ကြီးကလည်း သီပေါမင်း၏ခံအိမ်သည် ကျန်းမာရေးအတွက် မသင့်လျော်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုထက် ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည့် နေရာတစ်ခုကိုရွေးကာ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည့် နှစ်ထပ်အဆောက်အဦတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ပေးသင့်ကြောင်း၊ အစေခံများအတွက်လည်း သင့်လျော်၍ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သည့် နေအိမ်တန်းလျားများကို ဆောက်လုပ်ပေးသင့်ကြောင်းဖြင့် တင်ပြသည်။

မြန်မာပြည်အစိုးရကလည်း အိမ်သစ်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်ပေးရန် သဘောတူသည်။ နှစ်စဉ်ထောက်ပံ့ကြေးအဖြစ် ရှမ်းငွေ (၁၀၀,၀၀၀)မှာလည်း များလွန်းသည်ဟု မယူဆကြောင်း ဖြင့် သဘောတူသည်။ သို့ဖြင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ဩဂုတ်လတွင် နှစ်စဉ် ထောက်ပံ့ငွေ (၁၀၀,၀၀၀)ကို ပေးရန် ခွင့်ပြုလိုက်ပြီး သီပေါမင်းအတွက် ခံအိမ်သစ်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ရှမ်းငွေ (၁၂၅,၇၁၁) သုံးရန်ကိုလည်း သဘောတူလိုက်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုခွင့်ပြုချက်ကြောင့် သီပေါမင်းသည် များစွာ ကျေနပ်သွားပုံရသည်။ ၁၉၀၀ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့တွင် စတင်သည့် အပတ်စဉ် အစီရင်ခံစာထဲတွင် ခရိုင်တရားသူကြီးက အစီရင်ခံရာ၌ "နန်းကျဘုရင်ဟောင်းသည် များစွာရွှင်လန်းလျက်ရှိကာ ဆောက်လုပ်မည့် ခံအိမ်သစ်အတွက်လည်း များစွာ စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိသည်။ ယမန်နေ့က မြင်းရထားဖြင့် ခံအိမ်ဆောက်လုပ်ရန် ရွေးချယ်ထားသည့်နေရာသို့ လာရောက်ကြည့်ရှုကြသည်။ ယင်းမှာ လေးနှစ်အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် အပြင်သို့ ထွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မိဖုရားခေါင်ဟောင်းမှာမူ သေရန်ကိုသာ စိတ်စောနေဟန် ရှိသည်။ မြင်လည်း မမြင်ရ။ တွေ့လည်း မတွေ့ရ။ ဖီးလိမ်းပြင်ဆင်ခြင်းလည်း မပြု။ နေ့ကုန်နေခန်း အခန်းအောင်း၍နေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။"

Ref: Deposed King Thibaw of Burma in India, 1885-1916 by W.S. Desai.

သီပေါမင်းနှင့် သူ၏သမီးတော်များ

ရတနာဂီရိစံ သီပေါမင်းတွင် ငွေရေးကြေးရေး ပြဿနာအပြင် နောက်ပြဿနာတစ်ခု ရှိသေးသည်။ ယင်းမှာ (သားရေး) သမီးရေးကိစ္စ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းတွင် သမီးတော် လေးပါး ရှိသည်။ ယခုအချိန်၌ (၁၉၀၆ ခုနှစ်) သမီးတော်များမှာ အရွယ်ရောက်ကုန်ကြပြီ။ သမီးတော်ကြီးဖြစ်သည့် ထိပ်စုမြတ်ပုရားကြီးသည် (၂၄)နှစ်ခွဲ ရှိနေပြီ။ ထိပ်စုမြတ်ပုရားလတ်မှာ (၂၂)နှစ် ရှိနေပြီ။ ထိပ်စုမြတ်ပုရားမှာ အသက် (၂၀) ရှိနေပြီ။ သမီးတော်အထွေးဆုံး ထိပ်စုမြတ်ဘုရားကလေးမှာ (၁၉)နှစ် ရှိလေပြီ။ ထိုအချိန်၌ သီပေါမင်းသည် အသက် (၄၈)နှစ်ရွယ်၊ စုပုရားလတ်သည် အသက် (၄၆)နှစ်ခွဲ အရွယ်သို့ ရောက်နေကြပြီ။

သမီးတော်များအနေဖြင့်လည်း ချိန်ဆုံးခါသင့် ပန်းနှယ်ပွင့် ဆိုသကဲ့သို့ အိမ်ထောင်ရေး ကို စိတ်ကူးကြံသည့်အရွယ်သို့ ရောက်ကုန်ကြပြီ။ မသင့်လျော်သည့် အိမ်ထောင်ဖက်နှင့် တွေ့မည်ကို စိုးရိမ်ရသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာတို့ထုံးစံအရ အာဝါဟာ ဝိဝါဟာ မင်္ဂလာ ဆိုသည်မှာ ကဏ္ဍဝိဒ္ဓန နားထွင်းမင်္ဂလာပြီးမှသာ လုပ်ရိုးထုံးစံရှိသည်။ အသက် (၁၂)နှစ် လောက်တွင် ပြုလုပ်ရမည့် နားထွင်းမင်္ဂလာကို အပျိုကြီးဖားဖားတွေ ဖြစ်သည်အထိ မလုပ်ရ သေးသည်မှာ တော်တော်တော့ထူးဆန်းသည်။ ဘုရင့်ဆွေမျိုးမိသားစု အကြောင်းကို ကောင်းကောင်းသိသည့် ပုလိပ်အရာရှိက ထိုအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အရေးယူဦးစားရန် ဆိုင်ရာသို့ အစီရင်ခံသည်။ ဤတွင် ဒီဇင်ဘာ ၁၉၀၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလထဲတွင် အထက်သို့ ထပ်မံတင်ပြသည်။

“သမီးတော်လေးပါး၏ အခြေအနေမှာ များစွာ စိတ်မကောင်းစရာ ဖြစ်ပါသည်။ အရွယ်ရောက်သည့်တိုင် လက်မထပ်ကြရသေး။ လက်ထပ်ဖို့ အစီအစဉ်လည်း မရှိကြသေး။ စိတ်ကူးထည့်ကြဟန်လည်း မရသေး။ သူတို့အရွယ်၊ သူတို့အဆင့်အတန်းနှင့်အညီ ပြုလုပ်ရမည့် ဘာသာရေး အခမ်းအနားများအတွက်လည်း ငွေကြေး မတတ်နိုင်။ သင့်လျော်သည့် အဝတ်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အစားဝယ်ရန်လည်း ငွေကြေး မရှိ။ သူတို့နှင့် သင့်လျော်မည့် သတို့သားကိုလည်း မြန်မာပြည်တွင် ရှာဖွေရနိုင်ဖွယ် မမြင်" ဟု သူ့အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ထိုအတောအတွင်းတွင် ပြဿနာတစ်ရပ် ပေါ်လာသည်။

အခြားမဟုတ်။ သမီးတော်ကြီး ထိပ်စုမြတ်ဖုရားကြီးသည် သီပေါ၏ ဝင်းတံခါးမှူးဟာစီလံခါ (တပ်ကြပ်ကြီးအဆင့်) ဂိုပါးဘာအူရောင်းဆဝန်နှင့် ကြိုက်ကြသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် ပထမသမီးဦးကလေးကို ဖွားမြင်သဖြင့် 'တုတူး' ဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ သူတို့ကိစ္စသည် မည်သည့်အချိန်ကစတင်ပြီး မည်မျှကြာအောင် ပုံးဖိထားခဲ့သည်ကိုမူ မပြောနိုင်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့သည် အခြေအနေကို အရှိအတိုင်း လက်ခံကာ မြေးငယ်ကို ခံအိမ်သို့ ခေါ်ယူထားခဲ့ကြသည်။ မြေးငယ်ကိုလည်း ဘိုင်ဆူး (ဖက်တီး)ဟုသော ချစ်စနိုးအမည်ဖြင့် ခေါ်ကြသည်။ မန္တလေးနန်းတော်အတွင်းမှာသာဆိုလျှင် ထိုသို့သော ပြစ်မှုမျိုးသည် အနည်းဆုံး ယောက်ျားလေးအဖို့ ချက်ချင်း သေဒဏ်သင့်နိုင်သော ပြစ်မှု ဖြစ်သည်။

ဤတွင် မင်္ဂလာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ စဉ်းစားစရာ ရှိလာသည်။ ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ကွန်းဘားက သီပေါမင်းထံ တီးခေါက်ကြည့်သည့်အခါတွင် လက်ထပ်မင်္ဂလာမဆောင်မီ နားထွင်းမင်္ဂလာ ပြုရဦးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သမီးတော်များကို မင်းဆွေမင်းမျိုး မဟုတ်သူနှင့် ပေးစားခြင်းမပြုနိုင်ကြောင်း၊ သမီးတော်များအဖို့ သင့်လျော်သော အိမ်ထောင်ဖက်ကို ရှာရန်ခက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တစ်ကိုယ်တည်း နေစေလိုကြောင်း၊ မိမိ ဆောက်လုပ်လျက်ရှိသော တိုက်သစ် ပြီးသည့်အခါတွင် တိုက်သစ်တက် မင်္ဂလာကို ကျင်းပလိုကြောင်း၊ ထိုမင်္ဂလာသို့ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးများကို ပင့်ဖိတ်လိုကြောင်း၊ မိမိသမီးတော်များ၏ အိမ်ထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ မိမိတို့မိသားစု ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ဦးမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် သီပေါမင်းက အကြောင်းပြန်သည်။

ထိုအချိန်က မဟာရာဇကုမ္မ ခေါ် ဆစ်ကင်ဇော်ဘွားကလည်း ကြင်ဘက်ရှာနေချိန်ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် နိုင်ငံခြားအတွင်းဝန် ဆာလူဗီဒီနိုးသည် သီပေါမင်း၏ သမီးတော်များကို သွား၍သတိရသည်။ ဘုရင်ခံချုပ် လော့ဒ်မင်တို့ကလည်း သီပေါထံ ချဉ်းကပ်ကြရန် သဘောတူသည်။ သို့ရာတွင် ခက်သည်မှာ ဆစ်ကင်ဇော်ဘွားကလည်း သူ့လက်ထပ်မည့် အမျိုးသမီးသည် အင်္ဂလိပ်စာ ကောင်းစွာတတ်ရမည်ဟု ဆိုနေသည်။ သီပေါမင်း၏ သမီးတော်များသည် မစွအယ်လ်ဘုန်းနှင့် အင်္ဂလိပ်စာ သင်နေသည့်တိုင် အင်္ဂလိပ်စာကို ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်းခြင်း မရှိကြ။ သမီးတော်များမှာ ရုပ်ရည်လှပ၍ မဟာမျိုးမဟာနွယ်ရပ် ပေါ်နေသည်ကို ဓာတ်ပုံများထဲတွင် တွေ့ရသည်။ အလ္လာဟဘာတ်တွင်နေသည်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

လင်းပင်မင်းသား၏ သမီးတော်မှာ အင်္ဂလိပ်စကားကို ကောင်းစွာတတ်ကျွမ်းသည်။ ဆစ်ကင်း ခော်တွားသည် သူတို့အားလုံးနှင့် အလွှာဟာဘတ်တွင် တွေ့သည်။ နောင်တွင် မည်သို့စိတ်ပြောင်း သွားသည် မသိ။ လက်မထပ်လိုတော့ဟုပြောသည်။

သို့ဖြင့် သမီးတော်များအား လက်ထပ်ရေးကိစ္စသည် ကာလအတန်ကြာ ငြိမ်သက်သွားခဲ့ သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့အား မင်းဆွေမင်းမျိုးများနှင့်လက်ထပ်ရန် မြန်မာပြည်အစိုးရသို့ အကြောင်းကြားထားခဲ့ရာ မြန်မာပြည်အစိုးရထံမှ အကြောင်းပြန်ကြားချက် ရောက်လာခဲ့သည်။ ပြန်ကြားချက်အရ မြန်မာပြည်တွင် လက်မထပ်ရသေးသော မင်းညီမင်းသားဆို၍ တစ်ယောက် မှ မရှိတော့ကြောင်းပြင် သိရသည်။ ယင်းသို့ အကြောင်းကြားရခြင်းမှာ သီပေါ၏ စည်းကမ်း ချက်အရ မကိုက်ညီသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သီပေါက "မြန်မာပြည်တွင် ကျွန်ုပ်ရဲ့ခံသည် မင်းညီမင်းသားများမှာ မျိုးရိုးမသန့်"ဟု ဆိုကာ ပယ်ချ ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ သီပေါ၏ဆန္ဒမှာ မိမိ၏သမီးတော်များသည် မိဖုရားငယ်၊ ကိုယ်လုပ်တော်များမှဖွားသော မင်းညီမင်းသားများနှင့် လက်ထပ်ပေးခြင်း မပြုနိုင်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးမှဖွားမြင်သော သားများနှင့်သာ လက်ထပ်ပေးခြင်း ပြုနိုင်မည်ဟု ဆိုသည်။

၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် သီပေါ၏ ဒုတိယမိဖုရားဖြစ်သည့် စုကလေးသည် ရတနာဂီရိတွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က စုဖုရားကလေးသည် အသက် (၅၁)နှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။ စုဖုရားကလေးသည် တုမတော်လေးယောက်အပေါ်တွင် တော်တော် ဩဇာညောင်းသူဖြစ်သည်။ အအုပ်အထိန်းလည်း ကောင်းသည်။ ဤတွင် အိန္ဒိယအစိုးရက သမီးတော်များကို "သင့်လျော် သူနှင့် မြန်မြန်နေရာချပေး။ မပေးနိုင်လျှင် အန္တရာယ်ရှိသည်"ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယအစိုးရက မြန်မာပြည် လက်ထောက်ဘုရင်ခံအား သင့်လျော်မည့် အိမ်ထောင်ဖက်များကို ကြီးစားရှာဖွေပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ အိန္ဒိယဘုရင်ခံ လော့ဒ်ဂျော့ကလပ်ကလည်း ထိုကိစ္စ အတွက် စိတ်ပူနေသည်။ အထူးသဖြင့် ခံအိမ်အနီးတစ်ဝိုက်တွင် မြန်မာလူငယ်များ တရစီဝံဝံ လုပ်နေကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာပြည်အစိုးရသည် ထိုပြဿနာကို ကိုင်တွယ်ကာ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် အသက် နှစ်ဆယ်ကျော်ပြီး အိမ်ထောင်မပြုရသေးသည့် မြန်မာပြည်ရှိ ယခင် ဘုရင့်ဆွေတော်မျိုးတော် မင်းသားများ၏စာရင်းကို ပြုစုကာ အိန္ဒိယအစိုးရထံ တင်ပြခဲ့သည်။ မင်းသားစုစုပေါင်း ဆယ့်လေးယောက် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့အထဲတွင် မင်းဆွေမင်းမျိုးစစ်စစ်ဆို၍ တစ်ယောက်မျှ မပါ။ မိဖုရားငယ်များ၊ ကိုယ်လုပ်တော်များမှမြင်သော မင်းသားများ ဖြစ်ကြ သည်။ ထို့ပြင် အိန္ဒိယအစိုးရ၏ ဆွေတော်မျိုးတော်၊ ပင်စင်လစာကိုရရှိသူ မင်းသားများအားလုံး မှာလည်း အိမ်ထောင်ကျပြီးဖြစ်နေသဖြင့် များစွာ အခက်အခဲတွေ့နေရသည်။ ထိုသို့ ရှာမတွေ့

တော့လျှင် သမီးတော်များသည် မြန်မာဖြစ်စေ၊ အိန္ဒိယဖြစ်စေ၊ သာမန်အရပ်သားများနှင့် လက်ထပ်ခွင့်ပြုသင့်သည်ဟု မြန်မာပြည် လက်ထောက်ဘုရင်ခံက အကြံပြုသည်။

သီပေါသည် မြန်မာပြည်လက်ထောက်ဘုရင်ခံ တင်ပြသော စာရင်းများပါ မင်းသားများ အားလုံးကို စိစစ်ပယ်ချလိုက်သည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် ခြွင်းချက်အဖြစ် ကျန်ရစ်သူမှာ အသက် ၃၀ အရွယ်ရှိ မောင်ဖေကြီး (နဲပါတ် ၁၂) ဆိုသူ ဖြစ်သည်။ တင်ပြသည့်စာရင်း ထဲတွင်ပါသည့် မင်းသားတော်များကို သူသိကြောင်း၊ ယင်းတို့၏အသက်များမှာလည်း လျော့ထားကြောင်း၊ မည်သို့ဖြစ်စေ မိမိသမီးတော်များကို နားထွင်းမင်္ဂလာမပြုမီ လက်ထပ် ထိမ်းမြားခြင်း မပြုလိုကြောင်း၊ နားထွင်းမင်္ဂလာကို ၁၉၁၄ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကျင်းပရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်းဖြင့် သီပေါမင်းက ပြောသည်။

သို့ဖြင့် သမီးတော်များ၏ အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စသည် ရေစုန် မျောသွားပြန်သည်။ ထိုအချိန်၌ သီပေါမင်းအတွက် ထောက်ပံ့ငွေမှာ တစ်နှစ်လျှင် ရူးပီး တစ်သိန်းဖြစ်ရာ ထိုမျှလောက်ဆိုလျှင် လုံလောက်ပြီဟု ထင်မှတ်စရာ ရှိသည်။

“သို့ရာတွင် ပြဿနာမှာ မပြီးသေးပါ။ သီပေါမင်းလက်ထဲတွင်ရှိလျှင် အသုံးများမည် စိုးသည့်အတွက် တစ်လလျှင် ရူးပီး ၅၅၀၀ ကို လစဉ်ပေးသွားရန် အစိုးရက စီစဉ်သည်။ ရူးပီး ၅,၀၀၀ မှာ သီပေါမင်းနှင့် မိဖုရားများအတွက်ဖြစ်ပြီး ၅၀၀ မှာ သမီးတော်များအတွက် ဖြစ်သည်။ ကျန်သည့် ငွေ ၃၄,၀၀၀ ကို သီးရန်ရန်ပုံငွေအဖြစ် ထားရှိပြီး ဘာသာရေး အခမ်းအနားများ၊ အလှူအတန်းများအတွက် ထိုငွေမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲရန် ဖြစ်သည်။ ထိုသီးသန့် ရန်ပုံငွေကို ကော်လိပ်တော်မင်းကြီး၏ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိခဲ့ရသည်” ဟု သမိုင်းဆရာ ခေဆိုင်က ရေးခဲ့သည်။

၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းသည် တိုက်သစ်သို့ ပြောင်းသည်။ (ယင်းကို သီပေါမင်း၏ နန်းတော်ဟု ခေါ်သည်။) အိမ်မှာ နှစ်ထပ်တိုက်ဖြစ်ပြီး အခန်းဆယ့်ငါးခန်းပါသည်။ အစေခံ ခြောက်ဆယ်ခန့်အတွက် အစေခံတန်းလျားများလည်း ပါသည်။ ရထားများနှင့် မြင်း ခြောက်ကောင်တို့အတွက် ရထားရုံများနှင့် မြင်းခောင်းများလည်း ပါသည်။ အစေခံများ၏ လစာမှာ တစ်လလျှင် ရူးပီးငွေ ၁၈၀၀ ရှိသည်။ တိုက်သစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သည့်အခါတွင် စရိတ်စကသည် ပို၍ ကုန်ကျလာသည်။

“သီပေါမင်းသည် သူငွေကြီးတစ်ဦး မဟုတ်တော့ပြီ။ သီပေါမင်းသည် အပြင်သို့လည်း သိပ်ထွက်လေ့မရှိ။ သမီးတော်များကသာ ရထားများကို အသုံးပြုနေကြသည်။ သီပေါသည် ပါဠိစာပေကို တတ်ကျွမ်းသူဟု အဆိုရှိသော်လည်း ပါဠိစာပေတို့ကို ဆက်လက်လေ့လာသည့် လက္ခဏာကို မတွေ့ရ။ ထိုအတောအတွင်း၌ သီပေါမင်းသည် မည်သို့အချိန်ဖြုန်းသည်ဆိုသည်

ကိုစွန့်ပတ်သက်၍ အစိုးရမှတ်တမ်းများကလည်း နှုတ်ပိတ်နေကြသည်။ သို့ဖြင့် သီပေါမင်းသည် ဘာမျှ မည်မည်ရရ အလုပ်မရှိဘဲ ငွေကို သုံးဖြန်းလျက် အချိန်ကုန်နေသည်” ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရအပေါ်တွင် သီပေါမင်း အကြီးအကျယ်မကျေနပ်သည့် အချက်တစ်ချက် ရှိသေးသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် သူ့အား (His Majesty)ဟုသော ဘွဲ့ကို ဖြတ်ကာ (His Highness) ဟုသော ဘွဲ့ကိုသာ အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ မြန်မာပြည်တွင်ရှိစဉ် သီပေါမင်း၏ ဘွဲ့မည်အပြည့်အစုံမှာ “သုနပရန္တ၊ တမ္ပဒီပတိုင်းအတွင်းရှိ ထီးဆောင်းမင်းတို့ကို ခိုးမိုးအုပ်ချုပ်တော်မူသော ဆန္ဒနိဆင်ဖြူရှင်တို့၏သခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး”ဟုသော ဘွဲ့ ဖြစ်သည်။ ယခု သီပေါမင်းအား (His Highness)ဟု ခေါ်လိုက်ခြင်းမှာ သူ့အား အကြီး အကျယ် နှိမ့်ချခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်း၏အစ်မရင်းဖြစ်သည့် ပခန်းကြီးစုဖုရားသည် ၁၉၁၁ ခု၊ မတ်လ(၁)ရက်နေ့ တွင် မန္တလေးမြို့၌ ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ ပခန်းကြီးစုဖုရား၏ ပင်စင်လစာမှာ တစ်လလျှင် ရူးပီး ၃၀၀ ဖြစ်သည်။ မြန်မာပြည်အစိုးရက ပခန်းကြီးစုဖုရား၏ ဈာပနအတွက် ရူးပီးငွေ တစ်ထောင် ခွင့်ပြုသည်။ သီပေါမင်းမှာ အစ်မတော် ကွယ်လွန်သည့်အတွက် များစွာ ယူကျွမ်းမရ ဖြစ်ကာ သူ့သီးသန့်ငွေထဲမှ ရူးပီးငွေ ၅,၀၀၀ ထုတ်ပေးရန် ပြောသည်။ ဘုံဘောဘုရင်ခံက ထိုငွေများကို သီပေါမင်း၏ လစဉ်ပင်စင်ထဲမှ အရစ်ကျပတ်ယူချင်သည်။ သို့ရာတွင် အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်က သီပေါမင်း၏ တောင်းဆိုချက်မှာ သီးသန့်ရန်ပုံငွေထဲမှ ထုတ်ပေးရန် တောင်းဆို ချက်ဖြစ်သဖြင့် ထိုရန်ပုံငွေထားသည့် ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီကြောင်းဖြင့် အကြောင်း ပြန်သည်။

သီပေါမင်းက ဘုံဘောဘုရင်ခံထံ စာရေးရာ၌ “ကျွန်ုပ်၏အစ်မတော်မှာ မတ်လ(၁)ရက် နေ့က ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပြီး မတ်လ (၁၅)ရက်နေ့တွင် သင်္ဂြိုဟ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အစ်မတော် သည် ကျွန်ုပ်၏ တစ်ဦးတည်းသော အစ်မတော်ရင်း ဖြစ်ပါသည်။ အစ်မတော်သည် ဘဝ တစ်ပါးသို့ ပြောင်းသွားကွယ်လွန်ခဲ့ပါပြီ။ သူ့ဈာပနသို့ ကျွန်ုပ် သွားရောက်ခြင်း မပြုနိုင်တော့ပါ။ ကျွန်ုပ် များစွာ ယူကျွမ်းမရ ဖြစ်ရပါသည်။ မြန်မာ့ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးစံအရ ဆင်းရဲသည်ဖြစ်စေ၊ ချမ်းသာသည်ဖြစ်စေ ဈာပနအတွက် ကူရသည်ထုံးစံ ရှိပါသည်။ ကျွန်ုပ်၏ အကူအပံ့လိုကြောင်း ကြေးနန်း ရရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်၏ရန်ပုံငွေထဲမှာ ငွေ ၅,၀၀၀ ထောက်ပံ့လိုပါသည်။ ထိုထောက်ပံ့ငွေများအတွက် ကျွန်ုပ်၏လစာမှ ဖြတ်တောက်မည်ဆိုသည်မှာ မသင့်လျော်ပါ။ လက်ရှိ ထောက်ပံ့ငွေများအတွက် လုံလောက်ခြင်း မရှိပါ။ ထိုအထဲမှ ဖြတ်တောက်ဦးမည် ဆိုလျှင် ပို၍ပင် မလုံလောက်ဖြစ်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တွင် အကျပ်အတည်းတွေ့ပြီး ကြွေးတင်ဦးမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်၏လစာထဲမှ ဖြတ်တောက်ခြင်းမပြုဘဲ ရန်ပုံငွေထဲမှ ငွေ ၅,၀၀၀ ကို ထုတ်ယူခွင့် ပြုစေလိုပါသည်”ဟု ပါရှိသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သို့ဖြင့် ဘုရင်ခံချုပ်၏ ကြားဝင်ရွက်ပက်မှုအရ ဈာပနထောက်ပံ့ငွေအဖြစ် သီပေါမင်း၏ ရန်ပုံငွေထဲမှ ထုတ်ယူခွင့် ရရှိသွားခဲ့သည်။

၁၉၁၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သီပေါမင်းက ဘုရင်ခံချုပ်ထံ လျှောက်လွှာတင်စောင် တင်ပြန်သည်။ "ကျွန်ုပ်တို့ ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေစဉ် တွင် အဆောက်အဦသစ် ဆောက်လုပ်ပေးခြင်းဖြင့် သနားကြင်နာမှုကို ပြသသည့်အတွက် အစိုးရကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ကျွန်ုပ်နှင့်တကွ မိသားစုများနှင့် အခြေအရာများ အတွက် လက်ရှိထောက်ပံ့ငွေမှာ လုံလောက်ခြင်း မရှိပါ" ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သူ့အား (His Highness) ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိသည် တစ်ခါက ယိုးဒယား (ထိုင်း)၊ တရုတ်ပြည်နှင့် ဂျပန်ဘုရင်မင်းမြတ်များနှင့် တန်းတူရည်တူ ဖြစ်သည့်အလျောက် (His Majesty) ဟူသော ဘွဲ့မည်ရည်ကို ဆက်လက်သုံးစွဲခွင့် ပြုလေ့ရှိကြောင်း၊ "ယင်းသို့ တောင်းဆိုခြင်းမှာ မိမိ၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ဖြင့်တင်လို၍ မဟုတ်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်အရပြောရလျှင် မိမိအနေဖြင့် မည်သည့်အခေါ်အဝေါ်ကိုမဆို လက်ခံနိုင်ပါသည်။ မိမိသည် အနှစ်သာရ ပျောက်ဆုံး ငြိကို သိပါလျက် အရိပ်အရောင်ကို ခိုလှုံခြင်း မပြုလိုပါ။ သို့ရာတွင် (His Highness) ဟူသော အသုံးအနှုန်းသည် မိမိ၏ ထီးနန်းဆုံးရှုံးခြင်းကို သတိပေးသည့်နယ် ဖြစ်နေသည့်အတွက် စိတ်ထိခိုက်ရပါသည်" ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်။

ထိုလျှောက်လွှာကို ဘုရင်ခံချုပ်ထံ တင်သွင်းသည့်အခါတွင် ဘုံဘောဘုရင်ခံက "ကော်လိပ် တော်မင်းနှင့် ဘုရင်ဟောင်းအကြား၊ ဘုရင်ဟောင်းနှင့် ကြီးကြပ်သူအရာရှိကြားတွင် (His Majesty) ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို အသုံးပြုသင့်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် တရားဝင် အခမ်းအနားများတွင်မူ (His Highness) ဆိုသည့် အခေါ်အဝေါ်ကို ထားရှိသင့်ကြောင်း၊ ထောက်ပံ့ငွေတို့ဖြင့်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍မူ ငွေ ၅,၅၀၀ သည် အလွန်များပြားသော ဝင်ငွေဖြစ်ပြီး အသုံးအခွဲမကြီးလျှင် လုံလောက်သည်ထက်ပင် ပိုကြောင်း" ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

မိမိအတွက် သီးသန့်ထားသော ရန်ပုံငွေဆိုသည်မှာ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ထားမှန်း မသိရဟု သီပေါမင်းက လျှောက်လွှာတွင် ဖော်ပြသည့်အတွက် ထိုရန်ပုံငွေ၏ နှစ်စဉ်စာရင်းကို သီပေါမင်းအား ပြသရန် အိန္ဒိယအစိုးရက ကော်လိပ်တော်အရာရှိကို ညွှန်ကြားသည်။

သီပေါအနွယ်တော်များနှင့် သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်

ရတနာဂီရိတွင် သီပေါမင်းအတွက် ဗြိတိသျှအိန္ဒိယအစိုးရ ဆောက်ပေးသည့် နန်းတော်မှာ တော်တော်ကျယ်သည်။ အောက်ထပ်တွင် ကျယ်ဝန်းသည့် ဒါဘာစည်းဝေးခန်းကြီး တစ်ခန်း ရှိပြီး ယင်းပတ်ပတ်လည်တွင် အခန်းငယ်ကလေးတွေ ရှိသည်။ တတိယထပ်တွင်မူ အခန်း ကျယ်ကြီး တစ်ခု ရှိသည်။ နောက်ဖေးမှထွက်လျှင် မီးဖိုနှင့် အခြားသောခန်းဆောင်များသို့ ကူးသည့် ဧကွယ်လမ်း ရှိသည်။ ထိုခန်းဆောင်များအပေါ်ထပ်တွင် သမီးတော်များ နေကြသည်။ ခန်းဆောင်များအားလုံးတွင် ရေ၊ မီး၊ ရေအိမ် စသည်တို့ အစုံအလင် တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုနန်းတော်ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အပြည့်အစုံ တပ်ဆင်ရန်အတွက် ရူးပီးငွေ ၁၂,၀၀၀ အစိုးရက ခွင့်ပြုထားသည်။ သို့ရာတွင် နန်းတော်ကို လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အပြည့်အစုံ တပ်ဆင် ခြင်းမပြုမီ သီပေါမင်း နတ်ရွာခံသွားခဲ့သည်။ နောက်နှစ်နှစ်ခွဲအကြာတွင် သီပေါမင်း၏ မိသားစုသည်လည်း မြန်မာပြည်သို့ ပြန်သွားခဲ့သည်။ သီပေါမင်း၏ နန်းတော်သည် အနောက် ဘက်ပင်လယ်ကို မျက်နှာမူလျက်ရှိပြီး ယခုအချိန်ထိ (၁၉၆၇) ရတနာဂီရိတွင် အကြီးဆုံးနှင့် အကောင်းဆုံးခံအိမ် ဖြစ်သည်။ နောင်တွင် ထိုနေရာကို ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ရုံးအဖြစ် ပြောင်းခဲ့ပြီး ထို့နောက်တွင် ဝက်မှုသင်တန်းကျောင်းအဖြစ် ပြောင်းခဲ့သည်။

သီပေါမင်း၏မိသားစုသည် ၁၉၁၀ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ထိုနန်းတော် သစ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖက်တွင် နန်းတော်က ကြီးကျယ်ကောင်းမွန်သလောက် တစ်ဖက်တွင် ငွေကုန်ကြေးကျ ပိုမိုလာသည်။ သီပေါမင်းတွင် ငှားထားသည့် အစေခံများမှာ ၁၆၁ ယောက်ရှိပြီး ယင်းတို့အထဲတွင် တံခါးစောင့် ၂၇ ယောက်၊ ပြာတာ ၁၀ ယောက်နှင့် သန့်ရှင်းရေးသမား ၆ ယောက်တို့လည်း ပါဝင်ကြသည်။ ၎င်းတို့အား လစဉ်ပေးရသည့် လစာငွေ စုစုပေါင်းမှာ ၂,၅၁၈ ကျပ် ၁၄ ပဲ ဖြစ်သည်။ လစဉ် ရိက္ခာဝယ်ငွေ ၈၇၃ ကျပ်၊

သစ်သီးနှင့် ရေခဲဖိုး ၃၀၀ ကျပ်၊ ထင်းဖိုးမှာ ၃၇ ကျပ်၊ မော်တော်ကားနှစ်စင်း (ပို့ဒ်ကားနှင့် ဒီဒီယွန်)အတွက် ဓာတ်ဆီဖိုး ၂၁၀ ကျပ်၊ စုပုရားလတ်အတွက်သုံးငွေ ၆၀၀ ကျပ်၊ အဝတ်အစား ဖိုး ၅၀၀ ကျပ်၊ မြန်မာအသုံး အဆောင်ဝယ်ငွေ ၃၀၀ ကျပ်၊ မြင်းများအတွက် မြင်းစားဖိုး ရထားပြင်စရိတ်၊ မြင်းသံခွာရိုက်ခ စသည်တို့မှာ ၃၀ ကျပ် ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းမှာ ရသည့်ငွေဖြင့် မလောက်သည့်အတွက် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်ယူသုံးစွဲ ခွင့်ပြုရန် အမြဲလို တောင်းခံရနေသည်။ ကုန်သည်များ၏ ကြွေးငွေများ ကျွန်ုပ်တို့အပြင် အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်များထံမှ ယူထားသည့် အကြွေးများလည်း ရှိနေသေးသည်။ နတ်ရွာစံသည့် အခါတွင် သီပေါမင်းတွင် အစေခံများကို မပေးရသေးသည့် လစာငွေများအပါအဝင် တင်ရှိ သည့် ကြွေးငွေပေါင်းမှာ ၃၇,၂၀၀ ကျပ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာဘုရင်တို့တွင် ငွေသွန်းလုပ်သည့်စနစ် မရှိ။ မိမိတို့၏ အစေခံများကို လစာသတ်မှတ်ထားခြင်းလည်း မရှိ။ ရရှိသည့် အခွန်တော်ငွေ ပေါ်မှ ရာနှုန်းပြင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်း၏ ဓမ္မည်းတော်ဖြစ်သော မင်းတုန်းမင်း လက်ထက်တွင် ၁၇၁၆ သွန်းသည့်စနစ်ကို စတင်သုံးစွဲခဲ့ကာ ဝန်ထမ်းများကို လစာသတ်မှတ်၍ ပေးခဲ့သေးသော်လည်း ထိုငွေကြေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းသည် မအောင်မြင်ခဲ့ဘဲ မင်းတုန်းမင်းတွင် ကြွေးတင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ယင်းကိုထောက်လျှင် သီပေါမင်းသည် သူ့ ဘိုးဘေးများထံမှ မည်သို့သော ငွေကြေးစနစ်မျိုးကို အမွေဆက်ခံခဲ့ရသည်ကို အလွယ်တကူ သိနိုင်သည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းသည် ဘုရားဆောင်တစ်စောင်နှင့် ရုံးခန်းတစ်ခုကို ဆောက်လုပ်ခဲ့သဖြင့် သီးသန့်ရန်ပုံငွေထဲမှ ငွေ ၃,၀၀၀ ထုတ်ပေးခဲ့ရသည်။ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် သမီးတော်များ နားထွင်းမင်္ဂလာ ကျင်းပသဖြင့် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှပင် ငွေကျပ် ၂၈,၀၀၀ ထုတ်ပေးသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်၊ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြစ်လာသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက စစ်ရန်ပုံငွေ အတွက် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်ယူကာ ငွေ ၂၀,၀၀၀ လှူဒါန်းခဲ့သည်။ အိန္ဒိယအစိုးရက ထိုသို့ ရက်ရောစွာ လှူဒါန်းသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိသော်လည်း ထိုမျှများပြားသော ငွေကို လက်မခံဘဲ ငွေ ၂၅၀၀ ကိုသာ လက်ခံခဲ့သည်။ ထိုအချိန်၌ သီးသန့်ရန်ပုံငွေတွင် ၂၆,၆၅၄ ကျပ်နှင့် ၂ ပဲ ၉ ပိုင်သာ ကျန်တော့သဖြင့် အစိုးရတွင် အကျပ်အတည်း တွေ့လာခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် စစ်ကြောင့် ကုန်ချေးနှုန်းများ ကြီးမြင့်လာသည့်အခါတွင် အစိုးရက သီပေါမင်းအား ရှားပါးစရိတ်ဖြင့် တစ်လကို ၅၀၀ ထုတ်ပေးသည်။ သို့တိုင် သီးသန့်ရန်ပုံငွေတွင် ငွေ ၂၅,၀၀၀ သာ ကျန်တော့သဖြင့် ယင်းတို့ကို စစ်အတွင်း အာမခံ စာချုပ်များ ဝယ်ထားလိုက်သည်။

► နန်းတော်တွင် ဒုတိယသမီးတော် ပျောက်ဆုံးသည့်အခါတွင် သီပေါသည် ရှာဖွေရေး အဖွဲ့များကို လိုက်အရှာခိုင်းသည်။ ဒုတိယသမီးတော် ရောက်နေသည့်နေရာကို သိရသည့်အခါတွင် သီပေါက ရထားလွှတ်၍ခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် သမီးတော်က လိုက်ရန်ငြင်းသည်။ ရထားချည်းသက်သက် ပြန်လာသည်ကို တွေ့ရသည့်အခါ သီပေါတွင် နှလုံးရောဂါ ပြန့်ထသည်။ သီပေါသည် ဆရာဝန်ကြီးကို အကြောင်း မကြားတော့ဘဲ...

သီပေါမင်း၏ သမီးတော်များအနက် စတုတ္ထသမီးတော်မှာ ဉာဏ်အထက်မြက်ဆုံး၊ အသုံးအဝင်ဆုံး၊ စိတ်ဓာတ်အပြင်းထန်ဆုံး ဖြစ်သည်။ အစိုးရက သူ့အတွက် မစွမက်ဒီယားမစ် ဆိုသော စာပြဿနာဖတ်စာစာစာနှင့် အဖော်အဖြစ် အင်္ဂလိပ်ညီအစ်မနှစ်ယောက်ကို ငှားပေးထားသည်။ ထို့ကြောင့် စတုတ္ထသမီးတော်သည် အင်္ဂလိပ်စာကို ကောင်းစွာရေးနိုင်၊ ပြောနိုင်၊ ဖတ်နိုင်သည်။ ကော်လိပ်တော်မင်းကြီးထံသို့ သူ့လက်ရေးဖြင့် အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားသည့် စာများကို ကော်လိပ်တော်မင်းကြီး၏ စာတွဲများတွင် သိမ်းဆည်းထားသည်။ စတုတ္ထသမီးတော်သည် အာရုံကြောအားနည်းသည့်ရောဂါ ခွဲကပ်နေသည့် တတိယသမီးတော်ကိုလည်း ကောင်းစွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်သည်။ တတိယသမီးတော်အား သူ့အခန်းမှာပင်ထားကာ သူ့အား လမ်းညွှန်သူ၊ မိတ်ဆွေ၊ တွေးခေါ်စဉ်းစားပေးသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ စမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့၏ ကျန်းမာရေးကိုလည်း အလွန်ဂရုစိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် သီပေါမင်းက စတုတ္ထသမီးတော်၏ ထောက်ပံ့ငွေကို ၇၅ ကျပ်မှ ၁၂၅ ကျပ်သို့ တိုးမြှင့်ပေးရန် အစိုးရထံ မေတ္တာရပ်ခံသည်။ သီပေါမင်း၏စာ၌ "စတုတ္ထသမီးတော်သည် နန်းတော်ထဲရှိ အိမ်ထောင်မှု ကိစ္စအဝဝကို ထိန်းသိမ်းရကြောင်း၊ နန်းတော်သို့ အလည်ရောက်ရှိလာသည့် အရာရှိအရာမံ ကတော်များကိုလည်း စည့်ခံရကြောင်း၊ မိဘနှစ်ပါး၏ ကျန်းမာရေးနှင့် ပျော်ရွှင်ရေးကိုလည်း ကြင်နာစွာ စောင့်ရှောက် ကြည့်ရှုကြောင်း၊ မကျန်းမာသည့်အခါများတွင်လည်း ပြုစုစောင့်ရှောက်ကြောင်း၊ သူ့ကိုယ်တိုင် လေ့လာကာ အင်္ဂလိပ်စာကိုလည်း ကောင်းစွာတတ်မြောက်ကြောင်း" ပြင် မော်ပြထားသည်။

အိန္ဒိယအစိုးရက သီပေါမင်း၏ မေတ္တာရပ်ခံချက်ကို လက်ခံကာ စတုတ္ထသမီးတော်အား တစ်လကို ကျပ်ငွေ ၂၀၀ အထိ တိုးမြှင့်ပေးလိုက်သည်။

အသက်အရွယ်ထောက်လာသည့်နှင့်အမျှ သီပေါမင်း၏ ကျန်းမာရေးမှာ ယိုယွင်းလာခဲ့သည်။ ထိုအထဲတွင် ကျန်းမာရေးကို ဆိုးရွားလာစေသည့် အခြားအကြောင်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းတို့မှာ ငွေရေးကြေးရေးကိစ္စ၊ သမီးတော်များကို လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း မပြုရသေးသည့် ကိစ္စနှင့် မိသားစု၏ရှေ့ရေးတို့ ပါဝင်သည်။ သီပေါမင်းတွင် မော်တော်ကား

နှစ်စင်းနှင့် ဒရိုင်ဘာနှစ်ယောက် ရှိသော်လည်း ယင်းတို့ကို သူကိုယ်တိုင် အသုံးပြုခဲ့သည်။ သီပေါမင်းသည် အပြန်အလှန် လည်ပတ်သည့်အနေဖြင့် ရတနာဂီရိသို့ အလည်ရောက်နေသည့် ဘုံဘောဘုရင်ခံကို မော်တော်ကားဖြင့် သွား၍ တွေ့ဖူးသည်။ ထိုတစ်ကြိမ်သာလျှင် မော်တော်ကားကို သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်အချို့များတွင်မူ သမီးတော်များနှင့် ယင်းတို့၏အစေခံများက လသာလျှင် မော်တော်ကားများကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ သူတို့သည် ညနေခင်းများတွင်မူ နန်းတော်မှ ကိုလာပူရ်သို့သွားသည့် ပေတရာလမ်းမကြီးအတိုင်း ဆယ်မိုင်ခန့် လေညင်းခံထွက်လေ့ရှိကြသည်။ စုဖုရားလတ်မှာမူ ခံအိမ်မှ အပြင်သို့ ထွက်လေ့မရှိ။

၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ဆရာဝန်ကြီး ခေါက်တာ ကိုတာဝါလားက သီပေါမင်း၏ ကျန်းမာရေးကို စစ်ဆေးကြည့်သည့်အခါ ကျေနပ်လောက်သည့်အခြေအနေကို မတွေ့ရ။ ဇူလိုင်လကုန်လောက်၌ သီပေါမင်း၏ မျက်နှာတစ်ခြမ်းကို လေဖြတ်သွားသည်။ သို့ရာတွင် ထိုရောဂါမှာ တစ်လလောက်အတွင်း သိသိသာသာ သက်သာသွားခဲ့သည်။ ဩဂုတ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် သီပေါမင်းတွင် နှလုံးသွေးကြောကျဉ်းရောဂါ ပြစ်ပွားသည်။ ထိုရောဂါမှာလည်း သုံးရက်အတွင်း သက်သာသွားခဲ့သည်။ ထိုနောက်တွင် တဖြည်းဖြည်း ပုံမှန်ကျန်းမာရေးသို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့သည်။

ထိုနောက် အကြီးအကျယ် စိတ်ထိခိုက်စရာတစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့ည၌ ဒုတိယသမီးတော်သည် သီပေါမင်း၏ ကိုယ်ရေးအတွင်းဝန် ဖြစ်သည့် စင်မောင်လတ်နှင့် ခိုးရာလိုက်ပြေးခဲ့သည်။ ဒုတိယသမီးတော်သည် နိုင်ငံရေးအရာရှိ အိမ်သို့ ရောက်သွားသည်။ သူ့ကို နိုင်ငံရေးအရာရှိ၏ဇနီး မဇွန်ဟက်ဒ်က ကောင်းမွန်စွာ ဆီးကြိုသည်။ နန်းတော်တွင် ဒုတိယသမီးတော် ပျောက်ဆုံးသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းသည် ရှာဖွေရေးအဖွဲ့များကို လိုက်အရှာခိုင်းသည်။ ဒုတိယသမီးတော်ရောက်နေသည့်နေရာကို သိရသည့်အခါတွင် သီပေါမင်းက ရထားလွှတ်၍ ခေါ်သည်။ သို့ရာတွင် သမီးတော်က လိုက်ရန်ငြင်းသည်။ ရထားချည်းသက်သက် ပြန်လာသည်ကို တွေ့ရသည့်အခါ သီပေါမင်း၌ နှလုံးရောဂါ ပြန်ထသည်။ သီပေါမင်းသည် ဆရာဝန်ကြီးကို အကြောင်းမကြားတော့ဘဲ အရည်အချင်းမမီသည့် ဂိုအာနယ်သား ဆရာဝန်တစ်ယောက်နှင့် ကုသည်။ ထိုဆရာဝန်မှာ လွန်ခဲ့သောတစ်လခန့်က သီပေါမင်းက ငှားရမ်းထား ခဲ့ပြီး နန်းတော်ထဲမှာပင် နေထိုင်နေသည်။ အခြေအနေ ဆိုးလာသည့်အခါတွင် ဆရာဝန်ကြီး ခေါက်တာ ကိုတာဝါလားကို ခေါ်ရသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ကျခဲ့လေပြီ။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ ညသန်းခေါင်ချိန်လောက်တွင် သီပေါမင်းသည် နောက်ဆုံးဝင်သက်ကို ရှူသွားခဲ့သည်။ မယ်တော်စုဖုရားလတ်ကမူ ဒုတိယသမီးတော်၏အပြစ်ကို ဘယ်တော့မျှ ခွင့်မလွှတ်တော့။ မယ်တော်သည် ဒုတိယ

သမီးတော်ကို အတွေ့လည်းမခံ၊ အဆက်အဆံလည်း မလုပ်တော့ချေ။ စုမှုရားလတ်သည် ဟရသားအိမ်တော်စေတစ်ယောက်နှင့် ရသွားသည့် ပထမသမီးတော်ကိုပင် ထိုသို့သဘောထားမျိုး မထားခဲ့။ ပထမသမီးတော်ကမူ သူ့လိုပင် အရပ်သားနှင့်ညှားသွားရသော ညီမတော် ဒုတိယ သမီးတော်အပေါ်တွင် စာနာစိတ် ထားသင့်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဒုတိယသမီးတော်သည် မစ္စတာဟက်ဒ် အိမ်သားများနှင့်အတူ အစိုးရစရိတ်ဖြင့် ၁၉၁၇ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့အထိ နေထိုင်သွားသည်။ အာဏာပိုင်တို့က အမနာပစကားများ နောက်ထပ်မဖြစ်ပွားစေရန်အတွက် ခင်မောင်လတ်နှင့် ဒုတိယသမီးတော် တို့ကို တရားဝင်လက်ထပ်ဖို့လိုသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခင်မောင်လတ်နှင့် ဒုတိယသမီးတော်တို့၏ လက်ထပ်မင်္ဂလာကို ၁၉၁၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ကော်လိပ်တော်မင်းကြီး၏ ဘန်ဂလိုတွင် ကျင်းပပေးခဲ့သည်။ မင်္ဂလာပွဲသို့ ဗြိတိသျှနှင့် အိန္ဒိယအရာရှိကြီးများ၊ ကုန်သည်ကြီးများ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ သတို့သမီးမှာ ဖဲအင်္ကျီအဖြူ၊ ရွှေချည်စိတ်စိတ် ထိုးထားသည့် ပန်းနုရောင်ထဘီတို့ကို ဝတ်ဆင် ထားကာ ချစ်စရာကောင်းသည်ဟု ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ မှတ်တမ်းများထဲတွင် ဖော်ပြထား သည်။ သတို့သမီးကို သတို့သား၏မိခင်က တွဲခေါ်လာသည့် တီးဝိုင်းတစ်ခု ပါသည်။ ရဲဘက်ဆိုင်ရာတို့က သေနှုတ်ပစ်ဖောက်၍ ဂါရဝပြုကြသည်။ ဘုံဘောမြို့မှ မိတ်ဆွေများက စားသောက်ဖွယ်တို့အတွက် အကုန်အကျခံပေးသည်။

သူတို့မင်္ဂလာဆောင်မှာ သီပေါမင်းနတ်ရွာစံပြီး တစ်လခွဲအကြာတွင် ကျင်းပခြင်း ဖြစ်သည်။ မယ်တော်စုမှုရားလတ်နှင့် ကျွန်သမီးတော်များက ထိုအခမ်းအနားနှင့် တစ်စုံတစ်ရာ ပတ်သက်ရန် ငြင်းဆိုကြသည်။ အစိုးရသီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ ကျပ်ငွေ ၅,၀၀၀ ထုတ်သုံးသည်။ ကြိုင်ယာနှစ်ဦးတို့သည် အဖော်ကိုးယောက်နှင့်အတူ ၁၉၁၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ကာလကတ္တားသို့ သွားရန်အတွက် ဘုံဘောသို့ ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ဒုတိယသမီးတော်အား အစိုးရက တစ်လလျှင် ၁,၀၀၀ လစာပေးသည်။

သီပေါမင်းအား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့်အညီ သင်္ကြန်စွင့် ပြု၊မပြု ဆိုသည့် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်က အောက်ပါအတိုင်း ရေးထားခဲ့သည်။

“၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ ၂၆ နေ့စွဲဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထုတ်ဝေသော ‘သည်နေရှင်း’ သတင်းစာတွင် ‘မင်းတုန်းမင်း၏အနွယ်တော်များ’ ဆိုသော ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ် ပါလာ ခဲ့သည်။ ထိုဆောင်းပါးမှာ သီပေါမင်း နတ်ရွာစံပြီး နန်းတော်ထဲတွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် ကိစ္စများကို စတုတ္ထသမီးတော်၏ သားတော်တစ်ဦးဖြစ်သူ တော်ဘုရားကလေးကရေးသော

ဆောင်းပါး ပြစ်ပါသည်။ သူ့ဆောင်းပါးတွင် တော်ဘုရားလေးက ကျွန်ုပ်တို့ စိတ်အထိခိုက်ဆုံးမှာ ကျွန်ုပ်၏ဘိုးတော် နတ်ရွာစံသည့်အချိန်တွင် ပြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာထုံးစံနှင့်အညီ သင်္ကြိုဟ်ခွင့်ကို ဗြိတိသျှတို့က ငြင်းပယ်သည့်ကိစ္စ ပြစ်ပါသည်။ ယင်းမှာ မလိုအပ်သော ရက်စက်ရိုင်းပျမှု ပြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် သီပေါမင်း၏ကိစ္စများကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေရသည့် နိုင်ငံရေးအရာရှိ၏ ရက်စက်ရိုင်းပျမှုလည်း ရှိပါသေးသည်။ ဘုရင် နတ်ရွာစံသည့်အခါ နိုင်ငံရေးအရာရှိသည် ငိုကြွေးလျှက်ရှိသည့် သမီးတော်များနှင့် အိန္ဒိယအစေခံများကိုခေါ်ကာ အထိုင်ခိုင်းပြီး ယခု ဘုရင်သေဆုံးပြီးဖြစ်သဖြင့် သင်တို့လည်း မင်းသမီးများမဟုတ်တော့ဟု ပြောပါသည်။ ထို့နောက် အစေခံများဘက်သို့လှည့်ကာ ယခုအချိန်မှစ၍ သင်တို့လည်း သင်တို့ကြိုက်သူကို လက်ထပ်ယူနိုင်ကြောင်းဖြင့် ပြောပါသည်။ သောကရောက်နေသည့် သမီးတော်များကို ကာယိန္ဒြေပျက်အောင် လုပ်ကြံပါသည်။ ဤတွင် ကျွန်ုပ်မယ်တော်က စားလွတ်ကိုင့်ကိုင့်၍ သူတို့ကို ခုခံရပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် တတိယသမီးတော်၏ အဝတ်အစားများမှာ စုတ်ပြတ်နေကြပါပြီ။ သူတို့၏ သဒ္ဓါရှိလှသော အယ်စေးရုံး၊ ခွေးကြီးသုံးကောင်က သူတို့ကို ကယ်ခဲ့ပါသည်။ ယခုအဖြစ်အပျက်များ အကြောင်းကို တတိယသမီးတော် မေမြို့ (ယခု ပြင်ဦးလွင်)တွင် မက္ခယလွန်မိက တိတ်ရိုက်ကာပြင် ကျွန်ုပ် ကူးယူ အသံပမ်းထားလိုက်ခြင်း ပြစ်ပါသည်။ တတိယသမီးတော်မှာ ဗြိတိသျှတို့နိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ခြင်းကြောင့်လော။ အမိဝမ်းတွင်းတွင်ရှိစဉ်က အမိနှင့်အတူ နယ်နှင့်ခံရသည့် ခုက္ခများကြောင့်လောမသိ။ အာရုံကြောအားနည်းခဲ့ကာ ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မြင်သည့်အခါ ထိတ်လန့်ပြီး စိတ်ဂယောင် ချောက်ချား ဖြစ်သွားခဲ့ပါသည်။ စိတ်ရောဂါကုဆေးရုံတွင် နှစ်လကြာမျှ တက်ရောက်ကုသခဲ့ပါသည်ဟု ဇာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

“ထိုအကြောင်းသည် သီပေါမင်း၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များကြားတွင် ဖျံ့နှံ့လျက်ရှိပြီး သူတို့ကလည်း ရိုးသားစွာ ယုံကြည်လျက် ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုစကားများမှာ ယင်းတို့အထဲတွင် အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်သည့် စတုတ္ထသမီးတော်၏နှုတ်မှ မဟုတ်ဘဲ တတိယသမီးတော်၏နှုတ်မှ ထွက်လာသော စကားများဖြစ်သည်။ တတိယသမီးတော်၏ ဘဝတစ်လျှောက်လုံးတွင် အာရုံကြော အားနည်းသောရောဂါ ခွဲကပ်လာခဲ့ရာ ဆရာဝန်ကြီးကိုယ်တိုင်က ရူးသွပ်တော့မည်ဟု ယူဆခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သူပြောထားသည့် စဉ်မှတ်တမ်းသက်သေခံ အထောက်အထား ရှိသည့်တိုင် သူ့ထွက်ဆိုချက်ကို လက်ခံရန် မဖြစ်နိုင်။ သူ့နှုတ်ထွက်စကားသည် စိတ်ဓာတ် ချောက်ချားနေသူ၏ နှုတ်မှ ထွက်လာသော စကားများသာ ဖြစ်သည်။”

“သီပေါမင်းအား ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးစံနှင့်အညီ သင်္ကြိုဟ်ခွင့်မပြုသည့် အထောက်အထား ရှာ၍ မတွေ့ချေ။ ကောလိပ်တော်ရုံးမှတ်တမ်းများအရ ဇရာနုအခမ်းအနားတွင် ဘုန်းတော်ကြီး

တစ်ပါးရှိကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ၁၉၁၉ ခု မေလ ၈ ရက်နေ့ရဲ့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ အတွင်းဝန်ချုပ်က ဘုံဘေးအစိုးရ၊ နိုင်ငံရေးဌာနအတွင်းဝန်သို့ ပေးစာ၌ (မြန်မာပြည်ဘုရင် ဟောင်းနှင့် သူ၏မိဖုရား၏ ဈာပနအခမ်းအနားများ)အတွက် ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြ ထားသည်။ ထို့ပြင် သိမ်တော်အမှုထမ်း ရှန်ကာပါဝါ၏ ထွက်ဆိုချက်၌ အသုဘခေါင်းနှစ်လုံးကို တရားစာများ ရွတ်ဆိုနေသော ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါး၏ ရှေ့မှောက်မှာပင်လျှင် ဝူသွင်းသင်္ဃုဟ်ခုံကြောင်း၊ ထိုစဉ်က မိမိနှင့် လက်ထောက်ကောလိပ်တော်အရာရှိ ရှာဟာလ်ကာ လည်းရှိကြောင်း၊ ဗုဒ္ဓရားလတ်မှာ ထိုအခမ်းအနားသို့ တက်ရောက်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ဝူသွင်းသည့် အခမ်းအနားတွင် သမီးတော်များသာရှိကြောင်း၊ ယင်းတို့မှာ ငိုကြွေးကြကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြ ထားသည်။”

“သီပေါမင်း နတ်ရွာစံစဉ်က နိုင်ငံရေးအရာရှိမှာ မစ္စတာဟက်ဒ် ဖြစ်သည်။ မစ္စတာ ဟက်ဒ်အနေဖြင့် ရိုင်းပျသည့်အမှုအရာ ပြသည်ဆိုသည့် အထောက်အထား မရှိချေ။ ထို့ပြင် မစ္စတာဟက်ဒ်မှာ နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သည်မှာ နှစ်နှစ်မျှ ကြာခဲ့ပြီဖြစ်ရာ သီပေါမင်းမိသားစုနှင့်လည်း ရင်းနှီးပြီးသား ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က စတုတ္ထသမီးတော်ကို အင်္ဂလိပ်စာ သင်ပေးရသည့် အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီး ချိုင်းအိုလက် ထရူကီအပြင် တစ်လလျှင် ကျပ်ငွေ ၃၀၀ ဖြင့် သမီးဆရာဝန်တစ်ဦးလည်း ရှိသည်။ ထိုအမျိုးသမီးမှာ သီပေါမင်းမိသားစုနှင့် ခင်မင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် သီပေါမင်း၏ အနွယ်တော်တစ်ဦးကို နန်းတင်ရန်အတွက် ထောက်ခံ သည့်ဟုဆိုကာ ကောလိပ်တော်အရာရှိက မယုံသကဲ့ဖြစ်ခြင်း ခံနေရသူလည်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ထိုစဉ်က နန်းတော်ထဲတွင် ဗုဒ္ဓရားလတ်၏ လက်ရွဲတော်တစ်ဦးဖြစ်သည့် မစ္စ မေရီဒန်းရှော ဆိုသည်လည်း ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လက်ထောက်အရေးပိုင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် မစ္စတာ ဟက်ဒ်သည် တော်ဘုရားကလေး ရေးသကဲ့သို့ ရိုင်းပျသည့်ဆိုသည်မှာ ဖြစ်နိုင်ဖွယ် မရှိချေ။ ထိုစဉ်က နန်းတော်ထဲတွင် အခေခံပေါင်း တစ်ရာငါးဆယ်ခန့် ရှိသည်။ စတုတ္ထသမီး တော်လည်း ရှိနေသည်။ စတုတ္ထသမီးတော်သည် ကောလိပ်တော်အရာရှိကိုသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရာရှိကိုသော်လည်းကောင်း ကြောက်သူ မဟုတ်ချေ။ မစ္စတာ ဟက်ဒ်သည် တော်ဘုရားကလေး ရေးသကဲ့သို့ စတုတ္ထသမီးတော်ကို မည်သည့်အခါမျှ ရိုင်းခိုင်းစွာ ပြောရုံမည် မဟုတ်ချေ။ တော်ဘုရားကလေး၏ ဓာတ်တွင် ပါသကဲ့သို့ တတိယသမီးတော်ကို မာသီရန် တောင်စခန်းမြို့ကလေးသို့ ပို့ခဲ့သည်ဆိုခြင်းမှာ မှန်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းမှာ သီပေါမင်း နတ်ရွာစံပြီး တစ်နှစ်ကျော်မှ ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် စတုတ္ထသမီးတော်သည် ဓားလွတ်တစ်စင်းဖြင့် ခုခံတိုက်ခိုက်ရသည် ဆိုသည် မယုံနိုင်ဖွယ် အရေးအသားတစ်ခု ပါသေးသည်။ အချို့က သေနှုတ်များ ကိုင်ဆောင်ထားသည့် လူတစ်ရာကျော်ကို မည်သို့ တစ်ယောက်တည်း တိုက်ခိုက် နိုင်ပါမည်နည်း။”

“ထို့ပြင် ၁၉၁၈ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် စုပုရားလတ်သည် ဘုံဘောအစိုးရထံ နောက်ထပ် အသုံးစရိတ်တိုးပေးဖို့ လျှောက်လွှာတစ်စောင် တင်သွင်းခဲ့သည်။ အကယ်၍ မစ္စတာ ဟက်ဒ်နှင့် လက်အောက်ဝန်ထမ်းများက ရိုင်းပျဉာ ဆက်ဆံခဲ့သည်ဆိုလျှင် ထိုစာထဲတွင် အမှန်တကယ် ဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဖော်ပြခြင်း မပြုရုံမျှမက ကောလိပ်တော်အရာရှိ မာကိုနိုနိုနှင့် ပတ်သက်၍ အကောင်းရေးထားပြီး ဘုံဘောအစိုးရက သူ့အပေါ်တွင် ကြင်နာကြောင်းကိုပါ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင် ယခု စာရေးသူ ရတနာဂီရီတွင် စာနာထောက်ထား ခြင်း ရှိကြကြောင်း၊ အစေခံများထဲမှလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရာရှိကလည်းကောင်း မဖွယ်မရာ ပြုမူသည့် အပြုအမူမျိုး မရှိခဲ့ကြောင်းဖြင့် ပြောပြသည်။ ရန်ကင်းမှာ စုပုရားလတ်၏ အလွန် နှစ်သက်သည့် အစေခံဖြစ်ပြီး ရန်ကင်းသို့ပြန်သည့်အခါမှာပင် ကာလအတန်ကြာအထိ ခေါ်သွား ခဲ့သေးသည်။ သီပေါမင်း၏ အကြီးဆုံးမြေဖြစ်သည့် တူးတူးကို ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည့် အခါတွင် သူ့အဖြေမှာလည်း ရှင်းလင်းသည်။ သင့်ဘိုးတော် သီပေါမင်း နတ်ရွာခံသည့်အခါ တွင် သင် ဆယ်နှစ်သမီး ရှိပြီမဟုတ်လော။ သူ နတ်ရွာခံသည့်အခါတွင် နိုင်ငံရေးအရာရှိနှင့် အစေခံများက မည်သို့ပြုမူကြသနည်း။ ‘ကျွန်ုပ် မှတ်မိသလောက် ပြောရလျှင် နိုင်ငံရေးအရာရှိ နှင့် အစေခံများကို ဘာမျှ ပြောစရာမရှိပါ။ ကျွန်ုပ်မိခင်အပေါ်တွင်သော်လည်းကောင်း ကောင်းမွန်စွာ ဆက်ဆံကြပါသည်’ဟု ပါရှိသည်။

“ရတနာဂီရီမှ ပြန်လာပြီးစ နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာမှ ထွက်ဆိုသည့် ထွက်ချက်ထဲတွင် ရှုပ်ထွေးဝေဝါးနေပုံရသည်။ သီပေါမင်းသည် သူ့နန်းတော်တွင် အရည်အချင်းမပြည့်သော ဂိုအာနယ်သား ဆရာဝန်တစ်ယောက်ကို ငှားရမ်းထားခဲ့ရာ သူ့အမည်မှာ ဂျီဆေ ဒီမဲလို ဒီဆူစာ ဖြစ်သည်။ ထိုသူမှာ နန်းတော်ထဲက ကလေးထိန်းတစ်ယောက်ယောက်နှင့် ဆွေမျိုးနီးစပ် တော်ဟန်ရှိသည်။ ထိုဆရာဝန်သည် သီပေါမင်း နတ်ရွာခံပြီးသည့်နောက်တွင်လည်း နန်းတော် ထဲတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ကာ တတိယသမီးတော်ကို စိတ်ဝင်စားဟန် ပြလာခဲ့သည်။ စတုတ္ထသမီးတော်က ထိုဆရာဝန် နန်းတော်ထဲတွင် ဆက်လက်နေထိုင်သည်ကို အပြင်းအထန် ကန့်ကွက်သည်တွင် ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ တတိယသမီး တော်က သူ့တူတော် တော်ဘုရားကလေးကို ပြောပြသည့် ရန်ပွဲများမှာ ထိုရန်ပွဲများ ဖြစ်ဟန် တူသည်။ ထိုကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ စတုတ္ထသမီးတော်က ကောလိပ်တော်အရာရှိကို တိုင်ကြားရာ ကောလိပ်တော်အရာရှိက နန်းတော်ထဲတွင် အမျိုးသမီးငယ်များ နေထိုင်သည့်အလျောက် သူ့ရှိနေဖို့မသင့်ဟု အကြောင်းပြကာ ဒေါက်တာ ဒီဆူစာအား ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ် အတွင်း နန်းတော်ထဲမှထွက်ရန် နောက်မည်သည့်အခါမျှ ရတနာဂီရီသို့ လာရောက်ခြင်းမပြုရန် အမိန့်ထုတ်လိုက်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

“ရှန်ကာပါဝါ၏ အဆိုအရ ဂိုအာနယ်သား ဆရာဝန်မှာ လူကောင်းမဟုတ်ဟု အဆို ရှိသည်” ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးခဲ့သည်။

ယင်းတို့မှာ သီပေါမင်းအား ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးတမ်းစဉ်လာများနှင့်အညီ သင်္ကြိုဟ်ခြင်းမပြု ဟူသော သီပေါမင်းအနွယ်တော်များ၏ စွပ်စွဲချက်နှင့် သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်း၏ တင်ပြချက်တို့ ဖြစ်သည်။

Ref: Deposed King Thibaw of Burma in India, 1885-1916 by W.S Desal.

တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညှင်းဆော်တော့

သီပေါမင်း နတ်ရွာစံသည့်အခါတွင် သူ့မိသားစုကို မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ခွင့်ပေးမည်လော ဆိုသည့် ပြဿနာ ပေါ်လာသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး ဓုဖုရားလတ်သည် မိမိတိုင်းပြည်သို့ ပြန်ချင်ပုံရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအချိန်က ဥရောပတွင် (ပထမကမ္ဘာစစ်) ဖြစ်နေသဖြင့် မြန်မာအစိုးရက သူ့အား စစ်ပြီးသည် အထိ ရတနာဂီရိတွင် ဆက်လက်ထားရန် အဆိုပြုသည်။ မြန်မာပြည်သို့ သူပြန်ရောက်လျှင် မြန်မာအမျိုးသားတို့ ဆူဆူပူပူ၊ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်လာမည်ကိုလည်း စိုးရိမ်ရသေးသည်။ အကယ်၍ စစ်ပြီးသဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လာသည်တိုင် အထက်မြန်မာပြည်သို့ သွားခွင့် မပြုရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ဓုဖုရားလတ်၏ ပင်စင်လစာကိုလည်း စဉ်းစားလာခဲ့ရသည်။ ဓုဖုရားလတ်၏ လစာငွေနှင့် နန်းတော်အဆောက်အဦ သုံးငွေများကို လျှော့ချရန် အစိုးရက ဆုံးဖြတ်သည်။ ၁၉၁၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ ၁၉၁၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့ အထိ ဓုဖုရားလတ်အား ပုံမှန်အသုံးစရိတ်အဖြစ် ငွေ ၂၃,၈၇၅ ကျပ် ပေးခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ပွဲတော်များအတွက် အသုံးစရိတ်အဖြစ် ကျပ်ငွေ ၅,၀၀၀၊ ဓုဖုရားငယ်နှင့် သီပေါမင်း၏ နတ်ရွာစံ နှစ်ပတ်လည်အတွက် သုံးငွေအဖြစ် ကျပ်ငွေ ၂,၀၀၀၊ သမီးတော်များအတွက် ကျပ်ငွေ ၁,၀၀၀ တို့ ပြစ်သည်။ ဒုတိယသမီးတော်သို့ ခွင့်ပြုငွေမှာ ၁၉၁၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့မှ ၁၉၁၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်အထိ ကျပ်ငွေ ၁၁,၃၂၁ ကျပ်၊ ၆ ပဲ၊ ၁၀ ပိုင် ဖြစ်ပြီး တစ်လလျှင် ကျပ်ငွေ ၁,၀၀၀ နှုန်းဖြင့် ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနှစ်အတွင်းတွင် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်ပေးရသည့် ခွင့်ပြုငွေများလည်း ရှိသေးသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

► ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်သည် လစဉ်ထောက်ပံ့ငွေ ၆,၀၀၀ မှ ၆၀၀ ကို သူ့ကိုယ်ပိုင် အသုံးစရိတ်ယူပြီး "အမျိုးကို(သူ့အထင်၌) ပြန်မာပြည်သို့ ပြန်ပို့သည် ထင်ရကြောင်း"ဖြင့် ကော်လိပ်တော်အရာရှိက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်အတွက် ရှားပါးစရိတ်အဖြစ် ကျပ်ငွေ ၇,၀၀၀၊ ဈာပနစရိတ်အဖြစ် ကျပ်ငွေ ၁၅၀၀၀၊ ဒုတိယသမီးတော် လက်ထပ်မင်္ဂလာအတွက် ကျပ်ငွေ ၅,၀၀၀၊ ပြန်မာပြည် သို့ပြန်သော ဧည့်သည်များ၏ စရိတ်နှင့် မိတာရန်တွင် တတိယသမီးတော် သွားရောက်နေထိုင် သည့် စရိတ် စသည်ဖြင့် စုစုပေါင်းလျှင် ၃၀၁၆၄ ကျပ်၊ ၁၃ ပဲ၊ ၇ ပိုင် ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းသုံးငွေအားလုံးမှာ ၁၁၂၉၄၉ ကျပ်၊ ၁၀ ပဲ၊ ၉ ပိုင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရက ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်၏ ခွင့်ပြုငွေနှင့် နန်းတော် အဆောက်အဦခွင့်ပြုငွေများကို ဖြတ်တောက်ရန် စဉ်းစားလာခဲ့သည်။ ယခင်ထားရှိခဲ့သော နိုင်ငံရေး အရာရှိ မစ္စတာဟက်ဒ်ကို ရန်ကုန်သို့ ပြန်ပို့လိုက်ရင်း သူ့နေရာတွင် ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ လက်ထောက်အဖြစ် မစ္စတာ ဆပ်ဟားကားကို ခန့်လိုက်သည်။ မစ္စတာဟက်ဒ်၏လစာမှာ တစ်လလျှင် ၆၀၀ ဖြစ်ပြီး မစ္စတာ ဆပ်ဟားကား၏ လစာမှာ တစ်လမှ ၅၀ ဖြစ်သည်။ နန်းတော်အစောင့်များ၏ ဦးရေကိုလည်း လျှော့ချလိုက်သည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်သည် အခြေအခံပျား၊ အိမ်တော်စေများ ကိုလည်း လျှော့ချလိုက်သည်။ ယခင်က ၁၆၁ ယောက်ရှိရာမှ ၇၉ ယောက်သို့ လျှော့ချလိုက် သည်။ ၁၉၁၈ ခု၊ ဇန်နဝါရီ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်၏ လစဉ်ထောက်ပံ့ငွေကို ၁၆၂၅ ကျပ်သို့ လျှော့ချလိုက်သည်။ ပထမ၊ တတိယနှင့် စတုတ္ထသမီးတော်တို့၏ လစဉ် ထောက်ပံ့ငွေကို ၁၂၅ ကျပ်၊ အိမ်ထောင်ပြုပြီးဖြစ်သော ဒုတိယသမီးတော်၏ လစဉ် ထောက်ပံ့ငွေကို ၁၀၀၀ ကျပ်၊ နောင်တွင် ကျပ် ၃၀၀ အထိ လျှော့ချလိုက်သည်။ ဤတွင် မကျေနပ်သံများ၊ ကန့်ကွက်သံများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။

အမှန်အားဖြင့် အိမ်တော်တွင် အိမ်စေတွေ၊ အခြေအခံတွေ တစ်လှေကြီးနှင့်ဆိုလျှင် ထိုလစာငွေသည် လုံလောက်ခြင်းမရှိ။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ လစာ ငွေများကို ပြန်လည်တိုးမြှင့်လိုက်သည်။ ဤတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာလတ်က ကျပ်ငွေ ၂,၀၀၀၊ သမီးတော် သုံးဦးက တစ်ယောက်လျှင် ကျပ်ငွေ ၁၅၀ စီ ရရှိကြသည်။ ထို့ပြင် ပွဲတော်မျှော်ခန်းငွေများအဖြစ် တစ်နှစ်ကို ၆,၀၀၀ အပြင် အထွေထွေသုံးစရိတ်အဖြစ် ကျပ်ငွေ ၄,၀၀၀ ရရှိသေးသည်။ သီပေါမင်း ရှိစဉ်ကမှ ပွဲတော်မျှော်ခန်း သုံးစရိတ်မှာ တစ်နှစ်ကို ၁၅,၅၀၀ ရရှိခဲ့သည်။ ယင်းသို့ထောက်ပံ့ငွေ တိုးမြှင့်ခဲ့ခြင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာလတ် စိတ်ထိခိုက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘုံဘေးဘုရင်ခံထံ ပြင်းပြင်းထန်ထန် စာရေးသောကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်က ဖော်ပြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

စုပုရားလတ်၏ မှာကြားလွှာ၌ ထောက်ပံ့ငွေများပေးပုံကို အစချီ၍ဖော်ပြကာ ထောက်ပံ့ငွေများ လျှော့ချခြင်းသည် ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့်လည်းကောင်း၊ တရားမျှတမှုနှင့်လည်းကောင်း ညီညွတ်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ ယခင်က မိမိတို့ ခံစားခဲ့ရသည့် သက်သာချောင်ဖို့မှု ကလေးကိုပင် ခံစားခွင့် မရှိတော့သည့်သဘော ပြစ်လျက်ရှိသည်။ ကျွန်ုပ်၏ကြင်ယာတော် နတ်ရွာခံသဖြင့် ကျွန်ုပ်အဖို့ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်နစ်နာနေချိန်၌ ယခုကဲ့သို့ ထောက်ပံ့ငွေကို လျှော့ချလိုက်ခြင်း ပြစ်ပါသည်။ ထောက်ပံ့ငွေမှာ ယခင် ကျပ်ငွေ ၅,၅၀၀ ကျပ်မှ ကျပ်ငွေ ၁၆၂၅ သို့ လျှော့ချလိုက်ခြင်းဖြစ်ရာ ယင်းမှာ ယခင်ထောက်ပံ့ငွေ၏ သုံးပုံတစ်ပုံထက်ပင် လျော့နည်းနေသေးကြောင်း"ဖြင့် စာတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် စာတွင် ဆက်လက်ဖော်ပြ ထားရာ၌ ယခုကဲ့သို့ ထောက်ပံ့ငွေများကို လျှော့မချမီ "ကျွန်ုပ်တို့အနေနှင့် ပြောဆိုစရာ ရှိသည်တို့ကို ပြောဆိုရန် ခွင့်ပြုခြင်းမရှိခဲ့။ အကယ်၍ ကျွန်ုပ်တို့ဘက်မှ တင်ပြချက်တို့ကို ကြားနာခဲ့ရသည်ဆိုလျှင် အသင်ကဲ့သို့ ကြင်နာသနားတတ်၍ စာနာစိတ်ရှိသည့် ဘုရင်ခံတစ်ဦး ခေါင်းဆောင်သည် အစိုးရအဖွဲ့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ထောက်ပံ့ငွေများကို ထိုမျှသော အတိုင်း အတာအထိ လျှော့ချလိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်ုပ်တို့၏ကံကြမ္မာမှာ ယခုပင်လျှင် တော်တော် ဆိုးရွားလျက် ရှိနေပါပြီ။ ကျွန်ုပ်တို့ အိမ်တွင်းရေးတွင် မည်မျှ သောကာ၊ ဒုက္ခ ရောက်ရသည် တို့ကို ဤနေရာတွင် ဖော်ပြရလျှင် ရှည်လျားနေပါလိမ့်မည်။ ကျွန်ုပ်၏ကြင်ယာတော် ဘုရင် မင်းပြတ်သည် ထိုသောကများ မိစီးမှုကြောင့် ကံတော်ကုန်ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပြောလျှင် လုံလောက်လိမ့်မည် ထင်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့မှာ အမိတိုင်းပြည်မှ ခွဲခွာထားခြင်း ခံရပြီးနောက် ကျွန်ုပ်တို့ လုံးဝသိကျွမ်းခြင်းမရှိသော နယ်မြေတစ်ခုတွင် အကျဉ်းချခံထားကြရပါသည်။ ယခုအချိန်၌ ကျွန်ုပ်တို့မှာ ကူညီမည့် ဆွေမျိုးသားချင်း မရှိ။ မိတ်ဆွေလည်း မရှိသော အမျိုးသမီးများအဖြစ်သို့ ရောက်နေကြပါပြီ။ ကျွန်ုပ်တို့တွင် အခြားသောဝင်ငွေ၊ အခြားသော လုပ်ငန်းလည်း မရှိကြပါ။ အချုပ်အားဖြင့် ကံမကောင်း အကြောင်းမလှသော ကျွန်ုပ်တို့ အမျိုးသမီးတစ်သိုက်အား သင်၏ သနားကြင်နာမှုနှင့် စာနာထောက်ထားမှုတို့ကိုပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံလိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အဖို့ သင်၏ကြင်နာမှုနှင့် စာနာထောက်ထားမှုသာလျှင် ဤကမ္ဘာလောကကြီးတွင် တစ်ခုတည်းသော အထောက်အကူ ဖြစ်ပါတော့သည်"ဟူ၍ ဖော်ပြ ထားပါသည်။

သီပေါမင်းကဲ့သို့ပင် စုပုရားလတ်သည်လည်း အသုံးအခွဲလက်မှာလူ ဖြစ်သည်။ စုပုရား လတ်သည် လစဉ်ထောက်ပံ့ငွေ ၆,၀၀၀ ထံမှ ၆၀၀ ကို သူ့ကိုယ်ပိုင် အသုံးစရိတ်အဖြစ်ယူပြီး "အချို့ကို (သူ့အထင်၌) မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ပို့သည် ထင်ရကြောင်း"ဖြင့် ကော်လိပ်တော် အရာရှိက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ ရွေးချယ်ရေးအကျဉ်းချုပ်အတည်း ရှိနေစဉ် ပထမသမီးတော်သည် ၁၉၁၈ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဒုတိယကလေးငယ်ကို မွေးသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ပထမ သမီးငယ် တူတွင်းကို မွေးခဲ့သည်။ ပထမသမီးတော်က သူ့တွင် အကြွေး ၈၀၀ တင်ရှိနေ ကြောင်း၊ မယ်တော်သည် သူ့အား လုံလောက်အောင်ထောက်ပံ့ခြင်း မပြုကြောင်းဖြင့် တိုင်တန်း သည့်အခါတွင် မယ်တော်က မိမိအား ထောက်ပံ့ငွေမှာ လျော့ပေါ့ခြင်းခံရကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အပိုအသုံးစရိတ်များကို ထောက်ပံ့ခြင်း မပြုနိုင်ကြောင်းဖြင့် ချေပသည်။ ဆရာဝန်ကြီး၏ ထောက်ခံချက်ဖြင့် ပထမသမီးတော်အား မီးဖွားစရိတ် ၃၅၅ ကျပ် ထောက်ပံ့သည်။ ကလေးမှာ တစ်လသားအရွယ်တွင် ဆုံးပါးသွားခဲ့သည်။

ကောလိပ်တော်အရာရှိက ဘုံဘောအစိုးရထံသို့ အစီရင်ခံစာ တင်ရာ၌ တတိယသမီး တော်သည် မကြာမြင့်မီအတွင်း ဦးနှောက်ပျက်သွားနိုင်စရာ အကြောင်းရှိကြောင်း၊ ပထမ သမီးတော်မှာ ရသည့်ထောက်ပံ့ငွေများကို အစေခံများအား ခွဲဝေပေးနေကြောင်း၊ ယင်းမှာ သူ့ကလေးငယ်နှစ်ဦး၏ ဖခင်ထံ ထောက်ပံ့သည်ဟု ထင်ရကြောင်း၊ စတုတ္ထသမီးတော်မှာ သူ၏ ထောက်ပံ့စရိတ်များကို သူ့ဘာသာသူ သိမ်းဆည်းထားကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။ ခပ်စောစောပိုင်းက ဘုံဘောအစိုးရက အိန္ဒိယဗဟိုအစိုးရသို့ တင်ပြရာ၌ "စတုတ္ထသမီးတော်သည် ပိုက်ဆံ အမြောက်အမြားကို စုဆောင်းလျက်ရှိကြောင်း၊ မိသားစု ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စများကိုလည်း သူပင် စီမံခန့်ခွဲနေကြောင်း၊ ထို့ပြင် စတုတ္ထသမီးတော်သည် အန္တရာယ်များသည့် အကြံသမား တစ်ဦးဟု ယူဆရကြောင်း၊ ပိုလျှံသော ပိုက်ဆံများကို မလျော်ကန်သော ရည်ရွယ်ချက်များ အတွက် အသုံးပြုလာနိုင်ကြောင်း"ဖြင့် သတိပေးထားသည်။

၁၉၁၈ ခု၊ နှစ်လယ်လောက်တွင်မူ အိမ်စေ တော်တော်များများမှာ လခ အပြည့်အဝ မရကြသည့် ကြေးငွေပေါင်းမှာ ကျပ်ငွေ ၂၉,၁၂၂ ပြစ်ပြီး သီပေါမင်းသည်လည်း သူ့အစေတော် များကို လခမှန်မှန် မပေးခဲ့ဟု ဖော်ပြသည်။ သို့ရာတွင် ပွဲတော်နေ့များတွင် အစေတော်များအား အစားအသောက် အဝတ်အထည်နှင့် အခြားသောလက်ဆောင်များ ချီးမြှင့်လေ့ရှိသဖြင့် အစေတော်များကလည်း ကျေနပ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် စုပုရားလတ်၏ထောက်ပံ့ငွေ လျော့သွား သည့်အခါတွင် လက်ဆောင်ပဏ္ဍာများ၊ ဆုများ မပေးနိုင်တော့သည့်အတွက် အစေတော်များ ကလည်း မကျေနပ် ဖြစ်လာကြသည်။ သူတို့သည် သီပေါမင်းကို တရားခွဲဆိုရန် ကြိုးစားကြ သေးသည့်တိုင် တရားမရုံးများတွင် သီပေါမင်းအား တရားခွဲနိုင်သည့် ဥပဒေ မရှိသဖြင့် အခက်ကြုံကြရသည်။

၁၉၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဂျာမနီတို့ စစ်ရုံး၌ စစ်ကြီး ပြီးသွားသည့်အခါတွင် သီပေါမင်း၏မိသားစုအား ပြန်မပြည်သို့ပို့ရန် ကိစ္စကို စဉ်းစားလာခဲ့သည်။ ဤတွင် သီပေါမင်း

၏မိသားစုနှင့် အိမ်နီးပါးအစိုးရတို့ကြားတွင် ပြဿနာသုံးရပ်ကြောင့် တင်းမာမှု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ ရုပ်ကလာပ်များကိစ္စ၊ နန်းတော်တွင်းရှိ ရွှေပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းများကိစ္စနှင့် မြန်မာပြည်သို့ပြန်ယူနိုင်သော ပစ္စည်းများအရေအတွက် ကိစ္စတို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အနက် ရုပ်ကလာပ်များကိစ္စသည် အပြင်းထန်ဆုံးပြဿနာဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အစိုးရက အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ရုပ်ကလာပ်များကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး အစိုးရက အချက်တစ်ချက်တွင်သာ လိုက်လျောခဲ့သည်။

ဓုပုရားငယ်မှာ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ၎င်း၏ရုပ်ကလာပ်ကို အလုံ ပိတ်ထားသော သံဖြူတလားထဲတွင် မီးသွေး၊ ပရုတ်တို့ဖြင့် သိပ်ကာ ထည့်ထားခဲ့သည်။ ထိုသံဖြူတလားကို သစ်သားခေါင်းထဲတွင် ထည့်ထားခဲ့သည်။ သီပေါမင်း၏ ရုပ်ကလာပ်ကိုလည်း ထိုနည်းအတိုင်း ထားခဲ့သည်။ ထိုရုပ်ကလာပ်နှစ်ခုကို ၁၉၁၉ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဝုသွင်းသင်္ဂြိုဟ်သည့်အထိ နန်းတော်ထဲတွင် ထားရှိခဲ့သည်။ ထိုရုပ်ကလာပ်နှစ်ခုကို သီပေါမိသားစု ရတနာဂီရိမှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် မထွက်ခွာမီ ၁၉၁၉ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ဓုပုရားလတ်နှင့် သမီးတော်များရှေ့မှောက်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးတစ်ပါးက ဗုဒ္ဓဘာသာ အခမ်းအနားဖြင့် ဝုသွင်းရန် အစိုးရက ဆုံးဖြတ်သည်။ ဝုသွင်းခြင်းမပြုမီ သက်သေများရှေ့တွင် ခေါင်းများကို ဖွင့်ကြည့်ရန်ဖြစ်သည်။ သက်သေများက ကွယ်လွန်သူတို့အစစ်အမှန် ဟုတ်၊မဟုတ်ကို စစ်ဆေးအတည်ပြုရန်နှင့် ရုပ်ကလာပ်များသည် ခေါင်းထဲတွင် ရှိသည်ဟု ဓာဖြင့်ရေး၍ ထောက်ခံအတည်ပြုရန် ဖြစ်သည်။ သဘောမှာ သီပေါမင်း၏ ရုပ်ကလာပ်၊ သို့မဟုတ် ရုပ်ကလာပ် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို မြန်မာပြည်သို့ ယူဆောင်ခြင်း မပြုရန်၊ လွတ်လပ်ရေးကို လှုံ့ဆော်သည့် အထိမ်းအမှတ်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးမချနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ရင်း ဖြစ်သည်။ ဓုပုရားလတ်က ထိုရုပ်ကလာပ်များကို မိမိနှင့်အတူ မြန်မာပြည်သို့ သယ်ဆောင်ခွင့်မပြုလျှင် ရတနာဂီရိမှ ထွက်ခွာခြင်း မပြုနိုင်ဟု ထုတ်ဖော်ကြေညာသည်။

ဤတွင် တင်းမာမှု ကြီးထွားလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၁၉ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၈ ရက်နေ့၌ လက်ထောက်ကော်လိပ်တော်မင်းကြီးသည် အစိုးရထံမှ ညွှန်ကြားချက်တစ်စောင်ကို ရရှိခဲ့သည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်၌ ရုပ်ကလာပ်များကို စစ်ဆေးရမည်။ ထို့နောက် မိသားစုကို ရတနာဂီရိမှ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ထွက်ခွာစေရမည်ဟု ပါရှိသည်။ ဤတွင် ကော်လိပ်တော်အရာရှိ ဘရင်ဒန်က သီပေါမိသားစုသည် အစိုးရအမိန့်အရ ယခုလကုန်၊ သို့မဟုတ် မတ်လဆန်းတွင် ရတနာဂီရိမှ ထွက်ခွာရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် စတုတ္ထသမီးတော်ထံ ဓာရေးအကြောင်းကြားသည်။

“ကန့်ကွက်ခြင်း မပြုစေလိုပါ။ မတတ်နိုင်ပါ။ အသာတကြည် ထွက်ခွာသွားစေလိုပါသည်။ အကယ်၍ ခြင်းဆန်ပါက အတင်းအကျပ် ပို့ဆောင်ရပါလိမ့်မည်”ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဘရင်ဒန်က ဖော်ပြရာ၌ ရုပ်ကလာပ်နှစ်ခုကို စုသွင်းသဖြိုဟ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ စရိတ်အဝဝကို နန်းတော် ပရိဘောဂပစ္စည်းများကို ရောင်းချထုခဲ့၍ ရသည့်ငွေထဲမှ အကုန်အကျခံရမည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ပါရှိသည်။ အကယ်၍ ပေးဆပ်ရန် ငြင်းဆိုခဲ့ပါက သီးသန့်ရန်ပုံငွေထဲမှ ဖြတ်တောက်မည် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ကော်လိပ်တော်အရာရှိက ဆရာဝန်ကြီးကို အကြောင်းကြားရာ၌ ရုပ်ကလာပ်များကို သေချာစွာ စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရုပ်ကလာပ်များထားရာ အခန်းကို ချိပ်ပိတ်ထားပြီး နေ့ရောညပါ အစောင့်ချထားရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရုပ်ကလာပ်များအား ဖွင့်လှစ်စစ်ဆေးသည့် အတွက် သက်ဆိုင်ရာတို့ စိတ်ထိခိုက်ကြမည်ဆိုလျှင် အနည်းဆုံး သီပေါမင်း၏ ရုပ်ကလာပ် ကိုမူ စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဆရာဝန်ကြီးထံ အကြောင်းကြားသည်။

Ref: Deposed King Thibaw of Burma in India, 1885-1916 by W.S Desal.

စုပုဂ္ဂလိက ပြည်တော်ပြန်

သီပေါမင်း၏အလောင်းကို စစ်ဆေးရန် အမိန့်ထွက်လာသည့်အခါ၌ သီပေါမင်း၏မိသားစုသည် မြန်မာပြည်သို့ပြန်ရန် စီစဉ်မှုများကို ခပ်ဆိုင်းဆိုင်းလုပ်ကာ ဆန့်ကျင်သည့်သဘောမျိုးကို ပြလာခဲ့သည်။ စတုတ္ထသမီးတော်မှာ ပို၍ စိတ်လှုပ်ရှားလွှဲကွဲကာ ရုပ်ကလာပ်များမပါဘဲ ရတနာဂီရိမှ ထွက်ခွာမည် မဟုတ်ဟု မယ်တော်က ပြောကြောင်းဖြင့် ကော်လိပ်တော်အရာရှိ ဆပ်ဟပ်ကားကို ပြောသည်။ ထို့ပြင် မိမိတို့သည် ရုပ်ကလာပ်များကို ရတနာဂီရိတွင် ဝုသွင်းမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ ရုပ်ကလာပ်များသည် မိမိတို့မိသားစုပိုင်ပစ္စည်း ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် လည်း ထုတ်ဖော်ကြေညာသည်။ ကော်လိပ်တော်အရာရှိသည် မည်သို့လုပ်ရမည်မသိဘဲ အထက်သို့ အစီရင်ခံသည်။ ဤခေါင်းမာသော အမျိုးသမီးများနှင့် ဆက်ဆံရသည်မှာ အလွန် ခက်သည်ဟုလည်း သူ့အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြသည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် စုပုဂ္ဂလိက ပြည်တော် ကော်လိပ်တော် အရာရှိထံသို့ ကြေးနန်းတစ်စောင် ပေးပို့သည်။ စာထဲတွင် မိမိကြင်ရာတော်၏ တလားကို ဖွင့်လှစ်ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ထားသည်။ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စတုတ္ထသမီးတော်ကလည်း တလားများကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ဘုရင်ခံနှင့် မြန်မာပြည်လက်ထောက်ဘုရင်ခံတို့ထံ ကြေးနန်း ရိုက်၍ အကြောင်းကြားသည်။ ထိုအတောအတွင်း၌ ကော်လိပ်တော်အရာရှိကလည်း လက်ထောက်ကော်လိပ်တော် အရာရှိထံသို့ ကြေးနန်းရိုက်၍ ညွှန်ကြားချက်များ ပေးနေသည်။ ထိုညွှန်ကြားချက်များ၌ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ရုပ်ကလာပ်များကို ဝုသွင်းသဖြိုဟုမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဝုသွင်းအခမ်းအနားသို့ မိသားစုက ပါဝင်ခြင်းမပြုဟု ဖော်ပြထားသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ရုပ်ကလာပ်များကို တိတ်တဆိတ် ပြောင်းရွှေ့ထားခြင်းမပြုနိုင်ရန် လိုအပ်သည့် ပြင်ဆင်မှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ထားရမည်ဟု ညွှန်ကြားသည်။ ထိုအချိန်အတွင်းတွင် ဝူများကိုလည်း ပြီးစီးအောင် ပြင်ဆင်သည်။

ဤအကြောင်းကို သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးသားရာ၌-

“မြန်မာမင်းမျိုးတို့တွင် ရုပ်ကလာပ်များကို မြေအောက်တွင်မြှုပ်သော ထုံးစံ မရှိချေ။ မြေကြီးပေါ်မှ အောက်ခံအုတ်ခုံတွင် ဝူတည်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဝူကို နံရံတက်ပြီး ထိုအပေါ်မှ ဘုရင်၏အမှတ်တံဆိပ် ထွင်းထုထားသည့် မုခ်ခုံးကို ပြုလုပ်သည်။ ထို့နောက်မှ ဝူပေါက်ထဲသို့ တလားကိုသွင်းပြီး ဝူကို ပိတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်”ဟု ရေးခဲ့သည်။

ကော်လံဗီတော်အရာရှိက “မိဖုရားခေါင်ကြီးက တလားကိုပွင့်လှစ်ရန် ငြင်းဆန်နေသည့် အတွက် တလားများကို ချိပ်ပိတ်ကာ နေ့ရောညပါ ရဲ့အစောင့်အရှောက် ချထားရမည်”ဟု လက်ထောက်ကော်လံဗီတော်အရာရှိကို ကြေးနန်းဖြင့် ညွှန်ကြားသည်။ လက်ထောက်ကော်လံဗီတော်အရာရှိအမြင်၌ တလားများကိုစွဲ ပြဿနာပေါ်နေခြင်းမှာ စာပြဿနာမ မခွဲခြိုင်းဘို့လက်ထရုတ် မြှောက်ပေးနေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ သူက မိသားစုကို အစိုးရအမိန့်အား ပီသန်ရန် သွေးထိုးပေးနေသည်ဟု ယူဆသည်။

“သီပေါ၏မိသားစုသည် သဘောတူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဖြစ်စေ တလားများ ယူဆောင်ခြင်းမပြုဘဲ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ထွက်ခွာရမည်” ဟု အကြောင်းကြားသည်။ ထိုအမိန့်ကို လက်ထောက်ကော်လံဗီတော်အရာရှိက သွား၍ အကြောင်းကြားသည့် အခါတွင် “မိမိတို့သည် တလားများမပါဘဲ ရတနာကီရိမှ ထွက်ခွာမည်မဟုတ်ကြောင်း၊ သဖြူဟံသည့် အခမ်းအနားတွင်လည်း ပါဝင်မည်မဟုတ်ကြောင်း”ဖြင့် အကြောင်းပြန်သည်။ စတုတ္ထသမီးတော်မှာမူ စိတ်ဆိုးပြီး မိသားစုပိုင် စာအုပ်စာတမ်းများနှင့် အဝတ်အစားများကို ဖျက်ဆီးပစ်သည်။

“သို့ရာတွင် ရက်အနည်းငယ်ကြာသည့်အခါ၌ စိတ်လှုပ်ရှားမှုများသည် အရှိန် သေသွားခဲ့လေပြီ။ မိသားစုကလည်း ရတနာကီရိမှ ထွက်ခွာသွားရန် သဘောတူကြောင်းကို ပြသလာခဲ့သည်။ မိမိတို့၏အနာဂတ်သည် ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ စိတ်စေတနာအပေါ်တွင် အမှီပြုနေကြောင်းကို သဘောပေါက်လာပုံရသည်”ဟု ဒေဆိုင်းက ရေးသားခဲ့သည်။

နောက်ဆုံး၌ မှန်းထားသည့် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင် မဟုတ်ဘဲ မတ်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် တလားများကို ဝူတစ်ဝူထဲတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထုံးတမ်းစဉ်လာများအရ မြှုပ်နှံခဲ့သည်ဟု သမိုင်းဆရာ ဒေဆိုင်းက ရေးသည်။

ဗုဒ္ဓရာဇာလတ်မှာ သင်္ဂြိုဟ်သည့် အခမ်းအနား သို့ တက်ရောက်ခြင်းမပြု။ သို့ရာတွင် သမီးတော်သုံးပါး တက်ရောက်ကြသည်။ ဝူပေါ်မှ ကျောက်ဖြူသားတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဓာတမ်းရေးထိုးထားသည်။

*In this Tomb
on the 19th March 1919
were deposited the mortal remains of Thibaw
the last King of Upper Burma
who was deposed on the 1st December 1885
and was removed to Ratnagiri
where he died on the
15th December 1916
at the age of 58,
also the remains of
Teik Su Paya Gale
Thibaw's minor Queen
who died in Ratnagiri on the 25th January 1912, aged 50.*

ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ မှတ်တမ်းပါနေ့စွဲနှင့် ဝူပေါ်တွင် ရေးထိုးထားသည့် နေ့စွဲတို့ ကွဲနေသည်။ အစိုးရမှတ်တမ်း၌ ဝူသွင်းသည့်ရက်မှာ မတ်လ ၂၁ ရက်ဟု ပါပြီး ဝူပေါ်တွင် ရေးထိုးထားသည့် နေ့စွဲမှာ မတ်လ ၁၉ ရက်နေ့ ဖြစ်နေသည်။ ဗုဒ္ဓရာဇာလတ်၏အိမ်တွင် တာဝန်ကျသူ ရှန်ကာပါဝါကမူ မတ်လ ၂၁ ရက်နေ့သည် အမှန်ဖြစ်ကြောင်း၊ မူလက ၁၉ ရက်နေ့တွင် သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ကျောက်ပြားကို ၁၉ ရက်နေ့စွဲ ကြိုတင်ရေးထိုးခြင်း ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အတည်ပြုသည်။ သီပေါမင်း၏ ဝူနှင့်ကပ်လျက် သီးသန့်ဝင်းငယ်ထဲတွင် ပထမသမီးတော်၏ ဝူ ရှိသည်။ ပထမသမီးတော်မှာ ၁၉၄၇ ခုနှစ်က ရတနာဂီရီတွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပထမသမီးတော်၏ ရုပ်ကလာပ်ကိုမူ မီးသင်္ဂြိုဟ်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

► မြန်မာမင်းမျိုးတို့တွင် ရုပ်ကာလာင်များကို မြေအောက်တွင်မြှုပ်သောထုံးစံ မရှိစေ။ မြေကြီးပေါ်မှ အောက်ခံအုတ်ခံတွင် ဂုဏ်ထူးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဂူကို နံရံတက်ပြီး ထိုအပေါ်မှ ဘုရင်၏အမှတ်တံဆိပ် ထွင်းထု ထားသည် မှတ်တိုင်ကို မြေလှုပ်သည်။ ထို့နောက်မှ ဂူပေါက်ထဲသို့ လာလာကို သွင်းပြီး ဂူကို ပိတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

မိသားစုအား မြန်မာပြည်သို့ပြန်ခါနီးတွင် အိန္ဒိယအစိုးရနှင့် အထူးသဖြင့် စတုတ္ထ သမီးတော်တို့ အငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သေးသည်။ စတုတ္ထသမီးတော်က မိမိတို့ ယူဆောင် သွားခြင်းမပြုနိုင်သော နန်းတော်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို ရောင်းချထုခဲ့ပြီး ရငွေများကို ယူသွားချင်သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရက နန်းတော်ထဲတွင် ဝယ်ထားသည့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း မှန်သမျှသည် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ ဝယ်ပေးထားသည့် ပစ္စည်းများဖြစ်သဖြင့် ရောင်းရငွေများကို လည်း သီးသန့်ရန်ပုံငွေတဲသို့ ပြန်ထည့်ရမည်ဟု ဆိုသည်။ မော်တော်ကားနှစ်စင်းနှင့် ဓနုရား တို့ကိုလည်း ယူဆောင်သွားခြင်းမပြုရန် အစိုးရက ကန့်ကွက်သည်။ ရန်ကုန်တွင် ပရိဘောဂတို့ အပြည့်ဆင်ယင်ထားသော အိမ်တစ်ဆောင်ကို စီစဉ်ထားကြောင်း၊ သွားလာရန်အတွက် ဗျူ အမျိုးအစား ကားတစ်စင်းကိုလည်း စီစဉ်ထားကြောင်းဖြင့် အစိုးရက ရှင်းသည်။ လှည်း ဆယ့်ငါးစီးတိုက်ပစ္စည်းများနှင့် ခွေးများကိုလည်း ယူသွားချင်သည်။ အစိုးရနှင့် စေ့စပ်သည့် အခါတွင် လှည်းဆယ်တစ်စီးတိုက်နှင့် ခွေးသုံးကောင် ယူခွင့်ရသည်။ ကော်လိပ်တော်အရာရှိ ဘရင်ဒါက သူသည် အစိုးရအမှုထမ်းတစ်ဦးဖြစ်ပြီး အစိုးရအမိန့်အတိုင်း လုပ်ရမည်သာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုကာ ထိုသို့ပြောဆိုဆွေးနွေးနေစဉ် စတုတ္ထသမီးတော်၏ကျောကို ခင်မင်စွာ (လှကြီးမိဘသဖွယ်) ပုတ်သည်။ သူ့အပြုအမူကြောင့် စတုတ္ထသမီးတော် စိတ်ဆိုးသည်။

၁၉၁၉ ခု ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင် သီပေါမင်း၏မိသားစုသည် ရတနာဂီရိမှ သင်္ဘောဖြင့် ထွက်လာခဲ့သည်။ အိမ်တော်အဖွဲ့ဝင် ၂၂ ဦး ပါသည်။ ယင်းတို့အထဲတွင် စုပုရားလတ်၊ သမီးတော်သုံးပါး၊ မြေးအကြီး တူတူး၊ စုပုရားလတ်၏အဖျိုတော် မစွခန်းရှေ့၊ မြန်မာဝန်ထောက်တစ်ဦး ရှန်ကာပါဝါ အပါအဝင် အစေတော်ကိုးယောက်တို့ဖြစ်ပြီး အစိုးရ ဘက်မှ ရာဇဝတ်ဝန်နှင့် အစောင့်ငါးယောက်တို့ လိုက်ပါလာခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် ဘုံဆာမြို့၊ တပ်ဖွဲ့မဟားဟိုတယ်တွင် တည်းခိုသည်။ ဧပြီလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် မီးရထားဖြင့် ကာလကတ္တား သို့ ထွက်လာပြီး ဂရင်းဟိုတယ်တွင် တည်းသည်။ ဧပြီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် အာရန်ကိုလာ သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်ခဲ့သည်။

“ကာလကတ္တားတွင်ရှိနေစဉ် ဒုတိယသမီးတော်က စုပုရားလတ်ကို လာတွေ့သည်။ သို့ရာတွင် စုပုရားလတ်က လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်းမပြု။ တတိယသမီးတော်မှာ အာရုံကြော

အားနည်းသောရောဂါကြောင့် မကြာခဏ ဆူပူပိုပိုတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှားစရာ၊ ထိတ်လန့်စရာတို့ကိုတွေ့လျှင် ပြစ်တတ်သည်။ ဧပြီလ ၁၅ ရက်နေ့က ဒုတိယသမီးတော် လာတွေ့သည့်အခါတွင် တတိယသမီးတော်သည် အော်ဟစ်သောင်းကျန်းနေသည်။ နာရီဝက် ခန့်ကြာမှ ငြိမ်သက်သွားသည်။ ဒုတိယသမီးတော်၏ကြင်ရာတော် ခင်မောင်လတ်သည် အရဲရွန့်ကာ စုပုရားလတ်၏ အခန်းထဲသို့ ဝင်သွားရာ စုပုရားလတ်က အော်ဟစ်မောင်းထုတ် သဖြင့် ပြန်ထွက်သွားခဲ့ရသည်။ မိသားစုသည် ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်သို့ရောက်ရှိပြီး ချာချီလမ်း (ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း) အမှတ် ၂၃ တွင် နေထိုင်သည်။ သူတို့ နေထိုင်ရေး အတွက် ရန်ကုန်ပုလိပ်မင်းကြီးက တာဝန်ယူရသည်။

ရန်ကုန်သို့ မိသားစု ရောက်ရှိလာသည့်အခါ၌ သီးသန့်ရန်ပုံငွေလက်ကျန်မှာ ရွာပီးငွေ ၃၉,၀၀၀ တစ်ဝိုက်လောက်သာ ကျန်တော့သည်။

သီပေါမင်း ရတနာဂီရီတွင် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရစဉ်က ထိန်းသိမ်းရေးတာဝန်ခံတွေ အများ အပြားရှိခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အရ အိန္ဒိယပြည်ကို ခွဲကပ်ပိုင်းခေါ် ဘုရင်ခံချုပ်က အုပ်ချုပ်သည်။ သူ့အောက်တွင် ဂါဇာများခေါ် ပြည်နယ်ဆိုင်ရာ ဘုရင်ခံများက အုပ်ချုပ်သည်။ သူတို့အောက်တွင် ကော်မရှင်နာခေါ် ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးများက အုပ်ချုပ်သည်။ သီပေါမင်းအား ထိန်းသိမ်းသည့်ကိစ္စ၌ ထိန်းသိမ်းရေးတာဝန်ခံများကို အဆင့်လိုက်ခတ်ပြရလျှင် အိန္ဒိယပြည်ကိုအုပ်ချုပ်သည့် အိန္ဒိယပြည် ဘုရင်ခံချုပ်၊ ထို့နောက် ဘုံဘောပြည်နယ် ဘုရင်ခံနှင့် ဘုံဘောပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတိုင်း ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးတို့ ပြစ်ကြသည်။

သီပေါမင်းကို ထိန်းသိမ်းသူများ

သူတို့သုံးဦးမှာ အဝေးရောက်ထိန်းသိမ်းရေး တာဝန်ခံများ ဖြစ်ကြသည်။

အနီးကပ်အုပ်ချုပ်သူများအနက် အာဇာနည်အပိုင်ဆုံးမှာ ရတနာဂီရိကောလိပ်တော်အရာရှိ ဖြစ်သည်။ ကောလိပ်တော်အရာရှိ ဆိုသည်မှာ ဗြိတိသျှတို့၏ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံအရ သိုင်စီအက်စ် ခေါ် အိန္ဒိယ ပဋိညာဉ်ခံ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ဒီဇင်ဘာ(ခရိုင်)တစ်ခုတွင် အကြီးအကဲ ဖြစ်သည်။ သူ့တာဝန်မှာ ဒီဇင်ဘာအတွင်း အခွန်အကောက်များ ကောက်ခံရန်နှင့် တရားသူကြီး အာဇာနည်များအရ တရားစီရင်ရန် ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းအား ထိန်းသိမ်းရေးကိစ္စ၌ ရတနာဂီရိကောလိပ်တော်အရာရှိသည် အာဇာနည် အပိုင်ဆုံး ဖြစ်သည်။ သူ့လက်အောက်တွင် ပုလိပ်အရာရှိ ရှိသည်။ (သူ့ကို နိုင်ငံရေးအရာရှိဟု လည်း ခေါ်သည်။) ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ပုလိပ်အရာရှိကို ဘာကြောင့် နိုင်ငံရေးအရာရှိခေါ်မုန်း မသိပါ။ သီပေါမင်းကိုထိန်းသိမ်းသည့် အနီးကပ်ပုလိပ်အရာရှိမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဝန်ထမ်း မဟုတ်ဘဲ မြန်မာပြည်အစိုးရ၏ ဝန်ထမ်းဖြစ်သည်။ ပုလိပ်အရာရှိသည် မြန်မာစာနှင့် စကားကို ကောင်းစွာ တတ်ကျွမ်းရသည်။ နန်းကျဘုရင်မိသားစုနှင့် နီးကပ်စွာ နေရသည်။

သမိုင်းဆရာဒေဆိုင်၏ ဖော်ပြချက်အရ သီပေါမင်း ရတနာဂီရိကောလိပ်တော် အဝေးရောက် ထိန်းသိမ်းသူများဖြစ်သည့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် အစဉ်အဆက်မှာ ခုနစ်ဦးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ လောဘ်ဒပ်ဖရင်(၁၈၈၄-၁၈၈၉)၊ လောဘ်လင်းဇင်(၁၈၉၉-၁၈၉၄)၊ လောဘ်အယ်လဂျင် (၁၈၉၄-၁၈၉၉)၊ လောဘ်ကာစုန်(၁၈၉၉-၁၉၀၅)၊ လောဘ်မင်တို(၁၉၀၅-၁၉၁၀)၊ လောဘ် ဟားဒင်း (၁၉၁၀-၁၉၁၆) နှင့် လောဘ်ချမ်းစဟော (၁၉၁၆-၁၉၂၁)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

လောဘ်အယ်လဂျင်လက်ထက်တွင် သီပေါမင်းသည် ကိုယ်ပိုင်ခံအိမ်နှင့် နေခွင့်ရခဲ့ပြီး ထောက်ပံ့စရိတ်ကို တစ်နှစ်လျှင် ဇူပီးငွေ ၁၀၀,၀၀၀ အထိ တိုးရခဲ့သည်။ လောဘ်မင်တို၏

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

လက်ထက်တွင် သီပေါမင်းအတွက် နန်းတော်တစ်ဆောင် ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သည်။ လောဘီ
ဟားဝင်းလက်ထက်တွင် ထောက်ပံ့စရိတ် ပိုမိုပေးရန်နှင့် မိမိအား ‘အရှင်မင်းမြတ်’ဟု
ခေါ်ဝေါ်သုံးခွဲရန် သီပေါမင်း၏မှာကြားလွှာကို ပယ်ချခဲ့သည်။ လောဘီဆွမ်းစပေ့၏ လက်ထက်
တွင် သီပေါမင်း၏ နောက်ဆုံးထွက်သက်ကို ထုတ်ခဲ့သည်။ ထိုဘုရင်ခံချုပ်များအနက်
မည်သူမျှ သီပေါမင်းအား သွားရောက်တွေ့ဆုံခြင်း မပြုကြ။ သီပေါမင်းကိုလည်း အစိုးရဆိုင်ရာ
နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အခမ်းအနားများသို့ ဖိတ်ကြားခြင်း မပြုပူးခဲ့။

သီပေါမင်းကို ထိန်းသိမ်းထားစဉ် ထိန်းသိမ်းရေးတာဝန်ခံများအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည့်
ဘုံဘောပြည်နယ် ဘုရင်ခံများမှာလည်း ခုနှစ်ဦး ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ လောဘီရီအေ (၁၈၈၅-
၁၈၉၀)၊ လောဘီဟဲရစ်(၁၈၉၀-၁၈၉၅)၊ လောဘီဆင်းဒတ်စ်(၁၈၉၅-၁၉၀၀)၊ လောဘီကျော်သိ
ကုတ် (၁၉၀၀-၁၉၀၃)၊ လောဘီလာမင်တန်(၁၉၀၃-၁၉၀၇)၊ ဆာကျောကလာပ်(၁၉၀၇-
၁၉၁၃)၊ လောဘီဝယ်လင်တန်(၁၉၁၃-၁၉၁၉)တို့ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုအထဲမှ ဘုရင်ခံ လောဘီလာ
မင်တန် တစ်ဦးတည်းသာလျှင် ရတနာဂီရိသို့ ရောက်လာပြီး သီပေါမင်း၏အိမ်မောင်းကို
ကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းပြုသည်။ သီပေါမင်းကလည်း ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏အိမ်တွင် တည်းခို
နေသည့် ဘုံဘောဘုရင်ခံထံ သွားရောက်လည်ပတ်သည်။ သို့ရာတွင် မှတ်တမ်းများထဲတွင်
ယင်းတို့နှစ်ဦး ပြောဆိုသည့်စကားများကို မှတ်သားထားခြင်း မရှိ။

သီပေါမင်း၏ ရတနာဂီရိခံ နှစ်ပေါင်း ၃၁ နှစ်အတွင်း လာရောက်အုပ်ချုပ်သွားသည့်
ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီးပေါင်းမှာ ၁၁ ဦး ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ပရီးပိုတ်(၁၈၈၆-၁၈၈၉)၊
မက္ကင်ဇီ (၁၈၈၉-၁၈၉၀)၊ ဖျူးဂျင်(၁၈၉၁-၁၈၉၆)၊ အက်ဗာင်(၁၈၉၇-၁၉၀၀)၊ ကျွီခိုင်း
(၁၉၀၁-၁၉၀၂)၊ ကင်နဒီ(၁၉၀၂-၁၉၀၄)၊ ဒရူး(၁၉၀၅-၁၉၀၉)၊ ဂစ်(၁၉၀၉-၁၉၁၁)၊
ရက်ပတ်(၁၉၁၂-၁၉၁၄)၊ လော့ရင်စ်(၁၉၁၄-၁၉၁၆)နှင့် မော်ဖို(၁၉၁၆-၁၉၁၉)တို့
ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် နှစ်ဦးမှာ သီပေါဘုရင်ထံ လာရောက်တွေ့ဆုံပူး၍ ပရီးပိုတ်
တစ်ယောက်သာလျှင် သီပေါမင်းနှင့် တိုက်ရိုက် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆက်သွယ်မှု ရှိသည်။

သီပေါမင်း၏ ရတနာဂီရိခံများအတွင်းတွင် အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည့် ကော်လိပ်တော်
အရာရှိများမှာ ၁၅ ဦးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ကန့်(၁၈၈၆-၁၈၉၂)၊ တော့ဘီ(၁၈၉၀-၁၈၉၂)၊
ပိုလင်း (၁၈၉၂-၁၈၉၄)၊ စနိုင်း(၁၈၉၄-၁၈၉၆)၊ ဒရူး(၁၈၉၆-၁၈၉၇)၊ ဘိုမန်ဂျီ(၁၈၉၈-
၁၉၀၁)၊ ကာဘရာဂျီ(၁၉၀၂-၁၉၀၆)၊ မာကိုနီချီ(၁၉၀၆-၁၉၀၉)၊ ဂီရယ်(၁၉၁၀)၊
ဘရန်ဒါ(၁၉၁၁)၊ ကလေတန်(၁၉၁၂)၊ ဘိုးနတ်စ်(၁၉၁၃-၁၉၁၄)၊ ချာကာဘာတီ(၁၉၁၄-
၁၉၁၅)၊ မစတ်(၁၉၁၅- ၁၉၁၆)၊ ဘရန်ဒါ (နောက်တစ်ကြိမ် ၁၉၁၆-၁၉၁၈)နှင့်
ဘရန်ဒန်(၁၉၁၉)တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ထိုအထဲတွင် သီပေါမင်းနှင့် မိသားစုကို စာနာထောက်ထားမှုအပြင်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ကန္တ၊ ဘိုမန်ဂျီ၊ ကာဘရာဂျီ၊ မာကိုနီနီနှင့် ဂိုဂျယ်တို့ ပြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့အနက် တော့ဘိသည် ၁၈၉၀ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းအား အပြစ်ဆိုသည့် စာတစ်စောင်ကို ရေးသားခဲ့ပြီး အောက်တွင် (Your Highness's Sincere Friend)ဟု လက်မှတ်ရေးထိုးသဖြင့် သီပေါမင်းက ထိုသို့ရေးခြင်းသည် မိမိကိုသို့သော ဘုရင်တစ်ဦးအား နှိမ့်ချရာရောက်သည်ဟု ယူဆကာ ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး ကော်လိပ်တော်အရာရှိဖြစ်သည့် ဘရန်ဒန်လက်ထက် တွင် အလောင်းများ ရွှေပြောင်းရေးနှင့်ပတ်သက်၍ သမီးတော်များနှင့် အချင်းများကြသည်။ ယင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းဆရာ ခေဆိုင်က-

“ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် ဘရန်ဒန်သည် သနားကြင်နာမှုကင်းသော ကော်လိပ်တော် အရာရှိတစ်ယောက် ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရော့ရသည်။ သို့ရာတွင် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်သည် တရားရရောက်မည် မဟုတ်ပါ။ ဘရန်ဒန်သည် ကံတော်ကုန်သော ဘုရင်၏ မိသားစုအပေါ် များစွာစာနာထောက်ထားသူ ဖြစ်ပါသည်။ ကံတော်ကုန်သော သီပေါမင်း၏ ရုပ်ကြွင်းတစ်ပိုင်း တစ်စမျှ ရတနာကိမ္မ ရွှေပြောင်းခြင်း မရှိစေရဆိုသည့် အမိန့်ရှိနေသဖြင့် အမိန့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြင့် သူသည် ထိုအမိန့်များကို ကျိုးကြောင်းညီညွတ်စွာ၊ ဖျော့ဖျောင်းစွာ သို့ရာတွင် နိုင်ဟစွာ အကောင်းအထည်ဖော်ရခြင်း ဖြစ်သည်”ဟု ရေးထားသည်။

ထိုအပြစ်အဖျက်များမှအပ အများအားဖြင့် ကော်လိပ်တော်အရာရှိများသည် သီပေါမင်း မိသားစု၏ သက်သာချောင်ချိရေးနှင့် ချောမွေ့အဆင်ပြေရေးတို့အတွက် တတ်နိုင်သမျှ ဂရုစိုက် ကြသည်ဟု သူက ဆက်ရေးခဲ့သည်။

သီပေါမင်းသည် အိန္ဒိယဘုရင်ချုပ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဘုံဘောဘုရင်ခံနှင့်လည်းကောင်း၊ ၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယသို့လာစဉ် ဂျော့ဘုရင်မင်းမြတ်နှင့်လည်းကောင်း တွေ့ဆုံချင်သည်။ ဘုံဘော၊ ကာလကတ္တား စသည့် မြို့များသို့လည်း သွားချင်သည်။ မြို့ကြီးမြကြီးများတွင် နေထိုင်ကာ ချောင်းကွဲသည် ကျွန်းကလေးတစ်ကျွန်းပေါ်တွင် နေရသည့်အခါ၌ ငြီးငွေ့သည်။ စိတ်အနှောင့်အယှက် ဖြစ်ရသည်။

ထို့ကြောင့် သမိုင်းဆရာ ခေဆိုင်က “ပြင်ပလောက ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှု၊ လူမှုရေး အဆက်အသွယ်တို့ကို ပြုလုပ်ခွင့်မရဘဲ ၃၁ နှစ်လုံးလုံး ကျွန်းကလေးပေါ်တွင် အထီးတည်းနေရခြင်းကြောင့် လူ့စိတ်ဓာတ်သည် လေးလံထိုင်းမှိုင်းနေမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ နပိုလီယန်သည် စိန့်ဟယ်လီနာကျွန်းပေါ်တွင် နေခဲ့ရစဉ်က သူ့အနီးပတ်လည်တွင် သူ့ကိုကြည့်လိုသူများ၊ သူ့ကိုစာနာသည့် အပေါင်းအဖော်များ ရှိကြသေးသည်။ သူတို့နှင့် နပိုလီယန် ပြောခဲ့သည့် စကားများကို မှတ်တမ်းတင်ထားမည့်သူတို့ ရှိကြသေးသည်။ သူတို့ မှောက်ဆုံးထွက်သက်ကို

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထုတ်သည့်အခါမှာပင် သူ့အိပ်ရာဘေးတွင် အချို့သူတို့ ရှိနေကြသေးသည်။ ကံမကောင်း အကြောင်းမလှစွာ သီပေါမင်းနှင့် သူ့မိသားစုဝင်တစ်ဦးကမူ ရတနာဂီရိတွင် မည်သည့် မှတ်တမ်း၊ မည်သည့်မှတ်စုမှမကျန် ထားမပစ်ခဲ့ချေ"ဟု ရေးခဲ့သည်။

သီပေါမင်းသည် ပွန်ဒီချယ်ရီညို့ ထွက်ပြေးမည်ကို စိုးရိမ်သည့်အတွက် ဗြိတိသျှအစိုးရ သည် အနီးကပ်၍ ပုလိပ်အစောင့်အရှောက် ပို့ထားသည်။ ယင်းတို့အနက် ပထမဦးဆုံး တာဝန်ကျသူမှာ မြန်မာပုလိပ်အဖွဲ့ လက်ထောက်ပုလိပ်မင်းကြီး ကောက်ခံ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းသည် သူ့အဖြစ်အပျက်များကို ကောက်ခံအား ရင်းရင်းနှီးနှီး ပြောပြတတ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ကောက်ခံကလည်း တနင်္ဂနွေနေ့များမှအပ ကျန်ရက်များတွင် သီပေါမင်းထံ နေ့တိုင်း သွားရောက်လည်ပတ်သည်။

ကောက်ခံနေရာသို့ ဆက်ခံသည့် ပုလိပ်အရာရှိမှာ ဖန်းရှော ဖြစ်သည်။ ဖန်းရှောသည် ရတနာဂီရိရောက် သီပေါမင်းအတွက် ပထမဦးဆုံးသော ပုလိပ်အရာရှိ ဖြစ်သည်။ သူလည်း သီပေါမင်း၏မိသားစုနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် အဆင်ပြေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိဖုရားများနှင့် အစေတော်များ ပြဿနာဖြစ်သည့်အခါ ဝင်ရောက်ဖျန်ဖြေပေးရသူမှာလည်း သူပင် ဖြစ်သည်။ ဖန်းရှောသည် သူ့ရာထူးတွင် ၁၈၈၆ မှ ၁၈၈၈ ခုနှစ်အထိ နှစ်နှစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ဖန်းရှောကို ဆက်ခံသည့် ပုလိပ်အရာရှိမှာ အယ်လဘတ် ဖြစ်သည်။ အယ်လဘတ်သည် 'ဇြောက်နှစ်(၁၈၈၈-၁၈၉၄)၂ နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သူ့လက်ထက်တွင် သီပေါမင်းနှင့် အဆင်မပြေမှုများ မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်တတ်သည်။ ယင်းကို သမိုင်းဆရာက "ကောက်ခံ၊ ဖန်းရှော စသူတို့နှင့် များစွာကွာခြားသည်"ဟု ရေးခဲ့သည်။

ဖန်းရှောနောက် ရောက်လာသည့် ပုလိပ်အရာရှိမှာ ဘာဘာ ဖြစ်သည်။ သူ့ကိုမူ သီပေါမင်းက များစွာသဘောကျသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဘာဘာသည် တစ်နှစ်နှင့် ခုနှစ်လလောက်သာ ကြာသည်။ သူ့နောက်တွင် ဒေတန် ရောက်လာသည်။ ယင်းမှာ ၁၈၉၆ ခုနှစ်ဝါရှိလ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ သီပေါမင်းအတွက် ကိုယ်ပိုင်ခံအိမ်တစ်ဆောင် သတ်သတ်ဆောက်လုပ်ပြီးစီးနေပြီ။ သူ့အိမ်ထောင် ထိန်းသိမ်းအုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကိုလည်း ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရနေပြီ။ ထိုအချိန်၌ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးလည်း ရပြီဖြစ်သည့်အလျောက် သီပေါမင်း၏အန္တရာယ်ကိုလည်း များစွာစိုးရိမ်ခြင်း မရှိတော့ပြီ။

၁၈၉၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ဒေတန် ပြောင်းသွားပြီး ကလောက်တန်ဆိုသူ ရောက် လာသည်။ ထိုအခြေအနေတွင် ပုလိပ်အရာရှိ(နိုင်ငံရေးအရာရှိ)၏ တာဝန်မှာ သိပ်မရှိတော့။ သီပေါမင်း ရတနာဂီရိတွင် ရှိမရှိ စောင့်ကြည့်ရုံ၊ ပြင်ပနှင့် အိမ်တွင်းဆက်ဆံရေးကိစ္စများတွင် လိုအပ်လျှင် အကူအညီပေးရုံ၊ ကော်လိပ်တော်အရာရှိ၏ ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရုံ

လောက်သာ ရှိတော့သည်။ ကလောက်စတန် ပြောင်းသည့်အခါတွင် အစိုးရရိုက် အကုန်အကျ သက်သာစေရန်အတွက် ဥရောပပုလိပ် အင်စပက်တော်ဟစ်ယောက်ကို ခန့်အပ်လိုက်သည်။ အဆင့်မှာ ဂေဇက်ဝင်အရာရှိ မဟုတ်။ ပညာအရည်အချင်းလည်း သိပ်မလို။ လစာလည်း တစ်နှစ်မှ ရူပီ ၃၀၀၀ သာ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအင်စပက်တော်သည် မကြာမီ ပြဿနာ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အခြားမဟုတ်ပါ။ သီပေါမင်းအတွက် ငွေရေးကြေးရေးကိစ္စများတွင် ပါဝင် ပတ်သက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို ရာထူးမှချုကာ နောက်ပိုင်းတွင် ပြောင်းရွှေ့ပစ်ခဲ့ သည်။ ထိုအင်စပက်တော်အမည်မှာ ဝဲယားကလော ဖြစ်သည်။

ဝဲယားကလော ပြောင်းသွားပြီးနောက် ရာဇဝတ်ဝန်ကလေး ကုန်းဘားဆိုသူ ရောက်လာ သည်။ ကုန်းဘားသည် ခုနှစ်နှစ်တိုင်တိုင် တာဝန်ယူသွားခဲ့သည်။ ကုန်းဘားသည် ၁၉၁၀ ခုနှစ် တွင် အငြိမ်းစား ယူသွားသည်။ အိန္ဒိယအစိုးရသည် ဥရောပအမျိုးသားပုလိပ်များကို ခန့်ထား သည့်အတွက် အဆင်မပြေဖြစ်သည်ကို သဘောပေါက်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာ လူမျိုးနှင့် မြန်မာစကားကိုနားလည်သည့် အရာရှိများကိုသာ ခန့်အပ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ထမ်းများကို ပြန်၍ခန့်သည်။

နောက်ခန့်သူမှာ အင်မန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အင်မန်ကို ခန့်အပ်လိုက်သည့်အခါ တွင်လည်း ပြဿနာများမှာ မပြေလည်ခြင်းမရှိ။ သီပေါမင်းနှင့် အင်မန်တို့အကြားတွင် တစ်ဦးကို တစ်ဦး နားမလည်မှုတွေသာ ပေါ်ပေါက်နေခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၁၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလထဲတွင် အင်မန်သည် ရာထူးမှ နှုတ်ထွက်သွားခဲ့သည်။ အင်မန် နှုတ်ထွက်သွားပြီး သည့်နောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ပုလိပ်ဝန်ထမ်းမှ ရာဇဝတ်ဝန် ရူးဆက် ရောက်လာသည်။ ထို့နောက် ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကလေး ဂျိမ်း ရောက်လာခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် တွင် သူ့ကို ရန်ကုန်မှ ချက်ချင်းပြန်ခေါ်ကာ သူ့နေရာတွင် လက်ထောက်အရေးပိုင် ဟက်ကို ပို့လိုက်သည်။ ပုလိပ်အရာရှိများ မရှိသည့်အခါတွင်လည်း ဆရာဝန်ကြီးများက နိုင်ငံရေးအရာရှိ အဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည်။ လုပ်ငန်းမှာ သီပေါမင်းမိသားစုနှင့် ပြင်ပဆက်ဆံမှုများတွင် စကားပြန်အဖြစ် ပါဝင်ခြင်း စသည်တို့လောက်သာ ရှိတော့သည်။ နောက်ပိုင်း သီပေါမင်းတွင် မြန်မာအတွင်းဝန်တစ်ယောက်ရှိသဖြင့် တစ်ကြောင်း၊ သီပေါနှင့် မိသားစုဝင်တော်တော်များများ မှာ ဟိန္ဒူစတန်နီ ဘာသာစကားကို ပြောနိုင်ဆိုနိုင် ဖြစ်လာသည့်အတွက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအရာရှိထားရန် အကြောင်းနည်းပါးလာခဲ့သည်။

ဟက် ပြောင်းရွှေ့ပြီးနောက် နောက်ဆုံးရောက်လာသူမှာ ဆပ်ဟာလကာ ဆိုသူ ဖြစ်သည်။

သူသည် ရတနာဂီရိမှ ကောလိပ်တော်အရာရှိလည်း ဖြစ်သည်။ ဆပ်ဟာလကာမှာ စာနာထောက်ထားသော သဘောထားရှိပြီး ခင်မင်တတ်သည်။ စတုတ္ထသမီးတော်က ဆပ်ဟာလကာ သို့ ပေးသည့်စာတွင် "ချစ်ဇွာသော ဆပ်ဟာလကာ"ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ၁၉၁၉ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့ ရတနာဂီရိမှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထွက်ခါနီးတွင် တတိယ သမီးတော်နှင့် စတုတ္ထသမီးတော် တို့က ရှုရိပိသာဘုရားကျောင်းတွင် ကျင်းပမည့် နှုတ်ဆက်ပွဲသို့ တက်ရောက်ကြသည်။ ထိုပွဲတွင် ဆပ်ဟာလကာလည်း တက်ရောက်သည်။ စတုတ္ထသမီးတော် ၏ စာပြဆရာဖြစ်သော ပူးနား ဆရာဖြစ်သင် ကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ကြီးလည်း တက်ရောက်သည်။ သမီးတော်များက ဖယောင်း တိုင်ပန်းဆွဲကြီး သုံးစုံ၊ မှန်ကြီး သုံးချပ်၊ ကော်ဇော တစ်ချပ် (စုစုပေါင်း ဂွမ်းငွေ ၄၅၀ တန်သည်။) တို့ကို ဘုရားကျောင်းသို့ လှူဒါန်းသည်။

ပူးနား ဆရာဖြစ်သင် ကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးက ထိုသို့ လှူဒါန်းသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်စကား ပြောသည်။

သီပေါဘုရင်၏ အနွယ်တော်များ

သီပေါမင်းတွင် မိဖုရား သုံးပါး ရှိသည်။ ယင်းကိုမှာ ညီအစ်မအရင်းများဖြစ်ကြပြီး မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ သမီးတော်များ ဖြစ်ကြသည့်အတွက် သီပေါမင်းနှင့် အဖေတူ အမေကွဲ တော်စပ်သည်။ သို့ရာတွင် သီပေါဘုရင်တွင် စုဖုရားလတ်မှအပ အခြားမိဖုရားများတွင် သားသမီးမရှိ။ သုံးယောက်မှာ မန္တလေးတွင် မွေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး သားတော်တစ်ပါးနှင့် သမီးတော်နှစ်ပါးဖြစ်သည်။ သားတော်မှာ မြောက်လသားအရွယ်တွင် ကျောက်ရောဂါဖြင့် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ပထမသမီးတော် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ဖုရားကြီးကို ၁၈၈၂ ခုနှစ်တွင် မွေးသည်။ ထိပ်စုမြတ်ဖုရားကြီးတွင် ဒုတိယသမီးတော်ကို ၁၉၁၈ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားပြန်သည်။ ထိုသမီးတော်ကလေးသည် ထိုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ၁၉၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလထဲတွင် ကိုယ်ဝန်သုံးလခန့် ရှိပြန်သည်။ ထိုစဉ်က မိသားစုတစ်ခုလုံး ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့ရန် စီစဉ်နေစဉ် ဖြစ်သည်။ ပထမသမီးတော်သည် ခရီးရှည်ကြီးသွားရမည်ကို စိုးရိမ်သည်။ အစိုးရက သူ့ကို ပင်စင်လစာအဖြစ် ရွမ်းငွေ ၆၀၀ ပေးသည်။ သို့ရာတွင် မကြာခင်မှာပင် ရွမ်း ၂၀၀ သို့ လျှော့ချခဲ့သည်။ ထိုပင်စင်လစာအတိုင်း ကွယ်လွန်ချိန်အထိ ရှိသွားခဲ့သည်။

“ဂျပန်လက်အောက် မြန်မာနိုင်ငံ” ဆိုသည့် စာအုပ်ကို ရေးခဲ့သည့် မေဂျာခရစ်စယန်သည် ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ပထမသမီးတော်ထံ သွားရောက်လည်ပတ်ခဲ့ရာ မာရသီစကားကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြောဆိုနေသံကို ကြားခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ပထမသမီးတော်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို မြန်မာ့သွားတာသာ ဘုန်းတော်ကြီးသုံးပါးရှေ့တွင် မီးသင်္ကြံပုံသည်။ အိန္ဒိယအစိုးရက သူ့ခမည်းတော်၏ ဝုသုခိုင်းအနီးတွင် ဝုတစ်လုံးဆောက်လုပ်ရန် ရွမ်းငွေ ၅,၀၀၀ ထုတ်ပေးသည်။ သို့ရာတွင် သစ်သားသေတ္တာဖြင့် ထည့်ထားသည့် အရိုးပြာများမှာ ယခုတိုင် (၁၉၆၇)အထိ ရတနာဂီရိငွေတိုက်တွင် ရှိနေသေးသည်။ တူတူးက ထိုအရိုးပြာများကို သမိုင်းဝင်ပစ္စည်းအဖြစ် ထည့်သွင်းရန် ဆန္ဒရှိသည်။ တူတူးတွင် သားသမီး(၇)ယောက်နှင့် မြေးများစွာ ရှိသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သူ့ခင်ပွန်းမှာ အစိုးရဌာနတစ်ခုတွင် စက်ပြင်ဆရာ မကြွင်းနှစ်အဖြစ် အလုပ်လုပ်နေသည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာအစိုးရက ရွပီးငွေ ၅,၀၀၀ ထောက်ပံ့ခဲ့သည်။ ယင်းတို့အနက် ကော်လံတော်အရာရှိက တစ်ဝက်ကို သူ့သမီးအကြီးဆုံးသို့ ပေးခဲ့သည်ဟု ပြောသည်။ တူတူးသည် ထိုငွေဖြင့် မြေတစ်ကွက် ဝယ်သော်လည်း အိမ်ဆောက်ရန် ငွေကြေးမရှိ ပြင်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကိုကူညီရန် မြန်မာအစိုးရထံ မေတ္တာရပ်ခံသည်။

“ယခုကဲ့သို့ အရေးကြီးသည့်အချိန်မျိုး၌ ကျွန်ုပ်၏ မိခင်အစိုးရသည် ကျွန်ုပ်အား စွန့်ပစ် ပယ်ထားခြင်း မရှိကြောင်းကို သိရန် လိုပါသည်။ ကျွန်ုပ်သည် မြန်မာဘုရင်မိသားစုမှ ဆင်းသက်လာသော်လည်း တံကုပ်ကလေးဖြင့် နေနေရပါသည်” ဟု သူ့ပန်ကြားလွှာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

ဒုတိယသမီးတော် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ဖုရားလတ်မှာ ၁၈၈၄ ခုနှစ်က မန္တလေးတွင် မွေးခဲ့သည်။ ဒုတိယသမီးတော်နှင့် လတ်သခင်ခေါ ခင်မောင်လတ်တို့ အိမ်ထောင်ကျခဲ့သည့် အကြောင်းကို ယခင်က ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ခင်မောင်လတ်ခမည်းဖခင်မှာ မြန်မာဘုရင် လက်ထက်က အမြောက်တပ် တပ်မှူးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ခင်မောင်လတ်မှာ မြန်မာပြည်ပုလိပ်ဘက် တွင် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အမိန့်ကို ဖိဆန်သဖြင့် အလုပ်မှ ပြုတ်လာခဲ့သည်။ ဒုတိယသမီးတော်နှင့် သူ့ကြင်ယာတော် လတ်သခင်တို့သည် ကာလကတ္တားသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ မက္ကလွိုက်လမ်းတွင် နေထိုင်ကြသည်။ သူမသည် ပင်စင်လစာငွေ တစ်လလျှင် ရွပီးငွေ ၁၀၀၀ ရရှိသည်။ သို့ရာတွင် ကာလကတ္တားသို့အရောက်တွင် ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့ရန်နှင့် ရန်ကုန်ရောက်လျှင် ပင်စင်လစာ ရွပီးငွေ ၃၀၀ ဟူသော ရရှိတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း အကြောင်း ကြားသည်။ ဒုတိယသမီးတော်က ထိုသို့ ပင်စင်လစာငွေ အလျှော့ခံရသဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ မပြန်ရန် ငြင်းဆိုကာ ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် ဘင်္ဂလားပြည်နယ် အာဏာပိုင်များထံ လျှောက်စာ သွင်းကာ သူ့အား ပင်စင်လစာ ရွပီးငွေ ၃၀၀၀ အထိ တိုးမြှင့်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ နောက်ဆုံးတွင် သူ့အား ကာလကတ္တားတွင် နေထိုင်ခွင့်ပြုလိုက်သော်လည်း ပင်စင်လစာကို ၁၉၁၈ ခု မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့မှစ၍ ရွပီး ၃၀၀ သို့ လျှော့ချလိုက်သည်။ ဒုတိယသမီးတော် သည် များစွာစိတ်ဆိုးကာ လစာကိုလက်ခံရန် ငြင်းဆန်သည်။ ၁၉၁၈ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့ ၌ အာဏာပိုင်များထံ စာတစ်စောင်ပေးရာ သူမ၌ ရက်အနည်းငယ်အတွက်သာ နေထိုင် စားသောက်စရိတ် ကျန်တော့ကြောင်း၊ မိမိသည် သည်းခံ၍ စောင့်ဆိုင်းခဲ့ကြောင်း၊ မိမိအား သနားသက်ညှာရန် တောင်းပန်စေခြင်း မပြုလိုကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

“ကျွန်ုပ်မှာ ကောင်းစွာကျန်းမာခြင်း မရှိပါ။ သေလည်း မသေလိုသေးပါ။ အစိုးရသည် စာနာစိတ်နှင့် တရားမျှတစိတ်ကို ထားရှိသင့်ပါသည်” ဟု ရေးသားကာ အစိုးရသည် မိမိ၏ သေမိန့်ကို လက်မှတ်ထိုးရန် ပြင်ဆင်ထားရလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မိမိသည်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ရောဂါဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ငတ်မွတ်ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ မည်သည့်နည်းဖြင့်
သေမည်ကို မသိရသေးကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မိမိအဖို့မူ ပင်စင်လစာတွင် ရှမ်းငွေ ၁၀၀၀
လျှော့သည်ထက် ငတ်မွတ်၍သာသေလိုကြောင်း၊ အိမ်နီးတွင်ရှိသည့် မိတ်ဆွေများက သူ့ကို
ကူညီလိုကြသော်လည်း မိမိအနေဖြင့် သူတို့အကူအညီကို လက်မခံကြောင်းဖြင့် ဖော်ပြထား
သည်။ ပင်စင်လစာကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ဆုံးတွင် မည်သို့လက်ခံကြောင်းကိုမူ မှတ်တမ်း
အထောက်အထား မတွေ့ရ။ ဘင်္ဂလားပြည်နယ်ရှိ စာရင်းစစ်ချုပ်က ၁-၄-၃၆ နေ့မှစ၍
ဒုတိယသမီးတော်အား ပင်စင်လစာငွေ ၇၅၀ ထောက်ပံ့ခဲ့ကြောင်း၊ ထို့နောက် ၇-၈-၃၉
ရက်နေ့မှစ၍ ပင်စင်လစာငွေကို ၆၇၀/၁၂ သို့ လျှော့ချခဲ့ကြောင်း၊ ယင်းတို့အပြင် အိမ်လခနှင့်
အခွန်တော်များအတွက် တစ်လလျှင် ရှမ်း ၂၅၀ ထောက်ပံ့သေးကြောင်းဖြင့် အတည်ပြုသည်။
နောက်ပိုင်း ၁၉၅၀ ခုနှစ်တွင် သူ့ပင်စင်လစာငွေကို လုံးဝရုပ်ဆိုင်းလိုက်သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဒုတိယသမီးတော်နှင့် ကြင်ယာတော်တို့သည် နောက်ပိုင်းတွင် ကာလကတ္တားမှ ကလင်
ပုံသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားကြသည်။ ဒုတိယသမီးတော်တွင် သားသမီးထွန်းကားခြင်း မရှိ။
ကလင်ပုံတွင် နို့နှင့် နို့ချက်လုပ်ငန်းတစ်ခု ရှိသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဒုတိယသမီးတော်သည်
မြန်မာပြည်သို့ တစ်ခါမျှ မြန်မာရောက်တော့။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်
သွားခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

တတိယသမီးတော် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ဖုရားကို ၁၈၉၉ ခုနှစ် မတ်လ ၇ ရက်နေ့
မဒရိပ်မြို့တွင် မွေးဖွားသည်။ တတိယသမီးတော် ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်က မယ်တော်စုဖုရားလတ်
သည် တတိယစစ်ပွဲ လက်နက်ချအညံ့ခံခဲ့ရခြင်း၊ ပြင်နှင့်ခင်ပေးခံရခြင်း စသည့် ကြမ်းတမ်း
ခက်ခဲသော ခရီးကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့်အတွက် တတိယသမီးတော်မှာ အာရုံကြောအားနည်း
သည့် ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ သို့တိုင် တတိယသမီးတော်သည် အသက် ၇၆ နှစ်အထိ
နေသွားကာ ၁၉၆၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ကင်ဆာရောဂါဖြင့် မေမြို့တွင်
ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထဲတွင် သူမအား စမ်းသပ်စစ်ဆေးသည့်
ရတနာကိရိမု ဆရာဝန်ကြီးက သူမတွင် ဟစ္စတီးရီးယားရောဂါရှိကြောင်း၊ အစာအာဟာရ
ဝလင်အောင်လည်း စားသောက်ခြင်းမပြုကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် အားနည်းသည့်ရောဂါနှင့်
အာရုံကြောအားနည်းသည့်ရောဂါများရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း ချွတ်ယွင်းခြင်း
မရှိကြောင်းဖြင့် အစီရင်ခံခဲ့သည်။

တတိယသမီးတော်သည် ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်း၏ ညီတော်တစ်ဦးဖြစ်သူ
မင်းတပ်မင်း(ကနောင်မင်းသား)၏ မြေးတော် သခင်ထိပ်တင်ကိုယ်တော်ကြီးနှင့် ဖုံဖက်သည်။
ကနောင်မင်းသားခေါ် မင်းတပ်မင်းမှာ မင်းတုန်းမင်း အလွန်အားကိုးအားထားပြုသည့် မင်းသား

ဖြစ်သဖြင့် အိမ်ရှေ့အရာ အပ်နှင်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မင်းတုန်းမင်း၏ သားတော်နှစ်ပါး ဖြစ်သည့် မြင်းကွန်းနှင့် မြင်းခုန်တိုင်မင်းသားတို့၏ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။

၁၉၂၈-၂၉ ခုနှစ်များတွင် တတိယသမီးတော်နှင့် ကြင်ယာတော် သခင်ထိပ်တင် ကိုယ်တော်ကြီးတို့ သဘောကွဲကြသဖြင့် အကြင်လင်မယား ကွာရှင်းခဲ့ကြသည်။ ထို့နောက် တတိယသမီးတော်သည် ရှေ့နေတစ်ဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျခဲ့သည်။ (ထိုဒုတိယခင်ပွန်းမှာ ကျပန်ခေတ်အတွင်းက ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။) တတိယသမီးတော်၏သမီးတော် ထိပ်စုကြီး ပုရား(ခ)မင်းသမီး ရိုတာမှာ ခေတ်ပညာတတ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး နောင်တွင် သူမ၏ဝမ်းကွဲ မောင်(စတုတ္ထသမီးတော်၏ သားတော်) တော်ဘုရားနှင့်လက်ထပ်ပြီး သားလေးယောက်နှင့် သမီးနှစ်ယောက် ထွန်းကားသည်။ သူ့ကြင်ယာတော်နှင့် ဦးအောင်စေခေါ် တော်ဘုရားလေး တို့မှာ သီပေါမင်း၏ အနွယ်တော်များထဲတွင် အသက်အကြီးဆုံး ကျန်နေသေးသော အမျိုးသား များဖြစ်သည်။

စတုတ္ထသမီးတော် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ပုရားကလေးကို ၁၈၈၇ ခု ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့ ရတနာဂီရိတွင်မွေးပြီး ၁၉၃၅ ခုတွင် မော်လမြိုင်မြို့တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။ စတုတ္ထသမီးတော် သည် ရဟန်းလူထွက်တစ်ဦးဖြစ်သည့် ဦးနိုင်နှင့် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် အိမ်ထောင်ကျသည်။ စတုတ္ထသမီးတော်မှာ ခမည်းတော် မယ်တော် နှစ်ဦးစလုံးတို့၏ အချစ်တော် ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်း နတ်ရွာစံသည့်အခါ၌ မိမိတို့ပိုင်ပစ္စည်းများကို စတုတ္ထသမီးတော်အား လွှဲပြောင်း ပေးလိုသော ဆန္ဒ သီပေါမင်းတွင် ရှိခဲ့သည်ဟု ဖုရားလတ်က ကြေညာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ကော်လိပ်တော်အရာရှိက သီပေါမင်းတွင် ကျောက်မျက်ရတနာပစ္စည်း များများစားစား မကျန်တော့ကြောင်းဖြင့် အစီရင်ခံသည်။

စတုတ္ထသမီးတော်တွင် သားတော်လေးဦးနှင့် သမီးတော်နှစ်ဦးတို့ ရှိသည်။ သားတော် အကြီး တော်ဘုရားကြီး (မင်းသားဂျော)မှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ကွန်မြူနစ်တို့လက်ချက်ဖြင့် ကျဆုံးသွားခဲ့သည်။ ဒုတိယသားတော်မှာ တော်ဘုရားကြီး(မင်းသားအက်ဒွပ်)မှာ ဝမ်းကွဲညီမ ဖြစ်သူ ထိပ်စုပုရားကြီးနှင့် လက်ဆက်သည်။ တတိယသားတော် တော်ဘုရားငယ် (မင်းသား တဲရင့်စ်)မှာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရခဲ့သည်။ စတုတ္ထသားတော် တော်ဘုရားကလေး (မင်းသားဖရက်ဒရစ်)ခေါ် ဦးအောင်စေမှာ သီပေါမင်းနှင့် ရုပ်ချင်း တော်တော်ဆင်ပြီး ဆွေမျိုး တော်တို့ကိုစွဲများကို ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုနေသူ ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထသမီးတော်၏ သမီးတော်နှစ်ဦးမှာ ထိပ်စုပုရားကြီးခေါ် မင်းသမီးတက်ဆီနှင့် ထိပ်စုပုရားထွေးခေါ် မင်းသမီး မာဂရက်တို့ ဖြစ်သည်။ အားကစားမယ်တစ်ဦးဖြစ်၍ ငယ်စဉ်က ရေကူးချန်ပီယံတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဓုဖုရားလတ်သည် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်လာကာ ချာချီလမ်း (ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း)ရှိ နှစ်ထပ်အိမ်တစ်လုံးတွင် နေထိုင်ပြီး တစ်လလျှင် ပင်စင်လစာ ၄,၀၀၀ ရရှိခဲ့သည်။

ဓုဖုရားလတ်သည် ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်ပြီး ရွှေတိဂုံစေတီတော် တောင်ဘက် ကန်တိုမင်ပန်းခြံ(ဦးဥတ္တမပန်းခြံ)တွင် ပြုတ်နှံသင်္ဂြိုဟ်သည်။ "မန္တလေးတွင် သူတို့ အုပ်စိုးခဲ့ကြသည်"ဆိုသည့် စာအုပ်ကိုရေးသူ ဖူးကားက ဓုဖုရားလတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ရေးခဲ့ရာတွင် "ချုပ်နှောင်ခံရမှုသည်လည်း သူမ၏စိတ်ဓာတ်ကို ချိုးနှိမ်ခြင်းငှာ မတတ်နိုင်"ဟု ရေးခဲ့သည်။

စုပုရားလတ်၏ စိတ္တိ

စုပုရားလတ်၏ အတ္တပ္ပတ္တိနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံခြားသမိုင်းဆရာများကရော၊ မြန်မာသမိုင်းဆရာများကပါ အကျယ်အကျယ် ရေးခဲ့ကြဖူးသည်။ သမိုင်းဆရာတို့၏ ရုပ်တည်ချက်ကိုလိုက်၍ အမြင်လည်း အမျိုးမျိုးကွဲပြားကြသည်။ ယင်းမှာ သဘာဝကျသည်။ ရုပ်တည်ချက်မတူလျှင် အမြင်လည်း မတူနိုင်။ ရှေ့ဘက်မှကြည့်သူ၏ အမြင်နှင့် နောက်ဘက်မှကြည့်သူ၏ အမြင်သည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ တူနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိ။ ရှေ့ဘက်မှကြည့်သူချင်းပင်လျှင် ရှုထောင့်ကို လိုက်၍ ကွဲပြားနိုင်သေးသည်။ တစ်ယောက်၏ ရှုထောင့်၌ မျက်နှာတစ်ခြမ်းသည် မှောင်နေတတ်ပြီး အခြားတစ်ယောက်၏ ရှုထောင့်၌ မျက်နှာတစ်ခြမ်းသည် လင်းနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် သာလျှင် သမိုင်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် သမိုင်းအဖြစ်အပျက်တစ်ရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မကြာခဏ ကွဲလွဲချက်တွေ တွေ့နေရခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ရှုထောင့်၊ တွေးထောင့်၊ ရုပ်တည်ချက်၊ အမြင်၊ နတ်ချက်တို့ မည်မျှ ကွဲလွဲသည်ဖြစ်စေ ခြိမ်းခြောက်ခြင်းအရာကား မပြောင်းလဲပါ။ အမာခံခြိမ်းခြောက်သည် တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

စုပုရားလတ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း ထိုအတိုင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ သမိုင်းဆရာတို့၊ အတ္တပ္ပတ္တိဆရာတို့ ရှုထောင့်ချင်း မည်သို့ကွဲလွဲ စုပုရားလတ်၏ ဘဝတည်းဟူသော ပင်ကိုယ် ခြိမ်းခြောက်မှုမှာ ပြောင်းလဲခြင်း မရှိပါ။

ယနေ့ခေတ်တွင် စိတ္တိ ဆိုသည် စကားလုံး ခေတ်စားနေသည်။ ကာရိုကုလန် ဗိုက်တေး ဆိုသည့် လက်တင်စကားလုံးများကို အတိုကောက်ခေါ်ထားသည့် စကားလုံး ဖြစ်သည်။ "ဘဝဖန်တီးမှု နည်းလမ်း"ဟု တိုက်ရိုက် အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သွယ်ဝိုက်အဓိပ္ပာယ်အရဆိုလျှင် ဘဝလမ်းကြောင်းဟု ဆိုရမည်ထင်သည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ကိုယ်ရေးရာစုဝင်ဟု လွယ်လွယ်ပြောနိုင်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ကျွန်တော်သည် "တောင်သမန်ရွှေအင်းက လေညင်းဆော်တော့"ဆိုသည့် မန္တလေး ခေတ် ဆောင်းပါးရှည်ကြီးကို ရေးရင်း ဇုပုရားလတ်၏ စီဒွီ(ဝါ)ဇုပုရားလတ်၏ ကိုယ်ရေး ရာဇဝင်အကျဉ်းကို စုဆောင်းမိပြီးသား ဖြစ်သွားသည်။ မန္တလေးခေတ်တွင်ရှိခဲ့သော အခြားသော သမိုင်းဝင် ဇာတ်ဆောင်များ၏ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်ကို စုဆောင်းမိသော်လည်း ဇုပုရားလတ်၏ ကိုယ်ရေးရာဇဝင်မှာ အတောက်ပဆုံး၊ ကျွန်တော်အဖို့ စိတ်ဝင်စားစရာအကောင်းဆုံး ဖြစ်နေသည်။

မြန်မာရာဇဝင်တွင် စစ်ကိုင်းမင်းဟု ထင်ရှားခဲ့သည့် ဘကြီးတော်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နု(သီရိပရဝမဟာရာဇိန္ဒာ ရတနာဒေဝီ)သည် ဇုပုရားလတ်၏ ဘွားတော် ဖြစ်သည်။ ဘကြီးတော်နှင့် မယ်နုသမီးတော်မှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ အလယ်နန်းမတော်မိဖုရား ဖြစ်ပြီး သီရိပဝရတိလောက မဟာရတနာဒေဝီဖြစ်ပြီး အလယ်နန်းမတော်ဟု အသိများကြ သည်။ ဆင်ဖြူမရှင်ဟုလည်း ခေါ်ကြသေးသည်။

အလယ်နန်းမတော် ဆင်ဖြူမရှင်၏ သားတော်၊သမီးတော်စာရင်းတွင် သမီးတော် သီရိရတနာ မင်္ဂလာဒေဝီ မိုင်းနောင်မြို့စား (ဇုပုရားကြီး)၊ ညီမတော် ငယ်ကလွန်တစ်ပါး၊ မောင်တော် ရန်အောင်မြင် မြို့စားသည် တစ်ပါး၊ နှမတော် သီရိသုပဘာ ရတနာဒေဝီ (ဇုပုရားလတ်) မြတောင်မြို့ကိုစားသည် တစ်ပါး၊ မောင်တော် ဓန့်ကျီတိုက်ကိုစားသည် တစ်ပါး၊ နှမတော် သီရိသုသိင်္ဂါ ရတနာဒေဝီ(ဇုပုရားလေး) ရမည်းသင်းမြို့စားသည် တစ်ပါးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဇုပုရားလတ်သည် အသက် ၁၉ နှစ်တွင် ရတနာပုံမန္တလေးနေပြည်တော် ဒုတိယနန်းစံ သီပေါဘုရင်၏ မိဖုရားခေါင်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ အသက် ၂၂ နှစ်အရွယ်တွင် မဟေသီအဖြစ် ဘိသိက်ခံရသည်။ အသက် ၂၆ နှစ်အရွယ်တွင် နန်းကျပြီး သီပေါဘုရင်နှင့်အတူ ရတနာဂီရိသို့ အပို့ခံရသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ စည်းစိမ်ကို ၇ နှစ်သာ ခံစားလိုက်ရသည်။ ရတနာဂီရိတွင် နှစ်ပေါင်း ၃၃ နှစ်တိုင်တိုင် အကျယ်ချုပ်ဖြင့် နေခဲ့ရသည်။ ၁၉၁၁ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့ သန်းခေါင်အချိန်တွင် သီပေါဘုရင် နတ်ရွာခံသည်။ ဇုပုရားလတ်သည် အသက် ၅၇ နှစ်အရွယ်တွင် မုဆိုးမဘဝသို့ ရောက်ခဲ့သည်။

ရတနာဂီရိတွင် ခံနေစဉ် လောကခံအမျိုးမျိုးနှင့် ကြုံရသည်။ ဝမ်းသာစရာတွေကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရ၍ ဝမ်းနည်းစရာတွေကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။ ဝမ်းသာစရာမှာ သမီးတော်များ မွေးဖွားခြင်းဖြစ်ပြီး ဝမ်းနည်းစရာမှာ ညီမတော် ဇုပုရားကလေးနှင့် မောင်တော် သီပေါမင်းတို့ ကံတော်ကုန်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဇုပုရားလတ်တွင် သားတော်သမီးတော် ငါးပါးရှိခဲ့ရာ သားတော် နှင့် သမီးတော် နှစ်ပါးကို မန္တလေးတွင် ပွားမြင်ခဲ့သည်။ သားတော်မှာ ငယ်ငယ်ကတည်းက

ကွယ်လွန်သွားခဲ့သဖြင့် ရတနာဂီရိသို့ ပါသည့်အခါတွင် သမီးတော်နှစ်ပါးသာ ပါသွားခဲ့သည်။
ယင်းတို့မှာ ပထမသမီးတော်နှင့် ဒုတိယသမီးတော်တို့ ဖြစ်သည်။ တတိယသမီးတော်နှင့်
စတုတ္ထသမီးတော်တို့ကို ရတနာဂီရိတွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။

ဝမ်းနည်းစရာမှာ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် မိဖုရားတစ်ပါးဖြစ်သည့် ရမည်းသင်းစုဖုရားကလေး
ကံကုန်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်း ဆီးချိုရောဂါဖြင့် ကံကုန်ခဲ့ပြန်သည်။

၁၉၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် သမီးတော်များနှင့်အတူ
ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ ပြည်ထဲရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဌာန၏ ကြီးကြပ်မှု
ဖြင့် ချာချီလမ်း(ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း) အမှတ် ၂၃ စံအိမ်တော်၌ နေရသည်။ ဗြိတိသျှ
အစိုးရက တစ်လလျှင် ပင်စင်ရိက္ခာတော် ကျပ် ၄၀၀၀ ထောက်ပံ့သည်။ သမီးတော်နှစ်ပါး
လက်ထပ်ပြီးသည့် နောက်တွင် မိဖုရားခေါင်ကြီး လစာမှာ ၂၅၀၀ သာ ရတော့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် ရန်ကုန်တွင်နေရသည့် အတောအတွင်းတွင် ပင်စင်
လစာငွေက နည်းပါးသည်။ အိမ်ကျဉ်းဝင်းကျဉ်းတွင် နေရသည်။ အစိုးရနှင့် ဆက်ဆံရာတွင်
တိုက်ရိုက်ဆက်ဆံရာဘဲ ပုလိပ်နှင့်သာ ဆက်ဆံရသည်။ သီပေါမင်းနှင့် ညီမတော် ရမည်းသင်း
စုဖုရားလေး၏ အလောင်းတော်တို့ကို ရန်ကုန်သို့ ယူဆောင်သဖြိုဟ်ခွင့်ကို အစိုးရက ငြင်းပယ်
ထားသည်။ ဤအကြောင်းများကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စိတ်လက်မကြည်မသာ ဖြစ်ဟန်
တူသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို မြန်မာနိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုရေးခေါင်းဆောင်များကလည်း
များစွာ မကျေမနပ် ဖြစ်နေကြသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၄-၂၆ ရက်နေ့များတွင်
ကျင်းပသော ဦးချစ်လှိုင်ကြီးပွဲသည့် သပိတ်မှောက် ရှိစီဘီအေ အသင်းကြီးက မကျေးမြို့တွင်
ကျင်းပသော ယင်း၏ ၁၂ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးတွင် အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်
တောင်းဆိုခဲ့သည်။

“မိဖုရားခေါင်ကြီး ရရှိသည့် လစာရိက္ခာတော်ငွေသည် မလုံလောက်သည့်အပြင်
နေထိုင်ရပုံမှာလည်း ဂုဏ်ကျက်သရေနှင့် မကိုက်သည့်အတွက် မြန်မာပြည်အစိုးရက ထပ်မံ
ဧည့်စား ပြုပြင်ပေးလိုက်သည့်အပြင် လစာငွေ ၅,၀၀၀ ကျပ်ထက်မနည်း ပေးထိုက်ကြောင်း ပြင်
ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ကျန်းမာရေးအတွက် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ရသူမှာ အိန္ဒိယ
ဆေးဝန်ထမ်းအဖွဲ့ဝင် ဒုတိယဒိုလ်မူးကြီး ငွတ် ဖြစ်သည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ၁၂၈၇ ခု
နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့တွင် သက်တော် ၆၆ နှစ် ပြည့်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုမွေးနေ့
အလှူအတွက် ပစ္စည်းများ ဝယ်ခြမ်းပြင်ဆင်နေစဉ် နတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့ (၁၉၂၅ ခုနှစ်
နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့) နံနက် ၇ နာရီ မိနစ် ၅၀ ခန့်တွင် နှလုံးရောဂါဖြင့် ကံတော်

ကုန်ခဲ့သည်။ အလှူတော်အတွက် ဝယ်ခြမ်းထားသည့် ပစ္စည်းများကို စာပြန်ပွဲအတွက် လျှော့နှုန်းလိုက်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ဇုပုရားလတ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းသည် မကြာခဏ ပြောပြ တတ်သည်။ “မိပုရားခေါင်ကြီးက ကိုယ့်လက်အောက်ငယ်သားနဲ့ ဆက်ဆံရာမှာ နူးညံ့ သလောက် အစိုးရနဲ့ဆက်ဆံရာမှာ တင်းမာသကဲ့”ဟူသော စကားကို ဆရာကြီး မကြာခဏ ပြောတတ်သည်။

မိပုရားခေါင်ကြီးအကြောင်းကို ဦးဘသော်(မင်္ဂလာဂေဟာ)နှင့် စာရေးဆရာကြီး စေပယျ တို့က ကိုယ်တိုင် ပူးမြင်တွေ့ခဲ့သည့်အတိုင်း ရေးခဲ့ဖူးသည်။ သူနှင့် မိပုရားခေါင်ကြီး တွေ့ရပုံကို ဦးဘသော်(မင်္ဂလာဂေဟာ)က ဤသို့ ရေးခဲ့သည်။

“တိုက်နန်းတော်ကြီး ဆိုသည်မှာ နှစ်ထပ်တိုက်ခံ ငါးခန်းပတ်လည် နောက်ပေးဆောင် ထပ် ပြစ်ပါသည်။ တိုက်ခံအဆောက်အအုံကြီးမှာ ကုန်းမြေမြင့်ပေါ်တွင် ဆောက်လုပ်ထားပြီး သစ်ပင်ပန်းမာန်တို့ဖြင့် ဝန်းရံထားသဖြင့် လွန်စွာပင် သာယာဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဖြူဖူးမှာလည်း သစ်ပင်ပန်းပင်တို့ နိုက်ပျိုးထားသောကြောင့် သာယာအေးချမ်းလှပါသည်။ များသောအားဖြင့် အင်္ဂလိပ်အရာရှိကြီးများ နေထိုင်ကြသည်ဟု သိရပါသည်။ ထိုနေ့နိုက်တွင်ပင် တိုက်နန်းတော်၏ အနောက်ဆောင်တွင် ရှင်သောင်းထွတ်တင် နန်းမရှင် မိပုရားခေါင်ကြီးဟု တစ်ခါတုန်းက ဘုန်းမီးနေလတောက်ခဲ့သော မိပုရားကြီးကို စတင်တွေ့ရပါသည်။

“မိပုရားခေါင်ကြီးမှာ အသက် ၆၂ နှစ်ခန့် ရှိလိမ့်မည် ထင်ပါသည်။” အရပ်အမောင်း ခပ်ပြတ်ပြတ်၊ မျက်နှာတော်မှာ ပြူဝင်းလှပ တင့်တယ်နေသေးသော်လည်း လောကဓံ၏ ရိုက်ပတ်မှုဒဏ်ကို ခံထားရသဖြင့် အနည်းငယ်ပို၍ ဒိုမင်းရင့်ရော်နေသည်ဟု ထင်မိပါသည်။

စာရေးသူတို့ ဝင်လျှင် ဝင်ချင်း သူ့အပါးတော်တွင် ရှေးမူမပျက် စားနေကြသော ကုလား မြန်မာ မိန်းမ ယောက်ျားအဖို့ကို တွေ့ရပါသည်။ သူတို့သည် စကားတစ်ခွန်းမျှမဆိုဘဲ ငြိမ်သက်၍နေကြပါသည်။ စာရေးသူလည်း ထိုတိုက်ခန်းအတွင်းသို့ ရောက်သည်နှင့် အများ၏ အကဲကိုကြည့်ကာ သူတို့လိုပင် နေရာယူ စားပါတော့သည်။

“မိပုရားခေါင်ကြီးမှာ နံနက်ဆွမ်းလောင်းရန်နှင့် မန္တလေးမှကြွလာသော အာဂန္တု ရဟန်းအား ဆွမ်းကပ်ရန်တို့အတွက် ကုလား၊ မြန်မာ စားဖိုသည်များနှင့်တိုင်ပင်ကာ ကိုယ်တော် တိုင် စီမံနေခြင်း ဖြစ်သည်။ မကြာမီ စာရေးသူအတွက် ပေါင်မုန့်နှစ်ချပ်၊ ကြက်ဥကြော် တစ်လုံးနှင့် ကော်ဖီပန်းကန်ကို လှူတစ်ယောက်က လာချပေးပါသည်။ ကော်ဖီပန်းကန်မှာ အရပ်ဆိုင်သုံး ကော်ဖီပန်းကန်ထက် ပိုကြီးပါသည်။ စာရေးသူမှာ ကော်ဖီပန်းကန်ကို ကုန်အောင် မသောက်နိုင်ပါ။ ပေါင်မုန့်လည်း တစ်ချပ်သာ ကုန်ပါသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထို့ကြောင့် ကျွန်နေသော ပေါင်မုန့်တစ်မျှပ်ကို ဘုန်းကြီးကျောင်းသားသဘာဝအတိုင်း လာရပေးသော လူငယ်ကလေးကို မှီတိစိမှီတိပြုကာ လှမ်းပစ်ပေးလိုက်မိပါသည်။ "ဟဲ့ ပေါက်ကျော့" မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဩဇာပြည့်လှသော အသံ ဖြစ်ပါသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စာရေးသူ၏ အဖြစ်အပျက်ကို တွေ့သွားသဖြင့် ရာဇမာန်ဖြင့် လှမ်းဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိဖုရားကြီးသည် စာရေးသူကို ငဲ့ညှာသောအားဖြင့် မျက်နှာကို ပြုံးရွှင်စွာ ပြန်ပြင်လိုက်သည်။

"နောက်ကို ဒီလိုမလုပ်နဲ့နော်"

"ထိုသို့ စာရေးသူအား အသံချိုချိုထားလျက် လှမ်း၍မိန့်လိုက်ပါသည်။ ပထမဆုံး အဆုံးအမ ခံလိုက်ရသဖြင့် စာရေးသူ၏မျက်နှာမှာ ပူထွ၍သွားမိပါသည်။ ရှေးရှေးကဆိုလျှင် မည်သို့များ ရာဇဇာတ်ခတ်လိမ့်မည်မသိ ဟူ၍လည်း တွေးလိုက်မိပါသည်။

"ထိုနေ့မှစ၍ စာရေးသူသည် တိုက်နန်းတော်နှင့်ပတ်သက်သော အလေ့အထတို့ကို နားလည်သဘောပေါက်စေရန်အတွက် ဆရာတော်ကြီး မိန့်မှာလိုက်သည့်အတိုင်း အပါးတော်ရှိ အခြားသူများကို လေ့လာဆည်းပူးရပါတော့သည်။"

"သွားပူလာမှု၊ ပေးပူယူမှု၊ ပြောမှုဆိုမှုများနှင့်တကွ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုတို့မှာ အရပ်နှင့် မတူဘဲရှိသဖြင့် စာရေးသူအဖို့ အစဉ်ထူးဆန်းနေပါသည်။ တိုက်နန်းတော်ရှိ အားလုံးသော မြန်မာ၊ ကုလား၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျားတို့မှာ အဝတ်အစား သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ဝတ်ဆင်ရသည်။

ယောက်ျားမှာ တိုက်ပုံအင်္ကျီ၊ ရင်ပုံးအင်္ကျီတို့ကို ကြယ်သီးရင်စေ့တပ်ပြီး ဝတ်ဆင်ရကာ ခေါင်းတွင်လည်း ပုဝါစရ၍ ခေါင်းပေါင်းရသည်။ အမျိုးသမီးများမှာလည်း ဦးခေါင်းကို သပ်သပ်ရပ်ရပ်ခွီကာ ဆံထုံးကို သပ်သပ်ရပ်ရပ်(ထိပ်တင်၍) ထုံးထားရပါသည်။

အပါးတော်၊ တိုက်နန်းတော်ဟူသော စကားတို့သည် တိုက်နန်းတော်တွင် သုံးလေ့သုံးထ ရှိသော စကားတို့ ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် ဘီးဆံပတ်တွင် ဘီးခိုက်၍ အပါးတော်သို့ မဝင်ရပါ။ တိုက်နန်းတော်၏ အနောက်ဆောင်သည် နေ့စဉ် နံနက် ၆ နာရီတိုင်း သံဃာတော် များအတွက် ဆွမ်းရက်ရသည့် အဆောင် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာ၊ ကုလား၊ အမျိုးသမီး၊ ကုလားစားပို့သည်များကို မိဖုရားကြီးကုန်တိုင်ကုန်ယံကျ စီမံခန့်ခွဲလေ့ရှိပါသည်။

မိဖုရားကြီးသည် နေ့စဉ် သံဃာတော် ၁၅ ပါး ဆွမ်းလောင်းပါသည်။ ဆွမ်းလောင်း သည့် နေ့ရာတွင် အခြားသောဆွမ်းလောင်းသူများကဲ့သို့ တစ်စွန်းစ၊ နှစ်စွန်းစ လောင်းလေ့ မရှိပါ။ ဆွမ်းဟင်းနှင့် ဆွမ်းတို့ကို တစ်ပါးလျှင် သပိတ်တစ်လုံးအပြည့် လောင်းလျှူပါသည်။

ဆွမ်း၊ ဆွမ်းဟင်းချက်ရန်အတွက် ဈေးဝယ်ရသော ကုလားစားပိုသည်မှာ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အလုပ်များပါသည်။ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အမိန့်တော်ခံ၍ ဈေးဝယ်ရပါသည်။

“တစ်နေ့တွင် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးနှင့် သူ၏သားတော် စပ်ရွှေသိုက်တို့နှစ်ဦးသည် တိုက်နန်းတော်သို့ ရောက်လာကြပါသည်။ သူတို့သည် မိဖုရားကြီး၏ရှေ့တော်သို့ ရောက်သည် အခါတွင် ရှေးဖြစ်ဟောင်း အောက်မေ့ဖွယ်များကို ပြန်လည်ပြောဆိုကြသည်ကို စာရေးသူ ဘေးမှ ကြားခဲ့ရပါသည်။ မိဖုရားကြီးကို ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးတို့ သားအဖ လေးစား ဖို့သေကြပုံမှာ စာရေးသူ အတုယူစရာ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်နေ့တွင် တိုက်နန်းတော်အောက်ထပ်သို့ သိုရင်းအင်္ကျီရှည်ဝတ်ကာ ဦးခေါင်းဖောလုံး ပေါင်း ပေါင်းလျက် ဝိုးဒိုတီဇကို ခါးတောင်းကျိုက် ဝတ်ဆင်ထားသော အသက်(၆၅)နှစ်ခန့်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တော်ကြီးတစ်ယောက်ကို တွေ့ရပါသည်။ ခုံစမ်းကြည့်သောအခါ နန်းတွင်းပုဂ္ဂိုလ်တော် ဇေဒင်ပညာရှိ ဦးစိနာဆိုသူဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ထိုပညာရှိကြီးသည် မိဖုရားကြီးကို အလွန်ကျိုးနွံဖို့သေကြောင်း တွေ့ရပြန်ပါသည်။ မိဖုရားကြီးသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တော်ကြီးနှင့် အတော်ကြာ စကားပြောဆိုနေသည်ကိုလည်း ဘေးမှ ကြားနေခဲ့ရပါသည်။

ထို့နောက် ပုဂ္ဂိုလ်တော်ကြီးသည် အမိန့်တော်အတိုင်း ပထဝီဇေယျဂါထာကို ရွတ်ဆို ဆက်သပါသည်။ မိဖုရားကြီးသည် ဆုတော်ငွေ ၅၀ သနားတော်မူလိုက်ပါသည်။

တစ်နေ့တွင် စောင်းတော်နှင့် အဆိုတော်များ ပျော်ပြေရန်အတွက် အပါးတော်သို့ ရောက်လာကြပါသည်။ စောင်းဆရာကြီးမှာ အသက် ၆၀ ခန့် ရှိပါသည်။ ဒေဝဠာမှာ မောင်မောင်ကြီးဟု ထင်ပါသည်။

မိဖုရားကြီးသည် သီချင်းကို နားဆင်ရုံတင်မက သီချင်း၏အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြန်လည် ရှင်းလင်းပြောပြပါသည်။ သီချင်းမှာ စိန်ဖြူးကြာညောင် ဘောလယ် ဖြစ်ပါသည်။

“အဘိအပိုဒ်မှာ စိန်ဖြူးကြာညောင် လရောင်နေသို့ လင်းပါလို့ ဆိုတာ မမှန်ဘူး။ လရောင်နေသို့ လင်းပါလို့ ဆိုရမယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ လရောင်ဟာ နေလို မလင်းနိုင်ဘူး။ လရောင်ဟာ အအေးကိုပြတာ။ နေက အပူကိုပြတာ”

မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စိတ်နေစိတ်ထား ပြင်မြတ်ဟန် အမြဲပေါ်နေတတ်ပါသည်။ တစ်ခါက ရတနာဂီရိတွင် သီပေါမင်းတရားနှင့် ခံနေတော်မူစဉ် သီပေါမင်းတရားက ဇိရိကြီး တစ်လုံးကို နေရာစိတ်တိုင်းမကွသဖြင့် အမှုထမ်းများနှင့်တကွ ရွှေမည်ပြုစဉ် မိဖုရားခေါင်ကြီးက နေကွဏ္ဍိန်ဖြစ်သဖြင့် အလေးအပင်များကို မခိုမရန်နှင့် နောက်တစ်နေ့နံနက်မှရွှေရန် ပြောသော်

လည်း သီပေါမင်းတရားက မနာယူဘဲ ဝီရိကြီးကို မနိုင်မနင်းဖြင့် ဝိုင်းကျ၍ရွှေရာ သီပေါမင်း တရားကြီး၏ ခြေမပေါ်သို့ ထိခိုက်သဖြင့် ဒဏ်ရာရသွားလေသည်။

“ထိုအခါ မိဖုရားကြီးကပြောတာ မနာယူလို့ ဒီလိုဖြစ်တာ မှတ်ကရော”ဟု မိန့်လိုက် သည်ဟု သိရလေသည်။ ဤသည်ကို ထောက်ချင့်ခြင်းအားဖြင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏စိတ်တတ်မှာ စိတ်မြန်ကိုယ်မြန် ထက်မြက်ကြောင်း ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။

“တစ်ခါတစ်ရံတွင် မိဖုရားကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံတော်မှ အိန္ဒိယသို့တိုင် အင်္ဂလိပ် သင်္ဘောနှင့် ပါတော်မူရုံပုံများကို ပြန်လည်မိန့်ကြားတတ်ပါသည်။”

“မိဖုရားကြီးသည် ရတု၊ ရကန်၊ အဲအန်၊ အေးချင်း၊ သီချင်းကြီး၊ သီချင်းခုံ စသည် ကဗျာဂီတတို့ကို အထူးနှစ်သက်ပြီး နန်းတွင်းဆရာများနှင့် သင်ယူတတ်မြောက်ကြောင်းလည်း သိရပါသည်။ ပျို့၊ ကဗျာ၊ ဂီတ၊ စာပေအနုပညာ၊ သဘင် စသည်တို့ကိုလည်း ချီးမြှောက်တော် မူခဲ့ကြောင်း” မိန့်တော်မူပေးပါသည်။ ရွှေလက်ထက်တော်အခါ “လူနာဂဝ”ခေါ် နန်းတွင်း အိန်ဒိုင်း ဇာတ်တော်ကြီး၏ ခေါင်းဆောင်မင်းသမီးများဖြစ်ကြသော ယင်းတော်ကလေး၊ ဆင်ဖိုးမလေးတို့အား ချီးမြှောက်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။ သူ၏ တိုက်နန်းတော်၌ စတုဂဗ္ဗသာရ ကိုးခန်းပျို့ကို နေ့တစ်ချက်တီးအချိန်၌ အချိန်မှန်မှန် နေ့စဉ်ဖတ်ကြားစေပါသည်။ မိဖုရားခေါင် ကြီးသည် ထိုစတုဂဗ္ဗသာရကိုးခန်းကို နန်းတွင်းမှာ နေ့စဉ်ကတည်းက ပျို့ကိုးခန်းစလုံးကို အလွတ်ရခဲ့ကြောင်း စာရေးသူ သိခဲ့ရပါသည်။ တစ်ခါက စာရေးသူကို စာတော်ဖတ်အဖြစ် ခန့်အပ်၍ စတုဂဗ္ဗသာရ ကိုးခန်းပျို့ကို အဖတ်ခိုင်းရာ မှားသွားလျှင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ချက်ချင်း ပြင်ဆင် ထောက်ပေးနိုင်သူ ဖြစ်ပါသည်။

“မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စာပေ၊ ကဗျာတို့ကို လေးစားရာ၌လည်းကောင်း၊ ရတနာ သုံးပါးကို ကြည့်ညိုရာ၌လည်းကောင်း သူမတူအောင် စံထားတိုက်ပေသည်။”

“တပို့တွဲလသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စာရေးသူအား အပါးသို့ ခေါ်ပါသည်။”

“မောင် ဒီလိုတပို့တွဲလ ရောက်လာပြီဆိုရင် ဟိုအရင်က မဟာမုနိဘုရားကြီးမှာ ရွှေမာလံ ထမန်းပွဲတော် ပြုလုပ်လှေ့ဂီတယ်။ နောက်ပြီး ဘုရားသခင်ရဲ့ ခြေထောက်တော်တင်ရန် ရည်စူးပြီး နံ့သာထင်းများနဲ့ မီးလင်းဖိုများ လှူဒါန်းလှေ့ဂီတယ်”ဟု တမ်းတဟန်ဖြင့် မိန့်တော်မူ ငှာလေသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် စာရေးသူအား နာမည်ခေါ်လှေ့မရှိဘဲ မောင်ဟုပင် တစ်လုံးတည်း ခေါ်လှေ့ရှိပါသည်။ မန္တလေးကိုလည်း ရွှေမြို့တော်ဟုသာ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလှေ့ ခဲ့ပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် သီပေါမြို့ကိုလည်း သီပေါဟုမခေါ်ဘဲ မင်္ဂလာမြို့ဟု ခေါ်လှေ့ရှိသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူ့မောင်တော်မင်းတရားကြီးနှင့် အသံတူ၊ နံတူ ဖြစ်နေသောကြောင့်ဟု သိရပါသည်။ တစ်ဖန် ဖိနပ်ကိုလည်း မည်သည့်အခါမျှ စီးလေ့မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သူ့မောင်တော်ဘုရား၏ နေ့နံဖြစ်သောကြောင့်ဟု သိရပါသည်။

ယင်းမှာ ဦးဘသော် ရေးပြသော ရန်ကုန်ရောက် စုပုရားလတ်၏ ရုပ်ပုံလွှာ ဖြစ်သည်။

မကိုဋ်ဆောင်းမြန်မာ၏ နောက်ဆုံးပျက်နာ

မိဖုရားခေါင်ကြီး ဗုဒ္ဓကုန်းလတ်အား ကိုယ်တွေ့ မြင်လိုက်ရသည့်အကြောင်းကို ဦးဘသော်(ပြူး) နှင့် ဆရာကြီး ဇေယျတို့က အသေးစိတ် ရေးခဲ့ကြသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် နတ်တော် လပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့တွင် သက်တော် ၆၆ နှစ် ပြည့်မည် ဖြစ်သည့်အတွက် မွေးနေ့ အလှူတော်အတွက် ပစ္စည်းများ ဝယ်ခြမ်းထားစဉ် ၁၂၈၇ ခု၊ နတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့ ၁၉၂၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက်နေ့ မနက် ၅ နာရီခန့်တွင် ကံတော်ကုန်သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး ဗုဒ္ဓကုန်းလတ်သည် ၁၂၈၀ ခု၊ ကဆုန်လပြည့်ဆန်း ၉ ရက် (၁၉၁၈ ခု၊ ဧပြီလ ၁၀ ရက်နေ့)တွင် ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့သည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်အချိန်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ ဖြိုငြင်မည်ကို စိုးရိမ်သဖြင့် မည်သူမျှ မိဖုရားခေါင်ကြီး ခံအိမ်သို့ အဝင်အထွက် မလုပ်ရဲသလို ဖြစ်နေကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆရာကြီး သခင် ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး စသည့် စာပေပညာရှင်များသည် မိဖုရားခေါင် ကြီးဆီသို့ ဝင်ထွက်ကာ အခြေအနေကို စောင့်ကြည့်အကဲခတ်ကြသည်။ ဇေယျ စသည့် လူငယ်စာရေးဆရာများကိုလည်း ခံအိမ်တော်သို့ အဝင်အထွက် အလုပ်ခိုင်းသည်။

၁၉၂၅ ခု ကံတော်ကုန်မည့်နှစ်သို့ အရောက်၌ နန်းကျမဟေသီတစ်ပါးကို ထားပုံသည် သိမ်ငယ်လှသည်ဟုဆိုကာ မြန်မာစာနယ်ဇင်းတို့က ကန့်ကွက်ရေးသားလာခဲ့ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်တို့ကလည်း ဗြိတိသျှအစိုးရထံ အရေးဆိုကြသည်။

၁၉၂၅ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် ၁၇နံမဂ္ဂဇင်းတွင် လယ်တီပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီးက မိဖုရားခေါင်ကြီး ခံနေတော်မူသော အိမ်တော်မှာ တရုတ်ကတ်တံခါးများပင် ကျိုးပျက်နေပြီ ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြတင်းပေါက်မှန်များမှာလည်း ကွဲနေကြောင်း၊ ခန်းဆီးများမှာလည်း ညစ်ပတ် ခုတ်ပြတ်နေကြောင်း၊ လစာရိက္ခာတော်မှာလည်း သီပေါဘုရင်ရှိခဉ်က လစာရိက္ခာတော်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တစ်လ တစ်သောင်း ရရှိခဲ့သော်လည်း ယခုအချိန်တွင် ၂၅၀၀ ကျပ်မျှသာ ဖြစ်သဖြင့် လွန်စွာနည်းပါးနေကြောင်း၊ မဟေသီတစ်ပါး၏ဂုဏ်အင်္ဂါနှင့် မညီညွတ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် လစာနှင့်တကွ နေရာထိုင်ခင်းတို့ကို ဘုရင့်မဟေသီတစ်ပါး၏ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ညီညွတ်အောင် စီမံပေးစေလိုကြောင်းဖြင့် လက်မှတ်ထိုး၍ ခေါင်းကြီးရေးခဲ့သည်။ အခြားသောစာနယ်စင်းများ ကလည်း အလားတူ ရေးသားတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် အကျိုးမထူးပါ။

ထိုသို့ ချို့ငဲ့စွာ နေခဲ့ရပုံတို့ကို စာရေးဆရာကြီး ဝေယျနှင့် ဦးဘသော်(မြူး)တို့က အကျယ်ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ကံတော်ကုန်သည့်အကြောင်းကို ရေးရာတွင်မူ စာရေးဆရာကြီး ဝေယျ၏ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ကိုသာ တွေ့ရသေးသည်။

“နောက်ဆုံးမြင်လိုက်ရသော မြန်မာမင်္ဂလာ”ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ် စာပေသောမဂ္ဂဇင်းတွင် ရေးခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးမင်္ဂလာ၏ နောက်ဆုံးခရီးကို ဝေယျက ဤသို့ ရေးသားခဲ့သည်။

“...နောက်အတန်ကြာသောအခါ ဆရာကြီးနှစ်ဦး (ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းနှင့် ဆရာကြီး လယ်တီပုဏ္ဏိတဦးမောင်ကြီး)နှင့် သခင်ထိပ်တင်ကိုယ်တော်ကြီးတို့ ပေါ်လာ၍ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက-

“အသျှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရား မရှိတော့ဘူးတဲ့ဟေ့၊ ကျွန်းနဲ့ ဖုတ် ဖုတ်ပေါ့ကွာ။ မင်းတို့လည်း ဝိုင်းကြကုကြဦးမှ ဖြစ်မယ်။ တိုက်ကို စောစောပိတ်ပြီး အိမ်တော်ကို လိုက်ခဲ့ကြ” ဟု မှာပြီးလျှင် ထွက်သွားကြလေ၏။

“ညနေ ၆ နာရီလောက်တွင် ကျွန်တော်သည် တိုက်သားအချို့နှင့်အတူ ချာချီလမ်း (ကိုယ်မင်းကိုယ်ချင်းလမ်း) အိမ်တော်သို့ သွားလေ၏။ အောက်ထပ်တွင် ထိပ်တင်ကိုယ်တော် ကြီးနှင့် တွေ့၍ “အပေါ်ထပ်သို့ တက်ကြပါ”ဟု ဆိုကာ ခေါ်သွားသဖြင့် အထက်ထပ်သို့ သွားကြ၏။

“အထက်ထပ်တွင် တစ်ယောက်မျှမရှိ။ ဓာတ်မီးထိန်ထိန်သာ ထွန်းထားလျက် ငြိမ်သက် ခြောက်ကပ်နေ၏။ ကျွန်တော်လည်း တောင်ကြည့်မြောက်ကြည့်ကြည့်ရာ မြောက်ဘက် အခန်းကလေးထဲတွင် ခုတင်တစ်လုံးပေါ်၌ပြင်ဆင်ထားသော အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို မြင်မိလေ၏။ ခုတင်အနီးတွင် ကျွဲကျွဲထိုင်ကာ အလောင်းတော်ကို ယပ်ခပ်နေသော အပျိုတော် ကြီးတစ်ယောက်မှတစ်ပါး တစ်ယောက်မျှမရှိ။ ငြိမ်သက်နေ၏။

“ဤကား ရှေးမြန်မာနှင့် ခေတ်သစ်မြန်မာ အဆက်ပြတ်နေသော နေရာဖြစ်၏။ ရှေးခေတ်နှင့် ခေတ်သစ်တို့ နောက်ဆုံးနှုတ်ဆက်ကြသောအချိန် ဖြစ်၏။ ဤကား သရဖူ

ဆောင်းသော နောက်ဆုံးမြန်မာမိဖုရား၏ အလောင်းပြစ်၏။ မကိုးသောင်းမြန်မာ၏ မျက်နှာကို နောက်ဆုံး မြင်ရခြင်းဖြစ်၏။

“နောက်လာလတ္တံ့သော ခေတ်များ၌ မြန်မာတို့သည် မည်သို့နေမည် မသိ။ ဤကဲ့သို့ မကိုးသောင်း မြန်မာမင်းမျိုးကို မြန်မာတို့ နောက်တစ်ကြိမ် တွေ့မှ တွေ့ရပေတော့မည်ဟု ကျွန်တော့်စိတ်၌ တွေးထင်နေမိလေ၏။”

“ထိုအခိုက်တွင် ဘိုလိုဝတ်ထားသော အဘိုးကြီး အမယ်ကြီး လင်မယားနှစ်ယောက် ရောက်လာကြ၍ အလောင်းအနီးသို့ သွားပြီးလျှင် ဘိုမကြီးသည် အသက်မရှိတော့ပြီဖြစ်သော မျက်နှာတော်ကို သေချာစွာကြည့်လျက် တားမနိုင် ဆီးမရ တစ်ရှုံ့ ငိုကြွေးလေ၏။ ဤကား အသျှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားသည် သက်တော် ၂၀ ကျော်အရွယ် မန္တလေး ရွှေနန်းတော်ကြီး အတွင်း၌ ရံရွှေတော်အပေါင်းနှင့် စံတော်မူစဉ်က အပါးတော်၌ အမြဲ ခယထမ်းရွက်ခဲ့သော နိုင်ငံခြားအပျိုတော်ကြီး မရွက်မရွတ်နှင့် ၎င်း၏ခင်ပွန်းတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ခေတ်ဟောင်းက ၎င်းတို့ ခယခံရသော အသျှင်မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားကား သေပြီ။ ၎င်းတို့စိတ်၌ မည်သို့ ရှိလေသနည်း။ ရှေးက အဖြစ်အပျက်များ တရားရေး တထောင်ထောင် ပေါ်နေလိမ့်မည်ဟု တွေးမိ၏။”

“... အတန်ကြာလျှင် မနှုတ် အဘိုးကြီး အမယ်ကြီး လင်မယား ဆင်းသွားကြလေ ၏။ ဘယ်သူမျှမရှိ။ ငြိမ်ပြတိုင်း ပြန်၍ငြိမ်သက်နေ၏။ အလောင်းတော်အနီး၌ မတုန်မလှုပ် ခေါင်းကို ငုံ့လျက် ယပ်ခတ်နေသော အပျိုတော်ကြီးတစ်ဦးသာ ရှိ၏။ ကျွန်တော်၏စိတ်တွင် အနီးကပ် သေချာစွာကြည့်လိုသောစိတ် ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုင်ရာမှထ၍ အခန်းထဲ ဝင်သွား၏။ အပျိုတော်ကြီးကား ကျွန်တော်ကို မော်၍မကြည့်။ ယပ်ခတ်ပြတိုင်းသာ ခတ်နေ၏။ ပထမ ခုတင်ခြေရင်းက ကြည့်၏။ အမြင်အားဖြင့် အမယ်ဘိုကြီးတစ်ယောက်၏ အလောင်းသာ ဖြစ်၏။ မထူးခြားလှချေ။ နောက် ခုတင်အလယ်လောက်ကိုသွား၍ မျက်နှာကို သေချာစွာ ကြည့်၏။ မျက်နှာတော်မှာ သေသည်ဟု မထင်ရ။ တည်ငြိမ်နေ၏။ အနည်းငယ် ပိန်၏။ သို့သော် အသားအရေ ခြောက်ကပ်တွန့်လိမ်ခြင်း မရှိ။ မြန်မာ့အထွတ်အထိပ် ရေမြေ့ရှင် သီမင်ပင်းမြတ်နှင့်အတူ ထီးဆောင်းပက်၊ နန်းတက်ပက် မိဖုရားခေါင်ကြီးအဖြစ်နှင့် နေစဉ်က မည်သို့ရှိလိမ့်မည်နည်း။ ဤနဖူးပြင်ကား ရှေးအခါက ရတနာကိုးပါးစီဖြယ်သော မကိုးသောင်းကို ဆောင်းခဲ့ဖူး၏။ ဤ နှုတ်ခမ်းတော်မှ လူအပေါင်းကို ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးကို ဖန်တီးနိုင်သော အမိန့်သံများ ထွက်ခဲ့ဖူး၏။ ဤမျက်စိတော်များက မြန်မာဦးစွန်း နိုင်ငံတော်ကြီး အသက် ဆွက်ခါနီး အသက် ရှိလျှက်ရှိလျှက်နှင့် လူးလှိမ့်နေသည်များကို မြင်ခဲ့ဖူး၏။ ဘုရားရှင်သော်မှပင်

မတားနိုင်သော ကံပြုခြင်းဖြင့် ထီးဆောင်းမင်းအဖြစ်မှ ရွေ့လျော့ခဲ့ရ၏။ တိုင်းတစ်ပါးသို့ ပါရ၏။ ယခု သေရပြီ။ ဤမျှက်နှာကား လူတို့တွင် အမြင့်ဆုံးသောအာဏာကို ဆောင်းခဲ့ဖူး၏။ နောက်ဆုံး သေသည်တိုင်အောင် ထိုအာဏာ ၏အရိပ်သည် မပျက်သေး။ မျက်နှာတော်ပေါ်၌ ထင်ရှားလျက်ရှိသေး၏။ အသက်မိမိန်ကိုလွတ်၍ သေမင်းနောက်သို့ လိုက်ခါနီးတွင် စိတ်တော် ၌ မည်သို့သောအကြောင်းအရာများ ပေါ်၍နေလိမ့်မည်နည်း။ ကျွန်ုပ်တို့ကား မသိနိုင်တော့ပေ။”

“ဤတွင်ရွှေကား မြန်မာမကိုးဆောင်း နောက်ဆုံးမိပုရားခေါင်ကြီးကို ကျွန်တော် တွေ့မြင် လိုက်ရသမျှ ဖြစ်၏။”

ယင်းမှာ စစ်ပြီးခါစတွင် စာရေးဆရာကြီး ဇေယျက သူ နောက်ဆုံးတွေ့လိုက်ရသော မိပုရားခေါင်ကြီး ဖုပုရားလတ်၏ ဈာပနမြင်ကွင်း ဖြစ်သည်။ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မိုင်း က မိပုရားခေါင်ကြီး နတ်ရွာစံသည်ဟု ကြားလျှင်ကြားချင်း သူရိယသတင်းစာတွင် လေးချိုးကြီး တစ်ပုဒ်ဖြင့် ဂုဏ်ပြုတမ်းတသည်။

ဆရာကြီးက မိပုရားခေါင်ကြီး ချို့ချို့ငဲ့ငဲ့နေရပုံကို ပထမဖွဲ့သည်။

ရွှေပြည်ဘုံ တောင်ခြေ စပန်းတွင်မှ
အောင်မြေဗဟန်းမှာ တစ်သိန်ညှိုးစေဖို့
အိမ်ဆိုးအိမ်ပျက် ငယ်ငယ်အပေါ် မဖွယ်သနော့ စံရတဲ့အပြင်
ဘယ်သောကံ ဘယ်ဝင့်ကြွေးလေသိ
ပေးဆက်သဟာ အသပြာ မလောက်မငကလေးရယ်နဲ့
အေးကွက်မသာ အရာရာအောက်ကျနောက်ကျ တွေးတွေးပြီး
နောက်ဘဝအရေး မှန်းမျှော်ညွှတ်ပါလို့
ဆွမ်းတော်ဝယ် မလှမပ လောင်းရတော့
အစစ အကြောင်းသံဝေရလို့မို့
ဟံသာပြေသူ ရှင်စောပုတို့လို-

ဆရာကြီးက ရွှေတိဂုံခြေရင်းက အိမ်ဆိုးအိမ်ပျက်ငယ်ငယ်ပေါ်တွင် မဖွယ်မရာနေရကြောင်း၊ အသပြာ မလောက်မငကိုသာ အစိုးရက ထောက်ပံ့ထားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ဆွမ်းတော်ကို လောင်းရာမှာပင် လှလှပပ မလောင်းရကြောင်းဖြင့် ရေးပြီးနောက် မိပုရားခေါင်ကြီးအဖြစ်ကို မမြင်ရက်သဖြင့် တတ်နိုင်သမျှ ကြိုးစားကာ ငါးထောင်စား ဝန်ကြီးများထံ အကူအညီတောင်းသော်လည်း အချည်းနှီးသာဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ရေးသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မအေပမာကို ရသေ့ဆရာကလည်း သနားတာနှင့်
 အများသောဒါယကာ သတင်းစာအသင်းတွေနဲ့ပြင်
 အင်္ဂလိပ်သခင်အခါမှ တမင်လာပေါ့
 အင်ပါယာ စတိုင်သစ်ကယ်နှင့်
 ဒိုင်ဇေတ်မှာ သမ္ဘာကြည်တယ်လို့
 ဘာမထီ ညာမထီ အများဘောင်မှာ ကြွားနေကြ
 အာဇာနည် ငါးထောင်စားတွေနှင့်
 အားရှိအောင် မဆောင်ရွမ်းနိုင်တော့
 ထောင်နှုန်းအမရာ အောင်ပန်းမာလာဆက်ချင်သနဲ့
 အထက်မြန်မာအရပ်တွင်မှ ဆွာရတ်ဒေသနာကဖြင့်
 ပြေရွာကိုလှည့်ကာ ဟောမယ်လို့
 ဘောဒါ ကေသာ မိကလျာအချောတွေနှင့်
 တပည့်တကာ ပေါသဟာ တောအညာ တက်ခဲ့တော့

ဆရာကြီးသည် မိဖုရားခေါင်ကြီး ချို့ချို့ဝံ့ဝံ့နေရသည်ကို မကျေနပ်သဖြင့် သတင်းစာ ဆရာများရ၍ ဗြိတိသျှအစိုးရထံ ထိုက်သင့်သောလစာနှင့် နေရာပေးရန် တောင်းဆိုသည်။ ထိုစဉ်က ငါးထောင်စား ဝန်ကြီးချုပ်ဟုခေါ်သော ဝန်ကြီးများထံ တောင်းဆိုသည်။ သို့ရာတွင် ဘာမျှအကြောင်းမထူး။ ထို့ကြောင့် အထက်အညာသို့တက်၍ ဆွာရတ်ဒေသနာကို ဟောသည်။ (မြန်မာတို့က သရဇဟု ခေါ်ကြသည်။)

ဆွာရတ်ဒေသနာဟု ဆရာကြီးခေါ်သော စကားမှာ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို အနုနည်းဖြင့် တောင်းဆိုသော ဂန္ဓီ၊ဂျီ၊ဇါ၊ တရားဖြစ်သည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ်မတိုင်မီတွင် အိန္ဒိယပြည်သူများသည် လွတ်လပ်ရေးကို တောင်းဆိုနေကြသည်။ ယင်းသို့ အိန္ဒိယလူမျိုးတို့က ဆွာရတ် (ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး သို့မဟုတ် ဟမ်းရွး ဟုမူရူး)ဟု ခေါ်ကြသည်။ အိန္ဒိယကွန်ဂရက်တွင် ဆွာရတ်ခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို တောင်းရာတွင် မည်သည့်ပုံသဏ္ဍာန် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးကို ယူကြမည်နည်းဟု သဘောကွဲနေကြသည်။ အချို့က အင်္ဂလိပ်နှင့်ပေါင်း၍ ယူရမည်ဟု ဆိုကြသည်။ အချို့က အင်္ဂလိပ်တို့ကို အိန္ဒိယမှ နှင်ထုတ်သည်နည်းဖြင့် ယူရမည်ဟု ဆိုကြသည်။ အချို့က ကနေဒါတို့လို ဒိုမီနီယန် အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်ကို ယူရမည်ဟု ဆိုကြသည်။ အချို့ကလည်း ဂျပန်လို လုံးဝလွတ်လပ်သော

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမျိုးကို ယခုရမည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဆရာကြီးက တောင်နန်းအမရာကို အောင်ပန်းမလာဆက်ချင်သဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်သို့သွားကာ ဆွာရတ်ဒေသနာကို ဟောသည်ဟု ဆိုသည်။

အသက်တရန်ရွယ်တဲ့ အန္တရာယ်ရောဂါတော်အတွက်ကယ်နဲ့
အစောစမျာမှာ မောဂ္ဂာမယ့်အချက်တွင်မှ
ပြောကာ ဟောကာ သြသစာမဆက်ရတဲ့ပြင်
ဪ... အထက်ကြွခမ်းလို့ အဆက်မရမှ၍
အဂ္ဂမဟေသီကို အသက်ကမ ကဝေမီလိုက်စေဖို့
အနိုက်အခါမဟုတ်ပြီလို့ ဒုက္ခတော် ဝင့်ဇာတ်သိမ်းပါလို့
လွတ်လပ်ငြိမ်းပွယ် ဘယ်ဝယ်မျှော်၍
တကယ်တော် မယ်တော်ဖြင့် မြန်းရမယ်လို့
တောင်ညာ ရှောင်ရွာလို့ အလှမ်းတွင်မှ
နတ်ပြည်မှာ ဓာတ်ညော်ဖြင့် ရွမ်းပေလိမ့်
ဘယ်ဆီရွယ်ရည်မှန်းရပါ
အမယ်မင်း မန်းနဂရဆီက ဝန်းများစေတီအလားပေပ
ဪ... ကမ္ဘာ့နှုန်းပြခွဲတဲ့
ဗဟန်းက နန်းမဒေဝီကို သနားသနားပြီး
အို... ဆွမ်းအစ်မ ကွမ်းအစ်မကြီးရဲ့ တန္တမ်းနှမ်းတလှလှရယ်နဲ့
ဪ... တမှန်းမှန်း တတပြီး လွမ်းရချေပြီ ဘုရား။ ။

ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းနှင့်တကွ သူရိယသတင်းစာမှ ကြွက်စုတ်ကြီး၊ လယ်တီ ပဏ္ဍိတ ဦးမောင်ကြီး၊ ဘိုကလေး ဦးသက်ရည်နှင့် သူရိယသတင်းစာ၊ မြန်မာ့တာရာသတင်းစာ တို့က မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်ကုန်သည့်အတွက် ဆောင်းပါး လေးချိုးကြီးများ၊ ရတုကြီး များဖြင့် ဂုဏ်ပြုကြသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့ထုတ် သူရိယသတင်းစာတွင်လည်း "မြန်မာပြည်မိဖုရား ကံတော်ကုန်သည့်အတွက် ကျွန်ုပ် ဝမ်းနည်းကြောင်း၊ ၎င်း၏ ဆွေတော်မျိုးတော်များအဖွဲ့ ပြောကြားစေလိုပါသည်။ လူအများတို့စိတ်တွင် ဤကဲ့သို့ နတ်ရွာစံသည့်အတွက် ဝမ်းနည်းခြင်း"

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပုပန်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်မိမည်။ ကျွန်ုပ်ကလည်း နတ်ရွာစံလွန်သော မိဖုရားအတွက် အများနည်းတူ ဝမ်းနည်းပါကြောင်း"ဟု ဘုရင်ခံ ဆာကုတ်ဘဏ္ဍလာက ဝမ်းနည်းကြောင်းသတိပေးလျှာကို ရန်ကုန်ပုလိပ်မင်းကြီး ဝက်ဘစတားမှတစ်ဆင့် ပေးပို့ခဲ့လေသည်။

ဈာပန မတိုင်မီ

မိဖုရားခေါင်ကြီး ရုပုရားလတ် ကံတော်ကုန်သည့်အခါတွင် စာရေးဆရာ၊ ကဗျာဆရာများက သံဝေဂတေးကဗျာများ ရေးကြသည်။ စာနယ်ဇင်းများကလည်း ထိုကဗျာများကို ဖော်ပြကြသည်။ ထင်ရှားသော ကဗျာများမှာ (၁) မစ္စတာ မောင်မိုင်းရေးသည့် “မန်းပလ္လင်ခေတ်မသာတဲ့ သမိုင်းတွင်ဖြင့်” လေးချိုးကြီး၊ (၂) လယ်တီပုဇွန်တ ဦးမောင်ကြီးရေးသည့် “ကံအတွက်ပေပ” လေးချိုးကြီး၊ (၃) ဘိုကလေး ဦးသက်ရှည်ရေးသည့် “အာဒိကပ္ပ ကမ္ဘာဦးက” ငိုချင်းရည်ကြီး၊ (၄) သူရိယသတင်းစာ ဆောင်းပါးရှင် ကြွက်စုတ်ကြီး ရေးသည့် “အပေါင်းမြန်မာ ဖြေမဆည်” မှီ မဟာလေးချိုးကြီး၊ (၅) သူရိယသတင်းစာတွင် ပါသည့် “ပပကျက်သရေ”၊ “တတသက်အနေ”၊ “လှလှမက်မဖြေ” မှီ ပိုဒ်ခုံရတု၊ (၆) မြန်မာ့တာရာသတင်းစာလာ “မန်းကနက်မှာလ” မှီလေးချိုးနှင့် (၇) မောင်သိန်း(ရမည်းသင်း) ရေးသည့် “အပေါင်းငယ်ဖြေမဆည်” လေးချိုးကြီးတို့ ဖြစ်ကြသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံကုန်သဖြင့် ဝမ်းနည်းသည့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် သဝဏ်လွှာ ပို့ကြသည်။ ကျောင်းများနှင့် အလုပ်တိုက်များကိုလည်း ပိတ်ကြသည်။ ဝမ်းနည်းခြင်း အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် ပိတ်သော အလုပ်တိုက်များနှင့် ကျောင်းများမှာ (၁) သူရိယသတင်းစာတိုက် (၂) တိုင်းရင်းသားဟိုက်စကူးကျောင်း-ပဲခူး၊ (၃) အစိုးရအထောက်အပံ့ခံ မြို့မတိုင်းရင်းသူ အထက်တန်းကျောင်း- ရန်ကုန်၊ (၄) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံကျောင်းသားများအသင်း-မန္တလေး၊ (၅) ရန်ကုန်မြို့ အာစရိယသမဂ္ဂအသင်းချုပ် လက်အောက်ခံ မြန်မာစာသင်ကျောင်းများ၊ (၆) အမျိုးသား ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေးကျောင်း-ဓမ္မိပျို့သစ်၊ (၇) အဘိအင် ကုမ္ပဏီလီမိတက် တိုက်ဆိုင်ကြီး-ရန်ကုန်၊ (၈) မြန်မာစာသင်ကျောင်းကြီး-ကလေး၊ (၉) ရတနာပုံမန္တလေးအသင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် မြန်မာတစ်ပြည်လုံးရှိ အမျိုးသားကျောင်းအားလုံး ပိတ်ထားရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ယူနိုဘာစီတီကောလိပ်ကျောင်းတွင် ပါမောက္ခ ဦးဖေမောင်တင် က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့် အစည်းအဝေးကျင်းပကာ မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော် ကုန်၍ ဝမ်းနည်းကြောင်းအဆိုကို မစ္စတာ ဂွမ်လျောင်(နောင်တွင် မောင်ဖြူ)နှင့် မောင်တင့်ဆွေ (နောင်တွင် စာရေးဆရာအသင်း ဥက္ကဋ္ဌနှင့် သံအမတ်ကြီး ဦးတင့်ဆွေ)တို့က ဝမ်းနည်းကြောင်း အဆိုတင်သွင်းကာ အလောင်းတော် ပို့ဆောင်မည့်နေ့တွင် ကျောင်းပိတ်ပေးဖို့ ခွင့်တောင်းရန် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ယုဒသန်ကောလိပ်တွင် ဆရာဦးလှဘူး(နောင်တွင် ဒသနိကဓာပါမောက္ခ ဒေါက်တာ လှဘူး)က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကာ ကျောင်းပိတ်ပေးဖို့ တောင်းဆိုရန် ဆုံးဖြတ် ကြသည်။

ရန်ကုန် မြို့မ တိုင်းရင်းသား အထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆရာကြီး ဦးဘလွင်က (နောင်တွင် သံအမတ်ကြီး) သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ဝမ်းနည်းကြောင်း သဝဏ်လွှာကို မတ်ကြားကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်နေ့ ညနေတွင် ကျောင်းသူကျောင်းသား ၇,၀၀၀ ခန့်တို့က စံအိမ်တော်သို့ သွားရောက်ကာ ဂါရဝပြုကြသည်။

နိုဝင်ဘာလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဂျူဘာလီဟော၌ ရန်ကုန်မြို့လုံးဆိုင်ရာ အစည်းအဝေးကို ကျင်းပရာ ၂၁ ဦး ဝံသာနုပါတီဝင် ဒေါက်တာဘရင်က သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်ကုန်သည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုအစည်း အဝေးကြီးသို့ အလယ်တောရဆရာတော် အမှူးပြုသော သံဃာတော်များ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ အသီးသီးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ထင်ရှားသည့် မြို့မိမို့ဖပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အမျိုးသား ကျောင်းဆရာ များ၊ အသင်းအဖွဲ့ကိုယ်စားလှယ်များ၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်၊ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးစု ကိုယ်စားလှယ်များ ခန့်လုံးပြည့် တက်ရောက်ကြသည်။

အစည်းအဝေးကြီးက မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်ကုန်သည့်အတွက် ဝမ်းနည်းကြောင်း၊ သီပေါမင်းတရားကြီး၏ အလောင်းတော်၊ မိဖုရားခေါင်ကြီးအလောင်းတော်၊ ညီမတော် ရမည်းသင်း ဇုပုရား၏ အလောင်းတော်တို့ကို မန္တလေးမြို့ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ့ဘင်မင်းတရားကြီး အုတ်ဂူတော်အနီး၌ မြှုပ်နှံသင်္ဂြိုဟ်ရန် အရှင်နှစ်ပါး၏ ရုပ်ပုံတော်ကို သွန်းလုပ်ထားရန် ဆုံးဖြတ် ကြောင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

ထိုအတောအတွင်းတွင် ကလင်ပုံမြို့တွင်ရှိနေသည့် ဒုတိယသမီးတော် အရှင်ထိပ်စု မြတ်ဖုရားလတ်ထံမှ စာတစ်စောင် ညီမတော်များထံ ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုစာ၌ “မယ်တော် အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး အလောင်းတော်ကို ဇုပုရားတို့မောင်နှမ မရှိဘဲ မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မပြုပါနှင့် တားမြစ်ပါသည်။ ဤက မလာရောက်မချင်း ခေါင်းသွင်း၍သာ ယခုအတိုင်း အိမ်တော်မှာ ထားပါ။ ဇုပုရားတို့ ရုတ်တရက် မလာနိုင်တာ ဇုပုရားတို့ကို မမေးပါနှင့်။ ဇုပုရားလတ်တို့ နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်နေတာမဟုတ်၍ ဘာပြုလို့ ရုတ်တရက် မလာနိုင်သလဲ ဆိုတာပြောရန် ဇုပုရားလတ်တို့တွင် တာဝန်မဟုတ်”ဟု ပါရှိသည်။

ရန်ကုန်တွင်ရှိနေသည့် တတိယသမီးတော်နှင့် တေ့တ္တသမီးတော်တို့သည် ထိုစာနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့ဆုံးဖြတ်ရမည် မသိဘဲ ဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်ကို ကြေးနန်းရိုက်၍ ရန်ကုန်သို့ခေါ်သည်။ ဆာစောမောင်သည် ငါးနှစ်သားအရွယ် ကတည်းက မန္တလေးနန်းတော်ထဲတွင် ကြီးပြင်းခဲ့ပြီး မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ သားသဖွယ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ သီပေါမင်းတရားနှင့် မိပုရားခေါင်ကြီးတို့သည် သူ့လက်ပေါ်တွင် ကြီးလာကြ သူများ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဆာစောမောင်သည် မကျွန်းမာသဖြင့် ဝေးဝေးလဲလဲ မသွားရဘဲ အနားယူနေသည်။ သမီးတော်များက အတန်တန် ကြေးနန်းရိုက် ခေါ်သည်အခါတွင် ဆာစောမောင်သည် ဘုရင်ခံ၏ခွင့်ပြုချက်အရ ရန်ကုန်သို့ ဆင်းလာခဲ့သည်။

ဆာစောမောင်သည် တင်းမာနေသည့် ဘက်နှစ်ဖက်ကြားတွင် စေ့စပ်ဖွန်ဖြေပေးရန် ရောက်လာခြင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ရန်ကုန်သို့ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင် ရောက်လာပြီး မကြာမီတွင် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက မသာတော်အစမ်းအနားနှင့်ပတ်သက်၍ လူထု၏တောင်းဆိုချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း အကြောင်းပြန်ခဲ့သည်။

(၁) မန္တလေးမြို့တွင် ပလိပ်ရောဂါ ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ဈာပနကိစ္စကို ထိုမြို့တွင် ကျင်းပခွင့် မပြုနိုင်ကြောင်း၊ (၂) သီပေါမင်းတရား အလောင်းတော်နှင့် ရမည်းသင်းဇုပုရား အလောင်းတော်တို့ကိုလည်း မြန်မာပြည်သို့ ယူဆောင်ခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်း၊ (၃) မိပုရားခေါင်ကြီး ၏ အလောင်းတော်ကို ရွှေတိဂုံစေတီ ရင်ပြင်ပေါ်တွင် မြှုပ်နှံသင့်ကြောင်းဖြင့် ဘုရင်ခံက ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးကို ပြောသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဤသို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရနှင့် ဆွေတော် မျိုးတော်ကြားတွင် ပြဿနာသည် တင်းမာနေခဲ့သည်။ မသာတော်ကော်မတီနှင့် ညောင်ရွှေ စော်ဘွားကြီးတို့က နှစ်ဦးနှစ်ဖက်တို့၏ သဘောထားများကို တီးခေါက်ကာ ကြားဝင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရဘက်မှ ခွင့်မပြုနိုင်ကြောင်းဖြင့် နိုင်နိုင်မာမာ ပြောလာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ သည် ဇုပုရားလတ်၏မယ်တော် ဆင်ဖြူမရင် ကံကုန်စဉ်က အဖြစ်အပျက်ကို သတိရနေဟန် တူသည်။ ဆင်ဖြူမရင် ကံကုန်သည့်အခါက ရုပ်ကလာပ်ကို မန္တလေးမြို့ရှိ မင်းတုန်းမင်းတရား ကြီး သချိုင်းတော်နှင့် ကပ်လျက်မြှုပ်နှံရန် ရန်ကုန်မှ မန္တလေးသို့ သယ်ယူခွင့်ပြုခဲ့သည်။

မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက
မသာတော်အခမ်းအနားနှင့်ပတ်သက်၍
လူထု၏တောင်းဆိုချက်ကို
အောက်ပါအတိုင်း
အကြောင်းပြန်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က ဆင်ဖြူမရှင်၏ရုပ်ကလာပ်ကို သင်္ဘောသို့ သယ်ယူရာတွင် ရန်ကုန်မြို့မှ လူထု ပရိသတ်က သောင်းသောင်းပျံ့ပျံ့ လိုက်ပို့ကြသည်ကို မမေ့နိုင်သေး။ ယခု စုပုရားလတ်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ရန်ကုန်မှ မန္တလေးသို့ သယ်ယူခွင့်ပြုလျှင် အလားတူကြီးမားသည့် လူစုလူဝေးကြီး ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဘုရင်ခံက ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးမှတစ်ဆင့် အကြောင်းပြန်ခဲ့ရာ ယင်းကို ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးက ဤသို့ တစ်ဆင့် အဖြေပေးခဲ့သည်။

- (၁) မန္တလေးမြို့သို့ မိပုရားခေါင်ကြီးအလောင်းတော်ကို ယူဆောင်ရန် အစိုးရက ခွင့်ပြုဆိုသည့် သတင်း မှန်သည်။ ပလိပ်ရောဂါ ဖြစ်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။
- (၂) သီပေါမင်းတရားနှင့် ညီမတော် (ရမည်းသင်း) စုပုရားတို့၏ အလောင်းများကို မြန်မာပြည်သို့ ယူဆောင်ရန် အစိုးရက အလွယ်တကူ ခွင့်ပြုမည်မထင်။
- (၃) မသာတော်စရိတ်ကို ပြောဆိုနေဆဲ ရှိသေးသည်။
- (၄) သင်္ဂြိုဟ်ရန်ဌာနကို ရွေးချယ်ဆဲ ဖြစ်သည်။ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီး တောင်ဘက်ရှိ ဘုရင်မကြီး၏ ဥယျာဉ်ဆိုလျှင် သင့်လျော်မည် ထင်သည်။
- (၅) အိန္ဒိယမှ သမီးတော်များကို စောင့်ဆိုင်းရန်လိုမည် မထင်ပါဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ယင်းတို့မှာ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီးမှတစ်ဆင့် ပြန်ကြားသော ဘုရင်ခံ၏ပြန်ကြားချက် အချုပ် ဖြစ်သည်။ ထိုပြန်ကြားချက်ကို ဆွေတော်မျိုးတော်များနှင့် မြန်မာလူထုကရော စာနယ်ဇင်းများကပါ လက်ခံခြင်းမပြုကြဘဲ မသာတော်ကော်မတီ၏ တောင်းဆိုချက်ကို ထောက်ခံကြသည်။ ဤသို့ ဘုရင်ခံနှင့် ပြည်သူလူထုကြား အခြေအနေ တင်းမာနေဆဲတွင် ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက် နေ့စွဲဖြင့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်က ကြေညာချက် တစ်စောင် ထုတ်ပြန်လိုက်သည်။ ထိုကြေညာချက်ကို "မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံထံ ဆက်သွင်းသည် စာ"ဟု ခေါင်းစဉ်တပ်ထားသည်။

ထိုစာတွင် မိမိသည် ကျန်းမာရေး ချို့တဲ့နေသည့်ကြားမှ သမီးတော်များ အကြိမ်ကြိမ် သံကြိုးရိုက်ခေါ်သဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ လာခဲ့ရကြောင်း၊ မိမိအပေါ်တွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၊

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

စကြာဒေဝီ မိပုရားခေါင်ကြီး၊ ဆင်ဖြူမရှင် မိပုရားကြီး၊ ပြောက်နန်းမိပုရား စသူတို့၏ ကျေးဇူး များစွာရှိကြောင်းဖြင့် အစချီသည်။ ထို့နောက် နတ်ရွာစံ မိပုရားခေါင်ကြီးနှင့် သူ့ ဆက်ဆံရေးကို ဤသို့ ဖော်ပြသည်။

**ဆင်ဖြူမရှင်၏ရုပ်ကလာပ်ကို
သင်္ဘောသို့ သယ်ယူရာတွင် ရန်ကုန်မြို့မှ
လှူထုပလိုသတ်က သောင်းသောင်းဖျေဖျ
လိုက်ပို့ကြသည်ကို
မပေနိုင်သေး။**

“စော်ဘွားကြီးလည်း သင်္ခါရ၊ ဇုပုရားလည်း သင်္ခါရ၊ ဘယ်သူ အရင်သေမည်မသိ၊ ကံတရား အနိုးမရ၍ ဇုပုရား နတ်ရွာစံလျှင် မန္တလေးကို မဆောင်မယူပါနှင့်၊ စော်ဘွားကြီးကို အလွန်အားကိုးအားထားရှိကြောင်း နှုတ်ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် အမိန့်တော်ရှိသည့်ပြင် စာများတွင် လည်း မကြာခဏ ရေးပါသည်။ ငယ်စဉ်ကလည်း ရွှေနန်းရှင်ပုရားနှင့် နန်းမတော် ပုရားတို့မှာ ကွန်ပက်ယံပေါ်တွင် ကြီးသောကြောင့် အမြဲချစ်ခင်ပါသည်။ နောက် ရန်ကုန်မြို့တွင် ပူပြင်းသော ဒေသဖြစ်၍ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)မှာ စံနေတော်မူလျှင် ခွင့်ပြုပါမည့်အကြောင်း ပြောဆိုရာ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)မှာ ဘာကိုခေါ်သတန်း ငယ်ချစ် အပျိုတော်ဖြစ်ဖူးသော မစွက်မာန္တတ်ကို မေးတော်မူရာ ပျဉ်(ပြင်) ဦးလွန်(လွင်) - ပျဉ်(ပြင်) သာဥယျာဉ်တော်ခေါ်သော အရပ်ကို ယခု မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)ခေါ်ကြောင်းတင်ရာ ၎င်းမေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)သည် ဇုပုရား၏ ကံကျွေးမံမြို့ ဖြစ်သည်။ ၎င်းမြို့ကို ဘယ်ကသွားရမည်မေးရာ မစွက်မာန္တတ်က မန္တလေးမြို့ကို ဝင်၍သွားလျှင် ရောက်ပါသည်။ သို့မဟုတ် မြို့ဟောင်းဘူတာက မီးရထားနှင့်သွားလျှင်လည်း ရောက်ပါသည် တင်ရာတွင် မန္တလေးမှာ ကိုယ့်ဘုန်း ကိုယ့်ကံအလျောက် ဘုန်းစိုးချမ်းသာစွာပေးသည်။ မာန္တတ်အသိ မဟုတ်လား။ ယခု မချမ်းသာ ဆင်းရဲမှု မန္တလေးကို မကြည့်ချင်သောကြောင့် ဘယ်တော့မှ မသွားလိုဘူး အမိန့်တော်ရှိကြောင်း ကို နတ်ပြည်မစံမီ ၂ နှစ် ၃ နှစ်လောက်က မာန္တတ် ပြော၍ ကြားဖူးပါသည်။ သို့ဖြစ်သော ကြောင့် မန္တလေးမြို့သို့ရှိ၍ သင်္ကြန်စေမည် အနိုးရမင်းတို့ အကြံရှိလျက်နှင့် မန္တလေးတွင် ပလိပ်ရောဂါများ ဖြစ်သည်တစ်ကြောင်း၊ နန်းမတော် ပုရားအလောင်းတော်ကို ပို့လိုက်က ပွဲကြီးဖြစ်၍ အရပ်အဝေးအနီး လူများစွာ လာရောက် စုဝေးမိလျှင် ရောဂါ ပြန့်ပွားကြီးကျယ် သွားမည်ကို ဆရာဝန်များက စိုးရိမ်ကြကြောင်းနှင့် စာတင်လိုက်သည့်အတွက် မပို့နိုင်ဖြစ်သည် မှာ စဉ်းစားလိုက်လျှင် ထိပ်ဇုပုရားလတ်နှင့်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားသည် သာမည ဘုန်းကံရှင် မဟုတ်။ သူ မသွားလိုသော အရပ်ကို သွားရအောင် ဘယ်သို့ပင် ကြံစည်သော် လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် ရန်ကုန်တွင် သင်္ဂြိုဟ်ရမည် ဖြစ်လျှင် လှပတင့်တယ်အောင် ဝေရိတ်များစွာ ထုတ်ပေး။ သင်္ဂြိုဟ်မည့်နေရာ ကောင်းစွာ တင့်တယ်လျှောက်ပတ်၊ ပြည်သူရဟန်းတို့ နှစ်သက်ရာသို့ကျရောက်အောင် ဘုရင်မင်းမြတ်က အားထုတ်၍ ပန်းခြံဥယျာဉ်တော်တွင် အခွင့်ပြုတော်မူပါမည့်အကြောင်း။ ယခု တင်သွင်းဆက်သ သော အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အများပြည်သူတို့ သိရှိလေအောင် ကြေညာရန် အမိန့်ကို ထုတ်ဆင့်လိုမည် ဟု ဖျော်လင့်ပါကြောင်း။ "ဖြင့် ဆာစောမောင်၏ ဆက်သွင်းစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။"

**ယခု စုပုရားလတ်တံ့ရှင်ကလာပ်ကို
ရန်ကုန်မှ ယူ လေးသို့
သယ်ယူခွင့်ပြုလျှင်
အလားတူကြီးမားသည်
လှစေလှစေကြီး**

ထိုအတောအတွင်းတွင် ကလင်ပုံမှ ခင်မောင်လတ်သခင်နှင့် ထိပ်ရမြတ်ပုရားလတ်တို့ ထံမှ ဒီဇင်ဘာလ ၇ ရက်နေ့၌ ဖြင့် ရိုက်လိုက်သည့် ကြေးနန်း၌ မိမိတို့မရှိဘဲနှင့် အလောင်းတော် ကို သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၊ ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီး နှစ်ပါးတို့၏ အလောင်းတော်များနှင့်ယှဉ်၍ မြှုပ်နှံခြင်းမပြုဘဲ ရန်ကုန်တွင်မြှုပ်နှံခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း။ ခမည်းတော်ဘုရားအလောင်းတော်၊ မိထွေးတော်ဘုရားအလောင်းတော် များနှင့် အတူတကွမဟုတ်ဘဲ တစ်ပါတည်း သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း မိမိတို့တွင် အာဏာမရှိ၍ လျှင်မြန်စွာရောက်မည် မရောက်မည်ကို တာဝန်မခံနိုင်ဟု ကြေးနန်းတွင် ဖော်ပြထားသည်။

သို့ဖြင့် စုပုရားလတ်၏ အလောင်းတော် မြေချရေပြဿနာသည် လိပ်ခဲတည်းလည်း ဖြစ်နေသည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ရွှေတိဂုံစေတီမြေရင်း စတုဒါသာစရပ်၌ ရန်ကုန်မြို့လုံး ဆိုင်ရာ လူထုအစည်းအဝေးကြီးတစ်ခု ကွင်းပသည်။ အစည်းအဝေးတွင် ပွဲစားကြီး ဦးဖိုးမြက သဘာပတိအဖြစ် သူရိယသတင်းစာတိုက်မှ ဦးဌေးနှင့် ဦးခင်အောင်တို့က အခမ်းအနားဖူးများ

အပြစ် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးကြီးသို့ သံဃာတော်များ၊ နိုင်ငံရေးဂိုဏ်း(ပါတီ) အသီးသီးမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ အမျိုးသမီးအသင်းဝင်များ တက်ရောက်ကြသည်။

ထိုအစည်းအဝေးတွင် ဦးခင်မောင်က တတိယသမီးတော် အရှင်ထိပ်စုမြတ်ဘုရားထံမှ ပေးပို့သောစာကို ပတ်ပြုသည်။ ထိုစာ၌ မိမိတို့သမီးတော်များက ခေါ်သဖြင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ရောက်လာခဲ့ကြောင်း၊ စော်ဘွားကြီးမှာ မယ်တော်ဘုရား၏ အလောင်းတော်ကို မန္တလေးမြို့၌ပင် သင်္ဂြိုဟ်ရန် မူလက ကြံရွယ်ချက်ရှိသော်လည်း ရန်ကုန်မြို့သို့ရောက်ရှိမှ ဘုရင်ခံ၏အမိန့်အတိုင်း ပြောင်းလဲစီမံရကြောင်း၊ မယ်တော်ဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်က မန္တလေးမြို့သို့ ထွက်တော်မမူလိုပါဟု တစ်ခါမျှ အမိန့်တော်မရှိပေ သည့်အပြင် အမိန့်ရှိပူးတယ် ဟူသော တစ်ဆင့်စကားလည်း မကြားရူးကြောင်း၊ ခမည်းတော် ဘုရားအလောင်းတော်ကို သရဏဂုံတင်ပြီးပြီဟူသော စကားမှာ မမှန်သောစကားဖြစ်ကြောင်း၊ မိထွေးတော်(ရမည်းသင်း) စုပုရား၏ အလောင်းတော်ကိုသာ စုပုရားတို့ နားထွင်းစဉ်က သံဃာတော်များ ကြွရောက်တော်မူသဖြင့် သရဏဂုံတင်လိုက်နိုင်ကြောင်း ခမည်းတော်ဘုရားမှာ ထို့နောက်မှာ နတ်ရွာစံသည်လည်းဖြစ်၊ သံဃာတော်များ မရှိသည်လည်းဖြစ်၍ သရဏဂုံ မတင်လိုက်ရကြောင်း၊ ခမည်းတော်ဘုရား အလောင်းတော်ကို ခေါင်းတော်သွင်းရာ အခန်းတော် ဖွင့်ရာတို့၌ ထုံးစံရှိသည့်အတိုင်း မင်းခမ်းမင်းနားနှင့်ညီညွတ်အောင် မပြုလိုက်ရသည်ကို စုပုရားတို့ အထူးဝမ်းနည်းနှုတ်ကြောင်း၊ ယခုလည်း မယ်တော်ဘုရားကို အမြန်သင်္ဂြိုဟ်လိုက် ကြရန် စီမံနေကြကြောင်း၊ အိန္ဒိယရှိ အစ်မတော် ဘုရားများ နံညီရောက်ရှိပြီး ပြည်သူတို့နှင့်အတူ စိတ်ကျေနပ်စွာ ပူးမြော်ပြုစုပြီးမှသာ အလောင်းတော်ကို သင်္ဂြိုဟ်လိုကြောင်း၊ ခမည်းတော်ဘုရား၊ မယ်တော်ဘုရား၊ မိထွေးတော်ဘုရား အလောင်း တော်အားလုံးကို ရတနာပုံနေပြည်တော်သို့ ယူဆောင်သင်္ဂြိုဟ်ရမှ စိတ်ကျေနပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ယခု ကော်မတီလူကြီးမင်းတို့၏ဆန္ဒမှာ စုပုရားတို့ဆန္ဒနှင့် တစ်ညီတည်းဖြစ်သဖြင့် စုပုရားတို့ အလိုဆန္ဒကို လူကြီးမင်းများ သိရအောင် ယခု စာရေးသား ပြောကြားပါကြောင်းဟူ၍ ပါရှိသည်။

ထို့နောက် မန္တလေးမြို့လုံးကျွတ် အစည်းအဝေးကျင်းပ၍ အလောင်းတော်ကို မန္တလေးသို့ ယူဆောင်စေရန် ဆုံးဖြတ်ကြောင်း၊ ရန်ကုန်မြို့၌ သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်ကြောင်း သံကြီးစာကိုလည်း ပတ်ပြုသည်။

မိပုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို ရန်ကုန်တွင် သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းကို ကန့်ကွက်ကာ မန္တလေးတွင် သင်္ဂြိုဟ်ရန်အဆိုကို သူရိယဆရာစိန်က တင်သွင်းပြီး မပူတာ ဘာရပ်ကွဲ၊ မြင်းမြဲ မခင်ဂျမ်း၊ မျိုးချစ် ဦးဘသန်း၊ မန္တလေး ဦးဘဦး၊ ကြည့်မြင်တိုင် စလင်းတိုက်မှ ဦးပညာ၊ ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင် စသူတို့က ပြည့်စုံကထောက်ခံကြသည်။

ဈာပနဂယက်များ

မိဖုရားခေါင်ကြီး ဇုဖုရားလတ်၏ မသာတော်အခမ်းအနားနှင့်ပတ်သက်၍ ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် မြန်မာလူထုတို့အကြားတွင် သဘောကွဲလွဲမှု ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။

ပထမအချက်မှာ လူထုက မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို မန္တလေးသို့ ယူဆောင်ကာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၊ ဆင်ဖြူမရှင် မိဖုရားကြီး နှစ်ပါးတို့၏ အလောင်းတော်များနှင့် ယှဉ်တွဲပြင်ဆင်ရန် လိုလားသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရက ထိုအချက်ကို လက်မခံ။

ဒုတိယအချက်မှာ ထိုကိစ္စကို ဆွေးနွေး၍ မပြီးပြတ်သေးမီ ရုပ်ကလာပ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ခြင်း မပြုရန် လူထုက လိုလားသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရက ထိုသင်္ဂြိုဟ်သည့်ကိစ္စကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ပြုလုပ်လိုသည်။

ယင်းအချက်နှစ်ချက်သည် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဈာပနနှင့်ပတ်သက်၍ လူထုနှင့် အစိုးရကြားတွင် ရှိနေသော အဓိက ကွဲလွဲချက်ကြီး နှစ်ချက် ဖြစ်သည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်နေ့၌ ညောင်ရွှေတော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်၏ အပါးတော်မြို့အတွင်းဝန်ထံမှ အလောင်းတော်ကို သင်္ဂြိုဟ်သည့် အစီအစဉ်၊ အလောင်းတော် ပို့ဆောင်သည့် လမ်းကြောင်း စသည်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ ကြေညာချက်တစ်စောင် ထုတ်ပြန်သည်။

ထိုနေ့မနက်တွင် ဒိုင်အာနီအုပ်ချုပ်ရေး ဒုတိယအကြိမ်မြောက် လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ရှိသည်။ ထိုအစည်းအဝေးတွင် မင်းတိုင်ပင်အမတ်ဖြစ်သူ ၂၁ ဦး ဝံသာနုပါတီဝင် ဝတ်လုံ ဦးသိမ်းမောင်က အဆိုတစ်ရပ် တင်သည်။ ယင်းအဆိုမှာ “ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင်ပင် မိဖုရားခေါင်ကြီး အလောင်းတော်ကို သင်္ဂြိုဟ်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို ထပ်မံ အဆိုတင်ရန် အရေးကြီးသဖြင့် ယခု ဥပဒေပြုအဖွဲ့အစည်း အစည်းအဝေးပွဲကို ခေတ္တရပ်သိမ်းထားရန်” ဆိုသည့် အဆိုဖြစ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဦးသိမ်းမောင်၏အဆိုကို ဥပသေပြုလွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဆာရောဘတ်ရှိုင်းက ပယ်ချခဲ့သည်။

ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့ နံနက်တွင် မိပုရားခေါင်ကြီး မသာတော်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အစိုးရ ဆောင်ရွက်ချက်ကို ကန့်ကွက်သည့် မြို့လုံးကျွတ်အစည်းအဝေး ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က “မြန်မာပြည် ဂါဗာနာနှင့် အမူဆောင်အမတ်တို့၏ စီမံချက်ကဲ့သို့ ဝင်ရောက်စွက်ဖက် ခြင်းမပြုလိုကြောင်း”ဖြင့် အပါးတော်မြဲ အတွင်းဝန်ထံမှ မသာတော်ကော်မတီသို့ ကြေးနန်းတစ်စောင် ရောက်လာခဲ့သည်။

ထိုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်ဖက် အပြင်းအထန် ပြစ်နေကြသည်တွင် ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်က ကြားဝင်ဖျန်ဖြေသော်လည်း နှစ်ဖက်စလုံးက လိပ်ခဲတည်းလည်း ပြစ်နေကြသည်။ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး၏ စွက်ဖက်မှုသည်လည်း အချိုးနီးသာ ပြစ်သည်။

၁၉၂၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မသာတော်ကော်မတီ အစည်းအဝေးကို သူရိယသတင်းစာတိုက်တွင် ကူးင်းပသည်။ ထိုအစည်းအဝေးက အောက်ပါအတိုင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

“၁၉၂၅ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် အရှင်မိပုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို အိမ်တော်သို့ရွှေပြောင်း၍ အုတ်ဂူသွင်းခြင်းကိစ္စကို အန္တိမ အဆုံးစွန်သင်္ဂြိုဟ်ခြင်းဟု အသိအမှတ်မပြု၊ သမီးတော်များ၏ အလိုတော်အတိုင်းလည်းကောင်း၊ ဝက်မရွတ်ဝန်ထောက်မင်း၏ အလိုတော်အတိုင်းလည်းကောင်း၊ ယခု အလောင်းတော်ကို ခေတ္တယာယီ ပြောင်းရွှေ့ဂူသွင်းထားခြင်းမျှသာဟု အသိအမှတ်ပြုကြောင်း”

“မိပုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို ခံအိမ်တော်မှ ပြောင်းရွှေ့ ဂူသွင်းမြှုပ်နှံခြင်း အခမ်းအနား၌ ပြည်သူပြည်သားတို့၏ လိုအင်ဆန္ဒနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ပြု၍ အစိုးရတို့က စီမံခြင်းကို အလျဉ်းသဘောမတူသော်လည်း မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော အဂ္ဂမဟေသီဂုဏ်ကို အရိုအသေပြုခြင်းအားဖြင့် ပြည်သူပြည်သားတို့က လိုက်ပါပို့ဆောင် ကူညီကြရန် ဤကော်မတီက တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ကြောင်း”ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်ကိုကြည့်လျှင် မသာတော်ကော်မတီ တွေ့ကြုံနေရသည့် အခက်အခဲ၊ အကြပ်အတည်းကို တွေ့နိုင်သည်။ မသာတော်ကော်မတီသည် လူထု၏ဆန္ဒအတိုင်း ရုပ်ကလာပ်ကို မန္တလေးသို့ ပို့ဆောင်၍ ဓမည်းတော်နှင့် မယ်တော်တို့ သင်္ချိုင်းတော်အနီးတွင် မြှုပ်နှံရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက တောင်းဆိုချက်ကို အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပယ်ချခဲ့ပြီး ရာပုနကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ကန့်တော်မပန်ခြင်း

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

(ကန်တော်မင်္ဂလာပန်းခြံ) တွင် ဖြူပုံနှံသဖြိုဟ်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ မသာတော်ကော်မတီက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံရောက်အောင် တောင်းဆိုခဲ့သည့်တိုင် ဘုရင်ခံချုပ်က မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ၏ ဆုံးဖြတ်သည့်ကိစ္စတွင် ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လိုခြင်း မရှိဟု ပယ်ချခဲ့သည်။

မသာတော်ကော်မတီ ဘာလုပ်မည်နည်း။ အစိုးရက ကြီးမှူးသည့် ဈာပနအခမ်းအနားကို သပိတ်မှောက်မည်လော။ ဈာပနအခမ်းအနားကို သပိတ်မှောက်လျှင် ထိခိုက်နစ်နာမည့်သူမှာ အစိုးရမဟုတ်။ မိမိကိုယ်တိုင် ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူထု ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့ဂုဏ်သိက္ခာ ဖြစ်သည်။ အစိုးရ၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လက်ခံလိုက်လျှင်လည်း တစ်လျှောက်လုံး ကိုင်ခွဲခဲ့သည့် ရပ်တည်ချက်ကို ခွန့်လွှတ်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

ဤတွင် မသာတော်ကော်မတီသည် အလယ်အလတ်ကျ၍ လက်တွေ့ကျသော ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ရသည်။

ထိုဆုံးဖြတ်ချက်မှာ "အန္တိမ ဈာပန ပြုလုပ်ခြင်းဟူ၍ အသိအမှတ်မပြုကြောင်း၊ သို့ရာတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်တော်မူသော အဂ္ဂမဟာသီဂဏ်ကို အရှိအသေ ပြုသောအားဖြင့် တိုင်းသူပြည်သားတို့က လိုက်ပါပို့ဆောင်ကြရန်"ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီးကို သဖြိုဟ်မည့်နေ့ဖြစ်သည့် ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ရွှေတိဂုံ ဘုရားလမ်းတစ်လျှောက်၌ ပုလိပ်များ စောင့်ကြပ် နေရာယူကြသည်။ မသာတော်ကို လိုက်ပါ ပို့ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ဓာတ်ရထားကုမ္ပဏီက ဓာတ်ရထားစင်းရေကို တိုး၍ လွှတ်ပေးသည်။ တစ်ကြိမ်လွှတ်လျှင် ၇ စင်း၊ ၈ စင်းဟု ဆိုသည်။

နေ့လယ် ၁ နာရီတွင် ချာချီလမ်း(ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ဆွမ်းလမ်း) အမှတ် ၂၃၊ ခံအိမ်တော်မှ မသာတော်အခမ်းအနား စတင်ထွက်သည်။ ရှေ့ဆုံးမှ မြင်းစီးပုလိပ်များ၊ ထို့နောက် မိဖုရား ခေါင်ကြီး၏သက်စေ့ လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့ တင်ထားသည့် လှည်းအစီး ၆၆ စီး၊ ထို့နောက် စည်တော်အဖွဲ့၊ ထို့နောက် သိုင်း၊ ယပ်မား၊ ကျိုင်း၊ တကောင်းမြူတာ အဆောင်ကိုင်သူများ၊ ထို့နောက် မသာတော်ကော်မတီလူကြီးများ၊ ထို့နောက် တလားနှင့် သလွန်တော်တို့ ပါလာ သည်။ ဤနောက် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို ထီးဖြူ ၈ လက် မိုး၍ ဆွေတော် မျိုးတော်များက ထမ်းယူလာသည်။ ထီးဖြူရှေ့တွင် ရွှေထီး ၃ လက် မိုး၍ အလောင်းတော်ချည် ယပ်မားကြိုးကို အချို့ဆွေတော်မျိုးတော်များက ဆွဲယူသည်။ သမီးတော်များက ဘေးမှ ဝန်းရံလိုက်ပါလာကြသည်။

ရွှေတိဂုံတောင်ဘက်မှစီဝသို့အရောက်တွင် ဗြိတိသျှဘားမား ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့် လန်ဒန် အတ် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတို့က ရုပ်ရှင်ရိုက်ကူးကြသည်။ ကန်တော်မင်(ကန်တော်မင်္ဂလာ)ဥယျာဉ် အဝသို့အရောက်တွင် အမြောက် ၂၁ ချက် ပစ်ဖောက်၍ အရှိအသေပြုသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ကန်တော်မင်(ကန်တော်မင်္ဂလာ) ဥယျာဉ်အတွင်းရှိ စည်စံမဏ္ဍပ်တွင် ဘုရင်ခံ ဆာဟား ကုတ်ဘတ်တလာ၊ အတွင်းဝန်ကြီး ဘရန်ဒါ၊ ခရစ်ယာန်ဂိုဏ်းဈေး ဖိုက်၊ လွတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ၏ ဇနီး လေဒီကျိုင်း၊ ပြည်ထဲရေးနှင့် နိုင်ငံရေးရာ လက်ထောက်အတွင်းဝန် ဂိုက်၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်၊ ဝက်မရွတ် ဝန်ထောက်ဟောင်း ဦးလတ်၊ ဝတ်လုံ အမ်အေမောင်ကြီး၊ ၂၁ ဦး ဝံသာနု ဦးဘဘော၊ မြန်မာ့အလင်း ဦးစိန် စသူတို့ ရှိကြသည်။ (ထိုအခမ်းအနားသို့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဦးမေအောင်၊ ပညာရေးဝန်ကြီး ဒေါက်တာ ဘရင်၊ သစ်တောရေးဝန်ကြီး မစ္စတာ အရိမ်၊ ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဝီလျံကျေတို့ မလာကြပါ။)

ပန်းခြံထဲတွင် လူတွေများလွန်းသဖြင့် ပုလိပ်က မနည်းထိန်းယူရသည်။ အလောင်းတော်ကို ငှက်ဆေးခံပြဿာဒ်ထဲ၍ လှည့်ပြီးနောက် လောင်တိုက်ထဲသို့ သွင်းသည်။ ထို့နောက် သံယာတော်များက သရဏဂုံ တင်ကြသည်။ ထို့နောက် အလောင်းတော်ကို လောင်တိုက်မှ ထုတ်၍ အုတ်နန်း ပြဿာဒ်အတွင်းသို့ သွင်းသည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ မသာတော်စရိတ် စုစုပေါင်းမှာ ၂၃၅၅၅ ကျပ် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့အနက် အစိုးရထည့်ဝင်ငွေ ၂၀၀၀၀ ကျပ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်စော်ဘွား၊ မြို့စားများက ၃၁၅၀ ကျပ်၊ ဓောနန်းထီးလာက ၂၀ ကျပ်၊ မစ္စတာ ဂိုက်ကင်းက ၅၀ ကျပ်၊ ဗြိတိသျှဘားမား ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီနှင့် လန်ဒန်အတ် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတို့က ၁၀၀ ကျပ်၊ ဗျည်းမနားမင်းသားနှင့် ထရ်ကာ ထိပ်ခေါင်တင်တို့ထံမှ ၃၀၀ ကျပ်၊ စုစုပေါင်း ၂၃၅၅၅ ကျပ် ဖြစ်သည်။

မသာတော်ကိုစွဲ ပြီးသော်လည်း မကျေနပ်မှုမှာ ပြေပျောက်မသွားခဲ့ပါ။ ဘုရင်ခံနှင့် ညောင်ရွှေစော်ဘွားတို့လုပ်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ သတင်းစာများတွင် ဆောင်းပါးရှင်များက ဝေဖန်ရေးသားခဲ့ကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် အစည်းအဝေးကျင်းပပြီး ယခင်ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း အကောင်အထည်ဖော်ပေးရန် အိန္ဒိယနိုင်ငံဆိုင်ရာ အတွင်းဝန်၊ ဗြိတိသျှပါလီမန်နှင့် အိန္ဒိယအောက်လွှတ်တော်တို့သို့ အကူအညီတောင်းခဲ့သော်လည်း အကြောင်းမထူး။

ဥပသေပြုအဖွဲ့ (လွတ်တော်) တွင် အမတ်ဖြစ်လာခဲ့သော ဆရာ ဦးတုတ်ကြီးက ပြည်သူတို့၏ ဆန္ဒအရ သီပေါမင်းအလောင်းတော်ကို ရတနာဂီရိမြို့မှ မြန်မာပြည်သို့ ရွှေ့ပြောင်း၍ ဗုဒ္ဓဘာသာထုံးစံနှင့်အညီ သင်္ကြန်ခွင့်ပြုဖို့ အစိုးရမှာ အဆင်သင့်ရှိပါသလားဟု လွတ်တော်တွင် မေးမြန်းခဲ့သည်။

အစိုးရက ပြေကြားရာ၌ သီပေါမင်းအလောင်းတော်ကို သရဏဂုံတင်ရန် လိုအပ်သော ပစ္စည်းများနှင့် သံယာများကို မြန်မာပြည်မှ ဝိုဏ်းမည့်အကြောင်း၊ အစိုးရက မိဖုရားခေါင်ကြီးထံ အကြောင်းကြားခဲ့ဖူးကြောင်း၊ မိဖုရားခေါင်ကြီးက ရတနာဂီရိမြို့မှာပင် သင့်သလို သင်္ကြန်မည်ဟု ပြေမဲကြောင်း၊ ယခုလောလောဆယ်တွင် သီပေါမင်းတရား၏ အလောင်းတော်ကို

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မြန်မာပြည်ပြန်ပို့ရန် အသင့်မရှိကြောင်း ပြောခဲ့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ မသာတော်ကိစ္စနှင့် သီပေါမင်းအလောင်းတော် သရဏဂုံတင်ရေး ကိစ္စတို့နှင့်ပတ်သက်၍ လူထုခေါင်းဆောင်များနှင့် လူထုဆက်သွယ်ရေး မိဒီယာများက ဝေဖန် ကြရာတွင် အပြင်းထန်ဆုံးမှာ ဒီးဒုတ်သတင်းစာ ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်း၏အလောင်းတော် သရဏဂုံတင်ရေးကိစ္စတွင် အစိုးရဘက်မှ မြေကြားပုံကို ဝေဖန်ရာ၌ ဒီးဒုတ်သတင်းစာ (၁၉၂၆၊ မတ်လ ၆ ရက်နေ့)က-

“မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ နတ်ရွာစံသည့်နေ့တိုင်အောင် အဖူးအမြော်ရောက်ရှိသူ အပေါင်းတို့ အား ရတနာဂင်္ဂါရီ၌ အလောင်းတော် သရဏဂုံ မတင်ခဲ့ရသည်ကို စိတ်မကျေနပ်ချမ်း ရှိနေရ ကြောင်း အမြဲမိန့်တော်မူပါလျက် ယခု မိဖုရားခေါင်ကြီး နတ်ရွာစံသွားမှ မိဖုရားခေါင်ကြီး အလိုတော်အတိုင်း စီမံခြင်းဖြစ်သည်ဟု မြေကြားခြင်းဖြင့် သက်သေတည်ရန် မရနိုင်သူကို ကိုးကား၍ မြေကြားခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် အစတုးဖြေနည်း ဖြစ်လေသည်”ဟု ရေးခဲ့သည်။

မသာတော်ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မသာတော်ကော်မတီဝင်များ ဆောင်ရွက်ပုံကိုလည်း အာမလိုအားမရဖြစ်ဟန် တူသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီးဒုတ်သတင်းစာ (၁၉၂၆၊ မတ်လ ၂၀ ရက်နေ့)က ဤသို့ ဝေဖန်ခဲ့သည်။

“အရှင်နန်းမတော်ဘုရား နတ်ရွာစံခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဖွဲ့စည်းသော မသာတော် ကော်မတီသည် ပထမ လှုပ်လှုပ်ရှားရှား ဖြစ်နေပြီးနောက် ယခု တစ်နိတစ်ရာမျှ ထပ်မံလှုပ်ရှား သည်ကို မတွေ့မမြင်ရဖြစ်ရာ မသာတော်ကော်မတီဆိုသည့်အတိုင်း မသာဖြစ်နေကြပြီလောဟု တွေးတောစရာသာ ရှိတော့သည်”ဟု ရေးခဲ့သည်။

၁၉၂၆ ခု၊ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင်လည်း ဒီးဒုတ်သတင်းစာ ဆောင်းပါးရှင်က ဤသို့ ရေးခဲ့ပြန်သည်။

“အခု ဝုသွင်းမြှုပ်နှံထားတာဟာ ယာယီလိုသာ အသိအမှတ်ပြုကြောင်းနှင့် မသာတော် ကော်မတီက ထုတ်ပြန်ထားသဗျ။ ခုပုံဆိုတော့ သည်ယာယီဟာ ကမ္ဘာတည်မယ့် ယာယီပဲ။ အဲသည်ကိစ္စတုန်းကလည်း ဂျီစီဘီအေ နှစ်ခုစလုံး အတော် နှာစေးလိုက်ကြသဗျ။ သည်ကဲ့သို့ မြန်မာတစ်တွေဟာ ကြာအရှည် ခွဲမရှိရယ်လို့ အကဲသိ ဗြူရီများကဖြင့် အူကိုယားအောင် ရယ်စရာ ကောင်းနေတာကို နယ်ရွာအပေါင်းက သက်သေပြုစေလိုသဗျ”ဟု ရေးခဲ့သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ရာပုဒ်ကိစ္စတွင် ထူးခြားသည့်အချက်တစ်ချက်မှာ ယင်းကို အကြောင်း ပြု၍ မြန်မာတို့၏ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် ပြန်လည်ဆန်းသစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကို ဦးစိုးသိမ်း ဦးစီးသည့် ဂျီစီဘီအေအဖွဲ့ချုပ်၊ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင် သတ္တ

ဦးခင်မောင်နှင့် လူထုဆက်သွယ်ရေး မိဒီယာများ၏အသံကို နားထောင်ကြည့်လျှင် သိနိုင်သည်။

ထိုခေတ်က နိုင်ငံရေးပါတီများ ရည်မှန်းချက်သည် ခေတ်သစ်မြန်မာနိုင်ငံတော် ထူထောင်ရေး ဖြစ်သည်။ ခေတ်ဟောင်းမြန်မာနိုင်ငံတော် မြန်လည်ထူထောင်ရေး မဟုတ်ချေ။ သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် ထူထောင်ရေးဖြစ်သည်။ ပဒေသရာဇ် မြန်မာနိုင်ငံတော် ထူထောင်ရေး မဟုတ်ချေ။ သို့ရာတွင် အခြားကိစ္စများမှာကဲ့သို့ပင် ယခုကိစ္စ၌လည်း ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပကတိဉာဏ်သည် တခြားစီဖြစ်သည်။ ဦးနော်ကနှင့် နှလုံးသားသည် တခြားစီဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံကို ထူထောင်ရန် ရည်ရွယ်ရင်းရှိသော်လည်း ကျန်းဘောင်မင်းဆက် နောက်ဆုံးဘုရင်၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်ကုန်သည့်အခါတွင် ဗြိတိသျှအစိုးရအနေဖြင့် ထိုကံတန်သောဆောင်ရွက်မှုကို ပြုလုပ်စေချင်ကြသည်။ ပဒေသရာဇ်ခနစ်ကို မကြိုက်သော်လည်း ဇာတိမာန်စိတ်သည် ကိန်းဝပ်မြဲ ကိန်းဝပ်နေသည်။

၁၉၂၆ ခု၊ ဧပြီလ ၇ ရက်မှ ၁၀ ရက်အထိ မိတ္ထီလာမြို့တွင်ကျင်းပသည့် ၁၃ ကြိမ်မြောက် သံဃဩဝါဒခံ ဂျီစီဘီအေ မြန်မာ့အသင်းချုပ်ကြီး၏ အစည်းအဝေးတွင် မန္တလေး ရတနာပုံအသင်းချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမောင်မောင်ကြီးက-

“နတ်ရွာစံလွန်တော်မူသော အရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ မသာတော်အခမ်းအနားတွင် တိုင်းသူပြည်သားများနှင့် သမီးတော်၊ ဆွေတော်မျိုးတော်များက သဘောမတူ အတန်တန် ကန့်ကွက်ပါလျက် ဘုရင်ခံနှင့်တကွ မြန်မာပြည်အစိုးရတို့က တိုင်းသူပြည်သားများနှင့် ဆွေတော် မျိုးတော်များ၏အလိုကို မလိုက်ဘဲ အာဏာပေး၍ ဆောင်ရွက်ခြင်းကို နာသည် လှသဖြင့် မကျေနပ်ကြောင်း”နှင့် အဆိုတင်သွင်းခဲ့ရာ ပေါင်းတည်မြို့နယ် အသင်းချုပ် ကိုယ်စားလှယ် ဦးအုန်းကြီးက ထောက်ခံပြီး ကန့်ကွက်သူမရှိ ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။

သတ္တု ဦးခင်မောင်ကလည်း-

“ကျွန်ုပ် သတ္တုခင်မောင် မြန်မာပြည်တွင် သမ္မတမင်း အုပ်ချုပ်ခြင်း လှမ်းနေသော သဘောကယူသူကပင် ဤအရှင်မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ဈာပနကိစ္စတွင် ပြုသင့်ပြုထိုက်သော နောက်ဆုံးပိတ် ဈာပနအဖိုးဖြင့်ခြင်းတို့ကို ပြုသင့်သည်ဟု ယူဆကြောင်း”ဖြင့် ပြောခဲ့သည်။

ယင်းမှာ မြန်မာ့စိတ်ဓာတ်၊ မြန်မာ့စိတ်ရင်း ဖြစ်လေသည်။

ဈာပနတစ်ခု အောက်မေ့ဖွယ်

မိဖုရားခေါင်ကြီး ငုဖုရားလတ်၏ မသာတော်အကြောင်း ရေးမည်ပြုသည့်အခါ မှတ်စုမှတ်တမ်း များ၊ စာနယ်ဇင်းဟောင်းများကို ရှာဖွေဖတ်ရသည်။ သို့ပတ်ရင်း ရှေးခေတ် ပြန်မာမင်းမျိုးမင်းနွယ် တို့၏ မဘေးဘေးအန္တရာယ်၊ နိုင်ငံခြားစကားရန်တို့၏ ဈာပနများအကြောင်းကိုပါ ဖတ်ပြစ်သွားသည်။

ယင်းတို့အနက် မိဖုရားခေါင်ကြီး ငုဖုရားလတ်၏ မသာတော်မတိုင်မီက ဈာပန အခမ်းအနား နှစ်ခုအကြောင်းကို အထူးသတိပြုမိသည်။ သတိပြုမိသည်မှာ အခြားကြောင့် မဟုတ်။ ထိုဈာပနနှစ်ခုမှာ နန်းစံမင်းနှစ်ပါး၏ ဈာပနများ ပြစ်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်ပါးမှာ ငုဖုရားလတ်၏မိထွေးတော်၊ မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဘေဝီ၏ ဈာပနဖြစ်သည်။ စကြာဘေဝီ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ၁၈၇၆ ခုနှစ်တွင် ကံကုန်သည်။ နောက်တစ်ပါးမှာ ဗြိတိသျှ အင်ပါယာစကားရစ် ခွက်ဘုရင် ဖြစ်သည်။ ခွက်ဘုရင်သည် ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် ကံကုန်သည်။ ထိုမင်းနှစ်ပါးသည် မှတ်တမ်းများအရ မိဖုရားခေါင်ကြီး ငုဖုရားလတ်နှင့် အနီးဆုံး ကံကုန်သွားခဲ့ကြသော မင်းများဖြစ်သည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်ကုန်၍ ဈာပန အခမ်းအနား စီရင်ပုံကို ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင်ကြီးတွင် သမိုင်းဆရာကြီး ဦးမောင်မောင်တင်က ဤသို့ မှတ်တမ်းတင်သည်။

အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားလည်း သည်းထန်ပြင်းပြေစွာ ကပ်ရောက်သည့် ဝေဒနာတော်ကို သိမ်းဆည်း သည်းခံတော်မူသဖြင့် ဆရာတော် ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်သည့် ပဋ္ဌာန်းတရားတော်၊ ဇောဇ္ဈင်္ဂသုတ်၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်များကို နာခံတော်မူ၍ သက္ကရာဇ် ၁၂၃၈ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့ နံနက် တစ်ချက်တီး ကျော်ကျော် ငါးမောင်တပါးအမျိုး၌ နတ်ပြည် ခံတော်မူသည်။

အလောင်းတော်ကို စံနေတော်မူရင်း အဆောင်တော်ခန်းမအတွင်း ညီမတော် အနောက် နန်းတော်မိဖုရား ကြပ်မတ်ပြင်ဆင်တော်မူ၍ ရွှေသားနဝရတ်စီ သလွန်တော်နှင့် ပြင်ဆင်ထားရ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သည်။ ပြီးလျှင် အရှင်နန်းမတော် မိပုရားခေါင်ကြီးပုရား အလောင်းတော်ကို ဆင်ယင်မြဲ မဟာလွှာ တန်ဆာတော်နှင့် ခင်းကျင်းမြဲ အဆောင်အယောင်တော်များ ခင်းကျင်းရသည်။ အဆောင်တော်ပြင် ပတ်လည်ကာရံသည် မှန်ကာများကို ချန်လှပ်၍ အဆောင်တော်အတွင်း ကာရံရှိသည့်အကာ မှန်စီကားများကို ဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်၊ ဝန်ထောက်၊ သံတော်ဆင့်၊ စာရေးကြီးတို့ ရုပ်သိမ်းရသည်။ အဆောင်တော်အတွင်း ခင်းကျင်းလုပ်ဆောင် ပြင်ဆင်ရန် ရှိသည်ကိုလည်း လယ်ကိုင်းမြို့စား ကင်းဝန် သေနတ်ဝန်ကြီးနှင့် အတွင်းဝန်၊ ဝန်ထောက်၊ သံတော်ဆင့်၊ စာရေးကြီးတို့ ကြပ်မတ် လုပ်ဆောင်ရသည်။

အလယ်ဆောင်တော်၊ ဝဲဆောင်တော်များမှာ အဖိုးအကာ၊ တိုက်နံရံစုစ၍ အလစ်အလပ် မရှိစေရ။ ပိတ်ဖြူမွမ်းကြက်ရန်အလုပ်၊ အဆောင်တော်အတွင်းအပြင် အခင်းကော်စော ခင်းကျင်းရန် အလုပ်များကိုလည်း ရွှေတိုက်အတွင်းဝန် တောင်ခွင်မြို့စားကြီးကြပ်၍ သံတော် ဆင့်အချုပ်ဝန်တို့၊ အချုပ်အမှုထမ်း၊ နေရာတော်အမှုထမ်းတို့ကို ဆင့်ဆိုမွမ်းကြက် ခင်းကျင်း စေရသည်။

အလောင်းတော် ပြင်ဆင်ခင်းထားသည့် အလယ်ဆောင်တော် လက်ဝဲဘက်တွင် အလယ်နန်းတော်မိပုရားနှင့် မင်းမိပုရား၊ သမီးတော်၊ အိမ်ရှေ့မင်းသမီးတော်၊ အပျိုတော်တို့ အလောင်းတော် ဝဲယာ မြိရံနေထိုင်ရသည်။ လက်ယာဘက် ဝဲဆောင်တော်တွင် မင်းညီမင်းသား၊ မှူးတော်မတ်တော်၊ ထီး၊ စား လက်ရွဲအဆောင်မြဲတို့နှင့် ကျွန်တော်မျိုးရင်းတို့မှစ၍ ဝင်ထွက် ပူးမြော်စေသင့်သူတို့ကို ဝင်ထွက်ပူးမြော်စေရသည်။ နတ်ပြည်စံတော်မူသည်ကစ၍ နေရာနေ ကတော်မယားတို့မှာ ဝဲဘက်အဆောင်တော်က နေ့ည ဝင်ထွက်ခစား ပူးမြော်စောင့်နေစေရ သည်။ နောင်တော် ပုဂံမင်းနေထိုင်ရန် နေရာကိုလည်း အလောင်းတော်ရှေ့ ဘဝရှင်မင်းတရား ကြီးဘုရား စံနေတော်မူရန် ခင်းထားသည့် သလွန်တော်နှင့်တည့်တည့် လက်ယာဘက်က သလွန်တော်အခင်း နေရာတော်များကို ပြင်ဆင် ခင်းကျင်းထားရသည်။ အတွင်းတော်သို့ မဝင်မထွက်ရ။ အစောင့်အရှောက်နှင့်ထားသည့် သားတော် သုံးဆယ်မင်းသား၊ မကျရာမင်းသား၊ ညောင်အုပ်မင်းသား၊ ပင်လယ်မင်းသားခေါ် သန္တီမင်းသား၊ သာဂရမင်းသား၊ ကသာမင်းသား တို့ကိုလည်း အခမ်းအနားမပြီးမပြေမီအတွင်း အဆောင်တော်သို့ နေ့ည ဝင်ထွက်ပူးမြော်စေ အမိန့်တော်မြတ်နှင့် ဆင့်ဆို ဝင်ထွက်စေပြီးလျှင် သားတော် သုံးဆယ်မင်းသား၊ ပင်လယ် မင်းသားခေါ် သန္တီမင်းသား၊ ထီးလင်းမင်းသားတို့မှာ ရွှေနန်းတော်အတွင်း ထီးလင်းမင်းသား နေရင်းအချုပ်တိုက် အနောက်ဘက်အိမ်တွင်။ ညောင်အုပ်မင်းသား၊ သာဂရ မင်းသားတို့မှာ ၎င်းအနီး ဝန်းသို့မင်းသားအိမ်တွင်။ မကျရာမင်းသား၊ ကသာမင်းသားတို့မှာ ၎င်းအနီး မိုင်းတုံမင်းသားအိမ်တွင် နေရာချထားရသည်။ ဝန်ထောက် မြို့သစ်မြို့စားနှင့် ရွှေနန်းရိုး လပိုင်းဝန် ရွှေလုံခိုလ်၊ တောင်မာရဘင်ခိုလ်တို့ကို စောင့်နေစေသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

နတ်ပြည်ခံတော်မူသည့် နေ့ ည ရွှေနန်းတော်အတွင် အိပ်မန်တော် အလှည့်မခွဲ
ဝဲယာ ပေါင်းဆုံ အိပ်နေထမ်းရွက်စေသည်။ လက်ဖက်ရည်တော်၊ ကွမ်းရေတော်ကိုင်မှစ၍
ထီး၊ စား၊ လက်ခွဲ အဆောင်တော်ပြုတို့ကို ဝှမ်းထိုးအင်္ကျီတစ်စုံ၊ သက္ကလက်မြို့ထည်တစ်စုံ
သနားတော်မူသည်။

အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရား အဆောင်တော်တွင်လည်း ယင်းသည့်
လပြည့်ကျော် တစ်ဆယ့်သုံးရက်နေ့ နံနက်ကစ၍ အဆက်နေ့စဉ် ကျွေးမွေးလှူဒါန်းမြဲအတိုင်း
သံဃာတော် ငြောက်ဆယ့်ငါးပါးကို ဆွမ်းစမဲ အချိုအဆိမ့်များ လှူဒါန်းကျွေးမွေးပြီးလျှင်
ပရိတ်တော် တရားတော်များကို နာခံရသည်။

အဆောင်တော်သို့ ဝင်ထွက်ရန်ရှိသည်များကိုလည်း လက်ဝဲ လက်ယာ ဓမုတ်တော်
များက ဝင်ထွက်စေရသည်။ ယင်းသည့် ဓမုတ်တော်များတွင်လည်း မြောက်ထားဝယ်
သေနတ်ခိုလှံ၊ တောင်ထားဝယ် သေနတ်ခိုလှံတို့ကို ကြိပ်ကြိပ်တည်းတည်း စောင့်နေစေရသည်။

ယင်းသည့် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် တစ်ဆယ့်သုံးရက်နေ့၊ နေ့ သုံးချက်တီးကျော်
လေးမောင်းအချိန် အခန်းဖွင့်ရန် အခမ်းအနားရှိသည်များကိုလည်း လုပ်ဆောင်ပြီး ပြေငြိသည်
အတိုင်း စန်းပတ်မြို့စားဝန်ကြီး၊ ကင်းဝန်ဝန်ထောက်၊ စာရေးကြီး၊ အသုံးစာရေးတို့၊ ဆွေတော်
ကျွန်မဟာလေးဆယ်တော်၊ အဆောင်တော်ပြုတို့ကို ထီးဖြူဗိမာန်ခုံ၊ ကုန်းကွန်းရန် အဖွယ်အရာ
များကို စီစဉ်ခင်းကျင်း ဆောင်ယူကိုင်တွယ်စေပြီးလျှင် လုပ်ဆောင်ရင်း ဗြိတိန်တော်မြောက်
ကနားဖျင်းကသည် ရွှေနန်းတော်ဝဲဘက် မြောက်ထားဝယ်တံခါးသို့ဝင်၍ အစဉ်အတိုင်း
ရွှေနန်းတော် အနောက်ဓမုတ်သို့ လျှောက်သွား၊ အနောက်ဓမုတ် ဝဲဘက်လှေကားတော်သို့
တက်၍ မှန်နန်းတော် အနောက်တည့်တည့် လမ်းမတော်အတိုင်း ဆောင်ယူခဲ့ပြီးလျှင် အရှင်
မိဖုရားခေါင်ကြီး ဘုရားအဆောင်တော် အနောက်တန်းလျား တောင်ဘက်တံခါးပေါက်က
သွင်းပြီးလျှင် အဆောင်တော်ထောင့်ယာဘက် ဝဲဆောင်အလယ်တည့်တည့် အပေါက်တံခါးများ
ကို ရုပ်သိမ်း၍ အခမ်းဖွင့်ရန် စီစဉ်ဆောင်ယူခဲ့သည်များကို ခန်းပတ်မြို့စားဝန်ကြီး၊ လယ်ကင်း
မြို့စား ကင်းဝန်သေနတ်ဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန် ဆောမြို့စား၊ အတွင်းဝန် လယ်ဝန်ယောမြို့စား၊
ရွှေတိုက်အတွင်းဝန် တောင်ခွင်မြို့စား၊ အမြောက်အတွင်းဝန် မိုးတားမြို့စား၊ ကင်းဝန်
ဝန်ထောက် လှိုင်းတက်မြို့စား၊ ဝန်ထောက် မြို့သစ်မြို့စားတို့နှင့် သဲတော်ဆင့်၊ စာရေးကြီး၊
အရှင်နန်းမတော်ဘုရားဝန်၊ စာရေးကြီးတို့ ကြီးကြပ်ပြီးလျှင် အလောင်းတော်အနီးသို့
တင်ဆောင်ခင်းကျင်း၍ ထီးဖြူတော်ရှစ်ချက်မှာ မြင်းဖူးမင်းသားတို့ ဖွင့်ရသည်။ မဟာ
လေးဆယ်တော် အဆောင်တော်ပြုတို့က ကလန့်ထိုးရသည်။ သဲညွန့်ဆွဲရန်၊ အလောင်းတော်တွင်
လက်မတော်၊ ခြေမတော်များမှာ ပုလဲကြီးတွဲဆွဲရန်၊ မျက်နှာတော်ပုံး၊ လက်စွပ်တော်၊
ခြေစွပ်တော် ဆင်ရန်ရှိသည်များကို တူမတော် ရွှေခုံတိုင်မင်းသမီး လုပ်ဆောင်ရသည်။

ယနေ့မဟာလေးစာအုပ်တိုက်

မဟာလူတာ အဆင်တန်ဆာတော်များကိုလည်း အလောင်းတော်တွင် ဆင်ယင်ဆင်ထားလျှင် လေအထိအပါးမရှိ၍ ရုပ်တော်ကြွရန်ရှိသည်နှင့် အဆင်တန်ဆာတော်များကို တုမတော်ရွှေစုံတိုင်မင်းသမီးက အလောင်းတော်အထက်တွင် မြှောက်ဖို့ ကြွယူဆင်ဟန်ပြု၍ သလွန်တော်လက်ယာဘက်က အဆင်တန်ဆာတော်များကို စီစဉ်ခင်းကျင်းထားရသည်။

ယင်းသည် လပြည့်ကျော် တစ်ဆယ့်လေးရက်နေ့ ညဦး တစ်ချက်တီးကျော် ငါးမောင်းခန့်အချိန် အလောင်းတော်ကို သမီးတော်တို့ ဝဲယာရှေ့နောက် ကြွချီမစပြီးလျှင် ခေါင်းတော်အတွင်း သွင်းထား၍ ပုစွန်ဆီ ရွှေချည် ငွေချည်ထိုး ပိုးရည်တောင် ဇာဖြယ် မြို့စောင်တော်ကို ခေါင်းတော်အထက် ပုံးအုပ်တင်ထားရသည်။

အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရား ရုပ်ပုံသော် သွန်းလုပ်ရန် ရွှေတိုက်တွင်းဝန်က ရွှေစင် အချိန်မြောက်ပီသောကို ထုပ်ပေးတော်မူ၍ မယ်တော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရား ရုပ်ပုံတော်နှင့် စနစ်ပုံစံ တူညီစွာ ရွှေနန်းတော် တောင်ပန်းပုံ စံနန်းတော်တွင် ခန်းပတ်မြို့စားဝန်ကြီး၊ စာရေးကြီး၊ ရွှေတိုက်စိုး၊ အသုံးစာရေးတို့ ကြီးကြပ်ပြီးလျှင် ပန်းတည်းစာရေး နေ့မျိုးကျော်ထင်ရာစာ လက်ခတ် ဆရာတို့နှင့် နေ့ည စောင့်ကြပ် သွန်းလုပ်ရသည်။ ပြီးပြေလျှင် ရွှေစင်အချိန် ငါးပီသော ငါးဆယ့်ငါးကျပ်ငါးပူးရှိ ရုပ်ပုံတော်ကို နန်းမဆောင်တော်တွင် ရွှေပြသော်နှင့်ထားရသည်။

ထိုနှစ် နတ်တော်လဆန်း သုံးရက်နေ့ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား မြောက်ဥယျာဉ်တော်သို့ ရေကြောင်းထွက်တော်မူပြီးလျှင် ရွှေပြည်ဥယျာဉ်ကွက်အတွင်း ရေကန်တော်တောင်ဘက် မြေလပ်တွင် အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရားအလောင်းတော် ထားရန် အုတ်ပြသော်နှင့်တကွ စံနန်းတော်ကို အမြန်ပြီးပြေအောင် လုပ်ဆောင်စေ၊ အမိန့်တော်ပြတ်အရ ခန်းပတ်မြို့စားဝန်ကြီး၊ ကင်းဝန်ဝန်ထောက် လှိုင်းတက်မြို့စားတို့ ကြီးကြပ်၍ မှန်နန်းဆောင်တော်မှာ မြောက်မာရဘင်၊ သေနှုတ်ခိုလ်၊ နန်းဦးဆောင်တော်မှာ ရွှေပြည်မှန်ကင်း သေနှုတ်စာရေး ငရိုး၊ မှန်နန်းတော်တောင်ဘက် အုတ်ပြသော်မှာ အုတ်ဝန်သံတော်ဆင့်၊ မှန်နန်းတော်မြောက်ဘက် အဆောင်တော်မှာ တောင်တစ်ရာငါးဆယ်ခိုလ်၊ မှန်နန်းတော်အနောက်ဘက် အဆောင်တော်မှာ မြောက်ထားဝယ် သေနှုတ်ခိုလ်၊ အုတ်ပြသော်အနောက်ဘက်အဆောင်တော်မှာ မြောက်တစ်ရာငါးဆယ် သေနှုတ်ခိုလ်တို့ စောင့်ကြပ်၍ ပန်းရံလက်သမား၊ ဗိသုကာတို့နှင့် ကောင်းမွန်ပြီးပြေအောင် လုပ်ဆောင်ရသည်။ အလုပ်အဆောင်များကိုလည်း နေ့စဉ် ရေကြောင်းထွက်တော်မူ၍ ကြည့်ရှုတော်မူသည်။ ယင်းသည် လဆန်းလေးရက်နေ့ မြေနှုန်းပြသော်တော် သီဟာသနရာဇပလ္လင်တော်တွင် လက်ယာတော် ခင်းသည့် ထီးဖြူတော်များကို ဖွင့်မြဲ ဖွင့်ရသည်။ မင်းခမ်းတော်များကိုလည်း ခင်းကျင်းမြဲ ခင်းကျင်းရသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ယင်းသည် နတ်တော်လပြည့်ကျော် နှစ်ရက်နေ့ ဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်၊ မြို့ဝန်၊ ဝန်ထောက်၊ သံတော်ဆင့်၊ စာရေးကြီးတို့ ကြီးကြပ်လျက် သံလျင်းတော်၊ ကျင်းထီးဖြူများကို မဟာလေးဆယ်တော်တို့ ဆောင်ယူစေ၍ ရွှေနန်းတော်မြောက်သို့ လှည့်သွား၊ အနောက်စပုတ် မြောက်ဘက်၊ လှေကားထစ်က တက်ပြီးလျှင် အရှေ့အတည့်ခန်းမတော်အတိုင်းလျှောက်၍ အဆောင်တော်အနောက်မှ တောင်ကိုလှည့်ပြီးလျှင် ယာဘက်ဆောင်တော်သို့ရောက်ကာလ ကျင်းထီးဖြူကိုလှည့်လှည့်၍ ရပ်နေစေ၍ သံလျက်တော်ကိုသာသွင်းပြီးလျှင် အလောင်းတော်အနီး ယှဉ်ထား၊ သားတော်များက ခေါင်းတော်ကိုဆောင်ယူ သံလျင်းအတွင်း ထည့်သွင်း၊ သားတော် သုံးဆယ်မင်းသား၊ မက္ခရာမင်းသား၊ ညောင်ရမ်းမင်းသား၊ ညောင်အုပ်မင်းသား၊ ရွှေဂူမင်းသား၊ မိုင်းတုံမင်းသား၊ ရဲနောင်မင်းသား၊ ပင်လယ်မင်းသားခေါ် သန္တီမင်းသား၊ သီပေါမင်းသား၊ ဝန်းသိုမင်းသား၊ မိုးလှိုင်မင်းသား၊ ပင်းယမင်းသား၊ သာဂရမင်းသား၊ ထီးလင်းမင်းသား၊ ကသာမင်းသားတို့နှင့် နေရာနေ မင်းသားလတ်တို့ သံလျင်းတော်ကို ထမ်းဆောင်ပြီးလျှင် ဆောင်းထီးဖြူတော်ရှစ်ချက်ကို မြင်းဖူးမင်းသားတို့ အုပ်မိုးစေလျက် လာရင်းလမ်းစဉ်အတိုင်း ဆောင်ယူ၊ အနောက်စပုတ်လှေကားတော်သို့ရောက်လျှင် မာသရဘက်ယများကြီးကို ထောင်ဖူး တို့က သံလျင်းထမ်းပိုးမှာ ချည်နှောင်ပြီး ပြေကာလ သားတော် တောင်ညိုမင်းသား၊ မြင်စိုင်း မင်းသား၊ အိမ်ရှေ့မင်းသားတော် ထန်းတပင် မင်းသားတို့နှင့် အိမ်ရှေ့မင်းသားတော် နေရာနေ မြင်းဖူးမင်းသား နေရာမရ မြင်းဖူးမင်းသား၊ မြေးတော်များနှင့်တကွ ယများကြီး ဆွဲရသည်။

ဟာသာကွမ်းအုပ်တော်နှင့် အဆောင်တော် တစ်ဆယ့်ခြောက်မှာ ဓားတော်ကွမ်းရေ ဝဲယာ မှန်ဆင်တော်နှင့် အဆောင်တော်တစ်ဆယ်မှာ ဆိုင်ရာကျွန်တော်မျိုးများ၊ မဟာလ္လတာ တန်ဆာတော်နှင့် အဆောင်တော် ငါးဆယ့်လေးမှာ အိမ်ရှေ့မင်းသမီးနေရာတော်နေ မင်းသား လတ်သမီးတို့ ဆောင်ယူ၊ သံလျင်းတော်ရှေ့ အစီအစဉ်အတိုင်း သွားကြရသည်။ ဝေါတော်၊ ခုံ၊ စန္ဒရထားမှစ၍ တောအခမ်းအနားများကိုလည်း အစီအစဉ်အတိုင်း ဓာတမ်းပါ မင်းညီ မင်းသား၊ ကတော်မယား၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမအသီးသီး ဆောင်ယူ၍ ပြည်ညှင်းစွာ သွားရသည်။

အနောက်စပုတ်လှေကားတော်က နန်းပြသားတော်ရောက် ဝဲယာ ရာဇမတ်သုံးသွယ် ရေညှိုးရေပြည့်များနှင့် ခင်းကျင်းထားရသည်။ လမ်းတစ်လျှောက် ဖျာခင်းပြီးလျှင် သက္ကလတ်နီ ပိတ် လွမ်း၍ ရာဇမတ်လမ်းစဉ်အတိုင်း ခင်းကျင်းရသည်။

အလောင်းတော်ကို အလယ်နန်းတော်ဘုရား၊ အနောက်နန်းတော်ဘုရားနှင့်တကွ သမီးတော်၊ မင်းမိဖုရား၊ မင်းညီမင်းသား၊ မှူးတော်မတ်တော်တို့ ကြပ်မတ်၍ ပြည်ညှင်းစွာ ဆောင်ယူ၊ ရွှေပြည်တံခါးသို့ရောက်လျှင် တောအခမ်းအနားပါများမှာ တံခါးနီသို့ထုတ်၍ ရွေးတော်ယူအတွင်း ခင်းကျင်းထားသည့် လောင်တိုက်ရောက် ဆောင်ယူပြီးလျှင် သိမ်းမြဲ သိမ်းရသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အလောင်းတော်မှာ ရွှေပြည်တံခါးကဝင်၍ အုတ်ပြသားတော် တောင်ဘက်မြေ လှေကားက တက်ပြီးလျှင် အုတ်ပြသားတော် အနောက်စေ့တံကချဉ်း၍ သံလွင်းအတွင်းခေါင်း ကို သားတော်များ ဆောင်ယူ၊ ရွှေသားနဝရတ်စီ သလွန်တော်ပေါ်သို့ တင်ထား၊ ထီးဖြူရှစ်ချက် အုပ်ဖိုးထားရသည်။

ယင်းသည့်နောက် အလောင်းတော်ကို အုတ်ပြသားအတွင်း သွင်းထားပြီးပြေငြိကြောင်း နှင့် အတွင်းဝန်သံတော်ဆင့်တို့ ရွှေနန်းတော်ကြီးသို့ လာရောက်လျှောက်ထားရာ ဘဝရှင် မင်းတရားကြီးဘုရား မြောက်စေ့တံတော်က မြောက်ဥယျာဉ်တော်သို့ ရေကြောင်းထွက်တော်မူ၍ အုတ်ပြသားတော်အတွင်း ထီးဖြူအုပ်ဖိုး ခင်းကျင်းထားသည်များကို ကြည့်ရှုတော်မူပြီးလျှင် အလောင်းတော် တင်ဆောင်သည့် မြေလှေကားကို တူးယက်ဖျက်သိမ်း၊ စံနန်းတော်ကြမ်းပြင် တိုင် ခိုက်ထု၊ အကာယှဉ်ထောင် လုပ်ဆောင်ကာရံရသည်။

အပျိုတော်တို့မှာ ရှိတော်မူစဉ်ကအတိုင်းကဲ့သို့ အလှည့်ကျ အုတ်ပြသားတော်တွင် နေ့စဉ် ခစားထမ်းရွက်ကြရသည်။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားလည်း နေ့စဉ် အလောင်းတော် ထားရာ မြောက်ဥယျာဉ်စံနန်းတော်သို့ ရေကြောင်းထွက်တော်မူပြီးလျှင် သုံးလတိုင် ညီလာ သဘင် ခံတော်မူသည်။ (သတိပုံမူရင်းအတိုင်း)

ယင်းမှာ ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ဖော်ပြထားသည့် မင်းတုန်းမင်း မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ မသာတော်အခမ်းအနား ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းကို “စကြပတေး မန္တတ်မင်းတို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးကို သင်္ဂြိုဟ်သည့်နည်း” ခမ်းနား ကြီးကျယ်စွာ သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့သည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့က မှတ်ချက်ချခဲ့ကြသည်။

အခြားသော ဂျပန်တစ်ခု

မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဂျပန်ကို မြန်မာသမိုင်းဆရာကြီး ဦးမောင်မောင်တင်က ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်ကြီး တတိယတွဲတွင် ဖော်ပြခဲ့သည်။ မင်းတုန်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးသည် ၁၈၇၆ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၂ ရက်နေ့တွင် ကံကုန်ခဲ့သည်။ ယင်းမှာ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် ကံမကုန်မီ ၄၉ နှစ်အလို ဖြစ်သည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် ကံမကုန်မီ ၁၅ နှစ်အလို ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်ရှင်ဧကရာဇ် ဗြိတိသျှ လက်နက်နှိုင်းကြီး၏အရှင် သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင် ကံကုန်သည်။ သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်၏ဂျပန်ကို သမိုင်းဆရာမကြီး ဘာဘရာတူးချ်မန်းက ဤသို့ ခင်းကျင်းဖော်ပြ ခဲ့သည်။

အင်္ဂလန်ပြည်ရှင် ဧကရာဇ် သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်၏ဂျပန်ကို ဧကရာဇ်ဘုရင် ကိုးပါးတို့က မြင်းစီး၍ လိုက်လံဖို့ဆောင်ကြသည်။ ၁၉၁၀ ခု မေလ မနက်ခင်းတွင် မြင်ရသည့် ထိုရှင်ခမ်းသည် အရောင်မျိုးစုံဖြင့် မိတ်လက်တောက်ပနေသည်။ တိတ်ဆိတ်၍ အနက်ရောင် ခိုးရှုံ့ထိတ်လန့်မှုကို ဝတ်ဆင်ထားသည့် စောင့်ဆိုင်းနေသော လူအုပ်သည် ထိုရှင်ခင်းကိုကြည့်၍ ရင်သပ်ရှုမော့ဖြစ်နေသည်။ ဗြိတိသျှဧကရာဇ်မင်းတို့သည် ကြက်သွေးရောင်၊ အပြာရောင်၊ အစိမ်းရောင်၊ မရမ်းရောင်ဝတ်ရုံတို့ကို ဆင်မြန်းကာ သုံးယောက်တွဲ စိတ်ကူးလျက် နန်းတော်ကြီး၏တံခါးဝမှ မြင်းစီးထွက်ခဲ့ကြသည်။ ဦးခေါင်းတွင် ငှက်တောင်စိုက်ဖောက်တူ၊ ရွှေရင်သိုင်းကြိုး၊ ကြက်သွေးရောင်လွယ်နှင့် ကျောက်မျက်စိတ်ဆိပ် အဆောင်းအယောင်းတို့သည် နေရောင်တွင် တလက်လက် ပြိုးပြက်နေကြသည်။ ထိုဘုရင်ဧကရာဇ်တို့၏နောက်တွင် အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာင်းပါး လိုက်ပါလာကြသည်။ ထို့နောက်တွင် မင်းသွေး သို့မဟုတ် ဆွေတော် မျိုးတော် အပါးလေးဆယ်၊ မိဖုရား ခုနစ်ပါး၊ မင်းမယ်တော် လေးပါး၊ ဧကရီ သုံးပါး၊ သရဖူမဆောင်းသောနှိုင်းများမှ အထူးသံတမန်ကြီးများ လိုက်ပါလာကြသည်။ သူတို့အားလုံး သည် နိုင်ငံပေါင်း ခုနစ်ဆယ်ကို ကိုယ်စားပြုနေကြပြီး တစ်နေရာတည်းတွင် မင်းမှုမတ်

ဗိုလ်ပါပရိသတ် ခုံလင်ခြင်း။ များပြားခြင်းအရာ၌ ပထမဆုံးဖြစ်ပြီး နောက်ဆုံးလည်းဖြစ်သည်။ ရဟနပုဂ္ဂိုလ်တန်ကြီး နန်းတော်မှ ထွက်ခွာလာသည့်အခါတွင် ဘစ်ဘင်းနာရီကြီး၏ အဝတ်အုပ်ထားသည့် ချိန်သီးကြီးက ကိုးမောင်း ရိုက်ခတ်လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် သမိုင်း၏နာရီတွင်မူ နေဝင်ခဲ့လေပြီ။ ကမ္ဘာ့ဟောင်း၏ နေမင်းသည် နောက်ထပ် ဘယ်ခါမျှ မြင်ရတော့မည်မဟုတ်သော သေလုဆဲ တောက်ပခမ်းနားမှု အရောင်ထဲတွင် ဝင်စပြုနေလေပြီ။

ရှေ့ဆုံးတန်း အလယ်ဗဟိုတွင် ဘုရင်ဧကရာဇ်သစ်ဖြစ်သည့် ပဉ္စမမြောက် ဂျော့ဘုရင် မြင်းစီး၍ လိုက်ပါလာသည်။ ဝဲဘက်တွင် ဂျော့ဘုရင်သစ်၏ (နှုတ်ရွာစံဘုရင်၏ တစ်ဦးတည်းကုန်ရစ်သည့် နောင်တော်) ဦးရိုးတော် ကွန်းနေရာနယ်စားကြီး ကိုင်ဇာဗီလျံ လိုက်ပါလာသည်။ [ကိုင်ဇာဗီလျံအား ရဟနပုဂ္ဂိုလ်သည် နိုင်ငံခြားပရိသတ်တွင် ပထမတန်းနေရာမှနေရာသို့ ကွန်ပွတ်နှင့် ဆက်ဆံရေး တင်းမာနေချိန်မှာပင် အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများကြားတွင် ချွင်ခင်နှစ်လိုမုခ်ရသူဟု တိုင်းမံ သတင်းစာကြီးက ရေးခဲ့သည်။ နောင်လေးနှစ်အကြာ ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ဂျော့ဘုရင် (အင်္ဂလန်)နှင့် ကိုင်ဇာ (ဂျာမနီ)တို့ စစ်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။] ဂျာမနီပြည်ရှင်ဧကရာဇ်၏ ဒုတိယမြောက် ကိုင်ဇာဗီလျံသည် ဖောင်းဝတ်ရောင် မြင်းကြီးကိုစီးကာ ဗြိတိသျှစစ်သူကြီး၏ စစ်ဝတ်ရုံ ဗြိတိသျှစစ်သူကြီး၏ လက်ကိုင်တောင်ရောင်းတို့ကို ကိုင်ဆောင်လျက်၊ ဧကရာဇ်လွှဲကံရှိသည့် နှုတ်ခမ်းပေးကြင်စွယ်ကြီး နောက်တွင် တည်ငြိမ်သောမျက်နှာဖြင့် လိုက်ပါလာသည်။ (သူ၏မျက်နှာထားမှာ တည်ကြည်လေးနက်ရုံမျှမက တင်းမာ၍ပင်နေသည်။)

သူ့နောက်တွင် မုဆိုးမ ဧကရာဇ်အယ်လိပ်နန်းဒရာ၏ မောင်တော်များဖြစ်သော ဒိန်းမတ်ပြည်ဘုရင် ဖရက်ဒရစ်နှင့် ဂရိပြည်ဘုရင် ဂျော့တို့ မြင်းစီး၍ လိုက်ပါလာကြသည်။ ၎င်းတို့နောက်တွင် တူတော်သူ နော်ဝေပြည်ဘုရင် ဟာကွန်း လိုက်ပါလာသည်။ ၎င်းတို့နောက်တွင် ရာဇပလ္လင်များကို ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည့် ဘုရင်သုံးပါးဖြစ်သော စပိန်ပြည်ဘုရင် အယ်လ်ဖရန်ဆိုး၊ ပေါ်တူဂီပြည်ဘုရင် အီမင်ရှူးယယ်နှင့် ပိုးဦးပေါင်းထုပ်ကို ပေါင်းလာသည့် ဘူလ်ဂေးရီးယားဘုရင် ဟာဒီနန်တို့ လိုက်ပါလာကြသည်။ ၎င်းတို့အထဲတွင် မင်းခမ်းမင်းနားတို့ကို မနှစ်သက်ဘဲ ခပ်ကုတ်ကုတ် လိုက်ပါလာသည့် ဘယ်လဂျီယန်ဘုရင် အဲလဘတ်လည်း ပါသည်။ (သူသည် အရပ်အမောင်းကောင်းပြီး မြင်းစီးကျွမ်းသူ ဖြစ်သည်။ အသက် သုံးဆယ့်ငါးနှစ်သာရှိပြီး မနှစ်ကမှ မင်းအဖြစ်ကို ဆက်ခံခဲ့ရသည်။) ၎င်း၏ယာဘက်တွင် ဩစထေးရီးယန်းဧကရာဇ်၏ နန်းမွေကို ခံရသည့် နယ်စားချုပ်ကြီး ဟာဒီနန်၊ ဝဲဘက်တွင် တူရကီပြည် ဆူလ်တန်ဘုရင်၏ ထီးမွေကိုဆက်ခံမည့် မင်းသား ယူဇွပ်တို့ လိုက်ပါလာကြသည်။

ယင်းတို့မှာ ဘုရင်ဧကရာဇ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့နောက်တွင် မင်းညီမင်းသားများ လိုက်ပါလာကြသည်။ ယင်းတို့မှာ ဂျပန်ဧကရာဇ်၏ညီတော် မင်းသားကြီး ဖူရိုမီ၊ ရုရှား

ဇာဘုရင်၏ညီတော် နယ်စားကြီး မိုက်ကယ်၊ အီတလီဒေကရာဇ်၏ညီတော် နယ်စားကြီး အေအိုတော၊ အိုဒင်ဒေကရာဇ်၏ညီတော် မင်းသားကြီး ကားလ်၊ ဟော်လန်ဘုရင်မကြီး၏ ကြင်ယာတော် မင်းသားကြီး ဟင်နရီ၊ ဆားဗီးယား၊ ရုမေးနီးယားနှင့် မွန်တီနီဂရိုးနယ်များမှ အိမ်ရှေ့ဥပစာများ လိုက်ပါလာကြသည်။

၎င်းတို့နောက်တွင် အငယ်စား ဂျာမန်ဆွေတော်မျိုးတော်များ လိုက်ပါလာကြသည်။ ၎င်းတို့မှာ မာလင်ဘတ် ရွာရင်နယ်စားချုပ်၊ မာလင်ဘတ်၊ စထရက်လစ်နယ်စားချုပ် ရိုလ်ဝစ် ဟိုးလ်စတီန့်၊ နယ်စားချုပ်၊ ဝါးလ်ဒက်၊ ပါးမောင့်နယ်စား၊ ကိုးဘတ်နယ်စား၊ ဆက်စီကိုးဘတ် နယ်စား၊ ဆက်ဂိုနီနယ်စား၊ အက်ဆီနယ်စား၊ ရူးပရက်မင်းသားကြီးတို့ ဖြစ်သည်။ (၎င်းသည် ပထမကမ္ဘာစစ် ဖြစ်သည့်အခါတွင် ဂျာမန်တပ်မတော်ကို ကွပ်ကဲကာ အင်္ဂလိပ်တို့ကို တိုက်ခံ သည်။) ထို့ပြင် ထိုင်းမင်းသား တစ်ပါး၊ ပါသျှန်းမင်းသား တစ်ပါး၊ ပြင်သစ်ပြည် ဆော်လီယွန် မင်းဆက်မှ မင်းသားငါးပါး၊ ရွေ့ပန်းဖွားချ ဖက်စ်ရီအုပ်ကိုဆောင်းထားသည့် အီဂျစ်ပြည် စီးဒိုက်၏ ညီတော်တစ်ပါး၊ တရုတ်ဒေကရာဇ်၏ နောင်တော်မင်းသား ရှားတောက်၊ ကိုင်ဇာ ဘုရင်၏ညီတော် ဂျာမန် ရေတပ်ဗိုလ်ချုပ် ပရပ်ရှားမင်းသား ဟင်နရီတို့ လိုက်ပါလာကြသည်။ ဘုရင်၊ မိဖုရား၊ မင်းညီမင်းသား၊ မှူးမတ်တို့အကြားတွင် အရပ်ဝတ်အရပ်စား ဝတ်ထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦးလည်း ပါသေးသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဂါဇတန် ကားလင်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံခြားရေး ဝန်ကြီး ပီဂျွန်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် သမ္မတဟောင်း သီအိုဒိုရိုဘော့တို့ ဖြစ်သည်။

သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်၏ရဟနုသည် ကမ္ဘာတွင် ဘုရင်ဒေကရာဇ်များ၊ ဒေကရီများ၊ မိဖုရားများ၊ မင်းညီမင်းသားများ၊ မင်းဆွေမင်းမျိုးများ၊ မှူးမတ်မျိုးနွယ်များ၊ သံတမန်များ အနုလင်ဆုံး မဟာရာဇာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ မနုဘိုပါမည်လော။ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှ အင်ပါယာကြီးသည် ဘုန်းမီးနေလ အတောက်ပဆုံး အချိန်ဖြစ်သည်။ နေမဝင်သော အင်ပါယာ ကြီးအဖြစ် ထွန်းလင်းနေချိန် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်နီယားသည် သမုဒ္ဒရာလေးစင်းမှ လှိုင်းတံခိုးတို့ကို စိုးမိုးနေချိန်ဖြစ်သည်။ သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်သည် "ဥရောပ၏ ဦးရီးတော်"ဟု အခေါ်ခံ ရချိန် ဖြစ်သည်။ "ဥရောပ၏ ဦးရီးတော်"ဟုသော အမည်မှာ အလင်္ကာသဘော ခေါ်ဝေါ်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ တကယ်အမှန်ပင် သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်သည် ဥရောပရှိ ထီးဆောင်းမင်း အပေါင်းတို့၏ ဦးကြီး သို့မဟုတ် ဦးလေး တော်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ခွဲကဲဘုရင်သည် ဂျာမန်ဒေကရာဇ် ကိုင်ဇာဗီလျံ၏ ဦးလေးလည်းတော်သည်။ ထို့ပြင် ကိုင်ဇာဗီလျံ၏မရီးတော် ရုရှားပြည်ဘုရင်မကြီး မေရီမုတစ်ဆင့် လက်ရှိရုရှား "နီကလတ်ဇာဘုရင်၏ ဦးလေးလည်း တော်နေသည်။ သူ့တူမအရင်းခေါက်ခေါက် အလစ်သည် ဇာဘုရင်၏မိဖုရားလည်း ဖြစ်နေ သည်။ သူ့သမီးတော် မော့ဒ် သည် နော်ဝေဘုရင်၏မိဖုရား ဖြစ်သည်။ ဒုတိယတူမတော်

တစ်ယောက်ဖြစ်သည် အက်ဒနာသည် ဝေဖန်ဘုရင်၏ မိဖုရား ဖြစ်နေသည်။ တတိယတုမတော် ဖြစ်သည့် မေရီသည် ရူမေးနီးယားဘုရင်၏ မိဖုရား ဖြစ်နေသည်။ သူ့ကြင်ယာတော်၏ ဒီနိုးမတ်မိသားစုမျိုးနွယ်သည် ရုရှားစာဘုရင်ကို မွေးစားခဲ့ပြီး ဂရိနှင့် နော်ဝေဘုရင်တို့ကိုလည်း မွေးစားခဲ့သေးသည်။ ထို့ပြင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး၏ သားတော်၊ သမီးတော် ကိုးပါးတို့သည် ဥရောပရှိ ထီးနန်းအဆောင်ဆောင်တွင် ရောက်ရှိနေကြသည်။

သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်၏ ရုပ်ကလာပ်ကို ဝက်စမင်စတာ ဘုရားရှိခိုးခန်းမတွင် နိုင်ငံတော်များအခမ်းအနားဖြင့် ပြင်ဆင်ထားသည်။ မနေ့ညက မုန့်တိုင်း ပြင်းစွာတိုက်ပြီး ယနေ့တစ်မနက်လုံး ဖိုးသဲသဲမဲမဲ ရွာနေသည့်တိုင် လူထုများသည် ဈာပနဂူရန် တန်းစီ စောင့်နေကြသည်။ မေလ ၁၉ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် ခန်းဆောင်ထဲသို့ဝင်၍ ဈာပနဂူရန် တန်းစီစောင့်နေသည့် ပရိသတ်လည်း ငါးမိုင်မျှ ရှည်လျားသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ထိုညက ကမ္ဘာမြေကြီးသည် ဟယ်လီကြယ်တံခွန်ကြီး၏ အပြီးထဲသို့ ပြတ်သန်းသွားခဲ့ သည်။ ဟယ်လီ ကြယ်တံခွန်ကြီးသည် အပျက်ကပ်ဘေးကြီးတစ်ခု၏ ရှေ့ပြေးနိမိတ်ဟု အစဉ်အလာ ယူဆခဲ့ကြသည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း ၉၀၀ ကျော်လောက်ကလည်း ဟယ်လီ ကြယ်တံခွန်ကြီး ပေါ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစဉ်တုန်းက အင်္ဂလန်ကို နော်မန်လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ကာ သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည် မဟုတ်လော။

သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင် ကံတော်ကုန်ချိန် ဟယ်လီကြယ်တံခွန်ကြီး ပေါ်သည်အခါ တွင် စာရေးဆရာများ၊ အယ်ဒီတာများက ရိုက်ပေးယား၏ "ဂျူလီယတ်စ်ဆီးဇာ" ပြဇာတ်မှ စာပုဒ်ကို ကိုးကားကြသည်။

သူတောင်းစားများ ကွယ်လွန်သွားလည်း
ကြယ်တံခွန်ကို မမြင်ခဲ့ရ
ရာဇသေနင်း၊ မင်းဧကရာဇ်
ကံကုန်ရစ်လျှင်၊ ကောင်းကင်အလုံး
မီးဟုန်းတောက်လောင်၊ တိမ်တောင်နီရဲ...။

သမိုင်းဆရာမ ဘာဘရာတူးချ်မန်းက သတ္တမမြောက် ခွဲကဲဘုရင်၏ ဈာပနဂူခင်းကို ဤသို့ ဆက်ရေးသည်။

ကွယ်ဝန်းလှသော ဝက်စမင်စတာ ခန်းဆောင်ကြီးထဲတွင် ရုပ်ကလာပ်ထားရာ တလား သည် တည်ငြိမ်သော ရာဇဉာဏ်ဖြင့် လဲလျောင်းလျက်ရှိသည်။ တလားပေါ်တွင် သရဖူ၊ ကမ္ဘာလုံးနှင့် သံလျက်တို့ကို တင်ထားသည်။ တလား၏ ထောင့်လေးထောင့်တွင် အင်ပါယာ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

တွင်းရှိ တပ်အသီးသီးမှ တပ်ခိုလ်လေးဦးတို့ အလှည့်ကျ စောင့်ကြပ်နေကြသည်။ ယင်းတို့မှာ ရာပုဒ်တွင် ဝမ်းနည်းခြင်းအထိမ်းအမှတ် ထုံးစံအစဉ်အလာအတိုင်း ဦးခေါင်းကို ငုံ့ထားပြီး အဖြူရောင်လက်အိတ်စွတ်ထားသည့် လက်များက စားလွယ်အနောင့်များကို အုပ်ထားကြသည်။

...ရုပ်ကလာပ်ထည့်ရာ တလားကို ဘုရင့်တံခွန်တော်ဖြင့်အုပ်ကာ အပြာရောင် ဝတ်နံ့ဝတ် စစ်တပ်သား နှစ်ဆယ်တို့က ခန်းဆောင်အပြင်သို့ သယ်ဆောင်လာစဉ် ခပ်အုပ်အုပ် တီးသည့် ဘင်ခရာသံများနှင့် အိတ်ပုလွေတို့၏အသံများ ပေါ်ထွက်လာသည်။ မြင်းတပ်က အရိုအသေပြုစဉ် စားရောင်များသည် နေရောင်ထဲတွင် ဖွေးခနဲ လက်သွားကြသည်။ ခရာသံ လေးချက် ပေးလိုက်သည့်အချိန်၌ ရေတပ်သားများက မရမ်းရောင်၊ အနီရောင်၊ အဖြူရောင်ဖြင့် အုပ်ထားသည့် အမြောက်ဆင်လှည်းပေါ်သို့ တလားကို တင်လိုက်သည်။ တလားတင်ထားသည့် အမြောက်ရထားသည် နံရံ နီနီကြီးများနှင့်တူသော မလှုပ်မယှက်ရပ်နေသည့် ဝှံးကိုင်ရုံမက် များနှင့် ဆိတ်ဆိတ်နေသော လူအုပ်များကြားတွင် ပြည်းညင်းစွာ ဖြတ်လာခဲ့သည်။ လန်ဒန် သည် ထိုမျှလောက် တစ်ခါမျှ လူမများပေ။ ထိုမျှလောက် တစ်ခါမျှ မတိတ်ဆိတ်ပေ။ ဘုရင့်မြင်းတွဲ အမြောက်တပ်ကဆွဲလာသည့် အမြောက်ရထားဘေးနှင့် နောက်ဘက်တွင် ကံကုန် ခွက်ဘုရင့်၏ ကိုယ်ရံတော် ခြောက်ဆယ် သုံးယောက်တို့ လိုက်ပါလာကြသည်။ ၎င်းတို့အားလုံးမှာ ခိုလ်မှုကြီးများ၊ သို့မဟုတ် ရေတပ် ခိုလ်မှုများနှင့် မှူးမတ်များ ဖြစ်သည်။ ထိုအထဲတွင် ဂျွန်နယ်စား ငါးဦး၊ မားကွမ် လေးဦး၊ အားလ်ဘွဲ့ ရသူ ဆယ်သုံးဦးတို့ ပါကြသည်။ အင်္ဂလန်၏ စစ်သူကြီးသုံးဦးဖြစ်သည့် လော့ဒ်ကစ်ချင်းနား၊ လော့စရောဘတ်နှင့် ဆာအိပ် လင်းဝန်တို့သည် မြင်းကိုယ်စီဖြင့် လိုက်ပါလာကြသည်။ ယင်းတို့နောက်မှ ခြောက်ဦးခန့် ခြေကူင် လိုက်ပါလာကြသည်။ ထိုနောက်မှ နာမည်ကျော်တပ်များ၏ ကိုယ်စားပြုတပ်ဖွဲ့များ၊ ခံအိမ်တော်များ၊ မြင်းစီးကိုယ်ရံတော်တပ်များ၊ လှံကိုင်တပ်သားများ၊ ခွက်ဘုရင့် ဂုဏ်ထူး ဆောင် စစ်ခိုလ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဂျာမန်၊ ရုရှား၊ ဩစထရီးယန်းနှင့် အခြားသော မြင်းတပ်များ၊ ဂျာမန်ရေတပ်ခိုလ်ချုပ်များ လိုက်ပါလာကြသည်။

ဟာလာဟင်းလင်း ကုန်းနှီးတင်ထားကာ မြင်းစီးဖိနပ်ရှည်ကို ခြေခင်းကွင်းတွင် ပြောင်းပြန်စွပ်ထားသည့် သတ္တမမြောက် ခွက်ဘုရင့်၏ စီးတော်မြင်းကို မြင်းထိန်းနှစ်ဦးက ဆွဲလာကြသည်။ ထိုနောက်တွင် ဘုရင့်၏ အမွှေးဖွား တံရိုးယားခွေးကလေးက သုံးချောင်း ထောက် ပြေး၍လိုက်လာသည်။ ထိုနောက်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၏ အဆောင်အယောင် အခမ်း အနားများဖြစ်သော လက်နက်ကိုင်များ၊ သိုင်းကိုင်များ၊ ကချိုင်းကိုင်များ၊ လှံကိုင်များ၊ မြင်းစီး သူရဲများ၊ လေးသည်တော်များ၊ ဆံပင်တု ဝတ်ရုံနက်တို့ကို ဝတ်ထားသည့် ခုံသမားမိများ၊ မရမ်းရောင်ဝတ်ရုံကြီး ဝတ်ထားသည့် သမားမိဝန်ချုပ်၊ သာသနာဆိုင်ရာ ဝတ်ရုံကြီးများကို ဝတ်ဆင်ထားကြသည့် ဘုန်းတော်ကြီးများ၊ ကတ္တီပါနက် ဇာလည်စည်းတပ် ကိုယ်ရံတော်တပ်ဖွဲ့

ဝင်များ၊ ခရာမှတ်သမားများ၊ ဘုရင်များ၊ ကြင်ယာတော်နှင့် နှမတော်တို့ကို တင်ဆောင်လာ သည့် ရွှေပိန်းချို မှန်ရထား၊ ရုရှားဘုရင်၏ တပ်မတော်ကြီး၊ မိဖုရားများ၊ နန်းတွင်းသူများနှင့် အရှေ့တိုင်း မင်းမျိုးမင်းဆွေများ လိုက်ပါလာသော ရထား ဆယ်နှစ်စင်းတို့ လိုက်ပါလာ ကြသည်။

ဈာပနအခမ်းအနားသည် ဝိုက်ဟော၊ မောလ်၊ ပစ်ကယ်ဒလီနှင့် ပန်းမြဲတို့ကိုပြတ်ကာ ပက်ဒင်တန် ဘုတားရုံကြီးဆီသို့ လာခဲ့သည်။ ထိုမှနေ၍ သင်္ဂြိုဟ်ရန် ဝင်ဆာရဲတိုက်ဆီသို့ ဆောင်ယူမည်ဖြစ်သည်။ ဘုရင်ကိုယ်ရံတော် မြင်းတပ်က ဆောလ်မှ အသုဘချီ တေးသွားကို တီးမှုတ်သည်။

ဈာပနအခမ်းအနား ပြီးသည့်နောက်တွင် လော့ခ်အက်ရှားက "ယင်းသို့သော ပြိုကွဲမှုမျိုး တစ်ခါမျှ မရှိဖူးသေး။ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘဝရေလက်ကြားကို မှတ်သားပေးထားသည့် ရေကြောင်းပြ ဘောအားလုံးတို့ မျောပါနစ်မြုပ်သွားသကဲ့သို့ ရှိသည်" ဟု သူ့နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင် ရေးခဲ့သည်။

ယင်းမှာ သတ္တမပြောက် ခွက်ဘုရင် ကံကုန်သည့်အခါတွင် ခံစားရသော အင်္ဂလိပ် တစ်ယောက်၏ ခံစားချက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့အဖို့လည်း မိဖုရားခေါင်ကြီး ဓမ္မရာဇလတ် ကံကုန်ခြင်းသည် နောက်ဆုံးပြိုကွဲမှုဖြစ်ပြီး မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ဘဝရေကြောင်းကိုပြနေသည့် ရေကြောင်းပြ ဘောအားလုံးတို့ မျောပါနစ်မြုပ်သွားသကဲ့သို့ ရှိလေသည်။

တာဝရလော ယာယီလော

၁၉၂၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလသည် ကမ္ဘာတွင် မင်းသွေးများအတွက် ကံဆိုးသည့်နှစ်ဟု ဆိုရမည် ထင်သည်။ ထိုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်(သောကြာနေ့) ညနေ ၅ နာရီ ၃၀ မိနစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံ ဧဒင်ဘူရင်၏ မိဖုရားကြီး အယ်လက်ဇန်ဒရာ ကံကုန်သည်။

ဤနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၂၄ ရက် (အင်္ဂါနေ့) မနက် ၅ နာရီတွင် သီပေါမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် နတ်ရွာစံသည်။

စုဖုရားလတ်မှလွဲလျှင် ကွန်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့မှာ ရာဇပလ္လင်ပေါ်တွင် ဂိုဏ်းကြသော ဘုရင်နှင့် မိဖုရားများ ဖြစ်သဖြင့် သူတို့၏ ဈာပနအခမ်းအနားသည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားမည် အမှန်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် နန်းကျမဟေသီဖြစ်သည့် စုဖုရားလတ်၏ ဈာပနအခမ်းအနားမှာ ကား သူတို့လောက် မစည်ကားနိုင်ပါ။ “ဖျက်မှာငယ်ဈာပနပေမို့ မသာအစုမှာဖြင့် စည့်လည်း မလာ၊ ဆိုက္ကယ် ဆရာမျှရယ်နဲ့ တပဲ့အနဲသာ” ဆိုသော ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ ဗဟန်းကောလိပ် ဈာပနလေးချိုးထဲကလို ဖြစ်နေမည် အမှန်ဖြစ်သည်။

မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်၏ ဈာပနကို ဒီဇင်ဘာလ ၁၇ ရက်နေ့ ဈာချီလမ်း (ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း) အိမ်အမှတ် ၂၃ မှ ချခဲ့သည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ မသာတော်စရိတ် အဖြစ် ဗြိတိသျှအစိုးရက ငွေနှစ်သောင်း၊ ညောင်ရွှေစော်ဘွားက ငွေ ၁၂၀၀ ကျပ်၊ သီပေါ စော်ဘွားက ၁၀၀၀ ကျပ်နှင့် အခြားစော်ဘွားများ၏ ထည့်ဝင်ငွေ ပေါင်းလိုက်လျှင် စုစုပေါင်း ငွေ ၂၃၂၇၅ ကျပ် ရသည်။

မသာတော်အစီအစဉ်တွင် ပတ္တမြားသုံးရစ်စီ ရွှေခေါင်း၊ ညောင်စောင်းတော်၊ ပတ္တမြား သုံးရစ်စီ သလွန်တော်၊ ရွှေအိုးရွှေခွက်၊ ရွှေညောင်ရွက်ဆွဲ ထီးဖြူတော် ၉ လက်၊ မနိုင်တော်၊ ပတ္တမြားသုံးရစ်စီ ရွှေမျက်နှာပုံး၊ ရွှေလက်ပုံး၊ ရွှေခြေပုံး၊ နေရာပန်တော် ကတ္တီပါဖဲမွမ်း၊ သင်ဖြူး ကတ္တီပါကွပ်ပေါ်တွင် အလောင်းတော်တင်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မသာတော် ဆွဲဆောင်မည့် လမ်းတစ်လျှောက်ဖြစ်သော ချာချီလမ်း (ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်း လမ်း)၊ ထိုမှ ကန်တော်ကြီးအနောက်ဘက်၊ ထိုမှ ဦးထောင်ဗိုလ်လမ်း၊ ထိုမှ ဘုရင်မပန်းမြ (နောင်တွင် ကန်တိုမင်ဟုခေါ်ပြီး ယခု ကန်တော်မင်္ဂလာ)၌ သမိုင်းတော်သို့ ပို့ရန်ဖြစ်သည်။ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ဓာတ်ရထားနှင့် လဲခြားတို့ကို လမ်းပိတ်ထားလိုက်သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ သည် မသာတော်ပို့ဆောင်သည့် လမ်းတစ်လျှောက်တွင် လုံခြုံရေး အစောင့်အကြပ်တို့ကို တင်းကြပ်စွာ ချထားသည်။ သံယုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ကျောင်းနှင့် မျက်စောင်းထိုး ကန်တော်ကြီးဘေးတွင် လုံစွပ်ကိုင် မြင်းစီးပုလိပ်တပ်ကို ချထားသည်။ လမ်းတစ်လျှောက်လုံး ဖြေလှမ်း အလှမ်းနှစ်ဆယ် ကွာတိုင်းတွင် ပုလိပ်တစ်ယောက် ချထားသည်။ ဂေါ်ရာမြင်းစီး ပုလိပ်၊ အိန္ဒိယ တိုင်းရင်းသား မြင်းစီးပုလိပ်များက လမ်းတစ်လျှောက်တွင် ခေါက်တုံ့ခေါက်ပြန် သွားလာစောင့်ကြပ်နေကြသည်။

မသာတော်ကို နေ့ ၁ နာရီတွင် စံအိမ်တော်မှ ထုတ်သည်။ လူထုများကမူ ၁၁ နာရီ လောက်ကတည်းက လမ်းမများပေါ်တွင် ရောက်နေကြသည်။ မသာတော် ထွက်သည့်အခါတွင် သေနတ်အချက် ၃၀ ပစ်ဖောက်၍ အလေးပြုသည်။

မသာတော် ရှေ့နောက်အစီအစဉ်မှာ (၁) ရှေ့ဆုံးမှ မြင်းစီးပုလိပ်များ၊ (၂) မိဖုရားခေါင် ကြီး၏သက်စေ့ ဘုန်းတော်ကြီးများအတွက် လှူဒါန်းရန် ဝတ္ထုပစ္စည်းတင် လှည်း ၆၆ စီး (၃)စည်တော်၊ (၄) ရွှေချသည် အစိုးအိုးကိုင်း၊ (၅)ရွှေသိုင်း ငွေသိုင်း၊ (၆)ရွှေကျိုင်း ငွေကျိုင်း၊ (၇) ရွှေယပ်မား ငွေယပ်မား၊ (၈) ရွှေခက်ရင်း ငွေခက်ရင်း၊ (၉) ရွှေပုဂ္ဂိုလ် ငွေပုဂ္ဂိုလ်၊ (၁၀) ရွှေတခေါင်း ငွေတခေါင်း၊ (၁၁) ရွှေဖြူတာ ငွေဖြူတာ၊ (၁၂) ရွှေချပြီး ထင်းတစ်ချောင်း စီတင် ရွှေကလပ် ၂ ခု၊ (၁၃) တလား၊ (၁၄) ရွှေညောင်စောင်း၊ (၁၅) ညောင်စောင်းခံ၊ (၁၆) ငှက်ဆွေးခံ ဝိမာန်မျက်နှာကြက်၊ (၁၇) သန်လျင်း(တညင်း)အုပ်၊ မသာတော်တို့ ဖြစ်သည်။

မသာတော်တို့ ခန္တားယများကြီးနှင့် သမီးတော်နှစ်ပါး ဦးဆောင်ကာ ဆွေတော်မျိုးတော် အရင်းအချာတို့ ဆွဲယူရသည်။ သမီးတော်များက အလောင်းတော်နှင့် အနီးဆုံးနေရာကို ယူကြသည်။ သမီးတော်တို့သည် ဘေးမှ ရွှေထီးမိုးပြီး လိုက်ကြသည်။ အလောင်းတော်ကိုမူ ထီးဖြူ ၈ လက် မိုးထားသည်။ အလောင်းတော်ကို ဆွေတော်မျိုးတော် ၁၆ ယောက်တို့က ထမ်းချရသည်။ ၎င်းတို့ဘေးမှ ရာဇဝတ်ဝန်ကလေး ဦးဘရီနှင့် ဦးအုန်းခိုင်တို့က ပုလိပ် ၂၅ ယောက်နှင့်အတူ လိုက်ပါရသည်။

ဆွေတော်မျိုးတော်များနှင့် အဆောင်ကိုင်အားလုံး ပိတ်ဖြူ တစ်ကိုယ်လုံး ဝတ်ဆင်ပြီး လိုက်ကြရသည်။ အလောင်းတော်၏နောက်မှ အိမ်တော်အစေအပါးများက မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ ပစ္စည်းများကို ကိုင်ဆောင်၍ လိုက်ကြသည်။ ထိုနောက်မှ မသာတော်ကော်မတီဝင်များ၊ ထိုနောက် မသာတော် ပို့ဆောင်သူများ ထိုနောက်မှ တီးမှုတ်သူများ လိုက်ပါကြသည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မျက်နှာငယ်ရွာပုနပေဇို
မသာအရဟုပြင့် စည်လည်၊ မလာ
အိုကွယ် ဆရာယုရယ်ခွဲ တပဲ့အနဲသာ”

ဘုရင်မပန်းမြ (ကန်တော်မင်၊ ကန်တော်မင်လာ) ပန်းမြကို ရောက်သည့်အခါတွင် စောင့်ဆိုင်းနေကြသည့် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ ဆာဟားကွတ်ဘက္ခလာနှင့် အခြေအရံများ၊ ညောင်ရွှေတော်ဘွားကြီး ဆာစောမောင်၊ ဝက်မရွပ်ဝန်ထောက်၊ ပွဲစားကြီး ဦးဖိုးသာ စသည့်တို့က ဆီးကြိုကြသည်။ ပန်းမြသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် အိန္ဒိယစစ်တပ်က အမြောက်ပစ်ဖောက်၍ အလေးပြုသည်။ ရုပ်ကလာပ်ကို လောင်တိုက် သုံးပတ်ရစ်ပတ်ပြီး သံဃာအပါး ၉၀ နှင့် သရဏဂုံတင်သည်။

ရုပ်ကလာပ် ပန်းမြထံသို့ ရောက်လာသည့်အခါတွင် လူအုပ်ကြီး အတင်းတိုးဝင်သဖြင့် ပုလိပ်က တားသည်။ သို့ရာတွင် တား၍မရသဖြင့် ပုလိပ်တို့က နောက်သို့ ဆုတ်ပေးကြသည်။ ဘုရင်ခံမှာ သရဏဂုံမတင်မီ ပြန်သွားသည်။ သရဏဂုံ တင်ပြီးသည့်နောက်တွင် ရုပ်ကလာပ်ကို မီးသြိုဟ်ဟန်ပြုပြီး အုတ်ဂူတွင်းသို့ သွတ်သွင်းလိုက်သည်။ ဝက်မရွတ်ဝန်ထောက်မင်းနှင့် မသာတော်ကော်မတီက ယင်းမှာ အန္တိမရဟု မဟုတ်။ နောက်ဆုံးသြိုဟ်ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း တခင်သဘော၊ ယာယီသဘောသာဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။ ဒီးဒုတ်ဂျာနယ်ကမူ ထိုယာယီသည် ကမ္ဘာတည်မည့် ယာယီဟု လှောင်ပြောင်ဝေဖန်ခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးသည် မိဖုရားခေါင်ကြီး စကြာဒေဝီ ကံကုန်ခဲ့စဉ်က မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အလောင်းတော်ကို “စကြာဝတေး၊ မန္တလေးတို့၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး အလောင်းတော်ကို သြိုဟ်သည့်နည်းဖြင့်” ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ သြိုဟ်ခဲ့သည်။

သီပေါမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုပုရားလတ်မှာမူ ကံကုန်စဉ်က ကြင်ယာတော် သီပေါမင်းလည်း မရှိတော့ပါ။ စုပုရားလတ်၏ ရှာပုနသည် သရဖူဆောင်း ဘုရင်တစ်ပါး၏ မဟေသီတစ်ပါး၏ ရှာပုန မဟုတ်မူ၍ နန်းကျမဟေသီတစ်ပါး၏ မုဆိုးမရှာပုနတစ်ခုသာ ဖြစ်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဖြေရာတစ်ခုတော့ ရှိပါသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီး စုပုရားလတ်၏ ရှာပုနသည် ဘယ်ရာစား၊ ဘယ်မင်း၊ ဘယ်အစိုးရကမူ ချဆောင်သော ရှာပုနမဟုတ်ဘဲ ပြည်သူက ချဆောင်သော ပြည်သူ့ရှာပုနတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာတို့၏ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ လွတ်လပ်ရေးစိတ်ဓာတ်နှင့် ဇာတိမာန်စိတ်ဓာတ်တို့ကို စောစီးစွာပြသခဲ့သော သင်္ကေတတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

○
ယနေ့မနုလေးတအပ်တိုက်

လွမ်းရချေပြီ ဘုရား

မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ် ကံတော်ကုန်သည့်အခါ၌ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက ခေံကိုင်တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်နေသည့် ဆရာကြီးတစ်ဦးဟန်ဖြင့် လေးချိုးကြီးတစ်ပုဒ် မရခဲ့သည်။ ထိုလေးချိုးကြီးကို ဆရာကြီးက "မြတောင်ကျောင်းအစ်မကြီး အရှင်နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီးဘုရား နတ်ထီးကြွတ်နန်း စံမြန်းတော်မူကြောင်းဘွဲ့ သံဝေဂ လေးချိုးကြီး"ဟု လေးမြတ်ရိုသေစွာ ခေါင်းစဉ်တပ်ခဲ့သည်။

ဆရာကြီးက ခေံကိုင်တွင် ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင်နေရာမှ ကြားရပုံကို ပထမအပိုဒ်တွင် ဤသို့ ဖွဲ့သည်။

မန်းပလ္လင် ခေတ်မသာတဲ့ သမိုင်းတွင်မှ
ကမ္မဋ္ဌာန်းဝင် ဖြစ်စရာအတိုင်းပေပေ၊
ဘန်းယင်သင် ချစ်စရာ ကသိုဏ်းတွေနှင့်
မစ္စတာမှိုင်းရယ်လို့ တစ်ဂိုဏ်းတည်ကာမန်
အိုကွယ်- အသစ်မြန်မာ ဆိုင်းမဟဲ့လို့
ဖြစ်အညာ ခေံကိုင်ရယ်နဲ့ တစ်တိုင်းပြည်မှာ ခံ။ ။

ထို့နောက် ဆရာကြီးက သူနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီး စုဖုရားလတ်တို့ တွေ့ဆုံစဉ် မိဖုရားခေါင်ကြီးပြောသည့် စကားအချို့ကို ပြန်လည်ကြားယောင်ဟန် ဖွဲ့ဆိုသည်။ ဆရာကြီးသည် ဗဟန်းတွင် ခံနေတော်မူသော မိဖုရားခေါင်ကြီးထံသို့ အခါအားလျော်စွာ ရောက်တတ်သည်။ ရောက်သည့်အခါတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးက မာရပ်တွင် သမီးငယ်များနှင့် ညှိုးညှိုးငယ်ငယ် ခံနေခဲ့ကြရပုံ၊ ထိုနောက် ရတနာဂီရီသို့ အပို့ခံရပုံ၊ သူတို့ဘဝသည် ကျောင်းကန်ဘုရားကိုသော်မှ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခြင်း မပြုနိုင်ပုံတို့ကို ထုတ်ဖော်၍ ညည်းတတ်သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ထိုသို့ ညည်းပုံကို ဆရာကြီးက ဖွဲ့ပုံမှာ-
 ဩ- ဗဟန်း ကြွမြန်တော့
 ဆွမ်းအစ်မ ကွမ်းအစ်မကြီးပေပေါ့
 စန်းလ၊ ရဝီ၊ တန်ဆောင် နေခြည်ပမာသို့
 နန်းမ မိဖုရားခေါင် ဒေဝီရတနာမှာဖြင့်
 ရွှေပြည်မြန်မာ ဖျိုဟိတ်တအားပေပေါ့
 ကေသီမာလာ တို့ထိပ်ထားပေပို့
 စိတ်များ သွားအစဉ်ကြောင့် အမရာပလ္လင် ဥကင်အောက်ဆီသို့
 ဆရာသခင် အဖူးအမြင်ရောက်စဉ်က
 အရာရာတွင် ဦးတင်လို့ လျှောက်ပြန်သနဲ့
 အနောက်ရည် မဒရပ် ကြငှာန်းတွင်မှ
 ဓာတ်နန်းစံတော်မူတော့
 ကံချော်သူ တို့မောင်နှမ နှစ်ပါးမှာဖြင့်
 ဩ- တဖောင့် တမီး၊ မဖြောင့်နည်းမှာတော့
 အတောင့် မကြီး၊ အသီးပမာ၊ သမီးရတနာများငယ်နှင့်
 အချုပ်သဟာလို ဒုက္ခဗျာပါပွားပုံက
 ကုလားပြည် အဝင်နယ်မဖြင့်
 အပြင်ကျယ် ပင်လယ်ခွန်းပေပေါ့
 ကျွန်းရတနာဂီရီတွင်မှ ကြမ္မာလှည့်ရာ တစ်ဖန် စံရတော့
 ဓမ္မဓန် ပဟိုရ် ရွှေစည်ဆော်ခဲ့တဲ့
 နေပြည်တော် ဒေါင်းအလံအောက်တွင်မှ
 ကျောင်းကန်တွေကို ဘောင်းလန်အောင်မှ
 မဆောက်ခဲ့ရလေဘူးလို့
 တောက်ခေါက်ကာ တခါခါ ညည်းရာက
 ရာထီးပိုင် ပူရွာချင်တော့

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

မနုဟာဘုရင် ပုဂံရောက်ပုံနှင့်
 စံထောက်ကာ ရွာဘုရားငယ်လို့
 စုစုဖျား တင်သဟာနှင့်
 သခါရာ ကမ္ဘာကြီးတွင်မှ၊ ဇွာမီး ဆည်တော်မူ၍
 ပြည်တော်သူ ရဟန်းရှင်လှအပေါင်းကိုဖြင့်
 ဆုတောင်းကာ ပတ္တနာခြေလို့၊ မာပါစေ မေတ္တာပို့ရာက
 ရွှေမြို့တော် တောင်တမန်းဆီသို့
 ရောင်ယမ်းကာ တခါခါမြင်တော့
 မဟာဝင် ကမ္ဘာက စခဲ့တဲ့
 မြန်မာများ အခါအကြောင်း မတော်လို့ ရှုံးရသော်လည်း
 သာသနာဒါယကာ အလောင်းတော်တို့ ထုံးရယ်နှင့်
 ကျင့်သုံး စာအီ မကြာမီ ပြည်အောင်ပ
 အမြင့်ဆုံး ဝါသနာ ဝသီ၊ ပါရမီပြည့်ရာက
 ရတနာအိရိတစ်ခွင် တောင်တော်အမြင့်ကုန်းတွင်မှ
 မြန်မာပြည်ကြီးသခင် မောင်တော်ဖြင့် ဆုံးမပေါ့လို့
 နှလုံးတော် အမြေခက်ရှာသထင်
 ရွှေမျက်ရည် တလည်လည်နှင့်
 အရွယ်မနော် မျိုးချစ်ဒကာမတို့ လွမ်းလောက်ပါရဲ့
 တစ်ဆယ်ကျော် ကိုးနှစ်က ကျွမ်းပုံနှင့်
 ညွှန်းပိမ့်သာပြန်တယ်နော်ကွယ်
 လွမ်းတစ်မိမ့်၊ သွန်းမနိမ့်ရယ်က၊ ငြိတ် ခွန်းမိန့်ဗျာသံ။

ဆရာကြီးက သီပေါမင်း နတ်ရွာစံသည့်အခါတွင် မိဖုရားခေါင်ကြီးတစ်ဦးတည်း
 သမီးငယ်များနှင့် ညှိုးငယ်ရွာ စံခဲ့ရပုံ၊ သီပေါမင်း၏ ရုပ်ကလာပ်ကို အုတ်ဂူကလေးဖြင့်
 မြစ်သလို သင်္ဂြိုဟ်ခဲ့ရပုံ၊ ပြည်တော်ပြန်တွင် မောင်တော် မပါလာခဲ့တော့တဲ့ ကျွန်ရစ်ခဲပုံတို့ကို
 ဤသို့ ဖွဲ့သည်။

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

အလောင်းတော် ရုပ်ကလာပ်အကြွင်းကိုဖြင့်
 မကောင်းတကောင်းနော် အုတ်ပြသဘ် သွင်းခဲ့ရ
 အရွပ်ဇာတ် ရှင်းမယ်လို့ ညာမိရည်ပျော်ကြ
 သာကီအတည်နော် ခံစရာအခွင့် မသင့်မရာတား
 ဪ- ဇာတိ ပြည်တော်ပြန်မှာဖြင့် မပင့်သာတကား။ ။

ဆရာကြီးက မိဖုရားခေါင်ကြီး၏ အခြေအနေကို မြင်သည့်အခါတွင် စိတ်မချမ်းမသာ
 ပြစ်ပုံ၊ ပေးသမျှ ထောက်ပံ့ကြေးကလေးဖြင့် မလောက်မငနေရပုံ၊ ထို့ကြောင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးကို
 မိခင်ရင်းပမာ သနားသဖြင့် သတင်းစာဆရာများနှင့်ရပြီး ငါးထောင်စား ဝန်ကြီးများထံ
 အလှူခံပုံ၊ သို့ရာတွင် ဒိုင်အာဇီဒေတ်ဝန်ကြီးများက ဘာမျှထောက်ပံ့ခြင်း မပြုကြပုံ။ ထို့ကြောင့်
 မိဖုရားခေါင်ကြီး ဆွမ်းရန်ပုံငွေအတွက် မြန်မာပြည်တစ်ခွင် လှည့်လည်ပြီး ဆွာရတ်(ကိုယ်ပိုင်
 အုပ်ချုပ်ရေး) တရားဟော၍ အလှူခံရန် ထွက်လာခဲ့ပုံ၊ ထိုစဉ် မိဖုရားခေါင်ကြီး ကံတော်
 ကုန်သည့် သတင်းကို ကြားရပုံတို့ကို ဤသို့ ဆက်၍ဖွဲ့သည်။

မန်းသို့ မှီလာ
 မန်းဖြို တည်ရာသို့ မမီသာ ကံမစပ်ပုံက
 ဆံဇာတ်တော် ကေသီလုံတဲ့
 ရေကြည်ယမုန်သောင်ငွေရယ်နှင့်
 ရွှေပြည်ဒဂုံ တောင်ခြေစပန်းတွင်မှ
 အောင်မြေဗဟန်းမှာ တသိန်ညှိုးစေဖို့
 အိမ်ဆိုးအိမ်ပျက်ငယ်ငယ်အပေါ် မဖွယ်သနော်ခံရတဲ့ပြင်
 ဘယ်သော်ကံ ဘယ်ဝန်ကြွေးလေသိ
 ပေးဆက်သဟာ အသပြာ မလောက်မငကလေးရယ်နှင့်
 အေးကွက်မသာ အရာရာ အောက်ကျနောက်ကျ တွေးတွေးပြီး
 နောက်ဘဝအရေး မှန်းမျှော်ညွတ်ပါလို့
 ဆွမ်းတော်ဝတ် မလှမပ လောင်းရတော့
 အစစအကြောင်း သံဝေယူလို့မို့
 ဟံသာပြေသူ ရှင်စောပုတို့လို့ ခံအခြေအတူ ဇောဘဝင်ရှုပါလို့
 ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သီပေါမင်း၊ နတ်ရွာစံသည့်အခါတွင်
 ပိပုရားခေါင်ကြီးတစ်ဦးတည်း၊ သမီးငယ်များနှင့် ညှိုးငယ်ရွာ စံခဲ့ရပုံ၊
 သီပေါမင်း၏ ရွက်ကလာပ်ကို အုတ်ဂူကလေးနှင့်
 ဖြစ်သလို သင်္ကြိုဟ်ခဲ့ရပုံ၊
 ပြည်တော်ပြန်တွင် မောင်တော် မပါလာခဲ့တော့တဲ့
 ကျွန်ုပ်ရပ်ခဲ့ပုံတို့ကို

ရတနာဒဂုန်ကို အာရုံပြုတော့သတဲ့
 မဒုမသီဟာပလ္လင် ညီလာခွင်မှာကြားရတော့
 မအေပမာကို ရသေ့ဆရာကလည်း သနားတာနှင့်
 အများသော တပည့်ရင်း ဒါယကာ
 သတင်းစာ အသင်းတွေရဲ့ပြင်
 အင်္ဂလိပ် သခင်အခါမှာ တမင်လာပေါ့
 အင်ပါယာစတိုင်သစ်ကယ်နှင့်
 နိုင်စေတိမှာ သန္တာကြည်တယ်လို့
 ဘာမထီ ညာမထီ အများတောင်မှ ကြွားနေကြ
 အာဇာနည် ငါးထောင်စားတွေနှင့်
 အားရှိအောင် မဆောင်ရွမ်းနိုင်တော့
 တောင်နန်းအမရာကို အောင်ပန်းမာလာဆက်ချင်သနဲ့
 အထက်မြန်မာရပ်တွင်မှ ဆွာရတ်ဒေသနာကပြင်
 ပြေရွာကို လှည့်ကာဟောမယ်လို့
 ဘေဒါ၊ ကေသာ၊ မိကလျာအချောတို့နှင့်
 တပည့်တကာ ပေါသဟာ တောအညာတက်ခဲ့တော့
 အသက်ဘရန်ရွယ်တဲ့
 အန္တရာယ် ရောဂါတော်အတွက်ကယ်နှင့်
 အစောစေ့မှာ မောရှာမယ့် အချက်တွင်မှ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ပြောကာ ဟောကာ သြသစာမဆက်ရတဲ့အပြင်
 ခြောက် အထက်ကြွခဲ့မိလို့ အဆက်မရမှု၍
 အဂ္ဂမဟေသီကို အသက်မက ကဝေ မမိလိုက်စေဖို့
 အနိုက်အခါမဟုတ်ပြီလို့ ဒုက္ခတော် ဝင့်ဇာတ်သိမ်းပါလို့
 လွတ်လပ်ငြိမ်းဖွယ် ဘယ်ဝယ်ချွန်၍
 တကယ်သော် မယ်တော်ဖြင့် မြန်းရှောမယ်လို့
 တောင်ညာ ရှောင်ခွာလို့ အလှမ်းတွင်မှ
 နတ်ပြည်မှာ ဇာတ်စည်ဖြင့် ရွမ်းပေလိမ့်
 ဘယ်ဆီ ရွယ်ရည် မှန်းရပ
 အမယ်မင်း မန်းနဂရဆီက ဘန်းများစေတီအလားပေပ
 ခြောက်- ကမ္မဋ္ဌာန်းပြခဲ့တဲ့
 ဗဟန်းက နန်းမသေဝီ သနား သနားပြီး
 အို- ဆွမ်းအစမ ကွမ်းအစမကြီးရဲ့
 တဖွမ်းဖွမ်း တလှလှရယ်နှင့်
 ခြောက်- တမှန်းမှန်း တတပြီး လွမ်းရချေပြီ ဘုရား။ ။
 ယင်းမှာ ဆရာကြီး သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီးတမ်းရင်း ဖြစ်သည်။

ယနေ့မန့်လေးစားအုပ်တိုက်

ယွန်းခင်ခင် နှင့် ပါတော်မူ

သီပေါမင်းနှင့် ဇုပုရားလတ်တို့၏ နန်းတွင်းရေးကို နောက်ခံထားသည့် အခြားဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်မှာ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီး စာရေးဆရာ တင်နီဆန်ဂျက်ဆီ ရေးသည့် "ယွန်းခင်ခင်" (သည်လက်ခါး ဖလဒီ) ဝတ္ထု ဖြစ်သည်။ ထိုဝတ္ထုကို ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က စာရေးဆရာမ တင်နီဆန်ဂျက်ဆီသည် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံ ဆာဟားကုတ် ဘတ္တလာ ၏ ဖိတ်ကြားချက်ဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ စာရေးဆရာမ မစ္စတင်နီဆန် ဂျက်ဆီသည် မန္တလေးတရားလွှတ်တော်ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့၍ နောင်တွင် တရားလွှတ်တော် တရား သူကြီးနှင့် ဝတ်လုံဖြစ်သော မစ္စတာ ဆွင်းဟိုးထံမှ "ယွန်းခင်ခင်" ဇာတ်လမ်းကို ရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

တင်နီဆန်ဂျက်ဆီ၏ "ယွန်းခင်ခင်" ဇာတ်လမ်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည်။

အီတလီပင်ခင်နှင့် မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်သွေးနှောသော မိခင်တို့မှမွေးသည့် မင်နီ ဆိုသည် မိန်းမပျိုသည် ဘီလပ်မှ ပညာသင်၍ ပြန်လာခဲ့ပြီးနောက် သီပေါမင်း နန်းတက်သည့်အခါတွင် ဇုပုရားလတ်၏အပျိုတော် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ် မိဘပေးစားသဖြင့် ဧရာဝတီပလိုတီလာ ကုမ္ပဏီမှ သင်္ဘောမာလိန် ဘက်ရှောဆိုသူ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်ခဲ့သည်။ ဘက်ရှောမှာ သူ့ထက် အသက်လည်းကြီး၊ အရပ်လည်း ဆိုးသည့်အထဲတွင် သူ့ကိုယ်တိုင်က ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း မရှိသဖြင့် မင်နီသည် သူ့အိမ်ထောင်ရေးဘဝကို စိတ်ပျက်နေသည်။

မင်နီသည် မျှော်မှန်းချက်ကြီးသည်။ ရွှေနန်းတော်အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဝင်ဆံ့ရသည်ကို ကျေနပ်သည်။ အာဇာနည် အခွင့်အရေး စသည်တို့ကို မက်မောခဲ့မင်သည်။ မင်နီသည် ရွှေနန်းတော်ကြီးထဲသို့ နေ့စဉ်သွားရောက်ပြီး သီပေါမင်းနှင့် ဇုပုရားလတ်တို့ထံ အခစားဝင်ရ သည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း အင်္ဂလိပ်အသိုင်းအဝိုင်းများဖြစ်သည့် သံအဖွဲ့ဝင် မစ္စတာရှော၊ ကာနယ်ဘရောင်း၊ သာသနာပြုဆရာ ခေါက်တာမတ် စသူတို့နှင့်လည်း အဆက်အသွယ် ရှိသည်။ မင်နီ၏ သူငယ်ချင်းများမှာ ကုလားဝန်၏သမီး သီလာအာရထွန်း၊ ရက္ကန်းဆရာကြီး

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

သမီး ဂျူလီနှင့် သာသနာပြုဆရာ၏သမီး အဂ္ဂါသာ စသူတို့ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ် မင်နီ၏ ဓင်ပွန်းဖြစ်သူ ဟာလီနဲဘက်ရှောသည် ဓန်းမော်မှအပြန်တွင် ငှက်ဖျားရောဂါ ဇွဲကပ်လာခဲ့ကာ ထိုရောဂါဖြင့်ပင် မန္တလေးတွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။ မုဆိုးမဖြစ်သွားသည့် မင်နီသည် သီပေါဘုရင်ထံတွင် အဝယ်တော်အဖြစ် အမှုထမ်းနေသော ပြင်သစ်လူမျိုး ဇွန်ဇိုင်ဆန်နှင့် ချစ်ကြိုက်သွားကြသည်။

ထိုစဉ်က မန္တလေးနန်းတော်ထဲတွင် အာဏာလှပွဲတွေ ဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနှင့် အင်္ဂလိပ်တို့ ဆက်ဆံရေးကလည်း မပြေမလည် ဖြစ်နေသည်။ မင်နီသည် မန္တလေးနန်းတော် ထဲမှ သတင်းများကို အင်္ဂလိပ်သံတံသို့ ပေးပို့နေခဲ့သည်။

၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့ ဆက်ဆံရေး တင်းမာလာခဲ့ကာ အင်္ဂလိပ် သံအဖွဲ့သည် မန္တလေးမှ ရုပ်သိမ်းသွားခဲ့သည်။ ဤတွင် မင်နီသည် နန်းတော်သတင်းများကို မန္တလေးရှိ အင်္ဂလိပ်စာတိုက်ခိုလ် ရော်ဘင်ဆန်မှတစ်ဆင့် ရန်ကုန်ရှိ အင်္ဂလိပ်တို့ထံသို့ ပို့ပေးနေခဲ့သည်။

မုဆိုးမ မင်နီသည် ထိုသို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်တို့ထံ သတင်းတွေပို့ရင်း ပြင်သစ်ကုန်သည် ဇွန်ဇိုင်ဆန်နှင့် တိတ်တိတ်ပုန်းညားနေကြသည်။ ဇွန်ဇိုင်ဆန်ထံမှ ပြင်သစ်တို့၏ လှုပ်ရှားမှု သတင်းများကို ကြားနေရသည်။ မန္တလေးတွင် ပြင်သစ်ကုန်သည်တို့ အရင်းအနှီး လာရောက် ဖြန့်ဖြူးကြမည်။ မန္တလေးတွင် ပြင်သစ်ဘဏ်တစ်ခု ဖွင့်မည်။ မိုးကုတ်တွင် ပြင်သစ်အရင်းအနှီးဖြင့် ရတနာတွင်းများ တူးမည်။ အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ်နှင့် မန္တလေးတို့ မီးရထားလမ်းသစ် တိုက်ရိုက်ဖောက်လုပ်မည်ဆိုသည့် သတင်းများ ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အင်္ဂလိပ်အထောက်တော် မင်နီသည် မန္တလေးမှ အာဏာအစွန်အဖျားနှင့် နီးစပ်ရန်အတွက် ဇွန်ဇိုင်ဆန်ကို အမိမိမ်းတော့ သည်။ ဇွန်ဇိုင်ဆန်ကလည်း ပြင်သစ်နှင့် မြန်မာတို့ လျှို့ဝှက်စာချုပ် ချုပ်ဆိုတော့မည့် အကြောင်းအထိ မင်နီကို ဖွင့်ပြောတတ်သည်။

မကြာမီ ဇွန်ဇိုင်ဆန်သည် ပါရီသို့ပြန်သွားပြီး အပြန်တွင် ပြင်သစ်အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ကို လက်ထပ်၍ ခေါ်လာခဲ့သည်။ ဤတွင် မင်နီသည် ရှက်လည်းရှက်၊ စိတ်လည်း နာကာ ဇွန်ဇိုင်ဆန်ကို လက်စားချေရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ မင်နီသည် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ စာရေးတစ်ယောက်ဖြစ်သည့် မောင်ရိုးဆိုသူကို ဖြုဲဆွယ်ကာ ပြင်သစ်နှင့် မြန်မာတို့ ချုပ်ဆိုထား သည့် စာချုပ်မိတ္တူကို ကူးပြီးနောက် အီတလီကောင်စစ်ဝန် အန်ဒရေနိုမှတစ်ဆင့် အောက်မြန်မာ ပြည်ရှိ အင်္ဂလိပ်အနီးရထံ သတင်းပို့လိုက်သည်။ ဤသို့ဖြင့် အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းသွင်း ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့ အပြိုင်ဖြစ်လာခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အင်္ဂလိပ် တို့က ဘုံဘောဘားမား သစ်ကုမ္ပဏီအား ဒဏ်ရိုက်သည့်ကိစ္စကို အကြောင်းပြကာ အထက် မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသည်။ ပါတော်ပုပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်

လိုက်သည့်အခါတွင် မင်နီသည် အင်္ဂလန်သို့ပြန်သွားပြီး ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အရောင်းဆိုင်ကလေးတစ်ဆိုင် ဖွင့်နေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အင်္ဂလန်တွင် ကြားကြားမနေနိုင်ပါ။ မြန်မာပြည်တွင် အနေကြာခဲ့သည့် မင်နီသည် မြန်မာပြည်ကိုသာ လွမ်းနေသည်။ နောက်ဆုံးတွင် မင်နီသည် ရန်ကုန်သို့ ပြန်လာခဲ့ကာ သု.သခင်မ ရုပုရားလတ်နှင့် လာတွေ့ပုံဖြင့် အဆုံးသတ်ထားသည်။

ဝတ္ထုနိဒါန်းတွင် စာရေးဆရာမ တင်နီဆန်ဂျက်ဆီနှင့် ဝတ်လုံတော်ရ မစ္စတာ ဆွင်းဟိုးတို့က မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှတို့က သိမ်းပိုက်ခြင်းသည် မင်နီ၏ အချစ်ရေးကိစ္စမှ စတင်ခဲ့သဖြင့် ထိုအချစ်ကိစ္စသည် အကြောင်းရင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။

ယင်းမှာ သမိုင်းအဖြစ်အပျက်တို့သည် မတော်တဆဖြစ်မှု၊ ရှောင်တခင်ဖြစ်မှုများကြောင့် ဖြစ်ရသည့်ဆိုသည့် သမိုင်းအယူအဆ ဖြစ်သည်။ ယင်းအယူအဆကို သမိုင်းဆရာတို့က “ကလီယိုပက်ထရာ၏နတ်” အယူအဆဟု ခေါ်ခဲ့ကြပါသည်။ သမိုင်းတွင် အက်တီယန်စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားလာခြင်းမှာ အခြားအကြောင်းများကြောင့် မဟုတ်ဘဲ မတ်အန်ထော်နီက ကလီယိုပက်ထရာဘုရင်မ ကို အရူးအမူး ချစ်မိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သူတို့က ဆိုကြပါသည်။ အကယ်၍သာ ကလီယိုပက်ထရာဘုရင်မ၏ နတ်သည် ယခုထက်တို့ခဲလျှင် သို့မဟုတ် ယခုထက် ပို၍ရှည်ခဲလျှင် သို့မဟုတ် အရပ်ဆိုး အကျည်းတန်ခဲလျှင် မတ်အန်ထော်နီကလည်း ကလီယိုပက်ထရာဘုရင်မကို ထိုမျှလောက် ရူးမူးစွာ ချစ်စရာအကြောင်းမရှိ။ သို့မရှိလျှင် အက်တီယန်စစ်ပွဲလည်း ဖြစ်စရာ အကြောင်းမရှိဟု သူတို့က ဆိုကြပါသည်။

ယခု မစ္စတာ ဆွင်းဟိုးနှင့် ဆင်နီဆန်ဂျက်ဆီတို့၏ စကားသည်လည်း “ကလီယိုပက်ထရာ၏နတ်” အယူအဆနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲဖြစ်ရသည့် အကြောင်းရင်းသည် များလှစွာသော လူမှုစီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေ အရပ်ရပ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို ယခုအချိန်တွင် ဘာမျှ အငြင်းပွားစရာ မလိုတော့ပါ။ အထူးသဖြင့် ထိုစဉ်က လွန်စွာ တန်ဖိုးအင်အားကြီးလှသော နယ်ချဲ့စနစ်ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့ကြသော ဗြိတိသျှနှင့် ပြင်သစ်နယ်ချဲ့ စနစ်တို့၏ အာရုံတိုက်မှု ပြိုင်ဆိုင်မှု၊ ထိုပြိုင်ဆိုင်မှုတွင် လက်ဦးမူရယူခဲ့သော ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့စနစ်၏ နယ်ပယ်ချဲ့ထွင်မှုတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို အနောက်တိုင်း သမိုင်းဆရာများအပါအဝင် သမိုင်းဆရာများအားလုံးလောက်က လက်ခံပြီး ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုပြဿနာသည် ၁၉ ရာစုနှစ် အစပိုင်းလောက်မှစ၍ အဖြေထွက်ခဲ့ပြီးသော ပြဿနာ ဖြစ်ပါသည်။

တင်နီဆန်ဂျက်ဆီသည် ထိုလူမှုစီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးနောက်ခံပေါ်တွင် သူ့ဝတ္ထုကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ “ယွန်းခင်ခင်” တွင်ပါသည့် စာတံဆောင်များသည်

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

ဇာတ်ရုပ် ပြောင်းထားသော သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးဖြစ်သူ မင်နီသည် ဝတ္ထုထဲတွင် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာကပြားဟု ဖော်ပြထားသော်လည်း တကယ်တွင် ဂရိ-မြန်မာကပြား မက်တီကာလိုဂရီဒီအင်ထရမ် ဖြစ်ပါသည်။ မင်နီ၏ ဇာတ်လမ်း၊ မင်နီ၏ အချစ်ပြဿနာသည် ကာလိုဂရီဒီ၏ အချစ်ဇာတ်လမ်း ဖြစ်ပါသည်။ မက်တီကာလိုဂရီဒီသည် ဝုဗုရားလတ်ထဲတွင် အပျိုတော်အဖြစ် စားခဲ့ပြီးနောက် အင်္ဂလိပ်တို့ မန္တလေးကို သိမ်းပိုက်သည့် အခါတွင် ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းအရောင်းဆိုင်ကလေး တစ်ဆိုင်ဖွင့်ပြီး ၁၉၃၀ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမှာပင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့ပါသည်။

**၁၉၂၁ ခု မန္တလေးတွင်ကွင်းပေသည့် (ဂရိတီအေ) ဝိသုဒ္ဓါအဖွဲ့ကြီး၏
ဓဝမကျန်ဝရင့်တွင် တပယင်းဝန်ထောက် ဦးမြင့်က
သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့်အခါ
ပိဗုဗုဒ္ဓါခေါင်ကြီး ဝုဗုရားလတ်က
“ငြိ လိမ္မာလာပြီ”ဟုပြောကြောင်း
အဆိုရှိပါသည်။**

“ယွန်းခင်ခင်” ဝတ္ထုထဲက မင်နီ၏ ခင်ပွန်း ဧရာဝတီပလိုတီလာကုမ္ပဏီမှ သင်္ဘောမာလိန် တက်ရောက်သည့် အပြင်တွင် သင်္ဘောမာလိန် ဒွိုင်းလ် ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထုထဲက မင်နီ၏ သူငယ်ချင်း (ကုလားဝန် အာရတွန်၏ သမီးဖြစ်သူ) ဆီလာအာရတွန်သည် အပြင်တွင် ကုလားဝန် ဟိုဆန်နာ မန္တလေးသို့ မစွက်မန္တလ် ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထုထဲက ရက်ကန်းဆရာ ဒီလွန်တေး၏ သမီး ဂျူးလီသည် အပြင်တွင် အီတလီရက်ကန်းဆရာကြီး၏ သမီး ဟင်နီဂရီး ဖြစ်ပါသည်။ သူမသည် ပါတော်ပုဗ္ဗိန်းနောက် မန္တလေးတွင် ပိုးထည်ဆိုင်ကလေးဖွင့်ကာ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမှာပင် ကွယ်လွန်ခဲ့ပါသည်။

ဝတ္ထုထဲတွင် မင်နီနှင့် တိတ်တိတ်ပုန်းညားခဲ့ကြသည့် ပြင်သစ်အဝယ်တော် ဗွန်ဇိုင်ဆန် သည် အပြင်တွင် သီပေါမင်းလက်ထက်က ပြင်သစ်အင်ဂျင်နီယာဖြစ်ခဲ့သည့် ဗွန်ဇီလိန်း ဖြစ်ပါသည်။ သက္ကသိဟဘုရား ရုပ်ပွားတော်ကြီးကို အမရပူရမှ မန္တလေးသို့ ပင့်ဆောင်ပေးခဲ့သူ၊ ရှေးမျိုးတော် နာရီစင် ပုံစံထုတ်ပေးခဲ့သူ၊ နန်းမြင့်ရွှေစင်ကို တည်ဆောက်ပေးခဲ့သူဟု အဆိုရှိပါ သည်။ မန္တလေးမှ အင်္ဂလိပ်သံအဖွဲ့ ရုပ်သိမ်းသွားပြီးနောက် မင်နီက နန်းတော်အတွင်းရေးမှူး ကို သတင်းပို့ပေးရာတွင် အဆက်အသွယ်လုပ်ပေးသူမှာ မန္တလေးဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်ထား သည့် ဇာပိုသင်္ဘောမှ ရော်လင်ဆန် ဆိုသူဖြစ်ပြီး အပြင်တွင် ဇာပိုသင်္ဘောမှ ဇာတိုက်ခိုလ် ရောလင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရောလင်းသည် ထိုစဉ်က အင်္ဂလိပ်တို့အတွက် သတင်းရဆောင်း ပေးရသူဟု သမိုင်းဆရာတို့က ဆိုကြပါသည်။ ဝတ္ထုထဲတွင် မင်နီက ပြင်သစ်-မြန်မာ

ယနေ့မန္တလေးစာအုပ်တိုက်

လျှို့ဝှက်စာချုပ်ကို ကူးယူ၍ လက်ဆင့်ကမ်း လိုက်သူမှာ အီတလီကောင်စစ်ဝန် ဆန်ဒရေနိုဆိုသူ ဖြစ်ပြီး အပြင်တွင် မန္တလေးရှိ အီတလီကောင်စစ်ဝန် အန်ဒရေနို ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်းဘောင် ဆက်ရာစဝင်ဆရာ ဦးမောင်မောင်တင်က သူ့ကို အဖွဲ့နေရာဟု ရေးပါသည်။ အန်ဒရေနိုသည် အီတလီကောင်စစ်ဝန်အဖြစ် အမှုထမ်းရင်း တစ်ဖက်တွင် ဘုံဘောဘားမား သစ်ကုမ္ပဏီ၏ မန္တလေးကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်တို့၏ သူလျှိုတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်သစ်- မြန်မာ လျှို့ဝှက်စာချုပ်ကို ခိုးပေးပြီး မဲင်နီကိုပေးသူမှာ မဲင်နီ၏ ရည်းစားဖြစ်သူ (ကင်းဝန်မင်းကြီး ဦးကောင်း၏စာရေး) မောင်ရိုးဖြစ်ပြီး အပြင်တွင် တပယင်းဝန်ထောက် ဦးမြဟု ဆိုကြပါသည်။ ၁၉၂၁ ခု မန္တလေးတွင်ကျင်းပသည့် (ရိုစီဘီအေ) ဝံသာနုအဖွဲ့ကြီး၏ နဝမကျွန်ုပ်မရင့်တွင် တပယင်းဝန်ထောက် ဦးမြက သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည့်အခါ မိဖုရားခေါင်ကြီး ဇုဖုရားလတ်က “ငြိ လိမ္မာလာပြီ”ဟု ပြောကြောင်း အဆိုရှိပါသည်။

စာရေးသရာမ တင်နီဆန်ဂျက်ဆိုသည် အထက်ဖော်ပြပါဇာတ်ဆောင်များကို ဖန်တီး ရာတွင် သက်ရှိထင်ရှားရှိသူများကို “ဇာတ်ရုပ်” ပြောင်းထားပါသည်။ သို့ရာတွင် သီပေါမင်း၊ ဇုဖုရားလတ်၊ ဆင်ဖြူမရှင်၊ တိုင်တားမင်းကြီး၊ ရနောင်မောင်မောင်တုတ်၊ ကန္ဒီခင်ခင်ကြီး၊ အင်္ဂလိပ်သံကိုယ်စားလှယ် မစ္စတာရော့၊ ဗိုလ်မှူးကြီးဘရောင်း၊ ပြင်သစ်သံကိုယ်စားလှယ် ဖရက်ဒရစ်အားစ်၊ သာသနာပြု များဖြစ်သော ဒေါက်တာမတ် စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များကိုမူ ပုံသဏ္ဍာန် ပြောင်းလဲခြင်းမရှိဘဲ သမိုင်းဝင် ဇာတ်ဆောင်များဖြစ် ပွဲထားပါသည်။

ဖီးလဒင်းဟော (“သီပေါ၏မဟေသီ” ဝတ္ထုရေးသူ)သည် ပါတော်မူအကြောင်းကို နောက်ခံထားရေးသော ပထမဆုံးသော အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာဖြစ်ပြီး ဟင်နီဆန်ဂျက်ဆိုမှာ ဒုတိယဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်ပါသည်။

ပြသန်းတင့်